GOD BÎZAD

AMERICAN BIBLE SOCIETY
NEW YORK

1917

[Navaho, 12*mo.*]

GOD BÎZAD DIYÎ'NI

bîts'aṅdo ła' bîdo'nî'li

NAVAHO ALPHABET

Dîneh bîzad beh-eli′ni

				DÎNEH		ENGLISH
a	as	in	what..........	łîkan′	=	sweet
ā	"	"	father..........	t̄ā	=	three
ȧ	"	"	(see Note).....	nanîhiye˙lȧ	=	I have chosen you
b	"	"	bell............	beṡ	=	knife
c	" ch	"	church........	cîż	=	firewood
d	"	"	....	dodah	=	no
e	"	"	met...........	keh	=	mocassin
ē	"	"	" (prolonged)..	ē	=	garment
ė	"	"	they...........	nîlė′di	=	away off
f	"	"	foreign words only			
g	"	"	go.............	gah	=	rabbit
ġ	"	"	....	hoġan	=	dwelling
h	"	"	house..........	holoṅ	=	to have or possess
ḣ	"	"	....	ḣaih	=	winter
i	"	"	machine.......	łiṅ	=	horse
ī	"	"	" (prolonged)..	hadzī	=	he spake
î	"	"	it..............	łît	=	smoke
j	"	"	judge.........	jėh	=	pitch, gum
k	"	"	king...........	kîn	=	house
k̄	"	"	....	ṅîtsîsk̄es	=	I am thinking
k'	"	"	....	k'ai'	=	willow
l	"	"	lamp..........	laṅ'aṅ	=	assent
ł	"	"	....	łō	=	fish
m	"	"	man...........	ma'iṅ	=	coyote
n	"	"	not............	Noda'i	=	Ute
ṅ	"	"	....	nadāṅ	=	corn
ṅ			initial (see Note)			
o	"	"	boat..........	lo′k'ā	=	reed
ō	"	"	pole...........	łō	=	fish
p			only qualifies b in certain words			
q		"	foreign words only			
r		"	" " "			
s	"	"	sin............	sîn		song

		DÎNEH	ENGLISH
ṡ as in	sugar	ṡîh	= I, me, my, mine
s̄ " "		bēatōîs	= whip
t " "	top	tseh	= rock
t̄ " "		t̄e'li	= burro
t' " "		t'aat'eh	= all
u " "	fury	t'oahayu'i	= much, many
v "	foreign words only		
w " "	wood	wo'yahdi	= below, down
x "	foreign words only		
y " "	you	yō	= beads
z " "	zone	azat'i'i	= bridle
ż " "	azure	ṡîże'e	= my father

---

a'	glottal stop as in	ła'	= one, some, another; used also with e' i' o' ṅ'
c'	interruption " "	c'ah	= hat
dl	" "	dloṅ	= prairie dog
dz	" "	dzîł	= mountain
hw	" "	hwih sîliṅ'	= satisfied
tl	" "	dîtlė	= wet
tl'	" "	tl'oh	= hay, grass
ts	" "	tseh	= rock
ts'	" "	ts'în	= bone
ai	" "	naġai'	= that one
aŏ	" "	daŏlyeh	= their name
ėi	" "	sėih	= sand
Rising inflection		ṡîníṅ	= my nostrils
Falling inflection		ṡînìṅ	= my face
Accent		Hak'go	= Come

NOTE—ȧ occurs only three times, the syllable of which it forms a part is sounded in the throat with the lips open.

ṅ is used as the initial letter in such words as ṅit'en, ṅîdîh, etc.; in all such words the î is almost silent.

ṅ when used in such words as ayoayo'ṅîh indicates a sound which is made in the throat and nasal passages.

MOZES BÎ NALTSOS AŁTSEH'ÎGI

ḢODE'ŻIŻ

YOLYEH'ÎGI

WOLT̄A‘I 1.

1 Hodėyādaṅ God ya'dîłhîł
în'dah nahasdzaṅ a'yilah.
2 Ado nahasdzaṅ do al'yah
yēṅgi at'ė' dah sîliṅ', ado
t'ado bîkā sîlāhi dah; bîkāgi
t'aat'ė-ṅît'eṅ cahałḣėł. Ado
God bî Nîłc'îh Diyîn'i t̄oh bî-
kāgo nahale‘.
3 Ado God, Adîndin' le‘,
di'nid; t'a a'ko adîndin sî-
liṅ'.
4 Ado God adîndîn'îgi yî-
neł'iṅ'go ėi ya‘at'eh; ado
God ėi adîndîn'îgi cahałḣėł
yîł ałts'a-yi'nîl.
5 Ado God adîndîn'îgi ėi
Jiṅh yîdi'nid, cahałḣėł'îgi ėi
Tł'ė yîdi'nid. Ako i‘i‘āni în'-
dah abîn'i ėi t'aa'łah ts'îde
ałtseh' ła‘ ajiṅh azliṅ'.
6 ¶ Ado God anādo‘nid, T̄oh
bît̄a‘gi haz'aṅh' wole‘, ako
t̄oh t'a ałc'îjîh dolėł.
7 Ado haz'an'îgi ėi God
a'yilah, ado haz'an'îgi biyādi
t̄oh'îgi, ado haz'an'îgi bîkāgi
t̄oh'îgi ėi di'îgi ałts'a-yi'nîl;
ėi t'a akot'eh sîliṅ'.
8 Ado God ėi haz'an'îgi
Yah yîdi'nid. Ako i‘i‘āni în'-
dah abîn'i bîłgo naki jiṅh
azliṅ'.
9 ¶ Ado God anādo‘nid,
Yah bîyādi t̄oh'îgi ėi t'a-
łah'ajîṅ‘ aḣan naho'gye, ado
nî‘ yiłtsėi'îgi yît'iṅ le‘: ako ėi
t'a akot'eh sîliṅ'.
10 Ado God nî‘ yiłtsėi'îgi ei
Nahasdzaṅ yîdi'nid; ado t̄oh
aḣan-naḣezgo'îgi ėi T̄o'-ṅî-
t̄ėl yîdi'nid: ako ėi God yî-
neł'iṅ'go, ya‘at'eh.
11 Ado God anādo‘nid, Na-
hasdzaṅ bîts'aṅdo tł'oh în'-
dah c'îl bîlastsi daholon'îgi,
ado tsîn t'a ał'aṅ adat'ė'łi,
bînest'aṅ‘ daholon'îgi, ėi bî-
nest'aṅ‘ bîyî‘di bîlastsi daho-
lon'îgi nahasdzaṅ bîkāgi hā-
ḣinot'iṅł le‘: ėi t'a akot'eh
sîliṅ'.
12 Ako nahasdzaṅ tł'oh în'-
dah c'îl ał'aṅ adat'ė'łi, bî-
lastsi daho'lon'îgi, ado tsîn
t'a ał'aṅ adat'ė'łi, bînest'aṅ‘
daho'lo'ni, ėi bînest'aṅ‘ bî-
yî‘di bîlastsi daho'lon'îgi ha-
yiniłt'āṅh: ako ėi God yî-
neł'iṅ'go, ya‘at'eh.
13 Ado i‘i‘āni în'dah abîn'i
bîłgo t̄agi jiṅh azliṅ'.

14 ¶ Ado God anādo‘nid,
Ya'dîłḣîł bîyî‘di da‘dîndin' le‘
ako ėi ji'ni în'dah tl'ė'i ałts'a-
nė‘nîł doléł; ėi'di beh-ėho'zî-
ni at'ė doléł, ėi'di bîk'ehgo
nîna'haḣāh doléł, ado nîna'-
ha'šiṅh doléł, ado nîyiłkāh
doleł, în'dah aḣėhwidāh do-
léł.
15 Ado ya'dîłḣîł bîyî‘deṅ
da‘dîndin' le‘, ako nahasdzaṅ
bîkāgi adîndin' do: ėi t'a
akot'eh sîliṅ'.
16 Ado God, beh-adîndi'ni
naki'go ayoat'ė'go a'yilah;
alāhgo beh-adîndîn'îgi ėi
jiṅ'go beh-boholnih do, ado
a‘oh'go beh-adîndîn'îgi ėi
tl'ėgo beh-boholnih do: ado
soṅ‘ ałdo‘ a'yilah.
17 Ado God ya'dîłḣîł bîyî‘di
niyiznîl nahasdzaṅ bîkāgi
beh adîndin' doléłgo bîni-
yeh.
18 Ado ėi jin'i beh-bohol-
nih doléłgo bîniyeh, tl'ė'ī ał-
do‘, ado adîndîn'îgi cahałḣėł
yîł ałts'a-nė‘nîł doléł: ako ėi
God yîneł'iṅ'go, ya‘at'eh.
19 Ado i‘i'āni în'dah abîn'i
bîłgo diṅ'i jiṅh azliṅ'.
20 ¶ Ado God anādo‘nid,
Ŧayî‘ ṅîdaldė'hi dahanan'îgi
t'oahayui wole‘, ado ṅîdat'a‘i
ėi nahasdzaṅ bîkāgi wo'dah-
di naldėh' doléł.
21 Ado God ŧayî ṅîdal-
dėh'îgi ayoadanîłdi'li a'yilah,
ŧayî‘ ṅîdaldėh'îgi t'oahayui
t'a ał'aṅ adat'ė'łi a'yilah, ado
ṅîdat'a‘îgi ał'aṅ adat'ė'łi āyi-
lah: ako ėi God yîneł'iṅ'go,
ya‘at'eh.
22 Ado God ėi yîk'i sodol-
zîn'go anîh, Nîḣiya'żi ṅî'da-
hodléł le‘, ado k'ėaṅna'ḣî-
not'iṅł le‘, ado ŧo'-ṅîŧėl bī
ha‘dadohbîn, ado ṅîdat'a‘i
nahasdzaṅ bîkāgi k'ėaṅna'-
ḣînot'iṅł le‘.
23 Ado i‘i'āni în'dah abîn'i
bîłgo aṡdla‘ ajiṅh azliṅ'.
24 ¶ Ado God anādo‘nid,
Nahasdzaṅ bîkāgi dahanāni
ał'aṅ adat'ė'łi daho'le‘, ṅîdal-
dlōši, ado nahasdzaṅ bîkā
ṅîdaldė'hi, ado łėyî‘ ṅîdal-
dė'hi în'dah ał'aṅ adat'ė'łi:
ėi t'a akot'eh sîliṅ'.
25 Ado God ėi łėyî‘ ṅîdal-
dė'hi ał'aṅ adat'ė'łi în'dah
ṅîdaldlōšîgi ał'aṅ adat'ė'łi,
în'dah nîhokā ṅîdaldė'hi
ał-aṅ adat'ė'łi a'yilah: ako
God yîneł'iṅ'go, ya‘at'eh.
26 Ado God anādo‘nid,
K'adt dîneh a'dadilnił t'a nî-
ḣi nał't'ė'go, ado adanilnîn'î-
gi at'ė'go: ako ŧo'-ṅîŧėl bî-
yî'di łōîgi, ado ṅîdat'a‘i wo'-
dahdi ṅîdaldėh'îgi, ado ṅî-
daldlōšîgi, ado nahasdzaṅ
t'aat'ė-ṅît'eṅ, în'dah nîhokā
ṅîdaldė'hi, ėi di'îgi t'aałtso
beh-bî'daholnih' doléł.
27 Ako God, dîneh t'a bîh
nałt'ė'go a'yilah, t'a God bîż-
nolnîngo a'holah; bîkaṅ‘iṅ
în'dah ba‘ādi a'yilah.
28 Ado God yîk'i sodolzind

ako God hac'îṅ' hadzīgo
anîh, Nîḣa'ałcîni na'hodlėł
dolėł, ado k'ėaṅ-nîdoł'żîṡ do-
lėł, ado nahasdzaṅ t'aat'ė bî-
kāgi ha'dadohbîn, ado na-
hasdzaṅ bîk'eh-dadîdohdlėł:
ado łō t̄o'-ṅît̄ėl yī naldė'hi,
ado ṅîdat'a'i wo'dahdi ṅîdal-
dėh'îgi, ado nahasdzaṅ bîkā-
gi t'aałtso dahanāgo ṅîda-
ha'nāhîgi ėi'di beh-nîḣida-
holnih' dolėł.
29 Ado God anādo'nid, Jo'-
akon, nanîse' bîlastsi daho-
lon'îgi ał'aṅ adat'ė'ḣi nîḣadî'-
nîaṅh, ado tsîn ał'aṅ adat'ė-
ḣi, bînest'aṅ' bîyî'di bîlastsi
daholon'îgi ałdo' ėi nîḣi c'i-
yaṅ' dolėł.
30 Ado nahasdzaṅ bîkāgi
ṅîdaldlōṡi t'aałtso, ado ṅî-
dat'a'i wo'dahdi ṅîdaldėh'îgi
t'aałtso, ado łėyî' ṅîdaldė'hi
t'aałtso, în'dah dahanāni t'a-
ałtso, ėi'di c'îl dadîtlė'i bî c'i-
yaṅ' dolėł: ėi t'a akot'eh' sî-
liṅ'.
31 Ako God, a'yi'lāîgi t'a-
ałtso yîneł'iṅ'go, ėi jo'akon,
t'ai'yîsi ya'at'eh laṅh'; ako
i'i'-āni în'dah abîn'i bîłgo
hastaṅ jiṅh azliṅ'.

WOLT̄A'I 2.

1 Kot'ė'go ya'dîłḣîł în'dah
nahasdzaṅ ado t'aałtso bîyî'-
di daho'lon'îgi ałtso al'yah.
2 Ado tsosts'ît jiṅh azliṅ'-
go God bî nānîṡ ałtso a'yi-
lah, ėi'baṅh tsosts'ît jiṅh az-
liṅ'go bîyî', ha nānîṡ t'aałtso
aji'lāîgi bîts'aṅdo hājolyiṅ.
3 Ado tsosts'ît jiṅh'îgi ėi
God yîk'i sodolziṅd ado at-
s'ė-inîaṅh, hālah, ėi bîjiṅdaṅ
God bî nānîṡ ałtso a'yi'lāgo
ėi yîts'aṅdo hanalyiṅ, ėi'-
baṅh.
4 ¶ Kot'ė'go ya'dîłḣîł în'-
dah nahasdzaṅ hazliṅ, t'a ėi
bîjiṅdaṅ Jîho'vah God na-
hasdzaṅ în'dah ya'dîłḣîł yîł
a'yilah.
5 Ado k'ėlyė' t'aałtso t'ah-
do k'îdîlyė'daṅ, ado c'îl da-
dāni t'ahdo hadani'sė'daṅ:
Jîho'vah God nahasdzaṅ
bîkāgi t'ahdo nahałtîn'go
ilėh'daṅ ėi'baṅh, în'dah dî-
neh da'ak'eh yėnt'iṅ' dolėł'-
îgi ėi at'dîn daṅ.
6 Nîdîh nahasdzaṅ bîts'aṅ-
do a'hi dāhdadildoh' ado łėż
t'aat'ė-ṅît'eṅ beh nastlē.
7 Ako Jîho'vah God łėż bî-
ts'aṅdo dîneh a'yilah ado
haníṅ go'ne' beh-na'dîdzi'hi
beh-ināni yeh i'yol, ako dî-
neh hwi yîziṅ'i beh-ḣîṅāni
hazliṅ'.
8 Ado Jîho'vah God da'ak'-
eh ha'a'āhjîgoh I'den bîyî'gi
k'îżdilah, ado a'kwi dîneh
aji'lāîgi nîżnîłtiṅh.
9 Ado Jîho'vah God nî'deṅ
tsîn ał'aṅ adat'ėḣi hainił'-
t'aṅh, tsîn ya'at'ehgo danîl-
i'ni, în'dah tsîn ya'at'ėhgo
baṅh dadāni; da'ak'eh ałni'-
gi inah'-tsîn ałdo, ado tsîn,

ya'at'ė'hi în'dah baṅhîgiat'-
ėi' beh bė'hodoziṅ'łi ałdo'.
10 Ado I'dendeṅ t̄òh da'ak'-
ehgi beh nîna'haltloh ; ado
diṅ'go ałts'a-dazliṅh' sîliṅ'.
11 Atseh'îgi Pai'san wos-
ye', ėi kė'yah Ha'vîlah hol-
yeh'îgi t'aat'eh bî naz'liṅh,
akwe'e o'lah holoṅ:
12 Ėi kė'yah bîyî' o'lāhîgi
ya'at'eh: t'a akwe'e tseh bî-
de'liam în'dah a'nîx yolyeh'-
îgi holoṅ.
13 Ado t'a akēgoîgi ėi
Gai'han wosye', ėi kė'yah
Kuṡ holyeh'îgi t'aat'eh bî
naz'liṅh.
14 Ado t̄òh t̄aîgi ėi Hî'dîkel
wosye', ėi Asî'ria bi'ġahgo
ha'a'āh bîc'îṅ'jîṅ' c'înî'lîṅh.
Ado t̄òh diṅ'îgi ėi Ufrė'tiz
wosye'.
15 Ako Jîho'vah God, dî-
neh'îgi da'ak'eh I'dendi hoł
nî'āżgo a'kwe'e nîho'nîłtiṅh',
a'kwe'e ṅîjîlnîṡ ado bāaho-
jîlyaṅ dolėłgo bîniyeh.
16 Ako Jîho'vah God ėi dî-
neh adoni'łi beh ba'nîhożnî'-
aṅgo ajînîh, Tsîn'îgi t'aałtso
bînest' aṅ' t'a nî nî'zîngo ni-
yāṅ dołėł:
17 Ṅîdîh tsîn, ya'at'ė'hi în'-
dah baṅhîgiat'ėi' beh bė'ho-
doziṅ'łi, ėi t'ė'yah do baṅh
adiyiṅł' dah: hálah, baṅh
iniyaṅ bîjiṅ'jîṅ' ėi t'aani da-
di'tsał, ėi'baṅh.
18 ¶ Ado Jîho'vah God anā-
do'nid, Dîneh t'asa'ha naġā-
go ėi do ya'at'eh dah, hakā-
anal'wo' dolė'łi ha' adeṡłił.
19 Ado Jîho'vah God łėż
bîts'aṅdeṅ nîhokā ṅîdaldė'hi
a'yilah, ado ṅîdat'a'i ałdo'
a'yilah ; ado dîneh'îgi bajiż-
ēżgo ha'at'ė'go yî'żi' a'dėido-
lił dzîni'ziṅ'go: ado daha-
nah' ṅîna'nėl'āṅjîṅ' t'a yeh
yîyi'żîhîgi t'a ėi dabî'żî'.
20 Ado E'dam ėi t'aałtso
da'łiṅ'îgi yî'żî' ya a'dayilah,
ṅîdat'a'i ałdo', nîhokā ṅîdal-
dė'hi ałdo' yî'żi' ya a'da-
yilah ; ṅîdîh E'dam hakā-
anal'wo' dolė'łi ėi t'ahdo ṡo'-
ît'ėh' dah.
21 Ado Jîho'vah God ėi E'-
dam yiiłhāż, ako ajiłhāż, ado
hatsaṅ ła' hayit̄aṅgo hatsîṅ'
yēnî' ał'c'îṅ, anāyidlah.
22 Ako Jîho'vah God ėi E'-
dam bîtsaṅ hayit̄aṅ yēnî' ėi
asdza'nî a'yilah, ado E'dam
bîc'îṅ' hoł jînî'āż.
23 Ako E'dam adi'nid,
K'adt di sîts'înîgi bîts'aṅdo
ts'în, ado sîtsîṅ' bîts'aṅdo
atsîṅ' at'eh, ako Asdza'nî
yolyė' do, hálah, Dîneh bîts'-
aṅdo a'hodilyah, ėi'baṅh.
24 Ėi'baṅh dîneh, haże'e
îndah hamah do', bîts'aṅ
ṅîżdîġāhgo hwė asdzaṅ t'ė-
yah bîł jinā do, ako ėi t'ała'i
atsîṅ' jî'lėh'.
25 Ado t'ajî'łah t'a-ats'e-
at'dîn, dîneh în'dah bė as-
dza n bîłgo, ako do bayaz-
nî'zîn dah ṅît'eṅ.

WOLT̄A'I 3.
1 Ako ī'daṅ tl'iṡ t'ėyah aġā-
go ṅîtse'akosi at'eh, nîhokā
ṅîdaldė'hi Jîho'vah God a'yi-
lahîgi t'aałtso bîlāhgo: ako
asdza'nî ayîdi'nid, Da' t'aṡ-
āni God anîḣidi'nid, Da'-
ak'ehgi tsîn'îgi t'aałtso t'ado
baṅh o'sa'ni nîḣiłnîh'?
2 Ado asdza'nî anîh tl'iṡ
yîc'îṅ', Da'ak'ehgi tsîn'îgi bî-
nest'aṅ' yidaṅh' bîniyeh nî-
ḣadėt'aṅh':
3 Ako God a'nîḣiłnîh, Da'-
ak'eh ałni'gi tsîn bînest'aṅ'
do do'siṅł' dah, do ṅîdîh
bîdîdołcîł' dah, akoh'dzago
dînohnėł ṡa'ṡîn.
4 Ado tl'iṡ hadzi'go anîh
asdza'nî yîc'îṅ', Do t'aani dî-
nohnėł dah.
5 Hálah, God bîł bėho'zîn
di woyaṅ bîjiṅh' nîḣinā aṅ
adonił ado God nahono'łîn
do, ya'at'ė'hi în'dah baṅhîgi-
at'ėi' ėi nîḣił bėho'zîn dolėł,
ėi'baṅh.
6 Ado asdza'nî yiyiłtsaṅgo
tsîn'îgi c'iyāṅ ya'at'eh în'dah
t'ai'yîsi hoł ya'at'ė'go bîk'îż
na'ġal ado beh hojiyaṅ dolėł,
ako ėi bînest'aṅ' nîżdiāṅgo
jiyāṅ, ado ha hastin ałdo'
bażnîāṅgo yiyi'yāṅ.
7 Ado t'ajî'łah hanā aṅ
a'dzago do-hażdît'ė'go najî-
āṡîgi hoł bė'hoziṅd, ado tsîn-
fîg bît'aṅ aḣî'dażdiłkadtgo
tl'a'-kał a'jilah.
8 Ado Jîho'vah God jiṅ'go
dė'yolgo da'ak'ehgi yîgał'go
dzîdizts'aṅ, ako E'dam hwė
asdzaṅ bîł Jîho'vah God bî-
ts'aṅ naz'dest'iṅ da'ak'ehgi
tsîn'îgi bîtahgi.
9 ¶ Ado Jîho'vah God ėi
E'dam yîc'îṅ' adi'nid, Hādi-
ṡaṅ nîh?
10 Ado ażdi'nid, Da'ak'ehgi
nîżîh dîsets'aṅgo na'sîsdzid,
hálah, do hadînîst'ė' dah,
ėi'baṅh na'deṡt'iṅ'.
11 Ado adi'nid, Ḣai'ṡaṅ' t'a
łînci'i nîłnîh, da' tsîn'îṡ baṅh
iniyāṅ, do baṅh adiyiṅł dah,
ṅîdîṡnîh yēnî'?
12 Ado dîneh ażdi'nid, As-
dza'nî ṡėnîłtiṅ'go bîł naṡ'āṡ-
îgi ėi ṡa'nîłtsōd ako yiyāṅ.
13 Ado Jîho'vah God ėi
asdza'nî ayîdi'nid, Ha'at'i
banîsî'niyah? Ako asdza'nî
adi'nid, Tl'iṡ aṡîłni'go yiyāṅ.
14 Ado Jîho'vah God ėi tl'iṡ
ayîdi'nid, Di banîsî'niyah'îgi
bînina ṅîdaldlōṡi bîlāhgo ado
nîhokā ṅîdaldė'hi bîlāhgo
an'dîdolnił, nîbîdt beh nanî-
nā do, łėż t'ėyah nîldėł'go
ḣînînāgo niyołkał dolėł.
15 Ado nîh în'dah asdza'nî
ėi bîł aḣîjindlāgo adeṡłił, na',
ałcîni în'dah ėi ba'ałcîni yîł
daaḣîjodlā dolėł; ako ėi nî-
tsits'in yîłjîż' do, ado nî t'ė-
yah hake'tal nîłjîż' dolėł.
16 Ado asdza'nî do' ayîdi'-
nid, Nî t'ėyah i'niltsāṅhgo
t'ai'yîsi nîc'îṅ' nahwi'nāgo
adeṡłił; ac'îṅ-nahwi'nah bî-

yî'jîṅ' nîhḣiłcił' do; ado nî
hastin t'ėyah bîdînî'liṅ' do,
ado ėi bo'honîłnih' dolėł.
17 Ado E'dam do' ayîdi'nid,
Nė asdzaṅ anîn'îgi yinîłtṡ'
aṅgo, tsîn do baṅh adiyiṅł
dah, ṅîdeṡnîn' ēnî', baṅh
i'niyāṅ ėi'baṅh nîh nînina
nî' do-ya'aṡōṅ-dah sîliṅ';
nîc'în' nahwi'nāgo nî nānîṡ
ėi bîts'aṅdo iyāṅgo niyołkał-
do nî' inîłdiṅd'jîṅ'.
18 Tsîn dadėni'ni în'dah c'îl
dadėni'ni ałdo' nîc'îṅ' hadî'-
not'iṅł, da'ak'ehgo c'îl t'eyah
niyāṅ dolėł.
19 Ėi bînina nî t̄asil na'-
hodlėłgo în'dah iyāṅ do, łė-
yî'jîṅ' nasînîdliṅ'jîṅ'; łėż
bîts'aṅdo an'dilyah: ėi'baṅh
łėż nî'lîṅh ako łėż ṅîdidlėł.
20 Ado E'dam ėi hwė as-
dzaṅ bî'żî' Iv baajilah, há-
lah, ts'îde t'aałtso bîmah
dzîzliṅ, ėi'baṅh.
21 Ado Jîho'vah God ėi
E'dam în'dah bė asdzaṅ ał-
do' aka'gi ē ba ajilah, ado
beh haždilah.
22 ¶ Ado Jîho'vah God adi'-
nid, Jo'akon, dîneh t'a nîḣėł-
t'ė sîliṅ', ya'at'ė'hi în'dah
baṅhîgiat'ėi' ėi bîł bė'ho-
ziṅd: ako k'adt yanîts'oṅdgo
inah-tsîn'îgi bînest'aṅ' nė'dî-
doałgo yiyi'yāṅgo hol'āgo
ḣînā dolėł do'ōṡlîh'.
23 Ėi' bînina Jîho'vah God
da'ak'eh, I'den bîts'aṅdo c'î-
honîł'a', łėż bîts'aṅdo a'ho-
dilyāîgi ho nānîṡ do bîni-
yeh.
24 Ako dîneh c'îżnînîłcāṅ;
ado da'ak'eh I'den ha'a'āh
bîc'îṅ'go diyîn āa'dahalyāni
în'dah dîltlîṡ bîts'a'-hodîna'i
t'aałtsogo nėiyołt'ėł, tsîn-
beh-ināni bîc'îṅ' at̄in yāa'da-
halyāṅgo bîniyeh.

WOLT̄A'I 4.

1 Ado E'dam, bė asdzaṅ Iv
bîł bė'hozîn, ako Iv îznil-
tsāṅd ado Kėn jîṡcîṅh', ako
adi'nid, Jîho'vah bîts'aṅdo
dîneh ṡė hazliṅ'.
2 Ado nābîk'îjîṅ' bîtsî'li Ė'-
bel jîṡcîṅh', ako Ė'bel ėi dî-
be yaahalyāni sîliṅ', ṅîdîh
Kėn t'ėyah da'ak'ehgi nalnî'-
ṡi sîliṅ'.
3 Ado baholżiż'go Kėn nî'-
deṅ danest'āni Jîho'vah bî-
c'în' na'ḣîżdołnîh bîniyeh jî'-
nîjā.
4 Ado Ėbel ałdo' dîbe ał-
tseh deṡcîn'îgi îndah bîk'ah
t'a bîł jî'nîjā, Ako Jîho'vah
ėi Ė'bel bîł yî'liṅd, nāyis-
niṅ'îgi ałdo'.
5 Nîdîh Kėn nāyisnîṅ'îgi
ėi do bîł yî'liṅd dah, ako
Kėn t'ai'yîsi do-bîł-hożoṅ'-
dah sîliṅ', ado hanîn ał'c'îṅ'
desdoh'.
6 Ado Jîho'vah ėi Kėn ayî-
di'nid, Ha'at'ė'goṡaṅ' do-nîł-
hożoṅ'-dah? ado ha'at'ė'go-
ṡaṅ nîniṅ ał'c'îṅ' desdoh'?
7 Da' ya'atėh'go in'dzagōṡ

do ṡîł nî'liṅ' dah do? Ado do
ya'at'ėh'go in'dza dahgo,
baṅhîgiat'ė bîk'eh nāhaniṅ'-
hi ėi nî c'ėîdaṅ'gi sîtîṅh',
ako ėi nî'dînîliṅ' do; ado
beh-nîholnih' dolėł.
8 Ado Kėn hatsî'li Ė'bel
bîł ał'c'in' yajîł'ṫi'; ado ako'-
dzago da'ak'eh bîyî'gi Kėn,
bîtsî'li Ė'bel yîc'îṅ' na'didzā-
go yiyisḣiṅh'.
9 ¶ Ado Jîho'vah ėi Kėn
ayîdi'nid, Hājîṅ'ṡaṅ' Ė'bel
nîtsî'li? ako ażdi'nid, Do ṡîł
bėho'zîn dah, da' ṡî'îṡ sîtsî'li
yāahalyani nîṡłîṅh'?
10 Ado adi'nid, Hā'ṡaṅ' yînt'iṅd? nîtsî'li bî dîł bîżîh nî'
bîts'aṅdeṅ ṡîc'îṅ' anîh.
11 Ado k'adt nî' ėi bîzē aṅ
aho'lah nî'lak'edeṅ nîtsî'li bî
dîł yîdodliṅł' bîniyeh, ako nî'
ėi nî jo'łā dolėł.
12 Da'ak'ehgi nanîlnîṡgo ėi
kodo do lėdoł't'e' go na'nîł-
t'aṅ' dah do; nî' bîkāgo na-
nîcė' do, în'dah t'aa'łajîṅ'
nanînā dolėł.
13 Ado Kėn anîh Jîho'vah
yîc'îṅ', Di aṫiṡinî'lāîgi t'ai'yî-
si do bîneṡ'āṅ dah.
14 Jo'akon, k'adt nî' bînîṅ
bîts'aṅjîṅ' aṡînini'yod, ado
nînîṅ bîts'aṅ neṡt'iṅł do,
ako ado nanîṡcė' do, ado
nî' bîkājîṅ' t'aa'łajîṅ' na'ṡā
do, t'a ṡîk'î-niyāhîgi ṡî di-
yołḣėł'.
15 Ado Jîho'vah ahodi'nid,
Ėi' bînina t'a Kėn yiyisḣîn'-
îgi tsosts'îtdi ṫina'hwiżdo'-
nîh, ako Jîho'vah ėi Kėn bî-
k'i adzîzoh, ako dîneh ła' dah
hak'î-niyāgo do hodiyołḣėł'
dah bîniyeh.
16 ¶ Ado Kėn ėi Jîho'vah
ho'lo'ni bîts'aṅdo c'îżniyah,
ako ła' kė'yah Nad holyeh'-
îgi kė'hojît'iṅh, ha'a'āh bî-
c'îṅ'go I'dendo.
17 Ado Kėn bė asdzaṅ bîł
bė'hozîn ako i'niltsaṅd ado
I'nak yîṡcîṅh', ako kîn-hal-
āgo a'jilah, haye' bî'żî'îgi
I'nak beh ji'żî'.
18 Ado I'nak ba yîżci'ni ėi
Ai'rad yolyeh'; ado Ai'rad
ba yîżci'ni ėi Mehu'jiel; ado
Mehu'jiel ba yîżci'ni ėi Me-
thu'ziel, în'dah Methu'ziel
ba yîżci'ni ėi Lė'mek.
19 Ado Lė'mek naki' ba'-
akėi a'yilah, ako ła' Ė'dah
yolyeh', nānała'îgi ėi Zîl'lah
yolyeh'.
20 Ado Ė'dah yîṡci'ni ėi
Jė'bel, ėi nîp'bal yiyî' kė'da-
hat'în'îgi în'dah bî bēgaṡi
daholo'ni dabîże'e dzîzliṅ'.
21 Ado hatsî'li ėi Ju'bal
yolyeh', tsîn-adît'āh în'dah
bî dîlnîh' daholon'îgi ėi da-
biże'e dzîzliṅ'.
22 Ado Zîl'lah yîṡci'ni ėi
Tu'bal-Kėn, ado ėi bėṡ-łîci'i
în'dah bėṡ-dotl'î'żi dah bî-
ts'aṅdo ha'at'i'hi-dah adėił-
în'îgi ėi bî' nażnîłṫîn: ado
Tu'bal-Kėn bîdēżî ėi Nė'-
amah yolyeh'.

23 Ado Lė'mek ha'akėi bî-
c'îṅ' hadzodzi'go ajînîh:
Ė'dah ado Zîl'lah sîzad
yî'nołts'aṅ;
Lė'mek ba'akėi no'lîn'îgi
haṡne'îgi yî'nołts'aṅ;
Dîneh ła' ṡîjîżgîṡgo ėi'-
baṅh ho diyesħėł';
În'dah tsîłkeṅ' ła' a'da-
sîzdesnih'go ėi'baṅh ho
diyesħėł'.
24 Is'jaṅh ła' dah Kėn bîni-
na tsosts'îtdi ŧihwiżdo-
nih'go, jo'akon,
Lė'mek ėi t'aani bînina
tsosts'ît-din do'ba'aṅ
tsosts'îtdi ŧina'hwiżdo-
nih'.
25 ¶ Ado E'dam ėi bė as-
dzaṅ yėna'ho'siṅd; ako ha-
yaż jîṡciṅ'go ėi Seth beh ji'-
żî', ako ajînîh, God ṡîyaż ła'
ṡa nė'nîłtîṅh', E'bel sîzîn nē-
gi bîniyeh, hálah, ėi Kėn
hwisħiṅ, ėi'baṅh.
26 Ado Seth ałdo' haye' ha'
yîżcîṅh ėi I'nas beh ji'żî'.
Ado în'dah dîneh Jîho'vah
dajożi'go bîc'îṅ' sodazdîlzîn'-
go hodîdeṡżiż.

WOLŦA'I 5.

1 Di di'îgi E'dam ba'ałcîni
nās da'aħîlcih'îgi beh bîk'ė-
aṡcîṅh; God, dîneh a'yilah
bîjiṅ'daṅ, God t'a bînolnîn'-
go a'yilah.
2 Bîkaṅ'iṅ în'dah ba'ādi
yîłgo a'yilah ado yîk'i so-
dolzîn, ako a'hodilya bîjiṅ'-
daṅ E'dam ha'żi' hah a'dayi-
lah.
3 Ado E'dam jināgo nez-
na'din do'ba'aṅ ŧa'din ho
na'ħai ako haye' ha' yîżcîṅh,
t'a honolnîn'go, în'dah t'a
hwėłt'ė'go, ako ėi Seth beh
ji'żî'.
4 Ado E'dam biyołkāłi Seth
ba' yîżciṅ do'bîk'îjîṅ' tsė-
bî'di nezna'din bî na'ħai,
ako ėi bîyî' dabîye' în'dah
dabîtsî' ba' nîħeżcîṅh'.
5 Ado E'dam bidiskaṅ bî-
jiṅ'do nahast'ėi'di nezna'din
do'ba'aṅ ŧa'din bî na'ħai ako
dadzîztsaṅh.
6 ¶ Ado Seth nezna'din
do'ba'aṅ aṡdla' bî na'ħaigo
I'nas ba' yîżcîṅh'.
7 Ado Seth jināgo tsėbi'di
nezna'din do'ba'aṅ tsosts'ît
bî na'ħai I'nas ba' yîżciṅ do'-
bîk'îjîṅ', ado ėi bîyî' dabîye'
în'dah bîtsî'dah ba' nîħeż-
cîṅh'.
8 Ado Seth bidiskaṅdo na-
hast'ėi'di nezna'din do'ba'aṅ
nakits'adah bî na'ħai ako
dadzîztsaṅh.
9 ¶ Ado I'nas nahast'ėi'din
bî na'ħaigo Kė'nan ba' yîż-
cîṅh.
10 Ado I'nas tsėbi'di nez-
na'din do'ba'aṅ aṡdla ādah bî
na'ħai Kė'nan ba' yîżciṅ
do'bîk'îjîṅ' ako ėi bîyî' dabî-
ye' în'dah bîtsî'dah ba' nî-
ħeżcîṅh.
11 Ado bidiskaṅdo nahast'-

ėi'di nezna'din do'ba'aṅ aṡ-
dla' bî na'ħai ako dadzîz-
tsaṅh'.
12 ¶ Ado Kė'nan tsosts'ît-
din bî na'ħaigo Maha'lîlil
ba' yîżcîṅh'.
13 Ado Kėnan tsėbi'di nez-
na'din do'ba'aṅ dîzdin bî
na'ħai Maha'lîlil ba'yîżciṅ
do'bîk'îjîṅ', ako ėi bîyî' dabî-
ye' în'dah bîtsî'dah ba' nî-
ħeżcîṅh'.
14 Ado Kė'nan bidiskaṅ'do
nahast'ėi'di nezna'din do'ba'-
aṅ neznā bî na'ħai ako da-
dzîztsaṅh'.
15 ¶ Ado Maha'lîlil hasŧaṅ'-
din do'ba'aṅ aṡdla' bî na'ħai-
go Jė'red ba' yîżcîṅh'.
16 Ado Maha'lîlil tsėbi'di
nezna'din do'ba'aṅ ŧa'din bî
na'ħai Jė'red ba' yîżciṅ' do'-
bîk'îjîṅ', ako ėi bîyî' dabîye'
în'dah bîtsî'dah ba' nîħeż-
cîṅh'.
17 Ado Maha'lîlil bidiskaṅ'-
do tsėbi'di nezna'din do'ba'-
aṅ nahast'ėi'din do'ba'aṅ aṡ-
dla' bî na'ħai ako dadzîz-
tsaṅh'.
18 ¶ Ado Jė'red nezna'din
do'ba'aṅ hasŧaṅ'din do'ba'aṅ
naki' bî na'ħaigo I'nak ba'
yîżcîṅh'.
19 Ado Jė'red tsėbi'di nez-
na'din bî na'ħai I'nak ba'
yîżciṅ do'bîk'îjîṅ', ako ėi bî-
yî' dabîye' în'dah bîtsî'dah
ba' neħeżcîṅh'.
20 Ado Jė'red bidiskaṅ'do
nahast'ėi'di nezna'din do'ba'-
aṅ hasŧaṅ'din do'ba'aṅ naki'
bî na'ħaigo ako dadzîz-
tsaṅh'.
21 ¶ Ado I'nak hasŧaṅ'din
do'ba'aṅ aṡdla' bî na'ħaigo
Methu'sîla ba' yîżcîṅh'.
22 Ado I'nak ėi God bîł
joaṡ' Methu'sîla ba' yîżciṅ
do'bîk'îjîṅ' ŧadi nezna'din
na'ħai, ako ėi bîyî' dabîye'
în'dah bîtsî'dah ba' nîħeż-
cîṅh'.
23 Ado I'nak bidiskaṅ'do
ŧadi nezna'din do'ba'aṅ has-
ŧaṅ'din do'ba'aṅ aṡdla' bî
na'ħai.
24 Ado I'nak t'a God bîł
joaṡ'jîṅ' ajît'dîn, God na'ho-
dıłtiṅh', ėi'baṅh.
25 ¶ Ado Methu'sîla nezna'-
din do'ba'aṅ tsėbî'din do'ba'-
aṅ tsosts'ît bî na'ħaigo Lė'-
mek ba' yîżcîṅh.
26 Ado Methu'sîla tsosts'ît-
di nezna'din do'ba'aṅ tsėbî'-
din do'ba'aṅ naki' bî na'ħai
Lė'mek ba' yîżciṅ do'bîk'î-
jîṅ', ado ėi bîyî' dabîye' în'-
dah bîstî'dah ba' nîħeżcîṅh'.
27 Ado Methu'sîla bidis-
kaṅ'do nahast'ėi'di nezna'-
din do'ba'aṅ hasŧaṅ'din do'-
ba'aṅ nahast'ėi' bî na'ħaigo,
ako dadzîztsaṅh'.
28 ¶ Ado Lė'mek nezna'din
do'ba'aṅ tsėbî'din do'ba'aṅ
naki' bî na'ħaigo bîye' ba'
yîżcîṅh'.
29 Ako No'ah beh ji'żî' ako

ażdi′nid, Di t’a ėi ḣanîḣi-
i′dołnih′ ṅîdėl′nîṡgo, nîḣî′la‘
beh ṅîdėl′nîṡgo, Jîho′vah bî-
k’ehgo nî‘ do-ya‘aṡoṅ′-dah
sîliṅ′, ėi′baṅh.
30 Ado Lė′mek aṡdla di
nezna‘din do′ba‘aṅ nahas-
t’ėi′din do′ba‘aṅ aṡdla‘ bî
na′ḣai No′ah ba′ yîżciṅ do′-
bîk’îjîṅ‘, ako ėi bîyî‘ dabîye‘
în′dah bîtsî‘dah ba neḣeż-
cîṅh′.
31 Ado Lė′mek bidiskaṅ′do
tsosts’îtdi nezna‘din do′ba‘aṅ
tsosts’îtdin do′ba‘aṅ tsosts’ît
bî na′ḣaigo ako dadzîz-
tsaṅh′.
32 ¶ Ado No′ah aṡdla di
nezna‘din bî na′ḣai, ako Ṡem
ado Hem în′dah Jė′fet ėi′di
No′ah ba′ nîḣeżcîṅh′.

WOLT̄A‘I 6.

1 Ado ako′dzago nahasdzaṅ
bîkāgi dîneh t’oahayui sîliṅ′-
go ako dabîtsî‘ bandahaż-
cîṅh′.
2 Ado God dabîye‘ dîneh
dabîtsî‘ dayiłtsāṅgo bîł da-
nîżo′ni, ako t’a hoh daznî′zî-
nîgi hwė asdzaṅ a′dajilah.
3 Ado Jîho′vah adi′nid, Ṡî
Nîłc’îh Diyî′ni do t’aa′łajîṅ‘
dîneh na′yokaṅh dah do: ėi
ałdo‘ atsîṅ‘ jî·lîṅh′, ėi′baṅh;
akot’ė ṅîdîh hwidiskaṅ′do
nezna‘din do′ba‘aṅ nadin
hwė doḣāh.
4 Ī·daṅ yołkał yēnî‘ bîyî‘
yė‘itso dîne‘e nahasdzaṅ bî-
kāgi hazliṅ′; ado bîk’îjîṅ‘ ał-
do‘ God dabîye‘ dîneh dabî-
tsî‘ yîł aḣadahaskai′go ba‘ał-
cîni dahazliṅ′go, di di′îgi ał-
k’îdaṅ dîneh ts’îde ayoadat’ė
dajî·lîṅh′, dîneh daa·lānjîṅ‘î-
gi danî·lîṅh′.
5 ¶ Ado God ėi dîneh na-
hasdzaṅ bîkāgi baṅhîgi ada-
jonił′go în′dah hajėih bîyî‘di
beh ṅîtsî′dadzîkesîgi t’aał-
tso t’aa′łajîṅ‘ baṅhîgi ada-
t’ė′go yiyiłtsaṅh′.
6 Ado ėi Jîho′vah baṅh-bî′-
ni‘ dîneh nahasdzaṅ bîkāgi
a′ji·lāîgi, în′dah hajėih bîyî‘-
di baṅh-ho′ni‘.
7 Ado Jîho′vah adi′nid, Dî-
neh aṡłāîgi t’aałtso nahas-
dzaṅ bîkāgi a′deṡdiṅł, dîneh
dah, ṅîdaldlōṡi dah, nîhokā
ṅîda‘na‘i dah, în′dah ṅîdat’a‘i
dah a′daṡłāîgi baṅh-ṡî′ni‘, ėi′-
baṅh.
8 Ṅîdîh No′ah t’ėyah Jî-
ho′vah beh-ajoba‘i bîł bė′ho-
ziṅd.
9 ¶ Di di′îgi No′ah ba‘ałcîni
nās daḣîlcih′îgi: No′ah ėi ḋî-
neh a‘at’e‘-baṅh-at′dîni în′-
dah t’ai′yîsi ya‘at’ėh′go ḣî-
nāni; ako No′ah ėi God yîł
naạṡ.
10 Ado No′ah bîye‘ t̄a ba′
yîżcîṅh′; Ṡem ado Hem în′-
dah Jė′fet.
11 Ado Nahasdzaṅ ėi God
bînał yî′coṅ‘ ado t’aat’ė-ṅît’-
eṅ adî·lāh beh bī hadė′bind.
12 Ado God ėi nahasdzaṅ

yîneł'iṅ'go, jo'akon, yî'coṅ'
laṅh'; hálah, bîtsîṅ' daholo'ni
ṅîna'nėl'āṅjîṅ' nahasdzaṅ bî-
kāgi baṅhîgiat'ė'go dades-
dē, ėi'baṅh.
13 ¶ Ado God ėi No'ah ayî-
di'nid, Bîtsîn' daholon'îgi ṅî-
na'nėl'āṅjîṅ' ṡînał k'adt nîn-
t'i' dolėł: hálah, ėi'di nahas-
dzaṅ aṡohodlih' bī ha'dаż-
deł'bind, ėi'baṅh; ako k'adt
nahasdzaṅ t'a bîł a'deṡdiṅł.
14 Go'fer tsîn ėi' beh tsîn-
naėł adi'lił, tsîn-naėł ėi bîyî'-
di dahoġan'go adi'lił; bîyî'-
deṅ în'dah bîkā'deṅ ėi jėh
beh di'jah.
15 Ado di bîk'ehgo adi'lił,
nasė din'di nezna'din do'ba'-
aṅ asdla'dindi ades'ēz do;
nani'go t'ėyah tsosts'îtdin
do'ba'aṅ aṡdla di ades'ēz do,
în'dah de'go ėi dîz'din do'-
ba'aṅ aṡdla di ades'ēz dolėł.
16 In'dah tse'soṅ' ła' t'aał-
tsogo t'a'łah'adi ades'ēz do
ałni'go adi'lił; tsîn-naėł bî
dādîlkał bōṡk'iż ałni'deṅ
adi'lił; ayāîgi ado aṫa'gi ado
ade'giîgi bîyî' dahoġan'go
adi'lił.
17 Ado jo'akon, Ṡîh, t'a ṡîh
ṡîk'ehgo ṫoh naho'dołkah,
nahasdzaṅ bîkāgi bîtsîṅ' da-
holo'ni ṅîdadîdzî'hi ṅina'-
nėl' āṅjîṅ' yah biyāgi a'deṡ-
diṅł, ėi' bîniyeh; ako na-
hasdzaṅ bîkāgi ts'îde t'aał-
tso dadî'nonėł.
18 Ṅîdîh nîh t'ėyah ts'îde
bîdzil'go nîł ałhadîdeṡt'ał,
ako nîh tsîn-naėł bih dinał,
nîh, nė asdzaṅ do', danîye'-
îgi do', danîye' bîdaasdzan'-
îgi ałdo' ėi bîł yah adi'kāh.
19 Ado bîtsîṅ' daholon'îgi
daḣînāni ał'aṅ adat'ė'łi naki'
nî'lāgo tsîn-naėł bih ḣîdi'nîł,
ako bāaholyāṅgo bîł ḣînînā
do, bîkaṅ'iṅ în'dah ba'ādi
dolėł.
20 Ado ṅîdat'a'i ał'aṅ adat'-
ė'łi, ado ṅîdaldlōṡi ał'aṅ
adat'ė'łi, în'dah nîhokā ṅî-
da'na'i ał'aṅ adat'ė'łi; di di'-
îgi naki' nî'lāgo na ḣîdoāṡ,
ako daḣînāgo īnî'sîn dolėł.
21 C'iyaṅ' dadāni t'aałtso
a'ła-adi'lił, ado yah aḣîdî'yėł,
ako ėi nî c'iyaṅ' dolėł, ado
dabî c'iyaṅ' dolėł.
22 Kot'ė'go No'ah a'dzidza,
God t'a ahodi'nidîgi bîk'eh-
go ėi t'aałtso aji't'iṅd.

WOLṪA'I 7.

1 Ado Jîho'vah ėi No'ah ayî-
di'nid, Nîh ado niġan'do
t'aanołtso hak'go, k'adt tsîn-
naėł bîyî' go'ne' yah ohkāh;
nîh t'ėyah dîneh kė'dahat'-
în'îgi bîṫahgi a'at'e'-naṅh-
at'dîngo nė'hasîn.
2 Ṅîdaldlōṡi dadāni tsosts'-
ît nî'jāgo bih ḣîdi'nîł, bî-
kaṅ'iṅ în'dah ba'ādi do': ṅî-
daldlōṡi do-dadānîgi ėi naki'
nî'lāgo bih ḣîdi'nîł, bîkaṅ'iṅ
în'dah ba'ādi do'.
3 Ṅîdat'a'i ałdo' tsosts'ît

nî'jāgo bih ḣîdi'nîł, bîkaṅ'iṅ
în'dah ba'ādi do', nahasdzaṅ
bîkāgi t'aat'ė-ṅît'eṅ daḣînā-
ni daḣîlcih' dolėłgo yîsda'-
di'nîł.
4 Ako tsosts'ît yîskaṅ'go
sîzad k'ehgo ahodî'nołtiṅł,
dîz'din jiṅh ado dîz'din tl'ė;
ako t'aałtso daḣanāni aṡ'łā-
îgi nahasdzaṅ bîkāgi a'deṡ-
diṅł.
5 Ado No'ah t'ėyah t'a Jî-
ho'vah ahodi'nidîgo bîk'ehgo
aji't'iṅd.
6 ¶ Ako No'ah hasṫaṅdi
nezna'din bî na'ḣaigo ī'daṅ
nahasdzaṅ · bîkāgi ṫoh-na-
hwes'kai.
7 Ado No'ah în'dah bîye'-
keh în'dah hwė asdzaṅ, în'-
dah bîye'keh bîdaasdzan'îgi,
ėi t'aadzîł'tso tsîn-naėł bîyî'
go'ne' yah ajokai, hálah, ṫoh
deg adî'nes'āṅdgo bînina.
8 Ṅîdaldlōṡi dadānîgi ado
ṅîdaldlōṡi do-dadānîgi, în'-
dah ṅîdat'a'i do', ado nîhokā
ṅîda'na'i t'aałtso bîts'aṅdo.
9 Di di'îgi No'ah yîc'îṅ'
tsîn-naėł bîyî' go'ne' yah
aḣeskai, naki' nî'lāgo, bî-
kaṅ'iṅ în'dah ba'ādi bîł, God
t'a adi'nidîgi at'ė'go No'ah
a'dzah.
10 Ado ako'dza tsosts'ît
yîskaṅ do'bîk'îjîṅ' nahas-
dzaṅ bîkāgi ṫoh ho'deskai.
11 Ako No'ah hasṫaṅdi
nezna'din bî na'ḣaigo, ado
naki' ṅîdîzīd bîyî', tsosts'î-
ts'adah'îgi yołkał'go ts'îde
ėi bîjiṅ'daṅ nahasdzaṅ bîyî'-
deṅ ṫoh hadazna', ado yah
aṅ a'dalyah.
12 Ado dîz'din jiṅh în'dah
dîz'din tl'ė nahasdzaṅ bîkā-
gi nahołṫaṅh.
13 ¶ Ts'îde t'a ėi bîjiṅh'
No'ah, ado Ṡem, ado Hem
în'dah Jėfet, No'ah bîye'keh,
ado No'ah bė asdzaṅ, ado
haye'keh bîdaasdzaṅ ṫaîgi
tsîn-naėł bih jokai.
14 T'aadzîłtso în'dah ṅîdal-
dlōṡi ał'aṅ adat'ė'łi, în'dah
aliṅ danî'li'ni ał'aṅ adat'ė'łi,
în'dah nîhokā ṅîda'na'i ał'aṅ
adat'ė'łi, în'dah ṅîdat'a'i ał-
aṅ adat'ė'łi.
15 Ado tsîn-naėł bîyî' go'-
ne' No'ah bîc'îṅ' bîtsîṅ' daho-
lo'ni ṅîna'nėl'āṅjîṅ' daḣînan'-
îgi ṅîdadîdzi'hi, naki' nî'lāgo
yàh aḣeskai.
16 Ado yah aḣeskai'îgi ėi
bîtsîṅ' daholo'ni ał'aṅ adat'ė-
łi t'aałtso, bîkaṅ'iṅ în'dah
ba'ādi bîł yah aḣeskai, God
ahodi'nidîgi at'ė'go: ako Jî-
ho'vah ha da'dînîłkāl.
17 Ako dîz'din jiṅh ṫoh deg
anol'āṅłgo; ado ṫoh t'oaha-
yui sîliṅ', tsîn-naėł dahdiēl,
nahasdzaṅ bîkādo dahdiēl.
18 Ako ṫoh ėi nahasdzaṅ
yîk'eh-desdliṅ', ado t'a bî-
lāhgo nānasdliṅ', ado tsîn-
naėł ṫoh bîkāgi dahnaėł'.
19 Ako ṫoh nahasdzaṅ yîk'-
eh-desdliṅ, ado aġa nol'āṅd,

ado dzîł aġa daz'āh yēnî' t̄oh
bîk'î'-dadilkoṅ' yah t'aat'ė
bîyāgi.
20 Ado nadin nakî'di ades'-
ēz do .ałniṅ bî'lāhgo de'go
t̄oh nes'aṅd, ado dzîł ałtso
t̄oh bîk'î-dadilkoṅ'.
21 Ako nahasdzaṅ bîkāgi
ṅîdaha'nani, bîtsîṅ' daholo'ni
t'aałtso daneznah'; ṅîdat'a'i
dah, a'liṅ danî'li'ni dah, ṅî-
daldlōši dah, nîhokā nîda'-
na'i dah, ado dîneh ałdo'
ts'îde t'aałtso.
22 T'aałtso bîníṅdeṅ yeh
ṅîdadîdzih'go daḣînāni t'aał-
tso nî' bîkāgi daneznáh'.
23 Ado nî' bîkāgi daḣînāni
t'aałtso as'diṅd; dîneh, ado
ṅîdaldlōši dah, ṅîda'na'i dah,
ṅîdat'a'i dah, ėi'di nahasdzaṅ
bîts'aṅdo nahwez'diṅd: ako
No'ah t'ėyah yîdzih; ado
tsîn-naėł bîyî' go'ne' nahāz-
tan'îgi ałdo'.
24 Ako t̄oh ėi nahasdzaṅ
t'a yîk'eh-dîdliṅ'go nezna'-
din do'ba'aṅ aṡdla'din yîs-
kaṅh.

WOLT̄A'I 8.

1 Ako în'dah God ėi No'ah
yėnāl'ni, în'dah daḣîna'ni
t'aałtso, în'dah a'liṅ danî'li'ni
t'aałtso tsîn-naėł bîyî'di bîł
dahojî'lo'ni: ako God nahas-
dzaṅ bîkāgi ni'yolgo a'yilah,
ako t̄oh a'hodilzē.
2 Ado nahasdzaṅ bîyî'deṅ
t̄oh ha'dazna' yēnî' în'dah
yah bîyî'deṅ yēnî', ał'c'îṅ'-
a'dalyah, ado wo'dahdeṅ na-
hałtîn yēnî' a'hodilzē.
3 Ado t̄oh nahasdzaṅ bîkā-
go yēnî' ałtso yo'aḣezgo',
nezna'din do'ba'aṅ aṡdla'din
yîskaṅ'go t̄oh t'a ałc'iṅdi
nasdliṅ'.
4 Ako tsosts'ît ṅî'dėzîtgo
ado tsosts'îts'ādah yîskaṅ
bîjiṅh' tsîn-naėł nî' ṅîna'-
nîēl, dzîł Arrarat bîkāgi.
5 Ako t̄oh t'a ya na'nol'aṅł-
go nezna ṅî'dėzît: nezna ṅî'-
dėzîtgo ado ła' ajiṅh bîyî'
dzîł bîla't̄ahi dat'iṅh sîliṅ'.
6 ¶ Ako'dzago dîz'din yîs-
kaṅ'go No'ah ėi tsîn-naėł bî
tse'soṅ' a'jila yēnî' aṅ a'jilah.
7 Ado gāgi c'îżnîł'a', ako
t'aat'ė'-ṅît'eṅ nānāt'āh dolėł-
go nî' nal'tsėijîṅ'.
8 Ado hasbî'di ałdo' c'înāż-
nîł'a' nî' bîkāgi t̄oh ałc'iṅdi
dats'i nasdliṅ beh hoł bė'-
hodoziṅłgo bîniyeh.
9 Ṅîdîh hasbî'di t'ado jîno-
dāhi dahgo, ako No'ah yîc'-
îṅ' anāt'a' tsîn-naėł bîyî'jîṅ';
nahasdzaṅ bîkāgo t'aat'ė-
ṅît'eṅ t̄oh, ėi'baṅh; ako tsîn-
naėł bîyî'deṅ c'îżdėlni'go
yah anjiłtiṅh.
10 Ado tsosts'ît nānėskaṅ-
go în'dah tsîn-naėł bîyî'do
hasbî'di c'înāżnîł'a';
11 Ako în'dah i'i'āṅgo has-
bî'di, a'lîv bît'aṅ k'elġażgo
bîzė sî'lāgo hoł yah' anāt'a';
a'kohgo No'ah bîł bė'hoziṅd

nî' bîkāgi t̄oh ałc'iṅdi nas-
dliṅ' laṅh'.
12 Ado tsosts'ît nānėskaṅh
tsîn-naėł t'a yîyî' sîdāgo ako
în'dah hasbî'di c'înāżnîł'a', ėi
t'ado anat'a' dah.
13 ¶ Ėi ako'dzago hast̄aṅdi
nezna'din do'ba'aṅ t'ała'i
na'ḣai ado ałtsėd ṅîdîzi'di
bîyî' în'dah ṅîdîzi'di beh ła'
ajiṅḣ' azliṅ'i bîyî' nî' bîkāgi
t̄oh ana'šogîż; ako No'ah
tsîn-naėł bîkādeṅîgi aṅ a'ji-
lah, ado jîdėiṅ ako jo'akon, nî'
ałtso bîkā na'hołtsėi laṅh'.
14 Ado naki ṅî'dėzît bîyî',
nadin tsosts'ît yîskaṅ bîjiṅh'
nî' nal'tsėi.
15 Ako God hadzī No'ah
yîc'îṅ' ako anîh,
16 Tsîn-naėł bîyî'deṅ c'î-
nohkāh, nîh în'dah nė as-
dzaṅ, în'dah nîye'keh, în'dah
bî daasdzaṅ ėi' bîł.
17 Ts'îde t'aałtso daḣînāni
c'îdziznîl, t'aałtso bîtsîṅ' da-
holo'ni, ado ṅîdat'a'i, în'dah
a'liṅ danî'li'ni dah, t'aałtso
nîhokā ṅîda'na'îgi dah; ako
nās daḣîlcih' doleł nî' bîkā-
go, în'dah bînest'aṅ' daholoṅ'
do, ado k'ėaṅ-ṅî'dadolżîš na-
hasdzaṅ bîkāgo.
18 Ako No'ah în'dah bė as-
dzaṅ, în'dah bîye'keh, în'dah
bîye'keh bî daasdzan'îgi dah
bîł c'îjîkai.
19 Ṅîdaldlōši t'aałtso, ado
ṅîda'na'i t'aałtso, ado ṅîdat'-
a'i t'aałtso, nahasdzaṅ bîkā-
gi ṅîdaha'nan'îgi ał'aṅ adat'-
ė'łi t'aałtso tsîn-naėł bîyî'-
deṅ c'ėḣeskai.
20 ¶ Ako No'ah bîk'i-nā-
iniṅ'hi a'jilah, Jîho'vah bîc'-
iṅ', ado a'liṅ danî'li'ni dadāni
ła', ado ṅîdat'a'i dadāni ła' ėi
dilît'go nāhani bîk'i-nā iniṅ'-
hi bîkādo ṅāyisnîṅ.
21 Ako Jîho'vah ḣîka'ni yîš-
cāṅ: ako Jîho'vah hajėih bî-
yî'di ażdi'nid, Dîneh bînina
nahasdzaṅ do nadešcoṅł
dah; hálah, dîneh, ałcî'ni,
jîliṅ'daṅ hajėih do-ya'ašoṅ'-
dah, ėi'baṅh; do ṅîdîh, da-
ḣînāni anādešdiṅł dah asdzā-
îgi giat'ė'go.
22 Ado nahasdzaṅ t'a ho-
loṅ'go bîkāgi k'ėlyėh banā-
hwidāh, în'dah danest'āni
andal'iṅh', ado hak'az, în'dah
ha'do; šiṅh în'dah ḣaih; jiṅh
in'dah tl'ė; ėi'di do nînt'i'
dah doleł.

WOLT̄A'I 9.

1 Ado God ėi yîk'i sodol-
zîn'go, ako No'ah în'dah bî-
ye'keh do' yîc'îṅ' hadzi'go
anîh, Nāsgo nîḣa'ałcîni na'-
hodlėł do, ado k'ėaṅna'doł-
żîš' do, în'dah nahasdzaṅ t'a-
at'ė bîkāgi hadohbîn.
2 Ado nahasdzaṅ bîkāgi ṅî-
daldlōši t'aałtso, ado ṅîdat'-
a'i t'aałtso, ėi'di nîḣė'daldzît
do, în'dah nîḣik'ė bîłdahoyė'
do; ako nahasdzaṅ bîkā ṅî-
daldė'hi t'aałtso, ado t̄ayî'

ṅîdaldė'hi t'aałtso ėi'di beh-
nîħidaholnih' dolėł.
3 Daħînāgo ṅîdaldė'hi t'aał-
tso ėi nîħi c'iyaṅ' do; nanîse'
dadāni nîħadi'nîaṅ yēṅgi
at'ėgo nîħadi'nîaṅh.
4 Nîdîh dîł, atsîṅ' yeh ħî-
nāni ėi do da'sāṅ dah dolėł.
5 Ado nîħi dîł beh daħînoh-
nāni t'aani nîħa na'dîdeṡ-
dlėł', ṅîdaldlōsi t'aałtso bîts'-
aṅdo na'dîdeṡdlėł', dîneh ṅî-
dîh, bîł hajijė ṅîdîh beh ji-
nāni ha na'dîdeṡdlėł'.
6 T'a-ħai'-dah dîneh bî dîł
dzîdestl'id'go ėi ałdo' dîneh
bîts'aṅdo ha dîł dotl'îł; há-
lah, God t'a bînolnîn'go a'yi-
lah, ėi'baṅh.
7 Ado nîħi nîħa'ałcîni ṅî'da-
hodlėł le', ako k'ėaṅna'dołżîṡ
le', în'dah nahasdzaṅ bîkāgi
bîlāh nāhdlėł' dolėł.
8 ¶ Ako God hadzī No'ah
yîc'îṅ' în'dah dabîye' bîłgo
ako anîh,
9 Ado ṡîh, jo'akon, dzil lē
aħa'dėt'ah nîħił adeṡłił, nî-
ħikēdeṅ nîħada'ałcîni ałdo'
bîł:
10 Ado ħînani ṅîna'nėl'āṅ-
jîṅ', ṅîdat'a'i dah, a'liṅ danî-
li'ni dah, în'dah nîhokā ṅî-
daldė'hi dah t'aałtso, tsîn-
naėł bîyî'deṅ c'ėħeskai'îgi
t'aałtso, în'dah nahasdzaṅ
bîkā ṅîdaldė'hi t'aałtso.
11 Ako t'ai'yîsi bîdzil'go
aħa'dėt'ah nîħił adeṡłił: ƀî-
tsîṅ' daholo'ni t'aałtso ėi do
ƫoh beh anādoldiṅł dah, ado
do ṅîdîh nahasdzaṅ bîkāgi
ƫoh nahonādołkāh dah.
12 Ado God adi'nid, Di'di
hol'āgo beh-ėho'zîn do, di
di'îgi beh nîħił aħadadînîṡ-
t'aṅh, ado daħînani ṅîna'-
nėlāṅjîṅ' ałdo' bîł daħînî-
nan'îgi, t'aa'łajîṅ' daħilcîh'
dolėł.
13 Ado ṡîh, nats'i'lît k'os
bîyî'di dase'lah, beh adînîāni
at'ė do, ako di di'îgi ṡîh în'-
dah nahasdzaṅ do' bîł nîħi-
ƫa'gi beh-ėho'zîn dolėł.
14 Ako is'jaṅh kot'ė'do ėi'di
nahasdzaṅ bîkāgi k'os anaṡ-
iṅh'go, bîyî'di nats'i'lît nėl-
tsėh' dolėł.
15 Ado nanîhonîan'îgi bė-
naṡ'ni do nîħiƫa'gi, ṡîh în'dah
nî do' nîħiƫa'gi, în'dah daħî-
nāni t'aałtso bîtsîṅ' daholo'ni
ałdo'; ako do ƫoh na'nîħinā-
dołkāh dah; bîtsîṅ' daholo'ni
ėi do anādoldiṅł' dah.
16 Ado k'os bîyî'di nats'i'lît
holoṅ' do; ako nanîṡ'iṅh'go
God yeh-nîhonîāni do-nînt'i'i
nahasdzaṅ bîkāgi daħînāni
t'aałtso în'dah bîtsîṅ' daho-
lo'ni bîł, ėi' bėnaṡ'ni dolėł.
17 Ado God ėi No'ah ana'-
ido'nid, Di'di beh-ėho'zîn do,
nahasdzaṅ bîkāgi bîtsîṅ' da-
holo'ni t'aałtso bîł, în'dah ṡîh
do' nîħiƫa'gi bėhaz'āni aṡ'łā-
igi.
18 ¶ Ako No'ah dabîye'
tsîn-naėł bîyî'deṅ c'ėkai yē-

nî' ėi Śem, ado Hem în'dah
Jė'fet; ado Hem ėi Kė'nan
bîże'e jîlîṅh'.
19 Di'di t̄ago No'ah dabîye'
danî'lîṅh' ; di'di hats'aṅdo
nahasdzaṅ bîkāgo t'aat'ė-
ṅît'eṅ dîneh k'ėāṅdeżiż.
20 ¶ Ado No'ah k'ėdîdlė'hi
dzîzliṅ', ako c'îl-naatl'oí k'îż-
dilah.
21 Ako c'îl-naatl'oí-bî-t̄o
jodlaṅ'go ėi tsî'hodi'sā laṅh';
ako ho nîp'bal bîyî' go'ne'
ha ē t'agėd dzîztiṅh'.
22 Ado Hem ėi Kė'nan bî-
że'e jîlîṅh, ėi haże'e bî ē
t'agėd sîtiṅ'go dziłtsaṅh, ako
tl'odi hak'îso bîł hojolne'.
23 Ado Śem în'dah Jė'fet
ha bėldlă'dî hawosgi dasî-
bal'go t'aṅjîṅ' yah ajiāż, ako
haże'e bî-ē-t'agėd-sîtiṅh yēni'
bîk'îdzîst̄i', ako bîts'aṅjîṅ'
haniṅgo haże'e bî-ē-tagėd-
sîtin'îgi t'ado dziłtsaṅ' dah.
24 Ako tsî'deya yēnî' bîł
e'nahosdziṅd, ako haye' ake'-
deṅîgi ahoł'ind'îgi bîł bėho'-
zîn.
25 Ako ażdi'nid,
Kė'nan do ajî'liṅ' dah do,
hak'îso bîna'nîl bî nalt̄e'
jîliṅ' dolėł.
26 Ado anaż'do'nid,
Ayoat'ė ėi Śem bî Jîho'-
vah God, ado ha'nî'di
Kė'nan ha nalt̄e' do.
27 Ayoat'ė idoli'łi ėi Jė'fet,
ako Śem bî nîp'bal bîyî'
kė'hojît'iṅ' do,
Ako Kė'nan ėi ha nalt̄e'
dolėł.
28 ¶ Ako No'ah t̄oh-na-
hwes'kai do'bîk'îjîṅ' t̄adi
nezna'din do'ba'aṅ aśdla'din
bî na'ḣai.
29 Ako No'ah bidiskaṅ'do
nahast'ėi'di nezna'din bî na'-
ḣai ako daztsaṅh'.

WOLT̄A'I 10.

1 Ako di'di dabîye', Śem
ado Hem în'dah Jė'fet, ėi'di
bîts'aṅdo nās oci'łi; ako t̄oh-
nahwes'kai do'bîk'îjîṅ' bîye'-
keh ba'ndahażcîṅh.
2 ¶ Jė'fet bîye'keh ėi Go'-
mer, ado Mė'gag, ado Medė'-
ai, ado Jė'van, ado Mi'śek,
în'dah Tai'ras.
3 Ado Go'mer bîye'keh t'ė'-
yah Aśke'naz, ado Rîfath,
în'dah Togar'mah.
4 Ado Jė'van bîye'keh t'ė'-
yah Îlai'śah, ado Tar'śîś, ado
Kît'tîm, în'dah Doda'nîm.
5 Ėi'di kot'ė'go ał'aṅ dadî-
ne'e bîna'iė'łi bîkāgi kė'yah
ałt̄adzîsdzo, t'a dajî'lîṅ'go;
ado hazad bîk'eh, în'dah t'a
aṅîdałt'ėh'îgi ałk'ehgo.
6 ¶ Ado Hem bîye'keh ėi'di
Kuś, ado Mîzrėm, ado Fut,
în'dah Kė'nan.
7 Ado Kuś bîye'keh t'ėyah
Śi'bah, ado Ha'vîlah, ado
Sab'tah, ado Rė'mah în'dah
Sabti'kah; ado Rė'mah bî-
yė'keh ėi di', Śi'bah în'dah
Di'dan.

8 Ado Kuṡ ba′ yîżci′ni ėi
Nîm′rad, ėi′di nahasdzaṅ bî-
kāgi dîneh ayoat′ėi′ dîdez-
liṅ′.
9 Ėi′di Jîho′vah bînał ayo-
at′ėh nalżė′hi dzîzliṅ′; ėi′-
baṅh Nîm′rad naḣalîn Jîho′-
vah bînał ayoat′ė nalżė′hi
jîlîṅh′, daha‘nîh.
10 Ako ts′îde atseh beh ho-
holni′hi ėi Bė′bel, ado I′rek,
ado Ak′kad în′dah Kal′neh,
ėi′di kė′yah Ṡai′nar holyeh′-
îgi biyî‘di.
11 Ėi kė′yahdo Aṡ′ṡur hol-
ye′jîn‘ ajiyāgo kîn-hal˙āgo
a′jilah, Nî′nîveh holyeh′îgi,
ado Ri′hoboth kîn-hal˙āgo
anājidlah, ado Kė′lah.
12 Ado Ri′sen, ėi Nî′nîveh
ado Kė′lah bîta‘gi sînîl′, ėi
ayoat′ė kîn-hal˙āh.
13 Ado Mîzrėm ba′ yîżci′ni
ėi Lu′dîm, ado A′namîm, ado
Le′habîm, ado Naf′tuhîm,
14 Ado Pathru′ṡîm, în′dah
Caslu′hîm, (ādo Fîlîs′tîn dî-
ne‘e c′îżnînah,) în′dah Kaf-
to′rîm.
15 ¶ În′dah Kė′nan ts′îde
atseh ba′ yîżci′ni ėi Sai′don,
în′dah Heth;
16 Ado Ji′bus dîne‘e, ado
Ė′mor dîne‘e, ado Gîr′gas
dîne‘e,
17 Ado Hi′va dîne‘e, ado
Ar′ka dîne‘e, ado Sîn dîne‘e,
18 Ado Ar′va dîne‘e, ado
Ze′mar dîne‘e, în′dah Hė′-
math dîne‘e: kot′ė′go di′di
t′aałtso Kė′nan ba′ neḣeż-
ciṅh′, ado ko′dzago do′bîk′-
ijîn‘ Kė′nan dîne‘e yēnî‘ ėi
ał˙an daḣîdeznāh.
19 Ako Kė′nan dîne‘e bî
na′hasdzo nîdanes˙āṅjîṅ‘ ėi
Sai′dan în′dah Ge′rar bîk′-
āṅhgo Gė′zadi, ado Sa′dam-
di, ado Gama′rahdi, ado Ad′-
mahdi, ado Zîbo′amdi, în′dah
Lė′ṡadi.
20 Di′di t′aałtso Hem ba‘-
ałcî′ni danî˙liṅh′; ba‘ałcî′ni bîł
daḣîzd′its′a‘îgi bîł dahdaż-
dildē, ako kot′ė′go bî kė′yah
dahazliṅ′; ado kot′ė′go ał˙aṅ
dadîne‘e dahazliṅ′.
21 ¶ Ako Ṡem ėi bîts′aṅdo
I′ber dîne‘e dahodzîzliṅ′, ėi′-
di Jė′fet alāṅjîṅ‘ nî˙li′ni bî-
tsî′li ałdo‘ ba‘ałcî′ni ba′ nî-
ḣeżciṅh′.
22 Ṡem ba‘ałcî′ni ėi di′,
I′lem, ado Aṡ′ṡur, ado Arpax′-
ad, ado Lud, în′dah E′ram.
23 Ado E′ram ba‘ałcî′ni ėi
di′, Uz, ado Hul, ado Gi′ther,
în′dah Meṡ.
24 Ado Arpax′ad ba′ yîżci′ni
ėi Sė′lah, ado Sė′lah ba′ yîż-
ci′ni ėi I′bîr.
25 Ako I′ber naki′ bîye‘ ba′
yîżciṅh′; ła‘ Pi′leg yolyeh′;
t′ah ṅîjîġāh yeṅ′daṅ nahas-
dzaṅ ałc′a′-dahasdzoh′; ado
bîtsî′li ėi Jok′tan yolyeh′.
26 Ako Jok′tan ba′ nîḣeż-
ci′ni ėi Almo′dad, ado Ṡi′lah,
ado Hėzarmė′veth, ado Ji′-
reh,

27 Ado Hado'ram, ado U'zal,
ado Dik'lah,
28 Ado O'bal, ado Abî'mėel,
ado Ṡi'bah,
29 Ado O'fîr, ado Ha'vîlah,
în'dah Jo'bab; di'di t'aałtso
Jok'tan bîye'keh danî'liṅh'.
30 Ako Mi'ṡah holyė'do în'-
dah Si'fer holyė'jîṅ' kė'da-
hat'iṅh, Si'fer ėi dzîł at'eh
ha'a'āh bîc'îṅ'go.
31 Di'di t'aałtso Ṡem bîye'-
keh ba'ndahażciṅh', dabîzad
în'dah dabî kė'dayah, în'dah
dabî dîne'e bîk'ehgo.
32 ¶ Di'di ėi No'ah bîye'-
keh ba'da'ałcî'ni nās daḣîl-
ci'hi adat'eh, bî dîne'e bîk'-
ehgo hane': ṫoh-nahwes'kai
do'bîk'îjîṅ' di'di t'aadzîł'tso
ał'aṅ dadîne'e a'dahodilyah
nahasdzaṅ bîkāgi.

WOLṪA'I 11.

1 Ako nahasdzaṅ bîkāgi
t'aat'ė-ṅît'eṅ t'ała'i sad, în'-
dah ts'îde t'ała'i beh aḣėł-
t'ė'go ya'dajîłṫi'.
2 Ado ako'dzago ha'a'āh bîc'-
îṅ'go jonėł', kė'yah Ṡai'nar
holyė'gi ho-ṅîṫėl bîk'îżnînāh,
ako a'kwi kė'dahojît'iṅh'.
3 Ado a'daḣîżdo'nid, Hak'-
go ṡiṅ, bîs a'dadilnił, t'ai'yîsi
hażo'ogo dadiltl'îs, ako tse
dolėł yēṅgi joh, bîs dah; ako
haṡtl'îṡ al'yai ėi' dodah, ako
joh, haṡtl'îṡ t'a bî'ni a'ła'jîṅ'
dîjė'go haḣîniyeṅ'ṡi dah bîł
dadzîztl'în.

4 Ado anādażdo'nid, Hak'-
go ṡin, kîn-hal'āgo a'dadil-
nił, ado kîn de'go ayoat'ė nî-
nez'go a'dadilnił', bîlaṫah ėi
ya'dîłḣîł bînîāgo; ado nîḣî'żî'
ayoat'ė'go a'dadilniı̇, ako na-
hasdzaṅ bîkāgi do t'aat'ė-
ṅît'eṅ dî'diṫah dah.
5 Ako Jîho'vah ha'dayah'
dîneh ba'ałcî'ni kîn-hal'āgo
în'dah kîn de'go ayoat'ė nî-
nez'go a'dayilāîgi jîdî'noł-
iṅł' bîniyeh.
6 Ado Jîho'vah adi'nid, Jo'-
akon, dîneh ėi t'ała'i danî-
lîṅh', ado t'a aḣėłt'ė'go ya'-
dajîłṫi', di di'îgi yandikai ako
ha'at'i'hi-dah do yîts'aṅjîṅ'
a'didalnā dah do.
7 Hak'go ṡiṅ, bîṫahjîṅ' ha'-
dadikāh ako bîzad ałṫa ṅî'-
dadidzîł, ako do daaḣîdits'a'
dah dolėł.
8 Ako Jîho'vah ṫahonōskād
nahasdzaṅ bîkāgi t'aat'ė-
ṅît'eṅ ako kîn-hal'āgo a'dajî-
lėh yēnî' t'ado a'dajila dah.
9 Ako Bė'bel hosye', hálāh,
a'kwi Jîho'vah, hazad ał'aṅ-
at'ė'go a'yilah ėi'baṅh; ado
Jîho'vah nahasdzaṅ bîkāgo
t'aat'ė-ṅît'eṅ ṫahonōskād.
10 ¶ Di di'îgi Ṡem ba'ałcî'ni
daḣîlcih'îgi; Ṡem nezna'din
bî na'ḣaigo Arpax'ad yolyeh
ba' yîżcîṅh', ṫoh-nahwes'kai-
do naki na'ḣaigo.
11 Ado Arpax'ad ba' yîż-
ciṅ do'bîk'îjîn' Ṡem aṡdla'di
nezna'din bî na'ḣai, ėi' biyî'

dabîye' în'dah bîtsî'dah ba'
nîḣeżcîṅh'.
12 ¶ Ado Arpax'ad ṫa'din
do'ba'aṅ aṡdla' bî na'ḣaigo
Ṡi'lah ba' yîżcîṅh'.
13 Ako Arpax'ad ḣîna'go
din'di nezna'din do'ba'aṅ ṫa
bî na'ḣai Ṡi'lah ba' yîżciṅ
do'bîk'îjîṅ', ako ėi biyî' dabî-
ye' în'dah bîtsî'dah ba' nî-
ḣeżcîṅh'.
14 ¶ Ado Ṡi'lah ṫa'din bî
na'ḣaigo I'bîr ba' yîżcîṅh':
15 Ako Ṡi'lah ḣînāgo din'di
nezna'din do'ba'aṅ ṫa bî na'-
ḣai I'bîr ba' yîżciṅ do'bîk'-
îjîṅ', ako ėi biyî' dabîye' în'-
dah bîtsî'dah ba'nîḣeżciṅh'.
16 ¶ Ado I'bîr ṫa'din do'ba'-
aṅ diṅ bî na'ḣaigo Pi'leg ba'
yîżcîṅh':
17 Ako I'bîr ḣînāgo diṅ'di
nezna'din do'ba'aṅ ṫa'din bî
na'ḣai Pi'leg ba' yîżciṅ do'-
bîk'îjîn', ako ėi biyî' dabîye'
în'dah bîtsî'dah ba' nîḣeż-
cîṅh'.
18 ¶ Ado Pi'leg ṫa'din bî
na'ḣaigo Ri'u ba' yîżcîṅh':
19 Ako Pi'leg ḣînāgo naki'-
di nezna'din do'ba'aṅ nahas-
t'ėi bî na'ḣai Ri'u ba' yîż-
ciṅ do'bîk'îjîn', ako ėi biyî'
dabiye' în'dah bîtsî'dah ba'
nîḣeżcîṅh'.
20 ¶ Ako Ri'u ṫa'din do'ba'-
aṅ naki' bî na'ḣaigo Si'rug
ba' yîżcîṅh':
21 Ado Ri'u ḣînāgo nakî'di
nezna'din do'ba'aṅ tsosts'ît
bî na'ḣai Si'rug ba' yîżcîṅ
do'bîk'îjîn', ako ėi biyî' dabi-
ye' în'dah bîtsî'dah ba' nî-
ḣeżcîṅh'.
22 ¶ Ado Si'rug ṫa'din bî
na'ḣaigo Nė'hor ba' yîż-
cîṅh':
23 Ado Sî'rug ḣînāgo naki'-
di nezna'din bî na'ḣai Nė'-
hor ba' yîżciṅ do'bîk'îjîṅ,
ako ėi biyî' dabiye' în'dah
bîtsî'dah ba' nîḣeżcîṅh'.
24 ¶ Ado Nė'hor nadin do'-
ba'aṅ nahast'ėi bî na'ḣaigo
Ti'rah ba' yîżcîṅh':
25 Ado Nė'hor ḣînāgo nez-
na'din do'ba'aṅ nahast'ėits'-
ādah bî na'ḣai Ti'rah ba'
yîżciṅ do'bîk'îjîṅ', ako ėi bi-
yî' dabiye' în'dah bîtsî'dah
ba' nîḣeżcîṅh'.
26 ¶ Ado Ti'rah ḣînāgo
tsosts'îtdin bî na'ḣaigo
Ė'bram ado Nė'hor, în'dah
Hė'ran ba' nîḣeżcîṅh'.
27 ¶ Ako di di'îgi Ti'rah
ba'ałcî'ni daḣîlci'hi at'eh:
Ti'rah ba' yîżci'ni ėi Ė'bram
ado Nė'hor, în'dah Hė'ran;
ado Hė'ran ba' yîżci'ni ėi
Lat.
28 Ako Hė'ran ėi haże'e
Ti'rah t'a bîtseh' dadzîz-
tsaṅh, t'a hoh ha kė'yahdi,
Ur holyeh'îgi, ako ėi Kal'dī
dîne'e bî kė'yahgi.
29 Ado Ė'bram în'dah Nė'-
hor t'ajî'łah hwė asdzaṅ
hazliṅ': Ė'bram bė asdzaṅ
ėi Se'rai yolyeh; în'dah Nė'-

hor bė asdzaṅ ėi Mîl'kah
yolyeh, ėi bîże'e Hė'ran yol-
yeh, t'a ėi Îs'kah yolyeh'îgi
bîże'e ṅît'eṅ ałdo'.
30 Ṅîdîh Se'rai do ałci' dah,
ako ba'ałcî'ni at'dîn.
31 Ako Ti'rah ėi haye' Ė'-
bram în'dah hana'li Lat,
Hė'ran biye', ado haża'ad
Se'rai, haye' Ė'bram bė as-
dzaṅ, ėi'di hoł daṡdikai, Ur
holyeh'ido, Kaldi dîne'e bî
kė'yahdo, kė'yah Kė'nan
holyeh'îjîn' daṡdikai; ako
Hė'rangi jînînāgo a'kwi kė'-
dahojît'iṅh'.
32 Ako Ti'rah bidiskaṅ'do
naki'di nezna'din do'ba'aṅ
aṡdla' bî na'ḣai: ako Ti'rah
Hė'rangi dadzîztsaṅh.

WOLT̄A'I 12.

1 Ako Jîho'vah ėi, Ė'bram
ayîdi'nd yēnî', Nî kė'yahdo,
în'dah nîk'ėi bîts'aṅdo, în'-
dah nîże'e bîk'ėi ėi t'aałtso
bîts'aṅ jîṅ' dahdināh, akwe'e
kė'yah ṅîdîdeṡni'łi bîc'îṅ'.
2 Ado ła' dîne'e ayoat'ėi'
an'deṡłił; ado nîk'îjîṡdlī do,
în'dah nî'żî' ayoat'ė'go a'deṡ-
łił; ado nîh ak'îjîdlī dolėł.
3 Ado, K'e, dano'nîn'îgi ėi'-
di Ṡîh ałdo', K'e, woṡni' do,
ado nîk'ė-dînih'îgi ėi Ṡîh ał-
do' bîk'ė-dînîṡnih' do; ado
nîts'aṅdo nahasdzaṅ bîkāgi
ał'aṅ dadîne'e t'aałtso bîk'î-
dahojîdlī dolėł.
4 Ako Ė'bram daṡdiyah t'a
Jîho'vah hac'îṅ' hadzī yēnî'
bîk'ehgo, în'dah Lat ėi hoł
iāż; ako Ė'bram ėi tsosts'ît-
din do'ba'aṅ aṡdla' bî na'ḣai-
go Hė'rando dahdiyah.
5 Ado Ė'bram în'dah hwė
asdzaṅ Se'rai, în'dah hatsî'li
biye' Lat, în'dah Hė'rando
dajît'în'îgi, în'dah ha nā'nîl
t'aałtso bîł, kė'yah Kė'nan
holyė'go daṡdināh; ako kė'-
yah Kė'nan holyė'di jînînāh.
6 Ako Ė'bram kė'yah bî-
t̄ahgo jînînāh, Sai'kem hol-
yeh'îgo c'îżnînāh, ado ce'c'îl
sîkad, Mo'reh holyeh'îgo, ado
ī'daṅ Kė'nan dîne'e ėi kė'-
yahgi kė'dahat'iṅh'.
7 Ako Jîho'vah ei Ė'bram
yîc'îṅ' niyāgo adi'nid, Na'ał-
cî'ni nās not'iṅł'go ėi di kė'-
yah badîdeṡ'āł. Ako a'kwi
bîkādo-nā'iniṅ'hi a'jilah, ha
niyāhîgi, Jîho'vah bîc'îṅ'.
8 Ako ado daṡdināh Be'thel
holyė'do ha'a'āh bîc'îṅ'go
dzîł'îgi ba jînînāh, a'kwi ėi
ha nîp'bal nîżnînîl, ė'eāhjîṅ'-
go kîn-sînîl'îgi ėi Be'thel
holyeh, ha'a'āhjîṅ'go kîn-sî-
nîl'îgi ėi Ė'ai holyeh: ado
a'kwi bîkādo-nā'iniṅ'hi Jî-
ho'vah bîc'în' anājidlah, ado
Jîho'vah bî'żî' bîc'îṅ' sozdol-
zîn.
9 Ako Ė'bram nājî'nah wo'-
żoṅ ṡadiāh bîc'îṅ'go.
10 ¶ Ako kė'yahgi hodîcîn
hazliṅ'; ako Ė'bram kė'yah
I'jîpt holyė'go jînînah, a'kwi

hanî'zāhjîṅ' dah kė'hojît'iṅ
dolėł'go bîniyeh; kė'yahgi
t'aat'ė-ṅît'eṅ hodi'ciṅd ėi' bî-
nina.
11 Ako ako'dzago k'adēni
I'jîptgi jînėh'go hwė asdzaṅ
Se'rai abîżdi'nid, Ṡîł bėho'-
zîngo k'adt, jo'akon, nîh, as-
dza'nî ayoianolnîn'go nîl'i'ni
nî'lîṅh.
12 Ako ėi' bînina ko'hodo-
nił, I'jîpt dîne'e daniłtsāṅgo,
Di hwė asdzaṅ laṅh' dadîdo-
nił', ako ṡîh t'ė'yah daṡîdiyoł-
ḣėł' ṅîdîh nîh t'ė'yah ṅîdan-
dîdołt̄ėł.
13 Ako na'noṡkānh, Hadē-
żî nîṡłîṅh', dîni' dolėł, ako
nî'niłt'āh ṡadajoba' do, în'-
dah nî'niłt'āh ṡiyî'-sîzi'ni ḣî-
nā do.
14 Ako ako'dzago Ė'bram
ėi I'jîptgi jînînāgo I'jîpt dî-
ne'e hwė asdzaṅ' dayiłtsāṅ-
go t'ai'yîsi bîł jîżo'ni.
15 Ako Fero bîkēdeṅ ṅî-
dant'āhîgi dahołtsāṅgo, Fe-
ro, Asdza'nî nîżo'ni le', dani'-
go yîłdahol'ne'; ako asdza'-
nî yēnî' Fero bî kîn go'ne'
hoł yah' akai.
16 Ako honiłt'āh Ė'bram
bîk'îhojîdlih', ako dîbe hwė
holoṅ în'dah bēgaṡi dah, ado
t̄e'li bîkaṅ'îṅ' dah, ado dîne
nā'nîl dah, în'dah asdza'nî
nā'nîl dah, ado t̄e'li ba'ādi
dah, în'dah łiṅ-biġaṅ-daask'-
îtîgi dah, di'di jît'iṅh'.
17 Ako Jîho'vah ėi nałniṅh
bîdzi'li Fero yeh at̄iyilah,
în'dah dabîk'ėi'îgi ałdo', há-
lah, Se'rai ėi Ė'bram bė as-
dzan'îgi bînina.
18 Ako Fero ażdi'nid, Ė'-
bram bîc'iṅ Hak'go, bîżdi'-
nidgo haniyah, Di'ṡaṅ' haṡi-
nîla? Ha'at'ė'goṡaṅ' t'ado
ṡîłhwinîlne' dah, di'di nî
asdzaṅ at'ė le'?
19 Ha'at'ė'goṡaṅ', Ṡî dēżî
at'ė dîni'go, bînina sė asdzaṅ
da' aṡła do ṅît'eṅ? k'adt nî
asdzaṅ bîł dahdiāṡgo no'-
wehjîṅ' yō'anînēh.
20 Ako Fero ho dîne'e beh
abîżdi'nidgo: ako Ė'bram
în'dah hwė asdzaṅ, în'dah
jît'în'îgi bîł yo'-adahoznes-
kād.

WOLT̄A'I 13.

1 Ako Ė'bram, kė'yah, I'jîpt
holyėh'îdo c'îżnînah, hoh în'-
dah hwė asdzaṅ, în'daḣ Lat
ałdo', ado t'aałtso bîł daṡdi-
nah, kė'yah Ṡadîāh holyeh'-
îgo.
2 Ako Ė'bram ėi t'ai'yîsi
ajît'iṅh', bēgaṡi beh, ado
bėṡ-łîġai' dah, în'dah o'lah
dah.
3 Ado jonėł, kė'yah Ṡadîāh
holyeh'îgi bîts'aṅdo, Be'thel
holyė'jîṅ', atseh ho nîp'bal
sînîl yēṅgi, Be'thel holyeh'-
îgi ado Ė'ai holyeh'îgi bît̄a'-
gi.
4 Atseh bîkādo-nā'inîṅ'hi
a'jila yēṅgi; ado a'kwi Ė'-

bram sozdolzîn Jîho′vah jo-
żi′go bîc′în‘.
5 Ako Lat ałdo‘ Ė′bram bîł
ṅîjîkai′îgi, bî dîbe holoṅ ado
bîliṅ dah, în′dah bî nîp′bal
dah.
6 Ako kė′yah ėi do ho′ġah
dah, t’a′ła‘ kė′dahojît’iṅ′go,
t’oahayu′i dajît’iṅh′ ėi′ bîni-
na; do t’a′ła‘ kė′dahojît’iṅ′
le‘ at’ė′ dah.
7 Ako Ė′bram ba′nda‘nîł-
kādi ado Lat ba′nda‘nîłkādi
ałdo‘ aḣînādijah; ado Kė′nan
dîne‘e în′dah Pi′rez dîne‘e ėi
kė′yahîgi yiyî‘ kė′dahat’iṅh′
ṅît’eṅ.
8 Ado Ė′bram ėi Lat ayî-
di′nid, T’ado aḣînādiltli‘i do-
lėł, ado nîḣa ṅîda‘nîłkādi ał-
do‘ t’ado aḣînādadiltli‘i dolėł,
ako na′noṡkāṅh, t’a′ła‘ dani-
dliṅh′, ėi′ beh at’eh.
9 Joh, kė′yah adahwis˙āgo
nî′ nîł˙iṅh′, sîts’a-nînēh, t’a
nîh nî nî′zînjîh dahdinēh,
na′noṡkāṅh, nîṡnājîh dah-
dînînāgo, ṡîh nîṡtl’ajîh dah-
dîdeṡnėł; nîh nîṡtl’ajîh dah-
dînînāgo, ṡîh nîṡnājîh dahdî-
deṡnėł′.
10 Ako Lat aji′ġalgo Jor′-
dan ho-ṅîṫėlgi t’aat’ė ṫoh
holoṅgo dziłtsaṅh, Jîho′vah
t’ahdo Sa′dam în′dah Ga-
mar′rah ił′diṅd dah yeṅdaṅ,
Jîho′vah bî da‘ak’eh naḣalîn,
kė′yah I′jîpt naḣalîn, Zo′ar
holyeh′îgi bîc′în‘ joġa′ḣi gi-
at’ė′go.
11 Ako Lat ho-ṅîṫėlîgi Jor′-
dan bîc′în‘go a′dażdėt’aṅh′:
ado Lat ha‘a‘āhjîn‘ daṡdi-
nah; ako ako′dzago ałts’aż-
nînāh.
12 Ado Ė′bram ėi kė′yah
Kė′nan holyeh′îgi kė′hojî-
t’iṅh′, Lat ėi ho-ṅîṫėlgi kîn-
hal˙āhîgi kė′hojît’iṅh′, ado
Sa′dam bîc′în‘go ho nîp′bal
nîżnînîl.
13 Ṅîdîh Sa′dam dîne‘e t’ė′-
yah Jîho′vah bînał baṅhîgi
adajît’eh, în′dah t’ai′yîsi baṅ-
hîgi adani′ḣi dajî˙lîṅh′.
14 ¶ Ako Jîho′vah ėi Ė′-
bram ayîdi′nid, Lat hats’aṅ
dahdinā do′bîk’îjîṅ‘, Kodo
dî′ġał na′hokōṅsjîhgo dînîiṅ′,
în′dah ṡadîāhjîhgo, în′dah
ha‘a‘āhjîhgo, în′dah e‘e‘ah-
jîhgo:
15 Kė′yah t’aat’ė yînîîn′îgi
ėi nadîdeṡ˙āł, na‘ałcî′ni hol˙ā-
go nās daḣîlci′hi ałdo‘ dabîh
dolėł.
16 Ako na‘ałcî′ni nās daḣîl-
ci′hi nî‘ bîlėż naḣalîngo
adeṡłił, ako dîneh ḣai′-dah
nî‘ bîlėż yiyił′ṫa‘go, ako ałdo‘
na‘ałcî′ni nās daḣîlcî′hi yî-
dolṫah.
17 Dahdināh, ako kė′yah
nasė′go ha‘dināh, ado nani′-
go ałdo‘ ha‘dināh, di kė′yah
na′dîdeṡ˙āł, ėi′baṅh.
18 Ako ādo Ė′bram ho
nîp′bal nîżdinîl′go daṡdinah
ho-ṅîṫėl Mam′ri holyeh′îgi
kė′hojît’iṅh′, ce′c’îl holon′îgi

biyî‘; ako a′kwi Jîho′vah bî-
c′ìṅ‘ bîkādo-nā‘inìṅ′hi anā-
jidlah.

WOLT̄A‘I 14.

1 Ado ako′dzago t’aadzîł′-
tso t’ah dajinā yeṅdaṅ, Am′-
rîfel ėi Ṡai′nar dîne‘e bînan-
t’a‘i, ado E′riok ėi Ellė′sar
dîne‘e bînant’a‘i, ado Ceder-
lė′omer ėi I′lam bînant’a‘i,
în′dah Tai′dal ėi Go′yîm dî-
ne‘e bînant’a‘i.
2 Di′di bîł ałk’îjijē; Bi′rah
ėi Sa′dam bînant’a‘i, ado
Bîr′ṡah ėi Gamar′rah bînan-
t’a‘i, ado Ṡai′nab ėi Ad′mah
bînant’a‘i, ado Ṡîmi′bîr ėi Zî-
bo′îm bînant’a‘i, în′dah Bi′-
lah bînant’a‘i, ėi k’adt Zo′ar
holyeh.
3 Di′di t’aałtso Sîd′dîm ho-
ṅît̄ėlgi aṅîdziznāh ado ałc’o-
dadzîstnî‘, ako a′kwi k’adt
A′ṡiṅh Be‘ek’îdt holyeh′.
4 Nakits’adah na′ḣaijîṅ‘
Cederlė′omer bîk’eh dahojîł-
iṅ′go nîholżiż; ako t̄ats’ādah
na′ḣai ėi′ biyî‘ do bîk’eh da-
hojîł′iṅ′ dah dzîzliṅ′.
5 Ado dints’ādah na′ḣaigo
ako Cederlė′omer în′dah ła‘
anant’a‘i dajî′li′ni bîł daż-
nî‘bā, ako Ri′fėm dîne‘e,
Aṡ′teroth-Karnė′îm holyė′-
gi, ado Zu′zîm dîne‘e Hem
holyė′gi, în′dah I′mîm dîne‘e
Ṡė′veh-Kî′riathėm holyė′gi,
ėi t’aałtso yîk’eh-dades-
dliṅ′.
6 Ado Hor dîne‘e bî dzîł
Si′er yolyeh′îgi ėi baṅh yî-
k’eh-nādadesdliṅ′, El-Pė′ran-
jîṅ‘, ėi′di kė′yah bī do-na-
adah′îgi bîbaṅh′gi.
7 Ado nat’āṅ‘ En-Mîṡ′pat-
jîṅ‘ (a′kwi Kė′deṡ ałdo‘ hol-
yeh,) nādażnî′bāgo A′mîlek
dîne‘e bî kė′yah yîk’eh-nā-
dadesdliṅ′, ado A′mor dîne‘e,
Ha′zazon-Tė′mar holyeh kė′-
dahojît’i′ni yîk’eh-nādades-
dliṅ′.
8 Ado Sa′dam bînant’a‘i,
ado Gamar′rah bînant’a‘i,
ado Ad′mah bînant’a‘i, ado
Sîbo′îm bînant’a‘i, în′dah Bi′-
lah (ėi Zo′ar ałdo‘ holyeh)
bînant’a‘i, di′di t’aadzîł′tso
hac’iṅ‘ ṅî′dadibā, ako Sîd′-
dîm ho-ṅît̄ėlgi ałk’ijijē.
9 Cederlė′omer, I′lam bî-
nant’a‘i, ado Go′yîm bînan-
t’a‘i Tai′dal, ado Ṡai′nar dî-
ne‘e bînant’a‘i Am′rîfel, în′-
dah Ellė′sar bînant’a‘i E′ri-
ok, di′di t’aałtso bîłgo; łah-
deṅ bînant’a‘i diṅ, în′dah
łahdeṅ bînant’a‘i aṡdla‘go bîł
ałk’ijijē.
10 Ako Sîd′dîm ho′-ṅît̄ėlgi
łė‘jîn-dîjė′îgi beh nahodî-
ts’oṅ‘ t’oahayui, ako Sa′dam
dîne‘e bînant’a‘i, în′dah Ga-
mar′rah dîne‘e bînant’a‘i
dażnėcėh′go a′kwi naażni‘-
dē; ṅî′dahasdzi′îgi ėi dzîłgo
yo‘aḣeżjē.
11 Ako Sa′dam în′dah Ga-
mar′rah dajît’iṅ yēnî‘, ado

dahac'iyaṅ' yēnî' ałtso dėis-
nah ako ana'nah.
12 Ako Ė'bram bîtsî'li yē-
nî' bîye' Lat ėi ałdo' Sa'-
damgi kė'hojît'iṅ ṅît'eṅ, hoh
ado jît'în'îgi t'a yîł dahas-
nāh.
13 ¶ Ako ła' yîsda'-jiyāgo,
Ė'bram, Hi'bru dîneh jî'lîn'-
îgi ba jîl'wodtgo ado bîł ho-
jolne'; ėi Mam're holyeh'îgi,
bî ce'c'îl nazkādîgi kė'hojî-
t'iṅ'go, ėi A'mor dîne'e jîliṅh,
Eś'kal bî'nai, ado Ėner bî'-
nai, di'di kojîlt'ėh'îgi ėi Ė'-
bram dahac'o'ni a'jilah.
14 Ako Ė'bram hatsî'li yē-
nî' bîye' bî'dîsnāgo jī'nīgo
ha na'nîl dez'la yėdaho'sîn-
îgi, haġan'gi danėyaṅh'îgi,
ėi'di t̄adi nezna'din do'ba'aṅ
tsėbits'ādah yîlt'ė'go c'îż-
nîēż, ako Dan holyeh'îdi bîż-
nîłnáh.
15 Ako tl'ėgo ha na'nîl'îgi
ałts'aṅjiṅ' ałts'ajinah', ako
bîk'îżnîbāgo bîł ałk'îjijē;
ako bîk'eh-dazdesdliṅ'; în'-
dah ła' Ho'bah holyeh'îgi
a'dazneskād, ėi Damas'kus-
do nîśtl'a'jîgo.
16 Ako nalye'hi t'aałtso
ṅî'dadzîsgiṅ', ado hatsî'li yē-
nî' bîye' Lat ałdo', bî nalye'-
hi do', ado asdza'nî do', în'-
dah dîneh do'.
17 ¶ Cederlė'omer nat'āni
yîł nakai yēnî' yiyi'ġāṅhdeṅ
ṅîjodał'go do'bîk'îjiṅ', Sa'-
dam bînant'a'i hadah niyah,
Ṡė'veh ho'-ṅît̄ėlgi, ėi nat'āni
bî ho'-ṅît̄ėl holyeh.
18 Ako Sė'lem bînant'a'i,
Melkî'zîdek bāh în'dah c'îl-
naatl'oī-bî-t̄o yîł dė'inlah;
ako ėi God alāhgo ayoat'ėi'
yîc'iṅ' nā'iłniṅ'hi jî'lîṅh'.
19 Ado yîk'i sodolzîn'go
adi'nid, God a'lāhgo ayoat'ėi',
ya'dîłḣîł în'dah nahasdzaṅ
bî' nî'lînîgi Ė'bram bîk'i so-
dîl'zîn.
20 Ako God a'lāhgo ayoat'-
ėi' beh baha'ni' do, nė ena'i
nî'lak'ė yi'nîlgo baṅh. Ako
yîsnan'îgi ła' hainî'nîl.
21 Ado Sa'dam bînant'a'i
Ė'bram ayîdi'nid, Yîsnah'îgi
ṡanînił' în'dah nalye'hi ėi t'a
nî dolėł.
22 Ako Ė'bram ėi Sa'dam
bînant'a'i ayîdi'nid, Jîho'vah
God alāhgo ayoat'ėi' ya'dîł-
ḣîł în'dah nahasdzaṅ bi' nî-
lîn'îgi bîc'iṅ' de'go dahdîdiś-
ni'.
23 Beh-na'alka'di în'dah ke'-
tl'oł ado ha'at'i dah nîh'-
îgi do nîts'aṅ ṅî'dośłėł at'ė'
dah, hálah, Ė'bram ajît'iṅ'go
a'hośłah, dîdi'nił, ėi'baṅh.
24 Tsîłkėi dayiyaṅ'îgi t'ė-
yah, ado dîneh ṡîł naskai'îgi
dėisnah'îgi do', Ė'ner în'dah
Eś'kal, în'dah Mam're; ėi
dabî'ni t'a bîh ṅî'dayilah'.

WOLT̄A'I 15.

1 Di'di bîk'îjiṅ' Jîho'vah
bîzad Ė'bram bîł a'dza, ako

anîh, T'ado nîłhoyė'i Ė'bram:
Ṡîh, nî nage' nîṡłîṅh', în'dah
ṡîh t'ai'yîsi alâhgo naahalyā-
ni nîṡłîṅh.
2 Ako Ė'bram ażdi'nid,
Bo'honîṡni'hi Jîho'vah ha'-
at'i'ṡaṅ' ṡadilėł? ṡî nî nîł'iṅ'-
go ṡa'ałcî'ni āt'dîn, ako di
Elîi'zer Damas'kusdo'îgi ėi
ṡaġan' t'aat'ė bi' dolė'łi at'eh.
3 Ado Ė'bram adi'nid, Jo'-
akon, ałcî'ni t'ado ṡėnî'nîl
dah: ado jo'akon, ṡaġan'gi
yîżcîn'îgi ėi ṡė-holo'ni bi' do-
lėł.
4 Ado jo'akon, Jîho'vah bî-
zad ha nānadza'go anādî'nîh,
Di'di do bî' dah do; ła' nîyî'-
do hadoga'łi ėi bî dolėł.
5 Ado hoł c'îna'āżgo aḣał-
nîh, Ya'dîłḣił bîyî' de'go
k'adt dînîiṅ' ado soṅ' yînîłt̄a'
bînînîl'āṅgo yînîłt̄a'daṅ: ako-
t'ė'go na'ałcî'ni nās daḣîlcih'-
go ako'nė'lāṅ dolėł.
6 Ako Jîho'vah jodlaṅh';
ako baṅhîgiat'ė-haṅh-at'dîn-
go hac'îṅ' yîyił't̄a'.
7 Ako ahodi'nid, Ṡîh, Jîho'-
vah aṡt'iṅh, Ur-ėi Kal'di dî-
ne'e bî kė'yahdeṅ c'înîḣînîėż,
di kė'yahîgi na'dîdeṡ'ał'go
nî' dolėł bîniyeh.
8 Ado ażdi'nid, Bo'honîṡni'-
hi Jîho'vah, ha'at'ė'goṡaṅ' di
ṡi dolė'łi ṡîł bėho'zîn do?
9 Ako ana'hodo'nid, Bēgaṡi
ba'ādi t̄a bîna'ḣaiîgi, în'dah
tł'îzi ba'ādi t̄a bîna'ḣaiîgi do',
dė'nasts'ā t̄a bîna'ḣaiîgi do',
hasbî'di do', hasbî'di-łgai bî
ya'żi do' ṡandîdi'nîł.
10 Ado di di'îgi t'aałtso
hażnîėż, ako ałni'deṅ ałts'a-
yîżgîż ado ałts'aṅjîṅ' niyiz-
nîl; tsî'diîgi t'ė'yah t'ado ałt-
s'a-yîżgîż' dah.
11 Ako ṅîdat'a'i atsîṅ' sînîl'-
jîṅ' anā'jāhgo, Ė'bram yo'
anė'nîłka'.
12 ¶ Ako jo'honaai k'adeṅ
iġāhgo Ė'bram t'ai'yîsi ho'-
dilġāż; ako t'o baha'dzîtgo
hak'i cahołḣėl'.
13 Ako Ė'bram ahożdi'nid,
K'adt nîł bėho'zîn ėi na'ałcî-
ni nās daḣîlcih'îgi do ė'da-
ho'sîngi, kė'yah do dabîh'îgi
bîyî'di dîneh bandajîlnîṡ' do;
ado din'di nezna'din na'ḣai-
jîṅ' t'a daha'zākāh ba'ndajîl-
nîṡ' dolėł.
14 Ako ėi dîne'e bî na'nîl
dajî'lîṅh' dolėłîgi ėi ṡîh ban'-
deṡt'iṅł: ado bîk'ijîṅ' t'ai'yîsi
dajît'iṅ'go c'îhîżdonėł'.
15 Ako hożoṅ'go danît̄a
yēnî' bîc'îṅ' dinał, ako ya'-
at'ėh'go hasînt̄ihgo łėh ṅî'dî-
dołt̄ėł.
16 Ṅîdîh din'di sanaogaṅ'-
go kwe'e ṅîna'ḣîdokah: há-
lah, A'mor dîne'e bî baṅhî-
giat'ė t'ahdo hadebiṅhdaṅ,
ėi'baṅh.
17 Ado ako'dzago jo'honaai
iyāgo ako cahołḣėl, ado jo'-
akon, koṅ'-bî-lît ado honoyėł
dîltlî'i atsîṅ' ałts'aṅjîṅ' sînîl'-
îgi bît̄a' go'ne' ėldoh'.

18 T'a ėi bîjiṅdaṅ Jîho'vah
aṅa'nîhot'āh Ė'bram yîł a'yi-
lah, ako anîh, Na'ałcîni nās
daṅîlcih'îgi di kė'yah badî'-
nîaṅh, I'jîpt t̄òh-nî'liṅ'do U-
frė'tiz t̄òh-nî'liṅ'jîṅ'.
19 Kė'nî dîne'e, ado Ke'nîz
dîne'e. Ado Kad'mon dîne'e,
20 Ado Heth dîne'e, ado
Pe'rîz dîne'e, ado Ri'feim dî-
ne'e,
21 Ado A'mor dîne'e, ado
Kė'nan dîne'e, ado Gîr'gaṡ
dîne'e în'dah Ji'bas dîne'e,
di t'aałtso dabî kė'yah.

WOLT̄A'I 16.

1 Ako Ė'bram bė asdzaṅ
Se'rai do ałci' dah: ako I'-
jîptdeṅ asdza'nî ho nala'i ėi
Hę'gar yolyeh'.
2 Ako Serai ėi Ė'bram ayî-
di'nid, Jo'akon, Jîho'vah do
aṡci'go aṡo'sîn: na'noṡkaṅh,
ṡî nala'i bîł na'nîāṡ do, ako
dats'i ṡa'ałcîni hodolėł. Ako
Ė'bram ėi Serai bîzad k'eh-
go a'dzidzah.
3 Ado Ė'bram ėi Kė'nan
kė'yah bîyî' kė'hojît'iṅ'go
neznā na'ṅai, ado bîk'îjîṅ'
Ė'bram bė asdzaṅ Serai bî
nala'i Hė'gar, I'jîpt dîneh,
ha hastin Ė'bram baźnîłtiṅh
bė asdzaṅ dogo.
4 Ako Hė'gar baźniyah,
ako Hė'gar i'niltsāṅd: ado
îzniltsāṅd'go ha' aźdėl'iṅ'go
ako ho nant'a'i do hoł nî'liṅ'
dah.

5 Ado Serai ėi Ė'bram ayî-
di'nid, Ṡîc'îṅ' nahwi'nan'îgi
ba'nînadi'tlîṡ: ṡî nala'i na'-
nîłtiṅh; ako i'niłtsāṅdgo ha
adėl'iṅ' ako do bîł nîṡłiṅ' dah
se'liṅ: Jîho'vah ėi nîṅit̄a'gi
bėhaz'āni ya'n'dot'iṅł.
6 Ṅîdîh Ė'bram ėi Serai
ayîdi'nid, Jo'akon, nî nala'i
nî'lak'ėgi holoṅ; t'a nîh nî
nî'zînîgi ahodi'lił. Ako Se-
rai at̄ihał'iṅ'go bîts'aṅ yo'-
ajolwodt.
7 ¶ Ako Jîho'vah bî diyîn-
nala'i halgai donaadah'îgi,
t̄oh-ha'lîn'îgîh hak'î-niyah,
Ṡurgo at̄in bi'ġahgi.
8 Ako ahodi'nid, Serai bî
nala'i Hė'gar hādeṅṡaṅ na-
nînah, ado hagoṡaṅ dé'yah
nî nî'zîn? ako aźdi'nid, Se-
rai ṡînant'a'i bîts'aṅ yo'îṡ-
wodt.
9 Ako Jîho'vah bî diyîn nal-
a'i ahodi'nid, Nînant'a'i bî-
c'îṅ' ṅidîdāh, bî nala'i nān-
dlėh;
10 Ako Jîho'vah bî diyîn-
nala'i ahodi'nid, Na'ałcîni
nās daṅîlci'hi t'oahayui
adeṡłił, do joł't̄a' anė'laṅ' dah
dolėł.
11 Ado Jîho'vah bî diyîn-
nala'i ahodi'nid, Jo'akon, yî-
nîltsaṅh' ako aṡki diłcił, ako
Îṡ'mėl beh yîdi'żił; hálah,
nîc'îṅ' nahwi'nan'îgi ėi Jîho'-
vah bîł bėho'zîn, ėi'baṅh.
12 Ado t̄eli ałcîngo naġai'
nahalîngo yît̄agā do; dîneh

t'aałtso beh ena'i do, ado dî-
neh t'aałtso yeh ena'i nî'liṅ'
do; ako hak'îso bîṫahgo kė'-
hojît'iṅ' dolėł.
13 Ako Jîho'vah hac'îṅ'
hadzī yēnî', God o'i'ni bîżdi'-
nid, hálah, ażdi'nid, Da' ṡo'i'-
nigīṡ ṡîh ałdo' kwe'e bîc'îṅ'
deṡ'iṅ'?
14 Ėi'baṅh ṫoh ha'lîn' yēnî'
ėi Bir-lahė'ai-roi wosye'; ako
ėi Kė'deṡ ado Bi'red bî-
ṫa'gi.
15 ¶ Ado Ė'bram bîye',
Hė'gar ha' yîṡcîṅh; ako
Ė'bram bîye' Hė'gar yîṡciṅ'
yēnî' bî'żî' Îṡ'mėl yeh yi'żî'.
16 Ako Ė'bram ėi tsėbî'din
do'ba'aṅ hasṫaṅ bî na'ḣaigo,
Hė'gar, Îṡ'mėl, Ė'bram ya'
yîżcîṅ yeṅdaṅ.

WOLṪA'I 17.

1 Ako Ė'bram nahast'ėi'din
do'ba'aṅ nahast'ėi bî na'ḣai-
go Jîho'vah niyah Ė'bram
yîc'îṅ' ado adi'nid, God-T'aał-
tso-Yînėl'āni ėi nîṡłîṅh'; ṡî-
nał nanînah ado lẹ'doł't'e'
go ant'eh.
2 Ado Ṡîh ałhadėt'āh nîł
adeṡłił, ako t'ai'yîsi t'oaho-
nohyu'igo k'ėaṅdołżîṡ.
3 Ako Ė'bram nî'jîṅ' tsî'ya
jî'neṡjol: ado God hac'îṅ'
yałṫi' ako aṅîh,
4 Joh, Ṡîh t'ėyah ałhadėt'āh
nî' nîł aṡ'łah, ako t'oahayui
ał'aṅ dadîne'e bîże'e nî'liṅ'
dolėł.
5 Ado ałdo' Ė'bram ėi do
na'inîlyė' dah do, ako Ė'bra-
ham yînîlyė' do; hálah, t'o-
ahayui ał'aṅ dadîne'e bîże'e
a'nîṡłah, ėi' beh at'eh.
6 Ako na'ałcîni nās daḣîl-
cih'îgi t'oahayuigo adeṡłił,
ado nîts'aṅdo ał'aṅ dadîne'e
adeṡłił, ado ṅîdant'a'i nîts'aṅ-
do hodolėł.
7 Ado t'ai'yîsi bîdzilgo ał-
hadėt'āh adeṡłił, Ṡîh, nî do'
nîḣiṫa'gi, ado nîk'îjîṅ' na'ał-
cîni nās daḣîlcih'îgi ałdo' bîł,
ałhadėt'aṅh hol'āgo i't'i' do,
nih, nî God nîṡłiṅ' do, ado
nîk'îjîṅ' na'ałcîni nās daḣîl-
cih'îgi ałdo'.
8 Ado kė'yah, de'eyo'ni nî-
liṅ'go bîyî' kė'hot'în'îgi na'-
dîdeṡ'ał, Kė'nan kė'yah t'a-
at'ė-ṅît'eṅ, ado nîk'îjîṅ' na'-
ałcîni nās daḣîlcih'îgi hol-
āgo dabî do, ado bî God nîṡ-
łiṅ' dolėł.
9 ¶ Ako God ėi Ė'braham
ayîdi'nid, Di'baṅh na'nîhonî-
āni bîk'ehgo nanînah, nîh
ado nîk'îjîṅ' na'ałcîni nās
daḣîlci'hi.
10 Di'di Ṡîh beh na'nîhonî-
āni ėi nîḣiṫa'gi aṡ'łai at'eh,
ako nîh bāaholyaṅ' do, ado
nîk'îjîṅ' na'ałcîni nās daḣîl-
cih'îgi; nîḣiṫahgi aṡikeh t'a-
ałtso baṅh ṅî'daḣînołgîṡ do-
lėł.
11 Nîḣi akai'gi baṅh aḣah
ṅî'daḣînołgîṡ dolėł; ako nî-
ḣa'nîhonîan'îgi ėi beh bėho'-

zîn do, nîḣiťa'gi, Ṡîh în'dah
nîh do'.
12 Ako nîḣiťahgi hodîżciṅ'-
do tsėbi yîskaṅ'go baṅh na'-
ḣînîlgîṡ do, dîneh t'aałtso
bada'ałcîni nās daḣîlcih'go,
akot'ėdo nîḣiġan bîyî' yîż-
cîn'îgi do', nāna ado de'eyo'-
ni do nîḣî'nîłcîn'îgi, bėso
bîk'eh nîḣinî'nîlîgi ałdo'.
13 Naġan bîyî' yîżcîn'îgi
ado nî bėso bîk'eh nîḣi nî'-
nîlîgi ałdo', di'di t'ai'yîsi
baṅh ṅî'daḣînołgîṡ do: ako
nîḣa'nîhonîan'îgi nîḣitsîṅ'
bîyî'di ėi hol'āgo nîhonîāni
at'ė doleł.
14 Ado dîneh bîye' ła' do-
haṅh-na'ḣîneṡgîż'îgi, hakai'-
gi do-haṅh-na'ḣîneṡgîż'îgi,
ėi dîneh bî dîne'e bîts'aṅdo
dazdotsał; beh-a'nîhonîan'-
îgi k'îżnînîż, ėi' bînina.
15 ¶ Ako God ėi Ė'braham
ayîdi'nid, Joh, Serai nė as-
dzaṅ do Serai beh na'hwidi'-
jił dah, ako k'adt ha'żî' ėi
Sarah doleł.
16 Hak'îjîṡdli' do ado nîye'
na'idołcił: aou, t'aani ha-
k'îjîṡdli' do ado ał'aṅ da-
dîne'e bîmah jîdoleł; dîneh
bîndant'a'i hats'aṅdo hodo-
leł.
17 Ako Ė'braham jî'neṡjol-
go anjîdlŏh, ado t'a hayî'îdi
ażdi'nid, Da' nezna'din ho
na'ḣaigōṡ awē ha'docił? Da'
Sarahîṡ ėi nahast'ėi'din bî
na'ḣaigo adołcił'?

18 Ado Ė'braham ėi God
ayîdi'nid, Îṡ'mėl ėi nînał ḣînā
lānāh nî'sîn.
19 Ako God adi'nid, T'aani
Sarah nė asdzaṅ ėi nîye'
na'idołcił; ado ėi Ai'zîk beh
yîdi'żił: ako ėi bîdzil'go ba'-
nîhodeṡ'ał, ėi'di hol'āgo ha'-
nîhonîāni at'ė' do, ado hak'î-
jîṅ' ha'ałcîni nās daḣîlci'hi
ałdo'.
20 Ado Îṡ'mėl t'ėyah ba'
nîdîse'ts'aṅ; Jo'akon, hak'i
sodeszîn', ado nās daḣîlcihgo
adeṡłił, ado ėi bîts'aṅdo k'ė-
aṅdołżîṡ; t'a ake'ego ṅîdan-
t'a'îgi nakits'ādahgo ba' do-
cił, ado ayoat'ėi' dîne'e a'ho-
deṡłił.
21 Ṅîdîh Ai'zîk t'ėyah bîł
aḣa'nîhodeṡt'ał, ėi kodo ła'
na'ḣaigo Sarah na'idołcił.
22 ¶ Ako ał'c'îṅ' yajîł'ťi'
yēnî' ādzî'siṅd, ado God de'-
go dah'n'didzah Ė'braham
bîts'aṅ.
23 Ako God ahodi'nidgo t'a
ėi bîjiṅh Ė'braham aji't'iṅd;
haye' Îṡ'mėl nîż'diłtiṅh, ado
t'aałtso haġan bîyî' ṅîda-
hażcîn'îgi, ado ha bēso bîk'e
nîżnî'nîlîgi, ado t'aałtso Ė'-
braham bî dînė'e; di t'aałtso
dabîkai'gi baṅh ṅî'daḣîneṡ-
gîż.
24 Ako î'daṅ Ė'braham na-
hast'ėi'din do'ba'aṅ nahast'ėi
bî na'ḣaigo hakai'gi haṅh
na'ḣîneṡgîż.
25 Ako haye' Îṡ'mėl t'ėyah

ṫats'ādah bî na'ḣaigo hakai'-
gi haṅh na'ḣîneṡgîż.
26 T'a ėi bîjiṅdaṅ Ė'bra-
ham haṅh na'ḣîneṡgîż, ado
haye' Îṡ'mėl ałdo'.
27 Ado bî dîneh t'aałtso,
haġan bîyî' ṅî'dahażcîn'îgi
dah, ado łahdeṅ bēso bîk'e
ṅîdziznîl'îgi, ėi'di t'aałtso hoł
baṅh ṅî'daḣîneṡgîż.

WOLṪA'I 18.

1 Ako Jîho'vah ha niyah
Mamri ho'-ṅîṫėlgi, ce'c'îl bî-
yāgi, jiṅ'go, ts'îde honigai'-
go, ho nîp'bal bî c'ėaṫingi
dżîzdāgo.
2 Ado daṡdi'ġal, nît'eṅ, jo'-
akon, dîneh ṫago hwi'ġahgi
na'ziṅh: ado dziłtsaṅ'go nîp'-
bal bî c'ėaṫindo daṡdilwodt,
ako bîdaṡ-niyāgo nî'jîṅ' ya
a'dzidzah.
3 Ado ażdi'nid, Bo'honîṡni'-
hi, nîł nîṡłiṅ'go, na'noṡkaṅh,
t'ado nîḣi nal'a'i bîts'aṅ da-
dohkāhi:
4 Ṫoh ła' dokał dats'i nîḣike
beh ṫadadohgîs bîniyeh, na'-
noṡkaṅh, ado di ce'c'îl bîyāgi
hādałyiṅh'.
5 Ado c'iyaṅ ła' nîḣa ṅî'dî-
deṡkał, danîḣijėih beh bîdzil'
do; a'kohgo în'dah dahnādî-
dohkāh: di' bîniyeh nî nal'a'i
ba nohkai. Laṅ'aṅ, t'a adî-
nih'îgo ant'iṅh dahodi'nid.
6 Ado Ė'braham ho nîp'bal
bîyî' go'ne' Sarah bîc'îṅ' yah
ajolwodt ako abîżdi'nid, T'a
hah'go ak'an ṫadi hanakāh-
go ṫăonih' ado nanîskadi an-
lėh.
7 Ado Ė'braham ha bēgaṡi
nakaigo jîlwodt, ako bēgaṡi
yăż ya'at'ėhgo dît'o'diîgi
nażnîłtiṅh ako ėi tsîłkeṅh
yėnîłtiṅh; ado t'ahhāgo
nėis'āh.
8 Ado apbe'nîsk'iṅh ado
apbe' ado bēgaṡi yaż nadzîs-
ah yēnî' bîc'îṅ' ṅîdzizkaṅh,
ado bi'ġahgi dzî'ziṅ'go tsîn
bîyāgi da'jiṅyāṅ.
9 ¶ Ako adahodi'nid, Ha-
jîṅ'ṡaṅ' Sarah nė asdzaṅ?
ako ażdi'nid, Joh, nîp'bal bî-
yî' go'ne'.
10 Ako anādo'nid, Ba'hol-
żiżgo t'aani na na'deṡdał;
jo'akon, nė asdzaṅ a'kohgo
aṡki yîdołcił'. Ako ėi Sarah
hane'jîṅ', nîp'bal bî c'ėaṫin-
deṅ yîdizts'aṅ.
11 Ako Ė'braham în'dah
Sarah t'ajî'łah t'a hażo'o ho'-
niṫih, ako Sarah ėi asdza'nî
ṅîdadlėh'îgi do ṅîjîdlėh' dah
dzîżliṅ'.
12 Ėi'baṅh Sarah t'a hayî'-
îdi bajodlŏh ako ajînîh, Da'
ṡîh hasîsṫih do'bîk'îjîṅ' ṡîł
na'honė'ni do, ṡa hastin, ṡî
ṁant'a'i ałdo' hasṫihgo?
13 Ako Jîho'vah ėi Ė'bra-
ham ayîdi'nid, Ha'at'iṡaṅ'
Sarah yėîdlŏh ado ajînîh,
Da' t'aani hasîsṫihgōṡ awē
ṡė hodolėł?
14 Da' ha'at'i-dāhîṡ Jîho'-

vah c'ė îł'iṅh'? Akwe'e nî'-
holżiżgo na na'deṡdał ako
Sarah bîyaż hodolėł.
15 Ako Sarah, Do yîṡdlŏh
dah, jîdi'nid, ako nażnîł'în;
Hálaḣ, ṅîdzîl'dzît, ėi'baṅh.
Ako adi'nid, Dodah, t'aani
yî'dlŏh.
16 ¶ Ako dîneh ṅîdijė'go
Sa'dam yîc'îṅ'go dadėiṅ':
ako Ė'braham t'a ayî'dijî'
bîł ṅîjî'kai.
17 Ako Jîho'vah adi'nid, da'
bandisdzāîgis Ė'braham bî-
ts'aṅ ṅî'dîdeṡ'iṅł'?
18 Joh, Ė'braham t'aani
ayoat'ėi ado t'ai'yîsi bîdzi'li
dîne'e dolėł, ado nahasdzaṅ
bîkāgi ał'aṅ dadîne'e t'aałtso
haṅh bîł dahożoṅ' dolėł.
19 Hwė'hasîn ba'ałcîni yî-
notiṅł' do, ado hak'îjîṅ' ha-
ġan bîyî' kė'dahat'iṅdoh'îgi
t'aałtso, ado Jîho'vah yîk'eh-
go dadokāh, ado k'ehez'don-
go bandajît'iṅ' do; a'kohgo
Jîho'vah yėidînîaṅ yēnî'
Ė'braham ya' idolił.
20 Ado Jîho'vah adi'nid,
Sa'dam în'dah Gamar'rah
bîcah' t'ai'yîsi dits'a', ado
t'ai'yîsi baṅhîgi adajît'ė ėi'-
baṅh,
21 K'adt akwi'ya de'ṡał în'-
dah dî'neṡ'iṅł, t'a dats'i cah
dîsets'aṅ'îgi at'ė'go adāt'iṅd;
doda'go t'ėyah ako ėi ṡîł bė'-
hodoziṅł.
22 ¶ Ako dîneh hats'aṅjîṅ'
naz'yîzgo Sa'dam yîc'îṅ'go
iāż; ako Ė'braham t'ėyah
Jîho'vah t'ahdi ṅîdîh yîc'îṅ'
sîzîṅh';
23 Ako Ė'braham aḣa'nî-
jîṅ' hac'îṅ' nîniyāgo adi'nid,
Da' a'at'e'-baṅh-a'dadînîgīṡ
baṅhîgi adat'ėh'îgi t'a bîł
adił'diṅł?
24 Di kîn-hal'āhîgi bîyî'gi
aṡdla'din dîneh a'at'e'-baṅh-
a'dadîn'îgi holoṅdaṅṡaṅ', t'a
dats'i bîł adił'diṅł, ado aṡ-
dla'din dîneh a'at'e'-baṅh-
a'dadîn'îgi dats'i bînina do
adił'diṅł dah?
25 A'at'e'-baṅh-a'dadîn'îgi
baṅhîgi adat'ėh'îgi bîł adił'-
diṅł dodah, do akonėh at'ė
dah; ado a'at'e'-baṅh-a'da-
dînîgi baṅhîgi adat'ėh'îgi t'a
bîł aḣėłt'ė'go a'bîdîdolnił do-
dah, do akonėh at'ė' dah,
Nahasdzaṅ bîkāgi t'aat'ė-
ṅît'eṅ a'nahwiāhi da' doṡ
k'ehez'doṅ a'donił dah?
26 Ado Jîho'vah adi'nid,
Sa'dam kîn-hal'āhîgi bîyî'gi
aṡdla'dingo a'at'e'-baṅh-a'da-
dîn'îgi bîk'î-niyāgo kîn-hal-
āhîgi do a'deṡdiṅł dah ėi da-
bînina.
27 Ako Ė'braham hac'îṅ'
hadzīgo ahodi'nid, Jo'akon,
k'adt t'a ṡîh ṡî'nik'ehgo Bo'-
honîṡni'hi bîc'îṅ' hahasdzī,
a'żaṅh łėż în'dah łėṡ-c'i t'ė-
yah nîṡłiṅ ṅîdîh.
28 Aṡdla'din a'at'ė'-baṅh-a'-
dadîn'îgi dolėł'jîṅ', aṡdla' at'-
dîngoṡaṅ': Da' aṡdla' at'dîn-

gōṡ kîn-hal'āhîgi t'aat'ė adił'-
diṅł? Ako ażdi'nid, Dîz'din
do'ba'aṅ aṡdla' bîk'î-niyāgo
laṅh' do kîn-hal'āhîgi a'deṡ-
diṅł danîh.
29 Ado hac'îṅ' hadzīgo anā-
hodo'nid, Dîz'din bîk'i-niyā-
goṡaṅ'? Ako ahodi'nid, Dîz'-
dingo bînina do a'deṡdiṅł
dah.
30 Ako anābîżdo'nid, T'a-
ṡoṅ'di, ho'nî'di Bo'holni'hi
t'ado do bîł haldî'ni, ako ha-
nādesdzih: Ŧa'din bîk'i-niyā-
goṡaṅ'? Ako anāhodo'nid,
Ŧa'din bîk'î-niyāgo do ōṡ'-
diṅh at'ė' dah.
31 Ako ażdi'nid, Jo'akon,
k'adt t'a ṡîh ṡî'nik'ehgo Bo'-
holni'hi bîc'îṅ hahasdzī: na-
din'go bîk'i-niyāgoṡaṅ'? Ako
anādo'nid, Nadin'go bînina
do ōṡ'diṅh at'ė dah.
32 Ado anażdo'nid, T'aṡoṅ'-
di ho'nî'di Bo'holni'hi t'ado
do bîł haldî'ni ako t'ałah'adi
hanadesdzih: akwe'e neznā-
go bîk'i-niyāgoṡaṅ': ako ana-
do'nid, Neznāgo bînina do
ōṡ'dinh at'ė dah.
33 Ado Ė'braham ałsto' bîł
aḣîł nahodzîsne'go Jîho'vah
dahn'didzah: ado Ė'braham
baġan'di dahn'didzah.

WOLŦA'I 19.

1 Ado i'i'āṅgo diyîn-nal'a'i
Sa'damgi nî'āż; ako Sa'dam
bî na'astl'în bî c'ėaŧingi Lat
dzîzdah: ako Lat yiyiłtsaṅh
ado nādi'na'go yîdah-niyah,
ako nî'jîṅ' hanîṅ beh ya a'-
dzidzah.
2 Ado ażdi'nid, Jo'akon, Bo'-
honîṡni'hi, na'nîhoṡkaṅh, nî-
ḣi nal'a'i baġan go'ne yah
oh'āṡ nîḣikē ŧadohgîs, ado
ŧ'a a'kwi nîḣidołkał, ako yîs-
kaṅgo ŧ'ai'yîsi abîndaṅ ṅî'-
dîdoht'aṡ, ako în'dah dahnā-
dîdoht'aṡ. Ako t'ała' anîh,
Dodah, tl'ė bi'ġah kîṅ-ŧahgo
nėt'aṡ dolėł.
3 Ako t'ai'yîsi na'dzoskan-
go în'dah haġan go'ne' hac'-
iṅ' yah iāż; ako adadzi'siṅd
în'dah bāh di'k'oṅṡ-t'a-at'-
dîn-alya'îgi ba ajilah, ako yi-
yi'yaṅ.
4 Ṅîdîh t'ahdo jînŧėṡgo Sa'-
dam kîn-ŧahdeṅ dîneh ha-
dasŧihîgi în'dah a'nid-ṅîda-
kai'îgi ałdo' t'aałtso da'nîłc'-
îṡîdeṅ kîn bînāgi a'ła-sîliṅ':
5 Ako Lat, Hak'go, dėyîdi'-
nid ado a'dahałnîh, Hādiṡaṅ'
dîneh k'adt hi'łiṅjiṅ'go nā-
naāżîgi, nîḣic'îṅ' c'înîēṡ ako
bė'dahodilziṅł bîniyeh.
6 Ako Lat c'ėaŧinjîṅ' yîc'îṅ'
c'îniyāgo akēdeṅ da'dî'nîł'-
kalgo,
7 Ako ażdi'nid, Sîk'îso, ṅî'-
danîḣoṡkaṅh, t'ado akot'ė'go
baṅhîgi a'dahnî'łi.
8 K'adt Jo'akon, naki' sîtsî'
t'ahdo dîneh yė'ho'siṅd dah;
na'nîḣoṡkaṅh, ṡî'nî' nîḣic'îṅ'
c'îdeṡ'îṡ, ado t'a nîḣi dano-
sîn'îgi a'dạdołił: ako di dî-

neh'îgi ėi t'ado a'dadoħi'ħi
dah; hálah, ṡaġan go'neʻ yah
iāż, ėi' beh at'eh.
9 Ako adadi'nid, T'aṅdi sî-
nî'zîṅh, ado adaħîdoʻnid, Di
dîneh t'o konaġan'dijîṅʻ kė-
hat'îṅ bîniyeh niyah yēnîʻ
a'nahwiāhi iʻdilyah: a'da-
hwilneh ṅît'eṅ yēnîʻ k'adt
bîlāhgo a'dandilnił. Ado dî-
neh ėi Lat yîc'îṅʻ dahdijē,
ako dādîlkał yîk'îjîṅʻ dahaṡ-
jîż, ako k'asdaṅ dādîlkał k'î-
dėzt̄iʻ.
10 A'kohgo dîneh naki c'î-
dēlni'go Lat a'c'îṅʻ kîn go'-
neʻ yah iyił'ħan, ado daʻdîʻ-
nîłkal.
11 Ako dîneh kîn c'ėat̄ingi
jîl'ah yēnîʻ, a'nid-ṅîdakai'îgi
în'dah hadast̄ihîgi ałdoʻ ha-
nā a'dėisdiṅd; ako dādîlkał
c'ėh yîkā a'dāt'iṅd.
12 ¶ Ako dîneh yēnîʻ ėi Lat
ayîdi'nid, Daʻ łaʻîṡ kweʻe nî-
k'ėi holoṅ? nadāni in'dah nî-
yeʻkeh dah, ado nîtsîʻkeh
dah, în'dah t'a nė holon'îgi
di kîn-hal'āhîgi bîyîʻgi, di
haz'an'îdo no'wehjîṅʻ ałtso
ko'nîleh:
13 Di haz'an'îgi a'dildiṅł,
hálah, dahacah ayoat'ė'go
dits'aʻ Jîho'vah t'a binîṅ'-
jîṅʻ, ėi'baṅh Jîho'vah nîħî-
nîł'aʻ, a'dildiṅł bîniyeh.
14 Ako Lat c'îżniyāgo ha-
tsîʻ beh hādáni bîc'îṅʻ hadzo-
dzī' ako ażdi'nid, Ṅî'doht'aṡ,
di haz'an'îgi bîts'anoh'āṡ, Jî-
ho'vah di kîn-hal'āhîgi i'doł-
diṅł. Ako hādánîh t'o ajînîh
hoʻnîh.
15 Ado hayiłkaṅ'go diyîn-
nal'aʻi Lat ya'nîʻāż ako ahał-
nîh, Tṡiṅł'go na'didah, nė as-
dzaṅ ado nîtsîʻ naki'îgi bîł
naħînt̄an'îgi dahdiēṡ; doda-
dáṅ baṅhîgi adani'ħi bît̄ah
a'nîħidîdoldîṅł.
16 Ako naʻahozdîlzid'go dî-
neh yēnîʻ ha'laʻ yiyiłtsod ado
hwė asdzaṅ doʻ, hatsîʻ naki'-
îgi ałdoʻ; Jîho'vah hajobaʻ-
go, ėi'baṅh: ado kîn-hal'āgo
bînaʻastl'înîgi bînîkādi c'îho-
nîēż.
17 Ado ako'dzago c'îhonîēż-
go ahodi'nid, Yîsda'-nîlyėd
beh-ħînînāni bah, t'ado nat'-
āṅ ṅî'dînʻiṅʻi, halgai'gi ṅîdîh
t'ado naʻahodîlzi'di, ṅîlah
dzîł bil'yėd, dodadáṅ ėi nî
diʻyolyėł.
18 Ako Lat ėi abîżdi'nid,
Yātsî'k'e Bo'honîṡni'hi.
19 Jo'akon, nî nalaʻi baji'-
nabaʻ, nî ajobaʻi ayoat'ė'go
ṡîc'îṅʻ inî'lāgo yîsdah' ṡinîł-
tiṅh; ako dzîł do bo'ṡah at'ė
dah, ṡîc'îṅʻ baṅhîgi a'hodo-
niłgo dadestsał ṡaʻṡîn.
20 Jo'akon, di kîn-sînîl'îgi
bîc'îṅʻ nażdolyėd'îgi at'eh,
aħan'di, ado ahołts'isi: ṡî'nîʻ
akōṅ dîṡyēd, (daʻ dōṡ ałts'îsi
dah?) a'kohgo ṡi sîzi'ni ħîṅā
dolėł.
21 Ako ahodi'nid, Jo'akon,
t'a ṡî dînîn'îgo ałdoʻ adeṡnił,

di kîn-sînîl'îgi ba na'ṡinîkaṅ
yēnî' do a'deṡdiṅł dah.
22 Dohodi'na akōṅ dîl'yēd,
t'ahdo anîlyēdgo ha'at'ihi-
dah do bandosdza' at'e' dah.
Ėi'baṅh kîn-sînîl'îgi Zo'ar
hosye'.
23 ¶ Nahasdzaṅ bîkādeṅ
t'iṅhdîgo jo'honaai dahdiyā-
go Lat ėi Zoardi jîl'wodt.
24 A'kohgo Jîho'vah tse'-
koṅ łîtso'go în'dah koṅ' do'
Sa'dam în'dah Gamar'rah
yîk'îjîṅ' nîki'nîłt̄aṅh, ya'dîł-
ḣîł bîyî'deṅ, Jîho'vah bîts'-
aṅdo.
25 Ado kîn-naznîl yēnî' ado
halgai yēnî' ado kîn-naznî'li
bîyî' kė'dahojît'iṅh yēnî', ado
a'kwi nanîse' dane'sēh yēnî'
t'aat'eh is'diṅd.
26 Ako hwė asdzaṅ hakē-
deṅ na't'āṅ ṅîdėt'iṅ laṅh', t'a
a'ko ajiṅ' a'ṡiṅh tse'go dzîz-
liṅ'.
27 Ako Ė'braham t'ài'yîsi
abîndaṅ naždi'na'go, Jîho'-
vah bîł dzî'ziṅ ṅît'eṅ yeṅ'jîṅ'
jîniyah:
28 Ado Sa'dam în'dah Ga-
mar'rah ado halgai kė'yah-
jîṅ' jîdėiṅ', a'kohgo jo'akon,
kė'yah yēnî' t'aat'ė bîts'aṅdo
łît t'oahayui hahitiṅh'.
29 ¶ Ako'dzago God hal-
gai'gi kîn-hadas'āh yēnî' is'-
diṅd, ako God yėnal'ni'ī ėi
Ė'braham ado Lat yîsda'-
hodoltiṅh', kîn-naznîl kė'ho-
jît'iṅ yeṅ'gi t'aat'ė is'diṅd.
30 ¶ Ako Lat Zo'ardo haji-
nah, hatsî'keh naki'îgi bîł,
dzîł baṅh kė'dahojît'iṅh; Zo'-
argi kė'hojît'iṅ ṅît'eṅ bė-
dzîsdzīdgo: ako tse-ya-go'ne'
kė'hojît'iṅh, hoh în'dah ha-
tsî' naki'îgi bîł.
31 Ako atseh yîżcîn'îgi akē-
deṅ nî'lîn'îgi ayîdi'nid, Nîḣi-
że'e ėi hast̄ih, dîneh adat'în'-
îgi giat'ė'go nîḣadoyėh'îgi
nahasdzaṅ bîkāgi t'ała'i ṅî-
dîḣ at'dîn.
32 Ako nîḣiże'e c'îl-naatl'oi-
bî-t̄o bî'diyildliṅł, ado bîł dî'-
nit̄îṡ ako nîḣiże'e bîts'aṅdo
aholci'łi do a'dodiṅł dah.
33 Ako t'a ėi bî tl'ė bîże'e
c'îl-naatl'oi-bî-t̄o yiyiyił'dlāṅ:
ado atseh yîżcîn'îgi bîże'e
yîł yah iyāgo yîł nežt̄ėž;
ako hwi'ġah nezt̄iṅgo ado
na'di'na'go t'ado hoł bė'ho-
ziṅd dah.
34 Ako'dzago ėi biska'ni
alaṅjiṅ nî'lîn'îgi akēdeṅîgi
ayîdi'nid, Ṡoh, tl'ėdaṅ ṡîże'e
bîł net̄ėž, ako di tl'ė c'îl-ṅa-
atl'oi-bî-t̄o na'hodiyildliṅł;
ako yah adinałgo bîł dîni't̄îṡ,
nîḣiże'e bîts'aṅdo hadolcił
bîniyeh.
35 Ako t'a ėi bîtl'ė bîże'e
c'îl-naatl'oi-bî-t̄o na'yiyił-
dlaṅ: ado akēdeṅîgi naždi'-
na'go yîł nežt̄ėž, ako hwi'-
ġah nezt̄iṅgo ado nadi'na'go
t'ado hoł bė'hoziṅd dah.
36 Ako'dzago Lat bîtsî'keh
t'a'ła', haże'e ba' îzniltsāṅd.

37 Ako atseh naġāhîgi ėi
hayaż jîścîṅh', ado bî'żî'
Mo'ab ba' ajilah: ėi t'a ėi
Mo'ab dîne'e di'jiṅ'jîṅ' daḣa-
nan'îgi dabîże'e.
38 Ako akēdeṅ nî'lîn'îgi ał-
do ḣayaż jîścîṅh', ado bî'żî',
Ben-Am'mai ba' ajilah: ėi t'a
ėi Am'man ba'ałcîni di'jiṅ'-
jîṅ' daḣanan'îgi dabîże'e.

WOLT̄A'I 20.

1 Ako Ė'braham āḋo ṡa-
daāh bîc'îṅ'jîṅ'go jînînāh,
ako Kė'deṡ în'dah Ṡur bît̄a'-
gi kė'hojît'iṅh, ado Gi'rargi
t'o konaġan'dîjîṅ' na'jî'nāh.
2 Ado Ė'braham hwė as-
dzaṅ Sa'rah, Ṡîdēżî at'eh,
bîżdi'nid: ado Abî'melek,
Gi'rar bînant'a'i anîł'a'go
nė'diłtiṅh.
3 Ṅîdîh Abî'mîlek tl'ėgo
God, bîł'-łeh baniyah ako
abîdi'nid, Jo'akon, dîneh daz-
tsan'îgi nahonî'lîn, hálah, di
asdza'nî ṅîdînîłtîn'îgi baṅh;
ėi dîneh ła' bė asdzaṅ at'eh,
ėi'baṅh.
4 Ṅîdîh Abî'melek t'ahdo
hodėlci' dah: ako ażdi'nid,
Bo'holni'hi, da' a'at'e'-baṅh-
a'dadî'ni dîne'eṡ ła' ałdo' ṅî-
dił'tṡîł?
5 Da' dōṡ ṡîdēżî at'eh ṡîżdi'-
nid dah? ado t'a hoh ṅî'dîh,
Ṡî'nai at'eh jîdi'nid: do ṡîł
bėho'zîngo ado do yîṡnih'go
laṅh' aṡt'î'ni.
6 Ako God bîł'-yeh ahodi'-
nid, T'aani ṡîł bėho'zîn laṅh',
do nîł bėho'zîngo in't'iṅd;
ado Ṡîh ałdo' baṅhîgi ṡîc'îṅ'
adi'niłîgi nîts'aṅ nanîṡ'în'go,
ėi'baṅh t'ado hodi'nîlni' dah.
7 Ėi'baṅh k'adt dîneh bė
asdzaṅ ba na'nîłt̄éh; ahodo-
ni'łi-yahalne'e at'eh, ako na'
sodîdolziṅł, ado ḣînîna' do:
do ba nėinîłtiṅ'go ėi k'adt
nîł bė'hodoziṅł t'aani dadi'-
tsał, nîh ado t'aanołtso dî'-
nohnėł.
8 ¶ Di' bînina Abî'melek
t'ai'yîsi abîndaṅ nîżdi'na'
ako ha'ndal'a'i t'aałtso hak'-
go bîżdi'nidgo di t'aałtso
beh bîł hojolne', ako dîneh
t'ai'yîsi ṅî'dasdzid.
9 Ado Abî'melek ėi Ė'bra-
ham hak'go yîdi'nidgo ayî-
di'nid, Hāṡaṅ' nîḣi'nîł'iṅd?
ado hāṡaṅ nîṡłāgo baṅhîgi-
at'ė ayoat'ėh'îgi bih nîḣi'nî-
nîl, ado ṡî dîne'e ałdo' bîk'-
ijîn'? Aṡindlāîgi ėi do adinił'
dah ṅît'eṅ.
10 Ado Abî'melek ėi Ė'bra-
ham ayîdi'nid, Ha'at'i'ṡaṅ yî-
nîłtsaṅ'go di'di banîsî'niyáh?
11 Ado Ė'braham ażdi'nid,
God bîk'ehgo dayikāhîgi
kwe'e at'dîn ṡa'ṡîn, ado sė
asdzaṅ yînina daṡîdiyołḣėl'
ṡa'ṡîn nî'sîngo laṅh' bînina.
12 Ako ṅîdîh laṅh' t'a ṡîdēżî
at'eh, ṡîże'e bîtsî' jî'lîṅh, ako
ṡîmah ėi do bîc'e'e at'ė dah;
ako sė asdzaṅ dzîzliṅ'.
13 Ado ako'dzago God, Nî-

że'e bağan bih hanînah, śîł-
ni'go, ako ahodi'nid, T'a dit'-
aś'îgo, Śî'nai at'eh, śîdîni' do,
di beh śaji'naba'.
14 Ado Abî'melek dîbe în'-
dah bēgaśi, ado dîneh ṅîdal-
a'i în'dah asdza'nî ṅîdal'a'i,
di t'aałtso Ė'braham yė'nînîl,
ado Sarah hwė asdzaṅ ałdo'
ha nė'inîłtîṅh.
15 Ado Abî'melek adi'nid,
Jo'akon, śî kė'yah t'a nî nî-
zînîgoh kė'hot'iṅ' do.
16 Ado Abî'melek adi'nid,
Jo'akon, nî'nai t'ała'î dîmil
bēso bānî'nîl: ako hoh nîc'-
aṅh nağa'i jî'liṅ' do, bîł na-
nakai'îgi în'dah dîneh t'aał-
tso dabînā bîts'aṅdo: kot'ė'-
go dîneh t'aałtso dabînał
hah k'ehez'doṅd.
17 Ako Ė'braham sodolziṅd
God yîc'îṅ', ako God ėi Abî'-
melek na'idi'sah, hwė asdzaṅ
do', asdza'nî ha'ndal'a'i do';
ado ha'ałcîni ṅîdahwizliṅ'.
18 Hálah, Jîho'vah ėi as-
dzan'îgi t'aałtso Abî'melek
bağan yîyî' holon'îgi dabiś-
c'ît ał'c'în' a'yilah ṅît'eṅ
Ė'braham bė asdzaṅ Sarah
bînina.

WOLT̄A'I 21.

1 Ako Jîho'vah t'a adi'nid
yeṅgi Sarah yaniyah, ado
Jîho'vah t'a hadzī yeṅgi at'-
ė'go Sarah ya a'yilah.
2 Ako Sarah i'niltsāṅd ado
Ė'braham bîye' ya' yîścîṅh',
hadzîst̄ihgo în'dah, t'a God
hac'în' hadzī yeṅgi nîholżiż'-
go.
3 Ado Ė'braham bîye' ėi
Sarah ba' yîścîn'îgi Ai'zîk
beh ji'żî'.
4 Ako Ė'braham haye' Ai'-
zîk tsėbi biskaṅ'go baṅh na'-
ħîneśgîż, God t'a adinił hał-
nîh yeṅgi at'ėgo.
5 Ako Ė'braham ėi nezna'-
din bî na'ħaigo bîye' Ai'zîk
ba' yîżcîṅh'.
6 Ako Sarah adi'nid, God
yîśdlŏh'go a'śilah, ado t'aał-
tso dadizts'aṅ'îgi śîł dādlŏh
dolėl.
7 Ado anażdo'nid, Hai'śaṅ'
Sarah ałcî'ni yi'iłt'o' do,
Ė'braham yîdîdonił' ṅît'eṅ?
Jo'akon, hast̄ihgo în'dah ba'-
aśełcîṅh.
8 ¶ Ado awē dîne'saṅh ado
idit'ōd: ako t'a Ai'zîk idi't'ōd
bîjiṅh Ė'braham ayoat'ė'go
ada'i siṅd.
9 Ako Sarah ėi I'jîpt dîne'e
asdza'nî Hė'gar bîyaż, Ė'bra-
ham ba' jîścîn'îgi yėîdlŏhgo
dziłtsaṅh'.
10 Di'baṅh Ė'braham abîż-
di'nid, Di'di nalt̄eh asdza'nî
bîyaż t'a' bîł c'înînîłcėh: di
nalt̄eh asdza'nî bîyaż'îgi, śîh
śîyaż Ai'zîk do yîł boholni'hi
nî'liṅ' dah dolėł.
11 Di'di bînina Ė'braham
t'ai'yîsi bîye' baṅhbî'ni.
12 Ado God ėi Ė'braham
ayîdi'nid, Aśki în'dah nalt̄eh

asdza'nî bînina t'ado yînił
ant'ė'hi; Sarah anîłnîh'îgi
t'aałtso yîsînîłts'aṅ, Ai'zîk
ba'ałcîni ėi nî' na'alcîni yol-
yė' do, ėi'baṅh.
13 Ado asdza'nî nalt̄ehîgi
ałdo' bîyaż dîne'e adeṡłił, há-
lah, ėi nîye' at'eh, ėi'baṅh.
14 Ako Ė'braham t'ai'yîsi
abîn'îgo nażdi'na', ako bāh
ado t̄oṡjėh t̄oh beh nîżdi-
nîlgo Hė'gar bînėżdė'nîl ado
aṡki bîł yo'ajił'a', ako daṡ-
diāż kė'yah do-bi-naadah'
îgo, ėi Birṡi'bah holyeh.
15 Ako t̄oh t̄oṡjėh bih as'-
diṅdgo aṡki yēnî' c'îl ṅîtsa
lė'i bîyāgi ṅîżnîłtîṅh.
16 Ado daṡdiyah adîlt'oh
bi'ġah annî'zahgi dzînesdah:
aṡki do ṡînał dadotsał' dah
jîni'go, ėi'baṅh, bîts'ah hwi-
nîāṅdi dzîzdāgo yė'go jîcāh.
17 Ako God ėi aṡki yîca'go
yîdizts'aṅ; ado God bî diyîn-
nal'a'i ya'dîłħił bîyî'deṅ Hė'-
gar yiyi'żî'go ayîdi'nid, Hė'-
gar, hāṡaṅ' yîndzah? t'ado
nîłhoye'e; God ėi aṡki sîtiṅ'-
do yîca'go yîdizts'aṅ.
18 Ṅîdidāhgo aṡki nî'la' beh
na'nîłt̄ėh: hálah, ła' ał'aṅ
dîne'e ayoat'ė a'hodeṡłił, ėi'-
baṅh.
19 Ado God ėi hanā aṅ a'yi-
lah, ako t̄oh hahasṅîlgo dził-
tsaṅh: ado akōṅ jîniyāgo
t̄oh t̄oṡjėh hażdėł'biṅd, ado
aṡki t̄oh bażnîkaṅ'go yodlaṅ.
20 Ako God ėi aṡki yāahal-
yaṅh; ado dî'ne'saṅh, ado
kė yah do-bi-naadah'îgi kė'-
hat'iṅh, ado k'a yeh adîłt'o'-
hi sîliṅ'.
21 Ado Pė'ran holyė'gi, ėi
kė'yah do-bi-naadah'îgi kė'-
hat'iṅh: ako hamah I'jîpt
kė'yahdeṅ hwė asdzaṅ do-
lėł'îgi hah yîł nat'āż.
22 ¶ Ado ako'dza yeṅdaṅ
Abî'melek ado bî salāgo bî
nant'a'i Fî'kal ėi Ė'braham
yîc'îṅ' hahasdzī, ako anîh,
Ha'at'i'hi-dah banādidāhgo
t'aałtsogo God nîł holoṅ.
23 Di'baṅh k'adt God bînał
ṡîc'îṅ' handzih', ako t'ado ṡî-
na'hołdoṅ'si, ṡîye' ałdo' do-
dah, ṡîna'li ałdo' dodah: na-
joṡba'go anîṡ'în'îgi at'ė'go
nîh ałdo' ṡîc'îṅ' t'a akont'ė'-
do, ado kė'yah ninî'nan'îgi
ałdo bîc'îṅ' akont'ė' dolėł.
24 Ado Ė'braham adi'nid,
God bînał a'dė hadesdzī.
25 Ado Ė'braham t̄oh ha-
hasṅîl'îgi bînina Abî'melek
yî'dest̄eh, hálah, Abî'melek
bî na'nîl haġa'dėdest'aṅh, ėi'
bînina.
26 Ado Abî'melek adi'nid,
Do ṡîł bėho'zîn dah, ħai ṡiṅ
at'iṅh; ado do ṡîł hwinîlne'
dah, ado do yîṡnih' dah, ako
di'jiṅh în'dah.
27 Ado Ė'braham dîbe în'-
dah bēgaṡi dah Abî'melek
yė'nînîl; ado t'ajî'ła aħa'nî-
hojît'aṅh.
28 Ako Ė'braham dîbe-yażi

daba'ādîgi tsosts'ītgo t'asah-
di yîts'a-yinî'nîl.
29 Ado Abî'melek ėi Ė'bra-
ham ayîdi'nid, Ha'at'i'śaṅ
bîniyeh di dîbe-ya'żi daba'-
ādîgi ats'a'inî'nîl?
30 Ako ażdi'nid, Di dîbe-ya'-
żi tsosts'īt daba'ādîgi śî'la-
k'ėdo ṅî'dîdi'nîł, ėi di t̄oh ha-
ha'nîlgo beh śîc'îṅ' bėho'zîn
dolėł.
31 Di bînina akwe'e Birśi'-
baṅ hosye'; hálah, akwe'e
t'ajî'łah God bînał ał'c'îṅ' ha-
dzisdzī.
32 Ako akot'ė'go Birśi'bagi
ahażdėt'aṅh: a'kohgo Abî'-
melek în'dah ho salāgo bî-
nant'a'i Fî'kal, Fîlîs'tîn dîne'e
bî kė'yahgo dahnaż'dit'āż.
33 Ado Ė'braham ėi Birśi'-
bahgi tsîn k'îżdilah, ado
akwe'e Jîho'vah ėi hol'āgo
God bî'żî' jożi'go sozdolziṅd.
34 Ako Ė'braham ėi Fîlîs'-
tîn dîne'e bî kė'yahgi t'o-
atsėd kė'hojît'iṅ'go laṅ'i yîs-
kaṅh.

WOLT̄A'I 22.

1 Ado ako'dza do'bîk'îjîṅ'
God ėi Ė'braham yî'neztaṅgo
ayîdi'nid, Ė'braham, ako aż-
di'nid, Jo'akon, kwe'e na'śah.
2 Ako ahodi'nid, T'aała'i nî-
ye'îgi, Ai'zîk, ayoiinî'ṅîn'îgi
bîł dahdiāś, kė'yah Morai'-
ahgo bîł da'āś; adi isjaṅh, di'
dzîł bîkāgi ṅîdîdeśnił, akwe'e
jîdîlîtgo nāhodiyił'nîh.
3 Ado Ė'braham t'ai'yîsi
abîn'îgo naż'di'na' ado ha
t̄eli bîk'î'-dahadzîznîl ado cîż
aṅîżdiłkal beh adi'lîtgo-nā-
dî'yonîh bîniyeh, ado hwė
śikeh naki'go adî'ji'nîl, ado
haye' Ai'zîk, ako daśdikai,
God, dohkah hałne' yeṅgo.
4 Ado daśdikaido naki yîs-
kaṅ'go Ė'braham nās aji'-
ġalgo ako dzîdeskai'jîṅ' nî'-
zago dziłtsaṅh.
5 Ako Ė'braham beh aśikeh
ayîdi'nid, T'a kwe'e t̄eli bî'-
sołkeh; śîh în'dah śîye' bîł
ṅîlahjî deś'aś, adi sodîdilziṅł
în'dah nîha ṅî'dit'āś.
6 Ado Ė'braham ėi cîż beh
adi'lîtgo nādî'yonîh'îgi haye'
Ai'zîk bîk'î'-dahdzîznîl; ado
koṅ' în'dah bėś bîł daśdi'jā,
ado t'ajî'ła akōṅ jînî'āż.
7 Ado Ai'zîk ėi haże'e Ė'bra-
ham bîc'îṅ' hadzodzīgo abîż-
di'nid, Śîże'e, ado ażdi'nid,
Kōni yî'śał śîye'. Ado ażdi'-
nid, Jo'akon, kōni cîż koṅ'
bîł: a'kośaṅ' dîbe-yażi di'lît-
go-nāhidonîh'îgi ėi hādi?
8 Ado Ė'braham adi'nid,
Śîye', God laṅh' dîbe-yażi
di'lîtgo nāhidonîh'îgi t'a bîh
adanė'didolt̄ėł: ado t'ajî'łah
t'a'ła' jîna'āż.
9 ¶ Ado God, kwe'e hodi'nid
yeṅgi jîna'āż; ado akwe'e Ė'-
braham bîka-nāiniṅhi dzîz-
tl'în, ado bîkāgi cîż nîżnî'-
nîl, ado haye' Ai'zîk be'dzîz-
tl'oṅh, ado bîkā-nāiniṅhi cîż

bîkā nîżnîłtiṅ'go ciż bîł dzîz-
tl'în.
10 Ako Ė'braham bîye' yî'-
nîłḣiṅ'go bėṡ nėdiaṅgo yîc'-
îṅ' yîł k'îdeżcît.
11 A'kohgo Jîho'vah bî di-
yîn-nal'a'i ya'dîłḣîł bîyî'-
deṅ ho'żî'go aḣałnîh, Ė'bra-
ham, Ė'braham, ako ażdi'nid,
Kwe'e na'ṡah.
12 Ado adi'nid, T'ado aṡki
bîk'i'-dahdîlnî'hi, do ṅîdîh
hāda dilił' dah: k'adt ṡîł bė'-
hozîn' God bohonîłnih' laṅh',
nîye', t'ała'i nîye'îgi ṅîdîh do
ṡaṅh nîiṅ' dah laṅh', ėi'di
baṅh.
13 Ado Ė'braham aji'ġalgo
jîdėiṅ', a'kohgo hanî'jîṅ'go
dėnasts'ā bîdē yeh tsîn yaṅh
dahidiyā laṅh': ado Ė'bra-
ham dėnasts'ā nė'idiłtiṅh,
ako haye' bî tsask'eh yeṅgi
dilîtgo nādzisniṅ.
14 Ako Ė'braham akwe'e
Jîho'vah-Jai'reh beh hoji'żî':
di'îgi at'ėgo di'jiṅjîṅ' t'ahdi
ṅîdîh adanîh, Jîho'vah bî dzîł
baġāṅgi yîdoltsėł.
15 Ako Jîho'vah bî diyîn-
nal'a'i ya'dîłḣîł bîyî'deṅ
Ė'braham yiyi'żî', di bîł na-
ki'di azliṅ.
16 Ado adinid, T'a ṡîh t'ė-
yah anał adîṡnîh', di Jîho'-
vah anîh, Di banîsî'niyah'-
îgi bînina nîye', t'ała'i nîye'-
îgi ṅîdîh do ṡaṅh niiṅ' dah
laṅh.
17 Di'baṅh nāsgo t'a nîk'i
sodeszîngo nîk'i sodîdesziṅł,
ado k'ėaṅna'dilżîṡgo aṡłi'łi ėi
na'ałcîni k'ėaṅyîlżîṡgo adeṡ-
łił, ya'dîłḣîł bîyî'di soṅ'îgi
nahalîngo ado to'-ṅîtėl bî-
baṅhgi sėi'îgi nahalîngo;
ado na'ałcîni nās daḣîlcih'îgi
bi'daana'i bî c'ėatin beh-
bîdaholnih' dolėł.
18 Ado na'ałcîni nās daḣîl-
cih'îgi beh ał'aṅ dadîne'e na-
hasdzaṅ bîkāgi t'aałtso bîk'-
îdahojîdli' do; hálah, adîṡ-
nîn'îgi bîk'eh-honîł'iṅh' ėi'
beh at'eh.
19 Ako Ė'braham hwė ṡi-
keh bîc'îṅ' dahnîż'dit'āż, ado
t'a'ła' Birṡi'bahgo daṡdikai;
ako Ė'braham ėi Birṡi'bahgi
kė'hojît'iṅh.
20 ¶ Ado di'di ko'dza do'-
bîk'îjîṅ' Ė'braham bîł ho'ne',
Joh, Mîl'kah ałdo' nî'nai Nė'-
har ya' nî'îżciṅ laṅh, hodo'-
nid.
21 Huz atseh ha' yîżcîṅh,
ado bîtsî'li Buz, ado Ke'muel
yîże'e nî'li'ni ėi E'ram,
22 Ado Ci'sed, ado Hė'zo,
ado Pîl'daṡ, ado Jîd'laf, ado
Bethu'el.
23 Ado Bethu'el bayîżci'ni
ėi Ribe'kah: di'di tsėbi'go
Mîl'kah niyîżcîṅh, Nė'har
bah Ė'braham bîtsî'li.
24 Ado ła' nā asdza'nî Ru'-
mah yolyeh, ėi Ti'bah, ado
Gėham, ado Thė'haṡ, ado
Mė'akah, di diṅ'go ałdo' ha'
niyîżcîṅh.

WOLT̄A'I 23.

1 Ako Sarah ėi nezna'din
do'ba'aṅ nadin-tsosts'ît bî
na'ḣai: kwi na'ḣai Sarah ḣî-
nāgo.
2 A'kohgo Sarah daztsaṅh,
Kî'riath-arbahgi, t'a akwe'e
Hi'bran holyeh, Kė'nan kė'-
yah bîyî'gi: ako Ė'braham
yînił jîniyāgo Sarah ba ji'-
cah.
3 Ado Ė'braham ėi baṅh
da'aztsaṅ'go yîts'aṅdo na'-
didzah, ako Heth ba'ałcîni
yîc'îṅ' hahasdzīgo adi'nid,
4 De'eyoni nîṡłîṅh ado t'o-
atsėd nîḣit̄ah kė'haṡt'iṅh:
łėh-hodi'niłgi ṡahodî'noh'āh:
ṡaṅh daztsan'îgi niōhjîṅ'
adeṡłił bîniyeh.
5 Ako Heth ba'ałcîni Ė'bra-
ham yîc'îṅ' hadasdzi'go a'da-
hałnîh,
6 Bîdahonilni'hi nîḣi di-
ts'iṅh: ayoat'ė nat'āni nîḣi-
t̄ahgi nî'lîṅh: nîḣė łėh-hodi'-
nił'îgi t'a nî nî'zînîgi na'ho-
diàh, naṅh daztsan'îgi bih
dił't̄eł; nîḣi do ła'dah nîḣi
łėh-hodi'nił'îgi nîts'aṅ kwi
doli'łi dah, naṅh daztsan'îgi
bih nîłt̄eh.
7 Ako Ė'braham nazdidzā-
go ėi kė'yahgi dîne'e Heth
ba'ałcîni bîc'îṅ' ya a'dzi-
dzah.
8 Ado bîł ał'c'îṅ' yadajîłt̄i'-
go ajînîh, Nîḣił t̄'a a'dako'go
ṡaṅh daztsan'îgi nioh'jîṅ'
adeṡłił, ako daṡi'nołts'aṅ ado
Zo'har bîye' I'fran ṡa a'dabî-
dohnîh'.
9 Makpi'lah holyė'gi tse'-ya
bîh'îgi, bî kė'yah nîhonėl-
an'îgiîgi; t'a baṅh-îliṅ bi'-
ġahgo ṡė'didoał, ako ėi ṡih
nîḣit̄ahgi yo'ahodeṡłił bîni-
yeh.
10 Ako I'fran kė'hat'iṅ ṅî-
t'eṅ Heth ba'ałcîni bît̄ahgi:
ado I'fran, Heth dîneh Ė'-
braham ayîdinid, Heth ba'-
ałcîni bî kîn-hal'āhîgi bî
c'ėat̄in go'ne' yah aḣeskai'-
îgi ṅîdîh t'aałtso dabînał,
ako ajînîh,
11 Bo'honîṡni'hi, dodah, ṡî
dits'iṅh: kė'yah t'o na'dîdeṡ-
ał, ado tse'-yā bîyî'giîgi t'o
na'dîdeṡ'ał; ṡî dîne'e ba'ałcî-
ni dabînał na'dîdeṡ'ał: ako
naṅh daztsan'îgi yo'anlėh.
12 Ado Ė'braham ya a'dzi-
dzah kė'yah bîkā kė'daha-
t'în'îgi bîc'îṅ'.
13 Ado hadżī I'fran yîc'îṅ',
kė'yah bîkā kė'dahat'în'îgi
t'aałtso dābînał, ako ajînîh:
T'o ṡa'hodîdiał' ṅîdîh na'-
noṡkaṅh, ṡinîłts'aṅ, di kė'yah
bîk'eh bēso nadeṡnîł; ado
sîts'aṅdo nadinił' ako în'dah
akwe'e ṡaṅh daztsan'îgi yo'-
adeṡłił.
14 Ado I'fran hadzī Ė'bra-
ham yîc'îṅ' ako anîh,
15 Bo'honîṡni'hi ṡinîłts'aṅ:
kė'yahîgi din'di nezna'din
bēso baṅh-î'lîṅh'; di'ṡaṅ' ha'-
at'i' dolėł nîḣit̄a'gi, ṡîh în'dah

nî' do'? ėi'baṅh naṅh daz-
tsan'îgi yo'anlėh.
16 Ado Ė'braham yîdizts'aṅ
I'fran hadzi'îgi, ako Ė'bra-
ham bėṡ-ƚîgai I'fran yah'
dahidiyilo', ėi Heth ba'ałcîni
dabînał beh hadzodzī yēnî',
din'di nezna'din bēso, īdaṅ
dabēso yēnî'.
17 ¶ Ado I'fran bî kė'yah
Makpi'lahgi, Mamri bîc'îṅ'-
gi, kė'yahîgi ado bîyî'gi tse'-
yāîgi, ado tsîn t'aałtso kė'-
yah bîyî' go'ne' holon'îgi,
in'dah bîbaṅhgoîgi ałdo'.
18 Heth ba'ałcîni, ado kîn-
hal'āhîgi bî c'ėatin go'ne'
yah aḣeskai'îgi t'aałtso da-
bînał Ė'braham badėt'an'îgi,
t'aani bî dolėłgo.
19 Ado bîk'îjîṅ' Ė'braham
hwė asdzaṅ Sarah tse'-ya
yeṅgi yo'ajilah: ako ėi Mak-
pi'lah kė'yah go'ne', Mam'ri
bîc'îṅ'gi: t'a ėi Hi'bran hol-
yeh, kė'yah Kė'nan bîyî'.
20 Ado ėi kė'yah în'dah
tse'-ya bîyî'îgi Heth ba'ałcî-
ni Ė'braham t'aani yadėdez-
aṅh, beh bîholnih' dolėłgo,
łėh hodi'nîł'îgi dolėł bîniyeh.

WOLTA'I 24.

1 Ado Ė'braham laṅ'i bî
na'ḣai, ako t'a hażo'o hastih,
ako Jîho'vah t'aałtsoni Ė'-
braham yeh yîk'îjîdlih'.
2 Ado Ė'braham haġan'gi
ha' nal'a'i alāṅjîṅ'îgi în'dah
hwė holo'ni yāahalyan'îgi
abîżdi'nid, Na'noṡkaṅh ṡî
tsosk'ît bîyā adîlnih':
3 Ako Jîho'vah, God ya'dîł-
ḣîł în'dah nahasdzaṅ bîh'îgi
bînał t'ai'yîsi ṡa'dî'naāh, Kė'-
nan dîne'e bîtah kė'haṡt'în'-
îgi bîtsî'keh do ła' ṡîye' bah
ṅîdîdił'tėł dah;
4 Ṅîdîh ṡî kė'yahgo, în'dah
ṡîk'ėi bîc'îṅ' dinał, adi în'dah
ṡîye' Ai'zîk bė asdzaṅ dolė'-
łîgi bah ṅîdîdiłtėł.
5 Ako ha' nal'a'i ahodi'nid,
Asdza'nî do ṡîkē bî'nidaṅ-
ṡaṅ' di kė'yah bîc'îṅ': ako
yîniyah yeṅgo nîye' bîł na'-
deṡt'aṡ?
6 Ako Ė'braham ahodi'nid,
T'akah akōṅ ṡîye' bîł doāṡ.
7 Jîho'vah, God ya'dîłḣîł
bîyî'deṅîgi, ėi ṡîże'e baġan-
deṅ c'îṡînîł'a', în'dah ṡîk'ėi bî
kė'yahdeṅ, ado ėi ṡîc'îṅ' ha-
dzī, ado anał ṡahodî'naaṅh
ani'go, Na'ałcîni nās daḣîl-
cih'go di kė'yah badîdeṡ'ał,
t'a ėi bî diyîn-nal'a'i nîlaṅ-
jîṅ' yîdoł'āł, ado ṡîye' bė as-
dzaṅ dolėł'îgi adeṅ bîł nā-
di't'aṡ.
8 Ako asdza'nî do nîkē bî'-
ni dah ṅîdîh do-nîhodit'i'go
c'îdinał: t'a ako ṅîdîh ṡîye'
t'ėyah do akōṅ bîł nādi't'aṡ
dah.
9 Ako a'nala'i ėi Ė'braham,
honant'a'i bî tsosk'ît bîyā
aż'dolni ado God bînał di'di
beh a'danîḣożdėt'aṅh.
10 ¶ Ado a'nal'a'i honant'a'i

bî biġaṅ-ask'îdi neznāgo beh
daśdiyah; honant'a'i bî nal-
ye'i t'aałtso beh-hoholnih ėi'-
baṅh: în'dah aśt'e'-îżdilyāgo
ado Mesopotė'miahgo daśdi-
yah, Nė'har bî kîn-hal'āhîgo.
11 Ado ėi kîn-hal'ahîdi bî-
baṅhgi t̄ohahadlėh lė'îgi i'i'-
āṅgo jîniyah, akwe'e ha ġaṅ-
ask'îdi ṅîtsîdadesgo'go a'ji-
lah, ts'îde akoh'go asdza'nî
t̄oh hadayilėh bîniyeh ṅîda-
kāh;
12 Ako ażdi'nid, Jîho'vah
nî'li'ni, śînant'a'i Ė'braham
bî God na'nośkaṅh di' jiṅh
śikā anîlyēd, ado Ė'braham
śî nant'a'i ba jinîbah.
13 Jo'akon, di t̄ohahadlėh
bi'ġahgi se'zîṅh; în'dah dî-
neh dabîtsî'keh kîn-t̄ahdeṅ
t̄oh hadėikāh:
14 Ado bî'ni' ako'nėh, ėi
c'îkeṅh abîdîdeśnił, Nî t̄oś-
jėh nanîāh ako adeśdliṅł,
na'nośkaṅh; ako adîdonił,
îdlaṅh ado în'dah nî ġaṅ-
ask'îdi ałdo dadodliṅł', ako
isjaṅh ėi' dolėł, nî nala'i Ai'-
zîk bah ṅîdînîłtîn'îgi, ako ėi
beh śî nant'a'i baji'naba'go
śîł bė'hodoziṅł.
15 Ado ako'dza t'ahdo ni-
yajîłt̄ėhgo, jo'akon, Ė'bra-
ham bîtsi'lî Nė'har bė as-
dzaṅ Mîl'kah bîyaż Bethu'el
ba' yîżci'ni Rebe'kah ėi t̄oś-
jėh bîwos dasîāṅgo c'îniyah.
16 Ako c'îkeṅh ėi kaṅ'-at'-
dîni jîlîṅh, t'ai'yîsi jîżo'ni
hodî'nîl'iṅ'-go, ado dîneh
t'ahdo hoł bė'hoziṅd dah:
ako t̄ohahadlėh go'ya iyāgo
t̄ośjėh t̄oh yi ṅėł a'yilah, ado
hanadzah:
17 Ado a'nal'a'i hadāh yil'-
wodtgo ahodi'nid, Na'noś-
kaṅh t̄oh ałc'indigo nî t̄oś-
jėh bîyî'deṅ yîśdlaṅh.
18 Ako ażdi'nid, Śî nant'a'i
îdlaṅh: ado tśiṅłgo ha t̄ośjėh
ha'lak'ėjiṅ' ya a'jilah, ako
haznî'zid.
19 Ako ajodlaṅ do'bîk'îjiṅ'
ahodi'nid, Nî ġaṅ-ask'îti ał-
do' bah t̄oh hahîdeśłoh' ałtso
daodlaṅ'jiṅ'.
20 Ado tśiṅłgo łiṅ yi-daa-
dlāni bîyî'jiṅ' t̄oh yajiaṅh',
ado t̄ohahadlėhjiṅ' dahnaż'-
dilwodt ako ha ġaṅ-ask'îti
t'aałtso bah t̄oh hadzizlo'.
21 Ako dîneh t'o a'dîł ṅî-
tsî'dzîk̄esgo do yajîł't̄i' dah,
Jîho'vah dats'i, bîniyeh niya
yēnî' yi'i'lah dzînî'zîngo.
22 Ado ako'dzago ġaṅ-ask'-
îti ałtso daodlāṅ, ako dîneh
yēni' o'la jaġanaāhi în'dah
o'la latsî'ni naki'go hah ha-
yi'nîl;
23 Ado ażdi'nid, Na'noś-
kaṅh śîł hŏl'ne', hai'śaṅ' bî-
tsî' nî'lîṅh? Da' nîże'e ba-
ġan'îś bîyî' nî'da'nîjāhgi t'a
haz'aṅh'?
24 Ado c'îkeṅh adi'nid, Be-
thu'el bîtsî' nîśłîṅh, Mîl'kah
bîyaż, Nė'har ba'yîścîn'îgi.
25 Ako ėi anādo'nid, Tl'oh-

nadāṅ bîkaz' în'dah łiṅ bî
c'iyaṅ' t'a nîḣi nėl'aṅh, ado
dî'nohjahgi t'a haz'aṅh'.
26 Ako dîneh hatsi-ts'in beh
ya a'dzidzago Jîho'vah bîc'îṅ'
na'hodzî'sah.
27 Ado ażdi'nid, Ė'braham
ṡî nant'a'i bî Jîho'vah God
beh baha'nih' do, ėi ṡî nan-
t'a'i beh ajoba'i ado bî t'a-
ani'ni t'ado yeh yayoznah'
dah: hont'i'go yî'ṡał'go Jîho'-
vah ṡîlaṅjîṅ niyah, sî nant'a'i
bîk'îso baġanjîṅ'.
28 ¶ Ado c'îkeṅh dahdil-
wodtgo di'di bîmah bîk'ėi
yeh yîł nahasne'.
29 Ako Rebe'kah bî'nai ła'
holoṅ ėi Lė'ban yolyeh: ado
Lė'ban dîneh yēnî' ƫohaha-
dlėhjîṅ' c'îjîlwodt.
30 Ado ako'dzago jaġana-
āhi în'dah latsî'ni hadēżî
bîlatsiṅjîṅ' dziłtsaṅh, ado
hadēżî Rebe'kah bîzad dzî-
dizts'aṅgo, dîneh ko'ṡîłnîh
ni'go, kot'ė'go dîneh bażni-
yah; ado jo'akon, ġaṅ-ask'-
îti yi'ġahgi sî'ziṅh ƫohahad-
lėhgi.
31 Ako adi'nid, Yah anînah,
nîh, Jîho'vah nîł hożoṅ'go
a'ni'lahîgi; Ha'at'i'ṡaṅ' bîni-
yeh tl'odi sînîziṅh? Kîn
aṡt'ė-hoṡłah în'dah ġaṅ-ask'-
îti bah aṡt'ė-hoṡłah.
32 Ado dîneh yēnî' kîn go'-
ne' yah iyah: ado ha ġaṅ-
ask'îti yîk'i na'iznîl, ado tl'oh
bîkaz' în'dah łiṅ bî c'iyaṅ'
bîł ġaṅ-ask'îti bājiṡjol, ado
ƫoh, beh hakē ƫasdogî'sī, în'-
dah dîneh bîł ṅîjîkai'îgi da-
bîkē ałdo';
33 Ako hayā nî'ikaṅh ażdo-
yiṅł bîniyeh, ṅîdîh ażdi'nid,
Do ade' ṡiṅł' dah, bîniyeh ni-
yāhîgi bahweṡne'go în'dah.
Hak'gōn, hol'nî', hożdi'nid.
34 Ado ażdi'nid, Ė'braham
bî nal'a'i nîṡłîṅh.
35 Ado Jîho'vah ėi ṡî nant'-
a'i ayoat'ė'go bîł hożoṅ'go
a'yilah; ako ayoat'ė sîliṅ':
ado dîbe nażjė'îgi bė'nînîl,
ado bēgaṡi dah, bėṡ-łîgai
dah, o'la dah, dîneh na'nîl
dah, asdza'nî na'nîl dah,
ġaṅ-ask'îti dah în'dah ƫeli.
36 Ako ṡî nant'a'i bė as-
dzaṅ Sarah hasƫihgo, ṡî nant'-
a'i bîye' ya' yîṡcîṅh: ako t'a
beh holon'îgi t'aałtso yėidî'-
nîaṅh.
37 Ṡî nant'a'i ėi God bînał
haṡiyił'dzi ako anîh, Kė'nan
dîne'e kė'yah bîyî' kė'haṡt'-
în'îgi dabîtsî'keh ṡîye' bė as-
dzaṅ dolėł'îgi do ła' bah ṅî-
dîdił'ƫėł dah:
38 Ṡîże'e bîk'ėi bî dîne'e bî-
ƫahgo dinał, adeṅ ṡîye' bė
asdzaṅ dolėł'îgi bîł ṅîdî't'aṡ.
39 Ado ṡî nant'a'i abîdi'nid,
Asdza'nî do ṡîkē bî'nidaṅ-
ṡaṅ'?
40 Ako aṡîdi'nid, Jîho'vah,
bînał na'ṡāhîgi bî diyîn-nal-
a'i nîł yîdoł'āł, ėi nîka-adol-
woł; ako ṡîye' bė asdzaṅ

doleł'îgi ṅîdîdilt̄ėł, ṡîże'e
bîk'ėi bî dîne'e bît̄ahdeṅ:
41 Ako do nîhodit'i'go c'îdî-
nał, ṡîk'ėi bît̄ahgo c'ėh nîsî-
niyāgo; ado do ła' nadestiṅ'-
go, ako în'dah do nîhodit'î'-
go c'îdinał;
42 Ako di'jiṅdaṅ t̄ohaha-
dlėhgi niyah, ado adeṡnîh,
Ė'braham ṡî nant'a'i bî Jî-
ho'vah God nî'li'ni, bîniyeh
yî'ṡał'îgi beh ṡîka-anîlyēd
ako bînî' akonėh':
43 Jo'akon t̄ohahadlėh bi'-
ġah se'ziṅh; ako bî'nî' ako-
nėh, kaṅ'-at'dîni t̄oh haido-
loh' yîniyeh c'îdogałgo, ako
a'bîdîdeṡnił, Na'noṡkaṅh t̄oh
ałc'indîgo nî t̄oṡjėh bîyî'deṅ
ṡa'nîzid;
44 Ado c'îkeṅh a'ṡîdîdonił,
Î'dlaṅh în'dah nî ġaṅ-ask'îti
ałdo' bah t̄oh hahideṡłoh:
ako ėi isjaṅh asdza'nî doleł,
Jîho'vah, ṡî nant'a'i bîye' ya'
nėdiłtîn'îgi.
45 Ako t'ahdo ṡîyî'di a'dîł
nîyanîṡt̄ėhgo, Rebe'kah t̄oṡ-
jėh hawosgi dasaaṅgo c'îż-
niyah; ado t̄ohahadlėh go'-
yah ajiyah t̄oh haji'lo': ako
a'hodeṡnîh, Na'noṡkaṅh ṡa'-
nî'zid.
46 Ado tṡiṅłgo ha t̄oṡjėh
hawosdo ṅîjiaṅh în'dah, nî
ġaṅ-ask'îti ałdo' dadodliṅł
ṡîżdi'nid: ako eṡdlāṅ, ado
ġaṅ-ask'îti ałdo' bah t̄oh ha-
dzizlo'.
47 Ado nahodîṡkîtgo a'ho-
deṡnîh, Ḣai'ṡaṅ' bîtsî' nî'-
lîṅh? Ako ażdi'nid, Nė'har
bîye' Bethu'el bîtsî' nîṡłîṅh,
ėi Nė'har bė asdzaṅ Mîl'-
kah ba' yîṡcîn'îgi: ako ja-
ġanaāhi hajā baṅh nînî-
taṅh, ado latsî'ni hala'tsin
nî'nînîl.
48 Ado ya as'dzago Jîho'-
vah bîc'îṅ' nahose'sā, ado
Ė'braham ṡî nant'a'i bî Jî-
ho'vah God bîc'iṅ' baaṅėh'-
nî'sîn, ėi ya'at'ėh'go ṡîlāṅjîṅ'
niyah, ṡî nant'a'i bîtsîli bîtsî'
bîc'îṅ' haye' bah'.
49 Ako k'adt t'aani ṡî nan-
t'a'i bîł, k'eh, daṅîdohni' do-
go, beh ṡîł dahoł'ne'; în'dah
doda'go ałdo', beh ṡîł dahoł-
ne'; a'kohgo hājîṅ' ṡiṅ dah-
dîde'ṡał, nîṡnājîṅ' dats'i, nîṡ-
tl'ajîṅ' dats'i.
50 ¶ A'kohgo Lė'ban în'dah
Bethu'el bîł hac'îṅ' hadzi'go
ahodi'nid, Di'di Jîho'vah bî-
ts'aṅdeṅ at'eh: ako ṅîcoṅ'go
în'dah ya'at'ėh'go dah do
nîc'îṅ ha'daodzih at'ė' dah.
51 Jo'akon, kōṅ Rebe'kah,
hoł ṅîkî'nîàṡ, ako nî nant'a'i
bîye' bė asdzaṅ jîdolėł, Jîho'-
vah t'a hadzi'îgi at'ė'go.
52 Ako ako'dzago Ė'bra-
ham bî nal'a'i ha'zad yîdizts'-
aṅgo, nî'jîṅ' ya a'dzago Jî-
ho'vah yîc'îṅ' naha'sā.
53 Ado a'nal'a'i bėṡ-lîgai
nalyė'hi ado o'lah nalyė'hi,
ado ē dah hayinił'go Rebe'-
kah yė'nînîł: ako ha'nai

în'dah hamah ałdo‘ nalyė'hi
daî'lîn'îgi yayiznîl.
54 Ado dajiyáṅ, dîneh bîł
ṅîjîkai'îgi ałdo‘ în'dah t'a
akwi jîneżjē, ado abînî-
go naż'dijē ako ażdi'nid, Ṡî
nant'a‘i bîc'îṅ‘ ṅîkî'ṡînoł·āh.
55 Ako c'îkeṅh ėi bî'nai în'-
dah bîmah do‘ adi'nid, Bî'nî‘
c'îkeṅh atsėd t'a-dokwi es-
ka'nîjîṅ‘ bîł nahā·taṅh nez-
na yîskaṅjîṅ‘ dah, ėi bîk'îjîṅ‘
în'dah akōṅ jîdogał.
56 Ako adabîżdî'nid, T'ado
ṅîdaṡînoh·î'ni, Jîho'vah ṡîka-
alwodt, ėi'baṅh; nîkîṡînoł·āh
ako ṡî nant'a‘i bîc'îṅ‘ ṅîdeṡ-
dał.
57 Ako adadi'nid, C'îkeṅh,
hak'go, dabîdîdi‘nił ako nîda-
idîdil'kîł.
58 Ado Rebe'kah, hak'go
dėyîdi'nid, ako adėyîdi'nid,
Di dîneh dats'i bîł ṅîkîdi'aṡ?
Ako ażdi'nid, De·ṡał laṅh'.
59 Ado hadēżî Rebe'kah
dahdażdił·a‘ ado asdzā'nî
Rebe'kah bîne·san'îgi, în'dah
Ė'braham bî nal·a‘i, dîneh
ałdo‘.
60 Ado Rebe'kah bah' so-
dazdolzîngo adabîżdi'nid, Nî-
ḣidēżî nî'lîṅh, t'oahayuidi
mil bîmah di'lėł, ado na‘ał-
cîni nās daḣîlcih'îgi dabîjo-
łāhîgi bî c'ėaṫingi beh-bî‘-
daholnih' dolėł.
61 ¶ Ado Rebe'kah aṡt'ė-
adîlyāgo c'îkeṅh ła‘ bîłgo
ġaṅ-ask'îti da'hodiyiṅh, dî-
neh yēnî‘ bîkē: ako a'nal·a‘i
ėi Rebe'kah nėdiłtiṅ'go ṅîkî-
nî‘āż.
62 Ado Ai'zîk ėi Lahė'ai-
roi ṫohahadlėhdeṅ jîniyah;
ṡadaāh bîyājîṅ‘go kėhojît'-
iṅh ṅît'eṅ, ėi'baṅh.
63 Ako Ai'zîk i‘i‘āṅgo da‘-
ak'ehjîṅ‘ c'îżniyah sozdîdol-
ziṅł bîniyeh: ako ādo aji'-
ġal, ṅît'eṅ jo'akon, ġaṅ-ask'-
îti yēnî‘ na'kahgo dziłtsaṅh.
64 Ako Rebe'kah ałdo‘ aji'-
ġal, ṅît'eṅ Ai'zîk dziłtsaṅh,
ako ġaṅ-ask'îti bîk'i-hadaji-
yah.
65 Ako t'a ī·daṅ a'nal·a‘i
abîżdi'nid, Nîlė'ṡaṅ‘ ḣai dî-
neh ṡiṅ at'iṅh da‘ak'ehdeṅ
nîḣidahjîṅ‘ yîhgał'îgi? ako
a'nal·a‘i adi'nid, Ṡî nant'a‘i
at'iṅh: a'kohgo c'îkeṅh yēnî‘
ak'îdzîsṫi‘.
66 Ado a'nal·a‘i nahodîs·a‘-
goh aji't'iṅdī ėi Ai'zîk t'ał-
tso beh bîł hojolne‘.
67 Ado Ai'zîk ėi c'îkeṅh
yēnî‘ yîł dahdiāż, bîmah yē-
nî‘ Sarah bî nîp'bal bîyî‘
go'ne‘ hoł yah iāż, ako bė
asdzaṅ dzîzliṅ; ado ayoayo‘-
ṅîh: ako Ai'zîk haōl'nîh nas-
dliṅ bîmah daztsaṅ do'bîk'î-
jîṅ‘.

WOLṪA‘I 25.

1 Ado Ė'braham bė asdzaṅ
nahasdliṅ', ako ėi Kîtu'rah
yolyeh'.
2 Ado Zîm'ran, ado Jok'-

ṡan, ado Mi'dan, ado Mî'-
dian, ado Îṡ'bak în'dah Ṡu'-
ah, di'di Ė'braham ba' ṅîjîṡ-
cîṅḣ.
3 Ado Jok'ṡan ba' yîżci'ni
ėi Ṡi'bah în'dah Di'dan. Ado
Di'dan bîye'keh ėi Aṡṡu'-
rîm, ado Letu'ṡîm în'dah
Lėum'mîm.
4 Ado Mî'dian bîye'keh ei
I'fah, ado I'fer, ado Hė'nak,
ado Abi'dah, în'dah Eldė'ah,
di'di t'aałtso Ketu'rah ba'-
ałcîni.
5 Ako Ė'braham beh holoṅ
yēnî' t'aałtso Ai'zîk bażdî'-
nîaṅh.
6 Ado Ė'braham ła' bî nā-
daasdza'nîgi yēnî' dabîyāż ėi
Ė'braham ya'iznîl, ado haye'
Ai'zîk bîts'aṅjîṅ' adzis'a' t'ah
jināgo, ha'a'āh bîyājîṅ' kė'-
yahgo.
7 Ako Ė'braham bidiskaṅ-
do ḣînāgo nezna'din do'ba'-
aṅ tsosts'îtdin do'ba'aṅ aṡ-
dla' bî na'ḣai.
8 A'kohgo Ė'braham nîłc'îh
hwi sîzi'ni yēnî' hwi hāl-
wodt ako dadzîztsaṅh, dî-
neh ya'at'ėh'go yė'go hasṫi-
hi, ado laṅ'i bî na'ḣai; ako
în'dah hak'ėi yēnî' aḣîkāhgo
ajiyah.
9 Ako haye' Ai'zîk în'dah
Îṡ'mėl yo'aho'lah, Makpi'lah,
tse'-ya go'ne', I'fran bîye'
Zo'har, Heth dîne'e bî kė'-
yahgi, ako ėi Mam'ri bi'-
ġahgi;
10 Heth ba'ałcîni bî kė'-
yahgi Ė'braham nayisni yē-
nî': a'kwi hwė asdzaṅ Sarah
yēnî' yo'abîdîlyah, în'dah t'a
akwe'e Ė'braham yēnî' yo'-
abîdîlyah.
11 Ado ako'dza Ė'braham
daztsaṅ do'bîk'îjîṅ' God ėi
haye' Ai'zîk yîk'i sodolzîn
ado yāahalyaṅh; ako Ai'zîk
Lahė'ai-roi ṫohaha'dlėh bi-
ġahgi kė'hojît'iṅh.
12 ¶ Ado di k'adt Ė'bra-
ham bîye' Îṡ'mėl ba'ałcîni
nās daḣîlcih'îgi at'eh, ėi Sa-
rah bî nalṫe' Hė'gar, I'jîpt
dîne'e Ė'braham ya' yîżcîṅh.
13 Ako Iṡ'mėl bîye'keh ko'-
daolyeh t'a nās daḣîlcih'îgi
bîk'ehgo: ts'îde atseh' yîż-
cîn'îgi ėi Nîbė'jath; ado Ki'-
dar, ado Ad'bil în'dah Mîb'-
sam,
14 Ado Mîṡ'mah, ado Du'-
mah în'dah Mas'sah,
15 Ado Hė'daṅ, ado Ti'mah,
ado Ji'tur, ado Nė'fîṡ în'dah
Ke'dîmah:
16 Di'di, Îṡ'mėl bîye'keh,
ado di dabî'żî' bî kîn-naznîl'-
îgi bîk'ehgo, ado tseh beh
dabîkîn'îgi bîk'ehgo; na-
kits'ādahgo t'aakė'ego nat'-
āni dabî dîne'e bîk'ehgo.
17 Ako Îṡ'mėl ḣînāgo nez-
na'din do'ba'aṅ ṫa'dintsos-
ts'ît bî na'ḣai, ako nîłc'îh hwi
sîzi'ni yēnî' hwi hālwodtgo
dadzîztsaṅh; ado hak'ėi yē-
nî' aḣîkāhgo ajiyah.

18 Ado Ha'vîlahdo în'dah
Ṡurjîṅ' kėdahojît'iṅh, ėi I'-
jîpt bi'ġahgi, Assî'riago
hont'i'îgi bi'ġahgi: ako hak'-
îso t'aałtso bînał dadzîzt-
saṅh.
19 ¶ Ado di t'ėyah Ė'bra-
ham bîye' Ai'zîk ba'ałcîni
nās daḣîlcih'îgi at'eh: Ė'bra-
ham ba' yîżci'ni ėi Ai'zîk:
20 Ako Ai'zîk dîz'din bî
na'ḣaigo Rebe'kah bė as-
dzaṅ a'yilah, Bethu'el bîtsî'
Pėdan-A'ramdo, Sî'ria dîne'e
Lė'ban bîdēżî, Sî'ria dîne'e.
21 Ado Ai'zîk hwė asdzaṅ
do-ałci'-dah bînina Jîho'vah
na'dzoskan: ako Jîho'vah
hodizts'aṅgo hwė asdzaṅ
Rebe'kah i'niltsaṅd.
22 Ako ha'ałcîni hatsāṅdi
na'aḣe'gîl; ako ażdi'nid, Di
dats'i t'aani, akoṡaṅ' ha'at'-
ė'go anîṡt'eh? Ako daṡdi-
yago Jîho'vah nayîżdeł'kîdt.
23 Ako Jîho'vah ahodi'nid,
Naki ał'aṅ dîne'e bī nîl-
tsaṅh,
Ado naki dîne'e ał'aṅ
at'eh nîts'aṅdo hodolėł;
Ako ła' dîne'e ėi alāhgo
bîdzil do;
In'dah alāṅjîṅ' nî'lîn'îgi
t'ėyah akēdeṅ nî'li'ni
yîk'ehhoł'iṅ' dolėł.
24 Ado ażdołci'ḣi bėnîłkāṅ-
go jo'akon, nakiṡcīṅ hwiṡ-
c'îdt bîyî' laṅh'.
25 Ako atseh yîżcîn'îgi ḣi-
ci'go în'dah t'aat'ė dîtl'ŏgo,
aka'gi ē nahalîn, ako ėi
I'saw beh dahoji'żî'.
26 Ado hakēdeṅ hatsî'li ha-
nanātlîż, ako ėi I'saw yîke'-
t̄al yo't̄aṅgo hātlîż; ako ėi
Jė'kab dzosye': ako Ai'zîk
hast̄aṅ'din bî na'ḣaigo Re-
be'kah di'di yîṡcîṅh.
27 Ado aṡikeh dî'ne'saṅh:
ako I'saw ayoat'ė'go nalżė'-
hi dzîzliṅ; în'dah halgai'gi
naġai' dîneh jîlîṅh; în'dah
Jė'kab ėi dîneh t'o nîp'bal bi
haġan'gi dzîzliṅ.
28 Ado Ai'zîk t'ėyah I'saw
ayoayo'ṅîh, bî biṅh bîtsîṅ'
jiyaṅ'go, ėi'baṅh: ṅîdîh Re-
be'kah t'ėyah Jė'kab ayo-
ayo'ṅîh.
29 Ado Jė'kab at̄ō jîłbėż'-
go I'saw halgaideṅ ha ni-
yah, ako t'ai'yîsi dîcîn sîliṅ'
laṅh':
30 Ado I'saw ėi Jė'kab
ayîdi'nid, Na'noṡkaṅh t'a-
ṅîlė ḣici'îgi ṡa'nîłtsod, t'ai'yî-
si dîcîn ṡî'nîłḣiṅ: ėi bînina
ha'żî' I'dam sîliṅ.
31 Ako Jė'kab adi'nid atsė
yîżcîn'îgi beh-boholni'hi di'-
jiṅh na nahaṡnih'.
32 Ado I'saw adi'nid, Jo'-
akon dadestsałjîṅ' ba'holżiż:
atsė yîżcîn'îgi beh-boholni'hi
ėi'ṡaṅ' ha'at'i bîts'aṅdo ṡė
hodolėł?
33 Ako Jė'kab adi'nid, God
bînał di'jiṅh ṡîc'îṅ' handzih';
ako God bînał bîc'îṅ' hadzo-
dzīgo atsė yîżcîn'îgi beh-bo-

holni'hi Jė'kab bîc'îṅ' ṅîdzis-
ni'.
34 A'kohgo Jė'kab bāh,
nao'łi-bî-to bîł I'saw bażnî-
kaṅh; ako aji'yaṅ în'dah
ajodlaṅ, ado nażdi'na'go
ana'dzodzah kot'ė'go I'saw
atsė yîżcîn'îgi beh-boholni'hi
do bîł nî'liṅ'go yo'idiaṅh.

WOLTA'I 26.

1 Ado ėi kė'yahgi hodi'ciṅd,
E'braham ħînādaṅ atseh ho-
di'ciṅd yēnî' ėi nābîk'îjîṅ'
ako Ai'zîk daṡdiyah Abî'me-
lek bîc'îṅ', Fîlîstîn dîne'e bî
nant'a'i, Ge'rarjîṅ'.
2 Ako Jîho'vah ha niyāgo
ahodi'nid, Do I'jîpt go'yah
dinał' dah; kė'yah beh nîł
hodeṡnih'îgi ėi bîyî' kė'ho-
t'iṅ dolėł.
3 Di kėyahîgi bîyî' kė'ho-
t'iṅh, ako nîł naṡ'āṡ do, ado
nîk'i sodîdesziṅł, ado nîh în'-
dah na'ałcîni nās daħîlcih'îgi
di'di kė'dayah t'aałtso nîħi-
tadîdeṡ'ał, ako E'braham nî-
żė'e t'a beh ba'nîhonîaṅ' yē-
nî' a'deṡłił:
4 Ako na'ałcîni nās daħîl-
cih'îgi k'ėaṅyîlżîṡ'go adeṡłił,
ya'dîłħîł bîyî'gi soṅ'îgi naha-
lîn'go, ado na'ałcîni nās da-
ħîlcih'îgi di kė'dayah t'aałtso
badîdeṡ'ał; în'dah na'ałcîni
nās daħîlcih'îgi beh nahas-
dzaṅ bîkāgi ał'aṅ dadîne'e
t'aałtso bîk'îdahojîdli' doleł.
5 Hálah, E'braham sîzad
yî'hołnih ṅît'eṅ, ado badînî-
an'îgi yanayah, ado ṡî naha-
t'a' bėhoseł'an'îgi yanayah,
ėi'baṅh.
6 Ako Ai'zîk ėi Ge'rargi
kė'hojît'iṅh.
7 Ado akwe'e dîneh kė'da-
hat'în'îgi hwė asdzaṅ yî'na-
dahodeł'kîdt, ako ażdi'nid,
Ṡîdēżî jî'lîṅh: Sė asdzaṅ
at'eh jîdîdonił'îgi bîk'ė hoł
hoyėgo bînina; dîneh akwe'e
kė'dahat'în'îgi Rebe'kah bî-
nina daṡîdiyołħėł' ṡa'ṡîn dzî-
nî'zîngo, hálah, jîżo'nîgo ho-
dî'nîl'iṅh ėi' beh at'eh.
8 Ado ako'dza, akwe'e kė'-
hojît'iṅ'go nî'zad nîholżiż'go,
Abî'melek, Fîlîstîn dîne'e bî
nant'a'i tse'soṅ' yînakāh
dėin, ṅît'eṅ Ai'zîk în'dah
hwė asdzaṅ Rebe'kah bîł
naaħîjî'nîl'go hołtsaṅh.
9 Ado Abî'melek ėi Ai'zîk,
Hak'go, yîdi'nidgo anîh, Jo'-
akon, t'aani nė asdzaṅ laṅh',
ako ha'at'ėgoṡaṅ', Ṡî dēżî jî-
lîṅh, dînîh? Ako Ai'zîk aż-
di'nid, Honina dadestsał ṡa'-
ṡîn nî'sîngo ėi' bînina.
10 Ado Abî'melek adi'nid,
Di'ṡaṅ' hānîħi'nîl'iṅd? dîneh
ła'dah nė asdzaṅ nėidiłtiṅ'-
go, baṅħîgiat'ė yih nîħi'nîl
dolėł ṅît'eṅ.
11 Ado Abî'melek bî dîne'e
hażo'ogo ayîdi'nid, Di dîneh
în'dah bė asdzaṅ dah t'a
bîżdėlcît'îgi ėi t'aani hodi'-
yolyėł.

12 ¶ Ako Ai'zîk ėi kė'yah-
îgi yîkā k'îdilah, ako t'a ėi
bîġai' nezna'dindi ana'nė-
laṅgo ha bîlāh nasdliṅ': ado
Jîho'vah hak'îjîdlih.
13 Ado dîneh yēnî' ayoat'eh
în'dah nās not'iṅłgo în'dah
t'a nās anił'go ayoat'ė sîliṅ'.
14 Bî dîbe nażjė'îgi ado bî
bēgaṡi holoṅ, în'dah bî na'nîl
t'oahayui: ėi'baṅh Fîlîstîn
dîne'e hak'ėdadeznîh.
15 Di'baṅh ŧohaha'dlėh
Ė'braham, haże'e yēnî' ḣînā-
daṅ bî na'nîl ha'dayiznîl yē-
nî', ėi Fîlîstîn dîne'e łėż yeh
hats'aṅ hadahodesbîn.
16 Ado Abî'melek ėi Ai'-
zîk ayîdi'nid, Nîḣits'a'nînėh:
nîḣi'lāhgo a'nohdzil sînî'liṅ,
ėi'baṅh.
17 Ado Ai zîk dahdināh,
ako Ge'rar ho'-ṅîŧėlgi ho
nîp'bal nîż'nînîl ado a'kwi
kė'hojît'iṅh.
18 ¶ Ako Ai'zîk ŧoh hanā-
yisṅîl, Ė'braham haże'e yēnî'
ḣinādaṅ ha'dahasṅîl yēnî',
ako ėi Fîlîstîn dîne'e hāda-
hodesbiṅd, Ė'braham daz-
tsaṅ do'bîk'îjîṅ': ado haże'e
yēnî' ŧohaha'dlėh yo'żîh yē-
nî' t'a ėi beh ṅî'dajo'jî'.
19 Ako Ai'zîk bî na'nîl ho'-
ṅîŧėlgi ŧoh ha'liṅ'go yîk'î-
daazgēd.
20 Ado Ge'rardo ṅîda'nîł-
kādi, Ai'zîk bînda'nîłkādi bîł
ŧoh baṅ daḣîdzėdzi'go, ako
adanîh, Ŧoh ėi nîḣih', ako
ŧohaha'dlėh yēnî' I'sek beh
hoji'żî'; hálah, baṅ daḣîd-
zėdzi', ėi'baṅh.
21 Ado toh ła' hanādadzis-
ṅîl: ado ėi Sîtnah beh ho-
ji'żî'.
22 Ako ādo dahnāżdi'nah
ado ŧoh ła' hanādadzisṅîl; ėi
îndî'dah t'ado baṅ daḣîdzė-
dzi' dah: ako Rîho'both beh
hoji'żî'; ako ażdi'nid, K'adt
Jîho'vah haz'aṅ'go nîḣa a'yi-
lah, ako kė'yah bîkāgi k'ėaṅ-
dî'nit'iṅł.
23 ¶ Ako ādo Birṡi'bahgo
nājî'nāh.
24 Ako t'a ėi bîtl'ė Jîho'vah
ha niyāgo adi'nid, Nîże'e
Ė'braham bî God aṡt'iṅh,
t'ado nîłhoyė'i, nîł naṡ'āṡ ėi'-
baṅh, ado nîk'îjîṡdli' do în'-
dah na'ałcîni nās daḣîlcih'go
adeṡłił, Ė'braham ṡî nal'a'i
yēni' bî'nit'āh.
25 Ado akwe'e bîkādo-nā'-
iniṅ'hi a'jilah, ako Jîho'vah
bî'żî' bîc'îṅ' sozdolzîn, ado
akwe'e ho nîp'bal nîżnînîl:
ado Ai'żîk bî na'nîl ŧoh ha-
nādayizṅîl.
26 ¶ A'kohgo Abî'melek ha
niyah Ge'rardeṅ în'dah bîk'îs
do' ła' Ahuz'zath, ado bî sa-
lāgo bî nant'a'i Fî'kal do'.
27 Ado Ai'zîk ėi yîc'îṅ'
adi'nid, Ha'at'i'ṡaṅ' bîniyeh
ṡînohkai, ṡāṅ, daṡîjîjo'łāh,
ado nîḣits'aṅdo yo'adaṡînoł-
cāṅ?
28 Ako adażdi'nid, T'aani

Jîho'vah nîł naāšgo ha'dan-
dėl'iṅ': ako a'dadi'nid, Bî'nî
God bînał sādîgi nîhīta' ṅî-
dolts'îł, nîhi în'dah nîh, di
bîł nîhīta'gi, ado hāšaṅ' yî-
t'eh aṅandahodit'ał;
29 Ako do dāda nîhidilił
dah, t'ado nî dādėlcîtîgi gia-
t'ė'go, ado nîhi ya'at'ėh'îgi
giat'ėgo t'ėyah a'danil'iṅh',
ado k'e danidzîngo yo'adanî-
sil'a': ako k'adt Jîho'vah bî-
k'îjîdłi'hi sînîliṅ.
30 Ako ba' adadzi''siṅdgo
daiṅ'yaṅ în'dah daodlāṅ.
31 Ado abînîgo nażdi'jē în'-
dah God bînał ał'c'îṅ' hada-
dzisdzī: ako Ai'zîk bîts'aṅdo
hożoṅ'go dahna'hodiłkai.
32 Ako ako'dza t'a ėi bîjiṅh
Ai'zîk bî na'nîl yî'kaigo t̄oh
hadayizṅîl'îgi yeh hoł dahol-
ne' ako adahodi'nid, T̄oh bî-
k'î'dasigēd.
33 Ado akwe'e Ṡi'bah yeh
ho'żî': ėi'baṅh ėi kîn-hal-
āhîgi di'jiṅgo Birši'bah hol-
yeh.
34 ¶ Ako I'saw dîz'din bî
na'haigo Heth dîne'e Bi'rah
bîtsî' Ju'dîth hwė asdzaṅ
a'jilah, ado Baši'math, I'lan
bîtsî', Heth dîne'e.
35 Ako di'di Ai'zîk în'dah
Rebe'kah do bîł ya'at'eh
dah.

WOLT̄A'I 27.

1 Ado ako'dzago Ai'zîk
hadzîst̄ihgo ado hanā as'-
diṅdgo do ajoiṅ' dah dzîzliṅ,
ako haye' alaṅjîṅ' nî'lîn'îgi
I'saw, Hak'go, bîżdi'nidgo ėi
abîżdi'nid, Ṡîye'; ako ahodi'-
nid, Joh, kōṅ se'ziṅh.
2 Ako ażdi'nid, Jo'akon,
k'adt hasîst̄ih, a'kohgo da-
destsał ėi do šîł bėho'zîn
dah:
3 Ėi'baṅh k'adt na'noš-
kaṅh, nî dėnî' ado nî k'ayėł'
în'dah nė îłt̄iṅ bîł dahdijāh,
în'dah halgai'go dînāhgo,
adeṅ biṅh bîtsîṅ' šaṅh nîni'-
yėh;
4 Ako atsîṅ' šîł ya'at'ėh'îgi
giat'ė'go ša adilił, ado šādi-
kał ako de'šiṅł; ako ši sîzi'ni
nîk'i sodîdolziṅł t'ahdo das-
tsāhdaṅ.
5 ¶ Ako Ai'zîk ėi bîye'
I'saw yîc'îṅ' yał't̄i'go Rebe'-
kah hodizts'aṅ. Ado I'saw
halgaigo biṅh ha'alżē, adeṅ
nîżdoyėł bîniyeh.
6 Ako Rebe'kah bîyaż Jė'-
kab yîc'îṅ' hadzīgo ayîdi'nid,
Jo'akon, nîże'e nî'nai yîc'îṅ'
yał't̄i'go dîsets'aṅ ako ko'-
nîh,
7 Biṅh bîtsîṅ' šaṅh ṅîdiyėł
în'dah ya'at'ėhgo atsîṅ' ša
adilił ako ade'šiṅł, ado Jîho'-
vah bînał nîk'i sodîdesziṅł
t'ahdo dastsāhdaṅ.
8 Ėi'baṅh šîyaż k'adt t'a
adešnîn'îgi adiníł.
9 Na'nîlkāgo dînah ako
adeṅ tł'îzi yażî ya'at'ėh'îgi
naki'go ṅîdi'jîh; ako nîże'e

atsîṅ' t'a bîł ya'at'ėh'îgi giat'ė'go ba' adeśłił:
10 In'dah nîże'e badikał'go yîdoyiṅł, ado nîk'i sodîdolziṅł t'ahdo datsāhdaṅ.
11 Ako Jė'kab ėi bîmah Rebe'kah ayîdi'nid, Joh, śî'nai ėi dîneh dîtl'ōe at'eh, ako śîh t'ėyah dodah:
12 Śîże'e bîdîśłėh'go bîł bėho'zîngo śîk'î-dîdolnih' śa'-śîn; ako t'a śîh a'c'îṅ'-nahwi'nah a'k'i-deśdoh, ak'îhojîdlih ėi' dodah.
13 Ako hamah ėi ahodi'nid, Nîc'îṅ' na'hodiyo'nał'îgi śî'go śîk'i-doldoh śîyaż: t'o sîzad bohwinîłnih ako ṅîlahdeṅ śa nanî'jāh.
14 Ado ajiyāgo adeṅ hamah ba nażnjā: ako atsîṅ' haże'e bîł ya'at'ėh'îgi giat'ė'go hamah a'yilah.
15 Ado Rebe'kah wo'ne'deṅ hayaż alaṅjîṅ' nî'lîn'îgi, I'saw bî ē ya'ateh yēnî' hayaż akēdeṅ nî'lîn'îgi Jė'kab beh hażdilah.
16 Ado tl'îzi yażî bîkai'gi yēnî' bî'la' bîkādeṅ bîk'îdzîsti', ado bîzė-nağān dîlkoṅ go'na do':
17 Ado atsîṅ' ya'at'ėh'îgi aśt'ė-jilah yēnî' în'dah bāh bîłgo hayaż Jė'kab bî'lak'ė jikaṅh'.
18 ¶ Ado haże'e bażniyāgo ażdi'nid, Śîże'e: ako adi'nid, Kōṅ se'dah; Ḣai'śaṅ' ant'iṅh śîye'?
19 Ado Jėkab bîże'e yîc'îṅ' adi'nid, I'saw aśt'iṅh, atseh nayîżcîn'îgi; aśîdi'nînid yēnî' t'a akōṅ as'dzah: ṅî'didāh ako sîndāgo śî biṅh bîtsîṅ' niyaṅh' na'nośkaṅh, ako ni sîzi'ni śîk'i sodîdolziṅł.
20 Ako Ai'zîk haye' abîżdi'nid, Ha'at'ė'gośaṅ' t'ahhāgo bîk'i-niyah śîye'? ako ażdi'nid, Jîho'vah nî God śîkaelwodtgo laṅh'.
21 Ako Ai'żîk ėi Jė'kab ayîdi'nid, Na'nośkaṅh śi'ġahgi nînînāh ako nîk'î dadîdeśnîh', t'a dats'i āni śîye' I'saw ant'iṅh, dodah dats'i.
22 Ako Jė'kab haże'e Ai'zîk bi'ġah nîżniyāgo hak'î'dadesnī ako adi'nid, Bîzad ėi Jė'kab bîzad, ṅîdîh bî'la' ėi I'saw bî'la' at'eh.
23 Ako t'ado bėżdînt̄aṅ dah, hálah, bî'la' dîtl'oh ėi' bînina, bî'nai I'saw bî'la' nahalîngo: ako bîk'î sozdolzîn.
24 Ado ażdi'nid, Da' t'āśāni śîye' I'saw ant'iṅh? ako adi'nid, Śî la ėi aśt'îni.
25 Ado ażdi'nid, Śi'ġah nînîkāh ako śîye' bî biṅh bîtsîṅ' de'śiṅł, ako śi sîzi'ni nîk'î sodîdolziṅł. Ako hwi'ġah ni'nîkaṅ'go ajiyāṅ; în'dah c'îl-naatl'oi-bî-t̄o ałdo hainîkāṅgo jodlāṅ.
26 Ado haże'e Ai'zîk ahodi'nid, Hak'go śîye' śi'ġah nînînāgo sîza'-nît'āh.
27 Ako bi'ġah nîżniyāgo

bîzaż-not'aṅh: ado ha ē hal-
cî'nîgi yîŝcāṅ ado hak'i so-
dolzingo anîh,
Jo'akon, ŝîye' da'ak'eh
halcîn'îgi giat'ė'go hal-
cîn,
Jîḣo'vah yîk'îjîdlih yēnî':
28 Ė'ibaṅh God Ya'dîłḣîł bî-
yî'deṅ dahţō na'ididoał,
Ado nahasdzaṅ bîkāgi da-
nesk'āhîgi,
Ado laṅ'i nadāṅ dah,
în'dah c'îl-naatl'oi-bî-ţo
dah:
29 Ako bî'nî' dîneh na'ndal'a'
Ado ał'aṅ dadîne'e nîc'îṅ'
ya a'ndat'iṅh le':
Nîk'îso nî'dahołni'do,
Ado nîmah ba'ałcîni nîc'-
iṅ' ya a'ndat'iṅh do:
Ado ac'îṅ'-nahwi'nah nîk'-
i-doldoh dajînîn'îgi, t'a
daho'go hak'i-dėidol-
doh,
Ado nîk'îdajîdlih'îgi ėi
bîk'îdahojîdli' dolėł.
30 ¶ Ado ako'dzago Ai'zîk
ałtso Jė'kab bîk'i sozdolziṅd-
go, ado Jė'kab haże'e Ai'zîk
t'o bîts'aṅ c'ėdzîdzāhago ha'-
nai I'saw nalżėhdeṅ nadzah.
31 Ako hoh ałdo' atsîṅ' ya'-
at'ėh'îgi haże'e ba a'jilah
ado bāżnîkaṅh în'dah haże'e
abîżdi'nid, Ṅî'didāh ŝîżė'e,
nîye' bî biṅh bîtsîṅ' niyaṅh,
ako nîyî' sîzi'ni ŝîk'i sodîdol-
ziṅł.
32 Ako haże'e Ai'zîk aho-
di'nid, Ḣai'ŝaṅ' ant'iṅh? Ako
ażdi'nid, Nîye' atsė na' yîż-
cîn'îgi, I'saw aŝt'iṅh.
33 Ako Ai'zîk t'ai'yîsi haţah
hodîtlît'go ażdi'nid, Ḣai'?
Ḣājîŝaṅ' bîṅh bîtsîṅ' ŝėnî-
kāṅgo yiyaṅ yēnî' t'ahdo
nandāh yeṅdaṅ, ado bîk'i so-
deszîn? ako ėi t'aani bîk'î-
hojîdli' dolėł.
34 A'kohgo I'saw haże'e
bîzad dzîdizts'aṅgo, ako t'ai'-
yîsi yė'go baho'nigo haji'cah
ado haże'e abîżdi'nid, Ŝîże'e
nî'li'ni ŝîh ałdo' ŝîk'î sodîl'-
zîn.
35 Ado adi'nid, Nîtsîli ŝî'-
dezlo'go beh nîk'îhojîdlih
dolėł yēnî' nîġāidėt'aṅh.
36 Ado anażdo'nid, Da' dōŝ
t'a a'kogo Jė'kab jolyė' dah?
Jo'akon, k'adt naki'di ŝî
tsask'eh ŝîġahojît'aṅh: at-
sė'daṅ atseh yîżci'ni beh-bo-
holni'hi ŝîġażdėt'aṅh; ado
jo'akon, k'adt nāna beh ak'î-
hojîdli'hi ŝîġanaż'dėt'aṅh;
ado ażdi'nid, Da' beh ak'îho-
jîdli'îŝ t'ado ła' ŝa aṅsî'nî-
siṅd dah?
37 Ako Ai'zîk anādo'nidgo
I'saw ayîdi'nid, Jo'akon nîh
bîk'ehonîł'i'ni aŝ'łah, ado bî-
k'îso t'aałtso bî na'nîl dolėłgo
badînîaṅh; ado nadāṅ în'dah
c'îl-naatl'oi-bî-ţo bîł badî-
nîaṅh: ako k'adtŝaṅ' ha'at'i
na' bande'ŝał ŝîye'?
38 Ako I'saw haże'e anā-
bîżdo'nid, Da' t'aŝła'i nî beh
ak'îhojîdli'hi ṅît'eṅ ŝîże'e?

T'aṡoṅdi ṡiże'e ṡịh ałdo' ṡik'î
sodîl'zîn. Ako Î'saw yė'go
haji'cah.
39 Ako haże'e Ai'zîk hac'îṅ'
hanānadzīgo ahodi'nid,
Jo'akon, nahasdzaṅ bîkā
dahożon'îgi
Ado wo'dahdeṅ dahtō ho-
lon'îgi bîyî' kė'hot'iṅ
dolėł;
40 Nî dîltlîṡ beh ħînînā do,
ado nîtsî'li bohwinîł-
nih' do;
În'dah ako'doniłgo is'jaṅh
nat'āni boḥolni'hi sînî-
liṅ'go,
Beh boholni'hi yēnî' do
bohwinîłnih' dah di'lėł.
41 ¶ Ado I'saw t'ai'yîsi Jė'-
kab bîk'ėżdînih, hálah, hażė'e
beh ak'îhojîdli yēnî' yeh yî-
k'i sodolzîn'go ėi'baṅh: ako
I'saw t'a bîyî'îdi anîh, Ṡiże'e
badajîca'jîṅ' aħa'nî hadzih,
ako Jė'kab sîtsî'li hodiyes-
ħėł.
42 Ako Rebe'kah hayaż
alaṅjîṅ' nî'lîn'îgi bîzad beh
hoł ho'nego, hayaż akēdeṅ
nî'lîn'îgi bîka'ijił'a'go, Hak'-
go, bîżdi'nid, ako abîżdi'nid,
Jo'akon, nî'nai I'saw kot'ė'go
nantse'kesgo at'ė laṅh', nî
diyesħėł nî'zîngo yeh haol'ni
laṅh'.
43 Ėi' bînina k'adt ṡîyaż sî-
zad bohwinîłnih, aṡt'ė-adîl-
nėhgo Hė'rango ṡî'nai Lė'-
ban bîc'îṅ' dîl'yēd;
44 Ako ādi dokwi'-dah bîł
nidołkał, nî'nai bana'hojoṅd-
jîṅ';
45 Nî'nai nîc'îṅ' bana'ho-
joṅdgo în'dah, ado iṅt'iṅd
yēnî' yayoznah'go în'dah nî-
ka adeṡ'ał' ako adeṅ ṅî'di-
dał: Ha'at'ė'goṡ t'aano'łah
t'aała' ajiṅh bîyî' sîts'aṅ
a'dohdiṅł?
46 ¶ Ako Rebe'kah ėi Ai'-
zîk ayîdi'nid, Heth dîne'e
bîtsî'keh bînina ħînîṡnā yēnî'
do bî'nîsdzîl dah se'liṅ: ako
Jė'kab k'adt Heth bîtsî'keh
ła' di kė'yahîgi bîyî'gi bė as-
dzaṅ a'yi'lagoṡaṅ' ṡė ināhîgi
ha'at'i ya'at'eh ṡiṅ dolėł?

WOLTA'I 28.

1 Ado în'dah Ai'zîk hadzīgo
Jė'kab, Hak'go, yîdi'nid, ako
yîk'i sodolzîn, ado hażo'ogo
beh bîł hojolne'go abîżdi'nid,
Kė'nan dîne'e bîtsî'keh do ła'
nė asdzaṅ adilił dah.
2 Aṡt'ė-adîlnėh'go Pė'dan-
Ar'amgo dînah, nîmah bîże'e
Bethu'el baġan'go; ādi Lė'-
ban nîmah bî'nai bîtsî'keh
ła' nė asdzaṅ adilił.
3 Ako God T'aałtso-Yînėl-
a'ni nîk'îjîdli' do, ado nās
nit'iṅłgo an'dolił, ado k'ėaṅ-
wołżîṡ'go a'nîħidolił, ako dî-
neh t'oahayui a'nîħidolił;
4 Ado Ė'braham beh bîk'î-
hojîdlih yēnî' na'ididoał, nîh
în'dah na'ałcîni nās daħîl-
cih'îgi bîł; ado de'eyo'ni bî-
tahdi kė'yah bîyî' nanînāh-

îgi ėi God, Ė'braham yėidî'-
nîaṅ yēnî' beh-nîholnih' do-
lėł.
5 Ako Ai'zîk bîye' Jė'kab
dahidiłˑa': ako Pėdan-Aram-
go, Lė'ban bîc'îṅ' ajiyah,
Bethu'el bîye' Sî'ria dîne'e,
Jė'kab ado I'saw bîmah Re-
be'kah bî'nai.
6 ¶ Ako I'saw yiyiłtsāṅgo
ėi Ai'zîk, Jė'kab yîk'i sodol-
zîngo Pėdan-Aramgo ayiłˑa',
ādo bė asdzaṅ nė'didołtėł
bîniyeh; ado bîk'î sozdolzîn-
go hażo'ogo ayîdi'nid, Kė'-
nan dîne'e bîtsî'keh do ła'
nė asdzaṅ adilił' dah;
7 Ako Jė'kab bîże'e în'dah
bîmah do' yîł yîk'ehołˑiṅ'go
Pėdan-Aramgo iyah;
8 Ado I'saw hoł bė'hozîn
haże'e Kė'nan dîne'e bîtsî'-
keh do bîł ya'at'ėh'go,
9 A'kohgo I'saw daṡdiyāgo
Îṡ'mėl bażniyah, ako ādo bė
asdzaṅ ła' nînė'diłtiṅh, Ma'-
halath, Îṡ'mėl bîtsî', Ė'bra-
ham bîye' Nîbė'jath bîdēżî'.
10 ¶ Ako Jė'kab Birṡi'bado
daṡdiyah, Hė'ran bîc'îṅ'go
ajiyah.
11 Ado t'a ła' hazˑan'îgi
hwiskaṅh, hálah, i'i'aṅh, ėi'
bînina; ado akwe'e tseh'îgi
ła' nażdiāṅgo ha tsiāl a'jilah,
ado dzîneztiṅ'go ajiłhāż.
12 Ako kot'ė'go ṅîdzizyėl,
jo'akon, nahasdzaṅ bîkādo
hazˑėi' ya'dîłḣîł bîniāh: ado
jo'akon, God bî diyîn-ṅîdal-
a'i de'go în'dah adeṅ yāgo
yîka ałna'hakāhi.
13 Ado jo'akon, bîlāhdeṅ ėi
Jîho'vah sîziṅ'go ako adi'nid,
Jîho'vah, nîże'e Ė'braham bî
God aṡt'iṅh, ado Ai'zîk bî
God: ako kė'yah bîkā sîn-
tîn'îgi na'dîdeṡˑał, ado na'ał-
cîni nās daḣîlcih'îgi do'.
14 Ado nahasdzaṅ bîkāgi
łėż'îgi giat'ė'go na'ałcîni nās
daḣîdolcił', ė'a'āhjîṅ', ado
ha'a'āhjîṅ', ado na'hokoṅs-
jîṅ', ado ṡadaāhjîṅ' k'ėaṅdil'-
żîṡ: ako nîh în'dah na'ałcîni
nās daḣîlcih'îgi nîhokā dî-
ne'e t'aałtso beh bîk'îdaho-
jîdli' dolėł.
15 Ado jo'akon, nîł honîṡ-
łoṅh în'dah t'a dînah'ago
naahaṡyaṅh, ado di kėyah'-
îgih nîł nînā'deṡt'āṡ, ado do
nîts'aṅ dahdîdeˑṡał' dah, beh
nîc'îṅ' hasdzī yēnî' t'a akoṡ'-
łago în'dah.
16 Ako Jė'kab ts'ėdzîdzîtgo
ażdi'nid, T'aani kwe'e Jîho'-
vah holoṅ lė'i, ėi do ṡîł bė-
ho'zîn dah laṅh'.
17 Ako ṅîdzîldzîtgo ażdi'-
nid, Kwe'e ayoahot'ė laṅh, di
do ła'dahgo, God t'ėyah ba-
ġan laṅh', ako ya'dîłḣîł bî
c'ėaṫingi at'ė laṅh'.
18 ¶ Ako Jė'kab t'ai'yîsi
abîn'îgo nażdi'na'go tseh ha
tsial a'jilah yēnî' nażʼdiaṅh
ado łėh dzi'tsîh, în'dah bîla'-
ṫahgi tlah bîk'i yadzidzīd.
19 Ado akwe'e Be'thel beh

hoji′żî‘: bîtsė′daṅ t’ėyah ėi
kîn-hal˙āhîgi Luz holyė ṅî-
t’eṅ.
20 Ako Jė′kab t’a hoh a′da-
nîhożdėt’aṅ˙go ażdi′nid, God
śîł naāśdaṅ, ado na˙śāgo śā-
ahalyaṅdāṅ în′dah ado bāh
śa‘iłtsodgo ado ē ak’eneś-
yėh′îgi,
21 Ado śîże‘e baġandi ho-
żoṅ′go banînādeśdał: ako
Jîho′vah śî God nî˙liṅ′ dolėł:
22 Ado tseh iāgo aśłāîgi ėi
God baġan′ do: ado t’aałtso
śėndlāhîgi ła‘ na ṅîdeśdlėł.

WOLT̄A‘I 29.

1 Ado Jė′kab daḣnadidzā-
go ha‘a‘āh bîyādi dîneh bî
kė′yahdi jîniyah.
2 Ado jîdėiṅ, ṅît’eṅ jo′a-
kon, halgai′gi t̄ohaha‘dlėhgo
bi′ġahgi dîbe t̄ago śîjē ėi t̄o-
haha‘dlėh′îgi dîbe daadlaṅ
laṅh, ako t̄ohaha‘dlėh ėi tseh
ṅyoanîłtso bîda‘dînîaṅh.
3 Akwe‘e dîbe t’aałtso aḣan
dėiniłka‘go t̄ohaha‘dlėh, tseh
bîda‘dînîaṅ yēnî‘ ėi nahgo
a′ndėiłmāsgo dîbe daadlaṅ
laṅh, ado tseh t’a saaṅ nēgi
nîna′hat’āh laṅh.
4 Ako Jė′kab adabîżdi′-
nid, Hadeṅśaṅ‘ a′daht’iṅh
sîk’îso? Ako adadi′nid, Hė′-
randeṅ adėt’iṅh.
5 Ako anādabîżdo‘nid, Da‘
nîḣi′îś Nė′har bîna′li Lė′ban
bė′dahono′sîn? ako adadi′-
nid, Bė′dahonil′zîn laṅh.

6 Ado anażdo‘nid, Da‘ ya‘-
at’ėh′goś kė′hat’iṅh? ako
adahodi′nid, Ya‘at’ėh′go lah
kė′hat’î′nî: jo′akon, adeṅ
bîtsî‘ Rėcel a′nołkał.
7 Ako ażdi′nid, A′ko la‘
t’ahdi nî′za az˙aṅh′ do ṅîdîh
dîbe aḣan dadî′nołkałgo
t’ahdo ba′holżiś dah, nîḣi,
dîbe daodlāṅgo în′dah ṅîlāh-
go bînî‘ da‘ ałcoż.
8 Ako adadi′nid, Dodah,
t’aałtso aḣan ṅîda‘nilka‘go
în′dah t̄ohaha‘dlėh tseh bî-
da‘dînîan′îgi nah′go a′ndėił-
māsgo ako în′dah dîbe ṅîda‘-
adliṅh.
9 Ako t’ahdi ał′c’îṅ‘ ya′da-
jîłt̄i‘go Rė′cel, bîże‘e bîliṅ′
yînînîł′kad, ėi yāahalyaṅgo.
10 Ado ako′dza Jė′kab ha-
mah bî′nai Lė′ban bîtsî‘ ado
hamah bî′nai Lė′ban bîliṅ,
în′dah Rė′cel dziłtsaṅgo bi′-
ġahgi nîżniyah, ako Jė′kab
t̄ohaha‘dlėhgi tseh yēnî‘
nah′go adziłmāz, ako hamah
bî′nai Lė′ban bîliṅ da‘odlāṅ.
11 Ado Jė′kab yî′cago Rė′-
cel yîza′-not’aṅh.
12 Ako Jė′kab hahojolne‘
Rė′cel bîc’îṅ, Nîże‘e ėi śîda‘i
at’eh, jîni′go, Rebe′kah bîyaż
nîśłîṅh: ako ādo daśdilwodt-
go haże‘e bîł hojolne‘.
13 ¶ Ado ako′dza Lė′ban,
bîdēżî bîyaż, Jė′kab at’iṅh
jīnīgo, ado hadah jîlwodt,
ado hazė jîż′cîdtgo ha˙zaż-
not’aṅh, ado haġan′go hoł

ṅîjît'āż; Ako di'di t'aałtso
Lė'ban beh bîł hojolne'.
14 Ako Lė'ban ahodi'nid,
Sîts'is în'dah sîtsîṅ' nî'liṅ
laṅh' t'aani. Ako t'a akwe'e
bîł dzîzkēgo ła' ṅî'dėzît.
15 Ado Lė'ban ėi Jė'kab
ayîdi'nid, Da' t'ōŝ ŝîda' nî-
lîn'îgi dah bînina t'a ni'k'eh
ŝa' nanîlnîŝ do? Ŝîł hŏl'ne',
dokwi'ŝaṅ' bîk'e' nanîlnîŝ?
16 Ado Lė'ban bîtsî' naki
holoṅ: alāṅjîṅ' nî'lîn'îgi ėi
Li'ah yolyeh', akēdeṅîgi ėi
Rė'cel yolyeh.
17 Li'ah ėi hanā do bîdzil'
dah, ṅîdîh Rė'cel ėi t'ai'yîsi
ayoianolnîn, ado t'aałtso yîł
ya'at'eh.
18 Ako Jė'kab t'ai'yîsi Rė'-
cel ayoiayo'ṅîh ako adi'nid,
Nîtsî' Rė'cėl a'nid naġāhîgi
tŝosts'ît na'ḣaijîṅ' bîdėnah
na' ṅîdeŝnîŝ.
19 Ado Lė'ban adi'nid, Na-
hodeŝt̄ėłîgi ėi ya'at'eh, dîneh
nāna'ła' ėi dodah: ŝîł sî'nî-
keh.
20 Ado Jė'kab ṅîjîl'a'go
tsosts'ît na'ḣai Rė'cel bîk'eh;
ako t'adokwi hwiskaṅ naha-
lîn hoł sîliṅ, hálah, ayoiajo'-
ṅi'go, ėi'baṅh.
21 ¶ Ako Jė'kab ėi Lė'ban
ayîdi'nid, Sė asdzaṅ ŝānîłt̄ėh,
k'adt bi'ġah ni'nîłkaṅh, ako
bîc'îṅ' dahdîde'ŝał.
22 Ado Lė'ban dîneh ak-
we'e kėdahat'în'îgi a'ła-a'yi-
lāgo a'dai'siṅd.
23 Ako'dzago hiłijiṅ'go bî-
tsî' Li'ah yîł hā'nî'āż; ado
bîł yah ajiyah.
24 Ado Lė'ban hatsî' Li'ah,
Zîl'pah ha' nal'a'i bażnîłtiṅh,
asdzaṅî ba' nal'a'i do bîni-
yeh.
25 Ado ako'dza jo'akon,
abînîgo ṅit'eṅ Li'ah at'iṅ
laṅh: ako Lė'ban abîżdi'nid,
Di'ŝaṅ' hāŝi'nîł'iṅd? Da'dōŝ
Rė'cel bîk'e naŝ'a' dah ṅî-
t'eṅ? Ha'at'ė'goŝaṅ' ako ŝî-
dî'nîlo'?
26 Ako Lė'ban adi'nid, Nî-
ḣi kė'yah bîyî'go do ako'da-
t'iṅ' dah, a'nid naġāhîgi do
atseh dîneh bayilt̄ėh dah,
ako atsė yîżcîn'îgi ėi atseh.
27 Ŝa' nanîl'a'go tsosts'ît nî-
nînādoḣahgo în'dah hwi'ġah
adi'łėł, ako în'dah na ṅî'da-
hodilt̄ėł.
28 Ako Jė'kab t'a ako'dza
hwi'ġah nāasłiṅ': ako hatsî'
Rė'cel ałdo' banāżnîłtiṅh.
29 Ado Lė'ban ba' nal'a'i
Bîl'hah hatsî' Rė'cel bażnîł-
tiṅh, asdzanî ba' nal'a'i do
bîniyeh.
30 Ado Rė'cel bîł yah anā-
dzodzah, ado Rė'cel ayoiajo'-
ṅîh Li'ah bî'lāhgo, ado tsos-
ts'ît ho nînana'ḣai ṅîjîl'a'go.
31 ¶ Ako ado Jîho'vah yi-
yiłtsaṅh Li'ah bîjîjodlāîgi
ako Jîho'vah joltsaṅgo a'ho-
lah: ako Rė'cel do ałci' dah.
32 Ako Li'ah îz'niltsaṅd
ako aŝki jîŝcîṅh, ako ėi aŝki

Ru'ben beh ji'żî': ado ażdi'-
nid, T'aani Jîho'vah baṅh-
śî'ni yēnî' yîneł'iṅ'go ėi'baṅh
k'adt śa hastīn ayoaśo'ṅi'
dolėł.
33 Ado anāzniltsaṅdgo aśki
nājîścîṅh ako anāżdî'nîh, Śî
jîjodlāgo ėi Jîho'vah yîdiz-
ts'aṅ, ėi' bînina di aśki śa
nānė'nîłtîṅh: ako ėi aśki Sî'-
mian beh ji'żî'.
34 Ado anāzniltsaṅdgo aś-
ki nājîścîṅh ako ażdi'nid,
K'adt laṅh' în'dah śa hastīn
bîł ḣînîśnā do nîh; hálah ṫa-
di haye' haśełcîṅh ėi'baṅh;
ako di'baṅh aśki Li'vai beh
ji'żî'.
35 Ado anāzniltsaṅdgo aśki
nājîścîṅh ako anāżdo'nid,
K'adt Jîho'vah bahaśnih' do:
di bînina aśki Ju'dah beh
ji'żî'; ado do nājîlci' dah.

WOLṪA'I 30.

1 Ako ado Jė'kab do ba'-
ajîłci'go Rė'cel, ha'di bîdaż-
nolnih', ako Jė'kab abîżdi'-
nid, Ałcîni ła' śanînił, doda'-
go ėi dadestsał.
2 Ako Jė'kab haho'ciṅd
Rė'cel bîc'îṅ' ako ażdi'nid,
Da' śî'îś God sîzîn'igi se'-
zîṅh, ėi niśc'ît bînest'aṅ', t'aṅ
ayo'sîn?
3 Ako Rė'cel adi'nid, Jo'-
akon, Bîlhah śî nal'a'i bîł yah
anînah, ako adołcił'go honił-
t'ā śa'ałcîni hodolėł.
4 Ado Bîlhah ha' nal'a'i
hażnîłtiṅh hwė asdzaṅ do-
lėłgo: ako Jė'kab hoł yah
iyah.
5 Ako Bîlhah i'niltsaṅd ako
aśki Jė'kab ya' yîścîṅh.
6 Ado Rė'cel adi'nid, God
śantsezkezgo śa'nîhonîaṅh,
ado śî dizts'aṅgo śîyaż śėnîł-
tiṅh: di' bînina aśki Dan
beh ji'żî'.
7 Ado Rė'cel bî nal'a'i Bîl-
hah anā'niltsaṅdgo aśki Jė'-
kab ba nājîścîṅh.
8 Ado Rė'cel adi'nid, Ayo-
at'ė naḣînṫah śa'di bîł aś'-
łago bîk'ehdeśdliṅ: ako aś-
ki Naf'talai beh ji'żî'.
9 ¶ Ako Li'ah do najîlci'go
ha'iżdėl'iṅ, ako Zîl'pah ha'
nal'a'i Jė'kab bė asdzaṅ do-
lėłgo bażnîłtiṅh.
10 Ado Li'ah ba' nal'a'i
Zîl'pah aśki Jė'kab ya' yîś-
cîṅh.
11 Ako Li'ah adi'nid, T'o-
ahayui hahakāh, ėi'baṅh aś-
ki Ged beh ji'żî'.
12 Ako Li'ah ba' nal'a'i Zîl-
pah, aśki, Jė'kab ba nājîś-
cîṅh.
13 Ado Li'ah adi'nid, Bîł-
hożo'ni nîśłîṅh, dîneh dabî-
tsî', Bîk'îhojîdlī, daśîdîdonił:
ako aśki A'śer beh ji'żî'.
14 ¶ Ado Ru'ben tl'oh-na-
dāṅ a'dalne'gi nėnîłkāṅgo
halgai'go iyah, ako c'îl-bî-
c'îṅ'-nî'icih' yîk'î-niyāgo bî-
mah Li'ah yîc'îṅ' nė'njā.
A'kohgo Rė'cel ėi Li'ah ayî-

di'nid, Na'noṡkaṅh nîyaż c'îl
nėnjāîgi ła' ṡānjāh.
15 Ako Li'ah ahodi'nid, Da'
alts'isîgōṡ at'eh ṡî hastin
sîts'aṅ ṅîdî'nîłtîn'îgi? Da' ṡî-
yaż bî c'îl'îṡ dahnādîdi''jîh?
Ako Rė'cel adi'nid, K'adt
ditl'ė nîł dîż'notîṡ, nîyaż bî
c'îl ėi ṡānjāh.
16 Ado i'i'āṅgo Jė'kab da'-
ak'ehdeṅ nadał'go, Li'ah
dahdiyāgo hadah niyah ako
adi'nid, T'aani ṡîyaż bî c'îl
bîk'eh ṡîł yah adí'nał. Ako
t'a ėi bîtl'ė hoł jîneżtėż.
17 Ako Li'ah ażdi'nid yēnî'
God yîdizts'aṅgo, ako îz'nil-
tsaṅd ado aṡki Jė'kab ba nā-
jîṡcîṅh, ėi bîł aṡdla'di.
18 Ado Li'ah adi'nid, Ṡî nal-
a'i ṡa hastin banîłtiṅ'go bî-
nina God di ṡėnîłtiṅh: ako
aṡki Îs'seker beh ji'zî'.
19 Ado Li'ah ina'niltsaṅdgo
aṡki Jė'kab ba nājîṡcîṅh, ėi
bîł hastaṅdi.
20 Ado Li'ah adi'nid, God
ayoat'eh ṡa a'yilah, ako k'adt
ṡî hastin ṡîł sîkē do, has-
taṅ bîye' ba' ṡełcîṅh, ėi'-
baṅh: ako aṡki Ze'bulan beh
ji'żî'.
21 Ado bîk'îjîṅ' hac'e'e jîṡ-
cîṅh, ako ėi at'ėd Dai'nah
beh ji'żî'.
22 Ako God ėi Rė'cel yė-
nal'ni, ako ādo God ho'diz-
ts'aṅgo hwėṡc'ît aṅ a'yilah.
23 Ako Rė'cel îz'niltsaṅdgo
aṡki jîṡcîṅh ado ażdi'nid,
Do-îł-nîṡłiṅ'-dah yēnî' God
sîts'aṅ nînė'di'lāh:
24 Ako aṡki Jo'zef beh ji'-
żî'go ażdi'nid, Jîho'vah ṡîyaż
ła' ṡa nė'dołtėł.
25 ¶ Ako ako'dzago Rė'cel
hayaż Jo'zef jîṡciṅ'go, ako
Jė'kab ėi Lė'ban ayîdi'nid,
Nîkîṡînîł'āh kė'haṡt'iṅ ṅît'eṅ
yeṅ'go, în'dah ṡî kė'yahgo
ṅî'deṣdał.
26 Ṡaakėi în'dah ṡa'ałcîni
ṡanînił', bîdėna na naṡ'a', ṅî-
t'eṅ, ado ṡî'ni dahdîdîṡnēh:
na nasîs'a'îgi nîł bė'hoziṅd,
ėi'baṅh.
27 Ako Lė'ban ėi ahodi'nid,
Nînā bîł ya'anîṡt'ė'daṅ t'a
kwe'e sîndah na'noṡkaṅh:
nînit'āh Jîho'vah ṡîk'îjîdlih'-
îgi ṡîł bė'hoziṅd.
28 Ado anādo'nid, Dokwi'-
goṡaṅ' bîk'e nanîlnîṡ ako
na'dîdeṡ'ał.
29 Ako abîżdi'nid, Na naṡa'
ṅît'eṅîgi, ado nî'liṅ bāahaṡ-
yaṅ ṅît'eṅîgi nî' nîł bėho'-
zîn.
30 T'ahdo na nî'ṡāh yeṅdaṅ
nîliṅ ałc'iṅ'di yē ṅît'eṅ, ako
k'adt t'oahayui sîliṅ'; na ni-
yādo Jîho'vah nîk'îdzosdlid:
hāh'goṡaṅ' ṡa'ałcîni dabîh
dolėł'îgi bantses'kes dolėł?
31 Ako adi'nid, Ha'at'i'ṡaṅ'
nadeṡłėł? ako Jė'kab adi'nid,
Do ha'at'i'hi-dah ṡa dilėł'
dah: ko'ṡinlāgo nî'liṅ na'
nînānîṡkād do, în'dah bāa-
haṡyaṅ dolėł.

32 Di'jiṅh nîliṅ bîṫah de'śał,
ako adeṅ dastl'înîgi ado dal-
kîż'îgi ats'a'deśnił, ado dîbe
bîṫahdeṅ dalci'îgi t'aałtso,
ado dalkîż'îgi ado dastl'înîgi
tl'îzi bîṫahdeṅ: ėi'di bîk'eh
na' naś'a' dolėł.
33 Ba'holżiżgo yîniyāgo, śî
neheleh'îgi ėi' beh śa'at'e'
at'dîni nîł bė'hodoziṅł: t'a-
ałtso do-dastl'înîgi, ado do-
dalkîż'îgi tl'îzi bîṫahdeṅ, în'-
dah dîbe bîṫahdeṅ do-dalci'-
îgi yî'dolṫahgo, ėi ła'dah śîliṅ
bîṫahgo isjaṅh ėi nîś'iṅh'
dolėł.
34 Ado Lė'ban adi'nid, Jo'-
akon, t'a nîzad bîk'ehgo
ako'donił.
35 Ako t'a ėi bîjiṅh ats'aż-
nî'nîl, tl'îzî-kaṅ' danodoṅz'îgi,
ado dalkîż'îgi, ado tl'îzî dal-
kîż'îgi în'dah dastl'înîgi da-
ba'ādîgi t'aałtso, ado dah
dalgai'îgi t'aałtso, ado dîbe
bîṫahdeṅ dalci'îgi, ako ėi ha-
ye'keh yāa'dahalyaṅ dolėłgo
bāżnînîl.
36 Ado ṫagi jiṅh odał bi'-
ġahdi Jė'kab bîł ałts'a-jîż'āż,
ako Lė'ban bîliṅ Jė'kab ba'
yaahalyaṅh.
37 ¶ Ado Jė'kab tsîn dadî-
tłė'îgi ṫago ał'aṅ adat'ėi' nė-
dinîl'go ṅîdai'deżgîś', łîkîż'-
go a'yilah.
38 Ako tsîn ṅîdażdeżgîśgo
łîkîż'go a'jila yēnî' dîbe yi-
daadlan'îgi ėi bîyî'gi a'da-
dzîztsih: ako daadlaṅ'go
dėyîneł'iṅ'go a'da'dî'noltsaṅł
bîniyeh.
39 Ako dîbe în'dah tl'îzî do'
tsîn yēnî' dėyîneł'iṅ'go a'da'-
niltsaṅd, bîya'żî danodoṅz'
ado dastl'în în'dah dalkîż'go
ṅîdayîściṅh.
40 Ako Jė'kab dîbe-yażî
ats'ėinî'nîl în'dah dîbe ṅîda-
nîlkādîgi, danodoṅz'îgi yîk'î-
jîṅ'go dabînîṅ'go a'yilah, ado
ṫ'aałtso Lė'ban bîliṅ bîṫah
dalci'îgi ałdo'; ako t'asah'di
bîliṅ nėnîłkad, t'ado Lė'ban
bîliṅ yîṫah yînînîl' dah.
41 Ado ako'dza a'liṅ alāhgo
dabîdzil'îgi a'da'niltsaṅdgo
Jė'kab tsîn yēnî' dîbe yi-da-
adlan'îgi yī ni'nînîl, tsîn
yēnî' bi'ġahgi a'da'dî'nol-
tsaṅł bîniyeh.
42 Ako dîbe do-dabîdzil'îgi
ėi do tsîn ya' niyinił dah;
ako do-dabîdzil'îgi ėi Lė'ban
bîh, dabîdzil'îgi t'ėyah Jė'-
kab bîh.
43 Ako Jė'kab bîliṅ t'oaha-
yui sîliṅ, ado asdza'nî na'nîl,
ado dîne na'nîl dah, ado
ġaṅ-ask'îti dah în'dah ṫeli
dah.

WOLṪA'I 31.

1 Ako Lė'ban bîye'keh ya'-
dałṫi'go dzîdizts'aṅ, Jė'kab
nîḣiże'e bîh yēnî' t'aałtso yi-
ġa'idėt'aṅ laṅh; ako nîḣiże'e
bîh ṅît'eṅ yēni' yeh ayoat'ė
sîliṅ.
2 Ado Jė'kab ėi Lė'ban bî-

nîṅ yîneł'iṅ'go, jo'akon, do
bîtsė'daṅ hac'îṅ' at'eh yēṅgi
at'ė' dah.
3 Ako Jîho'vah ėi Jė'kab
ayîdi'nid, Danîṫa yēnî' bî
kė'yahgo ṅîdîdāh, în'dah
nîk'ėi bîṫahgo; ako nîł ho-
nîṡłoṅ' dolėł.
4 Ako Jė'kab halgai'gi na'-
nîlkaddo, Rė'cel în'dah Li'ah
do' yîł, Hak'go yîłni'go yîka
iił'a'
5 Ado ayîdi'nid, K'adt ṡîł
bėho'zîn nîḣiże'e bînîṅ do
bîtsė'daṅ ṡîc'îṅ' at'eh yēṅgi
at'ė dah, ṅîdîh ṡîże'e bî God
ṡîł holoṅ.
6 Ado nîḣił bėho'zîn t'a sî-
dzil'îgi beh nîḣiże'e ba' naṡ'a'
ṅît'eṅ.
7 Ado nîḣiże'e ṡî na'azlo',
în'dah bahonîṡnėh'îgi nez-
nādi ałṫah anāyidlah; ako
ṅîdîh God ṡîc'aṅh sîziṅ'go
t'ado dāda ṡîji'lā dah.
8 Dastl'înîgi nîh nehelėh'do
jîdi'nidgo; a'liṅ t'aałtso das-
tl'îngo dėideṡcîṅh: dano-
doṅz'îgi nîh nehelėh' do, jî-
di'nidgo; a'liṅ t'aałtso dano-
doṅz'go na'daideṡcîṅh.
9 Akot'ė'go God nîḣiże'e
bîliṅ nėdinîl'go ṡė'nînîl.
10 Ado ako'dza akwe'e na'-
holżîṡ yeṅdaṅ a'liṅ ada'nil-
tsaṅdgo, jo'akon dėnasts'ā
danodoṅz'îgi ado dastl'înîgi
ado aḣa'nîgo dastl'înîgi, ėi
t'ėyah ṅîda'niyōdgo banėyė'-
yėl.
11 Ado God bî diyîngo-nal-
a'i bîł'-yeh ṡic'îṅ' hadzī ako
aṡîdi'nid, Jė'kab: ado adi'-
nid, Kwe'e honîṡłoṅh.
12 Ado adi'nid, Dahdiġał'-
go ṅîlė dė'nasts'ā danodoṅz'-
îgi ado dastl'înîgi ado aḣa'-
nîgo dastl'înîgi ṅîda'niyōdgo
nî' nîł'iṅh: hálah, Lė'ban
anîł'în'îgi t'aałtso yiłtsaṅh,
ėi'baṅh.
13 Ṡîh, God aṡt'iṅh, Be'thel-
do, tseh intsî'go tlah bîk'i
yė'nîzid yēṅgi, ado ṡîc'îṅ'
a'danîhodiṅt'aṅh yēṅgi: ako
k'adt aṡt'ė-adîlnėh'go di kė'-
yahdo hānîneṅh, în'dah nîk'-
ėi bî kė'yahgo ṅîdîdāh.
14 Ado Rė'cel în'dah Li'ah
do' hac'îṅ' hanānadzīgo aho-
di'nid, Da' nîḣiże'e baġan'-
diîs t'a ha'at'i'hi-dah nîḣi'
dolėł'îgi t'ah yîdzih?
15 Da' dōṡ de'eyo'nigo nî-
ḣił oł'ṫa' dah? Ṡāṅ na'nîḣi-
dzisni', ado nîḣi bēso ałtso
bîk'îjoyah.
16 Nîḣiże'e yît'iṅh yēnî'
God nėdi'lāgo ėi nîḣi at'eh,
în'dah nîḣa'ałcîni do': ako
k'adt God t'a a'nîłnî'nîgo
ānînēh.
17 ¶ Ako Jė'kab aṡt'ė-ażdil-
yāgo haye'keh în'dah haakėi'
ġaṅ-ask'îti bîka hadziznîl.
18 Ado haliṅ t'aałtso daṡ-
dînîłkād, ado ha nalyė'i hwė
hazliṅ'îgi t'aałtso, Pėdan-A'-
ramgi hwė hazliṅ'îgi, ako
haże'e Ai'zîk bîc'îṅ', Kė'nan

dîne'e bî kė'yahgo jîdogał'
bîniyeh.
19 Ado Lė'ban bîliṅ t̄aidî-
dogîŝgo iyah, în'dah Rė'cel
hażeʻe bî dîneŝciṅ dzînez'iṅ'.
20 Ako Lė'ban Sî'ria dî-
neh t'ado yini'hi ado t'ado
yeh yîł holne'e Jė'kab yoʻ-
anot'iṅ'.
21 Ako aŝt'ė-ażdilyāgo haʻ-
at'i-dah hwė holon'îgi bîł
daŝdî'nicāṅ; ado t̄òh haʻna
nîżnînāgo, dzîł Gî'liad bîc'îṅʻ
nîkîż'nînāh.
22 ¶ Ado t̄a yîskaṅgo în'-
dah Lė'ban bîł ho'neʻ, ėi Jė'-
kab yoʻināh, hodoʻnid.
23 Ado hak'îso adîʻjiʻnîl'go
bîke jonėł'go, tsosts'ît da-
hwiskaṅh ako dzîł Gî'liaddi
bîżnîłnāh.
24 Ako Lė'ban ėi Sî'ria dî-
neh tl'ėgo God bîł'-yeh bani-
yāgo abîdi'nid, T'akāh da-
dant'î'ni dah, yaʻat'ėh'go dah
în'dah ṅîcoṅ'go dah Jė'kab
bîc'îṅʻ haodzih.
25 Ako Lė'ban ėi Jė'kab
bîżnîłnāh. Ako Jė'kab dzîł'-
îgi bî nîp'bal ṅîdėiznîl.
26 Ado Lė'ban ėi Jė'kab
ayîdi'nid, Hāŝaṅʻ yînt'iṅd'go
t'ado ŝîł hwinîlne'e yoʻinînā
laṅh', ado sîtsîʻkeh yîsnah',
dîltlîŝ bîc'îṅʻ dahitiṅł' naha-
lîngo bîł inînā laṅh.
27 Haʻat'ė'goŝaṅʻ t'ado yîn-
t'îni yoʻinînā laṅh; ado t'ado
ŝîł hwinîlneʻ dah? ako sîn
ado dîlnih ał'aṅ adat'ėł'igi
adani'go în'dah nîḣił daho-
żoṅ'go sîts'aṅ dahdonā dolėł
ṅîteṅ,
28 Ako t'ado sîtsîʻkeh ado
sîtsokeh bîzadaneŝt'a'ni?
Kot'ė'go do î'liṅ'go in't'iṅd.
29 Dāda ṅîdeŝłił'îgi bî'neŝ-
aṅh ṅîdîh tl'ėdaṅ nîżeʻe bî
God ŝîc'îṅʻ hadzīgo aŝîdi'nid,
T'akāh dadant'î'ni dah, Jė'-
kab yaʻat'ėh'go, doda'i ṅî-
coṅ'go bîc'îṅʻ haodzih.
30 Ado k'adt nîkî'deŝnėł
ŝîżeʻe baġan'go t'ėyah nî nî'-
zîn ṅîdîh haʻat'i'ŝaṅʻ bîniyeh
ŝî dînėŝciṅ nî'nî'iṅ'?
31 Ako Jė'kab hanānadzigo
Lė'ban ayîdi'nid, Nas'dzîtgo
laṅh', hálah, adi'nid: nîtsîʻ-
keh yė doʻ ŝiġa'diʻnîł yîŝłih'
nî'sîngo.
32 Hai' ŝiṅ nî dîneŝciṅ nėł-
t̄ė'go bîk'i-niya ŝiṅ, ėi bî'ni
do ḣînā dah do: nîḣik'ėi bî-
nał ŝė holon'îgi bît̄ahgi haʻ-
at'i'hi-dah nîh'îgi bīnîłkāgo
ṅî'dilėh. Rė'cel anez'iṅ'îgi
do bîł bėho'zîn dah, ėi'baṅh.
33 ¶ Ado Lė'ban dahdiyah
Jė'kab bî nîp'bal bîyîʻ go'neʻ
yah' ajiyah, ado Li'ah bî
nîp'bal bîyîʻ go'neʻ ałdoʻ, în'-
dah asdza'nî naki' nal'a'îgi
bî nîp'bal bîyîʻ go'neʻ ałdoʻ;
ako t'ado bîk'îżniyā dah.
Ado Li'ah bî nîp'bal bîyîʻdo
c'ėdzîdzāgo Rė'cel bî nîp'bal
bîyîʻ go'neʻ yah' ajiyah.
34 Ako Rė'cel dîneŝciṅ yē-
nîʻ nė'idiłtiṅ'go ġaṅ-ask'îti

bîyėl bîyā go′ne‘ aji′nîlgo
bîk’î′ dzîzdā laṅh. Ako Lė′-
ban nîp′bal bîyî‘ t’aat’eh c’ėh
najîż′c’îdt ako t’ado bîk’îż′-
nc’îdt dah.
35 Ako haże‘e abîżdi′nid,
Do ṅî′doṡṅēh at’e dah′îgi
t’ado bîk’e nî′ni saa′ni, bo′-
honîṡni′hi; hálah, asdza′nî
ṅîdadlėh′îgi se′liṅ, ėi′baṅh.
Ako na′jîżc’îdt ṅîdîh t’ado
bîk’îżnc’îdt dah.
36 ¶ Ako Jė′kab do bîł hal-
dîn′go Lė′ban yîc′a hoṡ′kėd:
ako Jė′kab hadzī Lė′ban yî-
c’în‘ ako anîh, Hāṡaṅ‘ yîsdza,
în′dah ha‘at’i′ṡaṅ‘ beh ṡa‘at’ė
holoṅ′go bînina ṡîkē na′hi-
dāh?
37 Ako k’adt ṡî naľyė t’aał-
tso bī naṡînc’îdt, ako ha‘at’-
i′ṡaṅ‘ naġan bîyî‘deṅ nî nal-
yė′hi ṅî′dînlāh? Kwe‘e nî′-
nîlė ako ṡîk’ėi în′dah nî nîk’-
ėi t’aa′nidlah nîḣiťa‘gi yan′-
dado′t’iṅł.
38 Di nadin na′ḣai t′a nîł
naṡ˙āṡgo; nî dîbe daba‘ādîgi
în′dah tl’îzi daba‘ādîgi dabî-
ya′żî do bîtsaṅh ha′dahaz˙ėl′
dah, în′dah nî dė′nasts’ā do
ła‘ yîṡġāł dah.
39 Dabîdot’al′îgi ėi do na-
ha′jā dah; ėi bîk’e ṅîna‘nîṡ-
dlāh; jiṅ′go nest’iṅ′îgi în′-
dah tl’ėgo nest’iṅ′îgi ėi′ beh
ṡa nant’iṅh.
40 Kot’ė′go anîṡt’ė ṅît’eṅ,
jiṅ′go ha‘do′ bîk’ė ťihoṡni
ṅît’eṅ, în′dah tl’ėgo t’ėyah
ṡoh bîk’eh; ako di c’ėh baṅ
îṡhāṡ łeh.
41 Kot’ė′go naġan′gi nadin
ṡî na′ḣai; nîtsî‘ naki′go bîk’-
eh na′ naṡ˙a‘go diṅts’ādah
na′ḣai, în′dah nî˙liṅ bîk’e
hasťaṅ na′ḣai: ado ałdo‘
neznādi na′honîṡnėh′îgi ał˙aṅ
anė′indlah.
42 Ako ṡîże‘e bî God în′dah
Ė′braham bî God, îndah Ai′-
zîk yîł nî˙lîn′îgi do ṡîł naāṡ
dahgo ako t’aani t’agėd aṡi-
nîł˙a‘ do ṅît’eṅ. Ako God
ayoahot’ė′jîṅ‘ yîṡtlîṡgo ṡił-
tsaṅh, ako ṡî nānîṡ bînina
tl’ėdaṅ nîdesťeh.
43 ¶ Ako Lė′ban hadzī Jė′-
kab yîc’îṅ‘ ako adi′nid, Di
atsî‘keh′îgi ėi sîtsî‘keh at’eh,
în′dah di ałcî′niîgi ėi ṡa‘ał-
cîni a′dat’eh, în′dah di łiṅ′-
îgi ṡîliṅ′ a′dat’eh, în′dah yîn-
iîn′îgi t’aałtso ṡi at’eh: ako
k’adt di sîtsî‘keh dā˙ṡaṅ‘ deṡ-
łił, în′dah ba‘ałcîni ṅîdayîṡ-
cînîgi?
44 Ėi′baṅh k’adt hak′go,
aḣa′-nîhodit’ał, ṡîh în′dah
nîh do‘; ako ėi nîḣiťa‘gi beh-
ėho′zîni dolėł.
45 Ako Jė′kab tseh ła‘ nė-
diaṅgo yėidî′ni′ṡîn.
46 Ako Jė′kab bîk’îso ayî-
di′nid, Tseh a′ła-a′dałėh; ako
tseh yēnî‘ ṅî′dayizlāgo yā′-
dayitsih: ako yana′āgo yî-
kāgi dai′yaṅ.
47 Ako Lė′ban yî′żî‘ Ji′-
garsėhadu′tha yeh ho′żî‘:

ṅîdîh Jė'kab ėi Galid yeh
ho'żî'.
48 Ado Lė'ban adî'nid, Di
yanaāhîgi, di'jiṅh nîḣiṫa'gi
beh-ėho'zîn do, ėi' bînina
Galid hosye'.
49 În'dah Mîz'pah ałdo' jî-
di'nid, hálah, Jîho'vah nîḣi-
ṫa'gi yāahalyāṅ do, hajîṅ'
dah ałts'aṅ nėt'aṡ'go, ėi'-
baṅh.
50 Sîtsî' dāda yîni'lāgo, ado
asdza'nî ła' ṅînā'dînî'nîl'go
sîtsî' bîlāhjîṅ', ako dîneh
nîḣė at'dîn, jo'akon, God ėi
ṡîh în'dah nîh do' nîḣiṫa'gi
bîł bėho'zîn.
51 Ako Lė'ban ėi Jė'kab
ayîdi'nid, Jo'akon, di yanaāh-
îgi, în'dah jo'akon, di tseh
iāhîgi, ėi ṡîh nîḣiṫa'go iṡ'łah;
52 Di yanaāhîgi beh-ėho'zî-
ni do, ako di tseh iāhîgi ał-
do', di yanaāhîgi do bîṫîs
nîc'îṅ' nî de'ṡał' dah, în'dah
nîh ałdo' di yanaāhîgi în'dah
di tseh iāhîgi do bîṫîs ṡîc'îṅ'
nî dinał dah, baṅhîgi aḣî'-
dilnił bîniyeh.
53 E'braham bî God în'dah
Nė'har bî God, dabîże'e bî
God ėi nîḣiṫa'gi yandot'iṅł.
Ako Jė'kab, bîże'e Ai'zîk
yîk'e-hoł'iṅ'go bî God bînał
hadzodzī.
54 Ako Jė'kab dzîł bîġāṅdi
nā'dzisniṅ'go hak'îso, Hak'go
dabîżdi'nid ado bîł da'ji'yāṅ:
în'dah t'a dzîł bîġāṅdi da-
hwiskaṅh.
55 Ako abînîgo Lė'ban aṡt'-
ė-aż'dilyāgo haye'keh în'dah
hatsî'keh bîza'-daznest'aṅ'-
go, ado bîk'i sozdolzîn: ako
Lė'ban haġan'go a'ndzo-
dzah.

WOLṪA'I 32.

1 Ado Jė'kab jogał'go dah-
naz'didzāgo, God bî diyîn-
ṅîdal'a'i hadah yî'kai.
2 Ako Jė'kab yiyiłtsaṅ'go
adi'nid, Di God bî diyîn-ṅî-
dal'a'i a'dat'iṅh laṅh: ako
akwe'e haz'an'îgi Mėhanė'îm
yeh ho'żî'.
3 ¶ Ako ādo Jė'kab allāṅjîṅ'
hane'-ṅîdėāhi a'dzis'a' I'saw
ha'nai bîc'îṅ', Si'er kė'yah-
jîṅ', kė'yah I'dam holyė'di.
4 Ako adabîżdi'nidgo ha-
dzodzī, Kot'ėgo bo'honîṡni'-
hi I'saw bîc'îṅ' hadi'dzih;
Nî nal'a'i Jė'kab ko'nîh, Lė'-
ban bîł naṡnē ṅît'eṅ, în'dah
akwe'e sedāgo, k'adt în'dah:
5 Ako bēgaṡi ado ṫeli ado
dîbe, ado dîneh na'nîl în'dah
asdza'nî na'nîl dah ṡė holoṅ:
ako bo'honîṡni'hi bîł hodo-
nih'go i'ił'a', ya'at'ėh'go dah
ṡantsî'nîkes do bîniyeh.
6 Ado hane'-ṅîdėāhi na't'āṅ
Jė'kab ba na'kaigo adanîh,
Nî'nai I'saw ba nikai', ako
bîh ałdo' adeṅ dîneh din'di
nezna'dingo yîł nîdah'jîṅ'
deskai.
7 A'kohgo Jė'kab ayoat'ė'-
go ṅîdzîsdzid ado ha'nî' łaṅh

sîliṅ': ako dîneh bîł jonėł'
yēnî' ado dîbe ado bēgaṡi
în'dah ġaṅ-daask'ītîgi, naki'-
go ałts'a'-dadziznîl;
8 Ako ażdi'nid, I'saw t'a'ła'-
hago naneh nėstsėd'go ako
ła' naneh yîdzih'îgi ėi yo'-
adonėł'.
9 Ako Jė'kab adi'nid, Ṡîṫa
Ė'braham bî God nî'li'ni, în-
dah ṡîże'e Ai'zîk bî God nî-
li'ni, Jîho'vah, Nî kė'yahgo
ṅîdîdah, nîk'ėi bîc'îṅ', ako
ya'at'ė'go nantsîskes do, ṡî-
di'nîni'dîgi:
10 Beh-ajoba'i t'aałtso în'-
dah t'aani'ni t'aałtso nî na'-
nîl bėhonî'sîn'îgi, ko'nîṡai ṅî-
dîh do bîc'îṅ' a'dahoṡdli' dah.
Hálah, ṡî gîṡ t'ėyah beh di
Jor'dan tse'na nîniyah; ako
k'adt yîṡt'în'îgi naki'go dah-
yînėł sîliṅ'.
11 Na'noṡkaṅh yîsdah'-ṡîł'-
ṫėh, ṡî'nai bî'la' bîts'aṅdo,
I'saw bî'la' bîts'aṅdo: ṡado-
gał'go daṡîdiyołḣėł', în'dah
daamah ado ałcî'ni ałdo', ėi'-
baṅh bînas'dzît.
12 Ako adi'nînid nî', T'a-
ani nîk'îjîṡdli' do, în'dah na'-
ałcîni nās daḣîlcih'îgi ṫo'-ṅî-
tėl bîbaṅhgi sėi'îgi giat'ė'go,
do wol'ṫa' anė'laṅ' dah dolėł.
13 ¶ Ako t'a ėi bîtl'ė akwe'e
hwiskaṅh, ado t'a akōṅ aḣa'-
nîgoîgi bî'nai I'saw ya' nė'i-
dinîl.
14 Tl'îzi daba'ādîgi naki'di
nezna'dingo, ado tl'îzî-kaṅ'
nadin'go, ado dîbe daba'ādî-
gi naki'di nezna'dingo, în'-
dah dėnasts'ā nadin'go.
15 Gaṅ-daask'ītîgi tsa'i ṫa'-
din, ėi dabîya'żî t'a bîł, bē-
gaṡi daba'ādîgi dîz'dingo,
în'dah do'lah nezna, ado ṫeli
tsa'i nadin'go, în'dah dabî-
ya'żî nezna'go.
16 Ako bî na'nîl yî'lak'ė
yiznîl', ako bî na'nîl t'a da'-
nîł'aṅ dahnāzjāgo; ako bî
na'nîl ayîdi'nid, Ṡîlāṅjîṅ'
tse'nah nîhohneh', nîḣiṫa'
nahaz'āṅgo danėł'kad.
17 Ako alāṅjîṅ'îgi abîżdi'-
nid, Ṡînai I'saw nîdah niyā-
go ado nandîdił'kîdtgo, Ḣai'-
ṡaṅ' bī nî'lîṅh? în'dah Hāgo-
ṡaṅ' dîniyah? în'dah di ni'-
ġahîgiṡaṅ' ḣai' bîh? nīdaṅ,
18 A'kohgo adîdi'nił, Nî na-
l'a'i Jė'kab bîh; Yîhołni'hi
I'saw yėidonîł'go, ako jo'a-
kon, bîh ałdo' nîḣikēdeṅ yî-
gał'.
19 Akot'ė'go naakēdeṅîgi
ałdo' ayîdi'nid, în'dah nābî-
kēdeṅîgi, ado t'aałtso akē
da'nėłkādîgi adayîdi'nid, I'-
saw bîk'î'-nohkai'go kot'ėgo
bîc'îṅ' hada'hidohdzih.
20 Ado ałdo' hanādadohd-
zih, Jo'akon, nî nal'a'i Jė'kab
nîḣikēdeṅ yîgał', ako anîh,
Hānîṡłėh'îgi ṡîlāṅjîṅ' yîkāhî-
gi beh hoł ho'żoṅ jîdolėł,
ako bîkēdeṅ în'dah hanîṅ
nėidestsėł'; bîł dats'i nîṡliṅ'
dolėł.

21 A′kohgo ado‘nîł′îgi ha-
lāṅjîṅ‘ danėl′kad: ako hoh
ėi onėł′îgi t’a akwe’e bîł jî-
neżjē.
22 ¶ Ado t’a ėi bîtl’ė nîż′dî‘-
na‘go hwė asdzaṅ t’a′ła‘ daṡ-
diēż, în′dah asdzaṅ a′nal‘a‘i
t’aa′ła‘, în′dah haye‘keh łats’-
ādahîgi ałdo‘, ado Jėkab ha‘-
nan′dėt̄in go′na ha‘na ṅîjî′-
kai.
23 Ako dahîdiēżgo bî′ni
bîk’ehgo t̄òh tse‘na a′daṅî-
neskad, ado yît’în′îgi t’aałtso
tse‘na a′yilah.
24 Ako Jė′kab t’a ādi t’a-
sa′hadi yida‘; ako akwe‘e
hayiłkāṅjîṅ‘ dîneh bîł na‘-
aṅîz′nezt̄aṅ.
25 Ako dîneh yēnî‘ do hak’-
ehdo′dlė at’ė′go bîł bėho′-
zîngo hak’ai′ holdzîs′îgi yî′-
dėlcît: ako Jė′kab hak’-
ai hāwodt, bîł na‘aṅîz′nez-
t̄aṅgo.
26 Ado ażd̄i′nid, Ṡî′dicít,
hayîłkaṅ ėi′baṅh. Ako aho-
dî′nid, Do ṅîdōṡcit at’ė′ dah,
ṡîk’î sodi′nîlzîngo în′dah.
27 Ako ėi ahodî′nid, Hāṡaṅ‘
yînîlyeh? ako ażdi′nid, Jė′-
kab laṅh′.
28 Ako aṅałnîh, Jė′kab do
nānėnîlyė dah do, ṅîdîh Îz′-
rel yînîlyė′ do: nat’āni t’a
ake‘egoîgi nahalîngo God
bîc’îṅ‘ nîdzil, în′dah dîneh
do‘, ako bîk’eh-dîdlîṅh.
29 Ako Jė′kab nahodeł′-
kîdtgo adi′nid, Nî′żî‘ beh ṡîł
hol′ne‘, nānoṡkaṅh. Ako
adi′nid, Ha‘at’i′ṡaṅ‘ bîniyeh
ṡî′żî‘ bî′ naidîł′kîdt? Ako
akwe‘e hak’î sodolziṅd.
30 Ako Jė′kab akwe‘e haz-
a′nîgi Penai′el hodi′nid, God
t’a bîh bînîṅjîṅ‘ yiłtsaṅh ṅî-
dîh ṡė inah t’a yîdzih, ėi′-
baṅh.
31 Ako Penu′el bît̄îs jiyāgo
jo′honaai hayah′, ako hak’ai
beh adîz′neshodt.
32 Di′ bînina Îz′rel ba‘ałcî-
ni di‘jiṅgo ak’ai holdzîs′îgi
ats′ît aṅan nildo′ îgi do dėi-
yaṅ′ dah: hálah, Jė′kab bî-
k’ai holdzîs′îgi ats’ît bîżdėl-
cît′go aṅan nildoh, ėi′baṅh.

WOLT̄A‘I 33.

1 Ado Jė′kab daṡdiġal′go
jîdėiṅ′, ṅît’eṅ jo′akon, I′saw
adeṅ dîneh din′di nezna‘-
dingo yîł yînėł′. Ako ałcîni
yēnî‘ ałts’a-ji′nîlgo Li′ah ła‘
yė′nînîl, în′dah Rė′cel ła‘
yė′nînîl, în′dah asdza′nî na-
ki′ a′nal‘a‘i yēnî‘ ałdo‘ ła‘ yė′-
nînîl.
2 Ako a′nal‘a‘i în′dah ba‘-
da‘ałcîni alāṅjîṅ‘ ni′nînîl, în′-
dah Li′ah ado ba‘ałcîni na-
bîkē go′ne‘, ado Rė′cel în′dah
Jo′zef ėi ts’îde akēdeṅ ni′nî-
nîl.
3 Ado bî′ġah c’îżniyāgo
ha′nai bażniyājîṅ‘ tsosts’îtdi
nî‘jîṅ‘ bîc’îṅ‘ ya a′dzidzah.
4 Ako I′saw dahdilwodtgo
hadah niyah ado bîżėjîż′cît,

ako bîzaż-not'aṅh: ado t'a-
ajî'łah ji'cah.
5 Ado daṡdiġal'go asdza'nî
în'dah ałcî'ni dziłtsaṅ'go aż-
di'nid, Ėi'ṡaṅ' ḣai a'dat'iṅh
bîł yikāḣîgi? Ako ażdi'nid,
Ałcîni nî nal'a'i God joba'e
bė'inînîl'îgi a'dat'iṅh.
6 A'kohgo asdza'nî ṅîdal'a'i
ba'ałcîni yîł aḣa'nîjîṅ' hac'îṅ'
nikai'go ya a'dadzah.
7 Ado Li'ah ałdo' ba'ałcîni
yîł aḣa'nîjîṅ' hac'îṅ' nikai'go
ya a'dadzah: ado bîk'îjîṅ'
Jo'zef în'dah Rė'cel ałdo'
aḣa'nîjîṅ' hac'îṅ' nînî'āżgo
ya a'dzah.
8 Ako adi'nid, Ha'at'i'ṡaṅ'
bîniyeh ėi t'oahayui ṡîdāh
daḣîneskad? Ado ażdi'nid,
Di'di beh bo'honîṡni'hi ya'-
at'ėh'go ṡantse'k̄es dolėł bî-
niyeh.
9 Ako I'saw adi'nid, Ṡė ho-
lon'îgi t'a ako'dîgo nî'sîn sî-
tsîli; ėi di'îgi bî'ni t'a nî' le'.
10 Ako Jė'kab ażdi'nid, Do-
dah, na'noṡkaṅh, k'adt ya'-
at'eh ṡantsî'nîk̄esgo nîk'î'ni-
yah, ṡî'lak'ėdo nānlāḣîgi bî'-
ni nî do: nînîṅ yiłtsaṅ în'-
dah God bînîṅ yiłtsaṅ ṡîł
nahalîn bîniyeh, în'dah ṡî-
c'îṅ' nîł ho'żoṅ.
11 Na'noṡkaṅh, ṡî beh-ak'-
îhojîdli'go nadėt'anh'îgi; há-
lah, God ṡîk'îdzosdlid' ėi' bî-
nina, în'dah ṡė holon'îgo t'a
ako'dîgo nî'sîn, ėi'baṅh. Ado
bėhożnilt̄ego în'dah dzînizin.
12 Ako adi'nid, T̄iṅ' ṅî'da-
dîdi'nėł ako ṡîh nîḣilāṅjîṅ'
yî'ṡał' dolėł.
13 Ako ėi abîżdi'nid, Bo'ho-
nîṡni'hi bîł bėho'zîn di ałcîni
dadît'o'di, în'dah a'liṅ dabî-
ya'żî daholoṅ'go bîł yîṡnėł:
ako t'a'ła' ajî'nîgo tṡiṅłgo bîł
dî'neskādgo t'aat'e danînėh.
14 Na'noṡkaṅh bo'honîṡni'-
hi, bî'ni nî nal'a'i bîlāṅjîṅ'
nî'nînāh: ako ṡîliṅ în'dah
ṡa'ałcîni t'a bîk'eh'îgo hażo'-
ogo yîṡ'îṡ do, bo'honîṡni'hi
ba niyājîṅ', Si'erdi.
15 Ako I'saw adi'nid, Ṡî'ni
ṡîł nakai'îgi ła' nîł nînîṡnił'.
Ako ażdi'nid, Ha'at'i'ṡaṅ' bî-
niyeh? t'ado bîniye'hi dah,
nîh t'o ant'eḣ, bî'ni bo'honîṡ-
ni'hi ya'at'ėh'go ṡantse'k̄es.
16 Ako în'dah I'saw t'a ėi
bîjiṅh dahnādi'nah Si'ergo.
17 Ako Jė'kab nāna'nāh
Suk'kothjîṅ', ako akwe'e bî
kîn a'yilah, în'dah bîliṅ ba-
ġan ya' a'yilah: ėi' bînina
akwe'e Suk'koth hosye'.
18 ¶ Ado Jė'kab dahnādi'-
nāgo Ṡe'kem kîn-hal'āḣîgi
hożoṅ'go nînînāh, kė'yah
Kė'nan bîyî'gi Pė'daṅ-A'-
ramdeṅ na'nėł'go; ako kîn-
hal'āḣîgi bi'ġahgi bî nîp'bal
ninînîl.
19 Ako kė'yah ła' ṅîdzisnī
ha nîp'bal nîżnînîl yēṅgi,
Hė'mar ba'ałcîni, Ṡe'kem bî-
że'e ba'ndzisnī, nezna'din
bēso baṅh-azliṅ.

20 Ako akwe‘e bîkā-nā‘-
ininh′hi a′yilah, ako El-elo′hi-
Îz′rel yîdi′nid.

WOLT̄A‘I 34.

1 Ado Li′ah bîc′e‘e Dai′nah,
Jė′kab ba′ jîścîn nēh kė′yah-
go atsî‘keh yît̄ahgo iyah.
2 Ako Hi′vah dîne‘e Hė′-
mar, kė′yah bînant′a‘i bîye‘
Śe′kem, t′a akē‘ego nat′āni
hołtsaṅh ado nahodiłtiṅ′go
hoł neżt̄ėż, ako hoł′coṅ‘.
3 Ako hayî‘di Jė′kab bîtsî‘
Dai′nah do bîżdocît at′ė′ dah,
ako c′îkeṅh ayoajo‘ṅi′go ha-
żo‘o-go k′ezndzîn′go bîc′îṅ‘
yajîł′t̄i‘.
4 Ako Śe′kem bîże‘e Hė′-
mar yîc′îṅ‘ hadzīgo adi′nid,
Di c′îkeṅh śa na′diłt̄ėh sė
asdzaṅ dolėł.
5 Ado Jė′kab ėi dîneh ha-
tsî‘ Da′inah yiyił′coṅ‘go jī′-
nī: ako bîye‘keh ėi halgaidi
haliṅ ṅîdėiniłkād: ako Jė′-
kab do yėnt′iṅ′ dah, nînāhas-
kaigo în′dah.
6 Ado Śe′kem bîże‘e Hė′-
mar dahdiyāgo Jė′kab yîc‘-
îṅ‘ iyah yididoł′kîłgo.
7 Ado Jė′kab bîye‘keh da-
yī′nīgo halgaideṅ nînāhas-
kai: ako dîneh yaṅhdabî′ni
ado t′ai′yîsi do bîł dahaldîn′
dah, Îz′rel dîne‘e bît̄ahgi
baṅhîgi a′dzidzah, Jė′kab
bîtsî‘ bîł jîneżt̄ėż laṅh′:
akot‘ė do a′donił dah ṅit′eṅ.
8 Ako Hė′mar idėł′kîdtgo
adi′nid, Śîye‘ Śe′kem bîyî‘di
nîtsî‘ t′ai′yîsi yeh yî‘dînî-
lîṅh′: na′nîhośkaṅh bānoł-
t̄ėh bė asdzaṅ dolėł.
9 Nîḣit̄ahgi ho′nî‘ ṅî′daoh-
ḣeh′, nîḣitsî‘ nîḣadahohnił′,
ako nîḣi ałdo‘ nîḣitsî‘ ṅî′da-
hido‘łah.
10 Ako nîḣił kė′dahoht′iṅ′
do, ado kė′yah bîkā t′a nîḣi
dano‘sîngo kė′dahoht′iṅ do,
în′dah ṅî′daiyołnih′ do, ado
kė′yah ła‘ beh-nîḣi-daholnih′
dolėł.
11 Ado Śe′kem ėi haże‘e
în′dah halakėi ayîdi′nid, Ya‘-
at′ėhgo śantsî′dakesgo ado
t′a a′daśîdohnîn′îgi nîḣa
deśłėł.
12 T′a a′daśîdohnid′go
a‘żaṅh t′oahayuigo ṅîdîh t′a
akoh′go nîḣa deśnîł, ako di
t′ėyah c′îkeṅh śadadołt̄ėłgo
sė asdzaṅ dolėł.
13 Ako Jė′kab dabîye‘ ėi
Śe′kem în′dah bîże‘e Hė′mar
yîdadîlėh′go adėyîdi′nid, da-
bîdēżî‘ Dai′nah jił′coṅ‘go bî-
nina.
14 Ado adayîdi′nid, Di do
a′daolnėh at‘ė′ dah, do-baṅh-
na′ḣîneśgîż′îgi nîḣidēżî do
bādaŏlt̄ėł at′ė′ dah: ėi beh
do da‘nidliṅ′go a′dadîdilnił′.
15 Ṅîdîh di t′ėyah bînina,
nîḣi adanit′ėh′îgi adanoht′-
ė′go în′dah: dîneh dano‘łîn′-
îgi t′aanoł′tso nîḣaṅh ṅî′da-
ḣîneśgîż′go;
16 A′kohgo în′dah danîḣi-

tsî'keh nîħa dahidi'nîł, ado
nîħi ałdo' danîħitsî'keh ṅî'-
dahididlah', ako nîħił kė'-
dahwit'iṅ'go t'ała'i dîne'e da-
didlėł.
17 Ṅîdîh ako aṅh-naħînîł-
gîṡ danîħi di'nîn'îgi do da-
nosîngo, ako nîħitsî' bîł yo'-
aħîdi'nėł.
18 ¶ Ako dabîzādîgi ėi Hė'-
mar bîł ya'at'eh, în'dah Hė'-
mar bîye' Ṡe'kem ałdo'.
19 Ako tsîłkeṅh yēnî' t'a
a'ko bîł ya'at'eh, Jė'kab bîtsî'
t'ai'yîsi bîł ya'at'ehgo ėi' bî-
nina: ado haże'e ba'ałcîni bî-
t̄ahgi t'a hoh t'ėyah dîneh
k'ehez'don naġai' jî'lîṅh.
20 Ako Hė'mar în'dah ha-
ye' Ṡe'kem bîłgo dabî kîn-
hal'āhîgi c'ėat̄ingi nîżnîāż,
ako bî kîn-hal'āhîgi dîneh yîł
yandast'iṅdgo aździ'nid,
21 Di dîneh ya'adat'eh; ėi'
bînina bîni kė'yah bîyî' kė'-
dahat'iṅh, în'dah bîyî'gi ṅî'-
dailnih; jo'akon, kė'yah t'a
bî'lāh nėl'aṅh; nîħî'ni dabî-
tsî'keh ṅî'dahididlahgo, nîħė
asdzaṅ dadolėł, în'dah nîħi
do' nîħitsî'keh badahi'nił'
dolėł.
22 Di t'ėyah bînina nîħił
kė'dahat'iṅ' do, ako t'ała'i dî-
ne'e dadidlėł, dîneh danidli'-
ni t'aaniłtso nîħaṅh ṅî'daħî-
neṡgîż'go, bîh adat'ėh'îgi at'-
ė'go.
23 Da' bî bēgaṡi în'dah dėî-
t'în'îgi, în'dah dabîliṅ t'aałt-
so, da' dōṡ danîħi' dah do?
Ḣā'iṡaṅ' ako'dadi'nił ako nî-
ħił kė'dahat'iṅ' dolėł.
24 Ako Hė'mar în'dah bî-
ye' Ṡe'kem di kîn-hal'āhîgi bî
c'ėat̄ingi ałnāadat'în'îgi t'a-
ałtso dabîdits'a'; în'dah dî-
neh t'aałtso baṅh ṅî'daħî-
neṡgîż, di kîn-hal'āhîgi bî c'ė-
at̄ingi ałna'adat'în'îgi t'aał-
tso.
25 Ako'dzado t̄a yîskāṅgo
t'ah hā da'nezgai'go Sî'mîan
în'dah Li'vai, Jė'kab bîye'-
keh, Dai'nah bî'nai, t'a ał'aṅ
bî dîltlîṡ' dahidit̄aṅgo t'a
na'nît'în nēh' kîn-hal'āhîdi
nî'āżgo dîneh yēnî' t'aałtso
nėstsēd.
26 Ado Hė'mar în'dah bîye'
Ṡe'kem dîltlîṡ beh dayi'ġāṅ,
ako Ṡe'kem baġan'do Dai'-
nah yîł c'înakai.
27 Ako naztṡēd yēnî' Jė'-
kab bîye'keh yėikai'go, kîn-
hal'āhîgi bī nalye'i yēnî'
dėisnāh, dabîdēżî' dajił'coṅ'-
go ėi' bînina.
28 Ako dabî dîbe yēnî', ado
dabî bēgaṡi, ado dabî t̄eli,
în'dah kîn-hal'āhîgi bîyî' ho-
loṅ yēnî', ado halgaigi daho-
loṅ yēnî' ṅî'dėyizlā.
29 În'dah bî bēso yēnî'
t'aałtso, ado bada'ałcîni yēnî'
t'aałtso, ado bîdaasdza'nî yē-
nî', na'nîl bîniyeh dahdėi-
diēż, în'dah kîn bîyî' holoṅ
yēnî' t'aałtso.
30 Ako Jė'kab adi'nid Sî-

mian în'dah Li'vai yîc'îṅ',
Ṡîk'îjîṅ' hołciṅ'go bînina kė'-
yah bī kė'dahat'în'îgi t'ai'yî-
si daṡidzozłā, Kė'nan dîne'e
în'dah Pi'rez dîne'e bîtahgi:
ako t'a doko'nilt'ė'hi, ako bîh
t'ėyah nîḣic'îṅ' a'ła aḣîdo-
dlił'go ṅî'danîḣidołtṡîł; ako
ṡîh în'dah ṡa'ałcîni bîł a'di-
diṅł.
31 Ako adadi'nid, Da' nîḣi-
dēżî kîn-yā-sîzî'ni nahalîngo
a'jilāigīṡ ya'at'eh?

WOLTA'I 35.

1 Ado God ėi Jė'kab ayîdi'-
nid, Aṡt'ė-adîlnēhgo Be'thel-
go dînēh, ako ādi kėnāhot'-
iṅh: ako akwe'e God bîc'îṅ'
bîkā-nā'iniṅ'hi adilił, nî'nai
I'saw bîts'aṅ yo'inîlwodtgo
naniyah haṅdaṅ.
2 A'kohgo Je'kab, ba'ałcîni
în'dah yîł nakai'îgi t'aałtso
ayîdi'nid, Dîneṡcin dagod
nîḣitahgi holon'îgi yo'ada-
hołtl'id ado cîn nîḣaṅh a'da-
dîngo a'dadołne', în'dah da-
nîḣi ē ła' bih ṅî'dakai.
3 Ako tîṅ' aṡt'ė-adadîdil-
nił'go Be'thel go'deg di'nēł,
ako ādi God bîc'îṅ' bîkā-nā'-
îniṅ'hi adeṡłił, ṡaṅhdahoa'-
daṅ ṡîc'îṅ' hadzī yēni' în'dah
t'a dî'sāhîgo ṡāahalyāni.
4 Ako dîneṡcin dagod ṅî-
dajîjāh yēnî' t'aałtso Jė'kab
badadziznîl, în'dah jaġana-
āhi hajā bîġadaz'āh yēnî';
ako ėi Jė'kab ce'c'îl bîyāgi
noṅh yîżcîṅh', ėi Ṡe'kem bi'-
ġahgi.
5 Ado dahnādażdi'nāh: ako
ėi dahanāgo kîn-hadas'āhîgi
(God) bîłdahoyė'go a'yilah,
ako Jė'kab bîye'keh t'ado yî-
c'îṅ' dadezbā dah.
6 Ako Jė'kab ėi Luzdi jîni-
yah, ėi Kė'nan kė'yah bîyî'
(t'a ėi Be'thel holyeh) hoh
în'dah dîneh bîł ṅîjîkai'îgi
t'aałtso.
7 Ako akwe'e bîkā-nā'iniṅ'-
hi a'jilah, ako ėi haz'an'îgi
El-Bethel yeh ho'żî', hálah,
God akwe'e bîk'i-ho'liṅd'go
ėi'baṅh, ha'nai bîts'aṅ yo'-
ajolwodt yeṅdaṅ.
8 Ako De'borah, ėi Rebe'-
kah bîne'saṅh' yēnî' daz-
tsaṅh, ako Be'thel bîya'îgi
ce'c 'îl bîyāgi łėh bîdoltiṅh:
ako akwe'e Al'len-bakuth
hosye'.
9 ¶ Ako Jė'kab ėi Pėdan-
a'ramdeṅ c'îna'nāgo God
bîk'i-na'ho'liṅd ado bîk'i so-
dolzîn.
10 Ako God ahodi'nid, Jė'-
kab ėi nî'żî': Jė'kab do nā-
nėnîlyė' dah do, ṅîdîh Îz'rel
yînîlyė' do, ado Îz'rel yeh
ho'żî'.
11 Ako God ahodi'nid, God-
T'aałtso-Yînėl'āni nîṡłîṅh:
nās daḣinołcih în'dah k'ėaṅ-
dołżîṡ; ła' dîne'e în'dah laṅ'i
ał'aṅ dadîne'e nîts'aṅdo ho-
dolėł, în'dah nîts'aṅdo ṅîda-
t'āni c'îḣidokāh.

12 Ako kė'yah Ė'braham
in'dah Ai'zîk badînîaṅ yēnî'
ėi nadîdeś'ał, în'dah nîk'îjîṅ'
na'ałcîni nās da'ḣîlcih'îgi ał'-
do' badîdeś'ał.
13 Ako God hac'îṅ' yałti'
yeṅdo de'go hats'aṅ dahnā-
didzah.
14 Ado Jė'kab tseh ayi'tsîh
God bîc'îṅ' yałti' yeṅgi ako
na'hanī yîdlan'îgi bîk'i ya-
dzizid', în'dah tlah bîk'i ya-
dzizīd.
15 Ako haz'an'îgi, God bî-
c'îṅ' yałti' yēṅgi, Jė'kab ėi
Be'thel yeh ho'żî'.
16 ¶ Ado Be'theldo dahnā-
dadi'nah ako I'frath t'a ayî-
di hadzih'go Rė'cel awē bî'-
di'na'go t'ai'yîsi bîc'îṅ' na-
hwisnā.
17 Ado ako'dzago t'ai'yîsi
bîc'îṅ' nahwi'nāgo asdza'nî
acih'-yaahalyāni ahodi'nid,
T'ado nîł hoye'e ła' nîyaż
hazliṅ'.
18 ¶ Ado ako'dzago beh ji-
nāni yēnî' hwi halyēdgo yî'-
żih Beno'nai beh hoji'żî':
ako bîże'e ėi Ben'jamîn bî-
di'nid.
19 Ako Rė'cel daztsaṅh I'-
frathgo atinîgi bi'ġahgi łėh
bîdoltiṅh, t'a akwe'e Beth'-
lîhem holyeh.
20 Ako Jė'kab jîścā bîkāgi
tseh yėidîni'śîn: ėi Rė'cel bî
jîścā bî tseh-yadî'nilżîn at'eh
di'jîṅgo.
21 Ado Îz'rel nāna'nāh ako
I'der, kîn nîne'zi bîlāhdi ho
nîp'bal nîżnînîl.
22 Ako ako'dza Îz'rel ėi
kė'yah biyî'gi kė'hat'iṅ yeṅ-
daṅ, Ru'ben dahdiyāgo Bîl'-
hah haże'e baakė' ła' bîł ji-
nežtėż, ako ėi Îz'rel yîyī'nī.
A'kohgo k'adt Jė'kab bîye'-
keh nakits'adah.
23 Li'ah bîyāżkeh, Jė'kab
atse' ba' yîżci'ni ėi Ru'ben
ado Sî'mian ado Li'vai ado
Ju'dah ado Îs'sakar în'dah
Ze'bulan;
24 Rė'cel bîyāżkeh ėi Jo'zef
în'dah Ben'jamîn;
25 Ado Rė'cel bî nal'a'i
Bîl'hah bîyāżkeh ėi Dan în'-
dah Naf'talai.
26 Ado Li'ah bî nal'a'i Zîl'-
pah bîyāżkeh ėi Ged în'dah
A'śer: di'di Jė'kab bîye'keh
a'dat'eh, Pėdan-a'ramgi ba'
nîḣeżcîṅh.
27 Ako Jė'kab ei bîże'e Ai'-
zîk yaniyah Mam'ridi, Ar'-
bah kîn-hal'āhîdi, t'a akwe'e
Hi'bran holyeh', Ė'braham
în'dah Ai'zîk t'o atsēd kė'-
hat'iṅ ṅît'eṅ yeṅ'gi.
28 ¶ Ako Ai'zîk bidiskaṅ'-
do nezna'din do'ba'aṅ tsė-
bî'din bî na'ḣai.
29 Ako Ai'zîk ho nîłc'îh
hwi sîziṅ yēnî' hwi hālwodt-
go dadzîztsaṅh', ako hak'ėi
yēnî' aḣîkāhgo ajiyah, łaṅh
hwiskaṅ'go hadzîstih: ako
haye' I'saw în'dah Jė'kab
łėhołtîṅh.

WOLTĀ'I 36.
1 Ako di'di I'saw ba'ałci'ni
nās daḣîlcih'îgi a'dat'eh (t'a
ėi I'dam at'eh.)
2 I'saw ėi Kė'nan dîne'e
bîtsî'keh baakėi' a'yilah:
Heth dîne'e I'lan ėi bîtsî'
Ė'dah, în'dah Oholibė'mah,
Ė'nah bîc'e'e, t'a ėi Zî'bian
bîtsî' Hi'vî dîne'e.
3 În'dah Îś'mėl bîtsî' Ba'śî-
math, ėi Nîbė'ath bîdēżî'.
4 Ako Ė'dah yîści'ni ėi E'lî-
faz, I'saw bah, în'dah Ba'sî-
math yîści'ni ėi Ru'el;
5 În'dah Oholibė'mah ni-
yîści'ni ėi Ji'uś ado Jė'lam
ado Ko'rah: di'di I'saw bî-
ye'keh a'dat'eh, Kė'nan kė'-
yah biyî' ba' neḣeżcîṅh.
6 Ado I'saw baakėi' în'dah
biye'keh, în'dah bîtsî'keh,
în'dah bîł ṅîjîkai'îgi t'aałtso
Kė'nan kė'yah biyî'di hwė
hazliṅ'îgi; ako hatsî'li Jė'-
kab bîts'aṅ nānała' kė'yahgo
daśdināh.
7 Jît'înîgi t'oahayuigo bîni-
na, t'a'ła' kė'hojît'iṅ' dolėł
yēnî' do bohonėdzaṅ'dah;
ado kė'yah bī de'eyo'ni da-
jîlîn'îgi ha'liṅ do bi'ġah dah
ėi bînina.
8 Ako I'saw dzîł Si'erdi
kė'hat'iṅh; I'saw t'a ėi I'-
dam at'eh.
9 ¶ Di'di I'saw ba'ałcîni nās
daḣîlcih'îgi, I'dam dîne'e bî-
że'e, dzîł Si'erdiîgi:
10 Ako I'saw bîye'keh ko'-
daolyeh ṅît'eṅ, E'lîfaz, ėi
I'saw bė asdzaṅ Ė'dah bîyāż,
Ru'el ėi I'saw bė asdzaṅ
Ba'sîmath bîyāż.
11 Ado E'lîfaz biye'keh ėi
Ti'man ado O'mer ado Zi'-
foh ado Gė'tam ado Ki'naz.
12 Ako Tîm'nah ėi I'saw
biye' E'lîfaz baakėi' ła' jî-
lîṅh'; ako A'malek ėi E'lîfaz
ba' yîżcîṅh: di'di Ė'dah bî-
yāżkeh, I'saw bė asdzaṅ.
13 Ako di'di Ru'el biye'-
keh, Nė'hath ado Zi'rah ado
Śam'mah în'dah Mîz'zah:
di'di Ba'sîmath bîyāżkeh,
I'saw bė asdzaṅ.
14 Ako di'di Oholîbė'mah
biyāżkeh, Ė'nah bîc'e'e, Zî'-
bian bîtsî' I'saw bė asdzaṅ:
Ji'uś ado Jė'lam ado Ko'rah,
di'di I'saw ba'nîjiścîṅh'.
15 ¶ Di'di I'saw bîye'keh
ṅîdat'āni: I'saw atse ba' yîż-
cîn'îgi ei E'lîfaz biye'keh:
nat'āni Ti'man ado Omer
ado Zi'foh ado Ki'naz,
16 Ado Ko'rah ado Gė'tam
în'dah A'malek: di'di ṅîdat'-
āni E'lîfaz bîts'aṅdo hazliṅ,
kė'yah I'damdi, di'di Ė'dah
bîyāżkeh a'dat'eh.
17 În'dah di'di Ru'el biye'-
keh, I'saw biye': nat'āni
Nė'hath ado Zi'rah ado
Śam'mah ado Mîz'zah: di'di
ṅîdat'āni Ru'el bîts'aṅdo
hazliṅ', kė'yah I'damdi; di'di
Ba'sîmath bîyāżkeh I'saw
bė asdzaṅ.

18 In'dah ėi Oholîbė'mah
bîyāżkeh, I'saw bė asdzaṅ:
nat'āni Ji'uṡ ado Jė'lam în'-
dah Ko'rah: di'di ṅîdat'āni
Oholîbė'mah bîts'aṅdo haz-
liṅ, Ė'nah bîc'e'e, I'saw bė
asdzaṅ.
19 I'saw t'a ėi I'dam, di'di
biye'keh a'dat'iṅh în'dah
bîndat'āni.
20 ¶ Di'di Si'er ėi Hor dîne'e
bîye'keh, kė'yah yiyî'gi kė'-
dahat'în'îgi: Lo'tan ado Ṡo'-
bal ado Zî'bian în'dah Ė'nah,
21 Ado Dî'ṡon ado I'zer în'-
dah Dî'ṡan: di'di ṅîdat'āni
Hor dîne'e bîts'aṅdo hazliṅ',
Si'er ba'ałcî'ni, kė'yah · I'-
damdi.
22 În'dah Lo'tan ba'ałcî'ni
ėi Ho'rai în'dah Hi'man;
ado Lo'tan bîlah' ėi Tîm'nah.
23 În'dah di'di ėi Ṡo'bel
ba'ałcî'ni: Al'ven ado Manė'-
hath ado I'bel ado Ṡi'fu în'-
dah O'nam.
24 In'dah Zî'bian ėi di'di
ba'ałcî'ni, Ai'ah în'dah Ė'-
nah; di Ė'nah halgai do-
naadah'îgo bîże'e Zî'bian bî
ƚeli nėnîłkad'go ƚo'-sedoh
ha'liṅ'go yîk'îniyah yēnî' at'-
iṅh.
25 În'dah Ė'nah ėi di'di
ba'ałcî'ni, Dî'ṡon în'dah Oho-
libė'mah, Ė'nah bîtsî'.
26 În'dah Dî'ṡon ėi di'di
ba'ałcî'ni, Hem'dan ado Eṡ'-
ban, ado Îth'ran în'dah Ci'-
ran.
27 În'dah I'zer ba'ałcî'ni ėi
di'di, Bîl'han ado Zė'avan
în'dah Ė'kan.
28 În'dah Dî'ṡan ba'ałcî'ni
ėi di, Uz în'dah Ė'ran.
29 Di'di ṅîdat'āni Hor dî-
ne'e bîts'aṅdo hazliṅ': nat'-
āni Lo'tan ado Ṡo'bal, ado
Zî'bian, ado Ė'nah,
30 Ado Dî'ṡon, ado I'zer,
ado Dî'ṡan: di'di ṅîdat'āni
Hor dîne'e bîts'aṅdo hazliṅ',
bîndant'a'i dabîƚahgi, Si'er
kė'yahgi.
31 ¶ Ako di'di nat'āni ṅî-
dant'āh ṅît'eṅ, t'ahdo Îz'rel
ba'ałcî'ni bînant'a'i halėh
yeṅdaṅ.
32 În'dah Bi'or biye' Bi'lah
ėi I'damgi nant'āh ṅît'eṅ;
în'dah bî kîn-hal'ā ṅît'eṅîgi
ėi Dînhė'bah holyeh'.
33 Ako Bi'lah daztsaṅ'go
Zi'rah bîye' Jo'bab, Boz'rah-
deṅ dzîzîn nēgi nînānt'āh
ṅît'eṅ.
34 Ako Jo'bab daztsaṅ'go
Hu'ṡam, Ti'man dîne'e bî
kė'yahdo dzîzîn nēgi nînānt'-
āh ṅît'eṅ.
35 Ako Hu'ṡam daztsaṅ'go
Bi'dad bîye' Hė'dad, Mo'ab
halgai'gi Mî'dian dîne'e nės-
tsēd yēnî', dzîzîn nēgi nî-
nānt'āh ṅît'eṅ: ako bî kîn-
hal'ā ṅît'eṅîgi ėi Ė'vîth hol-
yeh'.
36 Ako Hė'dad daztsaṅ'go
Mazri'kahdo Sam'lah dzîzîn
nēgi nînānt'āh ṅît'eṅ.

37 Ako Sam'lah daztsaṅ'go
Rîho'both, t̄òh-nî'li'ni bi'gah-
do, Ṡė'el, dzîzîn nēgi nînānt'-
āh ṅît'eṅ.
38 Ako Ṡė'el daztsaṅ'go
Ak'bor bîye' Bėlhė'nan dzî-
zîn nēgi nînānt'āh ṅît'eṅ.
39 Ako Ak'bor bîye' Bėl-
hė'nan daztsaṅ'go Hė'dar
dzîzîn nēgi nînānt'āh ṅît'eṅ:
ako bî kînhal'ā ṅît'eṅîgi ėi
Pė'yu holyeh'; în'dah bė as-
dzaṅ Mehe'tabel yolyė ṅît'-
eṅ, Mė'tred bî c'e'e, Me'zî-
hab bîtsî'.
40 ¶ Ako ṅîdat'āni I'saw
bîts'aṅdo hazliṅ'ī ėi di'di da-
bî'żî' ṅît'eṅ, dabî dîne'e bîk'-
ehgo, în'dah dabî kė'yah
bîk'ehgo, în'dah dabî'żî' bîk'-
ehgo: ėi nat'āni Tîm'nah,
ado Al'vah, ado Ji'theth,
41 Ado Oholibė'mah, ado
I'lah, ado Pi'non,
42 Ado Ki'naz, ado Ti'man,
ado Mîb'sah,
43 Ado Mag'dîl, ado Ai'-
ram: di'di nat'āni danî'liṅ
ṅît'eṅ, I'damgi kė'dahat'iṅ'-
go, în'dah kė'yah beh bîda-
holnih'go dabîk'ehgo. Di
I'saw at'iṅh, I'dam dîne'e
bîże'e.

WOLT̄A'I 37.

1 Ako Jė'kab kė'yah bîyî'
kė'hojît'înîgi ėi Kė'nan, t'a
ėi bîyî' haże'e de'eyo'ni nî-
liṅ'go kė'hat'iṅ ṅît'eṅ.
2 Di'di Jė'kab ba'ałcîni nās
daṅîlcih'îgi ba hane'. Jo'zef
tsosts'îts'ādah bî na'ḣaigo
bî'naikeh yîł ṅîda'nîłkād,
ako haże'e baakėi Bîl'hah
în'dah Zîl'pah bîyażkeh, aṡki
jî'liṅ'go bîł t̄ażdîkāh : ako
baṅhîgi adajît'iṅ'go Jo'zef 'ėi
bîże'e yeh yîł halne'.
3 Ako Îz'rel ła' ha'ałcîniîgi
bîlāhgo Jo'zef t'ėyah ayo'-
ajo'ṅîh, hálah, hadzîst̄ihgo
ha' yîżcîṅh ėi' bînina: ako ē
ał'aṅ adat'ėł'go beh łîkîż'go
ba' ajilah.
4 Ako ha'naikeh haże'e
ha'naikeh t'aałtso bîlāhgo
aho'ṅi'go bîł bė'dahoziṅ'go,
ako dahodzosłā, ado do ya'-
at'ėhgo hac'îṅ' hadaŏdzih
at'ė' dah.
5 ¶ Ako Jo'zef ṅîdzizyėl'go
ha'naikeh beh bîł hojol'ne':
ako t'a yo'wehîgo nādahod-
zôsłā.
6 Ako abîżdi'nid, Ṅî'danî-
hoṡkaṅ dai'sołts'aṅ, beh nė-
sė'yėlîgi beh nîḣił hodeṡ-
nîh:
7 Ėi'di jo'akon, da'ak'ehdeṅ
tl'oh-nadāṅ bîda'itl'o'go, jo'-
akon, ṡî bėsetl'oṅ yēnî' ṅîdi'-
zāgo iah ; ako jo'akon, nîḣi
bîda'sotl'oṅ yēnî' bînāgo nî-
ḣeskai'go ṡî bėsetl'oṅ yēnî'
yîc'îṅ' ya a'dadzā.
8 Ako ha'naikeh adahodi'-
nid, Da' t'āṡāni nîḣi nant'ā
do? Ado da' t'āṡāni nîḣė
a'dihwinîlnih' do? Ado ako
ṅîdzizyėl'îgi în'dah ha'zādîgi

bînina t'a yo'wehîgo nāda-
hodzosłā.
9 Ako łahgo ṅînādzizyėl'go
ha'naikeh beh bîł nāhojol-
ne'go hadzodzī, Jo'akon, ła'
nînānėisė'yėl; ado jo'akon,
jo'honaai în'dah tl'ėhonaai,
în'dah soṅ' łats'ādahgo ṡîc'îṅ'
ya a'dadzā.
10 Ako haże'e în'dah ha'-
naikeh beh bîł hojolne', ako
haże'e hodesṫehgo ahodi'nid,
Ha'at'i'ṡaṅ' bîł ṡiṅ bėna'ini-
yėl? Da' ṡî'îṡ ado nîmah
în'dah nî'naikeh, da' t'āṡāni
nîc'îṅ' nî'jîṅ' ya a'ndėt'iṅh'
dolėł?
11 Ako di bînina ha'naikeh
dahodzosłā; ṅîdîh haże'e
t'ėyah t'o yantse'ḵes.
12 ¶ Ako ha'naikeh ha-
że'e bîliṅ Ṡe'kemgo a'dėnes-
kād;
13 Ako Îz'rel ėi Jo'zef ayî-
di'nid, Da' dōṡ nî'naikeh Ṡe'-
kemdi ṅîda'nîłkād dah?
Hak'go, ako bîc'îṅ' ṅîdeṡ'āł.
Ako adi'nid, Kwe'e se'ziṅh.
14 Ako abîżdi'nid, Akoṅ
dinał nî'naikeh dî'nił'iṅł, ya'-
at'ė'go dats'i nakai, în'dah
dîbeh; ado adeṅ hane' ṡan-
di'ał. A'kohgo Hi'bran ho'-
ṅîṫėldo dahożdił'a'go Ṡe'-
kemdi jîniyah.
15 Ako dîneh lė'i hak'î-
niyāgo jo'akon, halgaigi c'eh
nażînṫah: ako ahodi'nidgo
anîh, Ha'at'i'ṡaṅ' hanṫah?
16 Ado ażdi'nid, Ṡî'naikeh
haniṡṫah, na'noṡkaṅh ṡîł hŏl-
ne' hādi nîda'nîłkād?
17 Ako dîneh yēnî' adi'nid,
Kodo laṅh dahdadinānî';
ako Do'thango di'nėł danigo
dîse'ts'aṅ. Ado Jo'zef ha'-
naikeh bîkē dahnaz'didzāgo
Do'thandi bîk'îż-niyah.
18 ¶ Ako t'ah nî'zadeṅ da-
hołtsaṅ'go, în'dah t'ahdo ba-
jîġāhgo, dahodiyilyėł', dani-
go ho dahodez'aṅh.
19 Ako adaṅîdo'nid, Jo'-
akon, adeṅ nayíyė'łi yîgał'.
20 Ako hak'go, k'adt da-
hodiyilyėł'go aāṅ go'ya a'da-
hodiyilġaṅł', ako naldlōṡi
baṅhîgi adat'ėh'îgi ła' holġal
laṅh', dadîdi'nił: ado ṅîdziz-
yėl yēnî' nîṅił bė'dahodoziṅł
ha'at'i ṅîdodlėł.
21 Ako Ru'ben yîdizts'aṅgo
hac'aṅh iyāgo adi'nid, Do
dadiyilyėł' dah.
22 Ako Ru'ben adayîdi'nid,
Do bî dîł dadołtl'îł dah; t'o
aāṅ go'ya a'dahołṅan, kė'-
yah do-naadah'îdi, ako do
a'dadîdolnił' dah: dabî'lak'-
ėdo yîsda'-deṡṫėł în'dah bî-
że'e dah yanîna'dodał dzînî'-
zîngo.
23 Ako ako'dzago Jo'zef
ha'naikeh bażniyāgo, Jo'zef
ha ē ał'aṅ adat'ėlgo beh łîkîż
yēnî' hādėidiłtsoz.
24 Ako ṅîdahodiłtiṅ'go aāṅ
go'ya a'dahwisṅan, aāṅ go'-
ya ṫo at'dîngo.
25 ¶ Ako dî'nezbîngo a'da'-

niyāṅ: ako hadadzîzġal'go
dażdėiṅ', ṅît'eṅ jo'akon, Îṡ'-
mėl dîne'e Gî'liaddeṅ yînėł,
bîliṅ biġaṅ-daask'îtîgi yeh
łîkan-dahalcî'ni, ado azē, în'-
dah jėh (bîc'îṅ' do adîłdzît'-
îgi dah) dayi'ye I'jîptgo.
26 Ako Judah ėi bîk'îso
ayîdi'nid, Nîḣitsî'li dasėl-
yiṅ'go în'dah bî dîł ṅî'da-
dėl'iṅ'goṡaṅ' ha'at'i nîḣė da-
hodolėł?
27 Hak'go yē, t̄îṅ' Îṡ'mėl
dîne'e bîc'îṅ' ṅî'dahodiyil-
nih', ako t'ado hādah dadil-
nił' dah; nîḣitsî'li ji'lîṅh ėi'-
baṅh, în'dah nîḣitsîṅ' at'eh.
Ako bîk'îso bîł t'a a'dakoh.
28 Ako Mî'dian dîne'e nal-
ye'hi nayiłni'hi hwi'ġahgo
deznāgo Jo'zef aāṅdeṅ ha-
dadzîzlo', ako Îṡ'mėl dîne'e
bîc'îṅ' Jo'zef nahodiznīgo
bēso nadin haṅh-azliṅ'. Ako
Jo'zef I'jîptdi bîł na''i'nāh.
29 ¶ Ako Ru'ben aāṅdi ṅî-
dzîdzah ako jo'akon, Jo'zef
yēnî' aāṅ go'ne' at'dîn; ako
ha ē yēnî' ak'îndzisdōṅz.
30 Ado hak'îso ba nadzî-
dzāgo ayîdi'nid, Aṡki yēnî,
at'dîn, ako ṡî'ṡaṅ' hājî de-
ṡał?
31 Ako tl'îzî-yażî dayisḣiṅ'-
go Jo'zef bî ē yēnî' tl'îzî bî
dîł yė'dėistsoz;
32 Ako ē ał'aṅ adat'ėł'go
beh łîkîż' yēnî' biże'e yadės-
tsoz'go adanîh, Di'di ṅî'da-
diltsoz; k'adt nîł bė'hozîn'
nîye' bî ē yēnî' dats'i at'eh,
doda dats'i?
33 Ako bîł bė'hoziṅgo adi'-
nid, Joh, ṡîye' bî ē yēnî' at'-
eh; naldlōṡi baṅhîgiat'ėh'îgi
bol'ġal ṡa'ṡîn; t'aani Jo'zef
yēnî' nîbîdisdōṅz laṅh'.
34 Ako Jė'kab bî ē yēnî'
ak'înîyisdoṅz'go tl'oh-yîṡbîż
hatl'ajîṅ' bîk'îdzîzt̄i', ako ha-
ye' baṅho'nigo laṅ'i yîskaṅh.
35 Ado haye'keh t'aałtso
în'dah hatsî'keh t'aałtso hā-
dahaskai hadahoiłni' do bî-
niyeh; ako hadabîjołniḥ'îgi
doyinî'zîngo adi'nid, Ṡîye'
baṅṡî'ni ako bîkē łė'yî' go'ya
de'ṡał; akot'ė'go haże'e ha
yî'cah.
36 Ako Mî'dian dîne'e I'jî-
ptdi ṅî'dahwisni', Fero bî sa-
lāgo bî nant'a'i Pa'tîfar bîc'-
îṅ'.

WOLT̄A'I 38.

1 Ado ako'dzago ī'daṅ Ju-
dah, bîk'îso yîts'aṅ dahdiyā-
go, Adul'lam dîne'e ła' yani-
yah, Hai'rah yolyė lė'i.
2 Ako Judah akwe'e Ṡu'ah,
Kė'nan dîneh lė'i bîtsî' yi-
yiłtsaṅh; ako neidiłtiṅ'go
yîł yah' iyah.
3 Ako i'niltsāṅdgo aṡki yîṡ-
cîṅh; ako ėi Er beh ji'żî'.
4 Ado anā'niltsāṅdgo aṡki
nānėiṡcîṅh, ako ėi O'nan beh
ji'żî':
5 Ado anā'niltsāṅdgo aṡki
nānėiṡcîṅh, ako ėi Ṡi'lah beh

ji'żî': ako Ce'zîbgi ba' ajîś-
ciṅh.
6 Ako Judah atse ba' yîż-
cîn'îgi Tė'mar yolyė lė'i bė
asdzaṅ dolėłgo ya nė'diłtiṅh.
7 Ako Judah atse ba' yîż-
cîn'îgi ėi Er yolyeh'îgi Jîho'-
vah yînał baṅhîgiat'eh, ako
Jîho'vah bisħiṅ.
8 Ako Judah ėi O'nan ayî-
di'nid, Nî'nai bė asdzaṅ yē-
nî' bîł yah anînāgo ba'iyėh,
ako nî'nai yēnî' ba'ałcîni ho-
dolėł.
9 Ako O'nan ałcîni do ho'
dah dolėłîgi hoł bėho'zîngo,
ako ako'dzago ha'nai yēnî'
bė asdzaṅ bîł jîżŧėżgo t'a
a'hodzajîṅ' sîliṅ t'a akojî-
nėh'go ajît'iṅh, ha'nai yēnî'
ałcîni ba' ażdolił'îgi do dżî-
nî'zîn dahgo bînina.
10 Ako ajit'iṅd'îgi Jîho'vah
do bîł ya'at'ėh' dahgo bînina
ałdo' nāhwisħiṅ'.
11 A'kohgo Judah bîża'ād
Tė'mar ayîdi'nîd, Bî'ni nî
hastin at'dîngo nîże'e ba-
ġan'di sîndah, śîye' Śi'lah
dîneh sîliṅ'jîṅ'; ėi śiṅ hoh'
dats'i ałdo' dazdotsał, ha'nai-
keh giat'ė'go dzînî'zîngo.
Ako Tė'mar haże'e baġan'di
kė'hojît'iṅh.
12 ¶ Ako nās holżîś'go Śuah
bîtsî', Judah bė asdzaṅ daz-
tsaṅh; ako Judah haosnî'go
Tîm'nahdi, bîliṅ ŧaidigėś'go
iyah, bîh în'dah bîk'îs Hai'-
rah, Adul'lam dîneh.
13 Ako Tė'mar bîł ho'ne'go
abî'do'nid, Jo'akon, bîża'ad
nî'li'ni Tîm'nahgo bîliṅ ŧai-
dîdogîś' go dēiyah.
14 Ako a-hastin-datsāhgo-
ē'îgi yēni' hażdi'nîl'go anîṅ-
bîk'înalŧihîgi hanîṅ bîk'î-
dzîsŧi', în'dah ē nāna'ła' bih
jiyah, ako Tîm'nahgo aŧin
baṅhgi tl'odi dzinesdah; Śi'-
lah nėyāṅ'go t'ahdo ha' yîl-
ŧéhgo joiṅ'go bînina ajît'-
iṅh.
15 Ako Judah hołtsaṅ'go
ałjîł'ni at'iṅh ho'nîh; hálah,
hanîṅ bîk'eesŧi'go, ėi'baṅh.
16 Ado aŧin biġahgi dzîz-
dāgo hażniyāgo ako ażdi'-
nid, Ŧiṅ', na'nośkaṅh nîł yah
ade'śał: haża'ad at'ė'go do
hoł bėho'zîndahgo ażdi'nid.
Ako Tė'mar adi'nid, Ha'at'-
i'śaṅ' śa adilėł'go bîk'eh śîł
yah adinał.
17 Ado ażdi'nid, Na'nîl
k'adt adeṅ tl'îzi yażî nėdoł-
ŧėł. Ako Tė'mar adi'nid,
Ha'at'i'hi-dah śanîlė ėi śayîl-
tiṅ'jîṅ'?
18 Ako ażdi'nid, Ha'at'i'śaṅ'
nadeśłėł? Ako adi'nid, Nî
yostsah', ado nî latsî'ni în'-
dah nî gîś ėi nî'lak'ė sîtan'-
îgi. Ako ėi hainînîl, t'a ako
hoł yah iyah, ako ba' îz'nil-
tsaṅd.
19 Ado nîżdi'na'go dahnîz'-
didzah, ado hażdija, ado
ahastin-datsahgo-ē'îgi bih
ṅî'dzodzah.

20 Ako Judah tl'îzi ya'żî
ha‘'altiṅh, hac'oni Adul'lam
dîneh ha‘ayił'tiṅh, ha' ṅi'do‘-
niłgo: ṅît'eṅ t'ado bîk'îż-ni-
yā dah.
21 A'kohgo dîneh akwe‘e
kė'dahat'în'îgi naîżdił'kîdt,
Hājîṅ‘śaṅ‘ ałjîł'ni Înė'îmdi,
a̅tin baṅhgi sîda yēnî‘? Ako
adadi'nid, Kwe'e ałjîł'ni do
naġā dah.
22 Ako Judah bandzîdzāgo
ażdi'nid, C'ėh hanė̄taṅ, ado
dîneh akwe‘e kė'dahat'în'îgi
ałdo‘, Kwe‘e ałjîł'ni do naġā
dah, danîh.
23 Ado Judah adi'nid, Ho'-
nî‘ t'a hoh bajîġāh ako do
baya'danidzîn dah do: jo'a-
kon di tl'îzî yā'żî c'ėh nîsî-
nîłtiṅh, ako t'ado bîk'i-niyā
dah.
24 ¶ Ako ako'dza do'bi-
k'îjîṅ‘ t̄a ṅi'dėzîtgo Judah
beh bîł ho'ne‘, Tė'mar nî-
ża‘ad ałjîł'ni sîliṅ yēnî‘; ado
jo'akon, ajîł beh îz'niltsaṅd.
Ako Judah adi'nid, Adeṅ
bîł c'înohkāh ako ażdîdo-
k'aṅł.
25 Ako bîł c'îjîkaigo bîża‘ad
jî'li'ni bîc'îṅ‘ ijił'a'go ajînîh,
Dîneh ba i'nistsāṅdîgi di ėi
bîh: ado ażdi'nid, Na'noś-
kaṅh, nî' nîł'iṅh di yostsah
în'dah latsî'ni în'dah gîś
ḣai'śaṅ‘ bîh?
26 Ako Judah ėi ho'go hoł
bėho'zîngo ażdi'nid, Bîh śî-
ġāhago ba‘at'e‘ at'dîn; Śîye‘
Śî'lah t'ado banîłtiṅ dah ėi'-
baṅh. Ako t'ado hoł bėnā-
hosdzîn'dah.
27 Ado ako'dzago awē ho-
dolėł ba'holżiżgo, jo'akon,
naki' hwiśc'îdt bîyî'di laṅh'.
28 Ado ako'dzago awē
hwe‘nāhgo ła‘ bî'la‘ yė'ha-
dolcît: ako asdzaṅ acih-yā-
ahalyāni ha'latsín go'na tl'oł
łîci'îgi yeh ye‘eztl'oṅh, Di
atsė hātlîż, ni'go.
29 Ado ako'dzago t'aṅ an'-
dolcîtgo, jo'akon, bî'nai hā-
tlîż: ako ażdi'nid, Ha‘at'ė'go-
śaṅ‘ hāintlîż? Di indzāîgi
nîk'îjîṅ‘ dolėł: ėi' bînina Fe-
rez dzosye‘.
30 Ado bîk'îjîṅ ėi hatsî'li
hātlîż, ako tl'oł łîci'îgi bî'la-
tsin nazt'i‘ yēnî‘: ado ėi Za'-
ra yosye‘.

WOLT̄A‘I 39.

1 Ako Jo'zef ėi I'jîptdi bîł
îl'dē: ado Pa'tîfar, Fero bî
salāgo bî nant'a‘i Iś'mėl dî-
ne‘e bî'lak'ėdo nahwisnī, ėi
a'kwi hoł yî'kai.
2 Ako Jîho'vah ėi Jo'zef
yāahalyaṅh, ado do hac'îṅ‘
nahwi‘nā dah; ado bînant'a‘i
I'jîpt dîneh baġan go'ne‘ na-
ġā ṅît'eṅ.
3 Ako Jîho'vah hoł naāśgo
ha nant'a‘i yiyiłtsaṅh, ado
at'în'îgi t'aałtso ya‘at'ėh'go
a'yolił.
4 Ako Jo'zef bîł ya‘ajît'ėh-
go banjîł'a‘ ṅît'eṅ: ado ba-

ġan bāahojîlyāṅgo a'holah,
în'dah yît'în'îgi t'aałtso ha'-
lak'ė yi'nîl.
5 Ado ako'dzago baġan în'-
dah yît'în'îgi t'aałtso bāaho-
jîlyāṅgo, ado Jo'zef bîniłt'āh
Jîho'vah ėi I'jîpt dîneh ba-
ġan bîk'îhojîdlih; baġan go'-
ne' holon'îgi în'dah bî da'ak'-
ehgi holon'îgi t'aałtso Jîho'-
vah yeh ak'îjîdli'hi baṅh ho-
loṅ.
6 Ako yît'în'îgi t'aałtso ha-
lak'ė yi'nîl; ako yît'înîgi ła'i
ṅîdîh do yantse'kes dah, bāh
yiyan'îgi t'ėyah. Ado Jo'zef
dîneh bi'yîsi jîlîṅh în'dah
ayo'ażnolnîn.
7 ¶ Ako di'di ako'dadza
do'bîk'îjîṅ' Jo'zef, hanant'a'i
bė asdzaṅ hada'nosne'; ado
ahodi'nid, Śîł ṅîṫėś.
8 Ako do iz'nîzîn dah, ako
ha nant'a'i bė asdzaṅ abîż-
di'nid, Jo'akon, śî nant'a'i
yît'înîgi kîn go'ne' bāahaś-
yan'îgi do yantse'kes dah,
ado yît'înîgi ts'îde t'aałtso
śî'lak'ė yi'nîl ;
9 Di kîn bîyî' do ła' śî'lāha-
go at'ė' dah, în'dah t'ado
śaṅh i'î'ni dah, ako nîh t'ė-
yah, hálah, bė asdzaṅ nî'-
lîṅh, ėi'baṅh : ha'at'ė'gośaṅ'
ako di ayoat'eh baṅhîgi adeś-
nił, ado God bîc'îṅ' baṅhîgi
adeśnił'?
10 Ado ako'dzago t'aakwi
jiṅh Jo'zef bîc'îṅ' hadzidzih,
ṅîdîh do hwists'aṅ dah, hwi'-
ġahgo dînoṫėłgo ado bîł dzîz-
kē doləłgo.
11 Ī'daṅ ako'dzago Jo'zef
kîn go'ne' yah ajiyah, ha nā-
nîś banżdogał'go bîniyeh,
ako ėi kîndo dîneh do ła'
ako'ne' naġā dah.
12 Ako śîł ṅîṫėś hałni'go,
ako ha ē yi'sîł, ado ha ē yēnî'
bī hajolwodt ado t'a ādi dah-
yołtsos'go tl'ogo c'îjîlwodt.
13 Ado ako'dzago bî ē yēnî'
ha'lak'ė sîłtsoz'go dziłtsaṅh
ado tl'ogo c'ėlwodtgo,
14 T'a a'ko ha kîndo dîneh
bîc'îṅ' jîdil'ġāżgo bîc'îṅ' ha-
dzodzī, ako ajînîh, Jo'akon,
danoł'iṅh' Hi'bru dîneh yîł
nat'āż, t'o adîlė' bîniyeh, śîł
dî'noṫîś bîniyeh śîł yah iyā-
go; ako yė'go ha'deśġāż:
15 Ado ako'dzago hadeś-
ġāżgo yîdizts'aṅgo bî ē yēnî'
śi'ġahgi nayi'āhgo dahdil-
wodt ado c'ėlwodt.
16 Ako ha ē yēnî' bi'ġahgo
ni'nîłtsoz, ha nant'a'i na-
dza'jîṅ'.
17 Ado kot'ė'go yîc'îṅ' ha-
dzīgo anîh, Hi'bru dîneh nal-
ṫehîgi kwe'e bîł nėnt'āżîgi
śîł yah iyah na adîlėh' bîni-
yeh:
18 Ado ako'dzago yė'go ha-
deśġāżgo bî ē yēnî' śi'ġahgi
nayi'āhgo c'ėlwodt.
19 ¶ Ado ako'dzago ha
nant'a'i, bė asdzaṅ bîc'îṅ'
hadzīgo anîn'îgi, Nî nalṫeh
ako'śilah ; di yîdizts'aṅgo

yîk'ė t'ai'yîsi do bîł hożoṅ'
dah.
20 Ako Jo'zef bî nant'a'i
dahbîdilōz ado awal'ya go'-
ne' yah ahołt'e', akwe'e na-
t'āni yah-ayinîł'îgi dahda-
haztl'oṅh: ako akwe'e awal'-
ya dzîzdah.
21 Ako ṅîdîh Jîho'vah t'ė-
yah Jo'zef yāahalyaṅh, ado
hac'îṅ' joba'; ado awal'ya
yāahalyan'îgi bîł jî'liṅ'go
a'yilah.
22 Ako awal'ya yāahalyā-
ni awal'ya nażjė'îgi t'aałtso
Jo'zef yî'lak'ė yi'nîl; ado
akwe'e adat'înîgi t'aałtso ėi
bîzad k'ehgo adanił.
23 Awal'ya yāahalyāni beh
boholnih'îgi ła'i ṅîdîh do
yantse'k̄es dah; Jîho'vah
bāahalyaṅh ėi'baṅh, ado ėi
anîł'îgi Jîho'vah ya'at'ėh'go
a'yolił.

WOLT̄A'I 40.

1 Ado ako'dza do'bîk'îjîṅ',
I'jîpt bî nat'āni ba'n'jîkāhîgi,
în'dah bî bāh îł'î'ni ha nant'-
a'i bahojił'ciṅdgo, I'jîpt bî
nat'āni.
2 Ako Fero do bîł ho'żoṅ'
dah di naki'go bîc'îṅ, ṅîda-
akāhîgi bî nant'a'i în'dah
bāh adėł'în'îgi bî nant'a'i
bîc'îṅ'.
3 Ado yah ayi'nil, salāgo bî
nant'a'i baġangi, awal'ya
go'ne,' a'kwi Jo'zef sîdah.
4 Ako salāgo bî nant'a'i,
Jo'zef, Hażo'ogo bāaholyaṅh,
bîżdi'nid, ako yāahalyaṅ ṅî-
t'eṅ; ado t'a hodi'na'jîṅ'
awal'ya go'ne dzîzkē ṅît'eṅ.
5 Ado t'ajî'ła ṅîdzìzyėl,
t'ala'i tl'ė bîyî,' t'a ał'aṅ ṅî-
dzìzyėl, t'a ał'aṅ akot'ė' do-
lėłîgi giat'ė'go ṅîdzìzyėl,
I'jîpt bî nat'āni bana'akāhî-
gi în'dah bî bāh îł'î'ni awal'-
ya dzîzkēîgi.
6 Ado Jo'zef abînîgo hoł
yah iyāgo honeł'iṅ', ṅît'eṅ,
joakon, yînił dzîzkeh.
7 Ako Fero bî nal'a'i ėi ha
nant'a'i baġan go'ne' bîł
awal'ya jîżjė'îgi nabîżdił'-
kîtgo abîżdî'nid, Ha'at'î'śaṅ'
baṅh-nîḣîni di'jiṅh?
8 Ado ahodi'nid, Nėisigėl'
ṅîdîh t'ado nîḣił ė'ho'siṅ'i
dah. Ako Jo'zef ahodi'nid,
Da' îł-ė'ho'siṅh'igīś do God
beh-boholnih' dah? na'nîḣoś-
kaṅh, beh śîł hoł'nî'.
9 ¶ Ako ṅîdaakāhîgi bî
nant'a'i ṅîdzizyėl'îgi Jo'zef
beh bîł hojol'ne'go ażdi'nid,
Nėsėł'go jo'akon, c'îl-naatl'oi
śîdāhgo ła' holoṅ;
10 Ado sîkādîgi bîts'aṅdo
t̄ago bîts'a'nîāh: ado bîla't̄ah
dahanezdēgo bîla't̄a yigai'
nahalîn sîliṅ'; ado baṅh haz-
liṅ'go c'îl-naatl'oī nest'āṅgo
hazliṅ.
11 Ado Fero bî beh-adla'-
ni dahyîś'ał, ado c'îl-naatl'oī
baṅh ṅî'dinîlgo Fero beh-a-
dlā'ni bîyî'jîṅ' bît̄o baṅhse'-

ni, ado beh-adla'ni Fero bî'-
lak'ė kańh'.
12 Ako Jo'zef ahodi'nid,
Ko'donił lańh, T̄a bîts'a'nî-
āhîgi ėi t̄a yidołkał lańh:
13 T̄a yîskańgo Fero c'ėnî-
dołt'ėł lańh, ado nî tsask'eh
yēńjîń' anādidał: ado Fero
bî beh-adla'ni bî'lak'ė nanîāh
do, bana'ikāhgo ant'iń yēń-
gi at'ė'go.
14 Ako ya'at'ėh'go na'as-
dza'îgi beh ṡantsî'nîkes do,
ado ṡîc'îń' jinîba'do na'noṡ-
kańh, ado Fero ṡa bîł hodil'-
nih, ako di kîn bîyî'do c'ė'-
deṡdał:
15 Ako t'aani Hi'bru dîne'e
bî kė'yahdeń ṡî dînest'iń':
ado kwe'e do bańhîgi aṡt'iń'
dah ńîdîh awalya go'ne' ada-
sîst'e'.
16 ¶ Ako bāh adėł'îni bî
nant'a'i hane' tsî'k'ė at'ė'go
dzîdizts'ańgo Jo'zef abîżdi'-
nid, Ṡîh ałdo' naise'yėlgo jo'-
akon, ts'izîs łagai'îgi t̄ago
ṡîtsi-t'āgi dasînîl:
17 Ado ts'izîs akāgi da-
saan'îgi bîyî' c'iyań sît'ėh'îgi
t'aałtso ał'ań adat'ė'go, ėi Fe-
ro bah: ako ts'izîs sîtsit'āgi
dasîkań yēnî' tsî'di dayi'yań.
18 Ako Jo'zef hadzīgo aho-
di'nid, Di ako'donił lańh':
ts'izîs t̄aîgi ėi t̄a yidołkāł:
19 T̄a yîskańgo Fero c'ėnî-
dołt'ėł, ado tsîn sîkad yańh
dah-ńi'dîdoloh'; ado tsî'di
nîtsîń' dėidolġał' lańh'.
20 Ako ako'dzago ādo t̄a
yîskańgo ėi Fero bîdîżcîńh
yēnî' bîjińh'îgi nîna'holżiż'-
go, ba'ndal'a'i t'aałtso ya
a'dai'sińd: ako ńîdaakāhîgi
bî nant'a'i în'dah bāh adėł'î'-
ni bî nant'a'i awalyadeń c'î-
nė''nîl, ha'ndal'a'i bît̄ahjîń'.
21 Ako ńîdaakāhîgi bî nan-
t'a'i bî tsask'eh ha nė'idînî-
ańh': ado bî beh-adla'ni yî'-
lak'ė nėiāh:
22 Ako bāh adėł'îni bî nan-
t'a'i ėi dahyîdiyilo', Jo'zef
hoł holne' yēńgi at'ė'go.
23 Ako ńîdîh ńîdaakāhîgi
bî nant'a'i t'ado Jo'zef yė-
nal'ni dah, ako hadziyoznāh.

WOLT̄A'I 41.

1 Ako'dzado ts'îde naki na'-
ḣaigo Fero ńîdzizyėl, ako
jo'akon, t̄òh-nî'lîn'îgi bîbāńh-
gi dzî'zîńh.
2 Ado jo'akon, t̄òh-nî'lîn'îgi
bîyî'deń bēgaṡi tsosts'îtgo
haskai', danîżon'îgi în'dah
danesk'āhîgi; ako dah-na'-
haltso lė'igi da'ałcoż.
3 Ado jo'akon, nā ałdo' bē-
gaṡi tsosts'îtgo t̄òh-nî'lîn'îgi
bîyî'deń bîkēdeń hanānas-
kai, dancōńgi în'dah dabîts'-
inîgi; ado t̄òh-nî'lîn'îgi bi-
bāńhgi ła' bēgaṡi yēnî' bi'-
ġahgo na'zîńh'.
4 Ako dancōńgi în'dah da-
bîts'inîgi, ėi danîżon'îgi în'-
dah danesk'āhîgi yēnî' dayol-
dėl. T'a ako Fero ts'ėdzî'dzît.

5 Ado nājiłhāż, ado akēdeṅ
ṅînādzizyėl'go jo'akon, na-
dāṅ bîkaz' t'ała'igo tsosts'ît
bîdiāgo, ṅîtsāgo ado ya'at'-
ėh'go hani'saṅh'.
6 Ado jo'akon, bîkēdeṅ
tsosts'ît bîdiāgo, adałts'oz'îgi
în'dah ha'a'āhdeṅ ni'yolîgi
beh niłna'go hani'saṅh'.
7 Ako tsosts'îtgo adałts'-
ozi bîdadiāhîgi ėi tsosts'îtgo
dantsāzîgi în'dah ya'at'ėh'îgi
a'dayisna'. Ako Fero ts'ė-
nadzî'dzît, ado jo'akon, bîł'
at'ė laṅh'.
8 Ako ako'dzago abî'nîgo
nîłc'îh hwi sîzi'ni bî'nî' yî-
lāṅd; ako I'jîptgi danîłts'-
aṅdeṅ dest'iṅ yanakai'îgi
t'aałtso, în'dah dîneh alāhgo
dahwiyan'îgi t'aałtso yîka
i'ił'a': ado Fero ṅîdzizyėl
yēnî' beh bîł hojolne'; ako
ła'dah ṅîdîh do bîł bėho'zîn-
go bînina Fero t'ado yîł da-
holne' dah.
9 ¶ Ako ṅîdaakāhîgi bî
nant'a'i Fero bîc'îṅ' hadzo-
dzīgo abîjînîh, Baṅhîgi as-
dza yēnî' di'jiṅh bînaṡ'nîh:
10 Fero bandal'a'i bîc'îṅ'
dobîłho'żoṅ'-dahgo yah aṡił'-
t'e', sa'lāgo bî nant'a'i baġan
go'ne', ṡîh în'dah bāh adėł'î-
ni bî nant'a'i ałdo':
11 Ako t'a ła' atl'ė bîyî'
t'aani'dlah neisigėl', ṡîh în'-
dah hoh ałdo'; t'aani'dlah
akot'ė' dolėł'îgi giat'ė'go nėi-
sigėl.
12 Ī'daṅ dîneh lė'i bîł na-
hātaṅh ṅît'eṅ, Hi'bru dîneh
jîliṅ laṅh', salāgo bî nant'a'i
bî nalt̄e'; ako beh bîł hwil'-
nî'go nėisigėl'îgi t'a bėhozî'-
nîgo yeh nîħił holne', t'aani'-
dlah nėisigėl'îgi bîk'ehgo t'a
bėhozî'nîgo nîħił holne'.
13 Ado ako'dzago t'a nîħił
holne' yēṅgi a'hodza; ṡîh ṡî
tsask'eh ṡa ṅî'dinîaṅh, ado
hoh t'ėyah dahodidlo'.
14 ¶ T'a ako Fero i'ił'a' Jo'-
zef bîkāh, ako t'ah-hāgo
awal'yahdeṅ hoł c'îdaskai:
ako ha da'ġā ji'ṡė'go ado ha
ē ła' beh hanāżdidzah, ako
Fero bîł yah ajiyah.
15 Ado Fero ėi Jo'zef ayî-
di'nid, Nėsė'yėl ṅîdîh îł-ė'-
hosiṅ'hi ła' ṅîdîh at'dîn: ako
nîh t'ėyah bîł nîl bėho'zîngo
dîse'ts'aṅ.
16 Ako Jo'zef ei Fero ayî-
di'nid, Ṡîh do sîts'aṅdeṅ
dah: God t'ėyah Fero ho-
żoṅ'go yeh yîł hodolnîh.
17 Ado Fero ėi Jo'zef ayî-
di'nid, Nėsėł'go jo'akon, t̄òh-
nî'lîn'îgi bîbāṅhgi se'zîṅh
laṅh':
18 Ado jo'akon, t̄òh-nî'lîn'îgî
bîyî'deṅ bēgaṡi tsosts'îtgo
danesk'āhîgi în'dah danî-
żon'îgi hahaskai; ado haltso-
gi da'ałcoż:
19 Ado jo'akon, bēgaṡi
tsosts'îtgo bîkēdeṅ hanānas-
kai, t'o badahojoba'igo în'-
dah dabîts'ini, I'jîptgi t'aat'-

ė-ṅît'eṅ t'ahdo akot'ėgo ṅî-
cōṅgi yistsėh'îgi dah:
20 Ako dabîts'inîgi în'dah
ṅîcōṅgi tsosts'îtgo atseh da-
nesk'ah yēnî' dayoldėl:
21 Ako ałtso dayoldėl ṅîdîh
do da dayoldėl danolnîn
dah: t'a a'ko ṅîdîh c'oṡda'-
daṅ a'dat'eh yēṅgî a'dat'eh.
Ako ts'ėnîsdzît.
22 Ado nėsėł'go nānėłtsaṅh,
ako jo'akon, nadāṅ bîkaz'
t'ała'igo tsosts'ît bîdiāgo ha-
nisaṅh, dantsāz în'dah ya'-
adat'ėh:
23 Ado jo'akon, tsosts'ît bî-
diāh daniłna'go în'dah adał-
ts'ozîgo în'dah ha'a'āhdeṅ
ni'yolîgi dabi'zėzgo bîkēdeṅ
hanāni'saṅh.
24 Ado adałts'ozi bîdadiāhî-
gi tsosts'îtgo ya'adat'eh yē-
nî' a'dėsna': ako dest'iṅ ya-
nakai'îgi beh bîł hweṡ'ne';
ako ła' ṅîdîh do bîł bėho'-
zîngo t'ado yeh ṡîł dahol'ne'
dah.
25 ¶ Ako Jo'zef ėi Fero
ayîdi'nid, Fero nėyizyėl'îgi
ėi t'ała'i at'eh: ako ėi God
k'adeṅ ahodonîł'îgi Fero yî-
c'îṅ' a'yilah.
26 Bēgaṡi tsosts'ît ya'adat'-
ėh'îgi ėi tsosts'ît ṅî'doṅah
laṅh; în'dah tsosts'ît ya'at'-
eh bîdadiāhîgi ėi tsosts'ît
ṅî'doṅah laṅh': nėsîniyėl'îgi
ėi t'ała'i at'eh.
27 Ado bēgaṡi tsosts'îtgo
dabîts'inîgi în'dah dancōṅgi
bîkēdeṅ hanāhaskai'îgi ėi
tsosts'ît ṅî'doṅah at'eh laṅh';
ado ałdo' tsosts'îtgo baṅh at'-
dîngo bîdadiāhîgi, în'dah ha'-
a'āhdeṅ ni'yol dabi'zėzîgi ėi
hodîcîn'go tsosts'ît ṅî'doṅah
laṅh'.
28 Di'di Fero beh bîc'îṅ'
hasdzī: God k'adeṅ ahodo-
nîłîgi Fero yîc'în' a'yilah.
29 Jo'akon, tsosts'ît ṅî'doṅah
bîyî' ayoat'eh ṅîda'nt'iṅh' do-
lėł, I'jîptgi kė'yah t'aat'ė-
ṅît'eṅ bîyî'.
30 Ado bîk'îjîṅ' în'dah ho-
dîcîṅgo tsosts'ît ṅî'doṅah; ṅî-
da'nest'aṅh yēnî' ałtso ba-
dėżdiyonāh, I'jîpt kė'yah bî-
yî'; ako hodîcîn'îgi ėi kė'yah
yîk'eh-dîdodlėł;
31 Ako kė'yah bîyî' ṅîda'-
nest'aṅh yēnî' do bėho'zîn
dah do, bîk'îjîṅ' hodîcîn do-
lėł'îgi bînina; t'ai'yîsi hodî-
cîn hodolėł ėi'baṅh.
32 Ako di bînina Fero na-
ki'di ṅîdzizyėl'; ėi God bî'ni
bîk'ehgo t'ai'yîsi t'aani, ako
t'a haṅ'haṅ idolił laṅh'.
33 Ako k'adt bî'nî'di Fero,
dîneh bîdzilgo ṅîtse'kesi în'-
dah hwiyan'îgi ha'idez'iṅ',
ako I'jîpt kė'yahîgi nat'āni
idolił.
34 Bî'ni Fero ko'donił, ado
kė'yah bîndant'a'i a'dėidolił,
ado tsosts'ît ayoat'ė'go ṅî-
da'nt'iṅh'go ṅî'doṅah bîyî,
I'jîpt kė'yah t'aat'ė bîyî'deṅ
ṅėł a'dėidolił.

35 Ako ya'at'eh ṅîdoḣah'îgi
bîyî' bî'nidi c'iyaṅ t'aałtso
na aḣa'ndėidiyoyėł, ako Fero
beh boholnih'go nadaṅ aṡt'-
ė-ṅî'daḣîżdoyėł', c'iyaṅ bîni-
yeh, ado bî'ni yāadahalyaṅ'
dolėł.
36 Ako c'iyan'îgi kė'yah
bah aṡt'ė-dolnił, I'jîpt kė'yah
bîyî'gi hodîcîn'go tsosts'ît
ṅî'doḣah'îgi bîniyeh ; ako
kė'yah bîyî' do dîcîn dabîdo-
ġāṅł dah.
37 ¶ Ako Fero în'dah bî
dîne'e t'aałtso bîł ya' adat'eh.
38 Ado Fero ha dîne'e ada-
bîżdi'nid, Da' dîneh kot'ėh'-
îgīṡ t'a'ła' ṅî'dadîdiltēł, dî-
neh ėi'di God bî Nîłc'îh bîyî'
holo'ni at'eh?
39 Ako Fero ėi Jo'zef ayî-
di'nid, Di'di God nîc'îṅ' a'yi-
lah, ėi'baṅh t'ado ła' nėłt'ė'-
go bîdzilgo ṅîtse'kesi dah,
în'dah honiyan'îgi at'ė dah.
40 Saġan bî nant'a'i nî'liṅ'
do, în'dah nîzad k'ehgo ṡî
dîne'e t'aałtso yîk'eh-dahoł-
iṅ' do: ako ṡîh t'ėyah nîlāh-
go nat'āni nîṡłiṅ' dolėł.
41 Ako Fero ėi Jo'zef ayî-
di'nid, Jo'akon, nat'āni a'nîṡ-
łah, I'jîptgi kė'yah t'aat'ė-
ṅît'eṅ.
42 Ado Fero bî yostsah yē-
nî' ha'la' baždiāṅgo, Jo'zef
bî'la' baṅh nîżnîaṅh', în'dah
ē danîżo'ni dalgai'îgi yeh
ha'idilah, în'dah o'lah dahol-
ża'go yōîgi hazė nė'st'i';
43 Ado t'a akē'e go'ne' nat'-
āni bî tsînabāṅsîgi hoł ṅî-
dzît'igo a'holah, ado hatsî'-
jîṅ', Ya a'ndaht'iṅh, dani'go
dadîlîwoṡ: ako Ijîptgi kė'-
yah t'aat'ė-ṅît'eṅ bî nant'a'i
a'hodilyah.
44 Ako Fero ėi Jo'zef ayî-
di'nid, Ṡîh Fero aṡt'iṅh, ako
dîneh do ła'dah ha'la' în'dah
hakē dah do ha'at'i'hi dah
beh banîżdogał' dah, I'jîptgi
kė'yah t'aat'ė-ṅît'eṅ, nî' nî-
zad k'ehgo t'ėyah.
45 Ako Fero yî'żîh Jo'zef
bîh dolė'łi ėi Nahasdzaṅ-bî-
kā-Yîsda'ini'łi yeh yi'żî'; ako
Asînāth, Patîfi'rah, An'gi nā'-
iłniṅ'hi bîtsî' hainîłtiṅh hwė
asdzaṅ do bîniyeh. Ako Jo'-
zef dahdiyāgo I'jîpt kė'yah
t'aat'ė-ṅît'eṅ ta'diyah.
46 ¶ Ako Jo'zef ta'din bî
na'ḣaigo ī'daṅ Fero, I'jîpt bî
nat'āni yaniyah. Ako Jo'zef
c'înadzāgo Fero bîts'aṅdo,
ako I'jîptgi kė'yah t'aat'ė-
ṅît'eṅ ta'diyah.
47 Ado tsosts'ît na'ḣaiîgi
bîyî' ayoat'ė ṅîda'nest'an'îgi
nahasdzaṅ bîka t'oahayui
ṅîda'nest'aṅh.
48 Ado tsosts'ît na'ḣaiîgi
bîyî' I'jipt kė'yahgi c'iyaṅ
t'aat'ė aḣa'-ṅîdzizyiṅh, ado
kîn-hadas'ā go'ne' c'iyaṅ ṅî-
dadzizyiṅh : kîn-hadas'āhîgi
bînāgi da'da'ak'ehdeṅ c'iyaṅ
yah a'dėyizyiṅh.
49 Ako Jo'zef sėi'îgi anė-

lāṅgo nadāṅ aḣa'-niyizyiṅh,
t'oahayui, c'ėh yołt̄a'; do beh
jołt̄a anė'laṅ dah, ėi'baṅh.
50 Ado t'ahdo hôdîcîn'go
bayiḣāhgo Jo'zef aṡikeh na-
ki ba' yîżcîṅh, ėi Asînāth,
Patîfi'rah, Angi nā'iłniṅ'hi
bîtsî' ha' yîżcîṅh.
51 Ako Jo'zef atsė yîżcîn'-
îgi Manas'seh beh ji'żî': ako
ażdi'nid, Hálah, ṡîc'îṅ' nah-
wi'na yēnî' t'aałtso, în'dah
ṡîże'e ba'ałcîni t'aałtso God
yaṡiyosnah, ėi'baṅh.
52 Ako akēdeṅîgi ėi I'frem
beh ji'żî': kėyah bîyî' ṡîc'îṅ'
nahwi'na ṅît'eṅîgi ṡîk'îhojî-
dlih, ėi'di baṅh.
53 Ako I'jîpt kė'yah bîyî'
tsosts'ît na'ḣaigo laṅ'i ṅîda'-
nest'an'îgi bi'ġah azliṅ.
54 Hodîcîngo tsosts'ît ṅîdo-
ḣāhîgi ba'holżiż, Jo'zef t'a
adi'nid yēṅgi at'ė'go: ako kė'-
dayah t'aałtsogo hodîcîn' da-
hazliṅ'; ako ṅîdîh I'jîpt kė'-
yahgi t'ėyah t'aat'ė-ṅît'ėṅ
c'iyaṅ holoṅ.
55 Ako I'jîpt kė'yahgi t'aat'-
ė-ṅît'eṅ dîcîn bîk'e ł̄idahojo-
nih'go dîneh, Fero, bāh bî'-
dajo'kēd; ako Fero ėi I'jîpt
dîne'e t'aałtso ayîdi'nid, Jo'-
zef bîc'îṅ' dahidohkāh; t'a
a'nîḣiłnîn'îgo a'daht'iṅh.
56 Ako nahasdzaṅ t'a-nîł-
ł̄ėl-ṅît'eṅ bîkā dahodîcîn'
hazliṅ': ako Jo'zef, kîn, na-
dāṅ dabîyî'îgi aṡt'ė-dalyah
yēnî' t'aałtso aṅ a'yilah, ado
I'jîpt dîne'e bā ṅî'dayisnī;
ako I'jîpt kė'yahgi t'o-atsė-
at'dîn hodîcîn hazliṅ'.
57 Ako t'aałtso kė'dayah-
deṅ I'jîptjîṅ' Jo'zef bîc'îṅ'
ałnadakāh nadāṅ ṅî'dajiłnih
bîniyeh; kė'dayah t'aałtsogo
t'ai'yîsi dahodi'ciṅd, ėi'baṅh.

WOLT̄A'I 42.

1 A'kohgo Jė'kab ėi I'jîptdi
nadāṅ holoṅ'go yiyī'nīgo ha-
ye'keh abîżdi'nid, Ha'at'ė'-
goṡaṅ' t'o daḣînoł'iṅh'?
2 Ado ażdi'nid, Jo'akon,
I'jîptdi nadāṅ holoṅ'go dî-
se'ts'aṅ: akōṅ dohkāh ako
adeṅ nîḣ'an'dadiyołnih' ako
daḣîni'nādo, do dî'ni'nėł dah.
3 Ako Jo'zef bî'naikeh nez-
nālt'ė'go I'jîptgo nadāṅ ṅî'-
daḣîżdołnih bîniyeh jî'kai.
4 Ako Jo'zef bîtsî'li Ben'ja-
mîn ėi Jė'kab t'ado bî'nai-
keh yît̄ah yîdes'a' dah; dāda
nādo'nił ṡa'ṡîn jîni'go, ėi'-
baṅh.
5 Ako Îz'rel bîye'keh at̄ah
nadāṅ ṅî'daḣîżdołnih' bîni-
yeh jî'kai: Kė'nan kė'yahdi
hodîcîn'go, ėi'baṅh.
6 Ako Jo'zef kė'yah bî nan-
t'a'i jî'lîṅh', ako kė'yahdo dî-
ne'e t'aałtso hānda'iłnih':
ako Jo'zef bî'naikeh yî'kai,
ako nî'jîṅ' dahanîṅ'go bîc'îṅ'
ya a'dadzidzah.
7 Ako Jo'zef ha'naikeh
dziłtsaṅh ado t'aałtso bė-
hodzî'sîn, ṅîdîh bîc'îṅ' do

a'dėhodzîl'zîn dah, ado do
hoł hożoṅ'go bîc'îṅ' hadzodzī,
Hādeṅ'ṡaṅ' nohkai' bîżdi'nid.
Ako adadi'nid, Kė'nan kė'-
yahdeṅ c'iyaṅ ṅî'dahidil'nī
bîniyeh.
8 Ako Jo'zef ha'naikeh bė'-
hodzî'sîn, ṅîdîh bîh' t'ėyah
do hwėdaho'sîn dah.
9 Ado Jo'zef bandzizyėl yē-
nî' bėjolnigo abîżdi'nid, Nal-
ci'i dano'łîṅh'; kė'yah do
baṅh holon'îgo danoł'iṅh' bî-
niyeh nohkai.
10 Ako a'dahodi'nid, Do-
dah bîdahonilni'hi, t'o c'iyaṅ
ṅî'dahidil'nī bîniyeh nî na'-
nîl yî'kai.
11 Nîḣi dîneh t'ała'i bîye'-
keh danidliṅh'; ado dîneh
ba'at'e' a'dadî'nî danidliṅh',
nî na'nîl do nalci'i danî'liṅ'
dah.
12 Ako anābîżdo'nid, Do-
dah, kė'yah do baṅh holon'-
îgo danoł'iṅh bîniyeh noh-
kai.
13 Ado anādado'nid, Nî na'
nîl nakits'ādah ałk'îs danî-
liṅh', Kė'nandi dîneh t'ała'-
iîgi bîye'keh; ado jo'akon,
ts'îde nîḣikēdeṅîgi ėi di'jiṅh
nîḣiże'e yîł sîkeh', ado ła'
t'ėyah at'dîn.
14 Ako Jo'zef abîżdi'nid,
T'a a'nîḣideṡnîn'îgi, ėi t'aani,
nalci'i dano'łîṅh:
15 Di giat'ė'go beh bėho'-
zîn do: Fero ḣînan'îgi at'ė'-
go, t'aani kodo do nîkî'doh-
kāh dah, nîḣitsî'li kwe'e ni-
yāgo în'dah.
16 Ła' akōṅ na'ḣîdoł'āh, nî-
ḣitsî'li bîł ṅî'doht'aṡ ako nî-
ḣi awal'ya ṡo'jē' dolėł, ako
nîḣizad beh bėho'zîn do,
t'aani'ni nîḣiyî' holoṅ beh
bė'hodoziṅł: doda'go ėi Fero
ḣînan'îgi at'ė'go t'aani nalci'i
dano'łîṅh'.
17 Ako t'aadzîł'tso ṫa da-
hwiskaṅ'jîṅ' yah aho'nîl.
18 ¶ Ado ṫa yîskaṅ'go Jo'-
zef ahodi'nid, Ko'dadohnił
ako daḣînohnā do; God bî-
k'eh honîṡ'iṅh', ėi'baṅh:
19 Nîḣi dîneh t'aani'îgi da-
no'łiṅ'go, bî'ni nîḣik'îso ła'
awalya ṡo'jė ṅît'eṅ go'ne'
dahastl'oṅgo sîtiṅ' do: nîḣi
t'ė'yah nadāṅ nîkî'dahidoḣėł'
nîḣa'da'ałcîni dîcîn dan'lîn'-
îgi bah:
20 Ado nîḣitsî'li akēdeṅîgi
adeṅ bîł ṡadohkāh; ako da-
nîḣizādîgi t'aani'go ṡîł bė'-
hodoziṅł, ako în'dah do dî'-
nohnėł dah, ako ako'dadzi-
dzah.
21 Ako a'daḣîżdo'nid, T'aa-
ni nîḣitsî'li bîc'îṅ' baṅhîgi
a'dėdza, t'ai'yîsi bîłhoyė'go
ṫihonih'go dėiltsaṅh, ī'daṅ
na'nîhokaṅh ṅîdîh do dai-
silts'aṅ dah ṅît'eṅ; ėi'di
baṅh di nîḣic'îṅ' nahwi'nah.
22 Ado Ruben hanānadzīgo
ako adi'nid, Da' t'āṡ do nîḣi-
c'îṅ' hasdzīgo a'nîḣideṡnī
dah, Aṡki t'ado bîc'îṅ' baṅhî-

gi a'daht'î'ni; ako ḣîdîh do
dasîdohts'a' dah? ėi'di baṅh
jo'akon, bî dîł'îgi bînina baṅ-
hîgi a'nîḣidilyah.
23 Ako Jo'zef hodits'a'go do
hoł bėdaho'zîn dah; adits'a'i
ła' hat̄a yałt̄i'go ėi'baṅh.
24 Ako bîts'aṅjîṅ' ḣîjiyāgo
ji'cah ado banādzîdzah, ako
bîc'îṅ' hanādzodzīgo Sî'mian
bît̄ahdeṅ c'îżnîlōzgo t'a da-
bînał bėdzîztl'oṅh.
25 A'kohgo Jo'zef adi'nid,
Bîdaazîs nadāṅ bī hadadoł-
bîn, ado dîneh t'a daał'aṅ
beh daazîs bî bēso bī ḣî'da-
hidohnîł' ado bîst'ė yîkīn na'-
kāhdo'îgi ba' adîdołił: ako
ako'daji'lāh.
26 ¶ Ako bî t̄eli nadāṅ yîł
yîk'i ḣî'daaztl'oṅgo dahn'di-
kai.
27 Ado ḣîdakai'îgi-ba'-kîngi
ła' hwė azîs dażdiāh, ha t̄eli
bajîjāhgo, ḣît'eṅ ha bēso
dziłtsaṅh, jo'akon, hwė azîs
bîyî' sînîl laṅh'.
28 Ako hak'îso abîżdi'nid,
Sî bēso ṡa na'nî'laṅh, ado
jo'akon, sė azîs bîyî' ṡînîl:
ako bîk'ė bîłdahoyė'go bît̄ah
dahodîtlît'go a'daḣîdo'nid,
Di'ṡaṅ' ha'at'ė'go God nîḣic'-
îṅ' a'dzah?
29 Ako Kė'nan kė'yahgi
dahaże'e banjîkai'go ahodol-
iṅd'îgi beh bîł dahojol'ne'go
adajînîh,
30 Dîneh kė'yah bî nant'a'i
lė'i do bîł hożoṅ'go nîhic'îṅ'
hahasdzī ado nalci'i dano-
łîṅh, nîḣidi'nid.
31 Ako a'dabîdi'nid, Dîneh
ya'at'ė'hi danidliṅh; do nal-
ci'i danidliṅ' dah;
32 Ak'îso nakits'ādah nil-
t'eh, t'ała'i nîḣiże'e; ła' ėi
at'dîn, ako ts'îde akēdeṅîgi
ėi di'jiṅh Kė'nan kė'yahdi
bîże'e yîł sîkeh'.
33 Ako ėi dîneh kė'yah bî
nant'a'i anîḣidi'nid, Di beh
dîneh ya'at'ė'hi dano'łiṅ'go
beh ṡîł bėho'zîn do; bî'ni nî-
ḣik'îso ła' ṡa'ałk'eh sîdā do,
ado nîḣada'ałcîni dîcîn dan-
lîn'îgi bîc'îṅ' nadāṅ nîkî'-
dahidoḣėł'go ḣîkî'dohkāh:
34 Ako nîḣitsî'li akēdeṅîgi
adeṅ bîł ṡadohkāh; ako do
nalci'i dano'łiṅ'go ṡîł bėho'-
zîn do, ako dîneh ya'at'ė'hi
dano'łiṅh': ako'dzago nîḣik'-
îs nîḣa ḣî'deṡt̄ėł ado kė'yah
bîyî' ḣî'da'iyołnih' dolėł.
35 ¶ Ado ako'dzago hwė
daazîs da'dzîzġat'go jo'akon,
dîneh t'ałaiż ḣîtîn'îgo daha-
bēso bîk'î'dadesdîz'go hwė
daazîs bîyî' nastsoz laṅh':
ado hoh dahaże'e bîł bēso
nastsoz dadziłtsāṅgo ḣî'da-
dzîsdzid.
36 Ado dahaże'e Jė'kab
a'dahodi'nid, Ṡîh ṡa'ałcîni ṡî-
ġa'dahiso'nîl; Jo'zef ėi at'-
dîn, în'dah Sî'mian ałdo' at'-
dîn, ako k'adt Ben'jamîn bîł
dahnādîdohkāh: di'di t'aał-
tso ṡîk'îjîṅ' at'eh.

37 Ado Ru'ben ėi bîże'e
yîc'îṅ' hadzīgo ażdi'nid, Do
bîł nānîšt'āżgo šîye' naki'îgi
di'ġāṅł: šî'lak'e nîłṫėhgo ako
bîł nāndešt'āš.
38 Ako adi'nid, Šîye' do
ako'ya bîł dohkāh dah: bî'-
nai daztsaṅh, ako t'asa'ḣi
naġāh ėi'baṅh: akōṅ bîł dî-
sohkai'go dāda yîdzāgo a'-
kohgo sîtsi ḷîgai'go ado yî-
nih sisḣiṅ'go łėh' dašidołṫėł.

WOLṪA'I 43.

1 Ako kė'yahgi t'ai'yîsi ho-
dîcîn'.
2 Ado ako'dzago I'jîptdeṅ
nadāṅ nîdadzizyiṅh yēnî'
t'aałtso dajiyáṅ'go dahaże'e
anāhodo'nid, Nadohkāhgo
c'iyaṅ nînādahołnih'.
3 Ako Judah hac'îṅ' hadzī-
go anîh, Dîneh'îgi t'ai'yîsi
bîdzil'go nîḣic'îṅ' hadzīgo
a'nîḣidî'nid, Šînîṅ do nāda-
dî'ṅoł'iṅł dah, nîḣitsî'li bîł
nohkai'go t'ėyah.
4 Nîḣitsî'li nîḣiṫah dînîł'a'-
go t'ėyah ako'ya dikāh în'-
dah c'iyaṅ na'ndahidil'ni:
5 Ako ėi do dînîł'a'go do
akōṅ dikāh dah: dîneh'îgi
anîḣidi'nid, Šînîṅ do nāda-
dî'noł'iṅł dah, nîḣitsî'li bîł
nohkai'go t'ėyah.
6 Ako Iz'rel adi'nid, Ha'-
at'ė'gošaṅ' do šadajinoh-
ba'go ša nîsohkai'go dîneh'-
îgi, nîḣitsî'li holoṅ dabîdo-
nid?
7 Ako adahodi'nid, Nîḣi
în'dah nîḣik'ėi yi' nanîḣi-
dėł'kîtgo anîh, Da' nîḣiże'eîš
t'ah ḣînāh? da' nîḣitsî'liîš
holoṅ? ako t'a a'nîḣiłnîn'îgo
bîk'ehgo bîł dahwil'ne'. Nî-
ḣitsî'li bîł nanohkāh nîḣidî-
donił'go, Da' ėiš t'aani nîḣił
bė'dahozîn ṅit'eṅ?
8 Ako Judah ėi bîże'e Îz'-
rel ayîdi'nid, Aški bîł šîdîł'ah
ako dahdîdikah; ako daḣî-
ni'nā do, în'dah do dî'ni'nėł
dah, nîḣi în'dah ṅîh, în'dah
nîḣada'ałcîni adałts'isîgi ał-
do'.
9 Šîh nah' baahašyāṅ do;
ako bî našîdîdił'kîł: do bîł
na nanîšt'āżgo, în'dah do nî-
c'îṅ' bîł nînî'āżgo a'kohgo
hol'āgo šîk'îhat'āh dolėł.
10 Do ṅî'da'ahodilzid'go
t'aani k'adt naki'di na'nikai
dolėł ṅit'eṅ.
11 Ako haże'e Î'zrel a'da-
hodi'nid, T'aani akot'ė t'ėya'-
go ako'dahnîh; kė'yah bîyî'
ya'at'ė ṅîdant'iṅh'îgi bînest'-
aṅ' nîḣiyėl bîł da'doḣėh', ado
ėi dîneh'îgi t'ani'k'eh ba' da-
dołėł, c'oh-bî-jėh ałc'iṅdîgo,
în'dah tsesnah'-bî-tl'îż do'
ałc'iṅdîgo, în'dah jėh-ḷîkan-
halcîn'îgi, în'dah jėh-do-bîc'-
în'-adîłdzît'îgi, în'dah nešc'i
ał'aṅ adat'ė'ḷi:
12 Ado bēso naki'di akona'-
nėlt'ėgo dayi'nohjāh; în'dah
bēso nîḣi daazîs bîyî' sînîl'go
na'nohkai yēnî' ałdo' ṅîda-

dohjāh; do t'a akonėh'go
a'daht'iṅ' dah ṡa'ṡîn.
13 Nîḣitsî'li ałdo' bîł doh-
kāh, aṡt'ė-a'dadołne'go dî-
neh'îgi bîc'îṅ' nādohkāh:
14 Ako God-T'aałtso-Yînėl-
a'ni dîneh'îgi nîḣajoba'go
idolił, ako nîḣik'îso ła'îgi în'-
dah Ben'jamîn nîḣa nė'do'-
nîł. Ako ṡîh ṡa'ałcîni yo'-
aḣîṡnił'go ėi yo'aḣîṡnił.
15 Ako dîneh ėi yadėidi-
yonîł'îgi dahdėidījā, ado bē-
so naki'di akona'danėlt'ė'go
dahdażdijā. Ben'jamîn ał-
do': ako daṡdikai'go I'jîpt
go'ya jî'kaigo Jo'zef bîc'îṅ'
nādadzidziṅ'.
16 ¶ Ako Ben'jamîn aṫah
yiyiłtsaṅ'go Jo'zef bî kîn ya-
ahalyāni ayîdi'nid, Di dîneh
ṡî kîn go'ne' yah anîėṡ, ado
ha'at'i'hi-dah sîłḣė'go aṡt'ė-
ndłėh, hálah, di dîneh ėi ał-
ni'iaṅ'go ṡîł da'doyiṅł, ėi'-
baṅh.
17 Ado dîneh ėi Jo'zef t'a
aḣałnîn'îgi a'dzidzah, ako dî-
neh ėi Jo'zef bî kîn go'ne'
dîneh yah ayi'ėż.
18 Ako dîneh ėi ṅî'dadzîs-
dzīd, Jo'zef bî kîn go'ne' yah
ahodot'ėżgo ėi'baṅh; ako
adadi'nid, Atsė'daṅ bēso nîḣė'
azîs dabîyî' naznîl yēnî' bîni-
na laṅh' ko'ne' yah anîḣi'ėż;
nîḣi k'īdîdoałgo bîniyeh, ako
nîhił ṅî'dadodîł'go bî na'nîl
a'nîḣidolilgo, în'dah nîḣi ṫeli
ałdo'.
19 Ako Jo'zef bî kîn yā-
ahalyan'îgi yîc'îṅ' nikai'go,
c'ėaṫingi yîc'îṅ' ya'dałṫi' ṅî-
t'eṅ.
20 Ako adażdi'nid, Ṡoh, nî-
ḣi nant'a'i, nîḣi atsė'daṅ c'i-
yaṅ ṅî'dahidil'nī bîniyeh ni-
kai ṅît'eṅ.
21 Ado ako'dzago ṅî'dakai'-
îgi-ba'-kîngi nikai'go, ī'daṅ
nîḣė daazîs aṅ a'dėlyāgo jo'-
akoṅ, dîneh t'aadzîłtso t'a
ał'aṅ dabîbēso bî daazîs bī
naznîl laṅh', nîḣi bēso t'aat'ė,
ako ėi nāndanijā.
22 Ado c'iyaṅ ṅî'dahidil'ni
bîniyeh bēso ła' nādanijā:
ako ḣai' ṡiṅ nîḣi bēso nîḣė
daazîs yih dayiznîl ėi do nî-
ḣił bėdaho'zîn dah.
23 Ako adî'nid, Nîḣił daho-
żoṅgo, t'ado ṅîdałdzî'ti: nîḣi
God în'dah nîḣiże'e bî God
ėi bēso nîḣits'aṅ nėnîł'în'go
nîḣė daazîs yih yiyi'nîl: ṡîh
nîḣi bēso naṡjāh ṅît'eṅ. Ako
hac'îṅ' Ṡîmian c'ėinîłt'e'.
24 Ako dîneh'îgi ėi dîneh
Jo'zef bî kîn go'ne' yah ayi'-
ēżgo ṫoh yadezkāṅ, ako hakē
ṫadadzîzgîz; ado dabî ṫeli
ya'njā.
25 Ako ałnî'nîāṅgo Jo'zef
nadzāgo t'a ni'k'eh badaḣîż-
donîł'îgi aṡt'ė-dajilah: a'kwi
dażdoyiṅł'go dazdizts'aṅgo
ėi'baṅh.
26 ¶ Ado Jo'zef nadzāgo
t'a ni'k'eh badaḣîżdonîł'îgi
kîn go'ne' bîł yah adajiżjā,

ado nî'jiṅ' bîc'îṅ' ya a'dadzi-
dzah.
27 Ako, Hāśaṅ' danoht'eh
jîni'go ṅîdaîżdeł'kît ado aż-
di'nid, Da' nîḣiże'eîś ya'at'eh,
hastin badahołne' yēnî', da'-
t'āhîś ḣînāh?
28 Ako anādabîżdo'nid, Nî-
ḣiże'e nî nal'a'i t'a ya'at'ėh'-
go ḣînāh. Ako bîc'îṅ' ya
anādadzidzah.
29 Ado bîṫadzîzġal'go ha-
tsî'li Ben'jamîn dziłtsaṅh',
hama bîyaż, ado ażdi'nid, Da'
di'îś nîḣitsî'li akēdeṅîgi ėi
badahołne' yēnî'? Ado ażdi'-
nid, God najoba' le' śiye'.
30 Ako Jo'zef tśiṅł dzîzliṅ';
hatsî'li t'ai'yîsi bî'dîndzîzliṅ'-
go ėi'baṅh: hā'i dah deścāh
dzînî'zîngo jîṅṫėh go'ne' yah
ajiyah ako akwe'e ji'cah.
31 Ako hanîṅ ṫadzîzgîz'go
adeṅ c'ėdzîdzah, ado a'di
na'hodzisdŏ'go, C'iyaṅ ṅî'da-
hohkāh, jîdi'nid.
32 Ako t'asah'di handaaz-
kaṅh', hohałdo' t'asah'di,
I'jîpt dîne'e bîł dajiya'ni ał-
do' t'asah'di: I'jîpt dîne'e ėi
Hibru dîne'e do yîł daayāṅ
dah ėi' bînina; hálah, ėi'di
I'jîpt dîne'e do bîł ya'adaśōṅ
dah.
33 Ako hadāhgi dahdî'nes-
bîngo atsė yîżcîn'îgi ho'dîż-
cîn'îgi bîk'ehġo, ako ts'îde
akēdeṅîgi ałdo' ho'dîżcîn'îgi
bîk'ehgo: ako dîneh t'o ał'-
c'îṅ' bîł adahayu'i.
34 Ako c'iyaṅ hats'aṅdeṅ
bîc'îṅ' adahazkaṅh': ako
Ben'jamîn ėi aśdla'di ła'igi-
îgi ana'nėlt'ė'go c'iyaṅ bail'-
tsōd. Ako daodlāṅ, ado hoł
bîł daho'żoṅ ṅît'eṅ.

WOLṪA'I 44.

1 Ado bî kîn yāahalyāni
yîc'îṅ' hadzīgo adi'nid, Dî-
neh'îgi bî daazîs c'iyaṅ bī
hadadołbîn, ṅîdėiyėh'îgi nėl-
t'ė'go, în'dah t'aałtso dabî
bēso bî daazîs bī na'ḣîdi'-
nîł'.
2 Ado śė beh-adla'ni, bėś-
łîgai beh-adlan'îgi ėi akēdeṅ
nî'lîn'îgi beh azîs bih diał,
în'dah bî bēso ałdo'. Ako
Jo'zef bîzad k'ehgo hac'îṅ'
hadzī yeṅgi at'ė'go a'dzi-
dzah.
3 Ako hos'iṅd'go t'a a'ko
dîneh'îgi nîkî'dahodėl'a' în'-
dah dabî ṫeli bîł.
4 Ako kîn-hal'ādeṅ c'îjî-
kai'go, t'a aḣa'nîgo jokāhgo
Jo'zef ha kîn yāahalyāni
abîżdi'nid, Ṅîlāh dîneh'îgi
bîkē dînāh, ako binî'sāgo
a'bîdîdi'nił, Ha'at'ė'gośaṅ'
ya'at'ėh'gi a'nîḣiśłāgo baṅ-
hîgi a'daśoł'iṅh'?
5 Da' di'îś do bohonîśni'hi
yeh-adlan'îgi at'ė dah, ado
dest'iṅ yeh bîł bėho'zînîgi?
ako ko'dadzāîgi beh baṅhîgi
a'dahdzah.
6 Ako bîznî'sāgo di'di sad
t'aałtso yeh yîc'îṅ' hadzī.

7 Ako adahodi'nid, Ha'at'-
ė'gośaṅ' bîdahonilni'hi di sad
yeh hadzī? Nî na'nîl t'ai'-
yîsi do ako'donėh at'ė' dah:
8 Jo'akon, bēso nîḣė azîs bī
ṅîdadi'nîl'îgi Kė'nan kė'yah-
deṅ ṅî'danijā ṅît'eṅ: a'ko-
śaṅ' ha'at'ė'go bohwinilni'hi
baġan bîyî'deṅ bėś-lîgai,
o'lah dah dadî'nit'iṅł?
9 T'a-ḣai'-dah nî nal'a'i nėi-
āhîgi bî'nidi bîdiyolyėł', ado
nîḣi aldo' bîdahonilni'hi bî
na'nîl dadidlėł.
10 Ako adi'nid, K'adt nîḣi-
zādîgi t'a akot'ė' do, ėi nėi-
āhîgi śî naltē' do, ako nîḣi
t'ėyah do nîḣik'îhat'āh dah
dolėł.
11 T'a ako tśiṅłgo t'aadzîł-
tso ho daazîs ha'dadėiyiz-
yiṅh' nî'jîṅ' ado t'aadzîłtso
ho daazîs da'dazdėz'āh.
12 Ako haznezt̄aṅgo atse
naġāḣîgi bėhode'żiż în'dah
akēdeṅîgi bėnîholżiż: ako
beh-adlāni yēnî' Ben'jamîn
beh azîs bī saaṅ laṅh'.
13 A'kohgo daha ē ṅî'da-
dzi'zōṅz, ado t'aadzîłtso daha
t̄eli bîyėl baṅh a'ndajidlāgo,
kîn-hal'āhago na't'aṅ ṅîjî'-
kai.
14 ¶ Ado Judah hak'îso bîł,
Jo'zef baġan'di ṅîjîkai; ako
t'ah t'a akwe'e naġa laṅh':
ado bîc'îṅ' nî'jîṅ' ya a'dadzi-
dzah.
15 Ako Jo'zef ėi adahodi'-
nid, Di'śaṅ' dādot'iṅd'? Da'-
dōś nîḣił bėdaho'zîn dah dî-
neh śîh giat'ėh'îgi dest'iṅ bîł
bėho'zîngo?
16 Ako Judah adi'nid, Ha'-
at'i'śaṅ' bohonîśni'hi dabîdi-
di'nił'? Ha'at'i'śaṅ' beh ha-
dadidzih? Ha'at'ė'gośaṅ' do
nîḣik'īdîdoał dah? God nî
na'nîl baṅhîgi a'dadzāîgi bîł
bė'hoziṅd laṅh'. Jo'akon, nî-
ḣi bohonîśni'hi bî na'nîl da-
sidliṅ, nîḣi în'dah hoh aldo',
ėi beh-adla'ni bîtś'aṅ hanā-
t'an'îgi.
17 Ako adi'nid, T'ai'yîsi do
ośne at'ė' dah: ako dîneh
beh-adla'ni bîts'aṅ hanāt'-
an'îgi ėi śî naltē' jî'liṅ' do;
ako nîḣi t'ėyah nîḣiże'e bîc'-
îṅ' nîḣił dahożoṅ'go ṅî'doh-
kāh.
18 ¶ A'kohgo Judah hwi'-
ġahgi nîniyāgo adi'nid, Bo-
honîśni'hi na'nośkaṅh, bî'ni
nî naltē' t'ałah'ago nîc'îṅ'
hadzih, ado t'ado nî naltē',
bîc'îṅ' na'haciṅ'î: Fero t'a
bîł aḣînîłt'ė ėi'baṅh.
19 Bohonîśni'hi bî na'nîl
nabîżdił'kîtgo ajînîh, Da' nî-
ḣiże'eîś holoṅ, da' nîḣitsî'liîś
holoṅ?
20 Ako Bohonîśni'hi ada-
bîdi'nid, Nîḣiże'e holoṅ, has-
tin hast̄ih, în'dah saṅ aśki
ałts'isi yē; ado bî'nai ėi daz-
tsaṅh, ako ėi bîmah bîts'aṅ-
deṅ t'a ėi t'ėyah yîdzih, ako
bîże'e ayoabo'ṅîh.
21 Ako nî na'nîl, bîł śanoh-

kāh ako dî'neś'iṅł', bîdi'nî-
nid:
22 Ako bohonîśni'hî a'dabî-
di'nid, Aśki ėi bîże'e yîts'aṅ-
do do hajîṅ-dah naġā dah:
bîże'e yîts'aṅ dahdiyā'go bî-
że'e dadotsał.
23 Ako nî na'nîl bîc'îṅ'
hainîdzigo adînîh, Do nîhi-
tsî'li bîł na'nohkaigo, do sî-
nîṅ nādadî'noł'iṅł dah.
24 Ako ako'dzago nîhiże'e
nî nal'a'i ba nikai'go, boho-
nîśnihi bîzad beh bîł da-
hwil'ne'.
25 Ado nîhiże'e anā'nîhido'-
nid, Nîhilāh nādohkāh, c'i-
yaṅ ałc'indîgo nîha ṅî'dahoł-
nih.
26 Ako a'dadi'nid, Do ako'ya
dokāh at'ė' dah: nîhitsî'li
akēdeṅ nî'lîn'îgi bîł dėkai'go
t'ėyah: ako ėi dîneh'îgi bî-
nîṅ do nādadî'nil'iṅł dah, nî-
hitsî'li akēdeṅîgi bîł nikai'-
go în'dah.
27 Ako nî nal'a'i nîhiże'e
a'nîhidi'nid, Nîhił bėdaho'-
zîn, sė asdzaṅ aśikeh naki'
śa' yîżcîṅh.
28 Ako ła' sîts'aṅ yo'iyah,
ako adi'nid, T'aani nîbî'dis-
dlad laṅh', ado t'ado nėłtsāṅ
dah:
29 Ado didi ałdo' bîł dahnā-
dadohkai'go, ado dāda yî-
dzāgo, sîtsi łîgai'go yînił łėh
daśîdołtėł.
30 Ako di'baṅh nî nal'a'i śi-
że'e ba na'nesdzāgo, aśki do
bîł na'nikai'go; t'a bîh hi-
nan'îgi at'ė'go, ayoayo' ṅi'go
bînina;
31 Ako'doniłgo aśki do bîł
na'nikaigo dziłtsaṅgo dado-
tsał; ako nî na'nîl nî nal'a'i
nîhiże'e bîtsi łîgai'go yînił
łėh dėidołtėł.
32 Nî nalte' ėi aśki bîże'e
ba' bāahaśyaṅh, ado abîdi'-
nid, Do bîł na na'nîśt'āżgo
hol'āgo śîże'e bîts'aṅdeṅ śîk'-
ėhat'āh dolėł.
33 Ėi'baṅh k'adt na'noś-
kaṅh, bî'ni nî nalte' aśki bî
tsask'ehgi kwi sîdā do, bo-
honîśni'hi bî nalteh nîśłiṅ'-
go; ado bî'ni aśki bî'naikeh
yîł na'kāh.
34 Ha'at'ė'gośaṅ' aśki t'a-
gēd śîże'e bîc'îṅ' ṅîdeśdał?
Akot'ė'daṅ śîże'e baṅhbî'ni-
go yîdestsėł śa'śîn.

WOLTA'I 45.

1 A'kohgo Jo'zef nazîn'îgi
bînał ṅîdîh do a'di-na'hoji-
yol'doh a'dzidzago yė'go ha-
dzodzīgo ażdi'nid, T'aanołtso
c'înohjeh ako bi'ġahgi nazîn
ṅît'eṅîgi ła'i ṅîdîh at'dîngo
Jo'zef bîk'îso yîc'îṅ' adė'ho-
siṅd.
2 Ako hodits'a'go ji'cah:
ako I'jîpt dîne'e în'dah Fero
ba'ałcîni dadizts'aṅ.
3 Ako Jo'zef bîk'îso ayîdi'-
nid, Śîh, Jo'zef aśt'iṅh; da'
śîże'eîś t'ah hinah? Ako
hak'îso do hac'îṅ' ha'dodzī

a'dadzā dah; hak'ė bîłdaho-
yė'go ėi'baṅh.
4 Ako Jo'zef bîk'îso ayîdi'-
nid, Na'nîhoškaṅh, ši'ġahgi
nî'nohkāh. Ako hac'îṅ' ṅiji'-
kai. Ado adi'nid, Šîh, Jo'zef
ašt'iṅh, nîḣik'îs ėi I'jîptjîṅ'
ṅîdahisołnī ṅit'eṅîgi.
5 Ako k'adt t'ado baṅhdanî-
ḣî'ni'i în'dah t'ado a'c'îṅ' do
nîḣił dahożo'ni kwe'e ṅî'da-
sîsiyołni'îgi baṅh: nîḣitsė'-
daṅ God šînîł'a' daḣînaṅ'îgi
yîsda'hidešnîł bîniyeh.
6 Di naki na'ḣai hodîcîngo
kė'yah bîkāgi, ado asdla' nî-
nādoḣah yîdzih, ėi bîyî' do
ṅî'dahojiłdlad' dah do, în'-
dah do dajiyîż dah dolėł.
7 Ako God nîḣitsė'daṅ šî-
nîł'a', nahasdzaṅ bîkāgi nî-
ḣa'ałcîni ła'dah naldėh' do-
lėłgo, yîsda'-ḣil'ṫėh ayoat'ė'-
hi beh yîsda'-nîḣidešnîł bî-
niyeh, ako daḣînohnā dolėł.
8 Ako do nîḣi kwe'e dašî-
noł'a' dah, God at'iṅh: ako
Fero bîże'e nahalîn'go, în'-
dah bî dîne'e bî nant'a'i nîš-
łîṅh, în'dah I'jîpt kė'yah t'a-
at'ė-ṅît'eṅ nat'āni nîšłiṅ'go
a'šilah.
9 Tšiṅłgo šîże'e bîc'îṅ' ṅi-
dohkāhgo a'dabîdîdohnił, Nî-
ye' Jo'zef kodi'nid, God, I'jîpt
t'aat'ė-ṅît'eṅ boholni'hi a'ši-
lah, adeṅ šadinał, t'ado na'-
aḣodîlzi'di:
10 Ado Go'šen kė'yahgi kė'-
hot'iṅ do, ado aḣa'ni ši'ġah-
gi kė'hot'iṅ do, nîh în'dah
na'ałcîni, iṅ'dah na'ałcîni
ba'da'ałcîni, în'dah nî dîbe,
în'dah ni bēgaši, în'dah nė
holon'îgi t'aałtso:
11 Ako nîḣa na'astso'do, t'a
hodîcîngo ašdla' ṅînādoḣah
ėi'baṅh; ako nîh în'dah na'-
ałcîni în'dah nė holon'îgi t'a-
ałtso do nîḣadahojoba'i da-
dołėł dah.
12 Ado jo'akon, nîḣinā beh
dadoh'iṅ', în'dah sîstî'li Ben'-
jamîn bînā beh yoiṅh', šîh
sîżė beh nîḣic'îṅ' hahasdzih.
13 Ako šîże'e I'jîptgi ayo-
anîšt'ėh'îgi în'dah daŏłtsan'-
îgi t'aałtso beh bîl dahodoł'-
nîh; ado tšiṅłgo kwe'e šîże'e
bîł ṅî'dohkāh.
14 A'kohgo hatsî'li Ben'ja-
mîn bîżė jîżcîtgo ji'cah;
Ben'jamîn ałdo' t'a akot'ėgo
ji'cah.
15 Îndî'dah ha'naikeh t'a-
ałtso bîzaż-not'aṅh, ado bîżė
dajîż'cîtgo daji'cah: ado bî-
k'îjîn' hak'îso hac'îṅ' ya'dałṫi'
ṅît'eṅ.
16 ¶ Ado Fero bî kîn go'ne'
ba hane'îgi dėididzts'aṅ, Jo'-
zef bîk'îso ba yî'kai ha'ni'-
go: ako Fero în'dah bîndal-
a'i baṅ bîł daho'żoṅ.
17 Ako Fero ėi Jo'zef ayî-
di'nid, Nîk'îso abîdîdi'nił,
Ko'dadohnił; nîḣiliṅ bîyėl
bîł bîk'î ṅî'daohtl'oh, ado
dahdokāhgo Kė'nan kė'yah-
go ṅî'dohkāh,

18 Ako nîḣiże‘e în′dah nî-
ḣada‘ałcîni adeṅ bîł ṡa doh-
nėł: ado I′jîptgi kė′yah ya‘-
ahot’ėh′îgi nîḣadîdeṡ′ał, ado
kė′yah bîyî‘ dalkan′îgi în′-
dah danesk’ahîgi dahsaṅ′
dolėł.
19 K’adt a′nîḣideṡnîn′îgi
a′dahneh; I′jîpt kė′yahdo
tsînabaṅs dadołbaṅs, nîḣa‘-
ałcîni în′dah nîḣi daasdza′nî
bîniyeh, ado nîḣiże‘e bîł
adeṅ dohnėł′.
20 Ado ałdo‘ daht’în′îgi
t’ado ha‘at’i′ laṅh′ danohsî′-
ni: I′jîpt kė′yahgi ya‘adat’-
ėh′îgi t’aałtso danîḣi, ėi′-
baṅh.
21 ¶ Ako Îz′rel bîye‘keh
ako′dadzidzah: ako Fero
adi′nidîgi at’ė′go Jo′zef tsî-
nabaṅs hayiznîl, ado hast’e‘
bîkīn ṅî′jokāh dolėłîgi ha
a′yilah.
22 Ado t’aadzîłtso t’a ał′aṅ
beh hadażdît’ėh′îgi haṯaiznī;
ṅîdîh Ben′jamîn ėi ṯadi nez-
na‘din bėṡ-łîgai în′dah ē aṡ-
dla‘di beh hadît’ė′go yė′-
nînîl.
23 Ado bîże‘e di yîc’îṅ‘ a′yi-
lah; Ṯeli neznā I′jîptdo ya‘-
adat’ėh′îgi bîł bîk’î-ndaastl’-
oṅgo, în′dah ṯeli daba‘adîgi
neznāgo, nadāṅ în′dah bāh,
în′dah bîst’e‘ yîł bîk’î-na‘as-
tl’oṅh, bîże‘e adeṅ yîkīn do-
gał bîniyeh.
24 Ako hak’îso nîkîż′nîł′a‘-
go nîkė′îkai: ako bîc’îṅ‘ ha-
dzodzīgo abîżdi′nid, Na′kāh-
go t’ado sad ał′c’îṅ‘ ṅî′da-
hoāhi.
25 Ado I′jîpt kė′yahdo nî-
kėjî′kaigo, Kė′nan kė′yahdi
haże‘e banjî′kai.
26 Ado bîł dahojolne‘go
adajînîh, Jo′zef t’ah ḣînā
laṅh′, ako I′jîpt kė′yah t’a-
at’ė-ṅît’eṅ bî nant’a‘i nî′lîṅh.
Ako do jodlaṅ′go bîk’ė hoł
hoyē.
27 Ako Jo′zef bîzādîgi beh
abîżdi′nid yeṅgi at’ė′go yeh
yîł daholne‘: ado tsînabaṅs
ėi hoł ṅî′dobaṅs bîniyeh, Jo′-
zef hac’îṅ‘ a′yila yēnî‘ dzîł-
tsaṅ′go, dabîże‘e Jė′kab bîyî‘
sîzi′ni bîł na′hojoṅd:
28 Ako Îz′rel adi′nid, T’a
ako′di, ṡîye‘ Jo′zef t’ah ḣînā
laṅh′, t’ahdo dastsāhdaṅ bî-
c’îṅ‘ de′ṡał′go na′idestsėł.

WOLṮA‘I 46.

1 Ado Îz′rel beh holon′îgi
t’aałtso yîł dahdinah, ado
Birṡi′bahgi nînînāh, ado bî-
że‘e Ai′zîk bî God yîc’îṅ‘
nāisniṅ.
2 Ako tl’ėgo God hadzī Jė′-
kab yîc’îṅ‘, bîł′-yeh yîc’îṅ‘
hadzīgo adi′nid, Jė′kab, Jė′-
kab, ako ażdi′nid, Kwe‘e
laṅh′ ṡîh.
3 Ako adi′nid, Ṡîh, God
aṡt’îṅh, nîże‘e bî God: I′jîpt-
jîṅ‘ yînėł′îgi t’ado bîk’ė nîł
hoyė‘i, akwe‘e ła‘ ayoat’ė
ał′aṅ dîne‘e a′ndeṡłił.

4 I'jîptgo nîł deṡnėł': ado
aden ha'nîḣideṡ'îṡ : ado Jo'-
zef nî'nîk'ėgi dahdîdolnih.
5 Ado Jė'kab Birṡi'bahdo
daṡdināgo, Îz'rel bîye'keh
dabîże'e Jė'kab, în'dah ba-
da'ałcîni în'dah bî daas-
dzaṅh tsînabaṅs yîł dėnîł-
bāṅs, ėi Fero hoł ṅî'dobaṅs
bîniyeh hac'îṅ' a'yilah yēnî'.
6 Ado dabîliṅ în'dah dėit'-
înîgi, Kė'nan kė'yahdi hwė
dahazliṅ'îgi yîł dahdināh,
ado I'jîptgi jînînāh, Jė'kab
în'dah ba'ałcîni t'aałtso bîł:
7 Biye'keh în'dah bîtsî'keh
în'dah bîna'likeh, în'dah ba'-
ałcî'ni t'aałtso I'jîptdi yîł nî-
nāh.
8 ¶ Ado di'di Îz'rel ba'ałcî'ni
dabî'żî', ėi I'jîptgi nînînan'î-
gi, Jė'kab în'dah bîye'keh :
Ru'ben ėi atseh' Jė'kab ba'
yîżcîn'îgi.
9 Ado Ru'ben bîye'keh ėi
Ha'nok, ado Pal'lu, ado Hez'-
ran, în'dah Kar'mai.
10 Ado Ṡî'mian bîye'keh ėi
Je'muel, ado Jė'mîn, ado O'-
had, ado Jė'kîn, ado Zo'har,
în'dah Ṡal ėi Kė'nan dîne'e
asdza'nî bîyāż.
11 Ado Li'vai bîye'keh ėi
Ger'ṡan, ado Ko'hath, în'dah
Mere'rai.
12 Ado Judah bîye'keh ėi
Er, ado O'nan, ado Ṡi'lah,
ado Fe'rez, în'dah Za'ra: ṅî-
dîh Er în'dah O'nan Kė'-
nandi neznáh, Ado Fe'rez
bîye'keh, ėi Hez'ran în'dah
Ha'mîl.
13 Ado Îs'seker bîye'keh ėi
To'lah, ado Pu'vah, ado Job,
în'dah Ṡîm'ron.
14 Ado Ze'bulan bîye'keh ėi
Si'red, ado I'lan, în'dah Jah'-
lil.
15 Di'di Li'ah bîyāżkeh Pė-
dan-E'ramdi Jė'kab ya' ni-
yîṡcîn'îgi, bîtsî' Dai'nah bîł:
di t'aałtso bîye'keh, în'dah
bîtsî'keh ta'din-ta jîlt'eh.
16 Ado Ged bîye'keh ėi Zî'-
fian, ado Heg'gi, ado Ṡu'ni,
ado Ez'ban, ado E'ri, ado
Ero'di, în'dah Ere'li.
17 Ado E'ṡer bîye'keh ėi
Îm'nah, ado Îṡ'vah, ado Îṡ'vi,
ado Beri'ah, în'dah dabîlāh
Si'rah : ado Bîri'ah bîye'keh
ėi Hi'ber, în'dah Mal'kil.
18 Di'di Zîl'pah bîyāżkeh ėi
Lė'ban, bîtsî' Li'ah yėnîłtîn'-
îgi, ako di'di hastaṅādah Jė'-
kab ya' ni yîżcîṅh.
19 Jė'kab bė asdzaṅ Rė'cel
bîyāżkeh ėi Jo'zef în'dah
Ben'jamîn.
20 Ado I'jîpt kė'yahdi Jo'zef
ba yîżci'ni Manas'seh în'dah
I'frem, ėi Asenath', Patîfi'-
rah, An'gi na'iłnìn'hi bîtsî'
ba' yîżcîṅh'.
21 Ado Ben'jamîn bîye'keh
ėi Bîl'hah, ado Be'cer, ado
Aṡ'bel, ado Ge'rah, ado Nė'-
aman, ado E'hi, ado Roṡ ado
Mup'pîm, ado Hup'pîm, în'-
dah Ard.

22 Dî'di Rė'cel bîyāżkēh
Jė'kab ya' nîyîżcîn'îgi: t'a-
ałtsogo dints'ādah jîlt'eh.
23 Ado Dan bîye' ėi Hu'śîm.
24 Ado Naf'telai bîye'keh
ėi Jah'zil, ado Guni, ado Ji'-
zer, în'dah Śîl'lem.
25 Di'di Bîl'hah bîyażkeh,
ėi Lė'ban, bîtsî' Rė'cel yėnîł-
tîn'îgi, di'di Jė'kab ya' nîyîż-
cîṅh; t'aałtsogo tsosts'ît jîl-
t'eh.
26 T'aałtso Jė'kab ėi I'jîptgi
yîł nînan'îgi bîts'aṅdo da-
hazliṅ'îgi, Jė'kab dabîża'ād
t'a bîłgo, hastaṅ'din do'ba'aṅ
hastaṅh;
27 Ado Jo'zef bîye'keh I'-
jîptgi ba' nîḣeżcîn'îgi ėi na-
kih': ako Jė'kab ba'ałcî'ni
t'aałtso I'jîptgi nînan'îgi ėi
tsosts'îtdin.
28 ¶ Ako alāṅjîṅ' Judah
ajił'a' Jo'zef bîc'îṅ', Go'śengo
hodoîś' bîniyeh; ado Go'śen
kė'yahdi jînînāh.
29 Ako Jo'zef ha tsîn'-na-
baṅs aṣt'ė-ji'lāgo Go'śendi
haże'e Îz'rel bîdaś-dogał'go
daśdiyah', ako bażnîyāgo
bîzė dzîz'nigo jîcago t'a nî'-
zago hodi'na'.
30 Ako Îz'rel ėi Jo'zef ayi-
dinid, K'adt śî'ni dastsāh, há-
lah, nînìṅ nėłtsaṅh t'ah ḣînî-
nā laṅh'.
31 Ako Jo'zef hak'îso în'dah
haże'e ba'ałcî'ni t'aałtso abîż-
di'nid, Fero bîc'îṅ' de'śał, ado
bîł hodeś'nigo a'bîdîdeśnił',
Sîk'îso în'dah śîże'e ba'ałcî'ni
t'aałtso Kė'nan kė'yahdi kė'-
dahat'îṅ ṅît'eṅîgi śanînāh;
32 Ado ṅîda'nîłkādi danî-
lîṅh, dabîliṅ' yāa'dahalyaṅ'go
yî'danesdîn; ado dabî dîbe
în'dah dabî bēgaśi, în'dah
dėît'în'îgi t'aałtso yîł nînah.
33 Ako ako'donił, Fero,
Hak'go, nîḣididonił, ado Ha'-
at'i'śaṅ' nîḣi ṅîdānîś? nîḣidî-
donił'.
34 Ałcî'ni danidlîṅ'do nî
ṅîdal'a'i dabîliṅ' ṅîdėinîłkād,
k'adt ṅîdîh, nîḣiże'e ałdo' t'a
akot'ė ṅît'eṅ, da'bîdîdohnił':
ako Go'śen kė'yahdi kė'da-
hoht'îṅ' dogo bîniyeh; joh,
ṅîda'nîłkādi t'aałtso I'jîpt
dîne'e bîł danîcoṅ'i ėi'banh.

WOLTA'I 47.

1 Ako Jo'zef daśdiyāgo Fe-
ro abîżdi'nid, Śîże'e în'dah
śîk'îso, în'dah dabîliṅ', în'dah
dėît'în'îgi t'aałtso Kė'nan
kė'yahdeṅ nînînah; ado jo'-
akon, Go'śen kė'yahgi nînî-
nah.
2 Ado hak'îso bîtahdo aś-
dla'go bîł daśdikai'go Fero
bîc'îṅ' bîł nîjîkai.
3 Ako Fero ėi hak'îso adė-
yîdi'nid, Ha'at'i'śaṅ' nîḣi ṅî-
dānîś? ako Fero a'dabîżdi'-
nid, nî ṅîdal'a'i ṅîda'nîłkādi
danî'lîṅh', nîḣi în'dah danî-
ḣiże'e ałdo'.
4 Ado Fero adabîżdi'nid,
Kė'yah bîyî' t'o-atsēd kė'-

hwit'iṅ' dogo bîniyeh nîni'-
nāh; Kė'nan kėyahgi t'ai'-
yîsi hodîcîn'go c'îl at'dîn nî-
ḣiliṅ' bah: ako di'baṅh ṅî'-
danikaṅh, bî'ni nî ṅîdal'a'i
Go'ṡen kė'yah bī kė'dahat'iṅ'
dolėl.
5 Ako Fero hādzigo anîh
Jo'zef yîc'îṅ', Nîże'e în'dah
nîk'îso nānînah:
6 Joh, I'jîpt kė'yahîgi beh-
nîholnih', bî'nigi kė'yah aġā-
go biyîs'îgi biyî' nîże'e în'dah
nîk'îso kė'dahat'iṅ' do; bîni-
di Go'ṡen kė'yah biyî' kė'da-
hat'iṅh: ado bîṫahgi dîneh
ła' dahwiyan'îgi bėhonî'sîn-
daṅ, ėi ṡîliṅ' bînant'a'i ṡa
adîdi'lił.
7 Ako Jo'zef, ėi bîże'e Jė'-
kab, Fero yîc'în' yah iāż:
ado Jė'kab sodolzîn Fero
yîk'îh.
8 Ako Fero ėi Jė'kab ayîdi-
nid, Dokwi'ṡaṅ' nî na'ḣai?
9 Ako Jė'kab hādzigo Fero
ayîdinid, Ṡinîłkāṅdeṅ t'a naṡ-
nė'go nezna'din do'ba'aṅ ṫa'-
din ṡî na'ḣai: ṡinîłkan'îgi
t'adokwi în'dah ṡîc'îṅ' na-
hwi'nā ṅît'en, daṡîże'e ṅîda-
nė'go dėnîłkaṅ ṅît'eṅîgi do
ako'danėlt'ė' dah.
10 Ado Jė'kab sodolzîn Fe-
ro yîk'îh, ado Fero yîts'aṅ-
deṅ c'înadzah'.
11 Ako Jo'zef haże'e în'dah
hak'îso I'jîpt kė'yahgi, kė'-
yah badazdez'aṅh', kė'yah
aġā'go biyîs'îgi, kė'yah Ra-
mi'siz holyeh'îdi, Fero adi'-
nidîgi at'ė'go.
12 Ako Jo'zef haże'e în'dah
hak'îso, în'dah haże'e ba'ał-
cî'ni t'aałtso, ba'ałcî'ni a'da-
nėlt'ė' îgi bîk'ehgo c'iyān beh
bāahojîlyaṅ ṅît'eṅ.
13 ¶ Ado kė'yah t'aat'ė-ṅî-
t'eṅ biyî' c'iyān a'dasdiṅd;
t'ai'yîsi hodîcîn'go ėi'baṅh,
ako I'jîpt kė'yahgi, în'dah
Kė'nan kė'yahgi bîk'ė t'ai'yî-
si bîłdahoyē.
14 Ako Jo'zef ėi I'jîpt kė'-
yahgi, în'dah Kė'nan kė'yah-
gi bēso t'aat'ė a'ła a'yilah,
nadāṅ beh ṅîdadzisni' yēnî',
ako Fero bî kîn go'ne' Jo'zef
bēso yah' ajizjā.
15 Ako I'jîpt kė'yahgi, în'-
dah Kė'nan kė'yahgi bēso
a'dasdiṅdgo, I'jîpt dîne'e Jo'-
zef yaḣaskai'go a'dabîżdi'-
nid, C'iyān nîḣiṫanînih': ha'-
at'i'ṡaṅ' bîniyeh t'a nînał dî'-
ni'nėł? Hálah, nîḣi bēso a'-
dasdiṅd ėi' beh at'eh.
16 Ako Jo'zef adinid, Nîḣi
bēso a'dasdiṅdgo nîḣiliṅ' ṡa-
dahohnił', ado nîḣiliṅ' bîdė-
nah' nîḣa' diyestsoł'.
17 Ako Jo'zef dahaliṅ' ba-
dadziznîl': ako Jo'zef łiṅ în'-
dah dîbe, în'dah bēgaṡi, în'-
dah ṫeli bîdėnah' c'iyān ha'-
daistsod: ako ėi bîġai' daha-
liṅ' yēnî' ał'tso bîdėnah' ha'-
daistsod.
18 Ako ėi nînana'ḣaigo, ba-
nādziskai'go a'dabîżdi'nid,

Bî'dahonilni'hi do bîts'aṅ ṅî-
danil'în' dah do, nîḣi bēso
t'aałtso ṅî'dahalni'; bî'daho-
nilni'hi nîḣiliṅ' t'aałtso bîh
sî'liṅ'; bîdahonilni'hi yoiṅ'go
t'ado yîdzi'hi dah, danîḣits'is
în'dah nîhi kė'yah t'ėyah.
19 Ha'at'i'śaṅ' bîniyeh t'a
nînał nîḣi în'dah nîḣi kėyah
a'dadidiṅł: c'iyān bîdėnah
nîḣi în'dah nîḣi kė'dayah
Fero bî na'nîl dadidlėł: ado
k'ėlyėh' nîḣiṫanînìh, daḣînî'-
nā dolėłgo, ako do dadî'ni'-
nėł dah, ako do kė'yah bîkā
do-naġāhi-dah dolėł.
20 ¶ Ako Jo'zef ėi I'jîptgi
kė'yah t'aat'ė Fero ya' na-
yisnī; I'jîpt dîne'e bî da'da'-
ak'eh bandahaznì, hodîcîn'-
îgi bîk'ehdesdliṅ ėi'baṅh:
ako'dzago kė'yah Fero bîh
sîliṅ'.
21 Ako dîneh I'jîpt bîyî'
da'nîłts'aṅdeṅ kîn-hadas'āhî-
gi bîyî' kė'dahat'iṅgo a'jilah.
22 Nā'daiłniṅ'hi bî kė'da-
yah t'ėyah t'ado ṅîdzisnī
dah; nā'daiłniṅ'hi ėi Fero
t'asah'di c'iyān ba' ninî'nîl-
go; ako Fero bėnînîlîgi ėi
dėiyaṅ' ṅît'eṅ; ėi'baṅh ha
kė'dayah t'ado handahaznī
dah.
23 A'kohgo Jo'zef ėi dîneh
ayîdi'nid, Jo'akon, di'jiṅh nî-
ḣi kė'yah bîł Fero bah na'-
nîḣiyeł'nī: ako kwe'e k'ėl-
yėh nîḣah, ako kė'yahgi k'î-
dadîdohłėł.
24 Ako agîż ba'holżiżgo
ko'dadohnił, ła' Fero ba'da-
ḣidohjîh, ako din'di akona-
nėlt'ė'go ėi danîḣi' do, nîḣi
da'da'ak'ehgi k'îdadîdohłėł
bîniyeh, ado nîḣi în'dah nî-
ḣik'ėi, în'dah nîḣada'ałcîni bî
c'iyaṅ' dolėł.
25 Ako adadi'nid, Yîsda'nî-
ḣi'nînîl: Bî'nidi Bohonîśni'hi
nîḣadajoba'go, Fero bî na'nîl
dadidlėł.
26 Ako I'jîpt kė'yahgi t'aa-
t'ė-ṅît'eṅ Jo'zef di bėhaz'aṅ'-
go a'yilah, di'jiṅgo ṅîdîh, ėi
Fero ła' bî dogo; nā'daiłniṅ'-
hi bî da'da'ak'ehgi t'ėyah
dodah, ėi do Fero bîh sîliṅ'
dah.
27 ¶ Ako Îz'rel ėi Go'śen
kė'yah bîyî' kė'dahat'iṅ ṅît'-
eṅ; akwe'e dėiît'înîgi da-
hazliṅ, ado laṅ'i dzîzliṅ, ado
ayoat'ėgo k'ėaṅżde'żìż.
28 Ako Jė'kab ėi I'jîpt kė'-
yahgi kėhat'iṅgo tsosts'îts'-
ādah na'ḣai: ado Jė'kab bi-
nîłkāṅdeṅ nezna'din do'ba'-
aṅ dîz'din do'ba'aṅ tsosts'ît
bî na'ḣai.
29 Ako Îz'rel dadotsałjîṅ'
k'adeṅ ba'holżiśgo, haye' Jo'-
zef Hak'go, bîżdi'nidgo abî-
jînîh, Nîł nîśłiṅ'go na'noś-
kaṅh sî tsosk'ît bîya adîl-
nih', ado joba'i în'dah ya'-
at'ė'go śandi'nał; na'noś-
kaṅh do I'jîptgi łėh śîdilṫėł
dah.
30 Daśîṫa yēnî' bîṫahgi sî-

tiṅ' do ní'sîn, ako I'jîptdo c'î-
ŝîdiłt̄ėł, ado łėyî-ŝîjė'îgi łėh
ŝîdił't̄ėł. Ako ażdi'nid, T'a
adi'nînidîgi a'deŝnił.
31 Ako ażdi'nid, God bînał
ŝîc'îṅ' handzih: ako God bî-
nał bîc'îṅ' hadzodzī, ako Îz'-
rel ha tsask'eh bîkāgi ya
a'dzidzah.

WOLT̄A'I 48.

1 Ako akodza do'bîk'îjîṅ'
ła' Jo'zef yîł holne', Jo'akon,
nîże'e datsah: ako haye' Ma-
nas'seh în'dah I'frem daŝ-
diēż.
2 Ako ła' Jė'kab yîł holne'-
go adi'nid, Jo'akon, nîye' Jo'-
zef nîc'îṅ' yîgał': ako Îz'rel
dzîł'dzîl iżdilyā'go tsask'eh
bîka dasnesdah.
3 Ako Jė'kab ėi Jo'zef ayî-
di'nid, God-T'aałtso-Yînėl'a'-
ni Luz'di, Kė'nan kė'yah bî-
yî' ŝa niyāgo ŝîk'i sodolzîn,
4 Ado aŝîdi'nid, Jo'akon,
k'ėaṅyîl'żîŝgo a'ndeŝłił, ado
na'ałcîni nās daḣîlcih'îgi
t'oahayuigo adeŝłił, ado nîts'-
aṅdo dîneh t'oahayui k'ėaṅ-
dayîlżiŝ'go adeŝłił; ado di
kė'yah na'ałcîni nās daḣîl-
cih'îgi badîdeŝ'ał hol'āgo da-
bî dolėłgo.
5 Ako nîye' t'aała', I'frem
îṅ'dah Manas'seh, ėi I'jîpt
kė'yahgi na' yîżcîn'îgi, t'ahdo
I'jîptgi nanî'ŝah dah yeṅdaṅ,
ėi ŝîh; Ru'ben în'dah Sî'mian
ŝîh'îgi giat'ė'go ŝîh dolėł.
6 Ado na'ałcîni na nādocił'-
îgi ėi t'a nî do, ado bîk'îso
bîk'ehgo kė'dahat'iṅ'gi dajo-
żi' dolėł.
7 Ako t'a ŝîh Pė'dandeṅ
niya yeṅdaṅ, Rė'cel ŝa'ałk'-
ėh daztsaṅh, Kė'nan kė'yah-
gi yî'nėł'go, I'frath t'aayîdi
hadzih'go ī'daṅ: ado I'frath
t'ah bîc'îṅ' yî'nėłgo łėh hoł-
tiṅh', akwe'e Beth'lihem hol-
yeh.
8 ¶ Ako Îz'rel ėi Jo'zef bî-
ye'keh dziłtsaṅ'go ażdî'nid,
Di'ŝaṅ' ḣai' at'iṅh?
9 Ado Jo'zef haże'e abîżdi'-
nid, Ŝîye'keh at'iṅh, kwe'e
God ŝėnînîl'îgi. Ako ażdi'-
nid, Na'noŝkaṅh, bîł ŝānîkāh
ako bîk'i sodîdesziṅł.
10 Ako Îz'rel hast̄ihgo bî-
ninā bînā do yeh oiṅ' dah
sîliṅ'. Ako bi'ġahgi nîżnîēż-
go yî'za-not'aṅh, ado a'di-
holtsōd.
11 Ado Îz'rel ėi Jo'zef ayî-
di'nid, Do nînîṅ nėdestsėł'-
dah nî'sîn ṅît'eṅ, ako ṅîdîh
God na'ałcîni ałdo' ŝėinî'ēż.
12 Ako Jo'zef bîgodt' yît̄a'-
gi sîziṅgo nahjîṅ' ko'jilah,
ado hanîṅ beh nî'jîṅ' ya
a'dzidzah.
13 Ako Jo'zef t'aa'ła' daŝ-
diēż, I'frem nîŝnājîṅ' beh
Jė'kab nîŝtl'ajîṅ' bîc'îṅ' nîż-
nîłtiṅ'go, ado Manas'seh nîŝ-
tl'ajîṅ' beh Jė'kab nîŝnājîṅ'
bîc'îṅ' nîżnîłtiṅ'go, ako bîc'-
îṅ' nîżnîēż.

14 Ado Îz'rel nîṡnājîṅ' beh
k'ïzdesni'go I'frem bîtsi bî-
kā dasdesnī, ėi akēdeṅ yîṡ-
ci'ni jîlîṅh, ado nîṡtl'ajîṅ'
beh Manas'seh bîtsi bîkā
dasdesnī, ako hoł bėho'zîngo
dasdesnī; Manas'seh ėi atsė
yîżcîn'îgi at'ė ėi'baṅh.
15 Ako Jo'zef bîk'i sozdol-
zîngo ażdi'nid, God, ėi ṡîże'e
Ė'braham, în'dah Ai'zîk yi'-
ġahgi naāṡ ṅît'eṅîgi, ėi God-
îgi ṡinîłkāṅdeṅ di'jiṅjîṅ' ṡa-
na'ałtso' ṅît'eṅ,
16 Diyîn-nal'a'i ėi baṅhî-
giat'ėh'îgi yîts'aṅdeṅ yîsda'-
ṡiłtîn'îgi, aṡikeh yîk'i sodî-
dolziṅł'; ṡî'żî' ado ṡîże'e
Ė'braham în'dah Ai'zîk da-
bî'żî' beh dajożi' do; ado na-
hasdzaṅ bîkāgi t'ai'yîsi t'oa-
hayuigo k'ėaṅdî'not'iṅł.
17 Ako Jo'zef haże'e ėi
I'frem yîtsi yîkā dahdesnī
dziłtsaṅ'go, do hoł ani' dah-
go, haże'e dah-bîżdîdiłni'go,
I'frem bîtsi bîts'aṅdo, Ma-
nas'seh bîtsi bîkāgi dahbîż-
dîdołnîh bîniyeh.
18 Ako Jo'zef haże'e abîż-
di'nid, Do akot'ė dah ṡîże'e:
di atsė yîżcîn'îgi at'eh ėi'-
baṅh; nî'la' nîṡnājîṅ' beh
bîtsi bîkā dahdîlnih'.
19 Ado haże'e do īnî'zîngo
adi'nid, Ṡîh ṡîł bėho'zîn ṡiye',
ṡîh ṡîł bėho'zîn: ėi ałdo ła'
dîne'e dolėł, ėi ałdo' ayoat'ė
dolėł: ako ṅîdîh t'aani bîtsî'-
li bîlāhgo ayoat'ė' dolėł ado
ba'ałcîni nās daṅîlcih'îgi
t'oahayui ał'aṅ dadîne'e da-
dolėł.
20 Ado ėi bîjiṅh yîk'i sodol-
zîngo adi'nid, Îz'rel, nî'żî' yîł
a'k'i soda'dîdolziṅłgo adani'
do, God, ėi I'frem în'dah Ma-
nas'seh giat'ė'go a'nîṅidolił:
ado I'frem ėi Manas'seh yî-
lāhgo at'ė'go a'yilah.
21 Ako Îz'rel ėi Jo'zef ayî-
di'nid, Jo'akon, dadestsał:
ako ṅîdîh God nîł naaṡ do,
ado danîże'e bî kė'yah yēṅ-
go na'nîṅidoîṡ.
22 Îndîdah kė'yah ła' nîk'-
îso bîlāhgo nadînîaṅh', ėi'di
A'mor dîne'e ṡî dîltlîṡ în'dah
ṡė îłtin' beh bîġa'dîneṡt'aṅh.

WOLT̄A'I 49.

1 Ako Jė'kab haye'keh,
Hak'go, bîżdi'nidgo abîjînîh,
Aṅah' ohnėh, ako nās yoł-
kał'go nîṅic'îṅ' a'dahodonîł'-
îgi beh nîṅił hodeṡnih.
2 Aṅah' ohnėh'go, dai'soł-
ts'an, Jė'kab bîye'keh;
dano'łîn'îgi;
Nîṅiże'e Îz'rel dai'sołts'-
áṅ.
3 Ru'ben, nî atseh' ṡa yîż-
cîn'îgi nî'lîṅh, sîdzi'li,
în'dah sîdzi'li beh ho-
de'żiżîgi nî'lîṅh;
Alāhgo ayoat'ėh'îgî în'dah
alāhgo adzi'li.
4 T̄oh yo'anolġāżi nahonî'lîn
bînina do alāhgo ant'ė'
dah dolėł;

Nîże'e bî tsask'ehjîṅ' ini-
yah', ėi'baṅh;
Ī'daṅ baṅhîgi in'dza: ṡî
bîkā-dahanīėhi bîkājîṅ'
iniyah'.
5 Sî'mian în'dah Li'vai' ėi
ałk'îs nîdlîṅh;
Bî dîltlîṡ ėi bēdadî'lah'îgi
bî dėnî' a'dat'eh.
6 Ṡi sîzîn nî'li'ni, bî nahat'-
āh în'dah a'ła-naadlėh'-
îgi t'ado bîīah nînāhi,
Ṡė ayoat'ėi' t'ado bîł nîlî'-
ni:
Baho'ciṅdgo dîneh lė'i yi-
yisĥiṅ', ėi'baṅh,
Ado a'k'ėhal'iṅ'go bēgaṡi
bî tsa'ts'ît k'i'nîgîż.
7 Bahaciṅ'îgi ėi baṅhîgi a'-
bîdîdolnił, t'ai'yîsi haṡ-
kė'go, ėi'baṅh;
Ado t'ai'yîsi do joba'go
baha'ciṅ' ṅît'eṅ:
Jė'kab dîne'e bîīahgi ał-
ts'a'-deṡnîł,
Ado Îz'rel bîīahgi īaido'-
jah'.
8 Judah, nîh nîk'îso na'da-
hanih' do:
Nė enā dabîk'os yînīaṅ'-
do;
Nîże'e bîye'keh nîc'îṅ' ya-
a'ndat'iṅh' dolėł.
9 Judah ėi Naṡdo'i-tso bî-
ya'żî at'eh:
Nanîłtsėd'îgi bîts'aṅ dah-
n'dîndzah ṡîye':
Dahjîṡjiṅd'go, naṡdo'i-tso
nahalîn'go dzîzdah',
Ado naṡdo'i-tso ba'ādîgi
giat'ė'go; ĥai'ṡaṅ' nabî-
dîdołt'ėł?
10 Nat'a'-gîṡ Judah do bî-
ġadotiṅł' dah,
Ado nat'āni-bî-gîṡ bîkē
bîīa'deṅ do hadotiṅł'
dah,
Ṡai'loh niyājîṅ;
Ado ėi dîneh bîk'eh daho-
jîł'iṅ' dolėł.
11 Bî īeli-ya'żî c'îl-naatl'oī-
sîkādgo yaṅh dahna'-
yîtl'oh,
C'îl-naatl'oī-sîkād biyîs'î-
gi ṅîdîh;
C'îl-naatl'oī-bî-īo biyî' bî
ē' īanėz'gîz,
Ado yėhadît'ėh'îgi c'îl-na-
atl'oī bî dîł biyî':
12 Bînā c'îl-naatl'oī-bî-īo beh
łîci' do,
Ado bî gwo apbe' beh łî-
gai' dolėł.
13 Ze'bulan ėi īo-ṅîīėl bî-
baṅh'gi, tsîn-naėł' ho-
lonîgi kėhat'iṅ' dolėł;
Ado tsîn-naėł' ba' naėł'
do;
Ado bî kė'yah hodzo'îgi ėi
Zai'dan bi'ġah dolėł.
14 Îs'seker ėi īeli bîdzi'li at'-
eh,
Dîbe dabaġan' yîīa'gi sî-
ti'ni:
15 Ako hā'alyiṅh ya'ahot'-
ėh'îgi hodziłtsaṅh',
Ado kėyah'îgi hożo'ni
laṅh';
Ado ha wos ya a'jilah da-
hażdidoyėł'go,

Ako a'nal'a'i sîliṅ'go nā-
nîṡ t'ėyah yanaġah'.
16 Dan ėi bî dîne'e yėnt'iṅ'
doléł,
Îz'rel ła' dadîne'e nî'liṅ'-
go.
17 Dan ėi hont'i'gi tl'iṡ sîtîn'-
îgi nî'liṅ' do,
Ałingi tl'iṡbîkā-nîdzîs-
kai'îgi,
Łiṅ bîkełalîgi aḣił'hāṡ
do,
Ako bîk'i sîdah'îgi t'aṅ-
jîṅ'go a'daḣînidėh' do-
lėł.
18 Jîho'vah nîli'ni, nî beh-
yîsda'-ildė'hi bîba' anî-
ṡt'eh.
19 Ged, ėi ṅîdabāhîgi bîk'-
ido'jāh;
Ako ṅîdîh dabîke'tal yîk'î'
dîdoltał'.
20 A'ṡer bîts'aṅdeṅ c'iyan'
nesk'ahîgi holoṅ' do.
În'dah ādo ṅîdat'āni bî
c'iyan' dalkan'îgi naha-
dlėh' dolėł.
21 Naf'telai ėi biṅh ba'ād
bîdocît'îgi at'eh:
Sad î'lîn'îgi yeh yałti'.
22 Jo'zef ėi tsîn bîgān t'o-
ahayu'i baṅh naadlėh'-
îgi at'eh,
Ṫoh-ha'lîn'îgi bi'ġahgo
tsîn bîgān t'oahayu'i
baṅh naadlėh'îgi;
Bîgān tse nastl'înîgi bî-
lāhgo adahezyiṅh'.
23 Da'dîlt'ōhi ha'nî' ha a'da-
yilah,
Ado dahołt'oh ṅît'eṅ, ado
dahojo'ła' ṅît'eṅ.
24 T'a a'ko' ṅîdîh beh ełtin'
t'ah bîdzil',
În'dah bî'la' bîgān bîł
bîdzil'go al'yah,
Jė'kab bî God-Ayoat'ė-
bîdzi'li bî'la' beh;
(Ko'deṅ na'nîłkādîgi ėi
Îz'rel ba tseh'îgi at'-
eh.)
25 Nîże'e bî God ṅîdîh, ėi
nîkā anal'wo' dolėł'îgi,
Ado T'aałtso-Yînėl'a'ni
beh, ėi nîk'îhojîdli' do-
lėł,
Ya'dîłḣîł biyî'deṅ ak'îho-
jîdlih'îgi beh,
În'dah wo'yahdeṅ ak'îho-
jîdlih'îgi beh,
În'dah daapbe'do ak'îho-
jîdłih'îgi, în'dah daiṡ-
c'îtdo ak'îhojîdlih'îgi
beh nîk'îjîṡdli' dolėł.
26 Nîże'e nîk'îhojidlih'îgi
Ėi daṡîła' yēnî' beh-ak'î-
hojîdlih'îgi bîlāh at'ė'-
go
Hol'āgo dadzîł'îgi nînt'i'-
jîṅ' ṅîdîh:
Ėi'di Jo'zef bîtsi bîkāgi
dolėł,
Ado bîk'îso yîts'aṅ na-
ġah'îgi bîtsi-t'āgi.
27 Ben'jamîn ėi ma'iṅ-tsoh
nahalîn'go al'ġał do:
Abîn'îgo yîłḣîdîdėł'îgi yîl-
dėł' do,
Ado e'e'āhgo niyîsnan'-
îgi ałṫai'nih' dolėł.

28 Di'di t'aadzîł'tso Îz'rel
dadîne'e nakits'ādahgo dajî-
lîṅh': ako di'di dabîże'e yeh
bîc'îṅ' hadzi' ado hak'îdaho-
dzîsdlî'; ado t'aadzîł'tso t'a-
łaiż ṅîtîn'îgo beh-ak'îhojî-
dlih'îgi bîk'ehgo bîk'i soz-
dolzîn.
29 Ako hażo'ogo bîc'iṅ ha-
dzodzi'go abîżdi'nid, Ṡî dî-
ne'e yēnî' bîł aṅa' adeṡnił:
daṡîże'e yēnî' bîł yo'adaṡî-
dołîł, tse-bi-hodza'ni go'ne',
ėi Heth dîne'e, I'fran bî da'-
ak'eh biyî'gi.
30 Makpi'lah da'ak'ehgi tse-
ya-go'ne'-ahodzan'îgi, Mam'-
re bîc'îṅ'gi, Kė'nan kė'yahdi,
ėi da'ak'eh łėh dahodi'nił bî-
niyeh, Ė'braham ėi I'fran,
Heth dîne'e yā nayisni'îgi.
31 Akwe'e Ė'braham łėh
destiṅh', în'dah bė asdzaṅ
Sa'rah do'; akwe'e Ai'zîk łėh
destiṅh', în'dah bė asdzaṅ
Rebe'kah do'; ado akwe'e ṡîh
Li'ah łėh yîłtiṅh'.
32 Ėi da'ak'eh în'dah bi-
yî'gi tse-ya-go'ne'-hodzan'-
îgi, ėi Heth ba'ałcî'ni bā nî-
hazni'.
33 Ako Jė'kab biye'keh ałtso
hażo'ogo yîł daholne'go, ha
tsask'eh bîkājîṅ' a'nzdol'ēz-
go, ha nîłc'ih hayî'deṅ hāl-
wodt, ako hak'ėi yēnî' aṅî-
kāhgo ajiyāh.

WOLT̄A'I 50.

1 Ako Jo'zef haże'e bînîṅ
bîk'îjîṅ' ya a'dzidza'go ji'-
cah, ado bîzaż-not'aṅh'.
2 Ado Jo'zef bîn'dal'a'i azė-
adėł'în'îgi, haże'e bîk'îdadî-
dohdîs', bîżdi'nid: ako azė-
adėł'în'îgi Îz'rel yîk'îdadez-
dîz'go dėsgan'.
3 Ado dîz'din jîṅh bi'ġah
ban'dajît'iṅh; akot'ė'go dėł-
gan'îgi beh banjîkai: ako
I'jîpt dîne'e hā daca'go tsos-
ts'îtdin yîskaṅh'.
4 ¶ Yołkāłi biyî' acāh yēnî'
baġa'hoṡżiż'go, Jo'zef hadzī
Fero bî kîn go'ne' ṅîdakai'-
îgi bîc'îṅ', ako abîżdi'nid,
K'adt nîṅił nîṡłiṅ'daṅ, na'nî-
hoṡkaṅh, Fero bîc'îṅ' hada-
dohdzih'go a'dadîdohnîł',
5 Ṡîże'e, God t'a bînał di
beh ṡanaho'nîāṅh, jîdi'nid,
Jo'akon, dadestsał', Kė'nan
kė'yahgi łėh ṡîdîdolt̄ėł bînî-
yeh haho'gēdîgi, akwe'e łėh
ṡîdił't̄ėł. Ako k'adt Na'noṡ-
kaṅh, ṡî'nidi akōṅ de'sał'go
ado ṡîże'e łėh deṡt̄ėł'go adeṅ'
na'deṡdał'.
6 Ako Fero adi'nid, Ṅîlah,
akōṅ dînāhgo nîże'e łėh dił'-
t̄ėł, God t'a bînał ba'nahwinî-
āṅ yeṅ'gi at'ė'go.
7 Ado Jo'zef, bîże'e łėh yîł-
t̄ėhgo dahadiėż: ado Fero
bîndal'a'i t'aałtso, în'dah ha
kîn go'ne' alāṅjîṅ' ṅîdakai'-
îgi, în'dah I'jîpt kė'yahgi
alāṅjîṅ' ṅîdakai'îgi t'aałtso
bîł akōṅ jî'kai.
8 Ado Jo'zef bî kîn go'ne'

ṅîdakai'îgi t'aałtso, în'dah
bîk'îso, în'dah bîże'e ba'ałcî'-
ni: ako ba'ałcî'ni adałts'isîgi
t'ėyah, în'dah dabî dîbe, în'-
dah dabî bēgaśi ėi t'a Go'śen
kė'yahgi ṅî'dėznîl.
9 Ado nat'āni dabî tsîn-
nabaṅs, în'dah łiṅ ṅîdabi-
yėh'îgi bîł jînînāh: t'oahojî-
yu'igo.
10 Ado Jor'dan tse'nah,
Ė'tad bî ho-dîlkoṅh'îgi, tl'oh-
nadāṅ-hadajîłk'āhîjîṅ' jî'kai-
go: akwe'e daji'cah, t'aiyîsi
yė'go daji'cah: ako Jo'zef
bîzad k'ehgo tsosts'ît jîṅh
bi'ġah haże'e ba daji'cah.
11 Ako ėi kė'yahgi kė'da-
hat'în'îgi, Kė'nan dîne'e
Ė'tad bî ho-dîlkoṅh'îgi dajî-
ca'go dahwiłtsaṅh, ako ada-
di'nid, Di Ijîpt dîne'e t'ai'yîsi
yînił a'dat'eh laṅh': Di'baṅh
Ė'bel Mîz'rėm hosye', Jor'-
dan tse'nadi.
12 Ako haye'keh t'a a'da-
bîżdi'nid yeṅ'gi a'daho'lah:
13 Hálah haye'keh Kė'nan
kė'yahgo dahonîłtiṅ'go, Mak-
pi'lah, da'ak'ehgi, tse-yago'-
ne' yo-a'daho'lah, ėi Ė'bra-
ham, I'fran, Heth dîne'e yā
nayisni', Mam're bîc'îṅ'gi,
hwi'go biyî' yo-a'dahodîlne'
bîniyeh.
14 Ado haże'e yo-a'daji'lah
do'bîk'îjîṅ' Jo'zef în'dah
hak'îso, în'dah t'aałtso haże'e
yo-a'dajîlėhgo bîł jîkai'îgi,
I'jîptgo bîł ṅijî'kai.

15 ¶ Ado Jo'zef bîk'îso dabî-
że'e daztsaṅ'go dadziłtsaṅ'-
go, adażdi'nid, Jo'zef baṅhîgi
bîc'îṅ' a'dėdza yēnî', t'aani
baṅh nîħik'ė'dîdoał śa'śîn.
16 Ako Jo'zef bîc'îṅ' sād
a'dajila, Nîże'e t'ahdo datsāh
yeṅdaṅ hażo'o adi'nid, dajî-
ni'go.
17 Kot'ėgo Jo'zef bîc'îṅ' ha-
dadodzih, Na'noškaṅh, nîk'-
îso t'aadzago yanaskai'îgi
în'dah baṅhîgi a'dadzāîgi
bandînîāh: nîc'îṅ' baṅhîgi
a'dadza ėi'baṅh: ako k'adt
nîże'e bî God bîndal'a'i bî
t'aadzago yanaskai'îgi ban-
dînîāh. Ako Jo'zef bîc'îṅ'
ya'dajiłti'go yî'cah.
18 Ako hak'îso ha yîkai'go
hac'îṅ' danešjol'go adadi'nid,
Jo'akon, nî na'nîl danidlîṅh.
19 Ado Jo'zef ėi ahodi'nid,
T'ado bîk'ė nîħîł dahoye'e,
da' śî'îś God sezîn'îgi se'-
zînh?
20 Ako nîħi t'ėyah baṅhîgi
a'daśo'łėh'go a'daht'iṅ ṅît'-
eṅ, ṅîdîh God ėi ya'at'ėh'
dolėł'go yînaha'ā ṅît'eṅ, di'-
jiṅh at'ėh'îgi at'ė'go idolił
bîniyeh, dîneh laṅ'i yîsda'hi-
dokāhgo bîniyeh.
21 Ako k'adt t'ado bîk'ė nî-
ħîł dahoye'e; nîħaahaśyaṅ'
do în'dah nîħada'ałcîni, ako
bîtah hoji'śoṅdgo ado bajî-
joba'go bîc'îṅ' hadzisdzī.
22 ¶ Ako Jo'zef ėi I'jîptgi
kė'hojît'iṅ ṅît'eṅ, hoh, în'dah

haże‘e ba‘ałcîni do‘: ado Jo′-
zef nîbinilkan′îgi nezna‘din
do′ba‘aṅ nezná na′ḣai.
23 Ako Jo′zef I′frem bîna′li
ba‘ałcîni yiyiłtsaṅh: Manas′-
seh bîye‘ Mė′ker ba‘ałcîni
ałdo‘ Jo′zef bîtsî′k’ėgi yînė-
saṅh′.
24 Ako Jo′zef hak’îso abîż-
di′nid, Dadestsał laṅh′, ako
God t’aani nîḣa nadāh do,
ado di kė′yahdo c’înîḣidoîṡ,
kė′yah, Ė′braham în′dah Ai-
zîk în′dah Jė′kab yeh ya′nî-
ḣonîan′îgi ėi bîc’îṅ‘.
25 Ako Jo′zef ėi Îz′reł ba‘-
ałcîni God t’a bînał ha′nda-
haz˙āṅgo abîżdi′nidgo ajînîh,
God t’aani nîḣa nadāh do,
ado sîts’în kodo dayînohjāh
dolėł.
26 Ako Jo′zef daztsaṅh,
nezna‘din do′ba‘aṅ neznáh
bî na′ḣaigo: adobîk′îdazdez-
dîzgo desgan′go I′jîptgi tsî-
ts’ā bī hodoltiṅh′.

MO'ZES BÎ NALTSOS NAKI'ÎGI

C'ÎNÎNAH YOLYEH'ÎGI

BÎK'EH-AHONI'ŁI NEZNĀH

WOLT̄A'I 20: 3–17.
3 ¶ T'akah na'nała' danî
god ṡilāṅjiṅ' holoṅ'go īnî'sîn
yi'la'.
4 ¶ Ha'at'ih'îgi-dah bîk'ėaṡ-
ciṅ'go be'elya'i do ada adil-
niŀ' dah, do ṅîdîh ha'at'ih'îgi-
dah ya'dîŀhîł bîyî'di daho-
lon'îgi bî'di'liŀ' dah, do ṅîdîh
nahasdzaṅ bîkāgi daholon'-
îgi dah, ado do ṅîdîh t̄oh bî-
yî'di daholon'îgi dah.
5 Ako ėi bîc'îṅ' do ya
anant'iṅh dah dolėł, do ṅîdîh
bîc'îṅ' naho'łā dah dolėł, há-
lah, ṡîh, ėi Jîho'vah nî God
nîṡłîṅh, ako God ołc'îndi nîṡ-
łîṅh ėi'baṅh, daat̄a baṅhîgi
a'dadzāîgi ėi bada'ałcîni t̄adi
ado din'di ałk'î-n'da'aṡciṅh'
ṅîdîh ṡîk'ėdadînih'îgi ėi
at̄eṡ'iṅ' dolėł:
6 Ṅîdîh mil'go dalt'ė'go
ayoadaṡo'ṅîn'îgi ado bėho-
seŀ'āni yāa'dahalyāni ėi t'ė-
yah ṡė ajoba' beh bîk'îdajîṡ-
dli' dolėł.
7 ¶ Jîho'vah nî God bî'żî' ėi
do-î'liṅ'go do bahadi'dzih
dah: hálah, Jîho'vah bî'żî' t'a
do-î'liṅ'go ba' hadzodzī ṡiṅ,
ėi ha'at'e' do haṅh at'dîngo
aho'sîn le' at'ė' dah dolėł.
8 ¶ Haayiṅh-jiṅh ėi diyîn-
go bāahayaṅh' beh bėnîl'nih,
9 Hast̄aṅ jiṅh ėi' bîyî' na-
nîlnîṡ do, ado nî nānîṡ ałtso
ā'liŀ dolėł:
10 Ṅîdîh tsosts'ît jiṅh'îgi
ėi Jîho'vah nî God bî haa-
yiṅh-jiṅh at'eh: ako ėi' bîyî'
do nanîlnîṡ dah dolėł, nî' do-
dah, nîye' dodah, nîtsî' do-
dah, dîneh na' nal'a'i dodah,
asdza'nî na' nal'a'i dodah, nî
bēgaṡi dodah, nî dîneh-do-
bėho'zîngo naġāngi ṅîda-
kai'îgi ałdo' 'dodah:
11 Hálah, hastaṅ jiṅh'îgi
bîyî' Jîho'vah ėi ya'dîŀhîł în'-
dah nahasdzaṅ a'yilah, t̄o'-
ṅît̄ėl în'dah ėi bîyî' daholo'ni
t'aałtso, ado tsosts'ît jiṅh az-
liṅ' bîyî' ėi hanalyiṅ; ėi'-
baṅh Jîho'vah ėi haayiṅh-
jiṅh yîk'i sodolzîn ado di-
yîn'go a'yilah.
12 ¶ Nîże'e în'dah nîmah ėi
nîł nî'liṅ'go īnî'sîn: ako t'ė-
yah Jîho'vah nî God nî' bî-
kāgo niyołkāłi nėdînîan'îgi
ėi laṅ'i idoliŀ.

13 ¶ Do adziłħė' dah.
14 ¶ Do ażdilė' dah.
15 ¶ Do ażnîiṅh' dah.
16 ¶ Bîł kė'hot'i'ni t'ado
t'aadzago ba hŏl'ne'e.
17 ¶ Bîł kė'hot'i'ni baġan'
t'ado bîda'nînîlni'hi, bîł kė'-
hot'i'ni bė asdzaṅ t'ado bî-
da'nînîlni'hi, dîneh ba' nal'a'i
ṅîdîh dodah, asdza'nî ba' na-
la'i ṅîdîh dodah, bî bēgaṡi
ṅîdîh dodah, bî t̄eli ṅîdîh do-
dah, ado bîł kė'hot'i'ni bîh'-
îgi ėi t'aałtso dodah.

SÎN 1.

1 Dîneh ła‘ hoł hożò'nī ėi
do-God-k'ehgo a'nî‘dahaai'
bîk'ehgo joga'łī, do ṅîdîh
baṅhîgi adani'łi bîtah dzîzi'-
ni, do ṅîdîh a'ndahałt'i‘i bî-
tah dzîzdai'.
2 Ṅîdîh baṅh hoł hożò'nī ėi
Jîho'vah bîzad-bîk'eh-a'ho-
ni'łi; în'dah t'a ėi bîzad-bî-
k'eh-ahoni'łi t'ėyah bantsî'-
dzîkes t'aakwi jiṅh în'dah
t'aakwi tl'ē.
3 Îndah to-nî'li'ni bîbaṅh'gi
tsîn-baṅh-anît'āni ła‘ iah'
nahojî'lîn, ako bahwilżiś'go
ho nest'aṅ‘ haṅh na'hodlėł
do; hat'aṅ t'ėyah do niłnėh'
dah do; în'dah ha‘at'i-dah
ajoli'łi ėi î'liṅ' dolėł.
4 Do-God-k'ehgo-adat'ė' ėi
do akot'ė' dah: ṅîdîh ėi t'ė-
yah ażōl bîł yo‘adahayoł'îgi
ṅîdahojî'lîn.
5 Ėi'baṅh a'nahwit'āh-bė-
nîłkāṅgo ėi do-God-k'ehgo-
adat'ė' do atah dadzo'ziṅh
at'ė' dah, nā ałdo‘ baṅhîgi
adani'łi ėi baṅhîgiat'ė-baṅh-
a'dadîni a'ła-ṅî'dadlėł'gi do
atah dadolėł dah.
6 Hálah, baṅhîgiat'ė-baṅh-
a'dadîni ba'dahont'i‘i ėi Jî-
ho'vah bîł bėho'zîn: ṅîdîh
do-God-k'ehgo-adat'ė' ba'-
hont'i‘i ėi ādiṅł dolėł.

SÎN 23.

1 Jîho'vah ėi śāahalyāni
at'eh; do bî‘dînîśłî'ni dah do.
2 Nanîse‘ ałtas'ėi' ya‘at'ė'hi
dayîtsŏ'gi na'ħînośtėłgo ah-
so'sîn: toh daszė'i bîbāṅhgo
śa' naġah.
3 Śi sîzi'ni ya‘at'ėh'go śa
anāyodlił: bî'żi‘ bîk'eh a‘at'-
e‘-at'dîni dabîntingo śa' na-
ġah.
4 Ado anonėł' bî ca'ha‘oh
bîł bîkōh go'ya c'ėhî'śah ṅî-
dîh bėdahadzî'ti do bîk'ė śîł
hoyė' dah dolėł: nîh śîł yîaś'
ėi'baṅh; ado nî tsîhał' în'-
dah nî gîś ėi'di beh ha‘oś-
nîh'.
5 Bîkā-ada'ni t'a ał'diṅdgo
śa‘ īnî'sîn śî daana‘i dabînał:
ado sîtsit'āgi tlah baṅh īnî'-
sîn; śîh beh-adla'ni ṅîdîh
wo‘aṅlîṅh'.
6 T'aani ya‘adat'ė'hi în'dah
ajoba‘i ėi nî‘ nîłdiṅd bîjiṅ'-
jîṅ‘ śîkēdeṅ holoṅ' do: ado
în'dah hol'āgo Jîho'vah bî
kîn bîyî‘ kė'haśt'iṅ' dolėł.

SÎN 32.

1 Hoł hożò'ni ėi ła‘ t'a ha-

za'kah a'dzidza yēnî' t'aałtso
ha na'hidest'aṅh, în'dah
baṅhîgi a'dzidza yēnî' t'aał-
tso hak'ėolcoṅ'.
2 Dîneh ła' hoł hożò'ni ėi
Jîho'vah do baṅhîgiat'ė ha-
c'îṅ' nayił'ƚa' dah, în'dah ho
nîłc'îh t'ėyah bîyî' anót'āh
at'dîn.
3 T'aakwi jiṅh t'o bîł aṡ-
t'ė'dînîṡt'ė'go sîts'în ṡîyî'di
dadi'yah nahalîn sîliṅ', dî-
nîṡṅîn'îgi beh.
4 T'aakwi jiṅh în'dah t'a-
akwi tl'ē nî'la' ṡîk'îjîṅ' da-
ṅėł'dăs: beh dînîṡtlė yēnî' ėi
ṡiṅ'go hazga'nī yîc'îṅ' nas-
dliṅ'.
5 Baṅhîgi as'dza yēnî' t'a-
anigo nîc'îṅ' aṡ'ła în'dah t'a
sî'za'kāh as'dza yēnî' do na-
nîṡ'în' dah. Ako adeṡnîh,
Bėhaz'āni bîlāh ṅîdînîṡtal'
yēnî' Jîho'vah bîł bė'hode-
siṅł' în'dah nîh baṅhîgiat'ė
beh t'a sî'za'kāh as'dza yēnî'
ṡandi'nîaṅh'.
6 T'a di' baṅh God-k'eh-go-
adat'ėi' t'aałtso nîc'îṅ' yikāh
sodadîlzîn' dolėł, t'a nîk'î'-
dahîdokāhdaṅ: ako t'aani
ƚoh ayoat'ėh dilkōṅ'go ṅîdîh
ėi do aṅa'nideṅ bîc'îṅ', ṅî-
daŏgėh' a'dat'ė' dah dolėł.
7 Nîh t'ėyah bī na'ṅîdîṡ-
t'iṅ'hi nî''lîṅh; ac'îṅ'-nahwi'-
nāni do-ṡîdełni'go aṡinî'sîn
do; yîsdah-ildėh'go beh sîn'-
îgi ṡînadėl'āgo aṡinî'sîn do-
lėł.
8 Beh yînał' dolėłi ėi beh
nandî'neṡtiṅł în'dah bohwi-
dił''ał: t'a ṡîh ṡînā t'ėyah
beh nîneṡtiṅł do.
9 Łiṅ în'dah dzanez do-
ak'îditiṅh'îgi at'ė'go do ajî-
t'ė' dah, hálah, ėî a'zat'i'i t'ė-
yah beh wo'taṅh, doda'go ėi
do nîc'îṅ' do'iya' at'ė' dah.
10 Baṅhîgi adat'ėi' ėi baṅh-
dabî'ni'i t'oahayui do; ṅî-
dîh Jîho'vah ba'dajolī ei ajo-
ba'i ha na'dades'ā dolėł.
11 Ėi'baṅh Jîho'vah banî-
ṅił dahożoṅ' le', în'dah t'ai'-
yîsi nîṅił dahożoṅ' le', baṅ-
hîgiat'ė-nîṅaṅh-a'dadîni: în'-
dah nîṅił dahożoṅ'go yė'go
a'dadohnîh, danîṅijėih k'e-
hez'dongo beh ṅîtsî'dahƙesī
t'aanołtso.

SÎN 51.

1 God nî'li'ni, ṡajidi'bał,
na'noṡkaṅh, nî ajoba' beh
ayoii'inî'ṅîn'îgi bîk'ehgo: în'-
dah nî ajoba' beh olza'ni
t'oahayu'iîgi bîk'ehgo, ṡîh
bėhaz'āni - bîlāh - ṅîdînîṡ tal
yēnî' ṡah k'ėîł'coṅh.
2 T'a-sîza'kāh-as'dza yēnî'
ya'at'ėh'go ṡaṅh nanîł'ėł',
în'dah baṅhîgi asdza yēnî'
ṡaṅh at'dîngo aṡîlėh'.
3 T'aani bėhaz'āni-bîlāh-ṅî-
dînîṡtal'îgi ṡîł bėho'zîn: în'-
dah baṅhîgi-as'dza yēnî' t'a-
a'ła'jîṅ' bantsîs'ƙes.
4 Nîh nîc'îṅ', nî t'ėyah nî-
c'îṅ' baṅhîgi as'dza, în'dah

nînał banhîgiat'ė banîsė'-
yah: ako bėh haindzi'îgi beh
t'aani sî'lin', în'dah beh ana-
has't'in'di beh bîk'eh-dîdi'-
dlėł.
5 În'dah śîmah ėi t'a ban-
hîgi ajît'ė'go sîzniltsānd, ado
t'ado-ak'eh-hoł'i'ni nîśłin'go
śîdîżcinh'.
6 Jo'akon, ayî'di t'aani'ni
holon'go nî nî'zîn, în'dah
ayî'di do-hot'in'gi ėi beh ho-
ni'sāngo aśîdilił.
7 Nanîse' ła' beh-ak'eel'ƚahi
beh cîn śanh at'dîngo aśî-
lėh, ako în'dah cîn śanh at'-
dîn dolėł: ado ƚasîgîs ako
în'dah yas bîlāh at'ė'go łi-
nîśgai' dolėł;
8 Ban-îł-hożo'ni în'dah t'ai'-
yîsi ban-îł-hożo'ni dist'a'go
aśîlėh'; ako t'ėyah ts'în da-
di'yahgo i'nîla yēnî' bîł ni'-
dahodojonł.
9 Banhîgi as'dzaîgi nînin
bîts'an nanîł'în, în'dah t'a
sîza'kah as'dzaîgi śah k'ėił'-
conh.
10 God nî'li'ni, śajidi'bałgo,
na'nośkanh, ajėih banhîgi-
at'e bī at'dîni śiyî' ana'n-
dlėh, în'dah īsîzi'ni-nîłc'îh
ya'at'ė'hi a'nidîgo śah ana'-
ndlėh.
11 Honîlon bîts'ando t'ado
yo'aśîdîāhi; în'dah nîh nîł-
c'îh-diyî'ni do sîts'a nîdîdiał'
dah.
12 Beh-yîsdah-iyîłƚėhi bah-
hożon'îgi śa'andidlił; în'dah
nî nîłc'îh bandlēe beh śîkā-
ana'nîlwo'.
13 Ako în'dah bėhaz'āni-
yîlāh-nîdahîdîlƚałi bėhosînîł-
āni beh nîdanîśƚîn' dolėł;
în'dah banhîgi adat'ėh'îgi ėi
na't'ān na na'hîdokāh.
14 God nî'li'ni śajidi'bał-
go, nîh God yîsdah-śinîłti'-
ni, dîneh dabîdîł beh śîho-
dit'i dolėli beh śîc'anh an-
t'eh: în'dah nîh ya'at'ėh'go
in'dzāîgi beh yė'go haśƚał
dolėł.
15 Nîh Jîho'vah śîdā an
anlėh; ako sîzė'den ant'ė'hi
beh naha'nih' dolėł.
16 Joh náhanîn'hi do-ban-
nîł-hożon'-dah; doda'go ėi
nîc'în' adeśłił: în'dah adi'lît-
go náhanîn'hi ėi do nîł ho-
nėł'ni dah.
17 God bîc'în' náhanîn'hi ėi
nîłc'îh-īsîzi'ni bîk'eh-hodes-
dlîn'i at'eh: ajėih bîk'eh-ho-
desdlīn'i în'dah yînił at'ė',
nîh, God nî'li'ni ėi t'ado do-
nî-nî'zîni.
18 Zai'an bîc'în' ya'at'ėh'-
go ant'inh t'a ban-nîł-ho-
żon'îgi at'ė'go: Jîru'salem bî
na'astl'înîgi ya'at'ėh'go nan-
tl'în.
19 Ako în'dah ya'at'ėh'go
o'o'nîłi beh nāinîn'hi în'dah
adi'lîtgo nāinîn'hi, în'dah
t'aat'eh adi'lîtgo nāinîn'hi
ban nîł hożon' dolėł: în'dah
bîkā-nāinîn'hi bîkādo bēgaśi
nādajiłnih' dolėł.

SÎN 139.

1 Jîhọ'vah nî'li'ni, nîh ha-
si'nîsîtgo, ado sėhosî'nî'siṅd.
2 Naħînoṡdā'łi în'dah naħî-
diṡda'hi nîł bėho'zîn, ado
nî'zadeṅ ṅîdîh beh-ṅîtsîs'-
k̄esi nîł bėho'zîn.
3 Na'ħînoṡt̄ė'łi în'dah ṡa'
nahazt'i'i ėi hanîsīd, ado
t'aałtso aṡni'łi bî'ħînildînł.
4 Sād t'ała'i ṅîdîh t'ahdo
beh hasdzi'hi ṅîdîh, nîh Jî-
ho'vah nî'li'ni t'aat'eh nîł
bėho'zîn.
5 Nîh ṡîkēdeṅ în'dah ṡîlāṅ-
jîṅ' nanînah', în'dah nî'la'
beh ṡîkā dāħîdîlnīh.
6 Akot'ė'go beh-ėho'zîni ėi
alil'go ṡîc'îṅ' at'eh; wo'dah-
deṅ'ī at'eh, ako do bî'neṡ'āṅ
dah.
7 Nî nîłc'îh-diyî'ni-ṡaṅ' hā-
jîh bîts'aṅ de'ṡał? honîloṅ'-
giṡaṅ' hājîh bîts'aṅ adeṡ-
woł?
8 Ya'dîłħîł bih iyā ṅîdîh
akwe'e honîloṅh': Ṡi'ol hol-
yė'gi ne'tiṅ ṅîdîh jo'akon,
akwe'e honîloṅh'.
9 Abîn'îgo at'āh bîł ṅîdî-
dî'dla'i nahalîngo t̄o'-ṅît̄ėl
ṅîdanes'āṅdi beh kė'haṡt'iṅ
ṅîdîh;
10 Akwe'e ṅîdîh nî'la' nasî-
loz do, în'dah nî'la' nîṡnā-
jîṅ'îgi ṡo't̄aṅ' dolėł.
11 Ado adîṡni'go, T'aani ca-
hałħėł ṡîk'idoldoh; ṅîdîh ṡî-
nāgo tl'ėîgi ėi hol'în' dolėł.
12 Aou, cahałħėł ṅîdîh do
ha'at'i'hi-dah nîts'aṅ nėnîł-
în' dah; ado tl'ė'îgi t'ėyah
jiṅh nahalîngo adîndin' do-
lėł: hálah, caħałħėł în'dah
hol'în'îgi t'aa'łah ħîł aħėł-
t'eh;
13 Ts'îde aġāgo beh aṡt'e'
ṅîtse'hak̄esi ṡi holo'ni ėi
t'aałtso bėnîholnih': ṡîmah
biṡc'ît bîyî'di se'tiṅ yeṅdaṅ
ṡāaholyaṅ ṅît'eṅ.
14 Ėi'baṅh ant'ė'i beh na-
haṡnih' do; bîk'e ayė'go în'-
dah alî'lėgo a'ṡîdilyah: āli'łi
ėi alî'lė laṅh', în'dah ṡi sîzi'-
ni t'aani ya'at'ėh'go bîł bė-
ho'zîn.
15 Do-yît'iṅ'go a'ṡîdilyah
yeṅdaṅ, sîts'is t'ado nîts'aṅ
na'dest'iṅd dah, îndah na-
hasdzaṅ ts'îde atl'ahdii bîyî'-
di ėi ałt̄ah-yî'c'aṅgo a'ṡîdil-
yah.
16 T'a nî nînā sîts'is t'ahdo
ałtso alnėh yeṅdaṅ yiyił-
tsaṅh; ako ėi ānił'go bîł hol-
żîṡ în'dah nî naltsos bîyî'di
t'ėyah ats'is bėhadît'ė t'ahdo
halė'hi t'aałtso bîk'înîhes'-
dzoh.
17 T'ai'yîsi î'liṅ laṅh' nî beh
ṅîtsî'nîk̄esi ałdo' ṡîc'îṅ', God
nî'li'ni; t'ai'yîsi t'oahayui
laṅh' t'aałtsogo.
18 Bî' i'nił̄ta'go ėi t'aałtso
sėi'îgi bî'lāh anė'laṅ' do: ako
ts'ėhesdzid'go t'a nîł honîṡ-
łoṅh.
19 Nîh, God nî'li'ni, t'aani
baṅhîgi adat'ė nadił'tsîł: ėi'-

baṅh dîneh dîł dano·sî′nîgi
sît-s'ah-hohkāh.
20 Baṅhîgi-adat'ė′go na ya′-
dałt̄i‘, în′dah nîh daana‘i nî′-
żî‘ ba‘ih′go yeh ya′dałt̄i‘.
21 Da‘ dōṡ dajoṡłā dah t'a-
ałtso, nîh Jîho′vah danîjo-
ła′i; în′dah da‘ dōṡ baṅhṡî′ni
dah, t'aałtso nîk'ėdadînih′îgi
baṅh?
22 Danîjo·ła′i t'aałtso ya‘a-
t'ė′hi beh joṡłah: t'aałtso ṡė
ana‘igo yînîṡt̄a‘.
23 Nîh God nî·li′ni, ṡîyî‘di
hanî·sīd, ako ṡîjėih nîł bė-
ho′zin: ṡînît̄ahgo ako ṡîn-
tse′k̄es nîł bė′hodoziṅł:
24 Ado în′dah ṡîyî‘di baṅ-
hîgiat'ė holo′ni beh anîṡ-
t'ė′ ha‘dînîiṅ′, în′dah ho-
l·āgo hont'i‘i bîyî‘gi ṡa yî-
nał.

HODZĀṄGO HAIDZI'HI

WOLT̄A'I 2.
1 Ṡîye' sîzad nî nî'zîngo,
ako bîk'eh-ahoni'li-bėhoseł-
āni aṡt'e'nîhînił' dolėł;
2 Ako nîja beh beh-hódzà'-
ni bîkah inîłts'aṅ do, în'dah
nîjėih beh bîk'îdiyitiṅh'go
īnîsîn;
3 Aou, t'aani, beh-ėho'zîni
bîka' nîcah, în'dah beh-ak'î-
ditiṅ'hi bîc'îṅ' nîżîh wo'dah-
go īnî'sîn;
4 Bėṡ-łîgai nahojî'lîngo ha-
kā dînîiṅ'go, în'dah da'i'li'ni
nōṅi nahalîngo hakant̄ah;
5 Ako în'dah Jîho'vah beh-
bîts'a-honiyė'i bîk'îdîdi'tiṅł,
în'dah God at'ė'i nîł bė'ho-
doziṅł.
6 Beh-hódzàni ėi Jîho'vah
aidiāh: bîza-la't̄ahdo ėi beh-
ėho'zîni în'dah beh-ak'îdi-
tiṅ'hi nîhwilėh.
7 Beh-hódzàni hadałt'ė'
aṡt'e'-nîyinił' ėi a'at'e'-baṅh-
at'dîni bah: ya'at'ėh'go k'e-
hez'don ṅîdakai ėi bî nage'
jî'lîṅh'.
8 Ya'at'ėh'go beh-ahaz'āni
ba'dahont'i'i ėi bāahojîlyaṅh,
în'dah dadiyî'ni hoh'îgi ba'-
dahont'i'i do bîda'hodełni'go
adzo'sîn.
9 Ako în'dah di bîk'îdîdi'-
tiṅł: t'a-a'ko-giat'ėhi, ado
ya'at'ėh'go beh-a'haz'āni în'-
dah aṅėłt'ė'go ādit'āhi; aou,
t'aani t'aałtso dahont'i'i ya'-
at'ė'hi.
10 Beh-hódzàni nîjėih bī
hazliṅ'go, în'dah beh-ėho'zî-
ni ni sîzi'ni yîł honėł'nigo;
11 Hodzaṅ'go ṅîtse'hakesi
ėi do nîhodełni'go ano'sîn
dolėł, ado ak'îditiṅ'hi ėi nā-
ahalyaṅ' dolėł:
12 Dîneh ba'at'e' baṅhîgi-
at'ė ba'honît'i'i, în'dah dîneh
ak'ehal'iṅ'go bîzādi;
13 K'ehezdon dahont'i'i yî-
ts'a-hakāhi, ado cahałṅėł'go
dahont'i' yih hikāhi;
14 Baṅhîgi adanił'go bîł
daho'ṡo'ni, în'dah ba'at'e'-
baṅhîgi-adat'ė ak'edahal'iṅ'-
go bîł daho'ṡo'ni;
15 Nahoneṡtl'iżgo ba'da-
hont'i'i, în'dah ak'eh-dahal-
iṅ'go dayikāhi bîts'aṅdo yîs-
da'-niłt̄ėh dolėł:
16 Asdza'nî do-bėho'zîni
în'dah tsî'naġai', t'a ėi āno-
t'āhgo hażo'ogo yałt̄i'i bî-
ts'aṅdo yîsda'-niłt̄ėh dolėł;
17 T'a ėi ałcîni jîliṅdaṅ
nahoneztaṅ' yēnî' yo'ażdi-
aṅh, în'dah ha God ha'dî'nî'-
aṅh yēnî' bajiyonėh'.

18 Ha kîn t'ėyah anîneh
yîc'îṅ'go at'eh, în'dah danez-
nāni ėi bîc'îṅ' ha'aho't'i'.
19 În'dah ha na'ho'jā'hi do
ła' na't'aṅ nadāh dah, do
ṅîdîh inah ba'hont'i'i ṅî'da-
dyiłtsod dah.
20 A'at'e'-baṅh-at'dîni ba'-
dahont'i'i yîn̄taṅ'go t'ėyah,
dîneh ya'at'ė'hi ba'hont'i'go
yînał dolėł.

21 Ėi'baṅh k'ehez'dongo
adat'ė ėi kė'yah yîkā kė'da-
hat'iṅ' do, în'dah do baṅh
dahnahaz'āni t'ėyah t'aa'-
łajîṅ' yîyî' kė'dahat'iṅ' do-
lėł.
22 Ṅîdîh ba'da'at'e' baṅhîgi
adat'ė ėi nahasdzaṅ bîkādo
aż'dodiṅł, în'dah bėhaz'āni-
yîlāh-ṅîdahîdîl̄tałi ėi bîyî'do
ałtso naho'dodiṅł.

AIZĖ'AH

AHODONI'ŁI-YAHALNE'Î BÎ NALTSOS

WOLT̄A'I 52.

13 ¶ Jo'akon, śî nalt̄e' ėi
hoyāṅgo hażo'ogo naġā do,
ayoat'ė abîdîdolnił, în'dah
haha'nih' do, în'dah t'ai'yîsi
alāhdi nî'liṅ' dolėł.
14 T'a a'nė'laṅgi nîk'ė t'o-
bîł-adahoyui yeṅgi at'ė'go;
hanîṅ ahėltlîż laṅh', ėi dîneh
t'ahdo akonėh'dah ṅît'eṅ, în'-
dah hats'is'îgi ėi dîneh dabî-
ye'îgi do ako'dat'ė' dah ṅît'eṅ.
15 T'a akot'ė'go laṅ'i ał'aṅ
dadîne'e yîk'î'dołt̄ah; ṅîda-
t'āni ėi hak'ė da'da'do'sa' do-
lėł: hálah, t'ahdo beh hoł
dahane' yēnî' ėi dėzdołtsėł';
în'dah t'ahdo dazdits'iṅh
yēnî' ėi bantsî'dazdokos ėi'-
baṅh.

WOLT̄A'I 53.

1 ¶ Ḣai'śaṅ' badahwilne'îgi
dayosdlāṅd? în'dah ḣai'śaṅ'
bîc'îṅ' Jîho'vah bîgaṅ bė'ho-
ziṅd?
2 Ado bîh ėi nanîse' dît'odi
nahalîngo hanał dî'noyėł,
în'dah aketl'ol nî' hazgandeṅ
hani'saṅh nahalîngo: bîts'is
at'ė' ėi do ayoianolnîn dah;
a'kohgo nîḣi dahwiltsāṅgo
beh-ażnolnî'ni ėi đo dani'-
dzîn dah dolėł.
3 Dîneh dahojo'łā ṅît'eṅ
în'dah do dahonî'zîn dah
ṅît'eṅ; dîneh yînił at'ė', în'-
dah yîni saaṅh yîł aḣî'nes-
dî'ni: în'dah nîḣi danîḣinîṅ'
hats'aṅ ṅî'daniľîn'; ado ho-
dîjodlāgo nîḣi ałdo' do nîḣił
jî'liṅ' dah ṅît'eṅ.
4 ¶ T'aani yîni saaṅh nîḣa
bîł jogał', ado yînił ėi nîḣa
joyėł': ṅîdîh a'dėnidzîngo ėi
at̄ihodilya'îgi în'dah hac'îṅ'
nahwisnāîgi ėi God bîts'aṅ-
deṅ.
5 Ṅîdîh bėhaz'āni-bîlāh-ṅî-
dahidilt̄ałîgi ėi' bîk'eh hā'-
aolżiż, ado a'dazdeznîh'îgi
t'ėyah t'a nîḣiza'kāh-baṅhî-
gi-adė'ni'łi bîk'eh: at̄ihodil-
ya'îgi ėi bîk'eh nîḣit̄ahgo
dahożoṅ' dolėłgo; în'dah
hak'înadzîsk'aṅh sîliṅ'îgi ėi
bîk'eh nāḣîdi'jē.
6 T'aaniłtso dîbe nahalîngo
yo'aḣikāh; ado t'ała'i nîtîn'-
îgo t'a nîḣi đani'dzîngo aḣi-
kāh; în'dah t'a nîḣizā'dākāh-
baṅhîgi-adė'nił'îgi ėi t'aat'eh
nîḣah Jîho'vah yîk'idiaṅh.
7 ¶ Ak'îhodit'āh beh hac'îṅ'

nahwi'nāgo a'dahojohsîn ṅît'eṅ, în'dah t'ai'yîsi hac'îṅ' nahwisnād, t'a a'ko ṅîdîh t'ado hadzodzi' dah: na'a-tsėdjîṅ' dîbe-ya'żî nîkė-dziṅs'îgi a'hodilyah, ado ƚa-dîgė'śi bînał dîbe nahalîngo do ajîni' dah, ako t'ado ṅî-dîh bîzē aṅ a'ho'lā dah.
8 Ak'îhodit'āh beh anaho-t'āh ya'at'ė'hi bîts'aṅdo hoł c'îdaskai: ḣai'śaṅ' ī'daṅ ho dîne'e yēnî' bîƚahgi yantsî'-daƙes, dahanāni bî kė'yah bîyî'do hodisyîn'îgi śî dîne'e bėhaz'āni - yîlāh - ṅîdahaskai bîninā: ako t'a ėi aƚidabîdî-dolnił ṅît'eṅ.
9 În'dah ado baṅhîgi ada-nîł'îgi yîł yo'adaho'lah, ṅîdîh dadzîztsaṅ'go ėi ła' at'i'ni nahalîngo ḣah hodilyah; há-lah, do hwe'edî'lah' dah ṅî-t'eṅ, do ṅîdîh na'adlo'-sad hazė holoṅ' dah ṅît'eṅ.
10 ¶ Ṅîdîh adazdeznih'îgi ėi Jîho'vah bîł nî'liṅ'go a'dzah; ado yî'ni saa'ni yî-hoł't'e': ako hah'godah hwi sîzi'ni baṅhîgiat'ė bînina nā-ḣinîłnîṅ'go, t'a ėi daḣîlci'hi yîzdołtsėł', ado hwiyołkāłi nînezgo idolił, în'dah Jîho'-vah bîł hośo'ni ha'lak'ėdo k'ėaṅna'dîlżîś dolėł.
11 Ado yîzdołtsė'łi ėi hwi sîzi'ni ƚihonih'go bîts'aṅdo hazliṅ'i în'dah hwih'go hoł ya'at'ėh' do: în'dah ajît'ė' hwė'dahosiṅgo śih nalƚe' ba'at'e'-at'dîni laṅ'i ya'at'ėh'-go-aṡt'ė'-idolił; ado t'a bîza'-dakāh-baṅhîgi-adani'łi ba' dahodîdolt'ėł ėi'baṅh.
12 Di'baṅh ayoat'ė'i bîł bī dolėł'îgi badînîś'āh, ado hoh în'dah dabîdzil'îgi bîł das-nan'îgi yîł ałts'a'dîdo'nîł; há-lah, hwi sîzi'ni beh jinā yē-nî' anîne'jîṅ' ażdiāṅh; ado bėhaz'āni - yîlāh - ṅîdadesta'li bîł hodėlƚa'; în'dah laṅ'i baṅhîgi adat'ė bah bîł daho-dilt'e', ado bėhaz'āni-yîlāh-ṅîdadesta'li bah' sozdolzîn.

WOLƚA'I 55.

1 ¶ Śoh, t'a dîbā daso'liṅ' śiṅ hak'go, ƚojîṅ' nî'hohkāh, în'dah nîḣi bēso a'dadînîgi; hak'go, ṅî'daiyołnih'go da'o-saṅh'; aou, t'aani, bēso t'agėd în'dah t'ado baṅh-i'lîn'îgo c'îl-naatl'oi-bî-ƚo în'dah ap-be' bîłgo ṅî'dahołnih.
2 Ha'at'ė'gośaṅ' do bāh at'-ė'i ėi bēso bîk'é ṅîdahoh-nił'? în'dah do beh hwīh adlė'hi bîk'eh ṅîdałnîś? ha-żo'ogo daśinołts'aṅgo ado ya'at'ė'hi dahsāṅgo, în'dah ha'nî'di nîḣi' nazi'ni danîl-k'ahgo a'dîł daholżoṅ' dolėł.
3 Śîc'îṅ'go dai'sołts'aṅgo ado śahohkāh: dahîdohts'-iṅh'gŏ ako nîḣi na'zi'ni da-hanā dolėł; ado hol'āgo a'dė-t'āh-do-nînt'i'i nîḣił adeśłił, Dė'vîd t'aani beh-ajoba'îgi ṅîdîh.

4 Jo'akon, ał'aṅ dadîne'e
t'aałtso yeh yîł halne' do bî-
niyeh banîłtiṅh, ėi di dîneh
yanaġai', în'dah bîzad-k'eh
ahoni'łi at'ė' dolėł.
5 Jo'akon, ał'aṅ dadîne'e ła'
do bėhonî'sînîgi yîdi'kîł, ado
ał'aṅ dadîne'e ła' do nėda-
ho'sînîgi ėi naḣîdokāh, Jî-
ho'vah nî God bînina, ado
în'dah Îz'rel bî diyî'ni bîni-
na; hálah, ėi ayoat'ė' a'nîḣi-
lah, ėi'baṅh.
6 ¶ Jîho'vah bė'dahono-
siṅh' bîk'îdadohkāh t'a bî-
honėdza'daṅ, t'ah nîḣi'ġāh-
gi holoṅdaṅ bîc'îṅ' a'dadoh-
nîh':
7 Ako ha'nî'di baṅhîgiat'ė'i
ba'at'e' ba' hont'i'i yo'idîāh,
ado ak'e-hal'i'ni dîneh bîn-
tsî'k̄es yo'idîāh: în'dah ha'-
nî'di Jîho'vah bandzo'dza',
ako în'dah beh-ajoba'i hoh'
dolėł; în'dah nîḣi God bîc'îṅ',
hálah, ėi t'oahayui yan'dîdo-
ał, ėi'baṅh.
8 Şîntse'k̄es ėi do nî nîn-
tse'k̄es dah, do ṅîdîh na' da-
hont'i'îgi şîh şa' dahont'i'
dah, di Jîho'vah anîh.
9 În'dah t'a ya'dîłḣîł na-
hasdzaṅ de'go bî'lāh anî-
zad'îgi at'ė'go, ałdo' şa' da-
hont'i'îgi nîh na' dahont'i'îgi
bî'lāhgo at'eh, în'dah şîntse'-
k̄esîgi ėi nîh nîntse'k̄es bî-
lāhdi at'eh.
10 Ado t'a, nîłtsaṅh' în'dah
yas do' ya'dîłḣîł bîyî'deṅ
nahałtîn'îgi do na't'aṅ ṅîna'-
hadlėł' dah, ṅîdîh nahasdzaṅ
nėłtlėh do, ado bîyî'do nanî-
se' bînā aṅ a'dane'go ana'-
yodlił do, ako k'ėdîdlė'hi na-
nîse' bînā beh na'hodlėł do,
ado da'aṅyāni t'ėyah c'iyaṅ
beh ṅî'dahodlėł dolėł:
11 T'a akot'ėgo sîzad sîzė-
do beh hahasdzih'go do na'-
t'aṅ ła' ayila'i t'agėd şi ṅî'-
dodlėł dah, ṅîdîh t'a şîh nî'-
sînîgi ła' yolił' do, în'dah t'a
bîc'îṅ' ił'a' şiṅ k'ėaṅna'dîlżîş
dolėł.
12 Ako t'ai'yîsi nîḣił daho-
żoṅ'go c'î'hidohkāh, în'dah
nāsgo bîk'eh hożō'ni beh nî-
ḣidot'îş do: dadzîł în'dah
dahdask'îdti ėi nîḣidāhgi aṅ
a'dane'go dahat̄ał do, ado
tsîn bîł kė'daya'hi ėi t'aałtso
aḣî'dakat dolėł.
13 C'îl dadėni'ni hadadî'no-
sėł yeṅgi ėi joh, c'o' dah ha-
dadî'no'sėł, ado cōṅh hadî'-
no'sėł łėṅgi joh, Mîr'tel dah
hadî'no'sėł: ado di a'dzai
t'ėyah Jîho'vah bîc'îṅ' yî'żî'
dolėł, în'dah t'ado k'ege'şi
hol'āgo beh-ėho'zîni at'ė' do-
lėł.

JO'NAH

WOLT̄A'I 1.

1 ¶ Ado ako Amît'tėai bîye'
Jo'nah ėi Jîho'vah bîzad
yîdizts'aṅ ako abîłnîh,
2 Aṡt'ė'-adîlnėhgo Nî'nîveh
ėi ayoat'ė kîn-hal'āhago dî-
nāh, ako ėi yė'go bîc'îṅ'
yadił't̄ih; hálah ṡînał t'ài'yîsi
baṅhîgi adanił dazliṅ', ėi'-
baṅh.
3 Ṅîdîh Jo'nah ėi joh, Tar'-
ṡîṡgo dah yo'ajolwodt Jîho'-
vah holoni bîts'aṅdo, ado
Jappa holyė go'yah jîniyah;
akwe'e tsîn-naėł Tar'ṡîṡgo
dez'ėl lė'i dziłtsāṅh ako ėi
bîk'e-nîżnî'lāgo bih jiyah,
ado ėi' bîł Tar'ṡîṡgo Jîho'vah
holo'ni bîts'aṅdo jîdogał bî-
niyeh.
4 ¶ Ṅîdîh Jîho'vah ėi t̄o'-
ṅît̄ėl bîkāgo ayoat'ė'go ni'-
yolgo a'yilah, ako t̄o'-ṅît̄ėl
bîkāgo t'o-baha'dzîtgo dė-
yol ėi'baṅh tsîn-naėł yēnî'
t'onîhîdoltoṅł' naħalîn sî-
liṅ'.
5 Ako ṅîdał'ė'łi ėi ṅî'das-
dzid, ado t'ała'i ṅîtîn'îgo dabî
god yîc'îṅ' hadadeṡġāż, ado
tsîn-naėł aszo'li dolėł bîni-
yeh nalye'hi ye'nî' t̄ah da-
dzistl'id. Ṅîdîh Jo'nah ėi
tsîn-naėł wi'yahdi bih jiyā-
go; adi dzîneztiṅh, ado t'ai'-
yîsi ajiłhāż.
6 Ko'dzago bîk'eh-na'aė'łi
haniyah ado hac'îṅ' hadzīgo
anîh, Ha'at'ė'goṡaṅ' ṅîtsî'nî-
k̄es ałho'ṡi nî'li'ni? ṅî'didāh,
nî God nė'nîkāṅh, ako dats'i
God, do-a'didiṅłgoh nîħaṅh-
tsî'dokōs.
7 Ado ėi t'aałtso ałc'îṅ'
hadasdzi'go a'danîh, Hak'-
go ṡiṅ, bînina baṅhîgi a'nî-
ħidîl'i'ni beh-bė'hodoziṅ'łi
a'dadilnîł. Ako beh-ė'hodo-
ziṅłi a'dayilah, ado ṅît'eṅ
Jo'nah bîk'îdit'anh,
8 Ado ėi adahodi'nid, Ṅîda-
nikāṅh nîħił hŏl'ne' ħai'ṡaṅ'
bînina di'di baṅhîgiat'ė' nî-
ħik'îjîṅ' sîliṅ'; Ha'at'i'ṡaṅ' nî
nānîṡ? hādeṅṡaṅ' nanînāh?
hādiṡaṅ' nî kė'yah? ado ha'-
at'iṡaṅ' dîneh ṡiṅ nî'liṅh?
9 Ado adabîżdi'nid, Ṡîh,
Hi'brew dîne'e nîṡłîṅh'; Bo'-
honîṡni'hi ėi Jîho'vah, ėi
God ya'dîłħîł biyî'diîgi, ako
t'a ėi t̄o'-ṅît̄ėl în'dah nî' a'yi-
lah.
10 A'kohgo ėi dîneh t'ai'yî-
si ṅîdasdzidgo adahodi'nid,
Ha'at'i'ṡaṅ' bîniyeh in'dzah?
Hálah, dîneh ėi Jîho'vah ho-
lo'ni bîts'aṅdo yo'ajolwodt-

go bîł bė'dahozîn, hálah ėi
beh bîł hojolne' ėi'baṅh.
11 ¶ Ako adahodi'nid, Hā-
ṡaṅ' dandilnił'go di to'-ṅîtėl
nîħah ana'hodîdolzîh? hálah
to-ṅîtėl t'o-baha'dzîtgo yîl-
k'oł sîliṅ', ėi'baṅh.
12 Ado adabîżdi'nid, Na'ṡî-
dołtėhgo to'-ṅîtėl biyî' go'ne'
aṡiyołħan; a'kohgo to'-ṅîtėl
nîħah ana'hodîdolzîh: hálah
ṡîh' ṡînina di ayoat'ė'go nî-
ħic'îṅ' dėyolîgi ėi ṡîł bėho'-
zîn, ėi' beh at'eh.
13 T'a a'ko ṅîdîh ėi dîneh
c'eh tsîts'ă' ṅî'dadil'oł' daz-
ni'ziṅ; ṅîdîh c'eh adaji't'iṅd:
hálah to'-ṅîtėl'îgi ėi ni'yol
bînina hadāhjîṅ' t'aiyîsi yîl-
k'oł, ėi'baṅh.
14 Ėi'baṅh ėi Jîho'vah yî-
c'îṅ' hadadeṡġāżgo adanîh,
Ṅî'danikāṅh, nîh Jîho'vah
nî'li'ni, ṅî'danikāṅh, di dîneh
yeh-ħînāni bînina do nîħî'-
nigi a'didiṅł dah, ado dîł
do-bo'hodit'i'i beh do nîħik'î-
hodîdi'āł dah: háłah nîh,
Jîho'vah nî'li'ni, t'a nîł ya'-
at'ėh'îgi in'dza, ėi'baṅh.
15 Ako'dzago ėi Jo'nah ṅî'-
dėdiłtiṅ'go to'-ṅîtėl bîyî' go'-
ne' adayisħan: ado to'ṅîtėl
baha'cîṅ' ye'nî' a'hodilzē.
16 Ako dîneh ėi Jîho'vah
bîk'e t'ai'yîsi ṅîdadzîsdzidgo
badahojînîh, ado Jîho'vah
bîc'îṅ' nādadzisnìṅ'go beh-
adîdot'āli beh ṅîdahodzîz-
āṅh.
17 ¶ Ako Jîho'vah ėi łō ła'
ayoat'ė lė'i, Jo'nah idołnah
bîniyeh, a'kwi yînîł'a'. Ado
Jo'nah ėi łō ayoat'ė ye'nî'
bîbîdt biyî'di dzîztiṅ'go tagi
jiṅh ado tagi tl'ė azliṅ'.

WOLTA'I 2.

1 Ado Jo'nah ėi Jîho'vah
ha God bîc'îṅ' łō bîbîdt biyî'-
deṅ sozdolzîngo, ajînîh,
2 Tihoṡnîh'îgi bînina ėi Jî-
ho'vah bîc'îṅ' sodeszîn,
Ado ėi sîdizts'aṅ;
Hė'diz holyė' bîbîdt biyî'-
deṅ hadeṡġāżgo
Ako ṡîżîh' dîsînts'aṅ.
3 Hálah nîh, di ayoanî'zad
go'yah aṡiyi'nîłħan, to'-
ṅîtėl ałnī go'ne';
Ado ṡînāgo t'aat'ė-ṅît'eṅ
to'-dilkōṅ:
To dalk'ołîgi în'dah to
biġān ėi ałtso ṡîk'î' hol-
k'ōł.
4 Ado adîṡnîh', T'a nînał
c'îṡîdiyėlġan';
Ṅîdîh nî bī-sohodîzîn-
kîn bîc'îṅ'go nādîdeṡ-
t'iṅł.
5 Toh ėi ṡînal'k'ōł, ṡī sîzi'ni
ṅîdîh ałdo':
Toh ėi ṡîk'îdi ayoidėtāṅ,
Tayî'di tl'oh'îgi ėi ṡî tsi-
ts'in bîk'îdadesdîz.
6 Yāgo dzîł ṅîdanes'āṅjîṅ'
nîniyah;
Nahasdzaṅ ėi bî dadîl'-
jah bîłgo hol'āgo ṡîk'î'-
dasînîl:

Ṅîdîh Jîho'vah nî'li'ni, ṡî
God aān bîts'aṅdeṅ nîł-
c'îh-beh-ħînîṡnāni hai-
nîłtiṅh'.
7 Hálah ṡī sîzi'ni ṡiyî'di do
nîłdzîl' dah sîliṅ'go ėi
Jîho'vah bînaṡ'ni:
Ado ṡî sodîzînîgi nî bī-
sohodîzîn-kîn biyî'di dî-
sîn'ts'aṅ.
8 T'aadzîł'tso ada'hononini
anoāhi hoł danî'lîn'îgi
ėi t'a dahoh ajoba' hā-
dahîdît'āh ye'nî' bî-
ts'aṅjîṅ' ajikāh.
9 Ṅîdîh sîzad beh-aħėh-nî-
sîn'îgi ėi nîc'îṅ' nāħi-
deṡnîh;
Adeṡnił'go beh nîc'îṅ'
hasdzīîgi ėi adeṡnił.
Yîsda'-îldė'hi ėi Jîho'vah
t'ė'yah bîts'aṅdo.
10 Ado Jîho'vah ėi-łō yîc'îṅ'
hadzī, ado ėi Jo'nah ŧa-baṅh-
gi nî' yił'tsėi bîkājîṅ' ho'des-
kwih.

WOLŦA'I 3.

1 Ado Jo'nah ėi Jîho'vah
bîzad nėidizts'āṅ ako aħał-
nîh,
2 Aṡt'ė-adilneh'go Nî'nî-
veh ėi ayoat'ė kîn-hal'āgo
dînah, ado beh bîc'îṅ' ya-
dił'ŧih ṅîdîṡnîh ye'nî' beh
yadił'ŧih.
3 Ako Jo'nah aṡt'ė-a'dilyā-
go, ado Nî'nîvehgoh niyāh,
Jîho'vah bîzad k'ehgo. Ako
Nî'nîveh ėi ŧagi jiṅh biyî'
odał bi'ġahgo t'ai'yîsi ayo-
at'ė' kîn-hal'āh.
4 Ado Jo'nah ėi kîn-hal'āh-
îgi biyî' go'ne' ła' ajiṅh odał
bi'ġahgo nîżniyāgo hażdol-
ġāż, ado ajînîh', Dîz'din jiṅh
t'ah hadzih', a'kohgo Nî'nî-
veh kîn-hal'āhîgi a'dodiṅł.
5 ¶ Ako dîneh Nî'nîvehgi
kė'dahat'în'îgi ėi God dayos-
dlāṅd, ado ėi t'aat'ė-ṅît'ėṅ
t'ado daosa'ni, ado tl'oh-yîṡ-
bîż ak'îdałŧih, ėi beh ha'nî-
hot'aṅh alāhgo adajît'ė'i în'-
dah a'oh'go adajît'ė'i ėi ałsto
aṅėłt'ė'go a'hodo'nid.
6 Hálah (Jo'nah) bîzādîgi
ėi Nî'nîvehdo alāhgo-nat'āni
yîdizts'aṅ ėi'baṅh, ado ėi
bîk'îdahasda'hi-bîkādo-naha-
t'ai' bîk'î hadaji'yah ado
bėldla'di-ē hażdi'ṅîl, ado
tl'oh-yîṡbîż ak'îdzîsŧi'go łėṡ-
c'ih yahikāhdi ėi biyî' dzî-
nezdah,
7 Ado ėi alāhgo-nat'āni
în'dah bîkēdeṅ-danî'liṅ'go-
yîł-ṅîdahaāhîgi ėi beh-nî-
hot'āni Nî'nîveh biyî'gi
t'aat'ė-ṅît'eṅ badaha'ne'go
a'dayilah, ako a'danîh, Bî'nî-
di dîneh ado dabîliṅ ṅîdîh,
ado bēgaṡi ṅîdîh, ado dîbe
ṅîdîh t'ado ha'at'i'hi-dah dė-
ido'lîṅh' dah: bî'nîdi t'ado
da'ałcōżi, în'dah t'ado daa-
dla'ni:
8 Ṅîdîh bî'nîdi dîneh în'-
dah a'liṅ' t'aałtso tl'oh-yîṡbîż
ak'î'dėlŧih, ado yė'go soda-

dîlzîn'go God ṅî'dayokāṅh:
aou, ado bî'nidi ėi t'aałtso
baṅhîgi adajonił' ye'nî' yo'-
adażdîāh, ado adîlāh bîł ada-
jît'eh ye'nî' yo'adażdîdoāł.
9 Hai'ṡaṅ' bîł bėho'zîn ėi
God t'āṅ an'doṅ'nił'go ado
łah'go tsî'nîdokōsîgi, ado
ayoat'ė'go do-bîł-ho'żoṅd ye'-
nî' yîts'āṅjîṅ' ko'ndo'ni'łi,
ako do a'didiṅł dah'îgi?
10 Ako God ėi a'dadzāîgi
în'dah baṅhîgiat'ė yîts'aṅjîṅ'
a'dadzāîgi yiyiłtsāṅh; ado
God ėi baṅhîgiat'ė'go a'nîħi-
deṡłił bîdi'nid ye'nî' ėi łahgo
yaṅh-tsî'nîdeskez, ako t'ado
a'dzādah.

WOLTA'I 4.

1 Ṅîdîh ėi a'hodzāîgi Jo'-
nah t'ai'yîsi do bîł ya'at'ėh'
dah, ako t'ai'yîsi do bîł ho'-
żoṅd dah.
2 Ado Jîho'vah bîc'îṅ' soz-
dolzîn'go ajînîh, Jîho'vah nî-
li'ni na'noṡkāṅh, da' dōṡ ko-
t'ė'go adi'nid dah, t'ah ṡî
kė'yahdi na'ṡādaṅ? Ėi'baṅh
atseh Tar'ṡîṡgo yo'îṡwodt:
hálah nîh ėi God joba'i ado
an'diāhi, ado do-haṅh ba'-
haciṅ'hi nî'lîṅh, ado nî jo-
ba' ayoat'ė în'dah baṅhîgi
adilił ye'nî' baṅh-nî'ni, ėi'-
baṅh.
3 Ako k'adt, Jîho'vah nî'li'-
ni, na'noṡkāṅh, nîłc'îh-beh-
ħinîṡnāni sîts'aṅ na'dilėh';
hálah dadestsāłîgi ėi ya'a-
t'eh, ħinîṡnā dolėł'îgi ėi do
ya'at'ėħ' dah, ėi'baṅh.
4 Ado Jîho'vah adi'nid, Da'
naha'ciṅ'îgîṡ ėi ya'at'eh?
5 A'kohgo Jo'nah ėi kîn-
hal'ādo c'îżniyah, ado ha'a'āh
bîc'îṅ'go kîn-hal'ādo, ādi ca'-
ha'oh a'ji'lāgo, biyāgi dzî-
nezdah, ado kîn-hal'āhîgi
dats'i a'dodiṅłgo yidestsėł'
dzînî'zîngo.
6 ¶ Ado Jîho'vah God ėi
adē ła' haini'saṅh, Jo'nah
beh bîk'î ca'ha'oh' dolėłgo,
ado ėi beh hoł na'hodojoṅł
bîniyeh. Ako Jo'nah ėi
t'ai'yîsi bîł ho'żoṅd, adēîgi
baṅh.
7 Ṅîdîh God ėi c'oṡ a'kwi
yînîł'a', ado ėi biska'ni abîn'-
îgo adē ye'nî' k'īnîłhăż, ako
ėi niłna'.
8 Ado ėi ako'dzāgo, jo'ho-
naai dahdiyāgo, God ėi ha'-
a'āh biyādeṅ t'ai'yîsi ni'yol-
go a'yilah; ado jo'honaai
bîts'aṅdo Jo'nah bîtsi-ts'in
bih yîł'do'igo bîk'e ha'nî'-as'-
diṅd, ado t'a hayî'îdi dades-
tsał dzînî'ziṅ', ako ażdi'nid,
Dadestsāłîgi ėi ya'at'eh, ħi-
nîṡna dolėł'îgi ėi' dodah.
9 Ado God ėi Jo'nah ayî-
di'nid, Da' nahaciṅ' gōṡ ėi
ya'at'eh, di adē bînina? ako
ażdi'nid, Ya'at'eh laṅh' ṡa-
haciṅ'îgi, dadestsał'îgi ṅî-
dîh.
10 Ado Jîho'vah adi'nid,
Adē t'ė'yah bah aŧi nî nî'zîn,

t'ado bîniyė nîś'î'nîlnîś dah
ṅîdîh, do ṅîdîh nosėł'go i'nî-
lā dah ṅîdîh ; ako ėi t'a'ła'
tl'ė biyî' hani'sāṅh, ado t'a'ła'
tl'ė biyî' as'diṅd;
11 Ado di Nî'nîveh, ayoat'ė
kîn-hal'āhîgi, biyî'gi nezna'-
din do'ba'aṅ nadindi mil da-
hanan'îgi ła' dabî'la' nîśnājîh
în'dah dabî'la' nîśtl'a'jîhîgi
ṅîdîh do bîł bėdaho'żîn dah'-
îgi, ado a'liṅ ałdo' t'oahayu'-
iîgi, da' ėiś do baṅh haṅhdî'-
ne'siṅł dah.

MATTHEW BÎK'EHGO HANE'-YA'AT'Ė'HI

BOHOLNI'HI BÎ SODÎZÎN.

WOLT̄A'I 6: 9-13.

9 Nîḣit̄a ya'dîłḣîł bîyî'di
honîlo'ni, Nî'żî' diyîn'go ol'-
zîni.
10 Alāhgo-beh-nîholni'hi
k'ėaṅyîlżîṡ le'. Beh īnînî'zîni
ėi nahasdzaṅ bîkāgi adonił,
t'a ya'dîłḣîł bîyî'di ānîł'îgi
at'ė'go.
11 C'iyaṅ t'aakwi jiṅh nî-
ḣa' iyił'tsōdîgi ėi di'jiṅh nî-
ḣa nādîniîāh.
12 Ado baṅhîgi adė'nił'îgi
nîḣa-nāḣîdîāh, t'a nîḣic'îṅ'
baṅhîgi adani'łi ban'daḣî-
dit'āhîgi at'ė'go.
13 Ado nîḣi hodî'not̄ahjîṅ'
t'ado anîḣiēṡi, ṅîdîh baṅhî-
giat'ė bîts'aṅdo yîsdah'-nîḣi-
yî'nił: hálah, alāhgo-beh-
oholni'hi ėi nîh, ado beh-a-
dzi'li, ado beh-ayoiat'ė, ėi
hol'āgo nîh, ėi'baṅh. Ėi t'a
akot'ė' le'.

MARK BÎK'EHGO HANE'-YA'-AT'Ė'HI

WOLT̄A'I 1.

1 Hane'-ya'at'ė'hi bėdezt'i'i
Jesus Christ, God bîye' bîh'-
îgi;
2 ¶ Ahodonili-yadahalne'i
t'a yeh ak'ėdaaścînh' yēngi
at'ė'go:
Jo'akon, śî nal'a'i nî'lānjîn'
adeś'ał,
Ako ėi nî'lānjîn' aśt'ė-ho-
dolił' bîniyeh.
3 T'a ła'dah kė'yah-bī-do-
naadāhîgi hażîh beh
nażdilġāżîgi at'ė'go,
Boholni'hi bîba' aśt'ė-da-
ho'łėh,
Ado ba' hont'i'i k'ezdongo
a'da'łe'.
4 Jan ėi kė'yah-bī-do-na-
adāhîgi nahadlāgo t̄aagîs
ńît'eń, ado nahadlāgo t̄aagîs,
bańhîgi ėi at'ė bahyî'nigo
beh ana'hîdît'āhi ėi yaholne'.
5 Ado Judi'ah kė'yahdo
t'aat'ė-ńît'eń hac'în' ańeskai,
ado ėi Jîru'salemdo t'aałtso;
în'dah ėi t'aałtso hats'ańdo
t̄ôh Jordan bîyî' nahadlāgo
t̄adabîdîsgîz, bańhîgi adanił
yēnî' yadaholne'go.
6 Ado Jan ėi ġań-ask'îti
bîġā ha ē, ado akał ėi ho
nazt'i'; ado wi'nesc'în'di în'-
dah tsîst-nah-ńîdaldzît'îgi-
bîtl'îż yiyań ńît'eń.
7 Ado God yahalne'go
anîh, Ėi ła' śîkēdeń yîgał'îgi
ėi śî'lāhgo at'eh; ya a'deś-
niłgo bî kē-tl'ol k'edeś'ał ńî-
dîh do bańh nîśłîn' dah.
8 Śîh t'aani nahadlāgo t̄oh
bîyî' t̄anîhise'gîz ńîdîh ėi
t'ėyah Nîłc'îh-Diyî'ni bîyî'
t̄anîhidogîs.
9 ¶ Ado ī'dań dayiłkāhi bî-
yî' ėi Galîli'di kîn-hal'āhîgi
Nazereth holyė'do Jesus ni-
yah; ako Jan t̄ôh Jordan
bîyî' nahadlāgo t̄abîzgîz.
10 Ado t'ahhāgo t̄ôh bîyî'-
do hājîdāhgo, ya'dîłhił ań
a'dzago dziłtsańh, ado Nîł-
c'îh-Diyî'ni ėi hasbî'di ła' na-
halîngo hak'îjîn' hadaho'le'.
11 Ado a'kwi ya'dîłhił bî-
yî'deń ażîh dists'ango anîh,
Nîh t'ėyah śîye' ayoiośni'ni
nî''lînh, ado ya'at'ėh'go na
ańėh-nî'sîn.
12 ¶ Ado t'ahhāgo ėi Nîł-
c'îh-Diyî'ni kė'yah-bī-do-na-
adah'ago ahoyi'sah.
13 Ado akwe'e ńîjîġāgo
dîz'din jînh azlîn; ako Ak'î-

hodiāhi ėi c'eh ha' nahaz-
āṅh; ado ṅîdaldlōṡi ṅîdal-
dzîd'îgi bîł ṅîjîldėh ṅît'eṅ;
ado God bîndal'a'i ha has-
kai'go ha'ndas'a'.
14 ¶ Ado Jan yah-abîdolt'eʻ
do'bîk'îjîṅʻ Jesus ėi Galîlidi
niyah, God alāhgo-beh-bo-
holni'hi yaʻat'ėh'go-ba-haneʻ-
îgi yeh yahalneʻgo.
15 Ado ani'go, Holżîṡ'îgi ėi
boholyāh ado God alāhgo-
beh-boholni'hi ėi baho'ni-
yah; baṅhîgi at'ėi bîts'aṅ-
jîṅʻ a'ndahṅēh ado haneʻ-
yaʻat'ė'hi dăohdlaṅh.
16 ¶ Ako beʻek'îdt Galîli
yolyėh'îgi bîbaṅhgi jogał'go,
Saiman în'dah bîtsî'li An-
drew, łō beh-hahaltso'si t̄ah
yiyi'āhgo dziłtsaṅh; hálah,
ėi łō yîłnėhedė'łi nî'lîṅh, ėi'-
baṅh.
17 Ado Jesus ėi ayîdi'nid,
Hak'go, ṡîkē wohaṡ, ako
dîneh yîsdayini'łi a'nîṅideṡ-
łił.
18 Ado t'ahhāgo ha łō beh-
hahaltsos'î yēnîʻ bîts'aṅ
daṡdiāż, ado bîkē jînîʻāż.
19 Ado t'a ayî'dijîṅʻ nîżni-
yāgo ėi Zebedi bîyeʻ Jėms
în'dah bîtsî'li Jan na'dził-
tsaṅh, ako ałdoʻ tsîn-naėł
bîyîʻ łō beh-hahaltso'si aṡt'ė-
jîdlėh'go dzîzkeh'.
20 Ado ėi t'aa'łaʻ t'ahhāgo
ji'żîʻ; ado ėi t'aa'łaʻ bîżeʻe
Zebedi în'dah bandalnîṡ'îgi
t'a akweʻego t'a tsînnaėł bî-
yîʻdigo bîts'aṅ daṡdiāz, ako
ādo bîkē jînîʻāż.
21 ¶ Ako t'aadzîłtso Kaper-
nėamgi jî'kai; ado haa-
yiṅh'-jiṅh azliṅ' bîjiṅh a'ła-
na'adlė-ba'-kîn go'neʻ t'ah-
hāgo yah ajiyāgo ado ya-
jił't̄iʻ.
22 Ado ėi t'aałtso nażntîn'-
îgi bînina t'o-bîł-adahayu'i;
hálah, łaʻ boholni'hi nahojî'-
lîngo bîc'îṅʻ yajîł't̄iʻ, ado do
ak'îdaałciʻi nahalîngo dah,
ėi'baṅh.
23 Ado akweʻe a'ła-na'a-
dlėh-ba'-kîn go'neʻ dîneh łaʻ
nîłc'îh-beh-inî'zini bîyîʻ sîziṅ
lė'i sîda lah', ado ėi hażdol-
ġāżgo ajînîh,
24 T'ado nîṅa nant'î'ni; nî-
ṅi'ṡaṅʻ hādandilnił', Nîh, Je-
sus nî'li'ni Na'zerethdoh'îgi?
Daʻ a'nîṅidił'diṅłgōṡ nîṅaini-
yah? Ṡîł bėho'zîn ant'i'ni ėi
God bîts'aṅdo t'ałaʻi diyîn'-
îgi.
25 Ado Jesus hodest̄ehgo
anîh, Nîh t'ado adînî'ni, ado
hayîʻdeṅ hanînāh.
26 Ado ėi nîłc'îh-beh-inî'zi-
ni yēnîʻ hodisnāgo, ado yė'go
hażdolġāżgo hayîʻdeṅ hal-
wodt.
27 Ado ėi t'aałtso t'o-hoł-
adahayu'i, ako ṅîdahîdîlkîdt-
go a'daṅîh. Haʻat'i'ṡaṅʻ di
at'eh? beh-naʻntî'niṡaṅʻ di
haʻat'i a'nidi ṡiṅ at'eh? há-
lah, beh-îholni'hi beh nîłc'îh-
beh-adėinî'zini ṅîdîh yîc'îṅʻ

hadzī, ado ėi bîk'eh-dahoł-iṅh'.
28 Ado t'ahhāgo beh baha'-ni'hi t'aat'ė-ṅît'eṅ Galîli bî-nāgo a'dadezdlād.
29 ¶ Ado t'a a'ko a'ła-na'-adlėh-ba'-kîn bîyî'deṅ c'ė-jîkai'go, t'aałtso Saiman în'-dah bîtsî'li Andrew bî kîn go'ne', Jėms în'dah bîtsî'li Jan ėi bîł yah' ajokai.
30 Ṅîdîh Saiman bė as-dzaṅ bîmah ėi ṫah-honigāh yîk'ė datsāhgo sîtiṅ laṅh'; ado ėi t'a a'ko yeh hoł da-hol'ne'.
31 Ado akwe'e niyāgo ha'-la' yiyiłtsōd, ado deg a'holah, ado t'āhhāgo ṫah-honigāh yēnî' hats'al'dohgo t'a a'ko ėi t'aałtso ba'ndzîs'a'.
32 ¶ Ado ėi i'i'āṅgo, jo'ho-naai iyāgo, bandahałnih'îgi în'dah nîłc'îh-beh-adėinî'zini bîyî' nazi'ni ėi t'aałtso hac'îṅ' ałhan ṅî'dayizjā.
33 Ado t'a kîn-hal'ā ṅît'eṅ, dādîlkāłgi a'ła sî'liṅ'.
34 Ado ėi t'oahayui nałni ał'aṅ adat'ė'li yîk'ė danînē nė'idiyiłjē; ado nîłc'îh-beh-inî'zini yēnî' t'oahayui daha-yî'deṅ hainiskād; ado nîłc'îh-beh-inî'zini yēnî' t'ado ha-dahdzi'hi, yîdi'nid; hálah, ėi t'aałtso hwė' dahosîn, ėi'-baṅh.
35 ¶ Ado t'a ėi baa'bîni t'ahdo hah-hos'iṅd'go naž'-di'na' ado c'îžniyah do-naa-dāh haz'āṅgo jîniyah ako a'kwi sozdolzîn.
36 Ado Saiman în'dah nā-nała' hoł nakai'îgi ėi hakē dahdikai,
37 Ado ėi hak'ekai'go ada-hodi'nid, Dîneh t'aałtso nîká dadėz'iṅ'.
38 Ado abîždi'nid, Ṫiṅ', kîn ła' ṅînādasnîl'îgo dikāh, ako a'kwi ałdo' God ba' hodeš-nîh, hálah, ėi' bîniyeh adeṅ niyah.
39 Ado Galîli t'aat'ė-ṅît'eṅ a'ła-ṅîdaadlėł-bada-kîn da-bîh'îgi bîyî' God ya' holne', ado nîłc'îh-beh-adėînî'zini dahayî'deṅ hainiskād.
40 ¶ Ado a'kwi ła' łod-a-ts'is-yilġāłi baṅh holoṅ lė'i ha niyah na'hokāṅhgo, ado hac'îṅ' ṅîtsîdîne'go'go aṅał-nîh, Nîł t'a a'kodaṅ našîdî-di'łałgo at'eh.
41 Ado Jesus haṅh-bî'nigo bî'la' yeh k'îdešcîdt ado ho-dėlcîdt'go ahodi'nid, A'deš-nił laṅh', łōd nao'diṅh.
42 Ado t'a hadzodzi'go t'ah-hāgo łōd-ats'is-yilġāłi haṅh holoṅ yenî' hats'al'doh ako naz'didzah;
43 Ado t'a a'ko hažo'ogo nahoznezṫaṅ, ado t'ahhāgo dahoždił'a';
44 Ado abîždi'nid, Joh, t'a-kāh dîneh ła'dah bîł hol'ne', ṅîdîh dahdināhgo nāiłniṅ'hi bîc'îṅ' a'dėhonîl'ziṅh, ado t'a Mozes yeh nîhonîāṅ yēṅgi

at'ėgo naayîł'nìṅ, ėi nānt'il-
zah'îgi, ėi'baṅh ; ako ėi beh
bîc'îṅ' beh-ėho'zîn dolėł.
45 Ṅîdîh ādo c'îżniyāgo ėi
baahożnilne', ado da'nîłts'āṅ-
go a'hodzāîgi beh ahożdił'-
dlad; ėi bînina Jesus do t'a
yît'î'ni kîn-hal'āhîgi jiġāh
dah, ṅîdîh do-naada'go haz-
an'îgi ṅîjîġāh, ado ėi t'aał-
tso t'a da'nîłts'āṅdeṅ hac'îṅ'
nîṅeskai.

WOLT̄A'I 2.

1 Ado t'a-dokwi-dah yîs-
kāṅgo Kaper'nėamgi nadzî-
dzah, ado kîn go'ne' nadzîs-
dah ha'ni'go t'aat'ė-ṅît'eṅ
dahodîdezdlād.
2 Ado t'ahhāgo t'oahayui
a'ła-dzîzliṅ', ako ėi bînina do
ha haz'āṅ dah hazliṅ', t'a
c'ėat̄ingi ṅîdîh dodah ; ado
bîc'îṅ' God bîzad ba' hojolne'.
3 Ado ła' hat̄ah-do-nahwi'
nā-dah dzîzliṅ'go dadzîtsah
lė'i ėi din-jîlt'ė'go dahojîł'-
t̄ėhgo ha yî'kai.
4 Ako hac'aṅh jîl'āgo do
bîc'îṅ' ajokāh at'ė'go, ėi'baṅh
kîn bîkādeṅ aṅ-dazdeznîl'go
ako'ne'e Jesus bîc'îṅ' ėi
hat̄ah - do - nahwi'nā - dah'îgi
tsask'eh bîkā dzîztiṅ'go ha'-
da dahazlo'.
5 Ako Jesus dabodlaṅ'go
yiyiłtsaṅ'go, ėi hat̄ah-do-
nahwi'nādah'îgi ahodi'nid,
Šîye', baṅhîgi anił yēnî'
nan'dėt'aṅh.
6 Ṅîdîh ak'îdaałci'i ła' a'kwi
ṅîdahāztaṅh, ako dabîjėih
bîyî'di ṅîtsî'dak̄es :
7 Di dînehšaṅ' ha'at'ė'go
ba'ih'go God ya yałt̄i'? Ḣai'-
šaṅ' baṅhîgiat'ė anė'diāh ?
God laṅh' t'ė'yah nî.
8 Ado t'ahhāgo Jesus ėi
nîłc'îh-hwi-sîzi'ni beh hoł
bė'hozîn'go ėi'di dahayî'di
bantsî'dadzîk̄esgo ahodi'nid,
Ha'at'ė'gošaṅ' danîṅijėih bî-
yî'di ahodzāîgi akot'ė'go
bantsî'dahk̄es?
9 Ḣai di'igišaṅ' do nîṅdzîl'
dah, bît̄ah-do-nahwi'nā-go
datsāhîgi bîc'îṅ'—Baṅhîgi
anił yēnî' nan'dėt'aṅh, beh
haodzi'îgi dats'i ? Ṅî'didāh-
go, nî tsas'k'eh ṅî'dinił'go bîł
dahdināh, ha'ni'go haodzi'îgi
dats'i?
10 Ṅîdîh nîṅił bė'dahodo-
ziṅł, Dîneh Bayîżci'ni na-
hasdzaṅ bîkāgi beh-bohol-
nih'go baṅhîgiat'ė anė'diāh
(bît̄ah-do-nahwi'nā-dah sî-
liṅ'go datsah'îgi aṅîłnîh:)
11 A'ndîšnîh, Ṅî'didāh ado
nî tsask'eh ṅîdinił', ado na-
ġan'go ṅîdîdāh.
12 Ado t'ahhāgo naz'di-
dzah, ado tsask'eh nażdinîl,
ado ėi t'aałtso dabînał dašdi-
yah ; ėi' bînina t'aadzîłtso
t'o-hoł-adahayu'i, ado God
bîł sodazdolzîn'go a'danîh,
T'ahdo akonėh'go dėltsėh'îgi
dah.
13 ¶ Ado be'ek'îdt bîbaṅh'-

go anādzodzah, ado dîneh
t'aat'ė-ṅît'eṅ ha a'ła-sîliṅ',
ado t'aałtso naznezt̄aṅ.
14 Ado akōṅ jogał'go Al-
fi'as bîye', Li'vai yolyeh'îgi,
na'ilyėh'îgi dzîsdāgo ho dził-
tsaṅh'; ado, Šîkē yînał, hoż-
di'nid, Ado nîzdidzāgo hakē
daśdiyah.
15 ¶ Ado ako'dzago ėi ba-
ġan' go'ne' Jesus ajiyāṅgo
dzîzdah, ado bîc'îṅ'-ṅîdail-
yėh'îgi ado baṅhîgi adanî-
łîgi ėi t'oahayuigo ałdo' Je-
sus ado ho'dahoł'āhîgi t'a'ła'
yîł nahāztaṅh'; hálah, t'o-
ahojîyu'i ėibaṅh, ado ėi hakē
dėyî'kai.
16 Ado ak'îdaałci'i în'dah
Ferîsiz ėi bîc'îṅ'-ṅîdailyėh'-
îgi ado baṅhîgi adanî'łîgi bîł
da'jiyāṅgo dahołtsaṅh', ako
ho'dahoł'āhîgi adėyîdi'nid,
Ha'at'ė'gośaṅ' bîc'îṅ'-ṅîdail-
yėh'îgi în'dah baṅhîgi ada-
nî'łîgi bîł da'jiyaṅh ado bîł
dajîdlaṅh?
17 Ako ėi Jesus yîdizts'aṅ-
go ahodi'nid, Do-adat'ėh'îgi
ėi'di do azė-ił'i'ni dėinî'zîn
dah, ṅîdîh dadînih'îgi t'ė-
yah; baṅhîgiat'ė-baṅh-a'da-
dîni ėi'di, baṅhîgiat'ė bî-
ts'aṅjîṅ' a'ndāhṅēh, do bîdî-
deśnił' bîniyeh niyā dah, ṅî-
dîh baṅhîgi adanî'łi ėi t'ė-
yah bîniyė niyah.
18 ¶ Ado Jan bîdahoł'āhi
în'dah Ferîsiz bîdahoł'āhi do
da'jiyāṅ dah; ado hahas-
kai'go adahałnîh, Ha'at'ė'go-
śaṅ' Jan bîdahoł'āhi în'dah
Ferîsiz bîdahoł'āhi do da'-
ayāṅ dah, ṅîdîh nîh ṅîdahoł-
āhi ėi do ako'dat'iṅ dah?
19 Ado Jesus ahodi'nid,
Igėh'gi nehekāhîgi da' ė'iś
do da'ayāṅ dah? Azyė'hi
t'a bîł ṅîjîkai'go, azyė'hi t'a
bîł ṅîjîkai nî'holżiżjîṅ' t'a
da'jiyāṅgo bahaz'aṅh'.
20 Ṅîdîh bîk'inîłkāṅgo ėi
azyė'hi bîts'a' ṅîdolt̄ėł, ado
a'kohgo în'dah do da'jiyāṅ
dah dolėł.
21 Dîneh ałdo' do ła'dah
ē-al'i'ni a'nidîgi nānała' ē
hast̄ihi yidiłkād dah, ako'-
dzah ėi ē a'nidi î'dilkadt
yēnî' hast̄ihîgi haidozoṅs',
ako atsė'daṅ yēnî' bîlāhgo
adodlał.
22 Dîneh ałdo' do ła'dah
t̄o-abîdt hast̄ihi c'îl-naatl'oi-
bî-t̄o a'nidîgi yih idokał'
dah; ako'dzago ėi c'îl-naa-
tl'oi-bî-t̄o a'nidîgi yēnî' t̄o-
abîdt hast̄ihîgi yîdołdoh, ado
c'îlnaatl'oi-bî-t̄o în'dah t̄o-
abîdt yēnî' t'aadzai dolėł;
ṅîdîh c'îl-naatl'oi-bî-t̄o a'ni-
dîgi ėi t̄o-abîdt a'nidîgi bih
yikāh.
23 ¶ Ado ako'dzago ha-
ayiṅh-jiṅh azliṅ'go tl'oh-na-
dāṅ bîł da'ak'eh bîyi' go'ne'
c'îjîkai, ako hodahołāîgi ėi
yîkāhgo tl'oh-nadāṅ bînes-
t'aṅ' dayiżnîż.
24 Ado Ferîsiz adahodi'nid,

Jo'akon, ha'at'ė'gošaṅ' ha-
ayiṅh'-jiṅh bîyî' do-bėhaz'ā-
ni banjîkai.
25 Ado abîždi'nid, Da' t'a-
haṡ do Dė'vîd a'dza yēnî'
nîħił bė'dahoziṅh dah? ṡāṅ
hoh în'dah hoł nakai'îgi dî-
cîn dazliṅ' yēnî'?
26 Ėi at'ė'go God bî kîn
go'ne' yah ajiyah yēnî', ako
Abai'athar, ėi ts'îde alāhgo
nāiłnìṅ'hi nî'liṅ yeṅdaṅ, ado
bāh, God bîc'îṅ' nāhanìṅ'hi
ji'yaṅ, do akot'ėgo bėhaz'āṅ
dah ṅîdîh, ako ėi nāiłnìṅ'hi
t'ėyah dėiyaṅ ṅît'eṅ; ako ėi
ado hoł yî'kaiîgi ałdo' ła'
ba'il'tsod.
27 Ado abîždi'nid, Haa-
yiṅh'-jiṅh ėi dîneh ba al'-
yah, ako dîneh ėi do haa-
yiṅh'jiṅh ba' ahodilyā dah.
28 Ėi' bînina Dîneh Bayîž-
ci'ni ėi ałdo' haayiṅh'-jiṅh
beh boholni'hi at'eh.

WOLT̄A'I 3.

1 Ado a'ła-naadlėh-ba-kîn
go'ne' yah anādzodzah, ado
dîneh lė'i bî'la' niłna' lė'i
akwe'e laṅh'.
2 Ado ėi t'aałtso ha'daha-
sīd, haayiṅh'-jiṅh bîyî' dats'i
na'hoždîdo'łāł danî'zîngo;
ako ėi beh hak'î'-dahoždîdo-
āł bîniyeh.
3 Ado aždi'nid, dîneh bî'la'
niłna'îgi bîc'îṅ', Kwe'e yi-
ziṅh.
4 Ado ėi t'aałtso abîždi'nid,
Da' bėhaz'āṅgōṡ haayiṅh'-
jiṅh alėh'go bîyî'gi do ya'-
at'ėh'go ahodonił' dah? baṅ-
hîgi dats'i ahodonił? Ła'
ħînāni yîsda'-dolt̄ėł dats'i?
Doda'i, diyolyėł' dats'i? ṅîdîh
t'ado ha'at'i'-dah aždi'nid.
5 Ado do-hoł-hožoṅ'go bî-
t̄ah dzîdezġal', dabîjėih dan-
tl'îzgo ėi bîk'ė do-hoł-hožoṅ'-
dah, ako dîneh abîždi'nid,
Nî'la' beh k'îdîlcīd, ako k'îž-
deṡcîdt, ado ha'la' ha'dałt'e'
nasdliṅ', t'a łaji'îgi nahalîn-
go.
6 Ado Ferîsiz c'ėîkai, ado
t'ahhāgo Herod dabîc'oni bîł
hondahaz'aṅh', ha'at'ė'go da-
hodiyołħėł'îgi bîniyeh.
7 ¶ Ṅîdîh Jesus ėi hodahoł-
āhîgi bîł daṡdikai, be'ek'îdt-
jiṅ', ado t'oahojîyu'i Galîli-
deṅ în'dah Judi'ahdo bîkē
dayî'kai.
8 Ado Jeru'salemdeṅ, ado
Aidumi'adeṅ, ado Jordan bî-
lāhdeṅ, ado Tair bînādeṅ,
ado Saido'nadeṅ t'oahayui
hahaskai, ayoadat'ė' ła' jolił'-
îgi dayī'nīgo.
9 Ado hodahoł'āhîgi bîc'îṅ'
hadzodzi'go ajînîh, Tsîn-naėł
ałts'isîgi kwe'e ṡa nînoł'ėł,
hálah t'oahaojîyu'i t̄oh bîk'î-
jiṅ' ho dažnîłjîžgo' ėi'baṅh.
10 Ako laṅ'i nādabîzdi'sāh
ėi'baṅh. Ako ėi bînina ha-
c'îṅ' daħîłjîž ho dadîdilcił
danî'zîngo t'a nałni baṅh
daholon'îgi.

11 Ado nîłc'îh-beh-adėinî'-
zini ėi t'aałtso dahołtsaṅ'go
candahałė'go hayājîṅ' ṅîtsî-
daḣîdez'go, Nîh God bîye'
nî'lîṅh laṅh', dahałni'go.
12 Ado, T'ai'yîsi t'ado ṡa
dahołne'e, bîżdi'nid.
13 ¶ Ado hoh dzîł baġāṅgo
hajiyah, ado t'a hoh dzînî'-
zînîgi, Hak'go, bîżdi'nid: ako
ėi ha haskai.
14 Ado nakits'ādah dîneh
at̄ah dziz'lā, ėi bîł ṅîjîkai'
dolėł bîniyeh, ado God bîzad
yadahałnego aḣîżdoł'ał' bîni-
yeh.
15 Ado danîneh'îgi nādėyî-
diłjėh dolėłgo în'dah nîłc'îh-
beh-adėinî'zini bī nazi'ni bî-
yî'deṅ ha'daḣîżnîłcėh dolėł
bîniyeh beh-i'holni'hi haḣî-
dest'aṅh.
16 Saiman ėi ha'żî' Pi'ter
ha bîk'î'-dahnast'aṅh';
17 Ado Zebedi bîye' Jėms
în'dah bîtsî'li Jan, ado ėi
t'ajî'łah ha'żî' Boaner'jiz ha
bîk'î'-dahnast'aṅh', ako ėi'di
Adî'nîh' bîye' olyeh;
18 Ado Andrew, ado Fî'lîp,
ado Bartha'lîmew, ado Mat'-
thew, ado Ta'mas, ado Alfi'-
as bîye' Jėms, ado Tha'dias,
ado Saiman, Kė'nadeṅ,
19 În'dah Judas Îska'riat,
ėi nahwisni'îgi, ¶ ado kîn
go'ne' yah ajokai.
20 ¶ Ako t'oahojîyu'i aḣî-
nāḣîżdikai, ako do ajuyaṅ
a'hodza dah.
21 Ado hak'îso dėidizts'aṅ-
go hoł ṅî'dadodîłgo dahdi-
kai; hāłah, adadi'nid, Bî'nî'
bîł c'a sîliṅ', ėi'baṅh.
22 Ado ak'îdaałci'i ėi Jeru'-
salemdeṅ yîkai'îgi adadi'-
nid, Biel'zibub hayî' sîziṅ
laṅh'; ado inî'zin-boholni'hi
ėi beh nîłc'îh-beh-adėinî'zini
bī nazi'ni haḣîżnîłcėh.
23 Ado a'c'îṅ', Hak'go, bîż-
di'nidgo abîjînîh, Hane'-beh-
ė'dėtiṅ'hi beh: Ha'at'ė'go-
ṡaṅ' Ak'îhodiāhi ėi Ak'îhodi-
āhi haidî'nołcėł?
24 Ado t'ała'i dîne'e ėi t'a
bîh ałc'îṅ' ałts'a'ḣî'nîlgo, ėi
t'ała'i dîne'e do nî'zago bė-
hodîdonał' dah.
25 Ado t'ała' haġa'ni t'a
dahoh ałc'îṅ' ałts'a'-ḣiji'nîl-
go ėi t'ała' haga'ni do hwė-
hodîdonał' dah.
26 Ado Ak'îhodiāhi t'a hoh
a'c'îṅ' naż'di'na'go ado ał-
ts'aṅ jî'liṅ'go do hwėhodîdo-
nał' dah, ṅîdîh ajîṅ' ha' nî-
hont'i'.
27 Dîneh ałdo' do ła' dîneh
bîdzi'li baġan go'ne' yah
adogał' dah, ako adeṅ bî
nalye'i c'îdiyojîh dah; dîneh
bîdzil'îgi atseh bėdzîztl'oṅgo
în'dah bî nalyė'i c'îḣîżdojîh.
28 T'aani a'nîḣidîṡnîh, dî-
neh ba'ałcîni t'aałtso baṅhî-
giat'ė ėi banāhîdît'āh dolėł,
ado ėi t'aałtso ba ih'go God
ya yałt̄i'i ėi bana'hîdît'āh
dolėł.

29 Ṅîdîh t'a-ħai'-dah Nîł-
c'îh-Diyî'ni ba ih'go ba yîjîłŧi'
ėi t'ai'yîsi do han'dîdot'ał
dah, ṅîdîh ėi hol'āgo baṅhî-
giat'ė bîniyeh a'dzidzah.
30 Hálah, nîłc'îh-beh-inî'zi-
ni hwė holoṅ laṅh', daždi'-
nid, ėi'baṅh.
31 ¶ Ado hamah în'dah
hatsî'likeh akwe'e yî'kai,
ado tl'odi naziṅ'go hac'îṅ'
adaas'a', Hak'go, dahałni'go.
32 Ado ėi a'ła-dzîzliṅ'îgi ho
nas'āgo adahodi'nid, Jo'akon,
nîmah în'dah nîtsî'likeh tl'o-
di nî'kadanŧah.
33 Ado anādabîždo'nidgo
ajînîh, Ħai'ṡaṅ' ṡîmah în'dah
sîtsî'likeh?
34 Ado ėi'di hanāgo ṅîda-
hāztan'îgi bîtah jîdėiṅ' ado
aždi'nid, Jo'akon, ṡîmah în'-
dah sîtsî'likeh danoł'iṅh'.
35 Hálah, t'a-ħai'-dah God
bî nahat'a' yîk'eh-hoł'iṅ' ṡiṅ
t'a ėi'di sîtsî'li ado ṡîlah' în'-
dah ṡîmah at'eh.

WOLŦA'I 4.

1 Ado be'ek'îdt bîbaṅhgi
na'nŧîn ba nînaz'didzah; ado
akwe'e t'oahayui hac'îṅ' nî-
ħeskai, ako tsîn-naėł bih ji-
yah, be'ek'îdt bîyî'di hoł sa-
aṅh'; ako t'aat'eh a'kwi ŧa-
baṅhgo jîl'āh.
2 Ado hane'-beh-ėdėtiṅ'hi
laṅ'i beh yajił'ŧi'; ado ho
na'ntîn'îgi beh hadzodzi'go
ajînîh,
3 Da'i'sołts'aṅ, jo'akon, k'ė-
dîdlė'hi ła' k'îdîdolėł'go c'îni-
yah.
4 Ado ako'dzago k'ėlyėih'
nîkî'jiłkādgo ła' aŧinjîṅ' aħî-
nezdē, ako ėi ṅîdat'a'i nîħes-
t'a' go dayi'yaṅ.
5 Ado ėi'di ła' tseh'-ŧahjîṅ'
adaħînezdē, a'kwi łėž do
ho'žoṅ holoṅ' dah; ado ėi
t'ahhāgo hadane'saṅh', há-
lah, ėi łėž do ba dîŧaṅ' dah,
ėi'baṅh.
6 Ṅîdîh dožoṅ'go dahidiāṅ-
go ėi yiyi'zėz; hálah, ėi'di
bîke'tl'ol at'dîn, ėi'baṅh, ako
ałtso niłna'.
7 Ado ła' c'îl-dadėni'ni bî-
ŧahgo aħînezdē; ado ėi'di
c'îl-dadėni'ni dadî'ne'saṅh,
ako ałtso bi'ġāṅh, ako t'ado
bînest'aṅ' hazliṅ' dah.
8 Ado ła' łėž ya'at'ė'hi bîyî'
go'ne' aħînezdē; ado dadî'-
ne'saṅh, ado ṅîtsā sîliṅ'; ado
bînest'aṅ' hazliṅ', ako ła' ŧa'-
dingo, ado ła' hasŧaṅ'dingo,
în'dah ła' nezna'dingo bîlāh
ṅî'dasdliṅ.
9 Ado abîždi'nid, Dîneh t'a-
ħai'-dah bîja holoṅ'go beh
azdits'a ṡiṅ ha'nî'di azdi-
ts'iṅh.
10 ¶ Ado t'asa'ha dzîzliṅ'-
go, t'a akoṅ' hanāgo naki-
ts'ādah'îgi yîł ṅîdahāztan'îgi
ėi hane'-beh-ėdėtiṅ'hi olyė'i
yî'ndahodeł'kîdt.
11 Ado abîždi'nid, Nîħi t'ė-
yah God beh-boholni'hi na-

nîl'în'go beh-na'ntî'ni ėi'di
nîħił bė'da hodoziṅłgo nîħa-
dėt'aṅh, ṅîdîh t'a bî'nîdi ṅî-
dakai'îgi ėi t'aałtso hane'-
beh-ė'dėtiṅ'hi beh bîc'îṅ'
ha'idzih.
12 Ako dėzdołtsėł ṅîdîh
laṅh', t'a a'ko ṅîdîh do hoł
bė'dahodoziṅł dah; ado daz-
dîdots'iṅł ṅîdîh laṅh', t'a
a'ko ṅîdîh do bė'dażdîdotiṅł'
dah; ako do na't'aṅ andaż-
do'nił dah, ado baṅhîgi ada-
joni'łi do han'dahîdîdot'ał
dah.
13 Ako ėi abîżdi'nid, Da' di
hane'-beh-ė'dėtiṅ'higīṡ do
nîħił bėdaho'zîn dah? A'ko-
ṡaṅ' ha'at'ė'go hane'-beh-
ė'dėtiṅ'hîgi t'aałtso nîħił bė'-
dahodoziṅł?
14 K'ėdîdlė'hi ėi God bîzad
k'idîlēh;
15 Ado di'di ėi sad k'îżdilā
yeṅdaṅ aṫinjîṅ' aħînezdēîgi
at'eh, ṅîdîh t'a dazdits'iṅh'go
t'ahhāgo Ak'îhodiāhi dahdi-
ġāhgo, ado ėi sad dahajėih
bîyî'deṅ k'îdolyā yēnî' yîł
dahdilwo'.
16 Ado di'di ėi t'a akot'ė'go
tseh-ṫahgo adaħînezdē yēnî'
at'eh; ako ėi'gi sad dėidi-
ts'iṅh'go t'ahhāgo baṅh bîł
daho'żoṅ nehelėh'îgi.
17 Ado ėi'di bî ke'-tl'ol
a'dadîngo, ako t'o konaġan-
jîṅ' bėdahodînah. Ado bîk'î-
jîṅ' ėi sādîgi bînina baṅhîgi
a'hot'iṅhgo, în'dah ak'ėdînih'
jîlėh'go t'a a'ko t'ahhāgo
bîk'ė jîdîgoh.
18 Ado di'di ėi ła' c'îl-dadė-
ni'ni bîṫahgo k'îdolyāhîgi
at'eh; ėi'di sad dėidits'iṅ'hi,
19 Ado nahasdzaṅ bîkāgi
beh-ināni yantse'ḵesi în'dah
bîna'adlo'go daat'i'ni, ado
nānała' bîda'hononi'ni t'aał-
tso, ėi di di'îgi dabîjėih bîyî'
go'ne' nehele, ado ėi sad yē-
nî' ṅîdėłtsėd, ako dabînes-
t'aṅ' do dahalėh' dah.
20 Ako di'di ėi łėż ya'at'ėh'-
îgi k'îdolyah'îgi at'eh; ėi'di
sad dėidits'iṅhgo dayodla'nî-
gi, ado ėi'di dabînest'aṅ' ṅî'-
dahwilėh, ła' ṫadingo, ado ła'
hasṫaṅ'dingo, în'dah ła' nez-
na'dingo bîlāh ṅî'dadlėh.
21 ¶ Ado ėi abîżdi'nid, Da'
a'k'a-koṅ' yah itiṅh'gōṡ tsî-
ts'a bîyā go'ne' adotiṅł bîni-
yeh, tsask'eh bîyā go'ne'
dats'i adotiṅł' bîniyeh? Ado
a'k'a-koṅ' ana'tsîgih dats'i
do adotsîh' dah?
22 Hálah, akwe'e ṅîdażnîł-
în'îgi ėi'di t'aałtso bė'hodo-
ziṅł, ėi'baṅh; ako t'aałtso
nanîl'în ṅît'eṅîgi ėi'di t'a-
at'eh do'nîh.
23 Dîneh t'a ħai'-dah bîjā
holon'îgi beh azdits'a' ṡiṅ
ha'nî' azdits'iṅh.
24 Ado ėi abîżdi'nid, Da-
dohts'a'i ėi hażo'o dayi'soł-
ts'aṅ. T'a dîneh ba ina'nėł-
āṅhîgi ėi t'a akohgo nîc'îṅ'
bîna'nėl'aṅh' dolėł; ado nîħi

dadohts'aʻîgi.ėi bî'lāhgo nîn̄a
adolnił.
25 Hálah, ėi hwė holon'îgi,
ėi hoh hādolyėł; ado ėi do
hwė holon'îgi ėi'di hoh'îgi
n̄îdîh hağa'dolyėł.
26 ¶ Ado ażdi'nid, God
alāhgo-beh-boholni'hi ėi dî-
neh łaʻ alastsi łėiyîʻ go'neʻ
k'idilah nahalîn.
27 Ado n̄îjilwoṡ ado naż'diʻ-
nah, tl'ėgo în'dah jin̄'go;
ado alastsi yēnîʻ dînisēh ado
hanisēh, ako ėi do hoł bėho'-
zîn dah.
28 Hálah, nahasdzan̄ ėi t'a
bîh bînest'an̄ʻ ha'inisēh, bî-
t'an̄ atseh, ado bînest'an̄ʻ ado
bîk'ījîn̄ʻ bîlastsi t'aat'eh bî-
nest'an̄ʻ bîyîʻdigo halėh.
29 N̄îdîh anest'an̄ʻîgi nî-
t'în̄h'go ėi t'ahhāgo beh-ige'-
ṡi beh yiyigėṡ' łėh, hálah,
agîż ba'holżiż, ėi'ban̄h.
30 ¶ Ako ażdi'nid, Hāṡan̄ʻ
yît'ė'go God alāhgo-beh-bo-
holni'hi? ado haʻat'i'ṡan̄ʻ bîł
an̄î'nolnîn ṡin̄ bîł an̄ėlt'ė'go
adadilnił?
31 Ėi c'îl łaʻ bînā aʻohgo
anîltso'i nahalîn, ėi anāîgi
k'îdolyāgo ėi ts'îde anā t'aał-
tso boʻohgo anîltso.
32 N̄îdîh k'îdîlyėh'go ado
dînisēh, ado c'îl t'aałtso bî-
lāhgo at'eh yîlėh, ado bîgan
ayoadat'ė yîlėh, ako bî ca-
haʻohgo n̄îdat'aʻi kė'daha-
t'în̄h.
33 ¶ Ado lan̄ʻi haneʻ-beh-
ė'dėtin̄h ėi beh bîc'în̄ʻ God
bîzad beh hadzisdzī, t'a ako-
t'ė'go ėi t'a bîdażnėl'an'îgo
dazdizts'an̄.
34 N̄îdîh haneʻ-beh-ė'dė-
tin̄h t'agėdgo t'ėyah do bî-
c'în̄ʻ yajîł'ţiʻdah; ako ėi t'a-
sa'ha dzîzlin̄'go t'ai'yîsi ha-
żoʻogo hodahoł'āhîgi t'aałtso
t'a bėho'zîngo beh bîł hojol-
neʻ.
35 ¶ Ado t'a ėi bîjin̄h', i'iʻ-
ān̄go ėi abîżdi'nid, Ţin̄ʻ beʻ-
ek'îdt yonan'îgo dikāh.
36 Ado t'oahojîyu'i yēnîʻ
ałtso hats'an̄jîn̄ʻ dahdabîż-
diłkai'go ado t'akojît'ėh'îgo
dahdażdił'ėl'go jî'kai.
37 Ako ayoat'ė'go dė'yol,
ako tsîn-naėł ţoh bih da-
halk'ołgo ako k'aden̄ hade-
bîn.
38 Ado hoh t'ėyah tsîn-naėł
bîkēdigo tsiał bîk'ījîn̄ʻ ajîł-
hoṡ, ado ts'ėdahodzîsîtgo
adahodi'nid, Naʻnţî'ni daʻ
ha'nî'di a'didin̄łîṡ nî nî'zîn?
39 Ado nîżdiʻna'go ni'yol
yēnîʻ, Hażoʻogo, bîżdi'nid;
ado ţoh t'ėyah, Hożon̄'go
aṡt'ėdî't'eh, bîżdi'nid. Ako
ni'yol yēnîʻ aṡt'ėdi't'eʻ ado
t'ai'yîsi hodiyėl.
40 Ado ėi abîżdi'nid, Haʻa-
t'i'ṡan̄ʻ bîniyeh ayoat'ėgo n̄î'-
dałdzît, ado haʻat'ė'goṡan̄ʻ do
daʻohdlan̄' dah?
41 Ako ėi t'ai'yîsi bė'da-
dzîsdzîd ado a'dan̄îżdoʻnid,
Haʻat'i lan̄h dîneh ṡin̄ at'eh,

ni'yol ṅîdîh ado t̄oh ṅîdîh
bîk'eh dahoł'iṅh'?

WOLT̄A'I 5.

1 Ado be'ek'îdt yona'nîdi
jî'kai ła' kė'yah Gadāra hol-
yė'di.
2 Ado tsîn-naėł bîyî'deṅ
hajiyāgo t'ahhāgo jîdaṡcā
bît̄ahdeṅ dîneh lė'i ła' nîł-
c'îh-beh-i-nî'zini bī sîziṅ lė'i
hadah niyah.
3 Ako jîdaṡcā bît̄ahgo kė'-
hat'iṅ laṅh'; ado dîneh do
ła' beh otl'oł at'ė' dah, bėṡ-
dahol-ża'îgi ṅîdîh dodah.
4 Hálah, ala'tsin nîna'nî'łi
ado bėṡ-daholża'îgi ṅîdîh
t'aṅaṅh beh bėetl'oh, ṅîdîh
bėṡ-daholża'îgi t'ėyah yiyił-
dlād, ado ala'tsin nîna'nî'łi
t'ėyah niyit̄īh; ado dîneh ṅî-
dîh do ła' aṡt'ė bo'le' at'ė'
dah.
5 Ado t'aa'łajîṅ' jiṅ'go ado
tl'ėgo ṅîdîh dzîł bîyî'go na-
ġāh, în'dah jîdaṡcāgo naġāh,
dîlwoṡgo în'dah tseh yeh
nî'îdilgēṡ.
6 Ṅîdîh nî'zajîṅ' Jesus yi-
yiłtsaṅ'go yîc'îṅ' ṅî'dilwodt
ado hayājîṅ' ṅîtsîdîne'go'go
nahoskan.
7 Ado yė'go hadolġāżgo
adi'nid, Hāṡaṅ' ṅîdeṡłił, nîh,
Jesus aġāgo ayoat'ė God bî-
ye' God bînał a'ndeṡnîh, do
t̄ihoṡnih'go aṡîdi'lił dah.
8 Hálah, dîneh bîyî'deṅ ha-
nînāh, nîh nîłc'îh-beh-inî'-
zini nî'li'ni, bîżdi'nid, ėi'-
baṅh.
9 Ado, Hāṡaṅ' yînîlyeh,
hożdi'nid. Ado anażdo'nidgo
ajînîh, Laṅ'i yînîṡyeh, hálah,
t'oahoni'yu'i ėi'baṅh.
10 Ado t'ai'yîsi Jesus na'-
yoskan: kė'yah t'akā bî-
ts'aṅjîṅ' anîṅinoł'kād, yîłni'-
go.
11 Ako a'kwi dzîł bi'ġahgi
bîso'di t'oahayui da'ayaṅ'go
nanîlkād.
12 Ado ėi nîłc'îh-beh-adėi-
nî'zini yēnî' t'aałtso ṅî'daho-
kāṅhgo adanîh, Bîso'di bîyî'
go'ne' adanîṅił'āh, ako ėi'di
bih ṅîdikāh.
13 Ado t'a a'ko Jesus badî-
nîaṅh'. Ado nîłcī'h-beh-adėi-
nî'zini hayî'deṅ hahażjē, ado
bîso'di yih dahaswodt; ado
nanîlkad yēnî' t'a inîdzi'li
beh bîdah go'yah na'dijē
ado be'ek'îdt bîyî' go'ne'
aṅeswodt, ako t̄oh abîs'diṅd.
14 Ado ėi'di t'aałtso bîso'di
ṅîdażnîłkād yēnî' a'kohgo
yo'adziswodt, ako kîn-hał'āgi
badahojolne', ado bînāgo
kė'yah ałdo'. Ado ėi t'aałtso
c'ėheżjē, halā-hodza lah da-
nî'zîngo.
15 Ako Jesus yahaskai;
ado a'kwi nîłc'îh-beh-inî'zini
bī sîziṅ yēnî' do-at'ėh'îgo,
ado bîntse'k̄es k'ezdongo,
ado hadît'ė'go sîdāgo dadził-
tsaṅh; ako t'aadzîłtso ṅîda-
dzîsdzid.

16 Ako dîneh dabinał'îgi ėi
yeh hoł daholne' ėi'di dîneh
nîłc'îh-beh-inî'zini bī sîziṅ
yēnî' haîdzāîgi 'ado bîso'di
a'dzāîgi yadaholne'.
17 Ado t'ai'yîsi ṅî'daho-
kaṅh, Nîḣi kė'yah bîts'aṅjîṅ'
nandlėh, dahałni'go.
18 Ado ako tsîn-naėł bih
iyāgo, ėi'di nîłc'îh-beh-inî'zi-
ni hwi sîziṅ ṅît'eṅ yēnî' na'-
hokaṅh, Nîł honîšłoṅ' dolėł,
hałni'go.
19 Akot'ė' ṅîdîh Jesus, Do-
dah, hodi'nid, ṅîdîh naġan'-
go ṅîdidāhgo ako Boholni'hi
ayot'ė šah a'yilah ado ša jo-
ba' dîni'go nîk'îso beh bîł
daholne'.
20 Ado dašdiyah; ako Dî-
ka'polîs kîn-hadas'āhîgi bî-
t̄ahdi t'aat'ė-ṅît'eṅ Jesus
ayoat'ė yeh ašt'ė-hodla'îgi
ėi' ba hojîlne'. Ako dîneh
t'aadzîłtso t'o-hoł-adahayu'i.
21 ¶ Ado Jesus tsîn-naėł
beh tse'na nādzîdzāgo, ako
dîneh laṅ'i ha a'ła nānas-
dliṅ'; ado be'ek'îdt bîbaṅh'-
gi nādzîdzah.
22 Ado ṅît'eṅ jo'akon, a'ła-
naadlėh-ba'-kîn beh-bohol-
ni'hi ła' ha niyah, Jairus
yolyeh'îgi, ako ho dził-
tsaṅ'go hake'tsinjîṅ' ṅîtsî-
dîne'go.
23 Ado t'ai'yîsi na'hodzos-
kan, ako anîh, Sîtsî' ałtṣ'i'si-
yē k'adēnî' bî'nitsaṅh': ako
na'hoskan, Hak'go, ādi nî'la'
beh bîk'î dîdil'ni, nādîdodał
ado ḣînā dolėł bîniyeh.
24 Ako Jesus bîł dašdiāż;
ado dîneh laṅ'i hakē yîkai'-
go ho naš'żiż.
25 ¶ Ako asdza'nî lė'i ła' dîł
bîġa'dînestał laṅh', ako ėi t'a
akojît'ė'go nakits'adah na'-
ḣai laṅh'.
26 Ako laṅ'i azė adėł'i'ni
bîk'ė laṅ'idi t̄ihodzoznī, ako
ha nalye'i yēnî' ałtso badziz
nîl, ado t'ado nāzdidzā dah
ṅîdîh t'o yo'weh dah a'dzi-
dzah.
27 Ako ṅît'eṅ Jesus baho-
jī'nī, ako aḣėnalai' bîne'deṅ-
go jîniyah, ako bî ē bîżdėl-
cît.
28 Hálah, bî ē t'ėyah t'o bî-
dînîšcît ṅîdîh hadałt'eh anā-
šîdodlił, jîni'go, ėi'baṅh.
29 Ado t'ahhāgo ha dîł hā-
liṅ yēnî' as'diṅd; ako t'a dzî-
ziṅ ṅît'eṅ nałni'hi bîts'aṅdo
hat̄ah ya'hot'eh dzîzliṅ'go
hoł bė'hoziṅd.
30 Ako Jesus t'ahhāgo bî-
yî'di bîł bėhozîn ėi diyîn bî-
yî'deṅ hayāgo, honas'āhîgi
bîc'îṅ' ṅîdzîzyîz; ado adi'nid,
Ḣai'šaṅ' šî ē yîdėlcît?
31 Ado ho'dahoł'āhîgi ada-
hodi'nid, Joh nîndzîs'āh, ha'-
at'ė'gošaṅ' ako adînîh, Ḣai'-
šaṅ' šîdėlcît?
32 Ado dîneh bît̄ah dzîdez-
ġal, ado a'dzidzāîgi hwiżdoł-
tsėlgo.
33 Ṅîdîh ėi asdza'nî nas-

dzīd ado bîtah hodîtlît, a'ho-
dilyāîgi hoł bėho'zîngo, ako
bîyājîn' nîtsîzdîne'go'go do-
woc'idgo ałtso beh bîł hojol-
ne'.
34 Ado asdza'nî abîżdi'nid,
Sîtsî' yînîdla'ni ėi'di hadał-
t'e' ana'nidlā, nîł hożon'go
nanînāh, ado nałni yēnî'
bîts'ando hadanîłt'ė'go.
35 ¶ Ėi t'a yajîł'tī'go dîneh
ła' a'ła-naadlėh-ba'-kîn beh-
boholni'hi ėi bağanden yî'-
kaigo ėi adadi'nid, Nîtsî' yē-
nî' daztsanh; na'nîlė'îs Na'-
ntî'ni banant'inh.
36 Ėi t'ahhāgo Jesus, ėi sad
beh haodzi'îgi yîdizts'an nî-
dîh a'ła-naadlėh-ba'-kîn beh-
bo holnih'îgi ayîdi'nid, T'ado
nîł hoye'i nîdîh t'o indlanh.
37 Ako dîneh hai'-dah
akōn doda'go yeh hoł'a', Pi-
ter, ado Jėms, ado Jėms bî-
tsî'li Jan, ėi t'ėyah bîł daśdi-
kai.
38 Ado a'ła-naadlėh-ba'-kîn
beh-boholni'hi bağan'di jîni-
yah, nît'en ha'hoāgo dzîdiz-
ts'an, ła' andacah, ado ła'
ayoits'a'go dacāh.
39 Ako yah ajiyāgo ėi abîż-
di'nid, Ha'at'i'śan' bîniyeh
ha'hoł'āh ado dahcāh? Di
at'ėd ėi do daztsan' dah, nî-
dîh t'o' ałhoś.
40 Ado ėi do îł-îlinh yeh
hādādlōh. Nîdîh t'aadzîłtso
c'îhożnînîłkādgo at'ėd bîże'e
în'dah bîmah ado bîł nîjî-
kai'îgi, ė'idi t'ėyah at'ėd sî-
tin go'ne' bîł yah ajokai.
41 Ado at'ėd bî'la' dziłtsod-
go abîjînîh, Talitha, kumi,
ako ėi, At'ėd a'ndîśnîh nîdi-
dāh, jîni'go olyeh.
42 Ado t'ahhāgo at'ėd nî'-
didzah ado dėyah, hálah, ėi
nakits'adah bî na'hai, ėi'-
banh. Ado t'aadzîłtso t'ai'-
yîsi ayoat'ė'go t'o-hoł-adaha-
yu'i.
43 Ado ėi t'aadzîłtso t'ai'yî-
si hażo'ogo abîżdi'nid, T'a-
kah dîneh ła'dah bîł dahoł-
ne' yi'la', ado at'ėd ha'at'i
dah ba'nołtsod, hożdi'nid.

WOLTĀ'I 6.

1 Ado ėi bîts'ando dahnż'-
didzah; ado t'a hoh ha kė'-
yahgo anādzodzah; ado ho-
dahoł'āhîgi ėi t'a hakē yî'kai.
2 Ado haayinh-jinh azlin'-
go, a'ła-naadlėh-ba'-kîn bîyî'
go'ne' nînāżdînitan, ado lan'i
dahozdizts'ango ėi t'o-bîł-
adahoyuigo adanîh, Ha'at'i
bîts'andośan' di dîneh t'a-
ałtso bîł bėho'zîn? Ado ba-
yîlyah'îgi lanh' ha'at'i beh-
hódzàni śin at'eh? ado di
ahoni'łi ayoat'ė'i nîdîh ła'
yolił'go yanağah?
3 Da' di'îś do nî'iżi'hi at'in'
dah, Meri bîyaż, Jėms ado
Joses ado Judah ado Sîmian
bî'nai? ado dabîdēżîîś do bîł
nėkai dah? ado ėi t'aałtso
do bîł jî'lind' dah.

4 Ṅîdîh Jesus ėi adahodi'-
nid, Ahodoni'łi-yahalne'i ėi
beh-îł-îli'ni do beh at'dîn
dah, ṅîdîh t'a ha kė'yahdi
ado dahak'ėigi ado bîł haji-
jė'îgi ėidi t'ėyah do bîł jîliṅ'
dah.
5 Ado a'kwi ahoniłi ayoida-
t'ė'i do banjîġā dah, ṅîdîh
t'adokwi danîneh'îgi ėi t'ė-
yah bîk'i dażdilnìh'go na'-
ħîżdiłjē.
6 Ado t'o-hoł-ahoyui, hálah,
do da'odlaṅ' dah, ėi'baṅh.
¶ Ado bînāgi kîn-naznî'lîgo
nażnîtîn'go ŧażdiyah.
7 ¶ Ado ėi nakits'adah'îgi,
Hak'go, bîżdi'nid ; ado naki
nî'lāgo adzis'a', ado adzilgo
beh-oholni'hi nîłc'îh-bėadė-
inî'zini i'nazi'ni beh ha'ħî-
nilcė'hī ėi t'aałtso bah ħîz-
dėz'aṅh.
8 Ako a'dadoni'łi beh bî-
c'îṅ' hadzodzīgo ajînîh, Ha'a-
t'ih'igi dah t'ado dayînołe'hi,
ṅîdîh gîś t'ėyah, dahna'ayîzī
ėi dodah, bāh ṅîdîh dodah,
nîħė azîs bîyî' go'ne' beso
ṅîdîh dodah:
9 Ako keh bîke'gîż-haaz-
t'i'îgi t'ėyah bī ṅî'dasoėzgo,
ado ē-tsoh naki'go ałdo' do-
dah.
10 Ado adabîżdi'nid, T'a
kîngi dahkāhgi t'a a'kwi ṅî'-
dasodah, hājîṅ'dah nādadoh-
kāhgo în'dah dahdahidoh-
kāh dolėł.
11 Ado t'a-ħai'-dah do da-
nîħi nî'zînîgi ado do t'a'k'adt
danîħi dizts'aṅ'îgi ėi bîts'aṅ-
jîṅ' dahdadohkāhgo, nîħikė
bîyî' łėż ha'danołdėh dolėł,
ako ėi beh-ėho'zîni bîniyeh.
T'aanigo a'nîħidîśnîh, bana'-
hat'iṅ bîjiṅ'go Sadam în'dah
Gamarrah ėi'gi bî'lāhgo ŧi-
dahwiżdonîh.
12 Ako c'îdadziskai, ado
God bîzad yadaholne', ėi dî-
neh baṅhîgi adajoni'łi baṅh-
daho'nî'go yo'adaħîżdîdoāł
bîniyeh.
13 Ako laṅ'i nîłc'îh-beh-
adėinî'zini ha c'îdahażjē ;
ado laṅ'i danînēhîgi tlah ho
dadzîztlė'go na'dahożdiłjē.
14 ¶ Ado alāhgo-nat'āni
Herod ėi haho'nī, hálah, t'a-
at'ė-ṅît'eṅ ha'żî' ba hane'go
aħîdezdlad ėi'baṅh ; ado ėi
adi'nid, Jan nahadlāgo-ŧa-
agîsi yēnî' ėi'di daztsaṅ'deṅ
nādi'na' śa'śîn, ėi' bînina di
ayoadat'ė'i yanaġah.
15 Nānała' ėi adanîh, Elai'-
jah at'iṅh ; ado nānała' ėi
adanîh, ahodoni'łi-yahalne'i
at'iṅh, doda'i ėi ła' at'iṅh.
16 Ṅîdîh Herod ėi yiyi'nigo
adi'nid, Jan, bîtsi-ts'in k'înî-
gîż yēnî' at'iṅh, ėi daztsaṅ'-
deṅ nādi'na' laṅh'.
17 Hálah, Herod t'a hoh
Jan bîka ijiła'go ako yah
ajił't'e', hálah, Herodias yol-
yėh'îgi bînina, ėi Herod ha-
tsî'li Fî'lîp bė asdzaṅgo ;
ado ėi badzîz'yeh ėi'baṅh.

18 Hálah, Jan ėi Herod ayî-
di'nid, Bîk'eh-ahoni'łi bîk'eh-
go nîtsî'li bė asdzan'îgi nė
asdzańgo do bėhaz'āń dah;
19 Ėi'bańh Hero'dias yol-
yėh'îgi hac'îń' do-bîł-hożoń'-
dah, ako hodiyeshėł nî'zîn
ńît'eń, ńîdîh t'a' dodah.
20 Hálah, Herod ėi Jan bîł
nî'lîńh, dîneh bańhîgiat'ė-
bańh-at'dîni ado dîneh diyî'-
ni nîliń'go hoł bėho'zîn, ėi'-
bańh yaahalyań ńît'eń; ado
hozdizts'ańgo lań'igo a'dzah;
ado bîł hożoń'go ho dizts'ań.
21 Ado bîhonėdzań'jîń'
ayił'kańgo Herod bîdîżcîń-
yēnî'-bî-jîńh banāholżiżgo,
t'a ake'ego ńîdant'āhîgi ado
alāhgo- sîlāgo - bîndant'āhîgi,
ado Galîligi dîneh daat'i'ni,
ėi' bah lań'i c'iyań a'yilāgo
hats'ań dai'yań.
22 Ado Hero'dias bîc'e'e
yah iyāgo dabînał olżiż ; ako
Herod în'dah t'aałtso yîł na-
hāztan'îgi ėi'di bîł ya'ada-
t'eh. Ado alāhgo-nat'āni ėi
ayîdi'nid, T'a nî nî'zînîgi ṡi
nîkėdgo ėi nadeṡłėł.
23 Ado ėi at'ėd bîc'îń' God
bînał a'dė hadzodzī : T'a nî
nî'zînîgi ṡi nîkėdgo ėi na-
deṡłėł, alāhgo-beh-ṡîholnih'-
îgi ńîdîh ałni'do.
24 Ado at'ėd c'înadzāgo bî-
mah ayîdi'nid, Ha'at'i'ṡań'
yî'deṡkîł? Ado bîmah adi'nid,
Jan nahadlāgo-taagî'si bî
tsi-ts'in lańh'.
25 Ado at'ėd t'ahāgo alāh-
go-nat'āni yîł yah anal'wodt,
ako yiyikėdgo ajînîh, T'a
k'adt łėts'ā bîyî' Jan naha-
dlāgo-taagîsi bî tsi-ts'in ėi
ṡadiāł.
26 Ako alāhgo-nat'āni t'ai'-
yîsi bańhbî'ni, ńîdîh a'dė ha-
dzodzi'îgi în'dah bîł ńîdziz-
tan'îgi bînina do łahgo an-
jo'dle' a'dza dah.
27 Ado t'ahāgo alāhgo-na-
t'āni salāgo ła' ayił'a', ado,
Bî tsi-ts'in nanîāh, bîżdi'nid;
ado akōń jîniyāgo yah-i'i'nił
go'ne' ha tsi-ts'in k'îżnîgîż.
28 Ado ha tsi-ts'in yēnî'
łėts'a beh nażnîkańh, ako ėi
at'ėd bażnîkańh, ado at'ėd ėi
bîmah yėnîkańh.
29 Ado hodahoł'āh yēnî'
dayî'nîgo hażi'i yēnî' ńîdėi-
diłtiń'go ado yo'adayilah.
30 ¶ Ado ėi'di dal'ādi yēnî'
t'aadzîłtso Jesus ba'ałk'eh
ańan ńînādziskai, ado ada-
ji't'ińdi în'dah beh ńîdaz-
neztań'i ėi'di t'aałtso beh bîł
dahojolne'.
31 Ako adabîżdi'nid, Hak'-
go, nîńi t'ėyah t'asa'ha kė'-
yah-do-naadah'igo dikāh,
hanî'zahjîdah hādadilyińh
bîniyeh.
32 Ado ėi t'asa'ha do-naa-
dah'igo tsîn-naėł beh ajokai.
33 Ako dîneh lań'i daṡdi-
kai'go dahołtsańh, ado lań'i
hwė daho'sińd, ako kîn-adas-
ādeń ła' t'a'nî' t'ała' dajî'-

jėhgo t'a hoh atseh a di nî-
jiżjē ado hac'îṅ' nîḣeskai.
34 Ado Jesus a'kwi hajiyā-
go dîneh t'oahayui yîl'āgo
dziłtsaṅh, ado t'o baa'āha
dzîniziṅ; hálah, dîbe na'nîł-
kādi beh at'dîn nahalîngo,
ėi'baṅh; ako laṅ'i beh ṅî-
naż'dînit̄aṅ.
35 Ado dożoṅgo yaadez'āṅ-
go hodahoł'āhîgi ha yî'kaigo
ado adadi'nid, Di do-naa-
dah'îgi at'eh laṅh', ako k'adt
dożoṅ'go hił'c'iṅ':
36 No'wehjîṅ' ahohkāh, bî-
dînîh, kîn-da'łaṅ'go ado bî-
nāgo dahoġan'go, ako'ni c'i-
yan ṅî'dėidiyołnih, hálah,
t'ado dayoiyaṅ'i dah, ėi'baṅh.
37 Ako hoh anābîżdo'nid,
Nîḣi ba'da'nołtsōd. Ado
adahodi'nid, Da' naki'di nez-
na'din yal bi'ġahgōṡ bāh ṅî'-
dahidil'nih, ako ėi nîḣits'aṅ
dėidoyiṅł?
38 Ado abîjînîh, Dokwi'ṡaṅ'
bāh ṅî'dahjāh? nîḣilah da-
noł'iṅh. Ado hoł bėdaho-
zind'go adażdi'nid, Bāh aṡ-
dla' laṅh', ado łō t'ėyah naki'.
39 Ado a'dadonił̇i beh bî-
c'îṅ' hadzodzī: Ako ał'aṅ
no'jāgo tl'oh bîkā dî'nohbiṅh
dabîżdi'nid.
40 Ado ėi t'aałtso nezna'din
în'dah aṡdla'din danėlt'e'go
ał'aṅ nîḣezt'i'go dadî'nezbîn.
41 Ako bāh aṡdla' yēnî' în'-
dah łō naki' yēnî' daṡdi'jāgo
de'go ya'dîlḣił bîc'îṅ'go dzî-
dezġal ado sozdolzîn, ado
bāh ṅîdzizt̄i'go hodahoł'āhîgi
badziznîl ado ėi yadayiznîl,
ado łō naki yēnî' ałts'a'dziz-
nîl'go ałdo' ałtso bît̄a-dzîznī.
42 Ado ėi t'aadzîł'tso da'ji-
yāṅgo t'ai'yîsi hwih dadzîz-
liṅ'.
43 Ako ėi ṅîdahast̄i'îgi ṅî-
dadzizlāgo ts'izîs nakits'ā-
dah bī hadė'biṅd, în'dah łō
ałdo'.
44 Ako bāh dajiyaṅ'îgi
t'aadzîł'tso aṡdla'di mil dî-
neh jîlt'ė laṅh'.
45 ¶ Ado t'ahāgo hodahoł-
āhîgi bîc'îṅ' hadzodzī: Tsîn-
naėł bih hokāhgo be'ek'îdt
yo'nanîgo ṡîba' Bethsė'dahgo
wohkāh, ṡî t'ėyah t'a di dî-
neh t'aałtso yo'wehjîṅ' bîdî-
deṡnił.
46 Ado ėi t'aałtso yo'weh-
jîṅ' bîżdi'nidgo dzîł bih ji-
yah, ādi sozdîdolziṅł bîniyeh.
47 Ako i'i'āṅgo tsîn-naėł
ėi be'ek'îdt ałni'di yioł, ado
hoh t'ėyah t'asa'ha nî'di ṅî-
jîġāh.
48 Ado hac'îṅ' ṅîdahwi'nā-
go dajîł'ėłgo hodziłtsaṅh,
hálah, hadahdeṅ ni'yolgo,
ėi'baṅh, ado yîkaih' t'ah'jîṅ'-
go bandzîdzah t̄oh bîkādeṅ
jogał'go; ado t'o hwi'ġah
daṡdiġah ṅît'eṅ.
49 Nîdîh t̄oh bîkāgi jo-
gał'go dahodziłtsaṅh nîłc'îh
at'iṅh daznî'zîngo bîk'ė ha-
dażdeṡġāż.

50 Hálah, ėi t'aałtso dahoł-
tsaṅgo hak'ė bîłdahoyē.
Ako t'ahāgo bîc'îṅ' yajîłt̄i'-
go abîżdi'nid, Nîṅił daho-
żoṅ'go, di'di śîh aśt'iṅh, t'ado
ṅîdałdzî'ti.
51 Ado bîc'îṅ' tsîn-naėł bih
jiyah, ado ni'yol yēnî' a'ho-
dilzē: ako t'aałtso t'ai'yîsi
t'o-hoł-adaho'yui, ado do bo'-
honėāṅgo bantsî'dadzîzk̄ez.
52 Hálah, bāh bîł nahayah'
yēnî' t'ado bantsî'dadzîzk̄ez
dah, hálah, dabîjėih ėi datl'îs
ėi'baṅh.
53 ¶ Ado t'aadzîłtso tse'na
ṅîjîkai'go ako kė'yah Gene'-
seret holyė'jîṅ' jî'kai, ado
tsîn-naėł dahdadziztl'oṅh.
54 Ado tsîn-naėł bîyî'deṅ
hajokai'go t'a a'ko dîneh
hwė'daho'siṅd.
55 Ako ėi kė'yahîgi t'aat'ė-
ṅît'eṅ t̄a'dażdijēgo danînēh-
îgi tsask'eh bîkāgi naztiṅ'-
go nîkî'dażdijā akwe'e t'a
hoh hoho'nî'go.
56 Ado t'a ṅîjîġāhîgo kîn-
hadas'āgo, ado kîn t'a adał-
c'indi dah, ado bînāgi dah
kîn'îgi dah, ako ėi kîn-t̄ah
ṅîdahazt'i'go danînēhîgi ṅî-
dajiżjā, ako ṅî'dahokaṅh, ha
ē t'ėyah bîbaṅh'gi ṅîdîh yî-
dadîdolcîł dajîni'go; ado t'a
ażnė'lāṅgo hodadeścîd'îgi ėi
t'aałtso hadałt'e ṅîdasdliṅ'.

WOLT̄A'I 7.

1 Ado Ferîsiz hac'îṅ' ne-
ṅeskai ado ak'ėdaałci'i ałdo'
ła' Jeru'salemdeṅ nîṅeskai.
2 Ado ėi hodahoł'āhîgi ła'
bî'la' t'a dacîngo, ėi do bė-
haz'āni k'ehgo t̄aa'dadesgî'zi
yîł daayaṅgo dayiłtsaṅh.
3 Hálah, ėi Ferîsiz în'dah
Juz dîne'e t'aałtso ha'la' do
hażo'o t̄adadzîgîsgo do da'ji-
yaṅ dah, ałk'idaṅ bėhaz'aṅ
yēnî' t'ah ṅîdîh t'a ako'dajîł-
iṅh.
4 Ado na'inih bahaz'aṅdeṅ
ṅîdakāhgo, do t̄aa'dazdîgîsgo
do da'jiyaṅ' dah; ado laṅ'igo
beh ṅîdahodî'nestaṅ, a'sā,
ado łėts'ā, ado bės-asā-łîtso'-
îgi în'dah bîka-ada'ni ėi t̄a-
dadzîgîs.
5 Ado ėi Ferîsiz în'dah
ak'ėdaałci'i ṅîdahodîł'kîdt,
Ha'at'ė'gośaṅ nîdahoł'āhîgi
ałk'îdaṅ bėhaz'an'îgi do bî-
k'ehgo dajinā dah, ado bî'la'
do t̄adėgîsgo t'ėyah daa-
yaṅh?
6 Ado anābîżdo'nidgo abî-
jînîh, T'aanigo Aizė'ah nîṅa
halne', Nîṅi î'dahoł'în'îgi, t'a
bė-ak'ėaściṅh yēṅgi at'ė'go,
Di dîneh t'a bîza dabaṅh'do
t'ėyah beh bîł danîśłiṅh, ṅî-
dîh dabîjėih t'ėyah do beh
bîł danîśłiṅ' dah.
7 T'a a'ko ṅîdîh na'nlė'i śî-
c'îṅ' ṅîdaha'łā, dîneh yėhas-
āni yeh ṅîda'ntî'ni, ėi'baṅh.
8 Hálah, God yėhas'an'îgi
ėi yo'adahidohāh, ėi'baṅh,
ado dîneh yeh nîṅa ṅîda-

has'an'îgi ėi dayînohtan',
ėi'di łėts'ā în'dah beh-adla'-
ni tanagîsi: ado lań'i ako'-
dat'ėh'igi a'daht'inh.
9 Ado abîżdi'nid, God
yėhas'an'îgi yo'adahołtl'id
lańh', t'a nîhi bėn'dahosoł-
an'îgi t'ėyah dayî'nohtan'.
10 Hálah, Mozes adi'nid,
Nîże'e în'dah nîmah nîł nî-
lîńh, ado t'a-hai'-dah ła' sad
ńîcōńgo beh bîże'e în'dah bî-
mah ya yał'ti' śiń ėi'di
t'ai'yîsi dadotsał.
11 Ńîdîh a'dadohnîh, Dîneh
ła'dah bîże'e în'dah bîmah
a'yîdîdonił, T'a ha'at'i'hi dah
śė holo'nî nîhika-adolwoł'îgi
ėi Karban at'eh, (ako ėi God
badėt'ańh, olyeh,) ėi'di ako
do hohodit'i' dah.
12 Ado bîże'e în'dah bîmah
dah yîka-adolwoł yēnî' bîc'iń'
badanohcîń'.
13 Ako nîhi bėn'dahosoł'āni
ėi beh God bîzad ńîdałtsėd,
ado ako'dat'eh lań'i banah-
kai.
14 Ado dîneh t'oahojîyu'-
iîgi, Hak'go, bîżdi'nidgo abî-
jînîh, T'aanołtso da'śi'noł-
ts'ań ado nîhił bė'daho'zîn le'.
15 Ha'at'i-dah dîneh bîkā-
deń bih dogał'go cîngo a'bî-
doli'hi ėi at'dîn; ńîdîh dîneh
bîyî'deń hadoga'hi ėi t'ėyah
cîngo a'bîdolił.
16 Dîneh t'a-hai'-dah bîja
holoń'go beh azdits'a' śiń,
ha'nî'di azdits'inh.
17 Ado dîneh yîl'āhîgi bî-
ts'ańjîń' kîn go'ne' yah aji-
yāgo, hodahoł'āhîgi hane'-
beh-ė'dėtinh yî'ndahodeł'-
kîdt.
18 Ado abîżdi'nid, Da' nî-
hiîś ałdo' do nîhił bėdaho'zîn
dah? Da' doś dah'iń' dah, t'a
ha'at'i'hi dah dîneh bîkādeń
bîyî' gone' ahwilėh' ėi do
hańh cîngo·ahalėh' dah.
19 Hálah, ėi hajėih do yih
halėh' dah, ńîdîh habîdt t'ė-
yah yih halėh'go hağāh ha'-
lėh, c'iyan ėi t'aałtso do
bańh cîn dah a'dėle'.
20 Ado ażdi'nid, Dîneh bî-
ğāhwilė'hi ėi hańh cîngo
ahoł'inh'.
21 Hálah, dîneh bîyî'deń
ado bîjėih bîyî'deń ńîcoń'go
ńîtsî'hakesi hahwilėh, ėi
adîlyeh, na'ageh', adiyolyėł,
22 Aniiń', ada'hononi'ni,
bańhîgiat'ė, na'adlo', ba'da'i'-
hi, ak'ėdînih, azaho'ciń', a'da-
ha'ni'hi, a'hodigîs:
23 Di'di bańhîgi adat'ė t'a-
ałtso dîneh bîyî'deń hahwi-
leh, ėi'di dîneh ba ihgo a'yił-
inh'.
24 ¶ Ako nîzdidzago daśdi-
yah Tair în'dah Saidan kė'-
yah bîbańhdi jîniyah. Ado
ādi kîn go'ne' yah ajiyah,
ado dîneh, T'aka ła'dah yo-
nih' yi'la' jîni'go, ńîdîh do
nîżdot'inł at'ė dah.
25 Hálah, asdza'nî lė'i ła'
bîc'e'e ałts'isi-yē nîlc'îh-beh-

inî'zini bī sîziṅ'go ha ho'nī
laṅh', ado ėi niyāgo hayājîṅ'
ṅîtsîdîne'go'.
26 Ako di asdza'nî ėi Grik
dîne'e at'eh, Sairo-Fînî'ṡa
dîne'e ėi bîts'aṅdo jîlîṅh.
Ako na'hokaṅhgo, nîłc'îh-
beh-inî'zini î'sîzi'ni ṡic'e'e
bîyî'deṅ hanîłcėh, jîdi'nid.
27 Ṅîdîh Jesus ahodi'nid,
Bî'nî' ałcîni atseh hwih da-
lėh; hálah, ałcîni bî c'iyaṅ
łėcaṅ'i bîc'îṅ' aṅîltl'id'go ėi
do āni' dah.
28 Ako asdza'nî hanāna-
dzīgo ahodi'nid, Boholni'hi,
łėcaṅ'i ṅîdîh bîkā-ada'ni bî-
yāgo ałcîni bî'lak'ė hadan-
dėh'îgi ėi dėiyaṅh.
29 Ado asdza'nî anābîżdo'-
nid, Kot'ė'go haindzi'îgi ėi'-
baṅh ṅîdîdāh, nîłc'îh-beh-
inî'zini ėi nîc'e'e k'adt yîyî'-
deṅ hayah.
30 Ado ha kîngo ṅîdzîdzā-
go, hac'e'e ṫsask'eh bîkāgo
dasîtiṅ'go dziłtsaṅh, nîłc'îh-
beh-inî'zini yēnî' hayî'deṅ
haya laṅh'.
31 ¶ Ado bîk'îjîṅ' Tair în'-
dah Saidan kė'yah bîbaṅhdo
dahnaz'didzah, ado Dika'po-
lîs kė'yah bîyî' go'ne' c'îżni-
yāgo Galîli be'ek'îdîgi jîni-
yah.
32 Ado ėi ła' hajė'kałgo în'-
dah do hats'id yajîłṫi'dahgo
ėi bîł na'dadzîskai, ako, Bî-
k'î'dilnih', dahojîni'go ṅî'da-
hojokaṅh.

33 Ako jîl'ādi bîts'aṅdo t'a-
sa'ha hoł daṡdiaż, ado ādi
hajėyî' go'ne' ażdolni', ado
hażdiżėgo hatso bîżdėlcît.
34 Ado ya'dîłṅîł bîc'îṅ'go
dzîdez'iṅ'go a'dîł hadzodzol'
ako ahożdi'nid, Effa'tha, ėi
Aṅ ant'eh olyeh.
35 Ado t'ahāgo haja aṅ at'ė
sîliṅ', în'dah hatso do at'ė'hi
dah anal'yah, ako t'a bėho'-
zînîgo yajîł'ṫi' dzîzliṅ'.
36 Ako t'ai'yîsi, t'akah dî-
neh ła'dah bîł dahołne', hoż-
di'nid: ṅîdîh t'a yo'wehîgo
yadaholne'.
37 ¶ Ako t'ai'yîsi t'ohołada-
ho'yuigo adajînîh, T'aałtso
ya'at'ėh'go yanayah; bîjė'-
kałîgi ṅîdîh adits'a'go a'yi-
lah, ado do yałṫi'i ṅîdîh yał'-
ṫi'go a'yilah.

WOLṪA'I 8.

1 T'a a'kwi nėłka' yeṅ-
daṅ t'oahayui a'ła-nadzîs-
dliṅgo ha'at'ih'igi-dah do-
dajiyaṅgo, ako Jesus bîda-
hoł'āhîgi, Hak'go, yîdi'nidgo
adabîżdi'nid,
2 Di jîl'āhîgi haṅhṡî'ni, há-
lah, ṡa'ałk'eh ṫa dabiskaṅ
ado ha'at'ih'igi-dah t'ahdo
dėiyaṅ dah;
3 T'ado daaya'ni ṅî'dadoh-
kāh bîdi'nidgo dabaġan yaṅh
ṅîdadî'nołnā ṡa'ṡîn; ado ła'
nî'zadeṅ ṅîdakai.
4 Ako hodahoł'āhîgi hac'îṅ'
hadasdzī: Di do-naadah'igi-

ṡaṅ' ha'at'ė'deṅ bāh hodolėł-
go di dîneh yeh hwih dado-
lėł?
5 Ado nayîżdeł'kîdt: Do-
kwi'ṡaṅ' bāh ṅîdahjāh? Ado
adadi'nid, Tsosts'ît laṅh'.
6 Ado jîl'āhîgi, Nî'gi dî'noh-
bîn, bîżdi'nid. Ado bāh tsos-
ts'ît yēnî' nîż'dinîlgo sozdol-
zîn, ado ṅîdziztī'go hodahoł-
āhîgi badziznîl, ado ei dîneh
yadayiznîl.
7 Ado łō ałdo' t'adokwi ṅî-
dajîjāh laṅh'; ėi'di ałdo' bîł
sozdolzîngo, Dîneh bîtahnih
hożdi'nid.
8 Akot'ė'go da'jiyaṅ ado
hwih dadzîzliṅ': ako bāh nî-
ħestī' yēnî' ṅîdadzizlāgo ts'i-
zîs tsosts'ît bī hadadė'biṅd.
9 Ado dajiyaṅ'îgi ėi din-
di mil jîlt'ė'go laṅh', ako ėi
t'aałtso ana'dzis'a'.
10 Ako t'ahāgo hodahoł'āh-
îgi bîł tsîn-naėł bih ṅî'jokai;
ado Dalmanu'tha kė'yah bi'-
ġahgi jî'kai.
11 ¶ Ako Ferîsiz ėi c'ėħes-
kai'go ṅîdahodîł'kîdt, ako
yeh hodantahgo, ya'dîłħîł
bîyî'deṅ beh-ėho'zîni dadî'-
nil'iṅł dahodi'nîd.
12 Ado yė'go a'dîł hadzo-
dzol hwi sîzi'ni beh ako ajî-
nîh, Ha'at'i'ṡaṅ' bîniyeh di
k'adt dîneh'îgi, beh-ėho'zîni
nādanil'iṅh' daṡîłnîh? T'a-
anigo a'nîħidîṡnîh, Di dîneh'-
îgi bîc'îṅ' beħ-ėho'zîni do ba'
adolnił' dah.

13 Ado ako bîts'aṅ daṡdi-
yāgo, tsîn-naėł bih nādzo-
dzah ado yona'ni bîc'îṅ'go
anājokai.
14 ¶ Ako ėi î'dahoł'āhîgi
bāh yadayoznah laṅh', bāh
t'ała'i ėi t'ėyah tsînnaėł bîyi'
go'ne' daja'āh laṅh'.
15 Ako hażo'ogo abîżdi'nid,
ako ajînîh, Ferîsiz bî beh-
anilyo'łi în'dah Herod bî
beh-anilyo'łi ėi hażo'ogo t'a
bāa'dahołyaṅh.
16 Ado ėi ba yadajîłtī' ako
adajînîh, Hálah, nîħi bāh at'-
dîn, ėi'baṅh.
17 Ado ėi Jesus bîł bėho'-
zîngo ahodi'nid, Ha'at'i'ṡaṅ'
bîniyeh, Hálah, nîħi bāh at'-
dîn, ėi'baṅh, daħîdohṅîh?
Da' t'a'haṡîn do nîħîł bėda-
ho'zîn dah, ado doṡ dah'iṅ'
dah? Da' nîħijėihîṡ da'tl'îs?
18 Nîħinā daholoṅ ṅîdîh ėiṡ
do beh daoh'iṅ' dah? ado nî-
ħija daholoṅ ṅîdîh ėiṡ do
beh dadohts'a' dah? ado da'
doṡ ė'dałni' dah?
19 Bāh aṡdla' nîhe'tī'go ėi
aṡdla'di mil dîneh ba' nîhe'-
tī' ėi'di nîhestī'îgi dokwi'ṡaṅ'
ts'izîs hadezbîngo ṅî'dahiso-
lā? Ako adahodi'nid, Na-
kits'adah laṅh'.
20 Ado tsosts'ît bāh nîhe'tī'
ėi din'di mil dîneh ba yēnî'
ėi'ṡaṅ' dokwi ts'izîs hadez-
bîngo ṅî'dahiso'lā? Ako ada-
di'nid, Tsosts'ît laṅh'.
21 Ado abîżdi'nid, Ha'at'ė'-

gośaṅ' do bîk'î'dadohtiṅh' dah?
22 ¶ Ado Bethsė'dah kîn-
hal'āhîgi jî'kai; ako dîneh
bînā at'dîn lė'i bîł ha da-
dzîzkai, ado, Bîdîdil'cîł, da-
hojîni'go ṅî'dahojokaṅh.
23 Ako ėi dîneh bînā at'dîn
yēnî' ha'la' jo'taṅgo kîndo
c'îhoznîloz. Ado ādi hanî'-
k'eż diżė'go hak'îż-dilni'go
nahożdeł'kîdt, Ha'at'ih'igi-
dāś do yînîiṅ' dah?
24 Ako daśdiġal'go ażdi'-
nid, Dîneh t'ėyah, tsîn ṅîda-
kai nahalîngo yîś'iṅh'.
25 Ado bîk'îjiṅ' hanā ha
bîk'i nażdilni, ado de'go dzî-
dez'iṅ'go a'hojilah: ako k'e-
hez'don ajoiṅ'go anāhoji-
dlah, ako dîneh t'aałtso t'a
yît'în'îgo dziłtsaṅh.
26 Ako t'a hoh haġan'go
anāhojił'a', ako a'hojînîh,
T'akah kîn hal'āhîgi wo'ya',
ado t'a-ħai'-dah akwe'e bîł
holne'.
27 ¶ Ado Jesus în'dah hoda-
hoł'āhîgi ałdo' Sezeri'ah Fîlî-
pai bînāgo kîn-hadas'āhîgo
daśdikai. Akōṅ jokahgo ho-
dahoł'āhîgi nayîżdeł'kîdt, Dî-
nehśaṅ' ħai at'iṅh daśîłnîh?
28 Ado adadi'nid, Jan na-
hadlāgo-ŧaagîsi; în'dah ła'
Îlai'jah danîh; ado nānała'
ėi ahodoni'łi-yahalne'i ła' at'-
iṅh, danîh.
29 Ado anābîżdo'nid, Nîħi'-
śaṅ' ėi ħai' at'iṅh daśînoh-
ṅîh? Ado Pi'ter ahodi'nid,
Christ nî'lîṅh.
30 Ado t'ai'yîsi hażo'ogo
beh abîżdi'nid, Ėi t'aka dî-
neh ła'dah, ėi at'iṅh, daśî-
dohne' yi'la'.
31 ¶ Ako nażntîn'îgi în'dah
beh bîł ahożnîlne': Dîneh
Bayîżci'ni ėi laṅ'i yîk'ė ŧi-
hwidonih, ako alāṅjiṅ' nazi'-
ni ado alaṅjiṅ' nādaiłnîṅhi,
ado ak'ėdaałci'i ėi t'aałtso do
dahodî'no'ziṅł dah, ado da-
hodiyołħėł, ado ŧagi jiṅh az-
liṅ'go nāżdîdodał.
32 Ado ėi t'ado nanîl'î'ni
beh hadzisdzī: ado Pi'ter
hac'îṅ' nîniyāgo hodîŧehgo
yan'didzah.
33 Nîdîh ṅîjiyāgo hodahoł-
āhîgi bîŧah dzîdezġal'go Pi-
ter bîzdesŧeh, ako ajînîh,
Ak'îhodiāhi, śîne'jî anînāh,
hálah, God inî'zînîgi ėi do
bantsî'nîkes dah, ṅîdîh dî-
neh adė nîzînîgi ėi t'ėyah
bantsî'nîkes.
34 Ako jîl'āhîgi în'dah ho-
dahoł'āhîgi ałdo', Hak'go, bîż-
di'nidgo abîjînîh, T'a-ħai'-
dah śîkēdeṅ yîgał dolė'łi ėi
do a'dantse'kes dah dolėł,
ado tsîn-ałna'ōszît nîżdîdo-
tîṅł'go śîkēdeṅ jogał dolėł.
35 Hálah, t'a-ħai'-dah yîs-
da'-adîdeśŧėł dzînî'zîni ėi'di
dazdotsał; ṅîdîh t'a-ħai'-dah
śîh śînina ado hane'-ya'
at'ė'hi bînina daztsāni ėi
yîsdaa'dîdolŧėł.

36 Akośaṅ' dîneh ła' nahas-
dzaṅ t'aat'ė-ṅît'eṅ beh-bo-
holnih sîliṅ'go ado daztsaṅ'-
go da'śaṅ' nė'laṅ ha bînė'do-
dîł?
37 Ado ha'at'i'śaṅ' dîneh
yeh-ħînāni bîk'eh hadolyėł?
38 T'a-ħai'-dah ėi' bînina śîh
în'dah sîzad yaya'nîzîni di
dadîlė'i în'dah baṅhîgi ada-
ni'łi daħîlci'hi dabînał, Dîneh
Bayîżci'ni ałdo ha ya'dîno-
ziṅł, haże'e beh bîts'a' dînlî'-
dî-gi bėżniyāgo, ado diyîn
ṅîdal'a'i bîł jokāhgo.

WOLT̄A'I 9.

1 Ako ėi abîżdi'nid, T'aani-
go nîħic'îṅ' hasdzih, Ła' kōṅ
ṅîda'zîn'îgi anîneh ṅîdîh t'a-
do bîł bė'dahodoziṅł dah,
God alāhgo - beh - boholni'hi
ayoat'ė'i yîł niyāgo dadził-
tsaṅ'go în'dah.
2 ¶ Ado hastaṅ yîskaṅh do'-
bîk'îjîṅ' Jesus ėi Piter ado
Jėms în'dah Jan bîł daśdikai,
dzîł bîla't̄ahgo t'asa'ha ha-
dzîskai, ado t'a dabînał diyîn
beh łahgo aż'nolnîngo a'ho-
dilyah.
3 Ado ha ē t'ėyah bîts'a'-
dînlid sîliṅ', t'ai'yîsi yas bîlāh
at'ė'go łîgai, t'ado akot'ė'-go
nahasdzaṅ bîkāgi łîgaigo
ayole'i dah.
4 Ado a'kwi Îlai'jah ado
Mozes bîł bîc'îṅ' nînîāż; ado
ėi Jesus yîł ałc'îṅ' ya'dalt̄i'.
5 Ado Piter ėi hadzīgo Je-
sus ayîdi'nid, Na'ntî'ni kwe'e
nikai'îgi ėi ya'at'eh; ado nî-
ħi'nî' di ca'ha'oh t̄ago a'da-
dilnił, ła' nî nah', ado ła' Mo-
zes bah, în'dah ła' Îlai'jah
bah dolėł.
6 Hálah, ha'at'i-dah jîdîdo-
nił yēnî' do hoł bėho'zîn dah,
t'ai'yîsi bîk'ė hoł dahoyē ėi'-
baṅh.
7 Ado akwe'e k'os hazliṅ'go
dahak'î caho'oh, ado k'os bî-
yî'deṅ sād dists'aṅ ako anîh,
Di'dî śîye' alāhgo ośṅi'ni
at'eh, dayi'sołts'aṅ.
8 Ado t'ahāgo dahanāgo ṅî-
dadzîzġal, ṅît'eṅ dîneh yē-
nî' do naġa'hi dah, Jesus t'ė-
yah în'dah hoṅ do'.
9 ¶ Ako dzîłdeṅ bîdah ṅî-
jokāhgo hażo'ogo bîc'îṅ' ya-
jîłt̄i': Daołtsan'îgi t'akā dî-
neh ła' dah bîł dahołne' yi'-
la', Dîneh Bayîżci'ni daz-
tsaṅ'deṅ nādidzāgo în'dah.
10 Ado di'di t'aałtso ha'-
isdzi'îgi t'a bė'dajîlnih; ako
ṅîdaħîżdil'kîdt, Ha'at'i la āh
yîłnîh, daztsaṅ'deṅ nādîdo-
dał, nîh'îgi?
11 Ako ṅîdahodeł'kîdtgo
a'danîh, Ha'at'i'śaṅ' bîniyeh
ak'edaałci'i, Îlai'jah atseh
nādodał, danîh?
12 Ado bîc'îṅ' hadzodzīgo
bîł hojolne', T'aani Îlai'jah
atsė dogał, ado t'aałtso t'a
akōṅ ṅînė'diyo'nîł; ado t'a
Dîneh Bayîżci'ni beh bîk'ė-
aści'ni laṅ'i bîk'ė t̄ihwiżdo-

nih, ado do bîł dajîliṅ' dah
doléł.
13 Ṅîdîh a'nîħidîšnîh, Îlai'-
jah ėi t'aani niya laṅh', ako
t'a bîh danî'zîngo a'daho'lah,
ts'îde t'a bîk'ėašciṅh yēṅgi
at'ėgo.
14 ¶ Ado hodahoł'āhîgi ban-
dzîdzāgo t'oahayui ho nas'ā-
go dziłtsaṅh, ado ak'edaałci'i
ṅîdahodił'kîdt.
15 Ado t'ahāgo ėi dîneh
t'aałtso dahołtsaṅgo t'o-bîł-
adaho'yui, ado k'e daho'ni'go
hadah ħeżjē.
16 Ado ak'edaałci'i nayîż-
deł'kîdt, Ha'at'i'šaṅ' bîndahî-
doł'kîdt ?
17 Ado ėi jîl'āhîgi ła' ha-
dzodzīgo ajînîh, Na'ntîni šî-
ye' bîł nanîāż, ėi nîłc'îh-beh-
inî'zini do yałt̄i'i ī-sîzi'ni hwi
holoṅ.
18 Ako t'a boholnih'go hwė
ṅîdzîłhał, hażė hağāh, ado
hawō aħîżdîłk'aš łe', ako t'ai'-
yîsi hots'ini : di nîdahoł'āh-
îgi, Hanołcėh, bîdi'nid, ṅîdîh
do adajo'le' at'ė dah.
19 Ado ėi ahożdi'nid, Do-
daohdlan'îgi daħîlci'hi dîne'e
ha nî'zagošaṅ' nîħił naškai'
doléł? hanî'zagošaṅ' ha'i'nîš-
ni'go a'dašinoh'sîn doléł ?
Ṅîlāhdeṅ hoł šanohkāh.
20 Ado bîł ṅî'dadzîskai; ado
ho dziłtsaṅ'go t'ahāgo nîł-
c'îh-beh-inî'zini yēnî' t'ai'yî-
si digîs yihoyił'ħan, ado ṅî-
jiyolğāłgo hażė hayah.
21 Ado ėi bîże'e nayîżdeł'-
kîdt, Hanî'zagošaṅ' nî'holżiż
a'dzidzado ? Ado ajînîh, T'a
ałcîni jîliṅ'daṅ.
22 Ado laṅ'idi koṅ' bîyî'
go'ne' ahoł'go, ado t̄oh bîyî'
go'ne' ałdo', t'a hodiyołħėł'-
go : ṅîdîh bînînîl'āṅgo ado
nîħaṅhnî'nî'go ako nîħika-
anîlyėd.
23 Ado Jesus ahodi'nid, T'a
nîh bînînîl'āṅh, t'a-ħai'-dah
odlaṅ šiṅ ėi t'aałtsoni t'a ba
adolnił.
24 Ado t'ahāgo aški bîże'e
hadolğaż ado t'a ca'yî', Boho-
nîšni'hi, šîh ošdlaṅh, jîdi'-
nid ; ado do-ošdlan'îgi beh
šîka-anîlyėd.
25 Ado Jesus ėi dîneh aħa'-
ni ħeżjēîgi yiyiłtsaṅ'go, nîł-
c'îh-beh-inî'zini yēnî' yîdes-
t̄eh : Nîh, nîłc'îh-beh-inî'ży-
ni do-yałt̄i'i în'dah do-adi-
ts'a'i bih hanînāh, nî dîšnîh,
t'akā bih nano'dza' yi'la'.
26 Ado nîłc'îh-beh-iinî'zini
yēnî' hażdolğāżgo ado hodis-
nā, ako hayî'deṅ hayah ;
ado aški yēnî' ėi ła' daztsaṅ
nahojî'lîn dzîzliṅ, ako ėi'baṅh
jî'laṅ'i, Dadzîztsaṅh, dadi'-
nid.
27 Ṅîdîh Jesus ha'la' yi-
yiłtsodgo na'hodidziṅz, ado
naz'didzah.
28 Ako kîn go'ne' yah aji-
yāgo, hodahoł'āhîgi t'asa'ha
ṅîdahodîł'kîdt, Ha'at'ė'gošaṅ'
nîħi t'ado hadanilcāṅ dah?

29 Ado abîżdi'nid, Kot'ėh'î-
gi t'ado at'ėh'îgo do hanîł-
cėh' dah, sodîzîn în'dah do-
adaṅh' ėi t'ėyah beh.
30 ¶ Ado daṡdikaigo Galîli
kė'yah go'ne' c'îjîkai ; ado
t'ado dîneh ła'dah yîdonîh'
dah dzînî'zîngo.
31 Hálah, hodahoł'āhîgi naż-
ntîn'go abîjînîh, Dîneh Ba-
yîżci'ni dîneh bahodėltiṅh',
t'a bîh danî'zînîgo a'daho-
dolił, ado dahodiyołh̄ėł' ; da-
hodzisħiṅ' do'bîk'îjîṅ' t̄agi
jiṅh azliṅ'go nāżdîdodał.
32 Ṅîdîh ėi beh haisdzi'îgi
do hoł bėdaho'zîn dah ; ṅîda-
yîżdîdołkîł'îgi ėi bîk'ė hoł
dahoyē.
33 ¶ Ado Kapernėamgi jî'-
kai ; ako kîn go'ne' nayîżdeł'-
kîdt, Wohkāhdeṅṡaṅ' ha'at'i
ban'daht'iṅh ?
34 Ṅîdîh t'ado hadadzîsdzi'
dah, hálah, jokāhdeṅ, ħai'-
ṡaṅ' ayoat'eh dolėł, dajîni'go
beh ałġa'dażdît'ah ṅît'eṅ, ėi'-
baṅh.
35 Ado dzînezdāgo naki-
ts'ādahîgi, Hak'go, bîżdi'nid-
go abîjînîh, T'a-ħai'-dah at-
sî'jîṅ' nîṡłiṅ' dolėł dzînî'zîni
ėi akēdeṅ jîliṅ' dolėł, ado
t'aałtso banjîł'a'i jîliṅ' dolėł.
36 Ako ałcîni ałts'isi-yē ła'
nażdiłtiṅ'go ėi hani'gi bîznes-
dah ; ado nîżdîłtiṅ'go ėi t'a-
ałtso abîżdi'nid,
37 T'a-ħai'-dah ałcîni ṡî'żî'
beh nėdiłtîn'îgi ėi naṡîdił-
tiṅh' : ado naṣîdiłtîn'îgi ėi
do ṡîh t'ėyah naṡîdiłtiṅ' dah,
ṅîdîh ṡînîł'a'i ałdo' nėdiłtiṅh.
38 Ado Jan hadzi'go anîh,
Na'ntîni dîneh ła' nî'żî' beh
nîłc'îh - beh - inî'zini ī-sîzi'ni
hainiłcėh'go dėiltsaṅh ; ako,
Dodah, dabîdi'nid, hálah, do
bîł nėkai' dah, ėi'baṅh.
39 Ako Jesus adi'nid, T'ado,
Dodah, dabîdohnî'ni, hálah,
do ħai'-dah dîneh ła' ayo-
at'ėi ṡî'żî' beh yandogał dah
ado t'a ṅîcoṅ'go ṡa ya'dołt̄ih,
ėi'baṅh.
40 Hálah, do nîħits'aṅjîh
nî'lîn'îgi ėi nîħic'îjîh nî'lîṅh.
41 T'a-ħai'-dah ṡî'żî' beh
t̄oh dadohdliṅł'go nîħa'inî-
kāni, ėi hálah Christ bî' da-
no'łîṅh ėi'baṅh, t'aani a'nî-
ħidîṡnîh, hayilya'i ėi t'ai'yîsi
hadolyėł.
42 Ado t'a-ħai'-dah bîzad-
k'ehgo di adałts'isi daṡo-
dlan'îgi ła' baṅhîgi a'dzago,
ėi tseh-beh-ak'ahîgi hazė
dėaṅgo t̄o-ṅît̄ėl bîyî' go'ne'
ahodiyolġan'go ėi t'ai'yîsi
ya'at'ė' dolėł ṅît'eṅ.
43 Ado ħai'-dah nî'la' bînina
baṅhîgi in'dzago ėi k'îdi'gîṡ ;
hálah, nî'la' agodt'go inah
go'ne' iniyāgo ėi ya'at'eh,
dodago ėi nî'la' t'a ałc'îjî' ho-
loṅ' ṅîdîh inî'ziṅ-boholni'-
hi-bahaz'aṅ go'ne', ado koṅ'
do-adiṅ'hi bîyî' go'ne' iniyā-
go ėi do ya'at'eh dah.
44 Adi dabî c'oṡ do danînē

dah, ado koṅ' do o'diṅh at'ė'
dah.
45 Ado ħai'-dah nîkē bînina
baṅhîgi in'dzago k'îdi'gîṡ ;
hálah, nanîłhodt'go inah go'-
ne' iniyāgo ėi ya'at'eh, doda-
go ėi nîkē t'a ałc'îjî holoṅ
ṅîdîh inî'ziṅ-beh-boholni'hi
bahaz'aṅ go'ne', ado koṅ' do-
a'diṅhi bîyî' go'ne' iniyāgo
ėi do ya'at'eh dah.
46 Adi dabî c'oṡ do danînē
dah, ado koṅ' do o'diṅh at'ė
dah.
47 Ado ħai'-dah nînā bî-
nina baṅhîgi indzago haħî-
dił'ħaṅł ; hálah, God alāhgo-
beh-boholni'hi bîyî' go'ne'
nînā t'ała'igo iniyāgo ėi ya'-
at'eh, dodago ėi nînā t'a
ałc'îjî holoṅ ṅîdîh inî'ziṅ-bo-
holni'hi bahaz'aṅ bîyî' go'ne',
ado koṅ' do-a'diṅhi bîyî' go'-
ne' iniyāgo ėi do ya'at'ėh
dah.
48 Adi dabî c'oṡ do danînē
dah, ado koṅ' do o'diṅh at'ė
dah.
49 Hálah, t'aałtso ėi a'ṡiṅh
ak'e'nîł nahalîngo koṅ' ha-
k'î'-dado'nîł.
50 A'siṅh t'ėyah ya'at'eh ;
ṅîdîh a'ṡiṅh ėi do halnih' dah
sîliṅ'go, ha'at'i'ṡaṅ' beh halni
adi'lił ? A'ṡiṅh nîħiyî' daho-
loṅ'go ado ałc'îṅ' nîħił daho-
żoṅ' le'.

WOLṮA'I 10.

1 Ado daṡdiyāgo Judi'ah
kė'yah bînit'āgo jîniyah, ado
Jordan ṫòh-nî'lîn'îgi tse'na
nîżniyah ; ado dîneh t'oa-
hayui ha a'ła-sîliṅ'; ado t'a
ajît'în'îgi at'ėgo naznezṫaṅ.
2 ¶ Ado Ferîsiz ha yî'kaigo
ṅîdahodeł'kîdt : Da' ėiṡ t'a
a'ko dîneh ła' bė asdzaṅ yo'-
idîāhgo, t'o hodażnṫaħgo a'da-
hojînîh.
3 Ado bîc'îṅ' hadzodzi'go
a'bîjînîh, Mozesṡaṅ' ha'at'i
yeh na'nîħinezṫaṅ ?
4 Ado adadi'nid, Mozes
laṅh' ėi ak'ėaṡcî'ni bîk'ehgo
ałts'a'-ildė'hi nîħaidînîāħgo
a'yila nî, ako asdza'nî yo'-
aħîdît'āh.
5 Jesus bîc'îṅ' hanānadzi'go
anîh, Danîħijėih datl'îs ėi'-
baṅh di nahat'ah nîħadė-
t'aṅh.
6 Ṅîdîh hodėyādo God a'yi-
lāi ėi bîkaṅ'iṅ în'dah ba'ādi
a'yilah.
7 Di' bînina dîneh, bîże'e
în'dah bîmah yîts'aṅ ħîdî-
ġāhgo bė asdzaṅ t'ėyah yîł
ħînā dolėł.
8 Ado ėi naki'îgi t'ała'i
yîlėh; ako ādo do naki' jîliṅ'
dah, ṅîdîh t'ała'i jîlėh.
9 Ėi'baṅh t'a-ħai'-dah God
aħi'yiłtsodi ėi ha'nî'di dîneh
do ałts'a'idonîł dah.
10 Ado kîn bîyî' go'ne' ho-
dahoł'āhîgi t'a ėi yînînāda-
hodeł'kîdt.
11 Ado abîżdi'nid, T'a-ħai'-
dah bė asdzaṅ yo'ayił' a'go

ado ła' nînė'diłtiṅ'go ėi ażdî-
doléł.
12 Ado asdza'nî ła' ha has-
tin yo'ajił'a'go ałdo ła' ba
nādzîdzāgo ėi ałdo' ażdîdo-
lėł.
13 ¶ Ado ałcîni hac'îṅ' ṅî-
dajiż'ėż bîdażdîdolcîłgo bîni-
yeh; ako ėi hodahoł'āhîgi
dėidesṫeh.
14 Ṅîdîh Jesus ėi yiyiłtsaṅ-
go do bîł ya'at'ėh dah, ado
ahodi'nid, Bî'nî' ałcîni ṡa ha-
kāh; t'ado, yo'wehdi, dabî-
dohnî'ni; hálah, akodat'ėh'-
îgi ėi God alāhgobî-beh-ohol-
ni'hi dabîh, ėi'baṅh.
15 T'aanigo a'nîḣidîṡnîh,
T'a-ḣai'-dah God alāhgo-beh-
boholni'hi do di ałcîni naha-
lîngo nabîdîłtîn'îgi ėi t'ado bî
jîdoléł dah.
16 Ako ałcîni hagan beh
jo'taṅ'go ado bîk'î'-dażdîl-
nih'go bîk'i sozdolzîn.
17 ¶ Ado aṫingo jogał'go
a'kwi ła' hājîl'wodt, ado
hac'îṅ' ṅîtsîzdîne'go'go na-
hożdeł'kîdt, Ya'at'eh na'ntî'-
ni ha'at'i'ṡaṅ' adeṡłił'go hol-
āgo inah bih de'ṡał?
18 Ako Jesus ahodi'nid,
Ha'at'i'ṡaṅ' bîniyeh, ya'at'ė'-
hi, ṡîdînîh? t'ała'i ṅîdîh do
ya'at'ėh' dah, ṅîdîh t'ała'i
t'ėyah ya'at'eh ėi God.
19 Bîk'eh-ahoni'łi ėi nîł bė-
ho'zîn—Do adziłḣė' dah, do
ażdîlė' dah, do ażnîiṅh' dah,
do t'aadzagi a'dahojîlne' dah,
do hona'adlo' dah, nîże'e în'-
dah nîmah nîł nî'lîṅh.
20 Ado hanādzodzîgo ażdi'-
nid, Na'ntî'ni t'a aṡki nîṡłiṅ'-
daṅ di t'aałtso hażo'ogo ba-
ahaṡyaṅh.
21 Ado Jesus honeł'iṅ'go
ayoaho'ṅîh; ako ahodi'nid,
T'ała'hago t'ahdo bî'îlėh' dah;
ṅîdîdāhgo t'ānt'înîgi ałtso
nahîł'ni ado ba'dahojoba'îgi
ėi bîṫanînìh', ako ya'dîłḣîł
bîyî'di aṡt'ė-nîḣîni'łi holoṅ'
doléł, ado hak'go tsîn-ałna-
ōszît ṅî'ditiṅh ado ṡîkē yînał.
22 Ado di beh haodzi'îgi
baho'nî'go daṡdiyah; hálah,
ayoat'ė'go at'i'ni jîlîṅh, ėi'-
baṅh.
23 ¶ Ado Jesus hatazġal'go
hodahoł'āhîgi abîżdi'nid, Da-
jît'în'îgi ėi God alāhgo-beh-
boholni'hi bîyî' go'ne' dajî-
kāhgo ėi ha' nîłdzîl.
24 Ako hodahoł'āhîgi t'o-
bîł-adaho'yui, hadzodzi'îgi
bînina. Ṅîdîh Jesus hanā-
nadzi'go aḣałnîh, Ałcîni,
daat'iṅ'go yadaolih'îgi ėi
God alāhgo-beh-boholni'hi
bîyî' go'ne' dajîkāhgo ėi ha'
nîłdzîl.
25 Ġaṅ-ask'îdi ėi tsah bîġa-
hodzaṅ go'ne' c'îdogał'go ėi
do ba' nantl'a dah, ṅîdîh dî-
neh ajît'i'ni ėi God alāhgo-
beh-boholni'hi bîyî' go'ne'
ażdogał'îgi ėi ha' nantl'ah.
26 Ako t'ai'yîsi t'o-hoł-ada-
ho'yui ako adaḣîżdo'nid,

Ḣai'ṡaṅʻ t'ėyah a'ko yîsda'-
bîdîdolt̄ėł?
27 Ado Jesus honeł'iṅ'go
adi'nid, Dîneh c'ėh adėł'iṅh';
ṅîdîh God ėi do c'ėh îł'iṅ'
dah; hálah, God t'aałtso yî-
lāh nėl'aṅh', ėi'baṅh.
28 Ado Piter hac'îṅʻ ayaʻ-
nîłt̄iʻ, Jo'akon, ṅîdėlyeh yēnîʻ
t'aałtso bîts'aṅ dahidikai'go
nîkē ṅîdėkai.
29 Ado Jesus hadzīgo anîh,
T'aanigo a'nîḣidîṡnîh, Dîneh
do łaʻ bî kîn, ado bîk'îso, ado
bîlahkėh', ado bîmah, ado
bîżeʻe, ado bė asdzaṅ, ado
baʻałcîni în'dah bî daʻak'eh
ėi ṡîh în'dah haneʻ-yaʻ at'ė'hi
bînina yoʻidîdoał dah,
30 Ṅîdîh di k'adtîgi daakîn,
ado ak'îso, ado alahkėh, ado
daamah, ado ałcînikeh în'dah
ada'daʻak'eh ėi neznaʻdindi
ha bî'lāh ṅî'dodlėł, ado baṅ-
hîgi a'hodîdolnił ṅîdîh ałdoʻ,
ado ba'holżiżgo hol'āgo jinā
dolėł.
31 Ṅîdîh t'oahayui daalāṅ-
jîṅʻîgi ėi daakēdeṅ dolėł;
ado akēdeṅîgi ėi alāṅjîṅ do-
lėł.
32 ¶ Ado ėi Jerusalem bî-
c'îṅʻgo jokāh; ado Jesus ėi
ha'lāṅjîṅʻ yîgał'; ako t'o-hoł-
adaho'yui; ado akē jokāhîgi
ėi hoł-dahoyē. Ado nakits'ā-
dahîgi, Hak'go, bîżdi'nid; ako
ahodîdol-nił'îgi beh bîł ahoż-
nilneʻ.
33 Ako ajînîh, Jo'akon, Je-
rusalemgo yikâh; ado Dîneh
Bayîżci'ni ėi alaṅjîṅʻ nâdaił-
nîṅ'hi ado ak'edaałciʻi ėi'di
ba'hodîdolt̄ėł; ado hodiyol-
yėł'go hah' hadadodzih; ado
ał'aṅ dîneʻe ba hodîdolt̄ėł;
34 Ado ėi hodal'in' dolėł,
ado ṅî'dahodî'nołtṡîs, ado ha-
k'î'-daḣîdîżėh dolėł, ado da-
hodiyołḣėł; ado t̄agi jiṅh
azliṅ'go nādîdodał.
35 ¶ Ado Jėms în'dah Jan,
ėi Zebedi bîyeʻkeh, ėi hac'îṅʻ
nînîāżgo anîh, Naʻntî'ni t'a
ninik̄ėdîgi nîḣah adililʹ ni-
dzîn.
36 Ako abîżdi'nid, Haʻat'î'-
ṡaṅʻ nîḣa adeṡłił nohsîn?
37 Ako ėi ahodi'nid, Di nî-
ḣadînîāh, nîts'aʻdînlîd'îgi bî-
yîʻgi bî'nîʻ łaʻ nî nîṡṅājî dasî-
dā do, ado łaʻ nî nîṡtl'ajî da-
sîdā dolėł.
38 Ṅîdîh Jesus abîdi'nid,
Yî'nohk̄ėdîgi do nîḣił bėho'-
zîn dah: ado daʻ nîḣi'îṡ deṡ-
dliṅł'îgi dohdliṅł'go bî'noł-
aṅh? ado daʻ nîḣi'îṡ naha-
dlāgo-t̄aagîs beh aṡîdîdol-
nîł'îgi ėi beh nahadlāgo-t̄a-
nas'gîz a'nîḣidîdolnił bî'noł-
aṅh?
39 Ado ėi ahodi'nid, Bî'nil-
aṅ laṅh'. Ako Jesus anāho-
doʻnid, Ṡîh deṡdliṅł'îgi nîḣi
ałdoʻ t'aani dohdliṅł; ado na-
hadlāgo-t̄aagîs a'ṡîdîdolnîł'-
îgi nîḣi ałdoʻ a'nîḣidîdolnił;
40 Ṅîdîh ṡî nîṡṅājî ado ṡîh
nîṡtl'ajî dasokė dolėł'îgi ėi

do ṡîh âdiṡ'âh dah, ṅîdîh ėi
t'a ał'diṅd bah aṡt'ėlyai' t'a
ėi baṅîdîdot'ał.
41 Ado ła' neznan'îgi dė-
dizts'aṅgo ėi do bîł ya'adat'-
ėh'go ya ya'dałti', Jėms în'-
dah Jan bîł.
42 Ṅîdîh Jesus, Hak'go, da-
hodi'nidgo anîh, Nîhił bėda-
ho'zîn ał'aṅ dîne'e bînant'a'i
ėi'di hwė bî'daholnih, ado
alâṅjîṅ' ṅazi'ni beh bî'da-
holnih.
43 Ṅîdîh nîṅi t'ėyah do
akot'ė' dah dolėł; t'a-ṅai'-
dah ayoanîṡt'eh dolėł dzînî'-
zîni ėi nîṅi nal'a'i jîliṅ' do-
lėł;
44 Ado t'a-ṅai'-dah t'aanoł-
tso nîṅilâṅjîṅ' nîṡłiṅ' dolėł
dzînî'zîni ėi t'aanołtso nîṅi
nal'a'i jîliṅ' dolėł.
45 Hálah, Dîneh-Bayîżci'ni
ṅîdîh do ba' naal'a' dolėł bî-
niyė dah, ṅîdîh nal'a' dolėł
ėi yîniyeh niyah, ado laṅ'i yî-
c'aṅh dadotsał yîniyė niyah.
46 ¶ Ado Jerikodi jî'kai;
ado Jerikodo c'îżniyâgo ho-
dahoł'âhîgi bîł, ado dîneh t'o-
ahayui ėi bîł jokâhgo, Tîmi'-
as bîye' Bartîmi'as yolyeh'-
îgi, nâ-at'dîni jîliṅ'go, ėi atin
baṅhgo ażdo'kėdgo dzîzdah'.
47 Ako dzîdizts'aṅgo ėi
Jesus Nazerethdeṅ jî'nîgo,
t'ai'yîsi yė'go hażdolġâż, Je-
sus, nîh, Dėvîd bîye' nî'li'ni
ṡa ji'nabah.
48 Ado laṅ'i, T'ado adînî'ni,
dahałni'go dahodesteh: ṅî-
dîh t'a yo'wehgo hanaż'dol-
ġâż: Nîh, Dėvîd bîye' ṡa ji-
nabah.
49 Ado Jesus yiziṅ'go,
Hak'go, bîdohnîh, jîdi'nid.
Ado dîneh bînâ at'dînîgi,
Hak'go, dayîdi'nidgo ada-
nîh, Nîł hożoṅ'go ṅîdidâh,
Hak'go, nîłnîh.
50 Ado ha bėldla'di no'-
wehjîṅ' ajiyił'ṅango nîżdi'-
na'go Jesus bażniyah.
51 Ako Jesus hac'îṅ' ha-
nânadzi'go aṅałnîh, Hâṡaṅ
nîṡłėh nî nî'zîn? Ado dî-
neh bînâ-at'dînîgi adi'nid,
Bohonîṡni'hi, ēṡ'iṅh' ṅî'deṡ
dlėł nî'sîn.
52 Ado Jesus ahodi'nid,
Nîlâh, ṅîdîdâh, yîndlâni ėi
aṡt'ė'-nidlah. Ado t'ahâgo
ajoiṅh', ado atingo Jesus
bîkē jîniyah.

WOLTA'I 11.

1 Ado Jeru'salem ėi t'a ayî-
di hadzih'do, Bethfâgi în'-
dah Bethani kîn-sînîl'îgi a'di
nâjîkaigo, ado Alîvet dzîłdi,
hodahoł'âhîgi naki'go daṡ-
dił'a',
2 Ado ėi abîżdi'nid, Nîṅi-
lâh kîn-sînîl'îgi bîc'îṅ' doh-
âṡ; ado a'kwi noâżgo teli-ya-
żî dahastl'oṅgo bîk'î'-doh'aṡ,
ėi dîneh t'ahdo yîkâ dah-
ndâh dah; k'edoh'ał'go de'-
do'łos.
3 Ado dîneh ła'dah, Ha'at'i'-

ṡaṅ' bîniyeh aht'iṅh, ni'go
nîṅic'îṅ' hadzīdaṅ, Boholni'-
hi cŏ'idoł'iṅł bîniyeh, dîdoh-
nił; ako t'ahāgo adeṅ ṡic'îṅ'
yîdoł'ał.
4 Ado ėi daṡdiāżgo aīingi
dādîlkałgi īeli-yażî dahas-
tl'oṅgo dziłtsaṅh, ako k'e-
jiāh.
5 Ado akoṅ' ła' ṅîda'zîn'îgi
adahodi'nid, Ha'at'i'ṡaṅ' bî-
niyeh īeli-yażî k'eoh'ādt?
6 Ado adabîżdi'nid, t'a Je-
sus ahodi'nidîgi at'ėgo; ako
t'a ha'nî'î'di dasdi'lōz.
7 Ado ėi Jesus bażnî'lōzgo
bėldla'di bîkā dahdziznîlgo
yîk'î'-dahnesdah.
8 Ako t'oahayui daha bėl-
dla'di aīingo ṅîdadziskād,
nānała' t'ėyah at'aṅ dajiż-
gîż'go aīingo ṅîkî'dajiłkād.
9 Ado ėi alāṅjîṅ' dayikāh-
îgi în'dah akēdeṅ dayikāh-
îgi ėi'di ha'dadeṡġāż, ako
adanîh, Hosan'nah, Boholni'-
hi bėżniyāhîgi ėi ba'hodoṅ'-
nîh.
10 Beh-boholni'hi dolėł'îgi
ba'hodoṅ'nîh, ėi nîṅiīa Dėvîd
beh-boholnih'îgi; hosan'nah
alāhgo ayoat'ė.
11 ¶ Ado Jesus ėi Jerusa-
lem go'ne' ajiyah, ado bī-so-
hodîzîn-kîn go'ne'; ado t'aał-
tsogo ṅîdzizġal'go, ako k'adt
i'i'āṅgo, ako nakits'adahîgi
bîł Bethani kîn-sînîl'îgo jî'-
kai.
12 ¶ Ado biska'ni Betha-
nido c'înājîkai'go dîcîn dzîz-
liṅ'.
13 Ado tsîn-fîg, bît'aṅ ho-
loṅ'go sîkād lė'i nî'zajîṅ'
dziłtsaṅh, ado bażniyah, ha'-
at'ih'igi-dah baṅh holoṅ ṡa'-
ṡîn dzînî'zîngo. Ako bażni-
yāgo bît'aṅ t'ėyah, hálah,
t'ahdo a'kwi nîholżiż dah,
ėi'baṅh.
14 Ado Jesus ėi yîc'îṅ' ha-
dzīgo anîh, Dîneh do ła'dah
na adoyiṅł dah kodo hoł'āgo.
Ako ėi hodahoł'āhîgi dėidiz-
ts'aṅ.
15 ¶ Ado Jerusalemgi jî'-
kaigo, ado Jesus ėi bī-soho-
dîzîn-kîn go'ne' yah ajiyah.
Ado bī-sohodîzîn-kîn go'ne'
ṅîdaiłni'hi în'dah bandaini'hi
c'înînîł'kād, ado beso bîkā-
ałnā-da'aṅ'nî'li ałdo' yandzis-
tl'id; ado hasīî'di ṅîdayił-
ni'hi yîkā-dahndahāztaṅ yē-
nî' ałdo'.
16 Ado dîneh do ła'dah bī-
sohodîzîn-kîn bînakah c'îda-
jijāh dah dolėłgo, beh ho-
jîł'a'.
17 Ado naznezīaṅgo abîjî-
nîh, Da' doṡ bîk'ėaṡciṅ' dah,
Ṡî kîn bī-sohodîzîn-kîn ėi
dîneh t'aałtsoni bah yolyė'
dolėł? ṅîdîh nîṅi laṅh' da'-
niiṅ'hi ba' kîn a'da'łah.
18 Ado ak'edaałci'i în'dah
alāṅjîṅ' nādaiłniṅ'hi dėdiz-
ts'aṅgo, ha'at'ėgo dahodiyoł-
ṅėł'îgi ėi yandast'iṅd; há-
lah, hwė'daldzît ėi'baṅh; há-

lah, dîneh t'oahayu'iîgi ėi
t'aałtso nażntîn'îgi bîk'ė t'o-
bîł-adaho'yui, ėi'baňh.
19 ¶ Ado i'i'āňgo kîn-łaňdo
ts'ėdzîdzah.
20 ¶ Ako abîn'îgo najo-
kāhgo tsîn-fîg sîkād yēnî'
dadziłtsaňh, ako ėi bî-ke'-
tl'oldo de'go t'aat'ė-ňît'eň sa-
gan' laňh'.
21 Ado Piter ėi yînāl'nigo
aȟałnîh, Na'ntî'ni, jo'akon,
tsîn-fîg sîkādgo, Do anîłt'aň
dah dolėł, bîdi'nînid yēnî' ał-
tso sîgan' laňh'.
22 Ado Jesus anāhodo'-
nidgo anîh, God ėi daŏh-
dlaňh'.
23 Hálah, t'aanigo a'nîȟi-
dîšnîh, t'a-ȟai'-dah di dzîł
ňîdit'aňgo, t̄o-ňît̄ėl bîyî' go'-
ne' aȟîdolġāňł, yîdi'nidgo,
bîjėih bîyî'di t'ai'yîsi odlāň-
go, anîn'îgi ėi t'aani ako'ho-
doniłgo, ado t'a hadzodzigo
ha' adonił.
24 Ėi' bînina a'nîȟidîšnîh,
T'aałtso bîka sodadołzîn'îgi
ado dayînohk̄ėdi nîȟa dol-
yėł'îgi dayînohdlaň'go ako
ėi nîȟa dolyėł.
25 Ado sodadołzîngo beh
bîk'î'-da'hoh'āhi bān'dahî-
doh'āh, ako nîȟit̄a ya'dîłȟîł
bîyî'di holo'ni nîȟi ałdo' nîȟi
t'aadzago a'dahdzāîgi ėi nîȟa
nė'didoał.
26 Nîdîh nîȟi do ānda'di-
yo'āhgo, ėi nîȟit̄a ya'dîłȟîł
bîyî'di holo'ni ałdo' do t'a-
adzago a'dahdzaîgi nîȟa ňî-
dėdidoał' dah.
27 Ako Jerusalemgi nājî'-
kai; ado bī-sohodîzîn-kîn bî-
yî' go'ne' jogał'go alāňjîň'
nādaiłnîň'hi ado ak'edaałci'i,
în'dah alāňjîň'-ňîdakai ėi
hac'îň' nikai.
28 Ado adahałnîh, Ha'at'i
beh-oholni'hi bîk'ehgošaň' di
di'îgi bānanînah? Ado ȟai'-
šaň' di beh-oholni'hi nėdî'nî-
aňh ako di di'îgi bānanînāh?
29 Ado Jesus bîc'îň' hanā-
nadzīgo anîh, Šîh ałdo' łah-
go nanîȟidîdėš'kîł, ako nîȟi
ałdo' šîł dahodołnîh, ako în'-
dah šîh ałdo' beh nîȟîł ho-
dešnîh, ėi beh-oholni'hi bî-
k'ehgo di'di bāna'šāhîgi.
30 Jan nahadlāgo-t̄aagîs
yēnî', da' ėiš ya'dîłȟîł bî-
ts'aňdeň, dîneh dats'i bî-
ts'aňdeň? k'adt šîł dahołne'.
31 Ado ėi ban'dadzîst'iňd:
Ya'dîłȟîł bîts'aňdeň dadi'-
ni'go, t'a a'ko a'dîdonił, Ha'-
at'ė'gošaň' do daŏhdlaň'
dah?
32 Ado, Dîneh bîts'aňdeň,
dadi'ni'go, ėi dîneh bė'da-
dzîldzît; hálah dîneh t'a-
ałtso, Jan ėi t'aani ahodoni'-
łi-yahalne'i at'iňh danî'zîn
ėi'baňh.
33 Ado ėi Jesus yîc'îň' ha-
dasdzīgo adadinid. Do ba-
daholne' at'ė' dah. Ado Je-
sus abîdi'nid, Šîh do' ėi beh-
oholni'hi di'di beh bāna-

ṡāhîgi do beh nîhił hodeṡnîh
dah.

WOLTA'I 12.

1 Ado hane'-beh-ė'dėtiṅh
beh bîc'îṅ' ayaż'nîłti': Dîneh
lė'i ła' c'îl-naatl'oi k'idilah,
ado c'îl nānała' bînāgo bî-
nazt'i'go k'îżdilah, ado tseh
bāiji'nîl c'îl-naatl'oi ako'ne'
yiljîż' dolėł bîniyeh, ado kîn
de'go nînezgo a'jilah, în'dah
da'ak'eh yāa'dahalyāni a'kwi
nîżnî'nîlgo, ado ła' kė'yah
nî'zago ajiyah
2 Ado anît'aṅjîṅ' a'holżiżgo
ha' nal'a'i ła' ėi da'ak'eh yāa'-
dahalyāni bîts'aṅdeṅ c'îl-na-
atl'oi baṅh hazliṅ'i ła' naż'-
dojîh bîniyeh ahojił'a'.
3 Ado ėi dahodzî'sîł'go ṅî'-
dahozneshal, ako t'agėd a'n-
dahodzîs'a'.
4 Ado nānała' ha' nal'a'i
anājił'a'; ado ėi tseh yeh
dahoł'ne'go ha tsi-ts'in da-
yi'tsėd, ako t'o ha ya'ha-
sîn'gi a'dahoji'lāgo a'ndaho-
dzîs'a'.
5 Ado nānała' anājił'a'; ėi
t'ėyah dahodzisħiṅh'; ado
nāna laṅ'i ła'; ako ėi ła' ṅî'-
dazneshal'go a'ndahodzis'a',
ła' ṅî'dadzîstsėd.
6 Ado t'ała'i yîdzih, ėi haye'
ayoajo'ṅi'ni, ėi'di ts'îde akē-
dîh jînîł'a', ako ajînîh, Ṡîye'
ėi hoł danî'liṅ' dolėł, ṡa'ṡîn.
7 Ṅîdîh da'ak'eh yāa'dahal-
yāni ėi a'daṅîdo'nid, Di bî-
adolėł'îgi at'iṅh; hak'go, nî-
ħî'nî'di dadiyilyėł, ako bī-do-
lėł yēnî' ėi danîħi' dolėł.
8 Ado ėi dahodzî'sîł'go da-
hodzisħiṅh', ado c'îl-naatl'oi
bîtahdo c'îdahodzisħan.
9 A'koṡaṅ' di' bînina c'îl-na-
atl'oi beh-boholnih'igi hado-
nił'? Ako a'kwi dogałgo
da'ak'eh yāa'dahalyāni yēnî
ałtso nė'dołtṡîłgo, ako c'îl-na-
atl'oi ėi-nanała' yė'didoał.
10 Ado da' di diyîṅ-bėak'ė-
aṡcî'nigîṡ ṅîdîh do dayî'noł-
ta' dah?

Kîn adėł'î'ni tseh do dė-
inî'zîngo yo' adayisħan
yēnî'
Ėi'di alāhdi beh nāna'
astl'înîgi sî'liṅ'
11 Di'di Boholnihi ani'łi
at'eh,
Ado ėi danil'iṅ'go t'o-nî-
ħił-adahayu'i.

12 Ado hoł ṅî'dadidîł dani-
ziṅ ṅît'eṅ, ṅîdîh dîneh bė'-
dadzîldzît; hálah, hane'-beh-
ė'dėtiṅh-îgi beh nîħic'îṅ' ya-
jił'ti' danî'zîngo bîł bė'daho-
zîn ėi'baṅh; ako hats'a'kai
ado hats'aṅjîṅ' aħeskai.
13 ¶ Ako Ferîsiz ła' în'dah
Herod dabî c'oni ėi hac'îṅ'
adės'a', ha'zādîgi beh hānjī-
kai dolėł bîniyeh.
14 Ado ėi'di ha yî'kaigo
adahodi'nid, Na'ntî'ni nîħił
bėdaho'zîn ya'at'ėh'go holne'-
îgi, ado dîneh t'ado bėnîldzî'-
di dah, hálah, ėi nîħił bė'da-

ĥozîn ; t'aanigo God īnî'zînî-
gi beh na'ntîn. T'a dats'i
akot'eh, ėi Si'zar bîc'îṅ' ṅî-
dolyėł'îgi, dodah dats'i ?
15 Da' ṅî'dadilyėł'îś, do da-
ts'i ṅî'dadilyėł' dah ? Ṅîdîh
ėi bîł bėho'zîn t'o a'dahożdîl-
iṅ'go ako abîżdi'nid, Ha'-
at'i'śaṅ' bîniyeh śîka'daiyoł-
ĥîl' ? Yal ła' śa noh'āh ako
yîdestsėł.
16 Ado ėi hādadzîz'aṅh'.
Ado abîżdi'nid, Ḣai'śaṅ' bî
tsi-ts'in bîk'î sîaṅh', ado
ha'at'i'śaṅ' beh bîk'ėaś-
ciṅh? Ako adahodi'nid, Si'-
zar laṅh'.
17 Ado Jesus hanānadzīgo
adahodi'nid, Si'zar bîh'îgi ėi
Si'zar ba ṅî'dahohnił, ado
God bîh'îgi ėi God ba ṅî'da-
hohnił. Ado hac'îṅ' t 'o-bîł-
adaho'yui.
18 ¶ Ako ādo Sa'dusiz ha
haskai, ėi adani'go, Do ṅî'-
dahwiżdo'nîh' dah ; ado ṅî-
dahodîł'kîdtgo a'danîh,
19 Na'ntîni, Mozes nîĥa yî-
k'ėaściṅh, Dîneh ła' bîtsî'li
holoṅ'go ėi bė asdzaṅ yaṅh
daztsaṅ'go, ado ha'ałcîni t'a-
ła'i ṅîdîh at'dîngo, ako ėi
bîtsî'li hwė asdzaṅ yēnî' bė
asdzaṅ sîliṅ'go, ėi hak'îs yē-
nî' ba' adocił.
20 Ako tsosts'ît bîł haji-
jē; ako atseh alāṅjîṅ'îgi ėi
bė asdzaṅ hazliṅ'go dadzîz-
tsaṅ'go do ha ażciṅ' dah.
21 Ako nāakēdeṅîgi bė
asdzaṅ nādzîsdliṅ, ėi danā-
dzîztsaṅh, ėi do ha ażciṅ'
dah ; ako nāakē'go ėi ałdo'
t'a ako'dadzah ;
22 Ako tsosts'îtîgi bī dzîz-
liṅ ṅîdîh do ba ajîżciṅ' dah.
Ałtso'go în'dah asdza'nî yē-
nî' daztsaṅh.
23 Ako nāĥîżdijēh bîjiṅ'di
ĥai'śaṅ' bė asdzaṅ jî'liṅ' do ?
tsosts'îdîgi ėi bė asdzaṅ jî'liṅ'
ṅît'ėṅ.
24 Ado Jesus bîc'îṅ' hadzīgo
anîh, Da' dīś bînina do ako'-
dahdzā dah? Hálah, diyîn-
bėak'ėaścîn'îgi ado God beh-
adzi'li ėi do nîĥił bėdaho'zîn
dahgo.
25 Hálah, dazneznāhdeṅ
na'ĥîżdijēgo do dadoyėh'
dah, do ṅîdîh ba'dadogėh'
dah, ėi' bînina ; ṅîdîh ya'-
dîłĥîł bîyî'di God bî nal'a'i
ṅîdaha'lîn.
26 Ado ėi dazneznāhîgi nā-
dîdo'jāhgo ėi Mozes yėak'ė-
aściṅh, Da' ėiś do dayînołṫa'
dah? c'îl dadėni'ni bîṫahdeṅ
God hac'îṅ' hadzīgo adi'nid,
yēnî', Śîh Ė'braham bî God
nîśłîṅh, ado Ai'zîk bî God
nîśłîṅh, ado Jėkab bî God
nîśłîṅh.
27 Ako daneznāni ėi do bî
God jî'liṅ' dah, ṅîdîh daha-
nāni ėi bî God jî'liṅ laṅh':
ako nîĥi t'ėyah t'ai'yîsi do
akōṅ adahnił' dah.
28 ¶ Ado ak'edaałci'i ła' ni-
yāgo, aĥîłdahojîlne'go yîdiz-

ts'aṅ; ado ṅîdahożdeł'kîdîgi
nîżo'nîgo beh bîł dahojolne'
ėi bîł bėhozîngo, ako ėi ałdo'
nahodeł'kîdt, Hai'śaṅ' atseh
bîk'eh-ahoni'łi at'eh ?
29 Ado Jesus ahodi'nid, Bî-
k'eh-ahoni'łi atseh'îgi ėi di,
Îzrel nî'li'ni dai'nołts'aṅ ; Bo-
holni'hi nîṅi God ėi Bohol-
ni'hi t'ała'i nî'lîṅh;
30 Ado Boholni'hi nî God
ėi nîjėih t'aat'ė beh ayoiinî'-
ṅîh, ado ni sîzini t'aat'ė beh
ayoiinî'ṅîh, ado nî'nî' t'aat'ė
beh ayoiinî'ṅîh, ado beh-nî-
dzi'li t'aat'ė beh ayoiinî'ṅîh :
di'di atseh bîk'eh-ahoni'łi
at'eh.
31 Ado akēdeṅîgi ėi kot'eh,
Nîł kė'hat'în'îgi t'a nîh naha-
lîngo ayoiinî'ṅîh. Di'di bî-
k'eh-ahoni'łi do ła' bî'lāhgo
at'ė dah.
32 Ako ak'eîłci'hi ahodi'nid,
Ya'at'eh na'ntî'ni, t'aani adi'-
nînid, hálah, t'ała'i God, ado
nānała' ėi at'dîn, hoh t'ėyah :
33 Ado hajėih t'aat'ė beh
ayoiaho'ṅi'go, ado ak'îditiṅ'hi
t'aat'ė beh ayoiaho'ṅi'go, ado
ayî'sîzi'ni t'aat'ė beh ayoi-
aho'ṅi'go, ado beh-adzi'li t'a-
at'ė beh ayoiaho'ṅi'go, ado
bîł kė'hat'i'ni t'a bîh naha-
lîngo ayoiaho'ṅi'go ėi t'aał-
tso t'aat'ė dilît'go nāhanìṅh'i
ado nāhaniṅh'îgi t'ai'yîsi bî-
lāhgo ayoat'eh.
34 Ado Jesus ėi hwiyaṅ'go
ahodi'nidîgi bîł bėho'zîngo
ahodi'nid, God alāhgo-beh-
boholni'hi do bîc'îṅ' nî'zad
honîloṅ' dah. Ado bîk'îjîṅ'
dîneh do ła'dah nînābîdił'-
kîdt dah.
35 ¶ Ako Jesus ėi bī -soho-
dîzîn-kîn go'ne' nażntîn'go
ażdi'nid, Ha'at'ė'gośaṅ' ak'e-
daałci'i a'danîh, Christ ėi
Dėvîd bîye' jî'lîṅh ?
36 Hálah, Dėvîd t'a bîh
adi'nid, Nîłc'îh Diyî'ni beh :
Jîho'vah ėi Bohonîśni'hi
ayîdi'nid, Śîh nîśṅājî
atseh sîndah,
Nė ena'i nîkē bîyā go'ne'
na'i'nîlgo în'dah.
37 Dėvîd ėi' bînina t'a bîh
ałdo', Bohonîśni'hi, aṅałnîh,
a'kośaṅ' ha'at'ėgo bîye' jî-
lîṅh ? Ado t'oahaojîyu'iîgi
bîł dahożoṅ'go dahodizts'aṅ.
38 ¶ Ado nażntîngo bîc'îṅ'
hadzodzīgo ajînîh, Ak'eda-
ałci'i baa'dahołyaṅh, bî ē
danînez'go ṅîdakai'îgi ; di
dîneh laṅ'igo t'a k'adeṅ' bî-
nał ayoat'ė beh dabîdė'jiîgi ;
39 Ado a'ła-naadlėh-ba'-kîn
go'ne' bîk'îdahasda'hi alāhgo
adat'ė'i ėi t'ėyah yîkā dahn'-
dandāhîgi ; ado adaaziṅdgo
t'a'k'at alāṅjîṅ' dahdanez-
dāhîgi ;
40 Asdza'nî ba hastin baṅh
daneznāhîgi dabaġan yēnî'
ėi yāndahodîkai', ado yîk'ė
a'dahodîl'āhgo nî'zago soda-
dîlzîn, kodajît'în'îgi ėi alāhgo
īidahwiżdonîh.

41 ¶ Ado Jesus ėi beso āha'-
ni'ħi aħî'nîł'îgi bi'ġahgi dzîz-
dah, ado t'oahojîyu'iîgi ha be-
so ėi beso aħî'nił' go'ne' ada-
jinił'go ėi jîneł'iṅ'; ado laṅ'i
daat'în'îgi ėi t'oahayui ada-
yiznîl.
42 Ako asdza'nî-ba-hastin-
baṅh-daztsan'îgi bahojoba'
a lė'i niyah, ado yal ła' t'ai'-
yîsi a'oh'go î'lîn'îgi ėi naki'-
go ako'ne' ayi'nîl.
43 Ako hodahoł'āhîgi, Hak'-
go, bîżdi'nidgo adabîjînîh,
T'aanigo nîħic'îṅ' hasdzih,
Ėi asdza'nî bahojoba'îgi ėi
beso-aħî'nił' go'ne' alāhgo
ayi'nîlgo at'eh.
44 Hálah, ėi ła'îgi t'aadzîł-
tso ba'aṅ ṅîdandėh'îgi ėi
a'dadziznîl; di t'ai'yîsi baho-
joba'i t'a yît'înîgi ałtso ako-
ne' ayi'nîl, t'a beh jinan'îgi
ṅîdîh ałtso.

WOLT̄A'I 13.

1 Ado bī-sohodîzîn-kîn bî-
yî'deṅ c'îżniyāgo hodahoł-
āhîgi ła' ahodi'nid, Na'ntî'ni
dola'do' tseh a'dat'ė' dah,
ado dola'do' kîn dah, ṡoh, nî'
nîł'iṅh'.
2 Ado Jesus ahodi'nid, Da'
di kîn ayoadat'ė'igīṡ nî' nîł-
iṅh? Di'di tseh t'ała'i ṅîdîh
do ałk'ī'dasîāṅ dah dolėł, ako
ėi ałtso na'hidoltl'îł.
3 Ako Alîvet dzîł'îgi dzîz-
dāgo, ėi bī-sohodîzîn-kîn bî-
k'aṅhgo, ī'daṅ Piter ado
Jėms ado Jan în'dah An-
drew t'a adi'ġāhago ṅîdaho-
deł'kîdt:
4 Nîħił hol'ne' hāhgoṡaṅ' di
di'îgi ałtso ako'donił? ado
ha'at'i'ṡaṅ' beh-ėho'zîn dolėł
di di'îgi ałtso k'adt ako'do-
niłgo?
5 Ado Jesus hac'îṅ' aya'-
nîłt̄i'go anîh, Hażo'ogo a'da-
hołyaṅh, dodago dîneh ła'-
dah t'aadzago nîħi ṅî'do'loh.
6 Hálah, laṅ'i ṡî'żî' Christ
yeh a'dado'ji'go aħikāh do-
lėł, ado ėi Sîh aṡt'iṅh, dani'-
go; ado laṅ'i t'aadzago ṅî-
da'do'loh.
7 Ado ana' hazliṅ'go, ado
ana' halėh ha'ni'go, badaha-
ne'îgi t'ado bîk'ė nîħił da-
hoye'i; di t'a ako'dat'eh do-
lėł, ṅîdîh di do nî'holżiṡ at'ė
dah dolėł.
8 Hálah, ła' ał'aṅ dadîne'e ėi
ałc'iṅ' ṅî'daħîdikāh dolėł;
łahgo nîhokā beh-bîdahol-
ni'hi în'dah nānała' nîhokā
beh-bîdaholni'hi ałc'iṅ' ṅî'-
daħîdikāh dolėł; ado da'nîł-
ts'aṅgo nî' ṅî'daha'nā do; ado
dahodîcîn dolėł. Di di'îgi
în'dah t̄iho'nih bėdezt'i'i at'ė'
dolėł.
9 ¶ Ṅîdîh t'a a'da a'dahoł-
yaṅh; ānāhat'iṅ'jîṅ' a'danî-
ħidiyoîṡ, ado a'ła-naadlėh-
ba'-kîn bîyî'go dabînał nînî-
ħi'da'doltlîṡ; ado ṅîdat'āni
dabînał, ado alāhgo ṅîda-
t'āni danî'lîn'îgi dabînał ṅî'-

daso·ziṅ' dolėł ṡîh' ṡînina, ėi
nîħi ṡa ṅî'dahołneʻ dolėł.
10 Ako haneʻ-yaʻat'ė'hi ėi
atseh ał·aṅ dadîneʻe beh bîł
ṅî'dahodonîh.
11 Ṅîdîh ṅî'danîħiż·ēżgo ado
yādanîħiznîlgo t'ado bîk'ė
nîħił dahoyeʻi, a'kohgo a'da-
dîdohnił'îgi nîħadėt'āni ėi
beh ha'dadohdzih, hálah,
Nîłc'îh Diyî'ni ha'hidodzih,
ėi'baṅh.
12 Îł-haāż ṅîdîh hodiʻyol-
yėł'jîṅʻ ya'hodołt̄ėł; ażeʻe
ṅîdîh bîya'żî aidołt̄ėł; ado
ałcîni ṅîdîh dabîṡci'ni yîc'îṅʻ
na'ħîdîdokāhgo ėi' bînina
ṅî'dabîdîdotṡ̄îł.
13 Ado ṡîżîʻîgi bînina dîneh
t'aałtso danîħijo·łā dolėł;
ṅîdîh t'a yeh aġayāhîgi ėi
yîsdah'-hodîdolt̄ėł.
14 ¶ Do yîldîn'go nîʻîłcoṅ'hi
do sîzîn yēṅgi sîziṅgo yînîł-
tsaṅ'go, ėi Daniel, ahodoni'-
łi-yahalneʻi yeh hadzī yēnîʻ,
(yołt̄aʻîgi bî'nîʻ bîł bėho'zîn,)
în'dah Judi'ah kė'dahojî-
t'în'îgi bî'nîʻdi dzîłgo yoʻajiʻ-
jėh.
15 Ado ha'nîʻdi ėi kîn bî-
ġāṅ dahnjîġāh ṡiṅ ėi t'ado
haʻat'ih'igi dah bîkāh yah
anaż'dodał dah.
16 Ado ha'nîʻdi ėi daʻa-
k'ehgo ṅîjîġā ṡiṅ t'ado ha-
ġan'go ha ē-tso bîkāh nîżdo-
dał dah.
17 Ṅîdîh bîk'inîłkāṅgo ėi
daltsan'îgi în'dah dabîdîl-
t'oʻîgi ėi t'ai'yîsi t̄idahonih
dolėł.
18 Ado ħai'go dadohnė'łi,
ėi doda dadolėłgo bîniyeh
sodadołzîn.
19 Hálah, ėi bîjiṅ'jîṅʻ baṅ-
hîgi ahodonił, God t'aałtsoni
ayi·lādo t'ahdo akonėh'îgi
dah, k'adt îndî'dah; ado
t'ado akonādoʻnîł'îgi dah.
20 Ado ādi jiṅh'îgi ėi Bo-
holni'hi do ałts'isigo a'yi-
lāgo, ėi do ħînā dah dolėł
ṅît'eṅ: ado nîżdînîan'îgi bî-
nina jiṅh ałts'isîgo a'jilah.
21 Ado dîneh łaʻdah nîħi-
c'iṅʻ hadzīgo: Ṡoh, kweʻe
Christ; doda'i, ṅîlāhdi hoh,
dani'go t'ado daŏhdla'ni.
22 Christ adadîl·în'îgi ado
ahodoni'łi-yahalneʻi adadîl-
în'îgi ṅîdakai dolėł ėi'baṅh;
ado beh-ėho'zîni ado ayoia-
dat'ė ėi adėidolił, ado bî'daż-
nėl·āṅdaṅ ėi at̄ah-hasdla'îgi
ṅîdîh yo adaħîżdoîṡ.
23 Ṅîdîh t'a a'dahołyaṅh,
ahodonîł'îgi t'aałtso t'a bî-
tseh beh nîħił hweṡneʻ.
24 ¶ Ṅîdîh ėi bîjiṅ'jîṅʻ, t̄i-
hoʻnih a'dza do'bîk'îjîṅʻ jo'-
honaai bîł ca'hodołħîł, ado
oljē ėi do beh adîndin' dah
dolėł.
25 Ado soṅʻ ya'dîłħîłdeṅ
nandėh' dolėł; ado ya'dîłħîł
bîyî'di beh-oholni'hi ėi da-
dîtlît dolėł.
26 Ado a'kohgo în'dah Dî-
neh Bayîżci'ni k'os bîł yîl-

doh'go, ado ayoat'ėi beh, ado
beh bîts'a'dînlid'go yîgał'
dolėł.
27 Ado a'kohgo bî nal'a'i
idiyoł'āłgo aŧah-hasdla'îgi nî'
ńî'dahones'āńdeń, ado ya'-
dîłħîł alāhdi nėl'āńdeń ėi
a'ła-adėidolił.
28 ¶ Ako k'adt tsîn-fîg bî-
ts'ańdo hane'-beh-ė'dėtiń'hi
beh nîħił bė dahoziń: dabî-
gānîgi t'ah dadît'o'di ado bî-
t'ań halėh'go, ėi śińh t'aayî'-
di hadzih'go beh bėho'zîn.
29 Ts'îde ako'danoht'eh, di
t'aałtso ako'danił'go daoł-
tsań'go t'aayîdigi holoń, ado
c'ėaŧingi ńîdîhgo nîħił bė'-
dahodozińł.
30 T'aanigo a'nîħidîśnîh, Di
k'adt daħîlcih'îgi ėi do a'do-
dińł dah, di di'îgi t'aałtso
adzago în'dah.
31 Ya'dîłħîł în'dah nahas-
dzań ėi t'ėyah a'dodińł, ńîdîh
sîzad ėi do a'dodińł dah.
32 Ńîdîh ts'îde a'kwi nidoł-
kāłîgi în'dah ńîdolkîł'îgi ėi
dîneh do ła' bîł bėho'zîn dah,
ya'dîłħîł bîyî'di anal'a'i ńîdîh
dodah, ado Aye' ńîdîh dodah,
Aŧa ėi t'ėyah.
33 ¶ T'a a'dahołyańh, t'a
ha'daohsid, ado sodadołzîn,
hálah, nîhodolżîśgi do nîħił
bėdaho'zîn dah ėi'bańh.
34 Hálah, Dîneh Bayîżci'ni
ėi ła' dîneh, ła' kė'yahgo
iyāgo, ho nal'a'i hok'ē nîżnî-
nîl'go ado kodajît'îń' łėh,
bîżdi'nid, ado haidîl'iń'i ėi,
T'aałtso hanîsid, bîżdi'nid, ėi'
nahalîn go.
35 Ėi'bańh t'a ha'daohsid:
hálah, Boholni'hi ėi nādodāłi
do bėho'zîn dah, i'i'āńgo da-
ts'i, tl'ė iłni'go dats'i, naaho'-
ħai adi'nidgo dats'i, abîn'îgo
dats'i, ėi do nîħił bėdaho'zîn
dah.
36 Dodago ėi t'ahāgo niyā-
go îł'hośgo nidołtsėł.
37 Ako di beh a'nîħidîśnîn'-
îgi ėi t'aałtso abîdîśnîh, Ha'-
daohsid.

WOLŦA'I 14.

1 Ado naki eskań do'bîk'-
îjîń' haŧîs-adesdzāîgi beh-
bėha'nihgo-adaazińd în'dah
bāh-do-nilyo'łi beh-adaazińd.
Ado alāńjîn' nādaiłniń'hi
ado ak'edaałci'i aśt'ė' dėlėh
na'adlo'go hoł ńîdodîłgo ho-
diyolyėł bîniyeh..
2 Ńîdîh adadi'nid, Ada-
azińdgo bîjińh ėi' dodah,
akodėdzāgo bîk'ė dîneh ba'-
dahodocińł.
3 ¶ Ado Bethanidi kîn-sî-
nî'lîgi, ats'is-yîlġa'łi Saiman
bā-nałnih'îgi bî kîn go'ne'
ajiyāńgo, ńît'eń asdza nî lė'i
tse'-ts'ā yah ayiańh', ako ėi
nard bîk'ah bī hadezbîn,
ako ėi t'oahayui bańh-îlîńh.
Ado tse'-ts'ā yēnî' dzîsts'îlgo
hatsi bîkājîń' yajikańh.
4 Ako ła' bîk'ė do-bîł-daho-
żoń'-dah, ado adaħîdo'nid,

Ha'at'i'śaṅ' bîniyeh di'di tlah
t'aadzai sîliṅ'?
5 Hálah, di ak'ah dîz'din
beso bi'ġahgo nahidonih ṅî-
t'eṅ, ako ́ėi'di besoîgi bada-
hojoba'îgi bahîdo'nîł yēnî'
ėi'baṅh. Ako ėi beh hān'-
dajît'iṅh.
6 Ado Jesus adi'nid, T'ado
bandaht'î'ni. Ha'at'i'śaṅ' bî-
niyeh ban'daht'iṅh? Ya'a-
t'ėh'gi yeh a'śilah.
7 Hálah, nîħi t'aa'łajîṅ' ba-
dahojoba'îgi t'ėyah bîł ṅî-
dahkai; t'a holżîś'gi ya'a-
t'ėh'gi a'dahłił, śîh t'ėyah do
t'aa'łajîṅ' nîħił naśkai dah.
8 T'a bîżnėl'an'îgi a'dzi-
dzah, śîżi'i yîstlah, yo'adol-
nîł'îgi t'a bîtseh.
9 T'aanigo a'nîħidîśnîh, Ha-
ne'-ya'at'ė'hi nahasdzaṅ t'a-
at'ė-ṅît'eṅ bîkāgo baha'ne'
dolėł, di asdza'nî a'dzaîgi
bahane' dolėł, ėi beh baha'-
nih dolėł bîniyeh.
10 Ado Judas Îskariat, ėi
nakits'adah'îgi ła', ėi alāṅjîṅ'
nādaiłnîṅ'hi yîc'îṅ' iyah, ba-
hożdîdoałgo bîniyeh.
11 Ado ėi dayi'nigo bîł da-
ho'żoṅd ado beso hādėdez-
aṅh. Ako t'a hoł bîhonė-
dzaṅ'gi dîneh bahożdołt̄ėł
bantsî'dzîkes.
12 ¶ Ako bāh-do-nilyo'łi-
beh-adaaziṅd ła'ajiṅh azliṅ'-
go, ī'daṅ hat̄îs-adesdzaîgi ėi'
bîniyeh nāda'hazni, ī'daṅ ho-
dahoł'āhîgi adahodi'nid, Hā-
jîśaṅ' dikāhgo nîba' hat̄îs-
adesdzāîgi beh-bėha'ni'hi dî-
be t'a ał'diṅd adaaziṅdgo
adadilnił?
13 Ako hodahoł'āhîgi naki'-
go abîżdi'nidgo ajił'a', Kîn-
laṅ'i-yîl'āhi go'ne' oh'āśgo
a'kwi dîneh t̄ozîs t̄oh yeh
yoał'go nîħidah' dogał: ėi
bîkē woh'aś dolėł.
14 Ado t'a-hā'i-dah yah
iyāgo, ėi dîneh bî kîn î'li'ni
a'bîdîdohnił, Na'ntîni ko'nîh,
Hāiśaṅ' ṅîdakai-ba'-kîn a'k-
we'e śîdahoł'āhîgi bîł hat̄îs-
adesdzāîgi dîbe dade'śiṅł?
15 Ado t'a bîh a'dagi kîn
go'ne' t'aałtsoni t'a ał'diṅdgo
nîħic'îṅ' idolił: ado ādi t'aał-
tsoni t'a ał'diṅdgo nîħiba'
ahłėh.
16 Ado ėi hodahoł'āhîgi
dahdiāżgo kîn-laṅ'idi nî'āż-
go t'a ażdi'nid yeṅgi at'ėgo
bîk'îżnî'āż; ado hat̄îs-ades-
dzāîgi-dîbe t'a ał'diṅdgo a'ji-
lah.
17 ¶ Ako i'i'āṅgo nakits'a-
dahîgi akwe'e bîł jî'kai.
18 Ado a'kwi da'jiyāṅgo
ṅîdziztaṅ'go Jesus adi'nid,
T'aanigo a'nîħidîśnîh, Nîħił
daaśan'îgi dîneh baśîdołt̄ėł.
19 Ako ėi baṅh-daho'nî'
dadzîzliṅ', ado t'ała'i jîntî'nî-
go, Da' śîh? dażdi'nid.
20 Ako hanādzodzīgo ajî-
nîh, Nakits'adahîgi ła' łėts'ā
bîyî' bîł īh ṅî'deśnih'îgi.
21 Ako t'a bėk'ėaściṅh yeṅ-

gi at'ėgo, Dîneh Bayîżci'ni
yo'adogał: ado ŧi'hwiżdoni'-
hi ėi dîneh, Dîneh Bayîżci'ni
bażdołŧėłi. Ya'at'eh dolėł
ṅît'eṅ ėi dîneh do hodîżciṅ'-
go.
22 ¶ Ado da'jiyāṅgo Jesus
bāh nėdiaṅh, ado yîł sodol-
zîn'go niyizŧi' ado bîŧā-dzîz-
āṅgo ayîdi'nid, Ṅî'dadoh'a'
dahsaṅh', di'di śîżi'i at'eh.
23 Ado łėts'a-ya'żî ła' nėdi-
āṅgo, ado ėi baaṅėh' dzînî'-
zîngo sozdolzîngo bîŧā-dzîz-
kaṅh, ako t'aałtso dayodlaṅ.
24 Ado abîżdi'nid, Di'di śî
dîł at'ėh, bėnîhot'āni a'nidîgi
bîk'ehgo, ėi laṅ'i ba' yadzid.
25 T'aanigo a'nîṅidîśnîh,
c'îl-naatl'oi bîts'aṅdeṅîgi do
ła' nādeśdliṅł' dah, God alāh-
go-beh-boholni'hidi în'dah
a'nidîgi ła' deśdliṅł.
26 ¶ Ado sîn ła' beh dahoji-
tal'go A'lîvet dzîłgo c'îjîkai.
27 ¶ Ado Jesus ahodi'nid,
nîṅi di tl'ė t'aanołtso śîh' śî-
nina naadî'nohdah, t'a bėk'ė-
aściṅh yēnî' bîk'ehgo: Na'-
nîłkādi bîł nîżdeśhał ako dî-
be yēnî ŧayidokāh.
28 Ṅîdîh ako'dza do'bîk'î-
jîṅ' naśîdilzāgo, Galîligo nî-
ṅiba' yî'śał' dolėł.
29 Ṅîdîh Piter ahodi'nid,
T'aadzîłtso naażnidē ṅîdîh
śîh t'ėyah dodah.
30 Ado Jesus ahodi'nid,
T'aanigo nîc'îṅ' hasdzih, Di'
jiṅh ado di tl'ė, naaho'ṅai
t'ahdo naki'di anih'go, ŧadi,
Do hwė hasîn dah, śî dîdi'-
nił.
31 Ṅîdîh t'ai'yîsi yė'go ha-
dzodzī, Nîł śîdogaṅ ṅîdîh
t'ai'yîsi do nandî'neś'iṅł dah.
Ado t'aałtso ałdo' t'a akot'ė-
go adażdi'nid.
32 ¶ Ado da'ak'eh bîna'-
aztl'înîgi ėi Gethse'mîni hol-
yeh'îgi jî'kai. Ako hodahoł-
āhîgi abîżdi'nid, Nîṅi t'a
kwe'e nahisotaṅh', ṅîlāhdi ėi
śîh sodîdesziṅł.
33 Ado Piter ado Jėms în'-
dah Jan ėi bîł akoṅ' jî'-
kai; ado na'hozdi'sāgo ha'nî'
yî'laṅd ado t'ai'yîsi yînił'
a'dzidzah.
34 Ado ėi abîżdi'nid, Śi sî-
zi'ni ṅîdîh t'ai'yîsi baṅh-bî'-
nî'go t'o śîdiyołṅėł' nahalîn.
T'a kwe'e nahisotaṅ'go ha-
da'ohsīd.
35 Ado t'a aṅan'jîṅ' daśdi-
yāgo, a'kwi nî'jîṅ' tsî'ya jî-
neśjol'go sozdolzîn, Di t'a-
ani'daṅ k'adîgi śîyî' hadol-
doh'go bî'nėl'āṅh.
36 Ado adi'nid, Abba, Aŧa,
t'aałtsoni bînînîl'āṅh; di beh-
adla'ni sîts'aṅjîṅ' konîlėh';
do ako'dza dah ṅîdîh, īnî'sî-
nîgi ėi dodah, ṅîdîh īnînî'zî-
nîgi ėi t'ėyah dolėł.
37 Ado bandzîdza ṅît'eṅ
da'ałhoś laṅh; ado Piter
abîżdi'nid, Saiman, da' îł'-
hoś'îś? T'ała'hadi aṅė'îlkît-
jîṅ' ṅîdîhîś do doiṅ at'ė dah?

38 Da'dîsoṅiṅ', ado sodadoł-
zîn, ako nîħi dî'noṫah do bih
dohkāh dah. I'sîzi'ni-nîłc'ih
ėi laṅh' nî'zîn ṅîdîh ats'is ėi
do bîṫah hoł'dzîl dah.
39 Ado anādzodzāgo t'a
akot'ėgo sonaz'dolzîn.
40 Ado hanînādzîdza ṅît'eṅ
nādajîłhoṡ laṅh'; t'ai'yîsi bîł
daznî'zîn ėi'baṅh; t'ado beh
hadadzodzi'hi dah a'ko.
41 Ado hanînādzîdzāgo, ėi'
bîł ṫadi alėh'go abîżdi'nid,
K'adt da'ołhoṡ ado hādał-
yiṅh; t'a ako'di baholżiż. Jo-
akon, Dîneh Bayîżci'ni baṅ-
hîgi adani'łi bî'lak'ėjîṅ' abî-
doltiṅh.
42 Ṅî'dohjėh, ṫiṅ', yikāh;
jo'akon, dîneh yaṡinîłtîn'îgi
ėi k'adt t'a ayî'dideṅ.
43 ¶ Ako t'ahāgo t'ah yajîł'-
ṫi'go Judas niyah, ėi nakits'a-
dahîgi ła', ado t'oahayui yîł
yîkāh, dîltlîṡ în'dah gîṡ dayî-
jāhgo, alāṅjîṅ'-nādaiłniiṅ'hi
ado ak'edaałci'i în'dah alāṅ-
jîṅ'-ṅîdakai ėi dabîts'aṅdeṅ.
44 Ako dîneh yahonîłtîn'îgi
ėi beh-ėho'zîn dolėłi yîł yė'-
ho'siṅd, ako anîh, T'a bîza-
dî'neṡt'ał'îgi ėi at'iṅ dolėł,
bîł ṅî'danohdėł'go hażo'ogo
dayî'nohłos.
45 Ado jîniyāgo t'ahāgo
hac'îṅ' nîżniyāgo adi'nid,
Na'ntî'ni, na'ntî'ni, ado ha-
za'-not'aṅh.
46 Ado dahodziłtsōdgo dah-
dahozdilōz.

47 Ṅîdîh bîł ṅîdzîzîn ēnî' ła'
bî dîltlîṡ hayidziṅs'go, alāh-
go-nāiłniiṅ'hi bî nal'a'i ėi nîż-
dił'halgo bîja k'îżnîłhal.
48 Ado Jesus hadzīgo aho-
di'nid, Da' aġa'i'ni'łi naha-
lîngōṡ ṡîł ṅî'dadohdîł'go ṡa
nohkai, dîltlîṡ în'dah gîṡ da-
yî'nohjāhgo?
49 Ṡāṅ t'aakwi jiṅh bī-so-
hodîzîn-kîn go'ne' na'nîṡtîn,
ī'daṅ do ṡîł ṅî'dasodėl' dah,
ado di ko'dza, ako diyîn-
bėak'ėaṡcîn'îgi ėi bohodolnił
bîniyeh.
50 Ado ėi ałtso hats'aṅ dah-
dijē ado yo'aħeswodt.
51 ¶ Ado dînēh ḷė'i akē bîł
joaṡ, naka'a'at'aṅ'hi łîgai t'ė-
yah bîk'esṫi'go, t'ajîlci'igo ha-
k'esṫi'; ado dahodzî'sîłgo,
52 Ṅîdîh nak'a'at'aṅ'hi yē-
nî' bih hajiyah ado t'a jîlci'-
igo a'jolwodt.
53 ¶ Ado ėi Jesus alāhgo-
nāiłnîṅ'hi yîc'îṅ' a'dahazloz;
ado ādi alāṅjîṅ'-nādaiłnîṅ'hi
ado alāṅjîṅ'-ṅîdakai, în'dah
ak'edaałci'i t'aałtso ha a'ła-
sîliṅ'.
54 Ado Piter ėi nî'zadeṅ
hakē niyah, t'a alāhgo-nāił-
nîṅ'hi bî kîn go'ne' ṅîdîh;
ado a'kwi haṡkėjî-ṅîdat'āni
yîł nahāztaṅgo na'idził.
55 Ado ėi alāṅjîṅ'-nādaił-
nîṅ'hi în'dah ła'îgi t'aałtso
bînina Jesus dėyidiyołħėłi
yan'dast'iṅd; ṅîdîh t'ado bė'-
hozîn' dah.

56 Hálah, laṅ'i yoc'id beh
ha daholne', ako ha daholnė'-
îgi ėi do aḣîdalt'ė dah.
57 Ado dîneh ła'i nîziṅ'go
yoc'id beh ha daholne' ada-
ni'go,
58 Nîḣi laṅh' dahodîsits'aṅ,
ėi di bī-sohodîzîn-kîn yî'lah
beh alya'îgi a'deṡdiṅł, ado
ṫagi jiṅh azliṅ'go nānała'
yî'lah t'agėd adeṡłił, jîdi'nid.
59 Ado ṅîdîh ha dahane' do
aḣîdalt'ė dah.
60 Ado ho nas'āgo alāhgo-
nāiłnîṅ'hi ṅî'didzago Jesus
nayîżdeł'kîdt ako ajînîh, Da'
doṡ hadi'dzih dah? ha'at'i'-
ṡaṅ' yeh na dahalne'?
61 Ṅîdîh t'ado hadzodzī
dah, ado t'ado anāhożdo'ni'di
dah. Ako alāhgo-nāiłnîṅ'-
hi ṅînāhodeł'kîdt, Da' nî'îṡ
Christ nî'lîṅh, Bîł-sohodîzîni
Bîye'?
62 Ado Jesus adi'nid, Ṡîh ėi
aṡt'iṅh; ado Dîneh Bayîzci'-
ni ėi Adzi'li bî nîṡṅājî dasî-
dago în'dah ya'dîłḣîł bîyî'-
deṅ k'os bîł yîldoh'go dėidoł-
tsėł.
63 Ado alāhgo-nāiłnîṅ'hi bî
ē ayił'dlad ado adi'nid, Ha'-
at'i'ṡaṅ' bîniyeh ṅî'dahalne'i
nānała' dolėł?
64 T'a nîḣi, God ba ih'go ya'
hadzīgo dasîdots'aṅ: ha'at'ė'-
go bantsî'dahkes? Ado ėi
t'aałtso Hodiyolyėł, dadi'nid.
65 Ado ła' hak'î'-daḣîdiżėh'-
go yan'dikai, ado hanîṅ'
yîk'î'ndaałtih'go, ado ṅî'da-
honîłts'în, ado, Ahodoni'łi ba
hŏl'ne', dahałni'go hadasdzī:
în'dah haṡkė'jî-ṅîdat'āni ał-
do' dahdahodilōzgo dabî'la'
yeh ṅî'dahonests'în.
66 ¶ Ako Piter ėi kîn ałni
bi'ġahdi dzîzdāgo, alāhgo-
nāiłnîṅ'hi asdza'nî-ba'-nal'a'-
îgi ła' ha niyah.
67 Ado Piter na'idziłgo hoł-
tsaṅh ado honeł'iṅ'go adi'-
nid, Nîh ałdo' Nazerethdo,
Jesus bîł nanaāṡ ṅît'eṅ.
68 Ṅîdîh, t'aadzagi, jîdi'nid:
Adînîn'îgi do ṡîł bėho'zîn
dah ado do dists'a' dah. Ako
ado caha'ohgo c'îżniyah;
ṅît'eṅ naaho'ḣai adi'nid.
69 Ado ėi asdzan'îgi na'hoł-
tsaṅgo akōṅ na'zî'nîgi yeh
yîł holne', Di ėi ła' at'iṅh;
70 Ado, Dodah, nażdo'nid.
Ado t'iṅ'higo nāhodo'na' do'-
bîk'îjiṅ' akōṅ na'zîn'îgi ėi
Piter anādėyîdo'nid, T'aani
nîh ėi ła' ant'iṅh, Galîli'ni
nî'lîṅh. Hálah, yanîłṫi'îgi
ėi'di bîł aḣėlt'eh.
71 Ṅîdîh ahożnîṡkėd ado
hazaho'ciṅ' ako ajînîh, Dî-
neh ban'daht'în'îgi do ṡîł
bėho'zîn dah.
72 Ado t'ahāgo naaho'ḣai
anādo'nid. Ako Piter ėi Je-
sus hac'îṅ' hadzī yēnî' bė'jol-
ni, Naaho'ḣai t'ahdo naki'di
anih'go t'a bîtseh ṫadi, Do
hwė'hasîn dah, ṡî dîdi'nił,
ado ėi batsîz'nîkezgo ji'cah.

WOLTA'I 15.

1 Ado abînîgo t'ahāgo alāṅ-
jîṅ'-nādaiłnìṅ'hi ado alāṅ-
jîṅ'-ṅîdakai ado ak'edaałci'i,
în'dah t'aałtso ėi ban'da-
dzîst'iṅdgo Jesus ėi hwė da-
dzîztl'oṅh, ado a'dahodzîzlōz-
go Pailat ba dahodzîstiṅh.
2 Ako Pailat nahodeł'kîdt,
Da' nî'îṡ Juz alāhgo-bî-na-
t'āni nî'lîṅh? Ado ėi bîc'îṅ'
hadzodzīgo ajînîh, Joh, beh
haindzī.
3 Ado alāṅjîṅ'-nādaiłnìṅ'hi
laṅ'i yeh hak'î'dahaz'āh: ṅî-
dîh t'ado hadzodzī dah.
4 Pailat ṅînāhodeł'kîdt, Da'
doṡ t'aṅ hadi'dzih dah? Jo'-
akon, nî' nîł'iṅ'go laṅ'i yeh
nîk'îdaha'āh.
5 Ṅîdîh Jesus ėi t'ado ha'-
at'i dah di'nid dah, ėi'baṅh
Pailat t'o-bîł-ahayu'i.
6 Ako adaaziṅd'gi awal-
yah naẑjė'îgi t'ała'i yėdicid'
łėh, t'a ėi dolėł dajînih'îgi.
7 Ado dîneh ła' Barrabas
yolyeh, ėi be'astl'oṅgo sî-
tiṅh', nat'āni yîł daṅîgāṅgo
bînina, ado ėi nat'āni yîł da-
ṅîgāṅgo ła' dîneh yiyisṅiṅh
ėi'baṅh.
8 Ado a'ła-jîlîn'îgi ėi yė'go
hadadeṡġāẑ, T'a ant'în'îgih
adinił, dahodi'nid.
9 Ado Pailat anādo'nid-
go hadzi yîc'îṅ', Juz alāhgo-
bî-nat'āniîṡ nîṅah bė'dîdeṡ-
cîł?
10 Hálah daołc'iṅdgo bîni-
na alāṅjîṅ'-nādaiłnìṅ'hi ha
dahastiṅh ėi hoł bėho'zîn
ėi'baṅh.
11 Ṅîdîh alāṅjîṅ'-nādaił-
nìṅ'hi ėi jîł'āhîgi, Barrabas-
go danidzîn, dabîdîdohnił,
dabîdi'nid.
12 Ado Pai'lat anābîdo'nid-
go hadzi yîc'îṅ', Juz alāhgo-
bî-nat'āni dabîdohnîn'igiṡaṅ'
ėi dādeṡłił?
13 Ado t'aałtso hanādadeṡ-
ġāẑgo adanîh, Tsîn-ałna'ŏs-
zît bîkājîṅ' bîł a'daołkał.
14 Ado Pailat anāhodo'nid,
Ha'at'ė'goṡaṅ' baṅhîgiat'ė
banjiyah? Ado t'ai'yîsi yė'-
go hanādadeṡġāẑ, Tsîn-ał-
na'ŏszît bîkājîṅ' bîł a'daoł-
kał.
15 Ado ėi Pailat t'a k'adeṅ'
yîł'āhîgi bîł hoji'ṡoṅd bîni-
yeh, Barrabas ėi bah bėẑdi'-
cîdt, ado Jesus ėi ṅînaz'nes-
tṡas'go sa'lāgo bāẑnîłtiṅh,
tsîn-ałna'ŏszît bîkājîṅ' hoł
a'daẑdołkał bîniyeh.
16 ¶ Ado salāgo ėi ho'-ṅî-
ṫėljîṅ', Prîto'riam holyeh'îgi
dahonî'lōzgo, salāgo t'aat'ė-
ṅît'eṅ, Hak'go, dayidi'nid.
17 Ado ėi ē tsî'dîdeh naha-
lînîgi beh ha dahoẑdi'lā; ado
c'îl-dėni'ni beh na'nît'āh-c'ah
a'daji'lāgo ėi hak'î'-dazdez-
aṅh'.
18 Ado a'dahałnîh, Hálah,
Juz alāhgo-bî-nat'āni.
19 Ado lo'k'a-tsoh beh ha
tsi-ts'in ṅî'daẑnîłhał ; ado

hak'î'-daňîdiżėh; ado hayā-
jîň' ňîtsîdaňîdez'go' bîł jî-
lîňh' a'dadîl'iňh.
20 Ado ėi hodajîl'iň' ňît'eň
do'bîk'îjîň' ē tsî'dîdeh naha-
lîn yēnî' ha dazdiłtsoz, ado
t'a hoh ha ē yēnî' bih ňî'da-
hodzîstiňh. Ado în'dah tsîn-
ałna'ŏszît bîkājîň' hoł a'da-
dołkałgo dahdahodilōz.
21 ¶ Ado ėi dîneh ła' Sai-
man yolyeh'îgi, Sairi'ni dî-
ne'e da'da'ak'ehdeň jogał'go,
ėi Alexander ado Rufus bî-
że'e, ėi bîdah jî'kaigo, Tiň',
tsîn-ałna'ŏszît yi'tinł, dahoż-
di'nid.
22 ¶ Ado ėi dahazlōz, Gol-
go'tha holyeh'îgi, ėi tsi-ts'în
ba'haz'aň holyeh.
23 Ado c'îl-naatl'oi-bî-to,
jėh bîł ałtahgo hā dadzîz-
kaňh, jîdodliňł bîniyeh, ňî-
dîh do dzînî'zîn dah.
24 Ado tsîn-ałna'ŏszît bîkā-
jîň' hoł a'dadzîskal, în'dah
ha ē yēnî' ałtādzîsňi, dîneh
ał'aň dabîh dadolėł'îgi ėi ba
dażdi'kād.
25 Ako dożoň'go dahadiāň-
go tsîn-ałna'ŏszît bîkājîň'
hoł a'dadzîskal.
26 Ado, hak'îgi di bėak'ėaś-
ciňh, JUZ ALĀHGO BÎ NAT'Ā-
NI, beh-ėho'zîn bîniyeh.
27 Ado aġa'i'nî'li naki'go ėi
bîł hoł adaaskal, ła' nîśňājî
dahidî'tiňh, ado ła' nîśtl'ajî
dahidî'tiňh.
28 Ado diyîn-bėak'ėaścîn'îgi
ėi boholyah, T'a bėhaz'āni
yîlāh ňî'dahîdesta'li bîł ho-
dîdol'tah, hodo'nid yeňgi
at'ėgo.
29 Ako hwi'ġah dahdahîdi-
kāhîgi ho'dadîlwoś, ado bîtsi
dėiłmaz', ado adadi'nid, Śoh,
nîh, bī-sohodîzîn-kîn k'ėi'nîł-
coň'go ado tagi jiňh alėh'go
ła' anādidlił yēnî',
30 Yîsda'-adîl'tėh, ado tsîn-
ałna'ŏszît bîkādeň hadanî-
nāh.
31 T'a akot'ėgo ałdo' alāň-
jîň'-nādaiłnîň'hi în'dah ak'e-
daałci'i bîłgo hodal'iň'go ał-
c'iň' ya'dałti': ła' t'ėyah yîs-
da'-dziznîl ňîdîh t'a hoh t'ė-
yah do yîsda'-ażdîltėh dah.
32 Bî'nîdi Christ ėi Îzrel
bî alāhgo-nat'āni nî'lîn'îgi
k'adt tsîn-ałna'ŏszît baňh-
deň hadaġāh, ako dadîdi'-
t'iňłgo în'dah daīdidlaňł.
Ado ėi'di bîł hoł a'daaskal'-
îgi hwėdzī.
33 ¶ Ado ał nî'doał'jîň'
aholżiżgo kė'yah t'aat'ė-ňî-
t'eň bîkā cahołňėl hił'c'iň'-
jîň'.
34 Ako hił'c'iň'go ėi Jesus
yė'go hadolġāżgo hadzī, Eloi,
Eloi, lama sabakthani? ėi
baho'nego, Śî God, Śî God,
ha'at'i'śaň' bîniyeh sîts'aň
dahdîniyah? jîni'go olyeh.
35 Ado ėi ła' nazîn'îgi dė-
dizts'aňgo a'daňîdo'nid, Jo'-
akon, ılai'jah hak'go, yîłnîh.
36 Ado dîneh ła' c'îl-na-

atl'oi-bî-to-dîk'oṅżî banjîl'-
wodtgo, toh-nayîts'ŏṅsîgi beh
dzîz'āṅgo lo'k'a-tsoh bîla'-
tahgi dahdzîz'āṅgo hā bîz'-
nîłtsîh, jîdodliṅł bîniyeh,
ado ajînîh, Bî'nî'di, t'ado ba-
nahat'îni; Îlai'jah dats'i hā
dogał'go na'hodołtėł danîṅi
donał.
37 Ado ėi Jesus yė'go haji'-
żîlgo hwi sîzi'ni yēnî' hayî'-
deṅ hālwodt.
38 Ado bī-sohodîzîn-kîn
go'ne' na'nîbal yēnî' ėi'di
bîkādo yāgo ałc'adlad.
39 Ako salāgo bînant'a'i
hwi'ġahgi sîzi'ni, kot'ėgo ha-
yî'deṅ hālwodtgo yiyiłtsaṅh,
ado adi'nid, T'aani, di ėi God
bîye' ṅît'eṅ laṅh'.
40 A'kwi ałdo' asdza'nî ła'
nî'zadeṅ dadez'iṅ'; ėi di'îgi
bîtahgi ėi Meri Magdîli'ni,
ado Meri ėi Jėms akēdeṅîgi
ado Joses bîmah, în'dah Sa-
lo'mi ėi a'kwi;
41 (Ako di di'îgi Galîlidi
ṅîjîġādaṅ hakē nakaigo hā-
da'inił' ṅît'eṅ;) ado laṅ'i ła'-
dah asdza'nî Jeru'salemgi
yîł yîkai'îgi ałdo'.
42 Ado bîka'îgi i'a'go aṡt'ė-
a'dażdîlneh bîjiṅh', hálah,
biska'ni ėi haayiṅh-jiṅh alėh
ėi'baṅh.
43 Ī'daṅ Jo'zef ėi Arîmîthi'-
adeṅ ła' alāṅjîṅ'-ṅîdant'āhi,
ėi ałdo' God alāhgo-beh-bo-
holni'hi t'ai'yîsi nayozli' ėi
t'ado yîsti'i Pailat yîł yah
iyah, ado Jesus bîżi'ī yiyi'-
kėd.
44 ¶ Ako Pailat t'o-bîł-aho'-
yui t'a ī'daṅ dadzîztsan'îgi
bînina; ako salāgo bînan-
t'a'i, Hak'go bîżdi'nidgo ado
nayîżdeł'kîdt, Ha'daṅṡaṅ'
dadzîztsaṅh?
45 Ako sîlāgo bînant'a'i bî-
ts'aṅdeṅ hoł bė'hozîn'go, ażi'i
yēnî' Jo'zef banołtėh, jîdi'-
nid.
46 Ako nak'a'at'aṅhi łîgai
ła' ṅîdzisni'go, ako tsîn-ał-
na'ŏszît baṅhdeṅ bîdahojił-
tiṅ'go ėi nak'a'at'aṅhi hak'îz-
dezdîz; ako tse'aṅ a'holya
go'ne' ahojił'tiṅh; ado tseh
hadazdînîłmāz.
47 Ado Meri Magdîli'ni în'-
dah Meri ėi Joses bîmah, ėi
nîhodėltîn'îgi daho'iṅh.

WOLTA'I 16.

1 Ado ėi haayiṅh-jiṅh bi'-
ġah azliṅ'go, Meri Magda-
li'ni ado Meri, Jėms bî-
mah, ado Salo'mi ėi'di c'îl-
łîkan dahalcîn'îgi ṅîdadzis-
ni ėi beh dahożdołtlah bî-
niyeh.
2 Ado haayiṅh-jiṅh biska'-
ni, t'ai'yîsi abînîgo, jo'honaai
t'o haya'hago, tse'aṅ ho'dol-
tîn'îgi jî'kai.
3 Ado adaṅîżdo'nid, Ṅai'-
ṡaṅ' tseh hadādînîan'îgi nah-
jîṅ' nîṅa idołmas?
4 Ado ha'dadzîzġal'go ṅî-
t'eṅ tseh yēnî' nahjîṅ' el-

māzgo dadziłtsaṅh; hálah, ėi
t'ai'yîsi ṅîtsah ėi'baṅh.
5 Ado tse'aṅ ho'doltinh yē-
nî' go'ne' ajokai, ṅît'eṅ nîś-
ṅājîṅ'go dînēh lė'i bî ē łîgai-
go dasîdāgo dadziłtsaṅh;
ako t'o hoł-dahoyē.
6 Ako ėi ahodi'nid, T'ado
nîṅił-dahoye'i: Nazerethdeṅ
Jesus ėi tsîn-ałna'ōszît bî-
kājîṅ' bîł adaaskal yēnî' ėi
hadanohṫah; ėi nādidzah,
ako kwe'e at'dîn; jo'akon,
sîtiṅ neṅgi dadoh'iṅ'
7 Ṅîdîh nîṅilāh, hodahoł'āh
yēnî' în'dah Piter bîł dahoł-
ne', nîṅiba' Galîligo jogał do-
lėł, t'a anîh eṅgi at'ėgo, ako
a'kwi dahwidołtsėł.
8 Ado ėi t'ahāgo tse'aṅ
ho'doltiṅh yeṅdo c'îjîkaigo
daśdijē; hálah, bîk'ė haṫah
dahodîtlîtgo t'o-hoł-adaho-
yui ėi'baṅh; ado ła'dah ṅî-
dîh t'ado bîł dahojolne' dah;
ṅîdadzîlzîtgo ėi'baṅh.
9 ¶ Ako haayiṅh-jiṅh bis-
ka'ni, t'ai'yîsi abînîgo nāz'-
didzah, ado Meri Magdali'ni
atseh na'hołtsaṅh, ėi bîyî'-
deṅ nîlc'îh-beh-inî'zini î'sî-
zi'ni tsosts'îtgo bih haźnił'-
kād yēnî.'
10 Ado ėi bîł ṅîjîkai yē-
nî' haṅh-dabî'nîgo dācah',
ako ėi bażniyāgo bîł ho-
jolne'.
11 Ado ėi jināgo hwiłtsaṅh
jîdi'nidgo do dahojodlaṅ'
dah.
12 ¶ Ako'dza do'bîk'îjîṅ'
łahgo îżdilyāgo ėi îndîlt'ėgo
da'ak'ehgo aṫingo yîāśgo ba
na'dzîdzah.
13 Ado ėi daśdiāżgo ādo
ła'îgi ałtso bîł dahojolne'; ėi
ṅîdîh ako do dahojodlaṅ'
dah.
14 ¶ Ako bîk'îjîṅ' łats'a-
dah'îgi daayāṅgo bażniyah
ado dahołtsaṅh; ako bîzdes-
ṫeh do da'odlaṅ'go ado daha-
jėih dātl'îsgo ėi'baṅh, hálah,
nāzdidza do'bîk'îjîṅ' daho'în'-
îgi ėi do dayodlaṅ' dah, ėi'-
baṅh.
15 Ado ėi abîżdi'nid, Nîṅi-
lāh' nahasdzaṅ ṅîdanes'āṅjî,
dîneh t'aat'ė bîc'îṅ', hanî'
ya'at'ėhi badahołnî'.
16 T'a-ṅai'-dah odlāni, ado
nahadlāgo-ṫanas'gîz al'yai
ėi'di t'ėyah yîsda'-dolṫėł; ṅî-
dîh t'a-ṅai'-dah do-odlan'îgi
ėi ṫihwidonihjîṅ' aṅîdolġāṅł.
17 Ado di beh-ėdaho'zîni ėi
daodlan'îgi yîł ṅîdakai dolėł:
Śî'żî' beh nîlc'îh-beh-adėinî'-
zini hadėiniłcėh dolėł în'dah
sad łahgo-at'ė'i laṅ'i beh
ya'dajîłṫi' dolėł;
18 Ado tl'iś ṅî'dayi'lā do-
lėł; ado ha'at'ih'îgi-dah aġā-
nî dėidlaṅ ṅîdîh do hāda
da'bîdolił dah; ado danîneh'-
îgi ėi bîk'i dahdahîdîlnih'go,
ako do at'ėhi dah ṅîdadlėł
dolėł.
19 ¶ Ako ado Boholni'hi
hac'îṅ' hadzī do'bîk'îjîṅ', ėi

ya'dîłhîł bîyî'go abîdoltiṅh,
ako God bî nîṡṅājî dasnez-
dah.
20 Ado daṡdikai'go t'aat'ė-
ṅît'eṅ adziskai' hane'-ya'a-
t'ė'hi beh God bā dahojol-
ne', Boholni'hi hoł ṅîdalnîṡ-
go, ado hazad beh beh-ėda-
ho'zîni beh dabîdzil'go a'ji-
lah. Ėi t'a akot'ė' do.

LUKE BÎK'EHGO HANE'-YA'-AT'ĖHI

WOLT̄A'I 1.
1 Ėi t'aałtso t'aani nîħit̄ah-
go bî'daholyāîgi ėi lań'i yeh
ak'îdaaścîńh,
2 C'ośdań'dań dabînał'îgi
în'dah God bîzad yadahal-
ne'i yeh nîħił daholne'îgi
bîk'ehgo;
3 Ėî bînina nîh, Thia'fîlas
naha'ni'hi, t'a ėi beh nîc'îń'
ałk'înîāńgo ak'edeścîł'îgi ėi
śîł ya'at'eh, hálah, didi t'aał-
tso t'a bėdezt'i'do ya'at'ėhgo
śîł bėho'zîn, ėi'bańh.
4 Ako ėi beh nandînes-
t̄ań'îgi t'aanigo nîł bė'hodo-
zińł bîniyeh.
5 ¶ Ėi Herad Judiah bî
nant'a'i ńîliń'go yołkał yeń-
dań, nāiłnîń'hi lė'i ła' Zeke-
rai'as yolyeh, Abai'ah yîł
danîlîn'îgi ła': ado bė as-
dzań t'ėyah E'ran bîtsî'keh
ła' nîlîńh, ako Elî'zabeth
ha'żî'.
6 Ado ėi t'ajî'łah God bînał
bańhîgiat'ė-hańh-at'dîn, Bo-
holni'hi yėhas'an'îgi în'dah
bî nahat' ah t'aat'ė bîyî' t'aał-
tso do beh hak'e-hat'āhîgo
ńîjîāś.
7 Ado ba'ałcîni at'dîn, Elî-
zabeth do-ałcigo ėi'bańh,
ako t'ajî'łah t'a hażo'o ha-
dzîst̄ih.
8 ¶ Ado ako'dzago bîł dajî-
lîn'îgi bît̄ahgi God bîc'îń' nā
jiłnîńh'go,
9 Nādaiłnîń'hi ba'haz'an'îgi
bîk'ehgo, c'îl-łîkan-halcîn'îgi
jîdîłît'go, Boholni'hi bî bî-
sohodîzîn-kîn bîyî' go'ne'
yah' anjîdah'go, ėi ha nanîś.
10 Ado ako c'îl-łîkan-hal-
cîn'îgi dîdolîł ba'holżiżgo
tl'odi a'ła-dzîzliń'îgi t'aat'ė
sodazdîlzîn.
11 Ado Boholni'hi bî diyîn-
ńîdal'a'i ła' hac'îń' nîniyah,
c'îl-łîkan-halcî'ni bîkā-naha-
nîńh'îgi bi'ġahgi bî nîśńa'jî-
go sîzîńh'.
12 Ako Zekeraias ėi yiyił-
tsań'go bît̄ah hodisnā, ado
bîk'ė t'o-hoł-ho'yė.
13 Ako ńîdîh diyîn-nal'a'i
ahodi'nid, T'ado nîł hoye'i
Zekerai'as, hálah, nî sodîzîn
yîdizts'ań ėi'bańh, ako nė
asdzań Elîzabeth aśki na'
yidołcił, ako ėi Jan beh yî-
di'żił.
14 Ado t'ai'yîsi hożo'ni în'-
dah îł-hożo'ni nė holoń' do;

ado yîżciṅ'go laṅʻi baṅ bîł
dahożoṅ' dolėł.
15 Hálah, Boholni'hi bîł
ayoat'ė' do ėi'baṅh, ako c'îl-
naatl'oi-bî-t̄o în'dah t̄o-dîłh̄îł
do yîdlaṅ' dah do; ako t'a
bîmah biṡc'ît bîyîʻdeṅ hātlîż-
do God bî Nîłc'îh Diyî'ni bī
hadezbîn dolėł.
16 Ado Îzrel baʻałcîni t'o-
ahayuigo dabî God Boholni'-
hi, bîc'îṅʻ na't'aṅ nîna'hîż-
doîṡ.
17 Ado Ilai'jah bîyîʻ sîżîn
eṅ' îndah beh bîdzil eṅ' ėi
beh Boholni'hi bîtsî'jî jogał'
do, ażeʻe dabîjėih'îgi ałcîni,
yîc'îṅʻ anė'idodlił, ako ak'e-
dahal'în'îgi, do baṅhîgi-a'-
dat'ėh'îgi dahwiyan'îgi bî-
k'ehgo ṅîdakai'go idolił'; łaʻ
dîneʻe Boholni'hi bîbaʻ aṡt'ė-
t'ēgo idolił'.
18 Ako Zekerai'as ei diyîn-
nal'aʻi ayîdi'nid, Haʻat'ė'go-
ṡaṅʻ di ṡîł bė'hodoziṅł'? Joh,
ṡîh t'ai'yîsi hastin se'liṅ, ado
sė asdzaṅ t'a hażoʻo bîʻnit̄ih.
19 Ako diyîn-nal'aʻi hanā'-
nadzi'go ahałnîh, Ṡîh Gė'-
briel aṡt'iṅh, ėi God bîc'îṅʻ
se'zînîgi: ako nîc'îṅʻ hades-
dzih' bîniyeh ṡîʻdėl'aʻ, ado di
ha'neʻ-yaʻat'ė'hi nîł bė'hode-
siṅł' bîniyeh'.
20 Ado jo'akon t'ado its'aʻi,
în'dah do yanîłt̄iʻ dah do, di
ako'dadza bîjiṅh' în'dah, sî-
zād, ba'holżiżgo ako'donił'îgi
do yîndlāṅ dah ėi'baṅh.

21 Ako a'ła-dzîzliṅʻîgi Ze-
kerai'as bîbaʻ ṅîdzî'ziṅ'go t'a
Bī-sohodîzîn-kîn go'neʻ ṅî-
jîġa'go hodi'naʻgo bîk'ė t'o-
bîł-adahayu'i.
22 Ado c'ėdzîdza'go c'eh bî-
c'îṅʻ hadzîdzih': ako Bī-soho-
dîzîn-kîn go'neʻ hoł a'ho-
dza'go bîł bė'dahoziṅd': t'o
nabî'jîgîż, ako do hadzodzī
at'ė' dah.
23 Ado ako'dzago akweʻe
ałtso ṅîdzîs'aʻgo, t'a a'ko ha-
ġan'go dahnîz'didzah.
24 ¶ Ado di bîk'îjîṅʻ hwė
asdzaṅ Elî'zebeth iʻniltsāṅd,
ako aṡdlaʻ ṅîdėzîtjîṅ naʻaz-
des'iṅ,
25 Ko'dzago Boholni'hi
a'ṡi'lah, dîneh bît̄ahgi ba-
ya'nîsî'ni sîts'aidînîāh bîni-
yeh ṡînėł'iṅ' yeṅdaṅ, jîdi'-
nid.
26 ¶ Ado hastaṅ ṅîdėzîtgo
diyîn-nal'aʻi Gė'briel ėi Ga'-
lîli'gi, Na'zereth holyė'jîṅʻ,
God bîts'aṅdeṅ bî'dėl'aʻ,
27 Kaṅʻ-at'dîni lė'i bîc'îṅʻ,
ėi dîneh lė'i Dė'vîd baʻałcî'-
ni nās-aholcił'îgi łaʻ, Jo'zef
yolyeh'îgi badėt'aṅh; ado
kaṅʻ-at'dîni ėi Me'ri yolyeh'.
28 Ako diyîn-nal'aʻi hoł yah
iya'go ahodi'nid, Jo'akon, nîh
alāhgo îłnîliṅh', Boholni'hi ėi
nîł holoṅ': asdza'nî bît̄ahgi
alāhgo nîk'îhojîdlih'.
29 Ado hodziłtsaṅ'go adi'-
nidîgi bîk'ė hołyė' hazliṅ',
ado a'bîjînîn'îgi hażoʻogo

yantse'k̄es, ha'at'i'lah ṡîłnîh' dzînî'zîngo.
30 Ako diyîn-nal'a'i ahodi'-nid, T'ado bîk'ė nîł hoyė'i, Me'ri, God bîł nî'liṅh' sî'-nî'liṅ.'
31 Ado jo'akon, niṡc'īt biyî' î'dî'nil'tsāṅł, ado aṡki dıłcıł, āko ėi JESUS bî'żî' dolėl.
32 Ėi ayoat'ė' do, ado Alāh-goîgi-Biye' yolyė' do: ado Boholni'hi God, haże'e Dė'-vîd nat'āni nîliṅ'daṅ beh bo-holnih yēnî' yė'didoāł.
33 Ako hol'āgo Jė'kab ba'-ałcî'ni bah alāhgo-nat'āni jî-liṅ' do; ado beh boholnih'îgi do nînt'i' dah dolėl.
34 T'a a'ko Mė'ri ei diyîn-nal'a'i ayîdi'nid, Ha'at'ė'go-ṡaṅ' di a'hodonił', joh, ṡa has-tin' t'ah at'dîn?
35 Ako diyîn-nal'a'i hanā-nadzīgo ahodi'nid: God bî Nîłc'îh Diyîni în'dah Alāhgo-at'ė'i beh bîdzi'li nîk'ī dol-doh': ėi'baṅh ado ėi ałdo' nîts'āṅdo diyîn'go docił'îgi ėi God Biye' beh wo'ji' do-lėl.
36 Ado jo'akon, nîżė'di Elî'-zebeth t'a bî'nit̄ihgo aṡki yėl'tsaṅh: ado ėi, Do ałci' dah, bîdî'nî yēnî' k'adt yîl-tsaṅ'go hastaṅ beh ṅidėzît.
37 Hālah God do ha'at'i'hi-dah bîł biyah' hoyė'i dah.
38 Ako Me'ri adi'nid, Laṅ'aṅ Boholni'hi bî nal'a'i asdza'nî nî' nîł'iṅh; bî'nidi nîzādîgi bî-k'ehgo ṡîc'îṅ' a'hodonił'. Ako diyîn-nal'a'i hats'aṅ dahn'-didzah.
39 ¶ Ado i'daṅ Me'ri dahdi-yāgŏ kė'yahgi dzîł naznîl'îgo tṡiṅł'go jîniyah', kîn-hal'ăh-îgi kė'yah Ju'dah biyî';
40 Ado Ze'kerai'as baġan' go'ne' yah ajiyāgo Elî'ze-beth bîc'îṅ' hadzodzi'.
41 Ako ako'dzago Me'ri hadzī'îgi Elî'zebeth yîdiz-ts'aṅ'go, t'a a'ko hwėṡc'īt bi-yî'di awē ṅîdesṅā; ako Elî'-zebeth, God bî Nîłc'îh Diyî'-ni hwi hadė'biṅd:
42 Ako yēgo hadzodzi'go ażdi'nid: Asdza'nî ėi bît̄ahgi alāhgo nîk'îhojîdlih', ado niṡ-c'īt bîts'āṅdo yîżcîn'îgi bîk'î-hojîdli' le'.
43 Ado ha'at'ė'goṡaṅ' di ṡî-c'îṅ' a'hodzago, Bohonîṡni'hi bîmāh ṡa niyah'îgi?
44 Joh, ṡîc'îṅ' hainîdzi'îgi t'a dîsets'aṅgo ṡiṡc'īt biyî'di awē ṅîdesṅā, ėi'baṅh.
45 Ako bîł hożo'ni ėi as-dza'nî yosdlāṅdîgi: Bohol-ni'hi bîts'aṅdo hoł hōne'îgi ėi ako'donił.
46 ¶ Ado Me'ri adiniḋ Ṡiyî' sîzî'ni ėi Boholni'hi ayoat'ė'-go ya'hanih,
47 Ado nîłc'îh ṡi sîzi'ni, God ṡi Yîsda'inî'łi yeh t'ai'yîsi bîł ho'żoṅ.
48 Ako bî nal'a'i asdza'nî dohayu'igo yîneł'iṅ': ako jo'-akon, kodo' nās daṅîlcih'îgi

t'aałtso bîk'îhojîdli' lańh', daŝîłni' dolėl.
49 Ėi ayoat'ehi ayoat'ė'go
ŝîc'îń' a'yilah ėi'bańh; ado
diyîn ėi bî'żî'.
50 Ado nās da'îcih'do nās
da'ici'hi bîk'eh dahoł'în'îgi ėi
bîjoba'i yîc'îń' idolił.
51 Bîgan' beh bîdzi'li bėho'-
zîngo a'yilah; ado t'a bîjėih'
yeh ńîtsî'dakesgo a'dada-
dzo'dlih'îgi tainoskād.
52 Ayoadat'ė'hîgi ńîdahāz-
tań yēndo ha'dayistl'id, ado
do dahayu'iîgi wo'dahgo
a'yilah.
53 Ado dîcîn' danî'lîn'îgi
ya'adat'ėh'îgi yeh ńî'dėinił-
cād; ado daat'în'îgi t'ado
beh daholo'nîgo yo'ayis'a'.
54 Beh-ajoba' yėnāl'ni bîni-
na, bî nal'a'i Îz'rel yîkaal-
wodt;
55 Danîńita yēnî' yîc'îń' ha-
hasdzi'îgi at'ė'go, E'braham
yîc'îń' în'dah ha'ałcî'ni hol'ā-
go nās dańîlcih'îgi ałdo'.
56 ¶ Ako Me'ri t'a bîł dzîz-
kēgo ta ńîdėzît, ako bağan'-
go dahna'didzah'.
57 ¶ Ako Elî'zebeth ażdoł-
cił'jîń' a'holżiż'go aŝki jîŝ-
cîńh'.
58 Ako bîł kė'dahojît'în'îgi
în'dah dahazė'di, Boholni'hi
ayoat'ė'go hac'îń' joba'go dė-
idizts'āńgo, ako ėi t'aałtso
hoł bîł daho'żoń.
59 Ado ako'dzado tsėbi' yîs-
kań'go awē bańh-ńîdańîżdî'-
nołgîŝ bîniyeh jî'kai; ako
Ze'kerai'as beh daji'żî', bî-
że'e bî'żî'îgi bîk'ehgo.
60 Ako bîmāh hadzi'go adi'-
nid: Do akot'ė' dah; Jān
yolyė' do.
61 Ako adahodi'nid, Nîk'-
ėih do ła' di yî'żîh beh wo'ji'
dah.
62 Ako bîże'e nîbî'dajîgîż
ha'żî' dolėł nî'zînîgi bînda-
bîżdîł'kîtgo.
63 Ako bîk'i-ak'ėîlcih'îgi ha-
jitań'go ak'ėjîŝcîńh' ako ajî-
nîh': Jān yolyeh'. Ako t'a-
ałtso t'o-bîł-adahayu'i.
64 Ado t'a a'ko hazė' āń
a'hodza, ado hatso do nîłdzîl'
dah sîlîń'go, God bahojînih'-
go hadzodzī'.
65 Ako hanāgo kė'daha-
t'în'îgi t'aałtso bîk'ė bîł da-
hoyė: ado di a'daha'nîn'îgi
Judi'ah kė'yahgo dzîł naz-
nîl'îgi t'aat'ė-ńît'eń ńî'dadez-
dlād.
66 Ako t'aadzîł'tso dazdiz-
ts'ań'îgi dahajėih biyî' aŝt'ė'-
ńîdadziznîl'go a'dajînîh': Di
awēŝań' ha'iît'ė' do? ako Bo-
holni'hi yeh at'ė'i bîł holoń.
67 ¶ Ado haże'e Zekerai'as
ėi God bî Nîłc'îh Diyî'ni bī
hadė'bindgo, a'dahoni'łi ya-
holne'go anîh':
68 Boholni'hi, Îz'rel bî God
ėi baha'nih' do; hálah bî dî-
ne'e yaniyāgo yîk'e' nîna'-
nî'lāh,
69 Ado beh yîsda'ilde'hi

deh'îgi nîħa aṡt'ė-yilah, ha-
nal'a'i Dė'vîd ba'ałcî'ni bîṫah-
gi;
70 Nahasdzaṅ al'yado diyîn
andant'āhi dabîzė' beh ha-
hasdzī yeṅ'gi at'ė'go:
71 Ėi nîħė daana'i bîts'āṅ-
deṅ yîsdah'-idikāh bîniyeh,
ado danîħi jo'łai' t'aałtso bî-
ts'aṅdeṅ;
72 Ajoba'i danîħiṫa yēnî'
badėt'an'îgi t'a ako'hodonił,
ado diyîn'go a'nîhonîan'îgi
yėnal'ni dolėl.
73 T'a bîh bînał nîħiṫa Ė'-
braham ya'nîhonîan'îgi, nî-
ħaididoāłîgi,
74 Ėi nîħė ana'i bî'lak'ėdeṅ
yîsdah-nîħidonîł'go, t'ado nî-
dėldzî'ti bīk'eh dahonil'iṅ'go
ėi niħaidîdoał.
75 Diyîn'go, în'dah baṅhîgi-
at'ė-nîħaṅh-at'dîngo bîk'eh-
go bînał nėkai'go yołkał'go
daħîni'nājiṅ'.
76 Ado nîh, awē, Alāhgo-
Wodahdiîgi ya halne'i yînîl-
yė' do: hálah Boholni'hi bî-
lāṅjîṅ' ba hont'i'go aṡt'ė-ho-
lėh'go yînał' dolėl;
77 Bî dîne'e, yîsdaildė'hi bîł
bėdaho'zîn dolėlgo bîniyeh,
baṅhîgi-adanîł'îgi bana'hidi-
dot'āłîgi beh,
78 Nîħi God beh ajoba'i yeh
osan'îgi beh; ėi' beh ṅîlė
wo'dahdeṅ Ha'a'āhîgi nî'lîṅ'-
go nîħa niyah',
79 Cahałħėł'gi în'dah anî-
neh' bî caha'oh'gi ṅîdahāz-
tan'îgi ya' adînîłdin' do bîni-
yeh, ado hożoṅ'go hont'i'go
nîħoîṡ do bîniyeh.
80 Ako aṡki ėi dî'ne'saṅh
în'dah biyî' sîzi'ni bîdzil' sî-
liṅ', ado doṉaadah'îgi kė'-
hat'iṅ ṅît'eṅ, Îz'rel dîne'e yî-
nał' naġa' dolėł'îgi ba'holżiż-
jîṅ'.

WOLṪA'I 2.

1 Ado ako'dzago ī'daṅ na-
hasdzaṅ yîkā kė'dahat'în'îgi
t'aałtso dabî'żî' naltsos bîk'-
îdadodzoh'go, Si'zar Augus'-
tus yė'nîhonîaṅh'.
2 Ako Quî'rînas, Sî'ria bî
nant'a'i nîliṅ'daṅ di atseh'
dabî'żî' naltsos bîk'îdasdzoh.
3 Ako t'aadzîł'tso daha kîn-
dayîl'āhîgo a'dadziskai da-
bî'żî' naltsos bîk'îdadodzoh-
go bîniyeh.
4 Ado Jo'zef ałdo' Ga'lîli'-
deṅ, Na'zereth kîn-hal'āhî-
deṅ c'îżnîāż, Judi'ahgo, ėi
Dė'vîd bî kînhal'āhîgi, Beth'-
lîhem holyeh; Dė'vîd ba'ał-
cî'ni nās daħîlcih'îgi bîṫah-
deṅ ła' jîliṅh' ėi'baṅh.
5 Me'ri hwė asdzaṅ dolėł'-
go hadėt'an'îgi bîł, bî'żî' bîk'î-
dadodzoh'go bîniyeh, a'koh-
go Me'ri ėi yîltsaṅh'.
6 Ado ako'dzago t'a akwe'e
dzîzkēgo, ażdołcił'jîṅ' bi'ġah
ninîłkaṅh'.
7 Ako aṡki atse' docił'îgi
jîṡciṅ'go nak'a'at'aṅ'hi bî-
k'îz'dezdîz'go sîts'ā bēgaṡi

yī daałcoż'îgi bih jił'tiṅh; há-
lāh ṅîdakai'īgi-ba'-kîn go'ne'
do haz'aṅ' dahgo, ėi'baṅh.
8 ¶ Ado t'a ėi kė'yahîgi ṅî-
da'nîłkādi tl'ėgo dîbe yā-
a'dahalyaṅ ṅît'eṅ.
9 Ako jo'akon, Boholni'hi
bî diyîngo-nal'a'i bîk'ījîṅ' ha'-
dayah', ado Boholni'hi bî-
ts'a'-dîn'dîn'îgi beh dabînāgo
i'dīdlād: ako t'ai'yîsi ṅî'da-
dzîsdzīd.
10 Ako diyîn-nal'a'i ahodi-
nid, T'ado ṅîdałdzî'ti: jo'-
akon, hane'-ya'at'ė'hi beh t'a-
i'yîsi îł-hożo'ni beh nîħił haṡ-
ne', ako ėi dîneh t'aałtso
bah.
11 Joh, Dė'vîd bî kîn-hal-
ahîgi, di'jîṅh Yîsda'inî'łi nî-
ħa' yîżcîṅh', ėi Christ, Bohol-
ni'hi at'eh.
12 Ado beh-ėho'zîni ėi ko-
t'ė'go nîħic'îṅ' at'ė' do; awē
nak'a'at'aṅ'hi bîk'ī'desdîz'go
tsîts'ā bēgaṡi yī-da' ałcoż'îgi
biyî' sî'tiṅ'go dėidołtsėł'.
13 Ado t'ahāgo diyîn nal'a'i
yėṅ' bînāgi yah biyî'deṅ di-
yîn nîdal'a'i t'oahayui a'ła
sîliṅ', ako God yadahanih'go
a'danîh,
14 God nîlė wo'dahdi sîda'-
hi baha'nih, în'dah nahas-
dzaṅ bîkāgi dîneh bîł ya'-
adat'ėh'îgi bītahgi bîł daho-
żoṅ' dolėl.
15 Ako ako'dzago diyîngo-
ṅîdal'a'i ya'dîłħîł biyî' go'ne'
ana'kaigo, ṅîda'nîłkādi a'da-
ħîdo'nid: Sołtiṅ' Beth'lîhem-
jîṅ' dikāh, ako di'di a'dzaîgi,
Boholni'hi nîħic'îṅ' a'yila'îgi
dėidiltsėł'.
16 Ako tṡiṅł'go jî'kaigo,
Me'ri în'dah Jo'zef, în'dah
tsîts'ā bēgaṡi yī-da'ałcoż'îgi
biyî' awē sîtiṅ'go bîk'ījîkai.
17 Ako dadziłtsaṅ'go, di
awē beh hoł daho'ne' yēnî'
bînāgo badahojolne'.
18 Ako t'aałtso dėidizts'-
aṅ'îgi bîk'e t'o-bîł-adahayu'i,
ėi ṅîda'nîłkādi beh bîł da-
holne'îgi ėi'baṅh.
19 Ako ṅîdîh Me'ṙi di t'aał-
tso t'o hajėih biyî'di beh
bantsî'dzîkes.
20 Ado ṅîda'nîłkādi t'aṅ'
na'kaigo, God ayoat'ėi laṅh'
daznî'zîn, ado bādahojînih',
t'aałtso dazdizts'aṅ'îgi în'dah
dadziłtsaṅh'îgi ėi'baṅh, t'a
hol daho'ne' yēṅgi at'ė'go.
21 ¶ Ako tsėbi' biskaṅ'go,
baṅh - naħînîlgîż'îgi ba'hol-
żiż'go, Jesus beh daji'żî', t'ah-
do iṡc'ît biyî' hozniltsāṅh
yeṅdaṅ, diyîngo-nal'a'i yė-
ho'żî' yēnî'.
22 Ado Mo'zes yėhas'an'îgi
bîk'ehgo bi'ġah ninîłkaṅ'go
jî'diyîn ṅîdzîsdliṅ'go, Jeru'-
salemgo bîł jî'kai, Boholni'hi
ba'dażdołtėł bîniyeh.
23 (Boholni'hi beh bîk'eh-
ahoni'łi biyî' beh-ak'ėaṡcîn'-
îgi giat'ė'go, Atseh' dabîkaṅ'-
iṅ ṅîdahacih'îgi t'aałtso
Boholni'hi ba' diyîn' dolėl.)

24 Ado Boholni'hi yėhas-
āni biyî' beh-ak'ėaścîn'îgi gi-
at'ė'go, Hasbî'di naki'go; do-
da'go ėi hasbî'di-łgai' bîya'żi
naki'go nādahîżdołnîṅ' bîni-
yeh.
25 ¶ Ado ṅît'eṅ jo'akon, Je-
ru'salemgi dîneh lė'i ła', Sî'-
mian yolyeh'; t'a ėi dîneh
baṅhîgi-at'ė-baṅh-at'dîn, în'-
dah t'aałajîṅ ya'at'ėh'go da-
hodî''sîni, ado Îz'rel bîł na'-
hodojoṅł'îgi bîba' jinah': ako
God bî Nîłc'îh Diyîni hwė
holoṅ'.
26 Ado t'ahdo dadzîtsāhgo,
God bî Nîłc'îh Diyîni hac'îṅ'
bė'hozîn', Boholni'hi bî Christ
yîzdołtsėł'go.
27 Ado Nîłc'îh Diyî'ni bî-
k'ehgo bī-sohodîzîn-kîn biyî'
go'ne' yah ajiyah': ako bî-
māh în'dah bîże'e bîł awē
Jesus yah ayił'tiṅgo bėhaz-
an'îgi bîk'ehgo a'dażdolił'go
bîniyeh.
28 T'a a'ko hagān beh daś-
diłtiṅ'go God ba'hojînih',
ako ażdi'nid,
29 Boholni'hi, k'adt bî'nidi
nî nal'a'i bîł hożoṅ'go dahdî-
dogał', nîzādîgi bîk'ehgo:
30 Sînā yîsda'înî'łi nîh'îgi
yiyiłtsaṅh', ėi'baṅh.
31 Ėi dîneh t'aałtso bînał
aśt'ė nîlāh:
32 Adîndîn'îgi ał'aṅ dadî-
ne'e beh ba' adîndin' do bî-
niyeh, ado nî dîne'e Îz'rel ėi
beh ayoat'ė'i.
33 Ako bîże'e în'dah bîmāh
bîł, di'di ha' hadzodzi'îgi bî-
k'e t'o-hoł-ahayu'i.
34 Ako Sî'mian hak'i sodol-
zîngo, ei hamāh Me'ri ayîdi'-
nid, Jo'akon, di awē ba' ni-
t'aṅh' Îz'rel bîṫahgi laṅ'i
nāahîdî'nodāh, în'dah nā'da-
hîdîdo'nāh bîniyeh; ado beh-
ėho'zînîgi do ya'at'ehgo ba
ya'dajîłṫi'go:
35 În'dah, aou', dîltlîś' niyî'-
sîzi'ni bîġa'do'jîł, t'oahayu'i
dahajėih biyî' ṅîtsî'dadzîkes-
îgi beh bėho'zîn do bîniyeh.
36 Ado akwe'e ahodoni'łi
yahalne'i lė'i, An'na yolyeh',
Fa'nuel bîtsî', ėi Ė'ser dîne'e
ła'; ėi t'oahayu'i bî na'ḣai,
ado ha hastin' hazliṅ'do t'a
bîł jināgo tsosts'ît na'ḣai;
37 Ado t'a c'ėnai jîliṅ'go
tsėbî'din do'ba'aṅ din ho na'-
ḣāi, ado do bī-sohodîzîn-kîn
bîts'aṅ daśdiġāh dah, ako
tl'ėgo în'dah jiṅgo ṅîdîh t'a-
do ajiya'ni în'dah sodîzîn t'ė-
yah beh God bîk'ehgo ṅîjîġā
ṅît'eṅ.
38 Ado t'a a'ko yah ajiyā-
go t'a akot'ė'go God bîc'îṅ'
aṅės-nî'zîn, ado Jîrusalemgi
kė'dahat'înîgi, ak'i-nîna'ilye'-
hi bîba' dajinan'îgi t'aałtso
yeh yîc'îṅ' hadzī.
39 Ako Boholni'hi yėhas'an'-
îgi ałtso bi'ġah da'dzîsłiṅ'-
go, Galîligi, Nazereth, kîn-hal-
āhîgi kė'dahojît'iṅgo akoṅ
ṅîjî'kai.

40 ¶ Ado aṡki no'sėł, ado
hayî'-sîzi'ni bîdzil sîliṅ', în'-
dah beh-hódzàni hwi hadė'-
biṅdgo, în'dah t'a at'în'îgo
God bîk'îjîdlih.
41 Ako t'ała'i nîna'haṅāhgo
hamah în'dah haże'e Jerusa-
lem go'deg ałnanat'aṡ, a'da-
aziṅd ėi hat̄îs-adesdza'îgi
beh-bėha'nihîgi ba na'hwil-
żiṡgo.
42 Ako nakits'adah bî na'-
ṅaigo Jerusalemgo jî'kai
a'dai'ziṅd bahaz'an'îgi bî-
k'ehgo.
43 Ado t'a akwe'e bi'ġah
dahwiskaṅ do'bîk'îjîṅ' ṅîjo-
kāhgo, aṡki Jesus t'a Jerusa-
lemdi naġa ṅît'eṅ; ako ha-
że'e în'dah hamah do' do bîł
bėho'zîn dah laṅh'.
44 Ako at̄ah bîł jokāh dzî-
nî'zîngo t'ała'i jiṅh odał bi'-
ġahgo ṅîjî'kai; ako dabîk'ėi
în'dah bîł aṅėdahodzîlzîn'-
îgi bît̄ahgi haznezt̄aṅ.
45 Ako t'ado bîk'îżnîāżgo,
ado Jerusalemgo t'aṅ hanaż-
nînîtaṅ.
46 Ako ako'dza do'bîk'îjîṅ'
t̄a yîskaṅ'go, bî-sohodîzîn-
kîn biyî' go'ne' ṅîda'ntîn'îgi
ałni'gi sîda'go ėi yiyists'aṅ-
go în'dah nayîdîł'kîdtgo bî-
k'îż-nîāż.
47 Ako t'aałtso dahodiz-
ts'aṅ'îgi, hoł ėho'zînîgi în'-
dah bîc'îṅ' hadzidzih'îgi
bîk'ė t'o-bîł-adahayu'i.
48 Ako hodziłtsaṅ'go t'o-
hoł-ahayui: ado hamah aho-
di'nid, Ṡîyaż ha'at'ė'goṡaṅ'
ko'nîṅinîlah? Jo'akon, nî-
że'e în'dah ṡîh baṅh-nîṅî'ni-
go nî'kanit̄a ṅît'eṅ.
49 Ako ahodi'nid, Ha'at'ė'-
goṡaṅ' ṡîkanoht̄a ṅît'eṅ? Da'
ṡîże'eîṡ bîk'ehgo bî kîn go'-
ne' aṡt'în'îgi do nîṅił bėho'-
zîn dah?
50 Ako ėi yeh hac'îṅ' hadzi'-
îgi t'ado hoł bė'hoziṅd dah.
51 Ako akwi'yah Nazareth-
gi hoł na'kaigo hak'ė-hoł-
iṅ' ṅît'eṅ: ako bîmah di aha'-
nîn'îgi t'aałtso bîjėih bîyî'di
yantse'k̄es ṅît'eṅ.
52 Ako Jesus beh-hódzàni
yeh nās a'dzah, în'dah nė-
yaṅh', ado God în'dah dîneh
bîł ya'ajît'eh jolėł.

WOLT̄A'I 14: 28-35.

28 Ako ṅai'di nîṅit̄ahgi ła'
kîn ayoat'ėi adeṡłił' niziṅ'go,
doṡ ałtse dî'nohdał dah, în'-
dah ado baṅh adolė'łi dats'i
t'a bî'nėl'āṅ no'sîngo yî'doł-
t̄ah dah?
29 Doda'go ėi na'nle'i a-
tl'ah nastl'îni a'jilah do'bî-
k'îjîṅ' ałtso ażdoli'łi do bîż-
nėlāṅ dahgo hanādeṅ ha
a'dadî'nodloh.
30 Ko'dani'go, Di dîneh kîn
a'yî'ni'lā ṅît'eṅ, ałtso i'doli'łi
do yî'nes'āṅ dah.
31 Ado ṅai nat'āni ṡiṅ ła'-
nînā nat'āni bîł ana'hojî'łėh'-
go, doṡ ałtse dîż'nodał' dah,

în'dah ado ba ṅîtsîz'dokos
dah, ėi nadin'di mil'go ṡîc'îṅ'
yînėł'îgi dats'i neznādi mil'-
go beh bîk'eh-dîdeṡdlėł dzî-
nî'zîngo?
32 Doda'go ėi ła'îgi t'ah nî'-
zadeṅ yîgał'go dziłtsaṅ'go,
a'halne'e akōṅ jîdoł'ał', beh
na'hodojoṅ'łi baṅtsî'dzîkes-
go?
33 T'a akot'ė'go nîħiṫahgi
ħai'di-dah do t'a'k'adt ajî-
t'ė'i t'aałtso beh (Jesus) ba-
aż'dėt'ah ṡiṅ ėi do t'a'k'adt
ṡî hoł'a'hi dzîzliṅ' dah.
34 A'ṡiṅh ėi ya'at'eh: ṅîdîh
do halnih' dah sîliṅ'goṡaṅ',
ha'at'i beh halnih' ṅî'dodlėł?
35 Nî' ṅîdîh ado łiṅ' bî caṅ
yahikāhdi ṅîdîh do bîk'îjo'-
nîł at'ė' dah; ako dîneh ėi
c'îdayiłtl'id. Ħai'dah hajā
beh azdits'a'i holon'îgi ho'-
nîdi azdits'iṅh'.

WOLṪA'I 15.

1 Ako bîc'îṅ'-ṅîdailyėh'îgi
în'dah baṅhîgi-adanîł'îgi ėi
t'aałtso dahodîdots'iṅł' bîni-
yeh hac'îṅ' nîħeskai.
2 Ado Fe'rîsiz în'dah ak'e-
daałci'i do bîł adani'go ya'-
dałṫi'go hadasdzī': Di dîneh
baṅhîgi-adat'ėhîgi bahakāh
ado yîł da'ayaṅh'.
3 ¶ Ako di hane'-beh-ė'-
dėtiṅhi yeh yîc'îṅ' hadzi'go,
anîh':
4 Ħai'ṡaṅ' nîħiṫahdo dîneh
ṡiṅ nezna'din bî dîbe'go, ado
ła' yo'ayił't'e'go, da' nahas-
t'ėi'din do'ba'aṅ nahast'ėi'-
igīṡ do donaġa'hîjîṅ' t'ado
yîdołnîh'go, ado yo'ėlwod'-
îgi (nînė'idiłtin'jîṅ' haidî'no-
tał dah)?
5 Ado ėi nînė'idiłtiṅ'go bîł
hożoṅ'go bî wos'gi dah-yî-
dołṫėł'.
6 Ado baġan'di nadza'go
dahak'îs'îgi în'dah bîł kė'da-
hojît'în'îgi, Aħa'nî hokāh, bîż-
di'nidgo ado ażdîdonił': ṡîł
nîħił dahożoṅ' le', hálāh, ṡî
dîbe yo'ėlwodt yēnî' nādił-
tiṅh', ėi'baṅh.
7 Ako anîħidîṡnîh, T'a ako-
t'ė'go baṅhîgi-at'ėh'îgi t'ała'-
igo baṅhîgi-anîł'îgi yo'idiāṅ-
go ya'dîłħił bîyî'di ėi baṅh
hożoṅ' do, nahast'ėi'din do'-
ba'aṅ nahast'ėi do-baṅhîgi-
adat'ė'go, do baṅhîgiat'ė yo'-
adėidiāhîgi bîlāh at'ėgo.
8 ¶ Ałdo' ħai asdza'nî ṡiṅ
ła', bėṡ-łîgai neznā nė'jāhgo,
ła' yo'ayił'ne'go, da' t'aṡ do
a'k'a-koṅ' yîdîdołtlîł'go kîn
go'ne' t'aat'ė hodo'ṡoh' dah,
ado nėidiāṅjîṅ' hażo'ogo ha-
idî'notał dah?
9 Ako ėi nînėidiāṅgo, da-
hak'îsîgi în'dah bîł kė'daho-
jît'în'îgi, Hak'go, dabîżdi'
nidgo a'bîżdîdonił, Ṡîł nîħił
dahożoṅ' le', hálah, yo'iłne'
yēnî' nînā'diaṅh ėi'baṅh.
10 T'a akot'ėgo a'nîħidîṡ-
nîh, God bî diyîn-ṅîdal'a'i
dabînał, baṅhîgi at'ėh'îgi ła',

baṅhîgi anî'łîgi yo'idiāṅgo ėi
t'ai'yîsi baṅ bîł daho'żoṅ.
11 ¶ Ado anādo'nid, Dîneh
lė'i ła' bîye' naki' holoṅ:
12 Ako akēdeṅîgi haże'e
abîżdi'nid, Šîże'e, nalye'i śî
dolėł'îgi śadî'nîāh. Ako jî-
t'i'ni beh-jinan'îgi ba ałts'a-
ji'nîl.
13 Ado ako'dza t'adokwi
yîskaṅ do'bîk'îjîṅ' akēdeṅîgi
bî nalye'i t'aałtso a'ła-a'yi-
lah, ado nî'zadi kė'yah lė'igo
jîniyah, ako ādi tsî'njîġā-
go ha nalye'i yēnî' yo'adziz-
nîl.
14 Ado ałtso hats'a'izdėl'go
ėi kė'yahdi t'ai'yîsi hodîcîn
hazliṅ', ako hahojoba'igo t'a-
ałtsoni bî'dînjîlîṅh dzîzliṅ'.
15 Ako ėi kė'yahdi kė'da-
hat'în'îgi ła' bażniyāgo ba'-
ałk'eh dzîzda ṅît'eṅ, ado în-
daazt'i'go bîso'di bandzîltso'-
go na'hał'a'.
16 Ako alastsi bîkai'gi, bî-
so'di dėiyan'îgi c'ėh beh
hwih jîlėh: ado dîneh t'ado
ła' ha'nîłtsod dah.
17 Ako ajît'ė'i beh adė'jolni-
go ażdi'nid, Šîże'e baġan'di
bandalnîś'îgi laṅ'i dabî c'i-
yaṅ' holoṅ, ado t'a bîlāh nėl-
aṅh, ako śîh t'ėyah kwe'e
dîcîn śî'nilħiṅ'.
18 Aśt'ė-a'dîdeśnił'go śîże'e
bîc'îṅ' ṅî'deśdał ado abîdî-
deśnił, Šîże'e ya'dîłħił bîc'îṅ'
în'dah nî' nîc'îṅ' baṅhîgi as'-
dzah,
19 Ako nîye'go nāśîdo'ji-
do'îgi do baṅh nîśłiṅ' dah
se'liṅ: na'ndalnîś'îgi ła' aśî-
lėh'.
20 Ako ādo daśdiyāgo ha-
że'e bîc'îṅ' dahnîz'didzah,
ako t'ah nî'zadeṅ jogał'go
haże'e hwiłtsaṅh, ako ha
a'āha niziṅ', ado dahdilwo-
dtgo, ako hazė naz'cît, ado
haza-not'aṅh.
21 Ako haye' ahodi'nid, Šî-
że'e ya'dîłħił bîc'îṅ' în'dah
nî' nîc'îṅ' baṅhîgi as'dza, ako
nîye'go nāśîdo'jido'îgi do
baṅh-nîśłiṅ' dah se'liṅ.
22 Ako ṅîdîh haże'e ei ba'-
ndalnîś'îgi ayidi'nid, Tśiṅł'-
go bėldla'di-ē' aġa'go ya'-
at'ėh'îgi ṅî'dołtsos'go bîk'eł-
ţih; în'dah yostsah' bî'la'
baṅh nînoh'āh, ado keh bih
bîdoł'ēs:
23 În'dah adeṅ bēgaśi-yāż
nesk'āhîgi kwe'e nî'no'łos'go
sołħė', ako nîħił dahożoṅ'go
da'didiṅł'.
24 Hálah, di śîye' daztsaṅ'
ṅît'eṅ, na'ho'ni'; în'dah yo'-
iyā ṅît'eṅ beh na'hosdzîn.
A'kohgo îł-ho'żoṅ yandikai.
25 Ako bîye' alāṅjîṅîgi ana'-
azt'i'di naġa' ṅît'eṅgo, adeṅ
kînjîṅ' nadał'go, dîlnih' în'-
dah dajîlżîś'go yîdizts'aṅ.
26 Ako ado ṅîdalnîś'îgi ła',
Hak'go, yîdi'nidgo, ahat'în'-
îgi bî' nabîżdeł'kît.
27 Ako ahodi'nid, Nîtsî'li
nadzah'; ako nîże'e ėi bēga-

ṡi-yāż nesk'āhi yiyisħiṅh', hálah, do dādah yîdza'goh, în'dah do at'ė'hîgoh ha na'-dzah, ėi'baṅh.
28 Ako bîk'ė do bîł hożoṅ' dahgo, do yah abî'ni dah: ėi'baṅh haże'e c'îniyāgo na'-hoskan.
29 Ako hadzodzi'go haże'e abîżdi'nid: Jo'akon, di t'a na' naṡ'a'go laṅ'i na'ħai, ado bė-hosînîł'an'îgi t'ado do akōṅ asdzaîgi dah: ako ṅîdîh t'ah-do tl'îzî-ya'żî ła' ṡanîłt̄ėh' dah dasîk'îsîgi bîł ṡîł daho-żoṅ' dolėł' bîniyeh:
30 Ako ṅîdîh di nîye' ałjîł'-nîh yîł nakai'go nî nalyė'i beh ħînînāh yēnî' ałtso yî-k'oya'go nadzah, ṅîdîh t'a a'ko bēgaṡi-yāż nesk'āhîgi ba sînîłħiṅh'.
31 Ako abîżdinid, Ṡîye', nîh t'aa'łajîṅ ṡîł nanîāṡ, ado yîṡ-t'în'îgi t'aałtso nîh.
32 Ako ya'at'ėh'go bahonė'-ni în'dah nîħił daho'żoṅ: há-lah, di nîtsî'li daztsaṅ' ṅît'eṅ na'ho'ni'; ado yo'iyā ṅît'eṅ bėna'hosdziṅd'.

WOLT̄A'I 16: 19-31.

19 Dîneh lė'i ła' t'ai'yîsi at'iṅh', tsî'dedeh naħalîn'îgi în'dah nak'a'at'aṅ'hi dalgai'-îgi yėha'dît'eh, ado t'aakwi jîṅh c'iyān ałt̄askāṅdi t'ėyah yiyaṅh:
20 Ado ado'kēdi lė'i La'ze-rus yolyeh', t'aat'ė-ṅît'eṅ łōd baṅh holoṅ'go bî c'edaṅ'gi nîna'dėłt̄ėh'.
21 Ado dîneh at'în'îgi bî bîkā-ada'ni bîkādeṅ bāh bî-zė ha'daħînezdė'îgi ṡa'dadoł-tsoł' dzînî'zîngo: îndî'da łė-caṅ'i ha na'kāhgo ėi ha lōd dėłnād ṅît'eṅ.
22 Ado ako'dzago ado'kēdi yēnî' daztsaṅh', ako diyîn-ṅîdal'a'i dahdahodiłtiṅ'go, Ė'braham biyîdt'gi dahda-hastiṅh': ado dîneh at'iṅ yē-nî' ałdo' daztsaṅh', ado yo' abîdilyah';
23 Ado Hė'dizdi (ėi hoyė'go t̄iho'nih haz'āṅdi a'holyeh) t̄ihojonih'go dzîdezġal', ado aji'ġalgo dodėġan'îdi Ė'bra-ham dziłtsaṅh, în'dah Laze-rus bîyîdtgi dasîtiṅ'go.
24 Ado jîca'go ajînîh, Ṡîże'e Ė'braham, t'aṡoṅ'di ṡajina-bah'go Lazerus ṡîc'îṅ' dîł-ah, ado bî'la' bî'la'tah'gi t̄ah dîdolnih'go sîtsō na'idî'noł-k'as; di koṅ' bîyî'gi t̄ihoṡnih, ėi'baṅh.
25 Ṅîdîh Ė'braham adi'nid, Ṡîye' bėnîl'ni, ħînînādaṅ ya'-adat'ėh'igi t'aałtso nė holoṅ' ṅît'eṅ, ako Lazerus ėi ha-c'îṅ'-nahwi'na ṅît'eṅ: ako k'adt ėi bîł na'hojoṅd, în'dah nîh t'ėyah t̄i'honih'.
26 Îndî'dah nîħi în'dah nîh do' nîħit̄a'gi bîkōh ayo'anî-zad'go aṡt'ėlyah: ako kodo nadodał'îgi do bîho'nėdzaṅ dah; ado ałdo' adeṅ ła' nîħa

dogał'îgi do bîho'nėdzaṅ
dah.
27 T'a a'ko ażdi'nid, Di'-
baṅh na'noṡkaṅh, ṡîże‘e ba-
ġan'go hodîł'āh:
28 Bîł hajē aṡdla‘ ṡė holon'-
îgi bîł dahożdol'ni bîniyeh,
ako di ťiho‘nih'îgi do nîhî'-
dokāh dah.
29 Ako Ė'braham ahodi'nid,
Ėi Mozes în'dah ahodoni'łi-
yadahalne‘i beh daholoṅ; bî'-
nî‘di ėi dayis'ts'aṅ.
30 Ako ażdi'nid, Doda ṡîťa
Ė'braham, ła‘ daztsaṅ'deṅ
ba nadza'go, ako baṅhîgi
adanî'łîgi yo‘adėididoał.
31 Ako anābîżdo‘nid, Mozes
în'dah ahodoni'łi-yadahalne‘i
do da·yists'aṅgo, ła‘ daz-
tsaṅ'deṅ na'didza ṅîdîh c'ėh
ṅî'dahokaṅh dolėł.

JĀN BÎK'EHGO HANE‘-YA‘-AT'Ė'HI

WOLT̄A‘I 1.
1 Sād jî·li′ni ėi hodėya′di
hojîloṅ′, ado Sād ėi God
yîł holoṅ, ako Sād ėi God
at'eh.
2 Ako t'a ėi hodėya′di God
yîł holoṅ.
3 Ado ėi t'aałtsoni a′yilah:
în′dah a′dalya′îgi ėi ła‘i ṅî-
dîh t'a hat′dîngo t'ado al′yai
dah.
4 Beh-ināni ėi hwi holoṅ
laṅh′; ako beh-ināni ėi dîneh
be‘-adîn′dín.
5 Ado adîndîn′îgi ėi cahałḣėł
go′ne‘ adînîłdin, ado cahałḣėł
ėi do bîł bėho′zîn dah.
6 Dîneh lė′i God bîts'aṅdo
yîl·a‘, ako ėi Jan yolyeh.
7 Ako t'a hoh hwė ėho′zîn
do bîniyeh jîniyah, beh-adîn-
di′ni ba hożdolnîh bîniyeh,
ado ėi t'aałtso hak'ehgo dė-
idodlaṅł.
8 (Jan) t'a hoh ėi do adî-
dîn′îgi jîliṅ′ dah, ṅîdîh t'o
adîndîn′îgi ba hożdolnîh bî-
niyeh hodėl·a‘.
9 Ako ėi t'ėyah t'aani adîn-
di′ni at'eh, t'a ėi dîneh t'aał-
tso nahasdzaṅ bîkā nehe-
kāhîgi ya′ adînîłdin.
10 Nahasdzaṅ bîkā ṅîjîgā
ṅît'eṅ, ado t'aałtsoni a′yilah
ṅîdîh do hwė daho′sîn dah.
11 T'a bîh′îgi yaniyah ṅî-
dîh t'a bîh′îgi do dabînî′zîn
dah.
12 Ṅîdîh t'a anė·laṅgo da-
honiziṅ‘îgi, dahołtsōdîgi ėi
t'aałtso beh-oholni′hi bażdî-
nîaṅh ėi God ba‘ałcîni dado-
lėł bîniyeh, t'a ėi ha′żî‘ da-
yodlan′îgi.
13 Do dîł bîts'aṅdo ṅîda-
hażcîn′îgi dah, do ats'is nî·li′-
ni bîk'ehgo dah, ado dîneh
do bîts'aṅdo dah, ṅîdîh God
t'ėyah bîts'aṅdo.
14 Ado Sādîgi ėi dîneh dzîz-
liṅ′, ado nîḣit̄ahgi kė′hojî-
t'iṅh, ado bėh-ayoiajît'ė′i dė-
iltsaṅh. At̄a t'ała‘i ba yîż-
cîn′îgi ayoat'ė′i laṅh′, beh-
ajoba‘i ado t'aani′ni bī ha-
dezbîngo at'eh.
15 Jan ha nahasne‘go yė′go
hadzīgo anîh, Beh hasdzī
yēnî‘ ėi di′di a′hodeṡnîh, Ṡî-
kēdeṅ yîgał′îgi ėi t'a ṡî·lāh-
go at'eh, hálah, t'a hoh ėi ṡî-
lāṅjîṅ‘ ajît'eh, ėi′baṅh.
16 Ado beh-ayoiajît'ė′i hwi
hadesbîn′îgi în′dah ajoba‘

yeh joba‘igi ėi t’aaniłtso nî-
ḣa-dasyah’.
17 Hálah, Mozes ėi bîk’eḣ-
ahoni’łi ėidîniîaṅh, ṅîdîh ajo-
ba‘ în’dah t’aani’ni ėi Jesus
Christ bîts’aṅdeṅ hazliṅ’.
18 Dîneh ła‘i ṅîdîh t’ahdo
God yiyiłtsėh’ dah: haye‘
t’ała‘i hazliṅ‘îgi, ėi Aṫa bîjėih
bîyî‘di hojîlon’îgi ėi beh ḣa-
ḣo‘nīṅ.
19 ¶ Ado kot’ė’go Jan ba
hane‘, Juz nādaiłnîṅ’hi în’-
dah ėi bī-sohodîzîn-kîn yā-
a’dahalyāni, Jîru’selemdoîgi
ṅîdahodeł’kît yēnî,‘ Ḣai’ṡaṅ‘
ant’iṅh dani’go.
20 Ado t’ado nėnîł‘în’îgo
t’aani a’daholne‘. Do Christ
aṡt’iṅ dah.
21 Ado nînādahodeł’kît ha‘-
at’i’ṡaṅ‘ nî‘lîṅh? Da‘ Ilai’as-
îṡ ant’iṅh? Ako ażdi’nid, Do
ėi aṡt’iṅ dah. Da‘ ėi ahodo-
niłi-yahalne‘i ant’eh? Ako,
Dodah, nāżdo‘nid.
22 Ado adahodi’nid, Ḣai’-
ṡaṅ‘ ant’iṅh, ako ṅîdanîḣił‘a‘-
îgi bîł ṅî’dahodilnih. Ako
ha‘at’ė’go beh ă’dahadî’dzih?
23 Ako adi’nid, Nîṡłi’ni ėi
ła‘ bîżîh’ donaadah’ideṅ yė’-
go ani’ni bîzād, Ako ėi Bo-
holni’hi ba’ hont’i‘go k’ehez’-
dōngo a’dałe‘, t’a Îzė’as a’nîh
yeṅ’gi at’ė’go.
24 Ako ṅîdaał‘a‘îgi ėi Fe’rî-
siz a’dat’iṅ laṅh’.
25 Ako ṅîdahodił’kîtgo ada-
hodi’nid: Ha‘at’ė’goṡaṅ‘ na-
hadlāgo ṫoh beh ṫai’gîs, do
Christ nî’liṅ do‘, ado Ilai’as
do nî’liṅ do‘, ėi ahodoniłi-ya-
halne‘i ṅîdîh do nî’liṅgo?
26 Ako Jān yîc’îṅ‘ hanāna-
dzi’go adi’nid: Ṡîh nahadlā-
go ṫoh beh ṫaasgîs, ṅîdîh
ła‘ nîḣiṫah sîzi’ni ėi do bė’-
dahonohsîn dah;
27 Ako hoh ajît’ėi ṡîlāṅjîṅ‘
at’ė’go ėi ṡî‘lāhgo ayoat’eh,
bîke’tl’ol k’edeṡ‘ał ṅîdîh do
baṅh nîṡłiṅ’ dah.
28 Di’di t’ąałtso Betha’ba-
ragi a’dadza, Jor’dan bîlāh-
di, ādi Jān nahadlāgo ṫoh
yeh ṫaagîs ṅît’eṅ.
29 ¶ Nā biska’ni Jān jî-
dėiṅ’, ṅît’eṅ Jesus hac’îṅ‘ yî-
gał’go dziłtsaṅh’, ako ażdi’-
nid, Jo’akon, God bîts’aṅdo
Dîbe-Ya’żî danoł‘iṅh’, ako ėi
nîhokā dîneh t’aat’ė bîṫah-
go baṅhîgi-at’ė yo’idiāhi at’-
eh.
30 Di’di ėi a’bîdîṡnîh, ṡîkē-
deṅ dîneh ła‘ t’a ṡîlāhgo at’ė’i
yîgał’, dîṡnîh yēnî‘, ako ėi
t’aani ṡîlāṅjîṅ‘.
31 Ado do hwė’hasîn dah
ṅît’eṅ: ṅîdîh Îz’rel dîne‘e bî-
c’îṅ‘ hwė’hodoziṅł ėi t’a ako-
t’ėdo bîniyeh ṡî niyah’, ako
nahadlāgo ṫo beh ṫaasgîs.
32 Ado Jān hā nahasne‘go
hadzī: Nîłc’îh Diyî’ni ya’dîł-
ḣîł bîyî‘deṅ, hasbî’di naḣa-
lîn’go hak’îjîṅ‘ bîdaho’le‘go
ado bîk’îgi nesda’go yîł-
tsaṅh’.

33 Ako do hwė'hasîn dah
ṅît'eṅ: ako nahadlāgo t̄o beh
t̄aasgîs ṡînîł'a'îgi t'a ėi aṡî-
di'nid, T'a bîkājîṅ' Nîłc'îh
Diyî'ni bîdaho'le'go yînîłtsaṅ
ṡiṅ, ado bîk'î dasîda'gohîgi
t'a ėi Nîłc'îh Diyî'ni bîyî' t̄a-
hodesgî'zi ajît'iṅ dolėł.
34 Ako t'a ṡîh yiłtsaṅh', în'-
dah beh hā nahosîsne', Di
God bîye' at'ė laṅh.
35 ¶ Ado nā biska'ni Jān
în'dah bo'hoł'āhîgi naki'go
bîł ṅîdadzîziṅh;
36 Ado Jesus yîgał'go jî-
neł'iṅ', ako ażdi'nid: Jo'akon
God bîts'aṅdo Dîbe-Ya'żî
noł'iṅh.
37 Ado bo'hoł'āhi naki'îgi
bî'dizts'aṅ, ado Jesus bîkē
daṡdiāż;
38 Ako Jesus naz'yîz ṅît'eṅ
ado bîkē joaṡ'go hołtsaṅh,
ado ahodi'nid, Ha'at'i'ṡaṅ'
hanot̄ah? ado abîżdi'nid:
Rab'bi, (ėi Boholni'hi jîni'go
olyeh'), Hādîṡaṅ' kė'hot'iṅh?
39 Ado ahodi'nid, Hak'go
în'dah noł'iṅh, ako kė'hat'iṅ'-
di jînî'āżgo hodziłtsaṅh, ako
t'a ėi bîjiṅh' t'a akwe'e bîł
ṅîdziztaṅh: hálah, t'a a'ko
hił'c'îṅ', ėi'baṅh.
40 Nakiżdîlt'ėh'îgi la' ėi Jān
yałt̄i'go yîdizts'aṅ yēnî' hakē
dahdiyah, ėi An'drew at'iṅh,
Sai'man Pi'ter yîł haāżîgi.
41 Ėi ałtseh' yîł haāżîgi
Sai'man jolyeh'îgi yîk'î-ni-
ya'go ayîdi'nid: Mesi'ya bîk'î
nit'āż, (ėi Christ jîni'go ol-
yeh'.)
42 Ado Jesus bîc'îṅ' hoł nî-
āż, ako Jesus honeł'iṅ'go
adi'nid, Nîh, Sai'man ant'iṅh,
Jo'nah bîye', ako Si'fas yînîl-
yė' dolėl, (ėi Tseh olyeh.)
43 ¶ Ado ła' nāneskaṅ'go
Jesus daṡdiyah Ga'lîligo, ako
ādi Fî'lîp bîk'îż-niyāgo abîż-
di'nid, Ṡikē yînał'.
44 Fî'lîp ėi Bethsė'dado na-
ġah', kîn-hal'āhîgi, ako An'-
drew în'dah Pi'ter ałdo' t'a
ādo.
45 Fî'lîp ėi Natha'niel bîk'îż-
niyāgo abîżdi'nid, Bîk'eh-a-
honi'łi biyî' Mo'zes, în'dah
a'hodoni'łi-yadahalne'i hwė
ak'ėdaaṡciṅh yēnî' hak'î'-ni-
kai, Jesus, Na'zerethdo, Jo'-
zef bîye'.
46 Ado Natha'niel ahodi'-
nid, Ha'at'iṡaṅ' ya'at'ė ṡiṅ
Na'zereth bîyî' do hodolėł?
Ako Fî'lîp ahodi'nid, Hak'go,
ado yîdiłtsėł'.
47 Jesus dėiṅ'go Natha'ni-
el, bîc'îṅ' yîgał'go yiyił-
tsaṅh', ako hwė hadzodzi'go
ajînîh, Jo'akon, danoł'iṅh, ėi
t'aani Îz'rel dîneh laṅh', ako
ba'at'e' ėi baṅh at'dîn.
48 Natha'niel ahodi'nid,
Ha'daṅṡaṅ' sėhonî'sîn? Je-
sus hanānadzi'go ahałnîh:
T'ahdo Fî'lip, Hak'go, nîłnîh,
yeṅdaṅ, tsîn-fîg bîya'gi sîn-
dāgo niłtsaṅh'.
49 Natha'niėl hanānadzi'go

ahodi'nid: Rab'bi, nîh God
bîye' nî'liṅ laṅh', în'dah nîh
Îz'rel dîne'e bînant'a'i alāh-
goîgi nî'lîṅh.
50 Jesus hac'îṅ' hanāna-
dzi'go ahodi'nid: Tsîn-fîg bî-
yāgi sîndāgo niłtsaṅ nîdi'-
nidîgi da' ėiṡ baṅh ṡindlāṅh?
yîdiłtsė'łi ėi di t'a bîlāhîgo
a'dat'ėh.
51 Ado anāhodo'nid, T'aani,
t'aani'go a'nîħidîṡnîh, kodo
bîk'îjîṅ' ya'dîłħîł āṅ at'ė'go
în'dah God bî diyîn ṅîdal'a'i
de'go ado yāgo, Dîneh Bayîż-
ci'ni bîkājîṅ' ałna'hakāhgo
yîdiłtsėł'.

WOLT̄A'I 2.

1 Ado t̄agi jiṅ azliṅ'go łah-
di igėh' laṅh, Kė'nadi ėi Ga'-
lîligi; ako Jesus bîmāh ėi
a'kwi ṅîjîġah':
2 Ado Jesus în'dah bîda-
hoł'āhîgi ałdo' bîłgo, Hak'go,
bîdo'nid, igėh'jîṅ'.
3 Ado c'îl-naatl'oi-bî-t̄o a'bî'-
nidindgo, Jesus bîmāh abî-
di'nid, C'îl-naatl'oi-bî-t̄o beh
a'dasdiṅd.
4 Jesus bîmāh ayîdi'nid, As-
dza'nî hāṡaṅ' ṅîdeṡłił'? Ṡîh
t'ahdo ṡa holżiṡ' dah.
5 Ado bîmāh ėi nîdal'a'îgi
ayîdi'nid, T'a a'nîħiłnî'nîgo
a'dahnił'.
6 Ado a'kwi t̄osjėh ṅîtsāîgi,
tseh bîts'aṅdo alya'îgi has-
taṅ'go sînîl', beh bahaz'aṅh
bîk'ehgo t'aałtsoni Juz t̄adė-
gîs, bės-asā hastaṅ'di t̄oh
hadezbîn dabīġahgo, t'a
ał'aṅ.
7 Jesus adahodi'nid, T̄osjėh
bī t̄oh ha'dadołbîn. Ako da-
bîdājîṅ' ha'dażdėł'biṅd.
8 Ado anādabîżdo'nid, Ḣa'-
dahohkāh k'adt, în'dah bî-
k'ehgo adaaziṅ'dî badahoh-
kāh, ako ba'dadzizkaṅh.
9 Ako bîk'ehgo adaaziṅ'di
t̄oh, c'îl-naatl'oi-bî-t̄o alya'-
îgi dzîzliṅh, a'dzaîgi ėi do
hoł bėho'zîn dah, ṅîdîh ṅîdal-
a'i t'ėyah bîł bėdahozîn;
ado bîk'ehgo adaaziṅ'di ado-
yė'hi, Hak'go, bîżdi'nid.
10 Ako abîżdi'nid, Dîneh
c'îl-naatl'oi-bî-t̄o ya'at'ėh'îgi
atsėd ādayikāhgo bahaz'aṅh:
ado dîneh ṅî'dadî'nîdliṅh'-
go ėi c'îl-naatl'oi-bî-t̄o do
ya'at'ėh'îgi badahakāh, ṅî-
dîh nîh t'ėyah t'ado atsėd'
nîħa ħinîkaṅ' dah, k'adt în'-
dah.
11 Di ts'îde atsėd' ayoidat'ė
Jesus yanayah'îgi, Kė'nadi, ėi
Ga'lîligi, ado beh-ayoiajît'ė'i
bėho'zîngo a'jilah, ako bîda-
hoł'āhîgi dabosdlāṅd.
12 ¶ Ado ėi bîk'îjîṅ' Kaper'-
nėam go'ya jîniyah, Hoh în'-
dah hamāh do', ado hatsî'li-
keh do', în'dah hodahol'āh-
îgi do': ako ādi t'ado łaṅh
dahwiskaṅ' dah.
13 ¶ Ado ako Juz bîh ha-
t̄îs-adesdza'îgi-beh-bėha'ni-
hi k'adeṅ ba'holżiṡ, ako Je-

sus daśdiyah Jeru'selem gŏ-
deg.
14 Ado bī-sohodîzîn-kîn
go'ne' bēgaśi, ado dîbe, ado
hasbî'di dah ṅîdayiłnih'îgi,
în'dah bēso ałna'daa'nî'li yîł
nahāztaṅ'go bîk'îż-niyah.
15 Ako tl'oł adałts'ozîgi bė-
atśîs a'jilāgo, bī-sohodîzîn-
kîn bîyî'deṅ t'aałtso c'îżnî-
nîłkād, ado dîbe, în'dah bē-
gaśi do', ado ałnadaanî'li bî
bēso yajîyikāṅh, ado tsîn bî-
kā ałna'daa'nîli naadzistl'id;
16 Ado hasbî'di nîdayiłni'hi
yēnî' abîżdi'nid, Di'di c'îda-
hohjah. Śīta bî kîn t'ado
bîyî' na'înî' bahaz'aṅh ada-
łe'i.
17 Ako hodahoł'āhîgi di beh-
ak'ėaścin yēnî' yė'dalni', Na-
ġan' t'ai'yîsi bahaṅh' nî'sîn-
go aśił'na'.
18 Ako Juz hadasdzi'go ha-
c'îṅ' adadi'nid: Beh-ėho'zîni-
śaṅ' hā'ît'ė śiṅ nîhinał adi-
lił'go, didi'îgi in'dzah?
19 Jesus bîc'îṅ' hanānadzi'-
go anîh': Di bī-sohodîzîn-kîn
a'dałdiṅh ado t̄agi jîṅh az-
liṅ'go na'bîdîdeśłāł.
20 T'a a'ko Juz adadi'nid,
Dîz'din do'ba'aṅ hastaṅ' na'-
hai di bī-sohodîzîn-kîn t'a
alnėhgo, da' a'koś t̄agi jîṅh
azliṅ'go nîna'bîdîdi'łāł laṅh?
21 Nîdîh t'a hoh hats'is bī-
sohodîzîn-kîn at'ė'go, ėi a'bî-
jînîh.
22 Ėi'baṅh dadzîztsaṅ'deṅ
nahojo'nigo ėi hodahoł'āhîgi
di beh bîc'îṅ' hadzodzī yēnî'
yė'dasni, ako t'aałtso łah'go
diyîn beh-ak'ėaścin yēnî'
dayosdlāṅd, ado sād Jesus
beh hadzodzi'îgi ałdo'.
23 ¶ Ado Jeru'selemgi ṅîjî-
ġa'go hat̄îs-adesdza'îgi-beh-
bėha'nihgo adaaziṅd'îgîh t'o-
ahayu'i dabosdlāṅd, bî'żî'
beh; ayoat'ė ła jolił'go dabî-
nał, ėi'baṅh.
24 Nîdîh Jesus t'ado haa'-
dėltiṅ' dah, hálah dîneh
t'aałtso hoł bėho'zîn ėi' bîni-
nā.
25 Ado ła'dah dîneh yahal-
ne'go doznî'zîn dah, hálah,
dîneh bîyî'di holo'ni hoł bė-
ho'zîn ėi'baṅh.

WOLT̄A'I 3.

1 Ako akwe'e dineh ła' Fe'-
rîsiz bît̄ahdeṅ, Nî'kodi'mas
jolyeh, ado Juz bî nant'a'i ła'
jîlîṅh':
2 T'a ėi tl'ėgo Jesus yani-
yah, ako ayîdi'nid, Na'ntîni'
nîhi nîhił bėdaho'zîngo God
bîts'aṅdeṅ na'ntî'ni nî'lîṅh:
ako dîneh do ła' alî'lėgo ajo-
lė at'ė dah, nî înt'în'îgi at'e'-
go, God hoł holoṅ'go t'ėyah.
3 Jesus hanānadzi'go aho-
di'nid: T'aani, t'aanigo an'-
dîśnîh, ėi dîneh do na'bîdîz-
ciṅ'go ėi God alāhgo-beh-bo-
holni'hi do dzołtsėł at'ė dah.
4 Ako Nî'kodi'mas ahodi'-
nid, Ha'at'ė'gośaṅ' dîneh ła'

hastihgo nādocił, da' hamah'
bišc'ītîš bih nîżdodał'go ado
na'hodidocił'?
5 Jesus anāhodo'nid, T'aani,
t'aani'go an'dîšnîh, ėi akōn
dîneh ła' do toh în'dah Nîł-
c'îh Diyî'ni beh na'hodîżcin'-
go ėi God alāhgo-beh-bohol-
ni'hi do bih jŏ'iya' at'ė' dah.
6 Ats'is bîts'āndo yîżcîn'îgi
ėi t'a ats'is at'eh, ado Nîłc'îh
Diyî'ni bîts'ando yîżcîn'îgi ėi
t'a Nîłc'îh Diyî'ni at'eh.
7 Na'ndîdocił nî dešnîn'îgi
ėi ako bîk'e t'ado t'o-nîł-
aha'yui.
8 Ni'yol t'a bî nî'zîngo ni'-
yol, ado t'o dits'a'go ėi dîn-
ts'a', ṅîdîh hazlin'den do nîł
bėho'zîn dah, în'dah dėyāgo
ėi do nîł bėho'zîn dah: ako
Nîłc'îh Diyî'ni bîts'āndo nî-
ħicih'îgi ałdo' t'a ako'dat'eh.
9 Nî'kodi'mas hanānadzi'go
ahodi'nid: Ha'at'ė'gošan' di'-
di ako'dadonił?
10 Jesus hac'în' hadzi'go
ahodi'nid: Da' nî'-îš Îz'rel dî-
ne'e ṅîdahołni'hi ła' nî'lînh,
da' a'kōš di do nîł bėho'zîn
dah?
11 T'aani, t'aani'go, an'dîš-
nîh, nîħi nîħił bėdaho'zînîgi
beh hadahidzih', ado dėl-
tsan'îgi badahwilne', ako ba-
dahwilne'îgi do daŏhdlan'
dah.
12 Nahasdzan bîkāgi aho-
ni'łîgi ėi beh nîł hweš'nîgo
ado do indlān dah, ako ya'-
dîłħîł bîyî' di ahonî'łîgi beh
nîł hweš'nîgo, ha'at'ė'gošan'
ał't'an ėi' yîdi'dlānł?
13 Ya'dîłħîł bîyî'go do ła'
naya'hi dah, ṅîdîh ya'dîłħîł
bîyî'den ha'dayah'îgi t'ėyah,
Dîneh Bayîżci'ni t'ėyah, ya'-
dîłħîł bîyî'di sîdah'îgi.
14 Ako t'a halgai'gi Mo'zes
tl'iš dahyidiłt'e' yēngi at'ė'go
Dîneh Bayîżci'ni dahbîdîdol-
t'ėł:
15 Ako t'a-ħai'-dah bodlan'-
îgi ėi do a'dodinł dah, ṅîdîh
hol'āgo inah hwė hodolėł.
16 ¶ Hálah, God ėi nîhokā
dîneh t'ai'yîsi ayoayo'ṅi'go
banh Bîye' t'ała'i bayîżcîn'îgi
yėnîłtinh, t'a-ħai'-dah bo-
dlan'îgi ėi do a'dodinł dah
ṅîdîh hol'āgo inah hwė ho-
dolėł.
17 Hálah, God, bîye' ėi nî-
hokā dîneh do yanahwiāh
bîniyeh yînîł'a' dah, ṅîdîh
nîhokā dîneh yîsdė'yidonîł'-
go bîniyeh yînîł'a'.
18 T'a-ħai'-dah bodlan'îgi
ėi do ba'nîhot'ān dah; ṅîdîh
do bodlan'îgi ėi t'a i'dan ba'-
nîhot' āngo at'eh, hálah God
t'ała'i bayîżcîn'îgi bî'żî' do
yodlān dah ėi bînina.
19 Ako di'di beh ba'nîho-
t'ānh, adîndin ėi nahasdzan
bîkā nîniya lanh', ṅîdîh dî-
neh cahałħėł t'ai'yîsi bîł ya'-
adat'eh, adîndi'ni do bîł ya'-
adat'eh dah, hálah, adanî'łîgi
banhîgiat'ė ėi' bînina:

20 Hálah, t'aadzîł'tso baṅhî-
gi adajonî'łîgi ėi adîndîn'îgi
dajîjołah', ako adîndin'jîṅʻ
do łaʻ niġāh dah, ajonî'łîgi
bînina hodîdoťehgo bėdzîl-
dzît, ėi'baṅh.

21 Ṅîdîh t'aanigo ajonî'łîgi
ėi'di t'ėyah adîndinjîṅʻ nehi-
ġāh, ajonî'łîgi ėi God bîk'eh-
go at'ėgo hah bė'hodoziṅł
bîniyeh.

22 ¶ Di'di a'dadza do'bîk'î-
jîṅʻ Jesus în'dah hodahoł'āh-
îgi kė'yah Judi'adi jî'kai
ako t'a akwi bîł ṅîjîkai ṅî-
t'eṅ ado nahadlāgo ťada-
dzîzgîz.

23 Ako Jān ałdoʻ I'nangi
nahadlāgo ťaagîs, Ṡė'lem bī-
ġahgi, a'kwi ťo laṅʻi holoṅ'
ėi'baṅh, ako aṅa'ni isdēgo
nahadlāgo ťadahodîsgîz.

24 Ako Jān t'ahdo yah abî-
dîlt'eʻ dah.

25 Ado Jān bî'dahoł'āhîgi
łaʻ în'dah Juz yîł naaṅî'dî-
kîdt yan'dikai hodîl'zîngo
ťaa'dazdîgîs'îgi bînina.

26 Ako Jān ha jîkaigo ada-
hożdi'nid, Naʻntî'ni, ėi Jor-
dan bîlāhdi bîł nanîāṡgo ba
hwinîlneʻ yēnîʻ, t'a ėi, jo'-
akon, nahadlāgo ťaagîs, ado
dîneh t'aałtso ba hakāh.

27 Jān hadzi'go ahodi'nid:
Dîneh t'ado badodî'łi dah,
ya'dîłṅîł bîyîʻdeṅ t'ėyah ba-
hadėł'.

28 T'a nîṅi ṡah nîhîł bėda-
hozîn, Christ do nîṡłiṅ' dah,
ṅîdîh t'o bîtsî'jîṅʻ ṡîʻdėł'aʻ
deṡni'go hasdzī yēnîʻ.

29 Ako baʻdogė'hi hwė ho-
lonîgi ėi adoyė'hi jîlîṅh', ako
iyė'hi bîk'îs, bi'ġahgi sîziṅ'-
go bists'aṅʻîgi ėi t'ai'yîsi bîł
ho'żoṅ, bîzad yîdits'aʻ ėi'-
baṅh, di'baṅh t'ai'yîsi ṡîł
ho'żoṅ.

30 Ako hoh ėi ayoat'eh jî-
dolėł, ṅîdîh ṡîh t'ėyah ėi aʻōh
naṡ'dlėł.

31 ¶ Ėi hoh yo'dahdeṅ haʻ-
dajiyah'îgi ėi ts'îde t'aałtso-
ni yî'lāhgo at'eh; ako ėi łaʻ
nahasdzaṅ bîkādoîgi ėi t'a
nîʻ bîts'aṅdo ajît'eh, în'dah
t'a nahasdzaṅ ba yajîłťiʻ, ado
łaʻ ya'dîłṅîł bîyîʻdeṅ haʻdaji-
yah'îgi ėi ts'îde t'aałtsoni yî-
lāhgo at'eh.

32 Ado t'a yiyiłtsan'îgi în'-
dah yîdizts'aṅʻîgi ėi ya hal-
neʻ; ako dîneh do łaʻ ha ha-
neʻ yodlaṅ dah.

33 Ako ṅai'-dah hazād yos-
dlāṅdîgi ėi God t'aani'ni
at'eh jîni'go beh-ėho'zîni beh
azdozoh'.

34 Hálah hoh God yînîł'aʻ-
îgi ėi God bîzad yeh ha-
hadzih', ado God ėi Nîłc'îh
Diyîni t'ado bîʻnėł'āṅhi ha-
idiāh ėi'baṅh.

35 Ako Aťa ėi Ayeʻ ayo-
ayoʻṅîh ako t'aałtsoni yî'la-
k'ėjîṅʻ īdīāṅh.

36 T'a łaʻ Ayeʻ yodlan'îgi ėi
hoł'āgo inah beh holoṅ', ado
ėi łaʻ Ayeʻ do jodlan'îgi ėi

inah do yîzdołtsėł' dah; ṅi-
dîh God yeh aŧiał'i'ni hol'āgo
hak'îgi dolėl.

WOLŦA'I 4.

1 Ako Fe'rîsiz ėi Jesus bî'-
dahoł'āhîgi Jān bîh'îgi bî-
lāhgo laṅ'i a'yilago, în'dah
laṅ'i nahadlāgo ŧanesgîz'îgi,
dėidizts'aṅgo ėi Boholni'hi
bîł bė'hozîn',
2 (Ako Jesus ėi t'a bîh do
nahadlāgo ŧaazgîz dah ṅî-
dîh, bî'dahoł'āhîgi t'ėyah,)
3 Ī'daṅ hoh Judi'ado daṡdi-
yah, Ga'lîli bîc'îṅ'go.
4 Ado Seme'ria biyî'go c'î-
de'ṡał dzînizīṅ.
5 Ako Seme'riadi kîn-hal-
āh lė'igi jîniyah', Sai'kar hol-
yė laṅh', kė'yah dahaz'aṅ
lė'i ėi Jė'kab, bîye' Jo'zef
yėidînîāṅ yēnî' bi'ġahgi.
6 K'adt akwe'e Jė'kab bî
ŧohaha'dlėh, ako Jesus jo-
gał'îgi bîts'aṅdo c'ėṡdėya'-
go ėi ŧohaha'dlėh bîkāgi
dzînesdah, ako k'adeṅ îłnė'-
eāhgo.
7 Ako Seme'ria asdza'nî ła'
yîgał', ŧoh haidoloh bîniyeh:
Jesus ahodi'nid, Ṡa'nîzîd.
8 (Hodahoł'āhîgi ėi kîn'go
c'iyan ṅîdaħîżdołnih bîniyeh
ajokai.)
9 Ako Seme'riado asdza'nî
ahodinid, Ha'aṭėgoṡaṅ' nîh
Ju ła' nîliṅ'go, Ṡa'nîzîd, ṡîdî-
nîh, ako Seme'riado asdza'nî
nîṡłiṅ'go? Juz ėi Seme'ria
dîne'e do yîł ałŧah naldėh'
dah ėi'baṅh.
10 Jesus hac'îṅ' hanāna-
dzi'go ahodi'nid: God nîħa-
inîłtîn'îgi nîł bėho'zîngo, în'-
dah ħai at''iṅh, Ṡa'nîzîd, nîł-
nîn'îgi bėhonî'sîngo, ako nė'-
idikaṅł' ṅît'eṅ, ako beh-inah-
ŧoh nė'dokał ṅît'eṅ.
11 Ako asdzanî anāhodo'nid,
Joh, ŧohaha'dlėh go'ya ho'-
zad ado nîh ŧoh t'ado beh
haolė'hi dah, ako hādeṅ'ṡaṅ'
beh inah ŧoh nė holoṅ'?
12 Da' Jė'kab nîħiŧa yenî'îṡ
bîlāhgo ant'eh, ėi di ŧoha-
ha'dlėh nîħaidî'nîan'îgi, ado
t'a bîh, în'dah ba'ałcî'ni, ado
bîliṅ' dayodlāṅ?
13 Jesus hac'îṅ' hanānadzi'-
go ahodi'nid: T'a-ħai'-dah di
ŧoh jodlaṅ'îgi ėi dîbā naż'-
dodlėḷ:
14 Ṅîdîh t'a-ħai'-dah ŧoh
banîkaṅ'go yodlaṅ'îgi ėi do
dîbā na'dodlėł dah, ako ŧoh
bānîkan'îgi ėi hayî'gi ŧoha-
ha'dlėh dolėł, ado ha'liṅ'go
hol'āgo inah bih yîliṅ' dolėl.
15 Asdza'nî ahodi'nid, Ŧoh
dînîn'îgi ła' ṡānîkāh ako do
dîbā nîṡłiṅ' dah dolėł, do ṅî-
dîh a'kwi ŧoh hanaṡdah' dah
dolėl.
16 Ado Jesus ahodi'nid, Nî-
lāh nî hastin, hak'go, bîdî-
nîh', ado kwe'e bîł nant'āṡ.
17 Ado asdza'nî hanāna-
dzi'go ahodi'nid: Ṡa hastin
at'dîn, Jesus anāhodo'nid, Ṡa

hastin at'dîn, dînîn'îgi, ya'-
at'ėh'go adi'nînîd:
18 Hálah, aṡdla' nî hastin
ṅît'eṅ; ado ėi hoh k'adt bîł
naṅîāṡîgi do nî hastin at'ė'
dah, ako t'aani'go haindzī.
19 Asdza'nî anāhodo'nid,
K'adt ṡîł bė'hozîn' ahodoni'-
łi-yahalne'e nî'liṅ laṅh'.
20 Nîṅiīa yēnî' di dzîł yîkā-
gi ṅîdaha'łā ṅît'eṅ, ako nîṅi
a'dadohni'go, ėi Jeru'selemgi
t'ėyah dîneh ṅîdaha'łāgo ba'-
haż'aṅh.
21 Jesus anāhodo'nid, As-
dza'nî ṡindlāṅh, bîc'îṅ' hol-
żîṡ, di dzîł bîkāgi dodah, ado
Jeru'selemgi ałdo' do Aīa
bîc'îṅ' ṅîdaho'łā dah dolėl.
22 Nîṅi do nîṅił bėdaho'-
zînîgi bîc'îṅ' ṅîdaho'łah', nîṅi
nîṅił bėdahózînîgi bîc'îṅ' ṅî-
dahwidlah', hálah, yîsdail-
dė'hi ėi Juz dîne'e bîts'aṅ-
do.
23 Ako bîc'îṅ' holżîṡ, ado
k'adt ṅîdîh ba'holżiż, a'koh-
go t'aani'go naha'ła'hi ėi
Nîłc'îh Diyîni beh Aīa yî-
c'îṅ' t'aani'go ṅîdaha'łā do-
lėł, hálah Aīa ako'dat'ė'go
bîc'îṅ' ṅîdahojî'łah'îgi ha'in-
īah.
24 God ėi Ṅîłc'îh Diyîn
at'eh ako ėi t'aałtso yîc'îṅ'
ṅîdaha'łā ṡiṅ ėi Nîłc'îh Di-
yîni beh ado t'aani'ni beh
bîc'îṅ' ṅîdahojî'łā dolėl.
25 Asdza'nî anāhodo'nid,
Ṡîł lah bėhozîni ėi Mesi'ya
yîġah'îgi, Christ jolyėh'îgi,
ėi jîniyāgo t'aałtsoni yeh nî-
ṅił hodolnih.
26 Jesus ahodi'nid, Ṡîh nî-
c'îṅ' yaṡīi'îgi ėi hoh aṡt'iṅh.
27 ¶ Ako'dzago hodahoł'āh-
îgi hana'kai, ado asdza'nî
bîc'îṅ' yajîłīi'îgi baṅh t'o-bîł-
adaho'yui; ṅîdîh ha'at'iṡ bî'
naidîłkîdt, ado ha'at'is bîni-
yeh bîc'îṅ' yanîłīi' t'ado ho-
dini'di dah.
28 Ako asdza'nî ėi ha īos-
jėh t'a akwe'e nîżnîāṅgo
kîn-hal'āgo an'dzodzah, ako
dîneh t'aałtso abîżdi'nid:
29 Hak'go, dîneh lė'i ła' dė-
idołtsėł', ėi t'aałtso ṡîh āt'iṅd
yēnî' yeh ṡîł na'holne', da'
diîṡ do Christ at'ė' dah?
30 Ako kîn-hal'ādo c'îdzis-
kai'go hājî'kai.
31 Ts'îdah a'kohgo hoda-
hoł'āhîgi ṅî'dahokāṅhgo, Bo'-
hoāhi iyaṅh dahodi'nid.
32 Ṅîdîh abîżdi'nid, Ṡîh
c'iyān yî'ṡan'îgi holoṅ, ėi do
nîṅił bėdahozîn dah.
33 Ėi' bînina hodahoł'ah'îgi
ałc'îṅ' hadasdzi-go adadi'nid,
Da' ła' dāṡ ha'nîłtsōd?
34 Jesus ahodi'nid, Ṡînîł'a'i
īnî'zînîgi ėi aṡnėh ado bî nā-
nîṡ ałtso aṡłėh, ako ėi ṡî c'i-
yaṅ' at'eh.
35 Diṅ ṅî'dėzît azliṅ'go în'-
dah agîż'gi bahodolżîṡ, da'
dōṡ dadohni' dah? Jo'akon,
ṡîh a'nîhidîṡnîh, dado'ṅał'go
ado da'da'ak'ehgo dadoh'iṅ'.

hálah, dadigai, ako k'adt
agîżjîn' a'holżiż.
36 Ado igėś'îgi ėi bîc'în'
na'ilyeh ado anest'an' a'ła-
il'inh' hol'āgo inah bîc'în',
ako k'ėdî'dlėh'îgi în'dah
igeś'îgi ėi t'ała' banh bîł ho-
żon' dolėl.
37 Ado t'a di giat'ė'go t'a-
ani beh aña'nîh, ėi ła' k'îż-
dîlė'go în'dah nāna'ła' t'ėyah
ėi ajigėś'.
38 T'ado akwe'e ñîdaśoł-
nîś dah nît'eñîgi, dadiyoh-
gîś bîniyeh anîñiyeł'a', ako
ła' ėi ñîdaśnîś yeñ'gi banah-
kai.
39 ¶ Ako ėi'di kîn-hal'ādi
Seme'riado dîne'e t'oahayu'i
dahosdlānd, āt'indîgi t'aałtso
yeh śîł na'holne', nîh, asdza'-
nî, dani'go ėi'banh.
40 Ako Seme'ria dîne'e
hahaskai'go, T'a kwe'e nîñi-
tah nanînāh, dani'go ñî'da-
hoskan, ako t'a akwe'e naki'
hwiskan'.
41 Ado t'oahayui na'da-
hosdland, hálah, t'a hoh ha-
zad, ėi'banh.
42 Ado asdza'nî adėyîdi'-
nid, K'adt daidlanh', do nî
adînî'nîgi bînina dah, t'a nî-
ñi dahodîsits'an ėi' bînina,
ado nîñił bė'dahozîn, di t'a-
ani Christ, nîhokā dîneh
yîsda'yinî'łi at'eh lanh'.
43 ¶ Ako naki' yîskan'
do'bîk'îjîn' Ga'lîli bîc'în'go
jîniyah'.

44 Hálah, Jesus t'a bîh
adi'nid: Ahodoni'łi-yahalne'i
t'a bîh bî kė'yahdi do hoł
danî'lin' dah.
45 Ado ako Ga'lîlîgi jîniyā-
go, Ga'lîlido dîne'e bîł daho'-
żon, Jeru'selemgi adaazindg-
go t'āałtso ajit'indîgi dayił-
tsanh ėi'banh, hálah, ėi t'a-
ałtso ałdo' adaazindgi ñîdas-
kai, ėi'banh.
46 ¶ Ako'dzago Jesus nā-
nadzah Kė'nadi, ėi Ga'lîligi,
ako a'kwi toh, c'îl-naatl'oi-
bî-to a'jila yen'gi. Ado a-
kwe'e dîneh atah-baha'ni'hi
ła' Kaper'nėamgi bîye' da-
tsah lanh'.
47 Ako hoh ėi Jesus ni-
yāgo jî'ni Judi'a kė'yahdo
Galîlijîn', ako hażniyāgo na-
hodzoskan. Akwi'yah di-
nał'go śîye' nabîdîdi'łāł, há-
lah, dadotsał bîla'ta-dahaśżiż
nî', ėi'banh.
48 Ako ado Jesus ahodi'-
nid, Beh-ėho'zîni în'dah alî'-
lėgo ahoni'li yînîłtsan'go do
inîdlān dah dolėl.
49 Ako ado dîneh ła' atah
baha'ni'hi yēnî' anāhodo'nid,
Joh, śîye' t'ahdo datsāh-dan
akōn dinał.
50 Jesus anāhodo'nid, Ñîlah
ñîdîdah; Nîye' nadidzah.
Ado dîneh Jesus sād yeh
hac'în' hadzi'îgi dzosdlānd
ako an'dzodzah.
51 Ado akoi'ya ñîjodał'go
handal'a' i hadah yî'kai ako

yeh hoł daholne': ako a'da-
nîh: Nîye' nādidzah.
52 A'kwi naîżdił'kîdtgo aż-
di'nid: Ha'dańśań' t'ah ńît'eń
ya'at'ė ńîdzîsdliń? Ako ada-
hodi'nid, Ada'dań yaadez-
āńgo hata-honezgai yēnî' do
at'ė'hi dah nasdliń.
53 Ako ażė'e bîł bėho'zîn,
ts'îde az'āńgo Jesus, Nîye'
nādidzah, hodi'nid yēngo,
ado t'a hoh în'dah ha'ałcî'ni
ałdo' daosdlāńd.
54 Di'di bîł naki'di Jesus
ayoat'ė yanayah', Judi'a bi-
yî'do Galîligi jîniyāgo.

WOLTA'I 5.

1 Ado di bîk'îjîń' Juz bah
a'daazińd, ako Jesus akōń
Jerusalemgo jîniyah.
2 ¶ Ado a'kwi Jerusalemgi,
dîbeh ńîdahanih'îgi bīġahgi
toh sîkańh', ėi Hi'brew bîzad
bîk'ehgo Bethez'da holyeh',
ako ėi bînāgo aśdla'go ca'-
ha'oh.
3 Ako akwi t'oahayui jîżjē,
do-bîtah-dahoł'dzîlîgi ado bî-
nā a'dadînîgi, ńîda'nîłhod'îgi
dah, bîtah-dahazgan'îgi dah,
ėi toh ńîdo'nał' bîba' ńîda-
dziztańh.
4 Bana'hwilżiś'go diyîn nal-
a'i ła' toh sîkan'îgi yih na-
dāh ado toh nė'idiłnāh, ako
t'a-ńai'-dah atseh' toh ńîdes-
nā do'bîk'îjîń' yih doltal'îgi
ėi ha'at'i-dah nałniń'hi bańh
holon'îgi ya'at'ė ńî'dadlėł.

5 Ako dîneh lė'i ła' akwe'e
hatah-do-hoł'dzîlgo atah, ako
t'a akojît'ėgo ta'din do'ba'ań
tsėbi' na'ńai;
6 Ako dzîztiń'go Jesus hoł-
tsańh', ako Jesus, t'a ałk'îdań
akojît'ėgo bîł bėho'zîn, ako
ahodi'nid, na'śîdîdodlał'îś nîh
nî'zîn?
7 Ako dîneh bîtah-do-hoł'-
dzîl-dah yēnî' ahodi'nid, Joh,
dîneh at'dîn ėi toh nahîdî'-
nāhgo t'ado yi śołtėłi dah,
ako t'ah ajîń' yîśał'go nāna-
ła' t'a śîh atseh' yih ńî'dadîl-
tał'.
8 Jesus ahodi'nid, Ńî'didāh,
nîh tsask'eh ńîdinił'go dah-
dināh.
9 Ado t'ado hoya'ni dîneh
yēnî' hadałt'eh ana'bîdilyah
ado bî tsask'eh nė'dinîl, ado
jîdėyah', ako t'a ėi haayińh'-
jińh alėh biyî'.
10 ¶ Ėi'bańh nahodilzah'îgi
Juz adahodi'nid, Di haayińh'-
jińh at'eh, ako nîh tsask'eh
yî'jîh'îgi ėi do bėhaz'ań dah.
11 Ako hoh abîżdi'nid, Na-
śîdisāhîgi t'a ėi, Nîh tsask'eh
ńîdinił'go dahdinah, śîdi'nid.
12 Ado ńîdahodił'kît, Hai'-
śań' dîneh śiń, nîh tsask'eh
ńîdinił'go dahdināh, nîłnîh'?
13 Ako ėi nahodi'sāhîgi do
hoł bėho'zîn dah: hálah, Je-
sus hats'a niyah, ado a'kwi
t'oahayui jîl'āh, ėi'bańh.
14 Ado bîk'îjîń' Jesus bî-so-
hodîzîn-kîn biyî' go'ne' hak'î-

niyāgo ahodi'nid, Jo'akon,
nāndilzah, t'ado bańhîgi
anānt'îni, akō nant'iń'go în-
dah t'a yowehîgo adinił'.
15 Ado dîneh yēnî' dahdi-
yah, ako, naŝîdi'sāhîgi ėi Je-
sus at'iṅh, jîni'go Juz bîł ho-
jolne'.
16 Ado ėi bînina Juz t'aani
Jesus yîk'ė-dadeznîh' ado da-
hodiyilyėł' daniziń', hálah,
haayiṅh'-jiṅh biyî' di banji-
yah' ėi'bańh.
17 Ṅîdîh Jesus abîdi'nid,
Ŝîta t'aa'łajîń' di'jîń'go yîl-
nîŝ, ado Ŝîh do' yîŝnîŝ.
18 Ėi' bînina Juz t'aiyîsi
Jesus dahodiyilyėł' daniziń',
haayiṅh'-jiṅh bėhaz'an'îgi
do bîk'ehgo banjiya dah; ṅî-
dîh do ėi t'ėyah bînina dah,
hálah, ałdo' God ŝîta at'eh,
jînîh, ado God bîł aṅėłt'ėgo
îżdîlneh' ėi'bańh.
19 ¶ Ako Jesus anāhodo'-
nidgo hadzī hac'îń', T'aani,
t'aanigo a'nîṅidîŝnîh, Aye'
ha'at'ihîgi dah t'asah'îgo do
ajîlėh' dah, ṅîdîh hata hanał
ił'în'îgi t'ėyah, ha'at'ihi-dah
banjîġāhîgi t'a ėi Aye' ałdo'
yanaġāh.
20 Hálah, Ata ėi Aye' ayo-
ayo'ṅîh ėi'bańh, ado t'aałtso
t'a bîh at'iṅłîgi yeh yîł hal'-
ne' ado di'di bîlāhgo adat'ėi
hac'îń' idolił ako t'o nîṅił
adahayui dolėł.
21 Ako Ata ėi daneznāhîgi
na'idiyiłjėh' ado daṅînāgo
an'dėdle', ts'îde t'a akot'ėgo
Aye' t'a hoznî'zînîgi daṅînā-
go an'dajîdle'.
22 Ata ėi dîneh do ła' yėn-
t'iń dah, ṅîdîh ėi t'aałtso Aye'
beh-boholnih' dolėłgo yėidî-
nîańh'.
23 Ako ėi dîneh t'aałtso
Aye' bîł danî'liń' dolėł, t'a
Ata hoł danî'lîn'îgi at'ėgo
ėi' bîniyeh; îndah Aye' do
hoł nî'lîn'îgi ėi Ata, anîł'a'îgi
ałdo' do hoł nî'liń' dah.
24 T'aani, t'aanigo a'nîṅidîŝ-
nîh, T'a-ṅai'-dah sîzad yîdiz-
ts'ań'îgi ado ŝînîł'a'îgi yo-
dlāni ėi hol'āgo inah' beh ho-
loń, ado ėi do bana'hodot'iṅł
dah, ṅîdîh anîneh' bîts'aṅdo
inājîń' iyah'.
25 T'aani, t'aanigo a'nîṅidîŝ-
nîh, bîc'îń' holżîŝ ado k'adt
ṅîdîh ba'holżiż, ako ėi da-
neznan'îgi God Biye' bîżîh'
dėidîdots'iṅł ado t'aałtso daz-
dizts'ań'îgi ėi dajinā dolėł.
26 Hálah, Ata inah' t'a bîh
biyî'di holoń ėi'bańh; t'a
akot'ėgo Aye' inah' biyî'di
holoń'go yėidînîańh'.
27 Ado beh-boholnih'go an'-
dot'iṅłgo ałdo' yėidînîańh',
hálah, Dîneh-Bayîżci'ni jî-
lîṅh ėi'bańh.
28 Di'di t'ado bîk'ė t'o nîṅił
adahayui, hálah, jîŝcā go'ne'
nażjė'îgi t'aałtso hażîh dėdi-
dots'iṅł, ėi bîc'îń' holżîŝ.
29 Ado adeṅ hādahidokāh,
ėi t'aałtso ya'at'ėhgo ada-

dzāîgi ėi hol'āgo inah' biyî'-
jîṅ' nadaħîdîdo'jah, ado t'aał-
tso baṅhîgi adadzaîgi ėi t̄i'-
ho'nih biyî'jîṅ' na'daħîdîdo'
jahgo banîž'dot'iṅł.
30 ¶ Ṡîh t'asa'hago c'eh
aṡ'iṅh; dists'a'îgi ėi bîk'ehgo
bėinîšt'iṅh: ako ṡîh ana'ha-
t'iṅh ėi k'ezdon, hálah, do t'a
ṡîh īnî'sînîgi bîkaṡa' dah ėi'-
baṅh, ṅîdîh At̄a ṡînîł'a'îgi ėi
īnî'zînîgi t'ėyah.
31 T'a ṡîh a'dahaṡni'go ėi
ṡa hane'îgi do t'aani dah.
32 Ako nāna'ła' ėi ṡîh ṡa
halne' ado ṡîł bėho'zîn ėi yeh
ṡa halne'îgi t'aani.
33 Ṅîdîh Jan bîc'îṅ' ada-
soł'a' ako ėi t'aani'ni ya hol-
ne'.
34 Ṅîdîh dîneh bîts'aṅdo ṡa
hane'îgi do nî'sîn dah, ako di
di'îgi beh hasdzih nîħic'îṅ'
yîsda'hidohkāh bîniyeh.
35 Ako hoh ėi dîltlî'i ado
îdidin'go bîts'a'dîndîn'îgi jî-
liṅ' ṅît'eṅ; ako hwė adînîn'-
îgi konaġan'îjîṅ' nîħił ya'-
adat'ėhgo nîħił daħo'žoṅd.
36 Ṅîdîh Jan ṡa halne'îgi
bîlāhgo ayoat'eh ṡa halne',
nānîṡ ałtso adeṡłił'go bîni-
yeh ṡît̄a ṡėidînîan'îgi t'a di
nānîṡ banaṡāhîgi ėi ṡa hal-
ne' At̄a ėi ṡînîł'a'.
37 Ado At̄a ṡînîł'a'îgi t'a
bîh ṡa holne'; bîžîh ṅîdîh
t'ahdo dadohts'iṅh dah, în-
dah ažnolnînîgi ṅîdîh do da-
ŏłtsėh' dah.
38 Ado bîzad ėi do nîħiyî'di
daholoṅ' dah, ėi'baṅh yînîł-
a'îgi do daŏhdlaṅ' dah.
39 Diyîn beh-ak'ėaṡcîn'îgi
biyî' hažo'ogo hadadoħ'iṅ', ėi
beh hol'āgo inah' nîħė holoṅ
danohsîn, ako t'a ėi t'aałtso
ṡa halne'.
40 Ako nîħi do ṡadanohkāh
dah, inah' nîħė dahodolėł' ṅî-
dîh.
41 Dîneh bîts'aṅdeṅ do ṡa
ha'nih' dah.
42 Ṅîdîh nîħėha'sîn God
yeh ayoio'o'ṅi'ni do nîħiyî'
daholoṅ' dah.
43 Ṡît̄a bî'żî' beh niyah' ako
do dasînoh'sîn dah; ła'dah
t'a bîh bî'żî' yeh niyāgo în-
dah ėi dadî'no'siṅł.
44 Ha'at'ėgoṡaṅ' dėidoh-
dlāṅł îł-î'liṅ aħa'dėnîdzîn'îgi;
ako îł-î'lîn'îgi God t'ėyah bî-
ts'aṅdeṅ ėi do danohsîn dah.
45 Ako At̄a bîc'îṅ' beh nîħa
hoždolnih t'ado daṡohṅî'ni,
t'ała'i ėi nîħa halnî', Mozes
ba'daino'łih'îgi ṅîdîh.
46 Hálah, Mozes dėisoh-
dlāṅdgo t'ėyah, ṡîh do' da-
ṡoh-dlāṅd dolėł ṅît'eṅ, há-
lah, ėi ṡė ak'ėaṡcîṅh ėi' beh
at'eh.
47 Ṅîdîh yeh ak'ėaṡcîn'îgi
do daŏhdlāṅgo, a'koṡaṅ' ha'-
at'ėgo sîzad dėidohdlāṅł?

WOLT̄A'I 6.

1 Ado ėi' bîk'îjîṅ' Jesus
dahdiyah Galîli be'ek'îdt tse'-

nago, ėi Taibirias be'ek'îdt
at'eh.
2 Ado t'aiyîsi ayoi ażnė-
lāṅgo hakē dayikai, hálah,
nał'ni bandat'înîgi ayoat'ė
ba a'jilago dayiłtsaṅh' ėi' bî-
nina.
3 Ado Jesus dzîł bîġāṅgo
ajiyah ado a'kwi hodahoł-
āhîgi bîł ṅîdziztāṅ ṅît'eṅ.
4 Ako hat̄îs-a'desdza beh
bėha'ni'hi Juz ba' ałk'eh ada-
doziṅł ėi aṅa'ni hadzih.
5 Ako Jesus jîdėiṅ'go t'o-
ahojîyu'i hac'îṅ' jokāhgo dził-
tsaṅh, ado Fîlîp abîżdi'nid,
Hādeṅšaṅ' bāh ṅîdahidil'-
nigo ako di dėidoyiṅł'?
6 Ako di t'o hożnt̄ah bîni-
yeh ahojînîh, hálah, ażdonîł'-
îgî ėi t'a hoh hoł bėho'zîn
ṅîdîh.
7 Fîlîp ahodi'nid, Bāh t̄a'din
do'ba'aṅ naki bēso baṅh-î-
liṅ'go ṅîdîh do bīġah dah,
t'ała'i ṅîtîn'îgo ałc'iṅdîgo ba'-
istsōdgo ṅîdîh.
8 Hodahoł'āhîgi ła' Andrew,
Saiman Piter yîł haāżîgi
ahodi'nid:
9 Kwi aṡki lė'i tl'oh-nadāṅ
łės'an aṡdla'go nė'jah, ado łō
ałts'isîgi ałdo' naki': ṅîdîh
ėiṡ akoż'nė'lāṅgo honėl'āṅ
dolėł?
10 Ado Jesus adi'nid, Dîneh
t'aałtso dabîdî'nołbîn, ako ėi
haz'an'îgi tl'oh t'oahayui yîl-
āh, ako dîneh dînezbîn'îgi
aṡdla'di milgo a'nėlt'e'.
11 Ako Jesus łės'an yēnî'
nė'dinîlgo ako yîk'î sodol-
ziṅd, ado hodahoł'āhîgi ba-
dziznîl, ako ėi hodahoł'āhîgi
dadînezbîn'îgi yadayiznîl,
ado łō ałdo' t'a yeh hwih da-
dolėłgo.
12 Ado ṅîdanicādgo hoda-
hoł'āhîgi abîżdi'nid, Ṅîṅest̄i'-
îgi ṅî'dahó'łah, t'a bo'oh'îgi
do yoadolts'îł dah.
13 Ėi' bînina a'ła-a'dayilah,
tl'oh-nadāṅ łės'an aṡdla' ṅî-
dahast̄i'go bo'oh dajîyaṅ'îgi,
ako ts'izîs nakits'ādahgo bī
ha'dadė'biṅd.
14 Ado Jesus dîneh t'aałtso
bînał alî'lė yanayāgo adadi'-
nid, Di t'aani ahodoni'łi-ya-
halne'i at'îṅ laṅh', nahasdzaṅ
bîkāgi dogał ha'nîh yēnî'.
15 ¶ Ako t'a adzi'li beh
a'lāhgo-nat'āni adahożdolił'-
go Jesus bîł bėho'zîngo ėi'
bînina t'asa'ha dzîłgo anā-
nadzah.
16 ¶ Ako k'adt i'i'aṅgo ho-
dahoł'āhîgi be'ek'îdtgo yî'kai.
17 Ado tsîn-naėł bih jokai, a-
do tse'na Kapernėam bîc'îṅ'-
go jî'kai, ako cahołṅėl'go ado
Jesus t'ahdo ha yiġāh dah.
18 Ako ayoat'ėgo dėyolgo
t̄oh yîlk'ōł sîliṅ'.
19 Ako t̄a dats'i, din dats'i
tsîṅ-sîtaṅ bīġahgo dajîł'ėł'go
Jesus t̄oh yîkā yîgał'go da-
dziłtsaṅh', ado tsîn-naėł yîc'-
îṅ' yîgał'go, ado bîk'ė hołyė
dahazliṅ'.

20 Ṅîdîh ako ahodi'nid, Ṡîh
aṡt'iṅh, t'ado ṅî'dałdzî'di.
21 Ako ado bîł ya'adat'ėh'-
go tsîn-naėł bih jiyah, ado
t̄'ahāgo kė'yahjîṅ' dzîdeskai'-
îgi jî'kai.
22 ¶ Ado biska'ni be'ek'îdt
yo'nandi nazîṅh yēnî' a'kwi
tsîn-naėł a'dadîṅgo dadził-
tsaṅh', hodahoł'āhîgi yih yi-
kai ṅît'eṅîgi t'ėyah, ado Je-
sus hodahoł'āhîgi tsîn-naėł
do bîł bih jokai dah, ako ho-
dahoł'āhîgi t'ėyah t'asa'ha
dahdikai:
23 Boholni'hi sodolzîn do'-
bîk'îjîṅ' bāh dajiyāṅ yēṅgi,
tsîn-naėł ła' Taibiriasdeṅ nî-
ħez'ēl ṅîdîh.
24 Ako a'kwi jîl'āhîgi, Jesus
ado hodahoł'āhîgi ałdo' do
akwe'e nakai'go dėyīnīgo, bîh
ałdo' t'aałtso bîł dahdadiēl,
ado Kapernėamdi yî'kai Je-
sus yî'kadant̄ago
25 Ado be'ek'îdt yo'nandi
hak'îdaskaigo adahodi'nid,
Na'ntîni ha'daṅṡaṅ' kwe'e
yîniyah?
26 ⁏ Jesus anāhodo'nidgo
anîh', T'aani, t'aanigo a'nîħi-
dîṡnîh, Nîħi ha'daṡînot̄ahîgi
ėi nîħinał alî'lė banîsėyah'-
îgi do bîniyė' dah, ṅîdîh, há-
lah, bāh daŏyāṅgo ado ṅîda-
nocādîgi ėi t'ėyah bîniyeh.
27 C'iyaṅ ana'diṅhîgi t'ado
bîk'e ṅîdałnîṡi, ako c'iyaṅ do-
a'dodiṅłîgi, hol'āgo inah bih
yî't'i'i, ėi Dîneh Bayîżci'ni
nîħaidîdoāł, ėi'baṅh God At̄a
beh-ėho'zîni yeh hak'i-a'zoh.
28 Ako adahodinid, Ha'a-
t'iṡaṅ' bandikāh ako ṅîdadil-
nîṡ God bî nānîṡ'îgi?
29 Jesus anāhodo'nidgo
hac'îṅ' hadzī, Ėi hoh hodėl-
a'îgi daŏhdlāṅh, ako ėi God
bîh nānîṡ at'eh.
30 Ako ėi'baṅh adahodi'nid,
Ha'at'iṡaṅ' beh-ėho'zîni ṡiṅ
beh, nîħinał adilił'go danidi-
dlāṅł; ado ha'at'iṡaṅ bandi'-
nał?
31 Danîħit̄a yēnî' halgaigi
ṅîdakai yēṅdaṅ man'na da-
yi'yān: t'a beh-ak'ėaṡcîn
nēgi at'ėgo, ėi ya'dîłħîł biyî'-
deṅ bāh baznîł'tsōd dėido-
yiṅł'go bîniyeh.
32 Ako Jesus anāhodo'nid,
T'aani, t'aanigo anîħidîṡnîh,
Mozes ėi do ya'dîłħîł biyî'-
deṅ bāhîgi nîħa'nîłtsōd dah,
ṅîdîh ṡît̄a ėi t'aani bāh ya'-
dîłħîł biyî'deṅ nîħa'nîłtsōd.
33 Hálah di God bîh bāh
at'eh, ėi hoh ya'dîłħîł biyî'deṅ
bîdayah'îgi ado nîhokā dîneh
inah yėidiāhîgi.
34 Ado adahodi'nid, Bohol-
ni'hi, hol'āgo di bāhîgi nîħa
iyiłtsōd.
35 Ado Jesus anāhodo'nid,
Ṡîh ėi bāh beh-inan'îgi nîṡ-
łîṅh', t'a-ħai'-dah ṡadogał'îgi,
ėi do dîcîn nādodlėł dah, ado
t'a-ħai'-dah ṡodlan'îgi ėi do
dîbā nādodlėł dah.
36 Ṅîdîh a'nîħidîṡnîh, Nîħi

ałdoʻ dasołtsaṅh' ṅîdîh do
daʻohdlāṅ dāh.
37 T'aałtso Aīa ṡayidiāhîgi
ėi ṡahakāh, ado t'a-ħai'-dah
ṡażniyah ṡiṅ ėi t'aiyîsi do
No'wehjîṅʻ, hodoṡ'neʻ at'ė
dah.
38 Hálah, ya'dîłħîł biyîʻdeṅ
hadayah do t'a ṡîh īnîsînîgi
adeṡnił bîniyė' dah, ṅîdîh ṡî-
nîł'aʻîgi īnî'zînîgi ėi adeṡnił
bîniyeh.
39 Ado di ėi ṡînîł'aʻîgi
īnî'zînîgi at'eh, t'a Ayeʻ dził-
tsan'îgi ado jodlan'îgi ėi
t'ėyah hol'āgo inah beh ho-
loṅ, ado ninîłkāṅdi nāhodî-
deṡłāł.
40 Ado di'di Aīa ṡînîł'aʻîgi
īnî'zînîgi at'eh, ėi t'aałtso
ṡażnînîl'îgi do łaʻ yo'adeṡt'ėł'
dah, ṅîdîh ninîłkāṅdi nābîdî-
deṡłāł.
41 ¶ Ako Juz honina ałc'îṅʻ
ya'dalīiʻ t'a dabiyîʻîdi, hálah,
Ėi bāh ya'dîłħîł biyîʻdeṅ ni-
yah'îgi aṡt'îṅh, jîni'go ha-
dzodzi ėi'baṅh.
42 Ako adadi'nid, Daʻ di'îṡ
do Jesus at'iṅ' dah? Jo'zef
biyeʻ, bîżeʻe ado bîmah bė'-
dahonilzîn'îgi? Haʻat'ėgo-
ṡaṅʻ a'ko Ya'dîłħîł biyîʻdeṅ
hadayah', jînîh?
43 Ako ėi'bînina Jesus anā-
hodoʻnidgo hadzi hac'îṅʻ:
T'ado t'a nîħiyîʻîdi sād nîħi
aġa'ni.
44 Dîneh do łaʻ ṡadogał' dah,
Aīa ṡînîł'aʻîgi ėi ṡîc'îṅʻ ko'ho-
lago t'ėyah, ado ninîłkāṅdi
nāhodîdeṡłāł.
45 Ahodoniłi - yadahalneʻi
yîk'îdėzoh': Ado ėi t'aadzîł-
tsoh God bîts'aṅdeṅ ṅî'da-
hodî'notiṅł ako dîneh t'aałtso
Aīa dėyîdizts'aṅʻîgi ado iʻda-
hoł'aṅʻîgi ėi ṡahakāh.
46 Łaʻdah dîneh do Aīa yi-
yiłtsaṅ' dah, God bîts'aṅdeṅ
naġah'îgi ėi t'ėyah Aīa yiyił-
tsaṅh'.
47 T'aani, t'aanigo a'nîħi-
dîṡnîh, T'a-ħai'-dah ṡodlan'-
îgi ėi hol'āgo inah beh ho-
loṅ.
48 Ṡîh ėi bāh beh inan'îgi
nîṡłîṅh'.
49 Nîħiīa yēnîʻ halgaigi
man'na dayi'yāṅ ako ėi da-
neznah'.
50 Di'di ya'dîłħîł biyîʻdeṅ
bāh bîdayah'îgi at'eh, ako
ėi'di dîneh yiyiyaṅʻiṅ do da-
dotsał' dah.
51 Ṡîh bāh ħînan'îgi nîṡ-
łîṅh', ėi ya'dîłħîł biyîʻden bî-
dayah'îgi; ado dîneh t'a-ħai'-
dah yiyiyaṅ'go ėi hol'āgo
ħînā dolėł, ako bāh ādeṡ'āłîgi
ėi sîtsîṅʻ at'eh, ako t'a ėi nî-
hokā dîneh beh dajinā dolėł
bîniyeh.
52 ¶ Ako Juz ėi' bînina do
bîł dahożoṅ'go ał'c'îṅʻ ya'dał-
īiʻgo adanîh, Haʻat'ėgoṡaṅʻ di
dîneh t'a bîh bîtsîṅʻ nîħadoł-
tsoł'go dadidiṅł?
53 Ako Jesus ahodi'nid,
T'aani, t'aanigo a'nîħidîṡnîh,

Dîn̈eh Bayîżci'ni bîtsîn̈' do
daŏyān̈go ado bîh dîł do
daŏhdlan̈'go ako inah nîh̄i-
yî'di at'dîn.
54 T'a-h̄ai'-dah sîtsîn̈' yiyi-
yan̈ śin̈, ado śîh dîł yodlan̈ śin̈
ėi hol'āgo inah beh holon̈,
ado ninîłkān̈di nāhodîdeśłął.
55 Hálah, sîtsîn̈' ėi t'aani c'i-
yan at'eh, ado śîh dîł ėi t'aa-
ni yîdlan'îgi at'eh, ėi'ban̈h.
56 T'a-h̄ai'-dah sîtsîn̈' yiyi-
yan̈ śin̈ ado śîh dîł yodlan̈ śin̈
t'a ėi śiyî'di hojîlon̈, ado śîh
hayî'di honîśłon̈'.
57 Ado t'a Aīa h̄înan'îgi
śînîł'a', ado Aīa beh h̄înîś-
nah', t'a akot'ėgo t'a-h̄ai'-dah
śiyan̈'îgi t'a ėi śė h̄înā dolėł.
58 Di'di ėi ya'dîłh̄ił biyî'den̈
bāh bîdayah'îgi at'eh: danî-
h̄iīa yēnî' man'na dayi'yan̈
ako ėi daneznah', di'di do
akot'ė dah, t'a-h̄ai'-dah di
bāh yiyiyan̈'îgi ėi hol'āgo
h̄înā dolėł.
59 Di beh nażnîtîn'go Ka-
pernėamgi a'ła-na'adlėh-ba'-
kîn go'ne' hadzisdzī.
60 ¶ Di' bînina hodahoł'āh-
îgi łan̈h dėidizts'an̈go ada-
di'nid, Di ah̄a'nîn'îgi t'aiyîsi
nantl'ah, h̄ai'śan̈' bîł bėho'zîn
dolėł?
61 Ado Jesus t'a hoh hayî'-
di hoł bėho'zîngo, ėi hoda-
hoł'āhîgi do bîł dahożon̈'go
ał'c'în̈' ya'dałīi'go abîżdi'nid,
Da' di'îś bîk'ė do nîh̄ił daho-
żon̈' dah?
62 Ako ha'at'ėgośan̈' dolėł
Dîneh Bayîżci'ni de'go yî-
gał'go daołtsan̈'go atsė'dan̈
sîda n̈ît'en̈ yen̈'go?
63 Nîłc'îh Diyîni ėi inah
ił'in̈h', ats'is ėi t'ado ił'ī'ni
dah, sād beh nîh̄ic'în̈' yaś-
īi'îgi ėi Nîłc'îh Diyîni adat'eh
ado inah adat'eh.
64 N̈îdîh nîh̄i ła' do daŏh-
dlan̈' dah, hálah, Jesus ho-
dėyāden̈ dodajodlan'îgi bîł
bėho'zîn ėi'ban̈h, în'dah ła'
dîneh yahodołīėłigi ałdo' hoł
bėho'zîn.
65 Ado ażdi'nid, Di' bînina
anîh̄idi'nid, dîneh do ła' śa
doga'h̄i dah, Śîīa bîk'ehgo
śażniyāgo t'ėyah.
66 Ado ī'dan̈ hodahoł'āhîgi
lan̈'i na't'an̈ dahna'h̄îdikai
ado t'ado hoł nādeskai dah.
67 Ako Jesus hadzigo anîh',
nakits'adahîgi bîc'în̈': Da' nî-
h̄i'îś ałdo' sîts'a'-dohkāh?
68 T'a a'ko Saiman Piter
ahodi'nid, Boholni'hi, h̄ai'śan̈'
bîc'în̈' dikāh, nîh hol'āgo inah
sād nė holon̈?
69 Ado nîh̄i da'idlān̈h ado
t'aiyîsi nîh̄ił bėdaho'zîn nîh
t'aani Christ nî'lîn̈h, God h̄î-
nan'îgi biye'.
70 Jesus anāhodo'nid, Da'
śîh'îś do na'nîh̄idinîl dah ėi
nakits'adah nołt'ėgo? ado nî-
h̄i ła' bī-inî'zini no'łîn̈h'?
71 Ako ėi Judas Îskariat,
Saiman biye' a'bîjînîh, hálah,
t'a ėi dîneh yahodołīėł ėi'-

baṅh; ado ėi nakits'adahîgi
ła' at'îṅh.

WOLT̄A'I 7.

1 Ako'dza do'bîk'îjîṅ' Jesus
ṅînājîdāh Galîligi, Judiagi
ėi do t'a'k'adt jîdėyā dah,
hálah, Juz dahodiyilyėł da-
ho'nîh ėi'baṅh.
2 Akohgo Juz bîh Ca'ha'-
ohgi a'dadoziṅł k'adeṅ ba-
holżiś.
3 Ėi'baṅh bîł hajijė'îgi ada-
hodi'nid, Kodo Judiago dah-
dināh ako nîdahoł'āhîgi ałdo'
bananînāhîgi dėidołtsėł bî-
niyeh.
4 Hálah, dîneh ła'dah do
nėnîł'îṇ'go yanaġā dah śė-
ho'zîn dolėł nî'zîngo, ako
di'di bānanînāgo t'a yît'îni
t'aadzîłtso dahanał bānanî-
nāh.
5 Joh, bîł hajijė'îgi ṅîdîh
ałdo' do dahodlaṅ' dah, ėi'-
baṅh.
6 Ado Jesus ahodi'nid, Śîh
t'ahdo śa holżiś' dah, ṅîdîh
nîhi ėi t'a holżîśgi danîhah'.
7 Nîhokā dîneh ėi do nîhi
jo'łā dah, ṅîdîh śîh t'ėyah
daśîjo'łah' hálah, adanîł'îgi
baṅhîgi at'ėgo ėi bahaśne'
ėi'baṅh.
8 Nîhi adaaziṅdgo dahdoh-
kāh: śîh t'ėyah do k'adt adaa-
ziṅdgo déyā dah; hálah,
śîh t'ahdo ājîṅ' śa'ahalżiś'
dah ėi'baṅh.
9 Ako di sādîgi beh hac'îṅ'
hadzodzi'go t'a Galîligi ṅîjî-
ġa ṅîṭ'eṅ.
10¶ Ṅîdîh bîł hajijė ėi adaa-
ziṅdgo ėîkai, ado hoh ałdo'
t'a nażnt'îngo akōṅ jîniyah.
11 Ako adaaziṅdgi Juz ha'-
dahodez'iṅ'go a'daṅîh, Hādî-
śaṅ' ṅîjîġāh?
12 Ako dîneh bît̄ahgi hā
ya't̄i': ła' adaṅîh, Dîneh ya'-
at'ėhi jîlîṅh, ṅîdîh nāna'ła'
ėi adaṅîh, Dodah, dîneh bîn-
jîlo'.
13 Ako ṅîdîh dîneh ła'dah
do t'a yît'înîgo hā ṅî'dat'iṅ
dah, Juz bėdadzîl'dzîtgo ėi'-
baṅh.
14 ¶ Ako adaaziṅd ałni'gi
holżîśgo Jesus bī-sohodîzîn-
kîn go'ne' yah ajiyah ado
nazneztaṅ.
15 Ado Juz t'o-bîł-adahayu'i
ako adadi'nid, Ha'at'ėgośaṅ'
di dîneh naltsos bîł bėho'-
zîn, śāṅ t'ado yîhoł'āṅ dah.
16 Jesus hananadzi'go aho-
di'nid, Śîh na'ntîn'îgi do t'a
śîh dah, ṅîdîh śînîł'a'îgi ėi
bîh.
17 Ako dîneh t'a-ħai'-dah
ła' yîk'ehgo naġāgo na'ntîn'-
îgi bîł bėho'zîn dolėł, God
dats'i bîts'aṅdeṅ, doda'i, t'a
śînik'ehîgi dats'i adîśnîh'.
18 T'a-ħai'-dah a'da yajîl'-
t̄i'îgi ėi t'a hoh ayoat'ė deś-
łėł dzînî'zîn: ṅîdîh t'a-ħai'-
dah bînîł'a'îgi baha'nih dolėł
nî'zînîgi ėi t'aani'go at'eh,
ado baṅhîgiat'ė biyî' at'dîn.

19 Da' Mozesîś bîk'eh-aho-
ni'łi do nîħa yîdînîāṅ dah?
ṅîdîh ėi bîk'eh-ahoni'łi do
bîk'ehgo nahkai dah. Ha'-
at'iśaṅ' bîniyeh ako daśîdi-
yołħėł'go ban'daht'îṅh?
20 Ako dîneh'îgi anādaho-
do'nidgo hac'îṅ' hadasdzi,
Nîłc'îh-bī-inî'zini nîyî'di ho-
loṅ laṅh', ħai'śaṅ' ako nį'nîł-
ħiṅ'go yan'dat'îṅh?
21 Jesus hananadzi'go aho-
di'nid, T'ała'i banîsėyah ado
t'aanołtso t'o-nîħił-adaha-
yu'i.
22 Di'baṅh Mozes aṅh-na'-
ħînîlgîś nîħa yîdînîāṅh, (há-
lah, do Mozes bîts'aṅdeṅ dah,
ṅîdîh da'aṫa yēnî' bîts'aṅdeṅ
ėi'baṅh;) ako nîħi haayiṅh'-
jîṅh bîyî' ṅîdîh dîneh baṅh
ṅîdaħînołgîś.
23 Ako dîneh haayiṅh-jîṅh
bîyî' haṅh na'ħîneśgîżgo Mo-
zes bîts'aṅdo bîk'eh-ahoni'łi
do bîts'ażdokāh dah bîniyeh,
da' haayiṅh'-jîṅh bîyî' dîneh
hażo'o na'bîdilzah'îgiś baṅh
śic'îṅ' do nîħił dahożoṅ' dah?
24 Î'nolnîn'îgi t'ėyah bî-
k'ehgo t'ado ṅîtsî'dahƙesi, lė-
doł't'e'go t'ėyah bantsî'dah-
ƙes.
25 ¶ Ako ła' Jerusalemdoîgi
adadi'nid, Da' di'îś do daz-
diyołħėl'go ban'dajît'înîgi
at'iṅ' dah?
26 Ako ṅîdîh do bîłyēgo
yał'ṫi', în'dah t'ado bîc'îṅ'
hadzi'i dah. Da' bî'daholnih'-
îgiś di t'aani Christ at'iṅgo
bîł bėdaho'zîn?
27 Joh di dîneh naġādeṅ
nîħił bėdaho'zîn; ṅîdîh Christ
niyāgo, niyādeṅ dîneh ła'i
ṅîdîh do bîł bėdaho'zîn dah
dolėł.
28 Ado bī-sohodîzîn-kîn go'-
ne' Jesus nażntîn'go yė'go
hadzodzi'go ajînîh, Śė'daho-
nohsîn, ado naśādeṅ ałdo'
nîħił bė'daho'zîn; do t'a śî'ni-
k'eh niyā dah, ṅîdîh śînîł'a'-
îgi ėi t'aani'go at'eh, ako ėi
do bė'dahonohsîn dah.
29 Ṅîdîh śîh hwė'hasîn:
hálah, śîh bîts'aṅdeṅ naśah'
ėibaṅh; ado ėi śînîł'a'.
30 A'kohgo hoł ṅî'dadidîł
danizin', ṅîdîh dîneh t'ado
hwiłtsōdi dah, hálah, t'ahdo
ajîṅ' ha ahalżiś' dah ėi'baṅh.
31 Ado t'oahayui dahos-
dlāṅdgo ado adanîh, Da'
Christ niyāgoś di dîneh bî-
lāhgo alî'lė yandogał'?
32 Ako dîneh akot'ėgo ha
ya'dałṫi'go Fe'rîsiz dėyîdiz-
ts'aṅ, ado Fe'rîsiz în'dah
alāṅjîṅ' nādailnîṅ'hi bîł ėi
yah-ada'ini'łi adės'a' hoł ṅî'-
dadodîłgo bîniyeh.
33 Ako Jesus ahodi'nid, T'a
aħa'nîjîṅ' nîħił honîśłoṅ', ako
în'dah śînîł'a'îgi bîc'îṅ' ṅî'-
deśdał.
34 Ha'daśînohṫa dolėł ṅîdîh
dośîk'îdadohkah'dah, ako na-
śādi t'ėyah do dadohkah' dah.
35 Ako Juz t'a bîh ał'c'îṅ'

ya'dalt̄i'go adadi'nid, Hāgo-
ṡań' dogał'go do bîk'îdadi-
kah' dah, da' t̄a'daŏskaiîgiṡ
bît̄ahgo jîdogał', ādi ał'ań
dadîne'e nażntîn dolėłgo?
36 Ako ańa'nîn'îgiṡań'
ha'at'î olyeh, Ha'daṡînoht̄a
dolėł ńîdîh do ṡîk'îdadohkah'
dah, ako naṡādi ėi akōń do
dadohkah' dah?
37 ¶ Ado adaazińd bīġah
ninîłkāńgo, ėi bîjîńh ayoat'ė
bana'asdē, Jesus sîziń'go ado
yė'go hadzi'go anîh Dîneh
t'a-ńai'-dah ła' dîbā nîliń'go
bî'nidi ṡadogał ado adodlińł.
38 T'a-ńai'-dah ṡodlan'îgi
diyîn beh-ak'ėaṡciń'go adi'-
nidîgi giat'ėgo ėi biyî'deń
inah-t̄òh ha'dazliń' dolėł.
39 (Ako di Nîłc'îh Diyîni
ba hadzodzi', dahodlan'îgi
badîdot'ałī: hálah, Nîłc'îh
Diyîni t'ahdo adeń ādėt'āh
dah, ado Jesus t'ahdo ayo-
at'ėi abîdîlneh' dah ėi'bańh.)
40 Ėi' bînina dîneh t'oaha-
yui di'di ańa'nîn'îgi dazdiz-
ts'ańgo adażdi'nid, T'aiyîsi
t'aani di Ahodoni'łi-yahalne'i
at'eh lańh'.
41 Nāna'ła' ėi adanîh, Di'di
Christ at'eh, ńîdîh ła' ada-
nîh, Da' Christîṡ Galîlideń
dogał?
42 Da' dōṡ diyîn beh-ak'ėaṡ-
cîn'îgi ani' dah, Christ ėi Dė-
vîd bîts'ańdo oci'łi jîlîńh ado
Bethlîhem kîn-hal'ādo, t'a a'-
kwi Dėvîd kė'hat'iń ńît'eń?
43 Ako dîneh'îgi honina t'a
ał'ań ńîtsî'dakesgo ya'dałt̄i'.
44 Ako ła'îgi hoł ńîdadidîł
daniziń ńîdîh dîneh t'ado
hwiłtsōdi dah.
45 ¶ Ako yah-ada'ini'łi ėi
alāńjîń' nādaiłnîń'hi ado Fe'-
rîsiz yana'kaigo adabîżdi'-
nid, Ha'at'ėgoṡań' t'ado bîł
na'nohkai dah?
46 Yah-ada'ini'łi anādado'-
nid, Dîneh t'ahdo kot'ėgo
yałt̄i'îgi dah.
47 Ako Fe'rîsiz anādahodo'-
nid, Da' nîńi'îṡ ałdo' nîńî' dî-
not'ā?
48 Da' bîdaholnih'îgi ado
Fe'rîsiziṡ ła' dabosdlāńd?
49 Ńîdîh di dîneh bîk'eh-
o'o'ni'łi do bîł bėdaho'zînîgi
dabîdėdzī.
50 Nîkodi'mas, (ėi tl'ėgo Je-
sus yaniyah'îgi,) ła' at̄ah jî-
liń'go abîżdi'nid,
51 Da' nîńi bîk'eh-o'o'ni'łiîṡ
dîneh ła'dah t'ahdo yîdi-
ts'îńgo ado anî'łîgi t'ahdo
behozińh'go ya'nîhwiāh?
52 Ėi t'aałtso anādahodo'-
nidgo hac'îń' hadasdzī, Da'
nîh'îṡ ałdo' Galîlideń nî'lîńh?
hāîssid în'dah dî'nîiń, hálah,
Galîlido ahodoni'łi-yahalne'i
do halėh' dah.
53 Ako dîneh t'aadzîłtso da-
haġan'go t̄ādzoskai.

WOLT̄A'I 8.

1 Jesus daṡdiyah dzîł A'lî-
vet bîc'îń'go.

2 Ado t'aiyîsi abî'nîgo bī-
sohodîzîn-kîn biyî' go'ne'
anādzodzah, ako dîneh t'aał-
tso hahaskai, ado dzînez-
dāgo ado nazneztāṅ.
3 Ado ak'îdaałci'i în'dah
Fe'rîsiz ėi asdzanî ła' adîlė'-
go bîk'îdadzîskai'îgi yîł ha
ikai ado ałni'gi dayînesdāgo,
4 Adahodi'nid, Na'ntîn'i di
asdzanî ts'îde adîleh yanaġā-
go ṅî'dadiltiṅh.
5 Joh, Mozes bîts'aṅdo bî-
k'eh-o'o'ni'łi yeh nîħił holne'
akodat'înîgi bîł nîzdolnił; ṅî-
dîh nîh'śaṅ' ha'at'i dînîh'?
6 Di yeh hodantahgo ada-
hodi'nid, beh hak'îdahoździāh
bîniyeh. Ṅîdîh Jesus ya
a'dzidzāgo łėż bîkāgi ha'la'
beh adzî'zoh, t'ado dzîdiz-
ts'aṅ dah nahalîngo.
7 Ako t'a ṅî'dahodîł'kîdtgo
nîżdi'na'go abîżdi'nid, T'a-
ħai'-dah ėi nîħitahgi baṅhî-
giat'ė biyî' at'dînîgi ėi ha'nî-
di atseh di asdzanî tseh yeh
nė'dîdołnił'.
8 Ado ya anādzidzāgo łėż
bîk'i nājîścîṅh.
9 Ako dėyîdizts'aṅ'îgi t'ała'i
ṅîtîn'îgo c'ėheskai, (alaṅjîṅ'-
îgi atseh' ado ts'îde akedeṅ-
îgi beh nîholżiż:) ako Jesus
t'ėyah akwe'e, în'dah asdza-
nî yo'ne' ałni'gi sîziṅ'go.
10 Ado Jesus na'di'na'go
t'ado yiyiłtsa'ni dah, ei as-
dzanî t'ėyah, ado ayîdi'nid,
Asdzanî, hājîśaṅ' nîk'îdaha'-
āhîgi? Da' dîneh'îś do ła'-
dah nė'nîst'iṅd dah?
11 Ako ajînîh, At'dîn dîneh,
Boholni'hi. Ado Jesus ahodi'-
nid, Śîh ałdo' do na ṅî'deś-
t'iṅł dah: nîlāh dahn'didāh,
t'ado baṅhîgi anānt'îni.
12 ¶ Ako Jesus hanānadzi'-
go ahodi'nid, Nahasdzan bî-
kāgo dîne'e ba' adîndi'ni nîś-
łîṅh, t'a-ħai'-dah śîkē naġāh-
îgi ėi do cahałħėłgo naġā
dah dolėł, ṅîdîh inah beh
adîndi'ni hwė holoṅ' do.
13 Ėi'baṅh Fe'rîsiz adaho-
di'nid, Nîh, t'a nîh a'dahol'ne',
ako hŏlne'îgi do t'aani dah.
14 Jesus hadzīgo anāhodo'-
nid, T'a śîh a'dahaśne' ṅîdîh
haśne'îgi ėi t'aani at'eh: há-
lah, niyādeṅ în'dah déyāgo
ałdo' śîł bėho'zîn ėi'baṅh;
ṅîdîh niyādeṅ ado déyāgo
do nîħił bėdaho'zîn dah.
15 Nîħi ats'is bîk'ehgo t'ė-
yah ban'daht'îṅh, ako śîh do
dîneh bėnîśt'iṅ dah.
16 Ṅîdîh bėnîśt'iṅgo bėnîś-
t'i'ni ėi t'a'ani; hálah, śîh do
t'asa'ha dah, ṅîdîh śîh în'-
dah Ata śînîł'a'îgi śîł holoṅ.
17 Ado nîħi bîk'eh-o'o'ni'łi
ałdo' biyî' beh-ak'ėaścîṅh, ėi
dîneh ṅîdîlt'ėgo halne'go ėi
t'a'ani.
18 Śîh ėi t'a śîh a'dahalne'î-
gi aśt'îṅh, ado Ata śînîł'a'îgi
ėi ałdo' śa halne'.
19 Ako adahodi'nid, Hādi-
śaṅ' nîta? Jesus anādo'nid,

Ṡîh' ṅîdîh do ṡė'dahonohsîn
dah, ako ṡîta ałdo' do bė'da-
honohsîn dah; ṡė'dahonoh-
sîngo t'ėyah ṡîta ałdo' bė'da-
honohsîn do ṅît'eṅ.
20 Di sādîgi bēso-ba'-kîn
go'ne' Jesus yeh hadzī, bī-
sohodîzîn-kîn biyî' go'ne' na'-
ntîn'go: ako ṅîdîh dîneh do
ła'dah hołtsōdi dah, hálah,
t'ahdo ajîṅ' ha ahalżiṡ' dah
ėi'baṅh.
21 Ako Jesus anāhodo'nid,
Ṡîh, ṡa' hont'i'go déya'go ado
nîṅi hadaṡînohta dolėł, baṅ-
hîgi-at'ė t'a danîṅiyî'go da-
dî'noṅhnėł: déyah'ago do
akōṅ dadohkah' dah.
22 Ako Juz adadi'nid, Da'
t'āṡ hoh az'diyolyėł? Hálah
déyah'ago do akōṅ dadoh-
kah' dah, jîdi'nid ėi'banh.
23 Ako abîżdi'nid, Nîṅi yo'-
iyahdi dano'łîṅh; ṡîh t'ėyah
yo'dahdeṅ: nîṅi nîhokādeṅ
dano'łîṅh ṡîh t'ėyah do nîho-
kādeṅ dah.
24 Ėi'baṅh a'nîṅidîṡnîh,
baṅhîgiat'ė t'a danîṅiyî'go
dadî'noṅhnėł, hálah, do daŏh-
dlāṅ dah ṡîh aṡt'iṅgo, ako
baṅhîgiat'ė t'a danîṅiyî'go
dadî'noṅhnėł.
25 Ado ėi adahodi'nid, Hai'-
ṡaṅ' ant'îṅh? Ako Jesus
ahodi'nid, Ts'îde atsė'daṅ
a'nîṅidîṡnîh yēnî' t'a ėi.
26 Laṅ'i beh nîṅic'îṅ' ha-
desdzîh ado beh nîṅa ṅî'-
deṡt'iṅli holoṅ: ṅîdîh ṡînîł-
a'îgi ėi t'aani; ako ėi bîts'aṅ-
do dîsets'aṅ'îgi ėi nîhokā dî-
ne'e beh bîc'îṅ' yaṡti'.
27 Ako Ata ba yajîł'ti'go
ėi t'ado yîk'îdaditāṅ dah.
28 Ako Jesus ahodi'nid, Dî-
neh Bayîżci'ni dahdahidoł-
t'e'go ako în'dah ṡîh t'a ėi
aṡt'iṅgo nîṅił bė'dahodoziṅł,
ṅîdîh do t'a ṡî'nik'eh bana'ṡā
dah; ṡîta yeh nasîneztaṅ'îgi
bîk'ehgo di beh yaṡti'.
29 Ado ṡînîł'a'îgi ėi ṡîł ho-
loṅ: Ata ėi do sîts'aṅdi naġā
dah, hálah, t'aa'łajîṅ' bîł ya'-
at'ėhîgi t'ėyah bana'ṡah ėi'-
baṅh.
30 T'a di beh yajîł'ti'go laṅ'i
dahosdlāṅd.
31 ¶ Ako Jesus ėi Juz da-
hosdlāṅdîgi abîżdi'nid, Sîzād
t'ėyah bîk'ehgo wohkāhgo
ako în'dah t'aani ṡîdahoł'āhi
dano'łîṅh.
32 Ado t'aani'ni nîṅił bė'-
dahodoziṅł, ado ėi t'aani'ni
nîṅė' dėdîdocîł'.
33 Ako anādahodo'nid, Nîṅi
Ėbraham ba'ałcîni danidlîṅh,
ado t'ado dîneh bî nalte' da-
nidliṅ ṅît'eṅîgi dah, a'koṡaṅ'
ha'at'ėgo nîṅė' dadîdocîł' dî-
nîh'?
34 Jesus anāhodo'nid, T'aa-
ni, t'aanigo a'nîṅidîṡnîh, t'a-
ṅai'-dah baṅhîgi ani'łi t'a ėi
baṅhîgiat'ė bî nalte' jîlîṅh.
35 Ako a'nal'a'i do hol'āgo
ha'ałk'ė sîda' dah, ṅîdîh Aye'
t'ėyah hol'āgo sîdah'.

36 Ėi' bînina Aye' nîħė dėi-
dezcît'go ako t'aani nîħė'
dadîdocîł'.
37 Šîł bėho'zîn Ė'braham
ba'ałcîni dano'łîn'îgi ṅîdîh
dašîdiyołħėł'îgi t'ėyah da-
nohsîn; hálah, sîzād nîħiyî'-
di do ba'nahaz'āṅ dah ėi'-
baṅh.
38 Šîťa bîł yiłtsan'îgi t'a ėi
beh yašťi': ado nîħi danî-
ħiťa bîł daołtsan'îgi ėi ba-
nahkai.
39 Ako hanadasdzigo ada-
hodi'nid, Ėbraham ėi danî-
ħiťa at'eh. Jesus anāhodo'-
nid, Ėbraham ba'ałcîni da-
nołiṅ'go laṅh' Ėbraham ya-
nayah'îgi banahkai dolėł ṅi-
t'eṅ.
40 Ṅîdîh k'adt dašîdiyoł-
ħėł'îgi t'ėyah danohsîn, t'aa-
nigo beh nîħiłhwešne'îgi ėi
God bîts'aṅdo dîsets'aṅ: há-
lah, Ėbraham ėi do akot'iṅ
dah ṅît'eṅ.
41 Nîħi danîħiťa yanaġāhî-
gi bandahkai; ako adahodi'-
nid, Nîħi do adîlyeh beh da-
nîħidîżciṅ' dah, ako nîħiťa
ėi t'ała'i, ėi God.
42 Jesus ahodi'nid, God nî-
ħiťago laṅh'ayoadašohṅi' do-
lėł ṅît'eṅ nîh; hálah, God
bîts'aṅdeṅ kwe'e niyah ėi'-
baṅh, în'dah do t'a šî'ni-
k'eh niyā dah, ṅîdîh ėi šî-
nîł'a'.
43 Ha'at'ėgošaṅ' yašťi'îgi do
bîk'îdadohtiṅh' dah? Hálah,
nîħi sîzād do dadohts'iṅh
dah ėibaṅh.
44 Nîħi inî'ziṅ-beh-bohol-
ni'hi danîħiťa, ėi bîts'aṅdeṅ
dahonołoṅh, ado t'a yîda'ħi-
nolnih'îgi ėi a'daht'îṅh, în'-
dah ėi hodėyādeṅ dîneh nėł-
tsēdi nîlîṅh, ako t'aani'ni do
yîk'ehgo naġā dah, hálah,
biyî'di t'aani'ni at'dîn ėi'-
baṅh. Yoc'id yeh yałťi'go
t'a bîh'îgi yeh yałťi': hálah,
biyoc'idi nîlîṅh în'dah yîťa
nîlîn'îgi at'eh ėi'baṅh.
45 Ado t'aani'ni beh nîħił
ħašne'go ėi' bînina do dašoh-
dlāṅ dah.
46 Hai'šaṅ' baṅhîgiat'ė beh
šîk'îhodoh'āh ? ado t'aani
adîšni'go ha'at'ėgošaṅ' do da-
šohdlāṅ dah?
47 T'a-ħai'-dah God bîts'aṅ-
doîgi ėi God bîzād yîdits'a':
ėi'baṅh nîħi do dadohts'a'
dah, hálah, do God bîts'aṅ-
deṅ dahonołoṅ' dah ėi'baṅh.
48 Ako Juz hanādasdzīgo
adadi'nid, Da' dōš ya'at'ėhgo
adadi'ni' dah, ėi nîh Seme'-
ria dîne'e ła' nî'lîṅh, ako nîł-
c'îh-bī-inî'zini nîyî'di holoṅ?
49 Jesus anādo'nid, Šîh do
nîłc'îh-bī-inîzini šiyî'di holoṅ'
dah; ṅîdîh šîh šîťa šîł nîliṅ'-
go īnî'sîn, ako šîh do nîħił
nîšłiṅ' dah.
50 Do t'a šîh beh ayoanîšt'ė
dolėli bîkāšā dah, ako t'ała'i
ėi yîkāġāh ado yėnt'îṅh.
51 T'aani, t'aani'go a'nîħi-

dîšnîh, t'a-ħai'-dah ła' dîneh
sād beh yašti'îgi yāahalyāṅ-
go ėi do anîneh yîdołtsėł'
dah.
52 Ako Juz anādahodo'nid,
K'adt nîħił bė'dahozîn nîł-
c'îh-bī-inî'zini niyî'di holoṅ
laṅh', Ėbraham îndah ahodo-
ni'ħi-yadahalne'i ėi danez-
nah', ako nîh adînîh, T'a-
ħai'-dah sād beh yašti'îgi
yāahalyaṅgo ėi do anîneh
yîdo'lîṅh' dah.
53 Da' nî'îš nîħita Ėbraham
yēnî' ėi daztsan'îgi bîlāhgo
ant'eh ? ahodoni'ħi-yadahal-
ne'i ałdo' daneznah': akošaṅ'
hai î'dîl'iṅh?
54 Jesus anādo'nid, T'a šîh
ayoanîšt'eh î'dîšyago ako
ayoanîšt'ėhîgi do î'liṅ' dah
dolėł; šîta ėi ayoat'ė'i šėidiāh,
nîħi God at'eh dadohnîn'îgi :
55 Ako do hwė' dahonohsîn
dah, ṅîdîh šîh bė'hasîn, ako,
do bė'hasîn dah, dîšni'go nîħi
nahonîšłîn'go biyoc'idi nîšłiṅ
dolėł ṅît'eṅ: ṅîdîh šîh bė'-
hasîn ado sād yeh yałti'îgi
bāahašyaṅh.
56 Nîħita Ėbraham ša hol-
żiż'îgi bîjîṅh yiyiłtsaṅgo t'ai-
yîsi bîł ho'żoṅ ado yînėł'iṅ'-
go bah bîł ho'żoṅd.
57 Ako Juz anādahodo'nid,
Nîh t'ahdo ašdla'din nî na'-
ħāh dah, da' a'koš Ėbraham
yînîłtsaṅh?
58 Jesus anāhodo'nid, T'aa-
ni, t'aanigo a'nîħidîšnîh,
Ėbraham t'a bîtsė'daṅ honîš-
łoṅh.
59 A'kohgo tseh ṅî'dadzizlā
beh dahwiżdołnił' bîniyeh,
ṅîdîh Jesus hats'aṅ ṅî'des-
t'iṅ, ado bī-soħodîzîn-kîn bi-
yî'do c'îżniyah, ado bîtahgo
c'îżniyah, ado yo'ajiyah.

WOLTA'I 9.

1 Ado Jesus t'a a'kwi jo-
gał'go dîneh ła' t'a bîdîżciṅ-
deṅ bînā at'dîn lė'i dził-
tsaṅh.
2 Ako hodahoł'āhîgi ṅîda-
hodeł'kît, Na'ntîni, hai'šaṅ'
baṅhîgi a'dzah, di dîneh da-
ts'i, hašci'ni dats'i ako t'a ha-
nā at'dîngo hodîżcîṅh?
3 Jesus ahodi'nid, Di dîneh
do baṅhîgi a'dza dah, ado
bîšcîn'îgi ałdo' dodah: ṅîdîh
God yanaġāhîgi beh bė'ho-
doziṅł bîniyeh.
4 Šînîł'a'îgi bî nānîš t'aiyîsi
bana'šah' t'ah hol'îndaṅ: tl'ė
ėi bîc'iṅ' holżîš, a'kohgo dî-
neh do ła' nalnîš dah.
5 Nahasdzaṅ t'a bîkā na-
šah'îjiṅ' šîh nîhokā dîne'e
ba adîndin nîšłîṅh'.
6 Ako akot'ėgo hadzi'go łėż
yîk'îdėżē ado bîżē yeh haš-
tl'îš a'yilāgo dîneh bînā at'-
dînîgi bîna'k'ė yiztlė.
7 Ado ayîdi'nid, Nîlāh, Sî-
loam toh sîkan'îgi, (ėi Ėl'a'
yolyeh) biyî' taa'dîgîs, ado
akōṅ jîniyago ta'az'desgîz
ako adeṅ ajoiṅ'go ṅîdzîdzah.

8 Ėi' bînina bîł kė'dahojî-
t'înîgi ado hanā at'dîngo da-
hoiṅ yēnî' adadi'nid, Da' di'-
jìš do sîdāgo ado ado'ked yē-
nî' at'iṅ dah?
9 Ako ła' a'danîh, Di ėi'
at'îṅh: nānała' a'danîh, Ts'î-
de bî'nolnîn lė'i, ṅîdîh t'a
hoh aždi'nid, Šîh laṅh' ėi
ašt'îni.
10 Ėi' bînina adahodi'nid,
Ha'at'ėgošaṅ' nînā aṅ al'-
yah?
11 Anaž'do'nidgo hadzodzī,
Dîneh lė'i Jesus yolyeh'îgi
ėi haštl'îš a'yilah, ado šînā
yiztlė ado ašîdi'nid, Nîlāh
Sîloam, toh sîkan'îgo dînah,
ādi taa'dîgîs; ako ado akōṅ
nîsėyah ado taadesgîz ako
eš'iṅh se'liṅ.
12 Ado ėi adahodi'nid, Hā-
dišaṅ' naǧāh? Ako aždi'nid,
Do šîł bėho'zîn dah.
13 ¶ Ako ėi bîtsėdaṅ hanā
at'dîn yēnî' Ferîsiz bîc'îṅ' hoł
daskai.
14 Ako laṅh' haayiṅh-jîṅh
azliṅ'go Jesus haštl'îš a'yi-
lah ado hanā aṅ a'yilah.
15 Ako Ferîsiz ałdo' ṅînāda-
hodeł'kîdtgo, Ha'at'ėgošaṅ'
inîiṅh sînî'liṅ? Ako abîždi'-
nid, Haštl'îš šînā yiztlė, ado
taadesgîz ako eš'iṅh' se'liṅ.
16 Di' bînina Ferîsiz ła' ada-
di'nid, Di dîneh do God bî-
ts'aṅdeṅ dah, hálah, haa-
yiṅh'jîṅh azliṅgo do bîł nî-
liṅ dah, ėi'baṅh. Nānała' ėi
adadi'nid, Ha'at'ėgošaṅ' dî-
neh baṅhîgi anîłîgi kot'ėgo
alî'lė yanaǧā do? Ako t'a
ał'aṅ hantsî'dakesgo ya'dał-
ti'.
17 Dîneh bînā at'dîn ṅît'eṅ-
îgi anādėido'nid, Nîh'šaṅ'
ha'at'i bîdînîh', nînā aṅ a'yi-
lāîgi baṅh? Ado aždi'nid,
Ahodoni'łi-yahalne'i jî'lîṅh'.
18 Nîdîh Juz ėi do dahodlaṅ
dah, t'aani hanā at'dîn ṅî-
t'eṅîgi, ado ajoiṅ dzîzliṅ'go,
ado ėi ajoiṅ dzîzliṅ'îgi, haže'e
îndah hamah ėi yîka' ṅîda-
as'a'go îndah.
19 Ado ėi ṅîdahodeł'kîdt,
ako adanîh, Da' di'îš nîhiyāž
at'eh, t'a bînā at'dîngo yîž-
ciṅ' dohnîn'îgi, akošaṅ' ha'-
at'ėgo k'adt o'iṅh'?
20 Ajîšcîn'îgi t'aajî'łah ha-
nādzodzi'go aždi'nid, Di nî-
hiyāž at'eh ado bînā at'dîn-
go šilciṅh' ėi nîhił bėho'-
zîn;
21 Nîdîh ajo'iṅ dzîzliṅ'îgi
ėi ha'at'ėgo šiṅ, ako do nîhił
bėho'zîn dah, ado hai šiṅ
hana aṅ a'yilah ėi do nîhił
bėho'zîn dah, nîznî'nî'saṅh,
t'a hoh ṅîdahodoł'kîdt, ako
t'a hoh a'dahazdodzîh.
22 Ajîšcîn'îgi di sād beh
hadzodzī, hálah, Juz bėdzîl'-
dzît ėi'baṅh: Juz t'a i'daṅ
yeh ṅîdahaz'aṅh, t'a dîneh
ła', di Christ at'eh, jîdi'nidîgi,
ėi a'ła-na'adlėh-ba'-kîndo a-
ts'a-hodîdolt'ėł.

23 Ėi' bînina ajîścîn'îgi ażdi'nid, Nîznî'nîʻsaṅh t'a hoh ṅîdahodoł'kîdt.
24 Ako bînā at'dîn ṅît'eṅîgi, Hak'go, nādėidoʻnidgo adayîdi'nid, God bîł sodîl'zîn, nîħił bėdaho'zîn di dîneh baṅhîgi anîłi at'eh.
25 Ako anādoʻnidgo hadzī, Hwîlah, baṅhîgi anîłi dats'i at'eh, dodah dats'i, ṅîdîh ėi do śîł bėho'zîn dah; t'ałaʻi t'ėyah śîł bėho'zîn, śînā at'dîn ṅît'eṅ, k'adt eśʻiṅh'.
26 Ako anādahodoʻnid, Hāśaṅʻ niʻlāh, ado haʻat'ėgo nînā aṅ a'yilah?
27 Anābîżdoʻnid, T'a iʻdaṅ beh nîħił hweśneʻ ṅîdîh t'ado dasîdots'aṅ dah: haʻat'iśaṅʻ bîniyeh nādadîdohts'iṅł, daʻ nîħi'îś ałdoʻ bîdahoł'āh dolėł?
28 Ako dahodzėdzī ado adadi'nid, Nîh ėi bohoł'āhi nî'łîṅh, ṅîdîh nîħi ėi Mozes bîdahoł'āhîgi danidlîṅh.
29 Nîħi nîħił bėdaho'zîn God, Mozes yîc'îṅʻ hadzi'îgi, ako di ėi jîniyādeṅ do nîħił bėdaho'zîn dah.
30 Ado dîneh hadzīgo anāhodoʻnid, Yā t'a dolėʻîgi at'ė laṅh', niyadeṅ do nîħił bėdaho'zîn dah ṅîdîh, ako ėi śînā aṅ a'yilah.
31 Joh, nîħił bėdaho'zîn, God baṅhîgi adanîłîgi do yîdits'aʻ dah: ṅîdîh dîneh God yîc'îṅ sodîlzîn'îgi ado yîk'ehgo naġāhîgi ėi t'ėyah yîdits'aʻ.
32 Nahasdzaṅ hazliṅ'deṅ dîneh t'a bînā at'dîngo bîdîżciṅ'go t'ahdo bînā aṅ al'yah haʻnîn'îgî dah.
33 Ako di dîneh do God bîts'aṅdeṅ naġā dahgo, haʻat'ihîgi-dah do łaʻ îłʻin' dah dolėł ṅît'eṅ.
34 Ado hanādasdzīgo adahodi'nid, T'a baṅhîgi ant'ėgo nîdîżciṅh, daʻ akōś nanîħin'tîn? Ako c'îdahwisħan.
35 ¶ C'îdahodzisħan'îgi ėi Jesus yīyi'nī, ado hak'îniyāgo ahodi'nid, Daʻ God Biyeʻîś yîndlaṅh?
36 Hanādzodzīgo ażdi'nid, Bo'holni'hi, hai'śaṅʻ ėi at'iṅh, ako ėi hośdlaṅ' dolėł?
37 Ako Jesus ahodi'nid, Joh, ho nî'nîłʻiṅh, ado ėi at'iṅh nîc'îṅʻ yałtiʻîgi.
38 Ako ażdi'nid, Bo'holni'hi, ośdlaṅh, ako bîc'îṅʻ nahodzîsah'.
39 Ako Jesus adi'nid, Anahat'iṅh bîniyeh di nahasdzaṅ bîkāgi niyah', ėi t'aałtso do daoîn'îgi daoʻiṅ' dolėł bîniyeh; ado daoʻîn'îgi ėi bînā a'dadodiṅł bîniyeh.
40 Ako Ferîsiz łaʻ akwi'îgi di sād dėyidizts'aṅgo adahodi'nid, Daʻ nîħi'îś ałdoʻ nîħinā a'dadîn?
41 Jesus ahodi'nid, Nîħinā a'dadîngo laṅh' t'ėyah baṅhîgiat'ėi nîħė a'dadîn dolėł

ṅît'eṅ nîh, ṅîdîh k'adt nîħi, Ės'iṅh', dadohnîh, ėi'baṅh baṅhîgiat'ėi t'a nîħė holoṅ.

WOLT̄A'I 10.

1 T'aani, t'aanigo a'nîħidîś-
nîh, t'a-hai'-dah ėi do dîbeh baġan c'ėatin go'ne' yah ana'dah śiṅ, ṅîdîh ėi hādeṅ-dah yîṫîs na'nah'îgi t'a ėi anîiṅ'hi ado aġa'i'nî'łi at'eh.
2 Ṅîdîh t'a c'ėatin go'ne' yah ana'dah'îgi ėi dîbeh yāa-halyāni at'ėh.
3 Ėi dādîl'kał yāahalyāni hah aṅ nė'dîtîṅh ado hazād ėi dîbeh dėidits'a': ako t'a hoh ho dîbeh dabî'żî' yeh yo'żîh ado yah c'ėħeġāh.
4 Ado c'înė'nîłgo yî'lāṅjîṅ' naġāh, ako dîbeh hakē na-kai, hálah, hazād yî'danes-dîn ėi'baṅh.
5 Ako hai'-dah ła' dobėho'-zîni ėi do yîkē nakai dah, ṅî-dîh yîts'aṅ dahdido'jah: há-lah, ła' dobėho'zîni bîzād do yė'dahosîn dah ėi'baṅh.
6 Di hane'-beh-ė'dėtiṅ'hi Jesus yeh hadzī hac'îṅ': ṅî-dîh ėi beh bîc'îṅ' hadzodzi'-îgi t'ado yîk'îdaditāṅ dah.
7 ¶ Ako Jesus anāhodo'nid, T'aani, t'aanigo a'nîħidîśnîh, Śîh, dîbeh bî c'ėatin nîśłîṅh.
8 T'aałtso sîtsė'daṅ ṅîda-haskai'îgi ėi da'nî'iṅ'hi în-dah aġada'i'ni'łi a'dat'eh: ako ṅîdîh dîbehdo dabîdits'a' dah ṅît'eṅ.
9 Śîh c'ėatin nîśłîṅh: śîh' śė dîneh t'a-hai'-dah ła' yah iyah śiṅ ėi yîsda'-dogał, ado yah anadāh dolėł, îndah c'î-nadāh dolėł, ado hotsojîṅ' anadāh dolėł.
10 Anîiṅ'hi t'ėyah do nadāh dah ṅîdîh anîiṅh'go t'ėyah, ado nėłtsėd, ado niyiłcoṅh: śîh niyah'îgi ėi inah beh daholoṅ' dolėł bîniyeh, ado laṅ'igo beh daholoṅ' dolėł bîniyeh.
11 Śîh ya'at'ėhgo dîbeh yāa-halyāni nîśłîṅh: ya'at'ėhgo dîbeh yāahalyāni ėi inah bī holoni dîbeh yîc'aṅh nidiāh.
12 Ṅîdîh adėnāgo nalnîś'-îgi, ėi do dîbeh yāahalyāni at'ė dah, dîbeh do bîh'îgi, ėi ma'iṅ-tsoh yiyiłtsėhgo dîbeh yîts'aṅ dahdilwo' ako ma'iṅ-tsoh dîbeh yîł ṅî'dahadėł ado ła' ėi ṫadao'jah.
13 Adėnāgo nalnîś'îgi ėi yo'-ilwo', hálah, adėnāgo nalnîś ėi'baṅh, ado dîbeh do yantse'-k̄es dah.
14 Śîh ya'at'ėhgo dîbeh yāa-halyāni nîśłîṅh, ado śîh dî-beh bė'hasîn, ado śîh'îgī śė'-dahosîn.
15 Aṫa śėhosînîgi giat'ėgo Aṫa bė'hasîn, ado inah śi ho-lon'îgi ėi dîbeh bîc'aṅh nî'ħi-dîś'āh.
16 Ado dîbeh nānała' śė holoṅ, di śîjė'îgi do bîts'aṅdo dah: ako ėi ałdo' ṅîdeś'îś, ado ėi t'aałtso sîzād dėidi-

ts'a' dolėł; ado t'ałah'ago śîjė' dolėł, îndah dîbeh yāahalyāni t'ała'i dolėł.
17 Ėi' bînina śītā ayoaśo'ńîh, hálah, inah śi holoni nîna'dînîańh, ako ado śi ńî'dodlėł ėi'bańh.
18 Dîneh do ła' śîġāidîdot'āłi dah, ńîdîh t'a śîh nînāhîdîś-āh. Beh-adzi'li śė holon'îgi beh nînāhîdîś·āh, ado beh-adzi'li śė holon'îgi beh śi ńî'dodlėłgo at'eh. Di śītā adeśnił'go yeh śa'nîhonîāni at'eh.
19 ¶ Ako di sād beh hadzodzi'îgi bînina Juz ałġanādadît'āh.
20 Ado ėi lań'i yîlt'ėgo adadi'nid, nîłc'îh-bī-inî'zini hayî'di holoń ado digîs jîlińlańh', ha'at' iśań' bîniyeh dahwisołts'ań?
21 Nānała' ėi adanîh, Di do nîłc'îh-bī-inî'zini biyî'di holon'îgi at'ė dah. Da' nîłc'îh-bī-inî'ziniîś anā at'dîngo anā ań i'dolił?
22 ¶ Ado Jerusalemgi ėi bī-sohodîzîn-kîn ats'a't'ańh bîk'ehgo beh a'daazińd, ako i·dań ħai'go.
23 Ado Jesus bī-sohodîzîn-kîn go'ne' naġāgo ado Salaman bî ca'ha'oh go'ne' ałdo'.
24 Ako Juz hanādeń nîħeskai'go adahodi'nid, Hā nî'zahgośań' nās nîħi niah' dolėł? Christ nîlińdań t'a bėho'zînîgoh beh nîħił hŏl'ne'.
25 Jesus anābîdo'nid, Nîħił hweśne' ńîdîh t'ado daisohdlańd dah: Śītā bî'zî' beh nānîś bana·śāhîgi ėi t'aałtso śa dahalne'.
26 Ńîdîh do daśohdlań dah, hálah, do śîh śîh dîbeh bîtahdeń dahonołoń' dah ėi'bańh, t'a beh nîħic'îń' hasdzī yeńgi at'ėgo.
27 Śîh dîbeh ėi sîzād dėidits'a', ako bė'dahasîn, ado ėi śîkē ńîdakai.
28 Ado ėi śîh, hol·āgo inah bańîdîś·āh, ado ts'îde do a'dadodińł dah, do ńîdîh dîneh ła' dah śî'lak'ėdo hayidiyołħāńł dah.
29 Śītā ėi śėidînîan'îgi t'aałtso yî'lāhgo at'eh, ado dîneh do ła' dah yî'nėl·an' dah śītā yî'lak'ėdo hayidiyołħāńlîgi.
30 Śîh îndah śītā ėi t'ała'i nidlîńh.
31 A'kohgo Juz tseh ńînādayizlā hoł ńî'dazdołniłgo bîniyeh.
32 Jesus anābîdo'nid, T'oahayui danîħinał ya'at'ėhi banîsėyah'îgi, ėi śītā bîts'ańdeń, ako di bana·śah'îgi hai'-śań' bînina śîł ńî'daznołne'?
33 Juz anādahodo'nidgo adanîh, Ya'at'ėhgo bananah'-îgi ėi do bînina nîł ńî'daznilne' dah, ńîdîh diyîni bā·ih'-go ba yanîltī'îgi ėi' bînina, ado nîh t'a dîneh nî'lîńh ńîdîh God î'dîl·ińh'.

34 Jesus anābîdo'nid, Da' nîhi bîk'eh-o'o'ni'łiiṡ do biyî' beh-ak'ėaṡciṅ' dah, "Ṡāṅ hasdzī, god dano'łîṅh?"
35 God bîzād yėidînîan'îgi god yeh yoẓi'go, ado diyîn beh-ak'ėaṡcîn'îgi do łahgo a'ndolnił'go,
36 A'koṡaṅ' ėi Aṫa ats'ėinîłt'ėîgi ado nahasdzaṅ bîkājîṅ' yînîł'a'îgi, da ėiṡ diyîni bā'ih'go ba ya'nîłṫi' dabîdohnîh; God biye' nîṡłîṅh, dîṡnîn'îgi baṅh?
37 Sîṫa bî nānîṡ do banaṡago ako t'ado daṡohdla'ni.
38 Ako ėi bana'ṡago t'ado daṡohdla'ni ṅîdîh bana'ṡah'îgi ėi daŏhdlaṅh: ako Aṫa ṡiyî'di holon'îgi, ado ṡîh do' biyî'di honîṡłon'îgi ėi nîhił bė'dahodoziṅł ado dėidohdlaṅł.
39 Di bînina hoł ṅîdadidîł c'ėh nādani'dziṅ: ako bî'lak'ėdo hanājolwodt.
40 ¶ Ado Jordan bîlāhgo nādzîdzah, Jan atsėd nahadlāgo ṫaagîs yeṅ'gi; ado akwi ṅîjaġā ṅît'ėṅ.
41 Ado t'oahayui hahaskaigo adaṅîh, Jan alî'lė do yanayā dah: ṅîdîh Jan di dîneh yaholne'îgi ėi t'aat'ė t'aani laṅh'.
42 Ado a'kwi t'oahayui dahosdlaṅd.

WOLṪA'I 11.

1 A'kohgo ła' dîneh lė'i datsāh La'zeras jolyeh', ako Meri îndah ba'di Martha ėi Beth'ani, kîn-hal'āhîgi kė'dahojît'îṅh.
2 (Ako di Me'riîgi t'a ėi tlah łîkanî-halcîn'îgi Boholni'hi yîk'i yayizīd, ado bîkē hatsi beh banadziłtsėi yēṅî', ėi bîlāh Lazeras datsāh.)
3 Ėi bînina halakėi ėi yîc'îṅ' i'ił'a' ako anîh, Boholni'hi, jo'akon, ayoiinî'ṅîh'îgi datsāh.
4 Ako di Jesus yîdizts'aṅgo adi'nid, Di da'atsāhîgi do bîk'ė dadotsał' dah, ṅîdîh God ayoat'ėi bėh bė'hodoziṅł bîniyeh, ėi God biye' ałdo' ayoat'ėi beh bėho'zîn dolėł ėi'baṅh.
5 Ako Martha îndah bîdė'ẓî ado Lazeras ėi Jesus ayoayo'ṅîh.
6 Ako dadzîtsāhgo yīyi'nī ṅîdîh t'a a'kwi naġago naki nānėskaṅh.
7 Ado bîk'îjîṅ' îndah hodahoł'āhîgi, Judi'ago nādikāh, bîjîni'go bîc'îṅ' hadzodzī.
8 Ako hodahoł'āhîgi adahodi'nid, Na'ntî'ni, Juz t'a a'nidîgo nîł ṅî'dazdilnił daniziṅ' ṅît'eṅ, da' a'kōṡ akōṅ nādîndzah?
9 Jesus anādo'nid, Da' doṡ nakits'adahdi aṅėilkė' dah ła' ajîṅh biyî'? Ako dîneh ła' jiṅ'go naġāgo ėi do dîgėh' dah, hálah, di nahasdzaṅ ba' hol'în'îgi yoiṅh' ėi'baṅh.

10 Ṅîdîh dîneh ła' tl'ėgo na-
ġāgo ėi a'dogoh, hálah, hol-
în'îgi hayî' at'dîn ėi'baṅh.
11 Di beh hadzodzī do'bîk'î-
jîṅ' abîżdi'nid, Nîħik'îs La-
zeras ėi ałhoṡ; ṅîdîh ajîłhoṡ-
deṅ ts'ėhode'sîł ėi bîniyeh
déyah.
12 Ako hodahoł'āhîgi ada-
nîh, Boholni'hi, joh, na'ilġāż
ako k'adt nādîdodał.
13 Ako Jesus dadzîztsan'-
îgi āhyîłnîh: ṅîdîh hanal-
yiṅh'go ałhoṡ'îgi āhyîłnîh
daznî'zîn.
14 Ako îndah t'a bėho'zînî-
go hoł holne', Lazeras ėi daz-
tsaṅh,
15 Ako nîħînina do ādi na-
ṡāgo baṅh ṡîł ho'żoṅ, da'idoh-
dlaṅł bîniyeh; t'a a'ko ṅîdîh
bîc'îṅ' dikāh.
16 Ako Ta'mas, t'a ėi Dî'dî-
mas jolyeh'îgi bîł î'dahojił-
āhîgi ayîdi'nid, Nîħi ałdo'
dadikāh ako hoł na'nîħidî-
dotsîł.
17 ¶ Ako Jesus akwe'e ni-
yāgo bîł bė'hozîn' ėi jîṡcā
go'ne' dzîztiṅ'go t'a i'daṅ diṅ
hwiskaṅ laṅh'.
18 Ako Jerusalemdo ėi Be-
thanijîṅ' t'aayî'di, naki'di
dats'i tsîn-sîtaṅh t'ah bîc'îṅ'-
go.
19 Ako Juz laṅ'i Martha în-
dah Meri yahaskai, hálah,
daztsan'îgi baṅh ha'dahojił-
nih' bîniyeh.
20 Ako Martha, Jesus hac'îṅ'
yîgał'îgi t'a ji'nīgoh daṡdi-
yāgo ado hadaṡ niyah, ako
Meri ėi t'a yo'ne' sîda ṅît'eṅ.
21 Ako Martha ėi Jesus
ayîdi'nid, Bohonîṡni'hi kwe'e
nanînāgo sîtsî'li do dadotsał'
dah ṅît'eṅ.
22 Ṅîdîh ṡîł bėho'zîn t'a
k'adt ṅîdîh ha'at'ihi-dah, God
ṡa'anîlė, bîdi'nînidgo ėi God
nė'dolėł.
23 Jesus ahodi'nid, Nîtsî'li
yēnî' ėi nādîdodał.
24 Martha ahodi'nid, Nādi-
jėh'di ninîłkaṅ'go laṅh' aṫah
nażdîdo'nāhgo ṡîł bėho'zîn
nîh.
25 Jesus ahodi'nid, Nadi-
dah'îgi îndah inah ėi ṡîh nîṡ-
łîṅh: t'a-hai'-dah ṡodlan'îgi
ėi daztsaṅ ṅît'eṅ ṅîdîh ħînā
ṅî'dodlėł.
26 Ako t'a-hai'-dah ħînāgo
ṡodlan'îgi ėi ts'îde do dado-
tsał' dah. Da' a'ko di yîn-
dlaṅh'?
27 Martha anāhodo'nid, Aou,
Bohonîṡni'hi, oṡdlaṅh, Nîh
Christ nî'lîṅh, God bîye', na-
hasdzaṅ bîkājîṅ' hadaġah'î-
gi.
28 Ako kot'ėgo hadzodzi'go
Martha anādzah, ado t'a nan-
t'înē hadė'żî Meri, Hak'go,
bîżdi'nidgo ajînîh, Na'ntî'ni
niyah'ado, Hak'go, nîłnîh'.
29 Ako t'a dzîdizts'aṅgo
tṡiṅłgo nażdi'na' ado bîc'îṅṡ
niyah.
30 Ako Jesus t'ahdo kîn-

hal'āhîgi jiġāh dah, ṅîdîh t'a
Martha hadah niyah haṅgi
ṅîjaġah.
31 Ako Juz yo'ne' hoł na-
hāztan'îgi hak'îdahałta' yē-
nî', Meri tšiṅłgo ṅîdi'na' do
c'îniyāgo dadziłtsaṅh, ako
ado hakē jî'kai, ako a'danîh,
Jîšcādi jîdocahgo jîdėyah.
32 Ako Meri jîniyah ado
Jesus dziłtsaṅgo bîyājîṅ' ṅî-
tsîżdînî'go' ako ajînîh, Boho-
nîšni'hi, kwe'e nanînāgo sî-
tsî'li do daztsaṅ' dah dolėł
ṅît'eṅ.
33 Ako Meri jîca'go, ado
Juz hoł yîkai'îgi ałdo' daaca'-
go Jesus hołtsaṅh', ako bîni-
na nîłc'îh-hwi-sîzi'ni beh aa'-
haz niziṅ' ado ha'nî' yî' laṅd.
34 Ado ażdi'nid, Hādišaṅ'
ṅîdahosołtiṅh? Ako adaho-
di'nid, Boholni'hi, hak'go, ako
dî'niłiṅł.
35 Jesus yî'cah.
36 Ado Juz adadi'nid, Jo'-
akon, t'aiyîsi ayoaho'ṅi ṅî-
t'eṅ.
37 Ado nānała' t'ėyah ada-
nîh, Da' di dîneh'îš do dîneh
bînā at'dîngo bînā aṅ a'yila
dah, ṅîdîh di dîneh hak'eh-
go do dadotsał'goš do bîżnėl-
aṅ' dah?
38 Ako ėi' bînina Jesus t'a
hayî'îdi aa'ha dzînîzîngo jîš-
cāgi jîniyah, tseh-bī-hodzaṅ
go'ne', ado tseh bîda'dînîaṅh.
39 Jesus adi'nid, Tseh no'-
wehjîṅ' oh'āh. Daztsan'îgi
bîlah Martha ahodi'nid, Bo-
honîšni'hi diṅ yîskan'daṅ da-
dzîztsaṅh ako k'adt jîł'con
dzîzliṅ'.
40 Jesus ahodi'nid, Da' dōš
an'dîšni' dah, Yînîdlaṅ'go
God yeh ayoat'ė'i yîdiłtsėł?
41 Ado tseh nah'jîṅ' ada-
dzîz'aṅh dadzîztsan'îgi dzîz-
tiṅ bîts'aṅdo, ado Jesus de'go
dėiṅ'go hadzī, Šîta šîh dîsîn-
ts'aṅgo ėi'baṅh nîc'îṅ' aṅėh-
nî'sîn.
42 T'aa'łajîṅ' šîh dînts'a'îgi
šîł bėho'zîn: ṅîdîh di dîneh
nazîn'îgi bîniyeh adîšnîh,
ako šinîł'a'îgi dėidodlaṅł.
43 Ako kot'ėgo hadzodzi'go,
yė'go hażdolġāż, Lazeras,
Hak'go, c'înînāh.
44 Ado ėi dadzîztsaṅ yēnî'
hajiyah, ha'la' îndah hakē,
ado t'aat'ė bîł yo'ėel'iṅh-ēîgi
hak'îdesdîz'go: ado haniṅjîṅ'
beh-a'dît'ōdi bîk'îdesdîz. Je-
sus adahodi'nid, Hak'în'daoh-
ādgo hodadohcīd.
45 ¶ Ako Juz laṅ'i Meri ya-
haskai'îgi ėi Jesus yanayah'-
îgi dayiłtsaṅ'go dahosdlaṅd.
46 Ako nānała' t'ėyah Fe-
rîsiz yîc'îṅ' aṅeskai ado Je-
sus yanayah'îgi yeh yîł da-
holne'.
47 ¶ Ako nādailnîṅ'hi alaṅ-
jîṅ'îgi îndah Ferîsiz bîł aṅîł
dahojîlne' bîniyeh a'ła-dzîz-
liṅ'; ako adadi'nid, Hāš da-
di'nił, di dîneh laṅ'i alî'lė ya-
naġāh?

48 Ako do bandėt'iṅgo dîneh t'aałtso dabodlaṅ' do: ado Rome dîneʻe dadokāhgo nîħi kė'yah îndah beh-nîħi-daholnih'îgi nîħiġādėdido-t'ał.
49 T'a ėi łaʻ Kai'afas yolyeh, t'a ėi yîħah'îgi biyîʻ alaṅjîṅʻ nāiłnìṅ'hi jîliṅ'go ėi yîc'îṅʻ hadzī. T'ado nîħił bėdaho'-zî'ni dah.
50 Ado do yaʻat'eh bantsî'-dak̄es dah; dîneh t'ałaʻi t'aa-t'ė yîc'aṅh dadotsał'go ėi yaʻ-at'eh, ako t'aat'ė-ṅît'eṅ dî-neʻe do a'dodiṅł dah.
51 Ako di do t'a ha'nîʻk'eh hadzodzī dah: ako t'a ėi yî-ħah'îgi biyîʻ alaṅjîṅʻ nāił-nìṅ'hi jîliṅ'go, ako ėi dîneʻe Jesus ya dadotsał ni'go a'ho-doni'łi-yaholneʻ.
52 Ado do t'a ėi dîneʻe t'ėya' dah, ṅîdîh ałdoʻ God baʻałcîni t'anîłt̄ėl t̄adaoskai'îgi t'ałah'-îjîṅʻ a'ła-idolił.
53 Ako ėi bîjiṅ'do dahodi-yołħėł'go t'ėyah yan'dat'iṅh.
54 Ėi'baṅh Jesus do t'a yî-t'îni Juz bît̄a nājîdā dah; ṅî-dîh ādo kė'yah lė'igi jîniyah, do-naadah'îjîṅʻ, ėi t'aayî'di kîn-hal'āhîgi I'frem holyeh, ako t'a akweʻe ho'dahoł'āh-îgi bîł ṅîjî'kai ṅît'eṅ.
55 Ado Juz ėi hat̄îs-ades-dzah'îgi-beh-bėha'nihi ėi k'a-deṅ ba'holżiṡ: ado t'oahojî-yui ha kė'dayahdo Jerusa-lemgo adziskai, hat̄îs-ades-dzah'îgi-beh-bėha'nihi t'ah-do ba'holżiṡgo nahadlāgo aṡt'ė-a'dażdîlneʻ bîniyeh.
56 Ako Jesus haʻdazdez'iṅ' ado bi-sohodîzîn-kîn go'neʻ naziṅ'go t'a bîh a'daħîdîʻ-nîh: Haʻat'ėgo bantsî'dahk̄es adaaziṅdjîṅʻîṡ do dogał' dah?
57 Ado alaṅjîṅʻ nādaiłnìṅ'hi îndah Ferîsiz bîł bînahat'aʻ hatast'aṅh, dîneh t'a-ḥai'-dah łaʻ (Jesus) naġāhîgi bîł bėho'zîngo ėi yahodolni, hoł ṅî'dażdodîł bîniyeh.

WOLT̄AʻI 12.

1 Ako hat̄îs-adesdzah'îgi-beh-bėha'nihi hastaṅ yîs-kaṅ'go adolėłgo Jesus niyah, Bethanigi, ako a'kwi Lazeras kė'hojît'iṅh, ėi daztsaṅ ṅî-t'eṅîgi ado ėi nābîdilzah'îgi.
2 Ado akweʻe ėi c'iyan ha a'dayilah: ako Martha ha-c'îṅʻ nîʻizkaṅh: ṅîdîh Lazeras ėi łaʻ bîkā-ada'ni bîc'îṅʻ hoł dahdî'nezbînîgi at'îṅh.
3 Ako Meri tseh-ts'ā nanîseʻ łaʻ nard yolyėi bîk'ah yeh dahidiaṅh', ako ėi t'aiyîsi î'lîṅh', ado Jesus bîkē bîkā-jîṅʻ yadzizid, ado hatsi beh bîkē jit'ōd: ado kîn go'neʻ t'aat'ė tlah łîkani halcîn'go hadė'biṅd.
4 Ako hodahoł'āhîgi łaʻ ėi Judas Iskariat, Saiman biyeʻ-îgi, ėi na'hodiyołnih'îgi adi'-nid,
5 Di tlahṡaṅʻ haʻat'ėgo t'ado

aśdla'din bēso biġahgo na-
hazni' dah, ado badahojoba'-
îgi t'ado bādahasńil' dah?
6 Di do badahojoba'îgi yan-
tse'kesgo hadzī dah, ńîdîh
anîiń'hi jîlîńh ado azîs ńî-
dzîłtsos ėi'bańh, ado ėi azîs
bīh ћesnîl'îgi beh ńîdzîłtsos.
7 Ako Jesus adi'nid, T'ado
ha nant'îni, di yo'aśîdîlnēh
bîjîńh bîniyeh ńîjîā ńît'eń.
8 Badahojoba'îgi ėi t'aa'ła-
jîń' nîћiṫah ńîdakai ėi'bańh;
ako śîh ėi do t'aa'łajîń' nîћi-
ṫahdah.
9 ¶ Ako ėi'bańh Juz lań'i
bîł bėdaho'zîn a'kwi ńîjîġāh-
îgi, ado do Jesus t'ėyah bîni-
yeh jî'kai dah, Lazeras ałdo'
dėzdołtsėł bîniyeh, ėi daz-
tsańdeń nė'di'sāhîgi.
10 Ako alańjîń' nādaiłnîń'hi
Lazeras ałdo' dahożdiyołћėł'-
go ban'dadzîst'ińd:
11 Hálah, na'hodilzāhîgi bî-
nina Juz lań'i bîts'akaigo Je-
sus dayosdlańd ėi'bańh.
12 ¶ Ado biskani dîneh t'o-
ahayui ėi a'daaziṅdgi nîhes-
kai'îgi, ėi Jesus Jerusalem-
jîń' yîgałi dėyi'nīgo,
13 Pām bît'ań dadzizṫi' ado
hadaśdokāh bîniyeh c'îjîkai,
ado ha'dadeśġāż, Hosa'nah,
Izrel dîne'e Alāhgo-bî-Nat'-
āni bahodo'nîh, ėi Boholni'hi
bî'żî' bėż-niyah'îgi.
14 Ado Jesus ṫeli-ya'żi bî-
k'îżniyāgo bîk'î dasnezdah,
t'a beh-ak'ėaścîn nēgi at'ęgo.
15 T'ado nîł ho'ye'î Zai'an
bîc'e'e nîli'ni: Jo'akon, Nîh
Alāhgo-nî-Nat'āni yîgał', ṫe-
li-ya'żi yîk'î dasîdāgo.
16 Di hodahoł'āhîgi atsė'-
dań do bîł bėdaho'zîn dah,
ńîdîh Jesus ayoat'ė'i abîdil-
yāgo îndah di ha hane'go
beh-ak'ėaścîń yēnî', ado di ha
adajila'i yė'dasni.
17 Ako ėi' bînina Lazeras
jîścā bîyî'deń c'înînah bîżdi'-
nidgo, ado daztsań'deń nā-
bîzdi'sāgo dabinałîgi yada-
holne'.
18 Di' bînina ałdo' dîneh
hadah ћeskai, hálah, di alî'lė
banjiyāgo dėidizts'ań ėi'-
bańh.
19 Ako ėi' bînina Ferîsiz t'a
bîh adaћîdo'nid, Da' dōś dah-
iń' dah do bî'danil'ań' dah-
go? Joh, t'aat'eh bîkē ńîda-
kai sîliń'.
20 ¶ Ado a'kwi Griks ła'
aṫah a'daaziṅdgi yî'kai soda-
dîdolziṅł bîniyeh:
21 Ado t'a ėi Fîlîp, Bethsė'-
dadoîgi, Galîlido, ėi ba jî'kai
ado ńîdahożdeł'kîdtgo ada-
di'nid, Śoh, nîћi Jesus dėidil-
tsėł danidzîn.
22 Ado Fîlîp niyāgo An-
drew yeh yîł holne': ado
Andrew îndah Fîlîp bîł Je-
sus yîł holne'.
23 Ado Jesus hadzīgo anîh,
K'adt ba'holżiż Dîneh Ba-
yîżci'ni ayoat'ė adolnił.
24 T'aani, t'aanigo a'nîћi-

dîśnîh, Tl'oh-nadāṅ bînā ła'
do łė yîlts'îtgo ado daztsaṅ-
go ėi t'asa'ha saaṅ' do, ṅîdîh
daztsaṅ'go ėi bînest'aṅ' t'o-
ahayui baṅh hodolėł.
25 T'a-hai'-dah yeh-ħînan'-
îgi ayoayo'ṅi'go ėi yeh-ħî-
nan'îgi t'aadzai dolėł: ado t'a-
hai'-dah di nahasdzan bîkāgi
beh-jinan'îgi jîjo'łāgo ėi hol-
āgo inah hwė holoṅ dolėł.
26 Dîneh t'a-hai'-dah ła' ṡa
nal'a'go ėi ha'nî' ṡîkē yîgał:
ado na'ṡāhîgi ėi ṡî nal'a'i ał-
do' naġā dolėł: dîneh t'a-
hai'-dah ła' ṡa nal'a'go ėi ṡîta
bîł nîliṅ' dolėł.
27 K'adt ṡîyî' sîzi'ni bî'nî'
łaṅh ado ha'at'iṡaṅ' dîdeśnił?
Ṡîta, k'adt ba'holżiż yîsdah-
ṡîł'tėh: ṅîdîh k'adt ba'hol-
żiż'îgi bîniyeh niyah.
28 Ṡîta nî'żî' ayoat'ė anleh.
Ado ya'dîłħîł bîyî'deṅ sād
dists'aṅ ako anîh: Ayoat'ėgo
laṅh' aṡ'łā nî, ado ayoat'ėgo
anādeṡdlił.
29 Ako ėi' bînina a'kwi ṅî-
dzîzîn'îgi dazdizts'aṅ ako,
Adesṅî', dażdi'nid; nānała'
adanîh, God bî diyîn nal'a'i
hac'îṅ' hadzī.
30 Jesus hanānadzigo adi'-
nid, Di ha'odzi'îgi ėi do ṡa'
dah, ṅîdîh nîħi t'ėyah nîħah'.
31 Ako k'adt di nahasdzan
bana'hat'iṅh: ado k'adt na-
hasdzan t'o-ałtseh-beh-bo-
holni'hîgi c'îhîdolġāṅł.
32 Ado ṡîh nî' bîkādo daṡî-
diltiṅ'go dîneh t'aałtso ac'îṅ'
ko'deṡłił.
33 Di, kot'ėgo dażdotsał'îgi
ėi beh hadzodzī.
34 Dîneh hac'îṅ' hadasdzi'-
go adadi'nid, Bîk'eh-o'o'niłi
bîts'aṅdo nîħił bėdaho'zîn, ėi
Christ hol'āgo holoṅ' do, ako
ha'at'ėgoṡaṅ' Dîneh Bayîż-
ci'ni dahbîdîdoltėł dînîh'?
Hai'ṡaṅ' di Dîneh Bayîżci'ni
at'eh?
35 Ako Jesus anāhodo'nid,
T'aayî'dijîṅ' adîndin nîħił
holoṅ. Adîndin t'ah nîħė
holoṅdaṅ ṅîdahkai, ako ca-
hałħėł do nîħik'idoldoh' dah:
hálah, ła' cahałħėł'go naġāh-
îgi, yîgał'go do bîł bėho'zîn
dah.
36 Adîndin' t'ah nîħė holoṅ'-
daṅ ėi adîndîn'îgi daōhdlaṅh
ako adîndin ba'ałcîni dano-
łiṅ do. Di Jesus yeh hadzī
ado dahdiyāgo hats'aṅ na'-
dest'iṅ.
37 Alî'lė beh t'oahayuidi
dabînał banjiyah ṅîdîh t'ado
dahosdlaṅd dah:
38 Îzė'as, ahodoni'łi-yahal-
ne'i adi'nidîgi t'a ako'hodo-
nił, ėi yeh hadzi'îgi, Bohol-
ni'hi hai'ṡaṅ' badahwilne'îgi
dayosdlaṅd? Ado hai'ṡaṅ'
Boholni'hi bîgan bîł bėho'-
zîn?
39 Ako ėi' bînina dėżdo-
dlaṅłgo do bî'dażnėl'āṅ dah,
hálah, Izė'as anādo'nid'îgi
at'ėgo,

40 Hanā a'desdiṅd ado ha-
jėih dayił'tl'îs ako dahanā
do beh dajoiṅ' dah dolėł,
ado dahajėih do beh ak'îdaż-
ditiṅh' dah dolėł, ado do łah-
go at'ėgo ana'hodîdolnił dah,
ado do nādabîdîdeśłał dah.
41 Di'di Izė'as yeh hadzī,
hats'a'dîndîn'îgi yiyiłtsaṅ'go
ado ėi i'daṅ yeh ha holne'.
42 T'a ako ṅîdîh alaṅjîṅ'
ṅîdat'āni t'oahayui dahos-
dlaṅd: ṅîdîh Ferîsiz bînina
do t'a yît'îni hā dahojîlne'
dah, a'ła-na'adlėh-ba'kîndo
bîts'a' nîṅi dîdo'nîł daznî'zîn-
go ėi'baṅh.
43 Hálah, dîneh beh bada-
ha'nîh'îgi ayoadayo'ṅîh God
baha'nîh'îgi bîlāhgo at'ėgo
ėi'baṅh.
44 ¶ Jesus yė'go adi'nidgo
hadzī: T'a-hai'-dah śodlan'-
îgi ėi do śîh śodlaṅ' dah, ṅî-
dîh śînîł'a'îgi ėi yodlaṅh.
45 Ako ėi śoîn'îgi ėi śînîł'a'-
îgi yoiṅh'.
46 Śîh adîndin nîśłiṅ'go na-
hasdzan bîkājîṅ' niyah, ado
t'a śodlan'îgi do cahałṅėł'go
nağā dah dolėł.
47 Ado dîneh ła'dah sîzād
yîdits'a'go ado do yodlaṅ'go,
ėi do ba'nîhodeś'ał dah: nî-
hokā dîneh do ba'nîhodeś'ał
bîniyeh niyā dah, ṅîdîh yîs-
da'deśnîł'îgi t'ėyah bîniyeh.
48 Ėi do sî nî'zînîgi îndah
sîzād do yînî'zînîgi ėi ła' ha'-
nîhodoał; sād beh hasdzi'îgi
t'a ėi ninîłkāṅdi ha'nîhodo-
ał.
49 Hálah, do t'a śî'nik'eh
yaśt̄i' dah ėi'baṅh; ṅîdîh At̄a
śînîł'a'îgi ėi beh adîdeśnił'îgi
îndah beh hahidesdzih'îgi
śėidînîaṅh.
50 Ado śîł bėho'zîn yėhas-
an'îgi ėi hol'āgo inah at'eh:
ėi'baṅh t'a beh yaśt̄i'îgi, śît̄a
t'a aśîdi'nidîgi at'ėgo yaśt̄i'.

WOLT̄A'I 13.

1 Ako hat̄îs-adesdzah'îgi
bîk'ehgo adaaziṅd t'ah bî-
tsė'daṅ, di nahasdzan bîkādo
At̄a yîc'îṅ' dogałîgi, ba'hol-
żiżgo Jesus bîł bėho'zîn, t'a
hoh'îgi, nahasdzan bîkā ṅî-
dakai'îgi ayoajo'ṅi'go, t'a
nîżnîł'diṅdjîṅ' ayoajo'ṅîh'.
2 Ado ałtso da'jiyaṅ'go, Sai'-
man biye', Judas Iska'riat
jolyėh'îgi, inî'ziṅ-beh-bohol-
ni'hi hajėih yih hiyah', ėi na-
hodiyołnih bîniyeh:
3 Jesus bîł bėho'zîn, At̄a
t'aałtso ha'lak'ė yi'lāgo, ado
God bîts'aṅdeṅ jîniyah ado
God bîc'îṅ' nîżdodał;
4 Ajiyaṅdo naz'didzah, ado
ha ē nahjîṅ' nîżnînîl ado beh-
adît'odi dasdiłtsoz'go andzîs-
t'i'.
5 Ado bîk'îjîṅ' biyî'-t̄aadî-
gî'si biyî'jîṅ' t̄oh yajikaṅgo
îdahoł'āhîgi dabîkē t̄abîzni-
gîz ado beh-adît'odi honaz-
t'i'îgi beh bajit'ód.
6 Ako Sai'man Piter bażni-

yah: ado Piter ahodi'nid, Bo-
honîšni'hi, da' nî'îš šîkē t̄a-
di'gîs?
7 Jesus hanānadzi'go aho-
di'nid, K'adt bana'šāhîgi do
nîł bėho'zîn dah; ňîdîh a't'ah
în'dah nîł bė'hodoziňł.
8 Piter ahodi'nid, Nîh ts'îde
do šîkē t̄adi'gîs dah. Jesus
anāhodo'nid, Do t̄anîse'gîzgo
do ši nîliň' dah.
9 Sai'man Piter ahodi'nid,
Bohonîšni'hi, do šîkē t'ėyah
dah, ňîdîh šî'la' ałdo', îndah
sî tsi-ts'in do'.
10 Jesus ahodi'nid, Ėi t̄aaz-
desgîz'îgi do t'aat'ė t̄aanaz'-
dîdogîs dah, hakē t'ėyah,
t'aat'ė-ňît'eň do baňh cîn dah
ėi'baňh: ado nîňi cîn nîňaňh
a'dadîn, ňîdîh do t'aanołtso
dah.
11 Hálah, nahodiyołnih'îgi
ėi hoł bėho'zîn ėi'baňh, ėi'
bînina ażdi'nid, Do t'aanołtso
cîn nîňaňh a'dadîn dah.
12 ¶ Ako dabîkē t̄adzîzgîz
do'bîk'îjîň' ha ē bih ňîdzo-
dzāgo ado naznesdāgo abîż-
di'nid, Da' nîňa asdzāîgiš
nîňił bėdaho'zîn?
13 Nîňi, Na'ntî'ni îndah Bo-
holni'hi dašîdohnîh, ako ya'-
at'ėhgi a'dadohnîh; hálah, ėi
nîšłîňh ėi'baňh.
14 Ako šîh, nîňi Boholni'hi
ado nîňi Na'ntî'ni nîšłiň'go,
nîňikē t̄ase'gîzgo nîňi ałdo'
aňah' nîňikē t̄adahgîs dolėł
łeňh'.
15 Hálah, bîk'ehgo dolėłîgi
nîňinał aš'łah, asdza'îgi t'a
bîk'ehgo adaht'iň' dolėł bîni-
yeh.
16 T'aani, t'aanigo a'nîňidîš-
nîh, a'ňal'a'i ėi bînant'a'i do
yîlāhgo at'ė dah: ado bî'dėl-
a'îgi do bînîł'a'îgi yîlāhgo
at'ė dah.
17 Di di'îgi nîňił bėdaho'-
zîngo ako ėi banahkai'go
t'ėyah nîňił dahożoň' dolėł.
18 Do t'aanołtso a'nîňidîšni'
dah: šîh bît̄aha'la'îgi ėi šîł
bėho'zîn: ňîdîh diyîn beh-a-
k'ėašcînîgi ėi t'a akot'ėgo
adonił, ėi bāh bîł yî'šan'îgi
ėi šîc'îň' bîke'tal yeh dahdî
dil'ēz.
19 T'ahdo ahanėh'go nîňił
hašne', ako'dzago, šîh, ėi aš-
t'iňgo dėidohdlaňł.
20 T'aani, t'aanigo a'nîňi-
dîšnîh, ėi t'a-hai'-dah anaš-
āhgo yinî'zînîgi ėi šîh nî'zîn,
ado šîh nîzînîgi ėi šînîł'a'îgi
ałdo' yînî'zîn.
21 ¶ Jesus kot'ėgo hadzo-
dzi'go hayî' sîzi'ni bî'nî' yî'-
laňd, ado bîdzilgo ażdi'nid,
T'aani, t'aanigo a'nîňidîšnîh,
nîňi ła' našîdiyołnîh.
22 Ako îdahoł'āhîgi ňîdaňî-
nel'îňh, hai laňh' āhyîłni
laňh' daznî'zîngo.
23 Ako hodahoł'āhîgi ła'
Jesus bîyîdt bînahjîň' kîż'-
nitiňh, ako ėi Jesus ayoaho'-
ňîh.
24 Ako Saiman Piter na-

hwė'agîżgo, hai'ṡaṅʻ āhyîł-
nîh, beh nîħił hŏl'neʻ bîżdî-
doniłgo.
25 Ako ėi Jesus bîyîdt bîk'î-
jîṅʻ dzîztîn'îgi ażdi'nid, Bo-
honîṡni'hi, hai'ṡaṅʻ?
26 Jesus anîh, Ēʻ sîāṅgo
badeṡ'ałîgi ėi hoh. Ako yî-
nėz'āṅgo Judas Iska'riat baż-
naʻaṅh, Sai'man biyeʻ.
27 Ado ēʻez'aṅ do'bîk'îjîṅʻ
Ak'îhodiāhi Judas yih hiyah.
Ado Jesus ahodi'nid, Ban-
dîndzah'îgi tṡiṅłgo bananî-
nah.
28 Ako bîkaada'ni bîc'îṅʻ
ṅîdziztan'îgi di ałjînîn'îgi do
bîł bėdaho'zîn dah.
29 Ako łaʻ adėznî'zîn, hálah,
Judas bēso bîzîs ṅîdzîłtsos-
go ėi'baṅh Jesus aħałnîh,
A'dadoziṅł bîniyeh'îgi nayił-
nih dats'i: bādahojobaʻîgi
haʻat'ihi-dah bahîżdonîł da-
ts'i, daznî'zîn.
30 Ado ēʻest'anîgi hayit'aṅ-
go tṡiṅłgo c'îżniyah, ako ca-
hoł'ħėl.
31 ¶ Ėi' binina ako c'îżni-
yāgo Jesus adi'nid, K'adt
Dîneh Bayîżci'ni ayoajît'ė'i
ħa'doʻnîh, ado t'a hoh hwė
God ayoat'ė'i ħa'doʻnîh.
32 Ako ėi' beh God ayo-
at'ė'i ħa'doʻnîhgo, God ałdoʻ
t'a bîh beh ayoat'ė'i yî'nih'-
go, ado tṡiṅłgo ayoat'ė'i yîʻ-
nih'go ha i'dolił.
33 Ałcî'ni ya'żi t'o kona-
ġan'îjîṅʻ nîħitah na'ṡah. Ṡî-
kadanohta dolėł: Juz bîc'îṅʻ
hasdzī yeṅ'gi at'ėgo k'adt
a'nîħidîṡnîh : Dé'yah'ago do
dadohkāh at'ė dah.
34 Bîk'eh-oʻoʻniłi a'nidī nîħa
dînîṡ'āh, ayoadahohṅîh, ayo-
anîhoṡṅi ṅît'eṅîgi at'ėgo nîħi
ałdoʻ ayoadahohṅîh.
35 Di' beh dîneh t'aałtso,
nîħi ṡîdahoł'āhi dano'łiṅ'go
beh bîł bėdaho'zîn dolėł, ayo-
adahohṅi'go ėi'baṅh.
36 ¶ Sai'man Piter ahodi'-
nid, Bohonîṡni'hi, hāgoṡaṅʻ
dîniyah? Jesus anāhodoʻnid:
Déyago do k'adt ṡîkē dinał'
dah; ṅîdîh a't'ah în'dah ṡîkē
yînał dolėł.
37 Piter anādoʻnid, Bohonîṡ-
ni'hi, haʻat'ėgoṡaṅʻ do k'adt
nîkē yîṡał' dah dolėł? Nîni-
na dasetsaṅ' ṅîdîh t'a a'ko
dolėł.
38 Jesus anāhodoʻnid, Daʻ
ṡîninaîṡ dadi'tsał ? T'aani,
t'aanigo a'ndîṡnîh, naaho'-
ħai t'ahdo anih'goh tadi, Do
hwė'hasîn dah, ṡîdîdi'nił.

WOLTAʻI 14.

1 T'ado danîħijėih biyîʻdi
nîħî'nîʻ da'ła'ni : God daoh-
dlaṅh, ado ṡîh ałdoʻ daṡoh-
dlaṅh.
2 Ṡîta bî kîn go'neʻ kîn da-
nîżo'nîgi t'oahayui: do ako-
t'ėgo t'ėyah nîħił hweṡneʻ do
ṅît'eṅ. Sîh dahdi'ṡah nîħibaʻ
aṡt'ė-hodeṡłił bîniyeh.
3 Ako akōṅ déyāgo, ado nî-

ħa aṡt'ė-hoṡłāgo, ṡîh adeṅ
nādeṡdał, ako na'nîħideṡ'îṡ:
ako na'ṡah'îdi nîħi ałdo' ādi
doleł.
4 Ado déyah'ago nîħił bė-
daho'zîn, ado hont'i'go nîħił
bėdaho'zîn.
5 Tamas ahodi'nid, Boho-
nîṡni'hi, dîniyāgo do nîħił
bėdaho'zîn dah, akoṡaṅ' ha'a-
t'ėgo hont'i'i nîħił bėdaho'-
zîn doleł?
6 Jesus ahodi'nid, Ṡîh ho-
nt'i'i, ado t'aani'ni, în'dah inah
nîṡłîṅh: dîneh do ła' Aīa ya-
doga'łi dah, ṡîh ṡė'go t'ė-
yah.
7 Ṡėdahososiṅdgo ėi ṡîīa
ałdo' bė'dahososiṅd do ṅî-
t'ėṅ: ado k'adt kodo hwė'-
dahonohsîn ado dahołtsaṅh.
8 Fîlîp ahodi'nid, Bohonîṡ-
ni'hi, Aīa nîħił bėhonî'siṅh
ako at'ė dadî'nidziṅł.
9 Jesus ahodi'nid, Da' ałk'î-
daṅ nîħił honîṡłoṅh ṅîdîh'îṡ
do ṡėhonî'sîn dah Fîlîp? T'a-
hai-dah ṡiłtsan'îgi ėi Aīa yi-
yiłtsaṅh; ha'at'ėgoṡaṅ' ako
Aīa nîħił bėhonî'siṅh, dî-
nîh'?
10 Aīa biyî'di honîṡłoṅh,
ado Aīa ėi ṡîyî'di holoṅ, da'
ėiṡ do yîndlaṅ' dah? Sād beh
nîħic'îṅ' yaṡīi'îgi do t'a ṡî'-
nik'eh yaṡīi' dah: ṅîdîh Aīa
ṡîyî'di ħînan'îgi ėi nānîṡîgi
yanaġah.
11 Ṡîh ṡindlaṅh, Aīa bîyî'di
honîṡłoṅh ado Aīa ṡîyî'di ho-
loṅ, ėi doda ṅîdîh, nānîṡ aṡ-
łîł'îgi beh ṡindlaṅh.
12 T'aani, t'aanigo a'nîħi-
dîṡnîh, T'a-hai'-dah ṡodlan'-
îgi ėi di nānîṡ aṡłîł'îgi hoh
ałdo' ajolił doleł; ado nānîṡ
aṡłîł'îgi bîlāhgo ajolił doleł;
hálah, Ṡîīa bîc'îṅ' déyah ėi'-
baṅh.
13 Ado t'a ha'at'ihîgi-dah
ṡî'żî' beh dayî'nohk̄edgo ėi
adeṡnił, ako Aīa yeh ayo-
at'ė'i beh ba' yî'nih doleł.
14 Ado ha'at'ihîgi-dah ṡî'żî'
beh dayî'nohk̄edgo ėi adeṡ-
nił.
15 Ayoadaṡohṅi'daṅ ṡîh bî-
k'eh-o'o'nîłi bāa'dahołyaṅ do-
leł.
16 Ado Aīa bîc'îṅ' sodîdes-
ziṅł, ako akaanal'wo'i ła' nî-
ħa nanė'didoał, ako ėi hol-
āgo nîħił holoṅ doleł.
17 Nîłc'îh Diyîni t'aani'ni
ṅîdîh, ėi nîhokā dîneh do
beh daho'le' at'ė dah; hálah,
do daho'iṅ' dah, ado do hwė'-
dahosîn dah ėi'baṅh: ako
nîħi hwė'dahonohsîn: nîħił
kė'hat'iṅh, ado nîħiyî'di ho-
loṅ doleł ėi'baṅh.
18 Do t'asa'ha nahkai' dah
doleł: nîħa naṡdah doleł.
19 Konaġan'îjîṅ' hadzih, nî-
hokā dîneh do nādasidoltsėł'
dah, ṅîdîh nîħi daṡoh'iṅh':
hálah, ṡîh ħînîṡnah, ėi'baṅh
nîħi ałdo' daħînohnā doleł.
20 Ako t'a ėi bîjîṅh nîħił
bėdahodoziṅł, ṡîh ṡîīa biyî'di

honîśłon'îgi, ado nîħi śîyî'di
dahonołon'îgi, ado śîh nîħi-
yî'di honîśłon'îgi.
21 T'a ėi śîh bîk'eh-o'o'nîłi
bîł bėho'zîngo ado yîk'eh
naġāgo t'à ėi ayoaśo'ħîn'îgi
at'eh: ado ėi ayoaśo'ħîn'îgi
śîta bîts'aħdo ayoabîdo'ħi'
dolėł, ado śîh ayoośħi' dolėł,
ado hac'îħ' adė'hode'ziħł.
22 Judas ahodi'nid (Iskariat
ėi dodah) Bohonîśni'hi ha'a-
t'ėgośaħ' nîħi t'ėyah nîħi-
c'îħ' adė'hodil'ziħł ħîdîh nî-
hokā dîneh ėi dodah?
23 Jesus hanānadzigo aho-
di'nid, Dîneh ła' ayoaśo'ħi'-
go, ėi sîzādîgi yāahalyaħ do-
lėł, ado śîta ayoaho'ħi' dolėł,
ado nîħi ha nė't'aś do, ado hoł
kėhwit'iħ dolėł.
24 T'a-hai'-dah do ayoaśo'-
ħîn'îgi ėi do sîzādîgi yāahal-
yaħ dah: ado sād dadohts'a'-
îgi ėi do śîh dah, ħîdîh śîta,
śînîł'a'îgi ėi bîh.
25 ¶ Di t'aałtso t'ah nîħił
naśkai'go beh nîħił hweśne'.
26 Ńîdîh akaanal'wo'i ėi
Nîłc'îh Diyîni at'eh, ėi Aīa
śî'żî' yeh yîdoł'ał'îgi, ėi t'aał-
tsoni yeh na'nîħintîn dolėł,
ado t'aałtsoni beh nîħic'îħ'
hahăsdzi'îgi bė'dałnihgo anî-
ho'sîn dolėł.
27 Beh-îł-hożo'ni nîħa aś'-
łah, ado śîł hożo'nîgi nîħadî-
nîś'āh, do nîhokā dîneh adėi-
diāhîgi at'ėgo nîħadînîśāh
dah. T'ado danîħijėih biyî'-
di nîħî'nî' da'ła'ni, ado t'ado
ħîdałdzî'di.
28 Nîkîniyah ado nîħa na'-
deśdał, nîħidi'nidîgi ėi dasî-
dots'aħ. Ayoadaśohħi'go t'ai-
yîsi nîħił daho'żoħ, hálah,
śîta bîc'îħ' déyah, nîħi dîś-
nîn'îgi ėi'baħh: śîta śîlāhgo
at'eh ėi'baħh.
29 Ado k'adt t'ahdo aħa-
nėh'go ħîħił hweśne', ako
ako'dzago dėidohdlaħł.
30 Kodo di' bîk'îjîħ' do laħ'-
igo nîħic'îħ' yanānaś'ti' dah
dolėł: nahasdzan t'o-ałtseh'-
yeh-adîholni'hi dogał ėi'-
baħh, ako ėi do śîdėt'i' dah.
31 Ńîdîh nîhokā dîneh, Aīa
ayoośħi'go bîł bėdahozîn
dolėł, ado śîta bîk'eh-o'o'nîł'i
śėidînîan'îgi ts'îde akot'ėgo
aśnił. Sołtiħ', dahdîdikah.

WOLTA'I 15.

1 T'a śîh t'ėyah c'îl-na'atl'o'i
t'ała'i ya'at'ėhgo sîkādîgi nîś-
łîħh, ado śîta t'ėyah yāahal-
yāni nî'łîħh.
2 Śîts'a dane'san'îgi t'aałtso
do bînest'aħ' halėh'îgi ėi yî-
ts'a' yijāh: ado t'aałtso bî-
nest'aħ' baħh nahadlėh'îgi
ėi bîla'ta ħîjigîś, t'a bîlāhgo
baħh na'hododlėł bîniyeh.
3 Ako k'adt sād beh nîħi-
c'îħ' yāłti'îgi beh nîħa'at'e'
a'dadîn.
4 Śiyî'di dahonołoħ' do, ado
śîh ałdo' nîħiyî'di honîśłoħh.
Ats'a ne'san'îgi t'a bîża'nîgo

do baṅh nahadlėh dah, baʼ
sîkādi bîtsʼaṅdogo tʼėyah:
ako nîħi tsʼîde akoʼdanoh-
tʼėh, ṡiyîʻdi da honołoṅʼgo
tʼėyah.
5 Ṡîh cʼîl-naʻatlʼoʻi sîkādîgi
nîṡłîṅh, ado nîħi tʼėyah bîgān
danoʼłîṅh, ėi tʼaaʼłajîṅʻ ṡiyîʻdi
hojîloṅ ṡiṅ, ado ṡîh hayîʻdi
honîṡłonʼîgi ėi laṅʻi anestʼaṅʻ
haṅh naʼhadlėh: hálah, tʼa
ṡîʼdîngo haʻatʼi-dah do bîʼda-
nołʼaṅʼ dah.
6 Ako dîneh tʼa-haiʼ-dah do
ṡiyîʻdi ħînāgo ėi atsʼa ne-
sanʼîgi yoʼaholġanʼgo ado sa-
gan nahojîʼlîn; ako ėi dîneh
aʼła-aʼdayiłʼiṅʼgo dzîʼdza da-
yiłkād ako dadîlît.
7 Ako nîħi ṡiyîʻdi daħînoh-
nāgo, ado sîzād nîħiyîʻdi ho-
loṅʼgo tʼa nîħi danohsînʼîgi
dayîʼdohkîł ako nîħah akoʼ-
dolnił.
8 Di beh ṡîťa ayoatʼėi ħaʼ-
doʻnîh, anestʼaṅʻ tʼoahayui nî-
ħaṅh nahadlėhgo ėiʼ beh;
akotʼėgo ṡîdahołāhîgi dano-
łiṅ dolėł.
9 Tʼa ṡîťa ayoaṡoʻṅînʼîgi atʼė-
go, ṡîh ałdoʻ ayoanîhoṡṅîh
ayooʻoṡṅînʼîgi tʼa ėi bîkʼeh-
go nahkai.
10 Bėhosełʼanîgi bîkʼehgo
nahkaiʼgo ako înʼdah ayooʻ
oṡṅînʼîgi bîkʼeh nahkai dolėł:
tʼa ṡîťa yėhasʼāni bîkʼehgo
naʼṡah, ado yeh ayooʻoʻṅînʼ-
îgi bîkʼehgo naʼṡahʼîgi giatʼė-
go.
11 Diʼdi tʼaałtso beh nîħi-
cʼîṅʻ hahasdzī ṡîł hożonʼîgi
tʼa nîħiyîʻdi dolėł, ado nîħił
dahożonʼîgi beh ṅîʼdaʻdołdiṅł
ėiʼ bîniyeh.
12 Di bėhosełʼanʼîgi atʼeh,
aħîdełnāgo ayoadahohṅîh,
tʼa ayoanîhoṡṅînʼîgi giatʼė-
go.
13 Di bîlāhgo dîneh do łaʻ
ayooʻoʻṅiʼ dah, ėi dîneh łaʻ-
dah bîkʼîso yîcʼaṅh daztsanʼ-
îgi.
14 Tʼa haʻatʼiʼhi-dah beh nî-
ħanîhwiṡʼāhîgi ėi aʼdahtʼiṅʼ-
go ako nîħi sîkʼîso danoʼłîṅh.
15 Kodo nās holżîṡgo, do
nalʼaʻi nîħi dîṡniʼ dah dolėł;
hálah, aʼnalʼaʻi ėi hanantʼaʻi
yanaġāhîgi do bîł bėhoʼzîn
dah, ėiʼbaṅh: ṅîdîh ṡîh sîkʼîso,
nîħi diʼnid: hálah, tʼaałtso
ṡîťa bîtsʼaṅdo dîsetsʼaṅʻîgi ėi
nîħił bėdahoʼzîngo aṡʼłah ėiʼ-
baṅh.
16 Nîħi do ṅîʼdaṡîdołtiṅʼ
dah, ṅîdîh ṡîh tʼėyah naʼnî-
ħiyėʼlāgo nînîħinîʼnîl, ado da-
sîdohkaiʼgóh anestʼaṅʻ ni-
ħaṅh ṅîʼdahodlėł dolėł, ado
nîħi nestʼaṅʻ do aʼdodiṅł dah;
ado tʼa haʻatʼiʼhi-dah ṡîʼżîʻ
beh Aťa bîʻdayîʼnohked ėi
tʼa bîh nîħaididoāł.
17 Di tʼaałtso beh nîħa ho-
sełʼāṅh, ayoadahohniʼ dolėł.
18 Isjaṅh nîhokā dîneh da-
nîħijoʼłāgo, ėi nîħił bėdahoʼ-
zîn, tʼa nîħitsėʼdaṅ ṡîh dasî-
dzosłā.

19 Nîhi nîhokā dîneh bī da-
no'łiṅ'go ėi nîhokā dîneh t'a
bîh'îgi ayoadayo'ṅi' dolėł, ṅî-
dîh hálah, nîhokā dîneh do
bī dano'łiṅ' dah, ako ṅîdîh
nîhokā dîneh bîts'aṅdeṅ na'-
nîhiyė'lā, di'baṅh nîhokā dî-
neh danîhijo'łah.
20 Sād beh nîhic'îṅ' hasdzi'-
îgi ėi bė'dałnih, a'nal'a'i do
bînant'a'i yî'lāh at'ė dah. Šî-
k'ė-dadînìhîgi a'daši'lāgo, nî-
hi ałdo' nîhik'ė-dadînìhîgi
a'danîhi dolił; adîšnîn'îgi bî-
k'ehgo ṅîdakai'go t'ėyah nî-
hi ałdo' nîhik'ehgo ṅîdakai'
dolėł.
21 Di t'aałtso a'danîhidolił,
šî'žî' bînina, hálah, šînîł'a'îgi
do yėdaho'sîn dah ėi'baṅh.
22 Do niyágo ado t'ado bî-
c'îṅ' hahasdzi'go ako do
baṅhîgi a'dadza dah dolėł
ṅît'eṅ: ṅîdîh k'adt baṅhîgi-
at'ė t'ado beh ṅîdaždoł'iṅ'łi
dah.
23 T'a-hai'-dah šî jo'łah'îgi
t'a ėi ałdo' šîta yîjo'łah'.
24 T'a ėi hatahgi banîsė-
yah'îgi dîneh ła'dah t'ahdo
akonėh' dahîgi do banîsėyā-
go, ako do baṅhîgi a'dadza
dah dolėł ṅît'eṅ: ṅîdîh k'adt
t'aanidlah, šîh în'dah šîta do'
danîhiłtsaṅh ado danîhidzos-
łā.
25 Ṅîdîh di ako'dza ėi bî-
k'eh-o'o'nî'łi beh-ak'ėašcîn'
nēgi at'ėgo adonił'go, T'ado
bānîgo dasîdzosłā.
26 Ṅîdîh Akaanalwo'i niyā-
go, šîta bîts'aṅdeṅ nîhic'îṅ
deš'ałîgi, Nîłc'îh Diyîni t'aa-
nîn'îgî, ėi Ata bîts'aṅdeṅîgi
ako t'a ėi ša' hodolnih:
27 Nîhi ałdo' šandahodoł-
nih, hálah, t'a hode'sādeṅ šîł
nahkai ėi'baṅh.

WOLTA'I 16.

1 Di diîgi t'aałtso beh nîhił
hwešne', ako do dadîdohgōh
dah.
2 A'ła-naadlėh-ba'-kîndo
ats'a danîhidonîł; ado bîc'îṅ'
holžîš t'a-hai'-dah nîhishiṅ'
ṅîdîh ėi God bî nānîš bana-
šah nî'zîn dolėł.
3 Ako t'aałtso di di'îgi at'ė-
go a'danîhidolił, hálah, Ata
în'dah šîh do' do nîhė daho'-
sîn dah, ėi'baṅh.
4 Ṅîdîh di di'îgi t'aałtso
beh nîhił hwešne', ako ba'-
holžižgo di di'îgi beh nîhił
hwešne' 'yēnî' bė'dadołnîh.
Ado di di'îgi hode'sādėṅ t'a-
do anîhidi'nid dah, hálah, nî-
hił honîšłoṅ ėi'baṅh.
5 Ṅîdîh ako k'adt šînîł'a'îgi
bîc'îṅ' ṅîdesdzah; ako ṅîdîh
ła'dah t'ahdo, Hājîṅšaṅ' dîni-
yah? šîdohni' dah.
6 Ṅîdîh hálah, di di'îgi beh
nîhic'îṅ' hahasdzī ėi'baṅh
danîhi jėih bîyî'di t'aiyîsi
badanîhî'ni'.
7 T'a ako ṅîdîh t'aanigo nî-
hił hašne', ṅîdesdzah'îgi ėi
ya'at'ėhgi nîha'ašnēh; hálah,

do ṅîdesdzāgo ako Akaanal-
wo'i do nîḣa dogał' dah, ėi'-
baṅh; ṅîdesdzāgo ėi nîḣi-
c'îṅ' deṡ'ał.
8 Ako ėi niyāgo, nîhokā
dîne'e baṅhîgiat'ėi, ado t'a-
ako-giat'ė'i, ado anȧhat'iṅh
ėi t'aani yeh yîł hodolnîh.
9 Baṅhîgiat'ėi, hálah, do
daṡodlaṅ' dah.
10 T'a-ako-giat'ė'i, hálah, ṡîh
ṡîta bîc'îṅ' déyah ado do da-
ṡoh'iṅ' dah do.
11 Anahat'iṅh, hálah, na-
hasdzan t'o-ałtseh-yeh-a'dî-
holni'hi bāna'hast'iṅd ėi'-
baṅh.
12 Beh nîḣic'îṅ' hahides-
dzih'îgi t'ah laṅ'i ṅîdîh, k'adt
ėi do bî'danołdzîl' dah.
13 T'a ako ṅîdîh Nîłc'îh Di-
yîni t'aani'îgi niyāgo, ėi t'aał-
tso t'aani'go nîḣoîṡ dolėł;
hálah, do t'a bîh a'dahalne'
dah dolėł, ėi'baṅh; ṅîdîh t'a
ha'at'i'hi-dah yîdits'a'îgi ėi
yahalne' dolėł; ado a'hodo-
nîł'îgi yeh nîḣił halne' dolėł.
14 Ako ėi ayoanîṡt'eh a'ṡî-
dolił; hálah, ṡîh'îgi ėi bîh' do-
lėł ado nîḣic'îṅ' yît'iṅgo idolił.
15 Ṡîta bîh'îgi t'aałtso ṡîh;
ėi'baṅh adîṡnîh, ṡîh'îgi bîh'
dolėł ado nîḣic'îṅ' yît'iṅgo
idolił.
16 Konaġan'îjîṅ' do daṡoh-
iṅ'dah dolėł; ado nāna ko-
naġan'îjîṅ' daṡoh'iṅ' dolėł,
hálah, Aṫa bîc'îṅ' déyah ėi'-
baṅh.
17 Ako hodahoł'āhîgi ła'
adaḣîdo'nid, Ha'at'îṡaṅ' didi
yeh nîḣił halne', Konaġan'-
îjîṅ' do daṡoh'iṅ' dah dolėł,
ado nāna konaġan'îjîṅ' da-
ṡoh'iṅ' dolėł; hálah, Aṫa bî-
c'îṅ' déyah ėi'baṅh.
18 Ėi'baṅh adadi'nid, Di ko-
naġan'îjîṅ' jînih'îgiṡaṅ' ha'-
at'i ał jînîh'? Ał jînîn'îgi
do nîḣił bėdaho'zîn dah.
19 Ako Jesus bîł bėhozîn ṅî-
dahodîdilkîł danî'zînîgi ako
ahodi'nid, Da' beh hasdziîgîṡ
bîndaḣîdoł'kîdt, Konaġan'î-
jîṅ' do daṡoh'iṅ' dah dolėł,
ado nāna konaġan'îjîṅ' da-
ṡoh'iṅ' dolėł, di'nidîgi?
20 T'aani, t'aanigo a'nîḣi-
dîṡnîh, Nîḣi ėi dahca' dolėł,
ado yė'go dahca' dolėł ṅîdîh
nîhokā dîne'e bîł dahożoṅ'
dolėł; ado yînił nahkai dolėł;
ṅîdîh yînił'îgi îłho'żoṅ ṅî'-
dodlėł.
21 Asdzanî k'adeṅ î'nîłciṅ'-
go baṅhbî'ni łėh, hálah, ba'-
holżiż ėi'baṅh; ṅîdîh t'a ajîł-
cíh'go ṫi'hodzozni'îgi do bė-
jîl'nih dah, hálah, dîneh na-
hasdzan bîkā yîżcîṅh, ėi'-
baṅh t'aiyîsi bîł ho'żoṅ.
22 Ako ėi' bînina k'adt nîḣi
baṅhdanîḣî'ni'; ṅîdîh nāda-
nîḣîdestsėł, ako danîḣi jėih
bîł ṅî'dahodojoṅł; ado nîḣił
dahożon'îgi ėi hai'-dah dîneh
do nîḣi aġa'idîdot'ał dah.
23 Ado ėi bîjîṅh nîḣi do
ṅî'daṡîdîdołkîł dah. T'aani,

t'aanigo a'nîhidîsnîh, t'a ha'-
at'i'hi-dah Aṫa ṡî'żî' beh bî'-
daínoh'ḳedgo ėi nîhaidîdoał.
24 Holżîsdeṅ ko'jîṅ' t'ahdo
ṡî'żî' beh daínoh'ḳed dah ṅî-
t'eṅ; daínoh'ḳed ako nîha-
dolyėł, ado t'aiyîsi nîhił da-
hożoṅ' dolėł.
25 ¶ Di t'aałtso hane' nan-
tl'a'i beh nîhic'îṅ' hasdzī; ṅî-
dîh bîc'îṅ' holżîs ado hane'
nantl'a'i do beh nîhic'îṅ' ha-
nādesdzîh' dah, ṅîdîh t'a bė-
ho'zînîgo Aṫa beh nîhił ho-
deṡnîh.
26 Ako ėi bîjiṅh ṡî'żî' beh
daínoh'ḳed dolėł; ako Aṫa
nîha nė'deṡkaṅł do dîsni' dah.
27 Aṫa t'a bîh ayoanîho'ṅîh
ėi'baṅh; hálah, nîhi ayoada-
ṡohṅi ṅît'eṅ, ėi'baṅh; ado
God bîts'aṅdeṅ niyah'îgi ał-
do' daŏhdlaṅh ėi'baṅh.
28 Aṫa bîts'aṅdeṅ niyah,
ako nahasdzan bîkāgi niyah;
ado nāna nahasdzan bîts'aṅ-
jîṅ' dahnādîdeṡdał'go, Aṫa
bîc'îṅ' ṅî'deṡdał.
29 Hodahoł'āhîgi adahȯdi'-
nid, K'adt t'a bėho'zînîgo ya-
nîlṫi', do hane' nantl'a'i beh
yanîlṫi' dah.
30 K'adt nîhi nîhił bėdaho'-
zîn, t'aałtsoni nîł bėho'zîn
laṅh', ado do ṅîdîh dîneh ła'-
dah nan'dîdoł'kîł dah. Di
beh dainidlaṅh, ėi God bî-
ts'aṅdeṅ yîniyah'îgi.
31 Jesus anābîdo'nid, Da'
k'adtîṡ nîhi da'ohdlaṅh?
32 Jo'akon bîc'îṅ' holżîṡ,
t'aani k'adt ba'holżiż, t'a nîhi
danohsîngo ṫaidołwoł, ėi dî-
neh t'ała'i ṅîtîn'îgo, ako ṡîh
t'ėyah t'asa'ha dolėł; ako ṅî-
dîh do t'asa'ha naṡā dah, há-
lah, Aṫa ṡîł holoṅ ėi'baṅh?
33 Di t'aałtso beh anîhidi'-
nid, ṡîh' ṡė nîhił dahożoṅ'
dolėł. Nahasdzan bîkāgo
t'ėyah nîhic'îṅ' ṅîdahwi'nā
do; ṅîdîh ṅîhił daho'żoṅ; ṡîh
nahasdzan bîk'ehdeṡdliṅ.

WOLṪA'I 17.

1 Di sādîgi Jesus yeh hadzī,
ado de'go ya'dîłhił biyî'go
jîdėiṅ, ado ażdi'nid, Aṫa, k'adt
ṡahaz'āni ba'holżiż; niye'
ayoat'ė anleh, ako niye' ałdo'
ayoat'ė an'dolił;
2 Beh-adzi'li t'aałtso badi-
nîan'îgi at'ėgo, ako t'aałtso
bahîdînîan'îgi hoł'āgo inah
yėdidoał.
3 Ako di'di hoł'āgo inah
at'eh nė'dahosiṅdgo, nîh t'ė-
yah God t'aani'ni nî'lîṅh, ado
Jesus Christ yînîł'a'îgi ałdo'.
4 Ako ṡîh nî' bîkā ayoat'ė
a'nîṡłah; nānîṡ ṡadinîan'îgi
ałtso banîṡė'yah.
5 Ako k'adt Aṫa nî'li'ni ayo-
at'ė aṡîlėh, nahasdzan t'ahdo
alnėhdaṅ nîł honîṡłoṅ ṅît'eṅ-
îgi at'ėgo.
6 Nîhokā dîne'e bîṫahdeṅ dî-
neh ṡadinîan'îgi bîc'îṅ' nî'żî'
bėho'zîngo aṡ'łah; ėi t'aałtso
nîh, ako nîh t'aałtso ṡadinî-

aṅh; ako nîzād yîk'eh-dahoł-
iṅh.
7 Ako ṡadinîan'îgi t'aałtso
nîts'aṅdeṅgo bîł bėdaho'zîn.
8 Hálah, sād ṡadinîan'îgi
badînîaṅh ėi'baṅh; ado ėi'di
dayosdlaṅd, ako t'aani ṡîh
nîts'aṅdeṅ niyāgo bîł bėda-
ho'zîn, ado nîh ṡinîł'a'îgi da-
yosdlaṅd.
9 Ako ṡîh ba' sodîszîn; nî-
hokā dîne'e ėi do ba' sodîs-
zîn dah, ṅîdîh ṡadinîan'îgi
t'ėyah, hálah, ėi nîh ėi'baṅh.
10 Ado t'aałtso ṡîh'îgi ėi
nîh, ado t'aałtso nîh'îgi ėi
ṡîh; ado ėi beh ayoat'ė a'ṡî-
dilyah.
11 Ado k'adt nahasdzan bî-
kāgi do naṡā dah dolėł; ṅî-
dîh di nahasdzan yîkā ṅîda-
kai dolėł, ako ṡîh k'adt nîc'îṅ'
déyah. Aṫa diyî'ni, t'a nîh
nî'żî' beh ṡadinîan'îgi bāa-
holyaṅh, ako t'ała'i danî'liṅ'
do, nîħi anit'ehîgi at'ėgo.
12 Nahasdzan bîkā t'ah bîł
naṡkai yeṅdaṅ nî'żî' beh
bāahaṡyaṅ ṅît'eṅ, ṡadinîan'-
îgi ėi bāahaṡyaṅ ṅît'eṅ, ado
t'ado ła'dah yoîłt'e' dah, ṅî-
dîh inî'ziṅ biye' t'ėyah; ako
ėi diyîn beh-ak'ėaṡcîn'îgi bî-
k'ehgo ahodonił bîniyeh.
13 Ado k'adt nîc'îṅ' déyah;
ado di t'aałtso nahasdzan
bîkā beh yaṡṫi', ako ėi, t'a
beh ṡîł hożon'îgi ėi beh da-
holoṅ dolėł ėi'baṅh.
14 Nîzād ėi badînîaṅh; ado
nîhokā dîne'e dabîdzosłā, há-
lah, nîhokā dîne'e do bī dajî-
liṅ' dah ėi'baṅh; t'a ṡîh nî-
hokā dîne'e do bī nîṡlîn'îgi
at'ėgo.
15 Do nahasdzan bîts'a'di'îṡ
bîniyeh na'noṡkaṅh dah, ṅî-
dîh baṅhîgiat'ė bîts'aṅjîṅ'
nabi'îł'niṅh dolėł.
16 Ėi t'aałtso do nîhokā dî-
ne'e bī dajî'liṅ' dah, t'a ṡîh
do nîhokā dîne'e bī nîṡlîn'îgi
at'ėgo.
17 Nîh t'aani'ni beh diyîn-
go a'danîle': nîzād ėi t'aani'-
ni at'eh.
18 T'a nahasdzan bîkājîṅ'
aṡinîł'a' ṅît'eṅîgi at'ėgo, ṡîh
ałdo' nahasdzan bîkāgo a-
ħėł'a'.
19 Ado ėidi dabah' diyîngo
i'diṡyah, ako bîh ałdo' t'aani'-
ni beh diyîngo a'dabîdîdol-
nił.
20 Ado do t'a di t'ėyah bah'
sodîszîn dah, ṅîdîh dabîzād
yeh daṡidodlaṅłîgi ałdo'.
21 Ako t'aadzîłtso t'ała'i da-
jî'liṅ' do; t'a nîh, Aṫa ṡîyî'di
honîlon'îgi at'ėgo, ado ṡîh
nîyî'di honîṡłon'îgi at'ėgo,
ts'îde akot'ėgo ėi'di ałdo' t'a-
ła'i nîħiyî'di daholoṅ' dolėł;
ako nîhokā dîne'e ėi ṡinîł'a'-
îgi dėidodlaṅł.
22 Ado ayoat'ėi ṡadinîan'îgi
ėi badînîaṅh; ako t'ała'i da-
jî'liṅ' do, t'ała'i nidlîn'îgī at'ė-
go.
23 Ṡîh ėi dabîyî'di, ado nîh

ṡîyî'di, ado le'dadoł't'e'go t'a-
ła'i dajî'liṅ' dolėł; ako nîho-
kā dîne'e nîh ṡinîł'a'îgi bîł
bėdaho'zîn dolėł, ado ayoa-
dėnî' ṅîh t'a ayoaṡinî' ṅîn'îgi
at'ėgo.

24 Aṫa ėi ṡadinîan'îgi ho-
nîṡłoṅdi bîł dahonîṡłoṅ' dolėł
nîsîn; ako ayoat'ėi ṡadinîan'-
îgi dėidołtsėł; hálah, nahas-
dzan t'ahdo alnėhdaṅ ayo-
aṡinî'ṅîh.

25 Aṫa nî'li'ni, a'at'e'-niyî'-
at'dîni, nîhokā dîne'e do nė-
daho'sîn dah; ṅîdîh ṡîh nė'-
hasîn, ado di'di bîł bė'daho-
ziṅd nîh ṡinîł'a'îgi.

26 Ado nî'żî' beh bîł hweṡ-
ne', ado beh bîł nāhodeṡnîh;
ado ėi beh ayoo'o'ṅi'ni beh
ayoaṡinî'ṅi'ni bîyî'di daho-
loṅ' dolėł, ado ṡîh dabîyî'di
honîṡłoṅ' dolėł.

WOLṪA'I 18.

1 Ako Jesus di sādîgi yeh
hahasdzi'go hodahoł'āhîgi bîł
c'îjîkai, a'kwi ṫoh-nî'li'ni, Ki-
dran yolyehîgi tse'na, ado
a'kwi da'ak'eh, ėi hodahoł-
āhîgi bîł bīh jokai.

2 Ado Judas, ėi nahwisni'-
îgi ėi ałdo' a'kwi ho'iṅh'; há-
lah, Jesus t'a aṅaṅh hoda-
hoł'āhîgi bîł a'kwi ṅîjîkāh
ėi'baṅh.

3 Ako Judas alaṅjîṅ' nā-
daiłnîṅ'hi în'dah Ferîsiz bî-
ts'aṅdeṅ sî'lāgo, ado bînan-
t'a'i ha'i'nîlgo bîł jî'kai, a'k'a-
koṅ' nadlo'îgi ado honoyėł',
în'dah dėnih dajîjāhgo.

4 Jesus a'ho'dîdolnîłîgi
t'aałtso hoł bėho'zîn ako ėi
bînina bîdaṡniyāgo abîżdi'-
nid, Hai'ṡaṅ' hadadoh'iṅ'?

5 Ako ėi anādahodo'nîd, Je-
sus Nazarethdeṅîgi laṅh'.
Jesus ahodi'nid, Ṡîh, ėi aṡ-
t'iṅh. Ako Judas ałdo', ėi
nahwisni'îgi, yîł na'zîṅh.

6 Ako, T'a ṡîh ėi aṡt'îṅh,
jîni'go bîc'îṅ' hadzodzi'go ėi
t'aałtso t'aṅjîṅ' nî'jîṅ' ani'dē.

7 Ado nînāyîżdeł'kîdtgo aż-
di'nid, Hai'ṡaṅ' hadanohṫah?
Ako adadi'nid, Jesus Naza-
rethdeṅîgi laṅh'.

8 Jesus anādo'nid, Ṡāṅ, ṡîh
ėi aṡt'îṅh dîṡni'go nîṅîł hweṡ-
ne'. Joh, ṡîh ṡîkadanohṫa-
daṅ didi bînî'di dahdikāh.

9 Ako ażdi'nidîgi t'a ako'-
hodonił, Ėi ṡadinîan'îgi do
ła'dah yo'iłt'e' dah jîdi'nid
yeṅ'.

10 Ako Saiman Piter bî dîl-
tlîṡ hayidziṅs'go alāhgo nāił-
nîṅ'hi bî nal'a'i bîjā nîṡṅā-
jîṅ'îgi k'iżnîł'hāl. Ako ėi
anal'a'iîgi Mal'kas jolyeh.

11 Ako Jesus ėi Piter ayî-
di'nid, Nî dîltlîṡ īh nantîṅh;
da' beh-adla'ni ṡîṫa ṡėnîkan'-
îgiṡ do adeṡdliṅł' dah.

12 ¶ Ako jîl'āhîgi ado ha-
nant'a'i do', ado Juz bî sî'lāgo
Jesus dayiłtsōd ado hwė da'
aztl'oṅh.

13 Ado dahdahodilōz An'-

nas ałtseh bîc'îṅʻ, hálah, Kai'-
afas ėi badāni nî'lîṅh, ako t'a
ėi naṅah'îgi bîyîʻ alāhgo nāił-
nìṅ'hi nî'lîṅh.
14 Ado Kai'afas t'a hoh ėi
Juz ba'hozdez'aṅh, Dîneh
t'ałaʻi, dîneh t'aat'ė-ṅît'eṅ ya'
dadotsałgo ėi yaʻat'eh, jîni'-
go.
15 Ako Saiman Piter ėi Je-
sus yîkē niyah, nānałaʻ ohoł-
āhîgi ałdoʻ, ako ohoł'āhîgi ėi
alāhgo nāiłnìṅ'hi hwė ho'-
sîngo, alāhgo nāiłnìṅ'hi bî
kîn go'neʻ Jesus bîł yah aji-
āż.
16 Ṅîdîh Piter c'ėatindi tl'o-
di dzîzîṅh. Ako ohoł'āhîgi
alāhgo nāiłnìṅ'hi hwė ho'sî-
nîgi c'îżniyāgo asdzanî c'ėa-
tin yāahalyāni yîc'îṅʻ hadzī:
ako Piter bîł yah ajiāż.
17 Ako asdzanî c'ėatin yāa-
halyāni Piter ayîdi'nid, Daʻ
nî'îṡ do di dîneh bîdahoł'āh-
îgi łaʻ nî'liṅ dah? Ako ayî-
di'nid, Ṡîh ėi' dodah.
18 Ado andal'aʻi în'dah sî-
lāgo akweʻe yîł na'zîṅh, tsīd
dabî koṅʻ adayi'lāgo ėi yeh
ṅî'daʻidził, hálah, ako desk'az,
ėi'baṅh; ado Piter aṫah sî-
ziṅ'go naʻidził.
19 ¶ Ako alāhgo nāiłnìṅ'hi
Jesus, bîdahoł'āhîgi ado ho
naʻntîn bî'nahożdeł'kîdt.
20 Ako Jesus hadzīgo adi'-
nid, T'a yît'îni dîneh t'aat'eh
bîc'îṅʻ yaṡṫiʻ ṅît'eṅ: t'aa'ła-
jîṅʻ a'ła-na'adlėh-ba'-kîn go'-
neʻ în'dah bī-sohodîzîn-kîn
go'neʻ ałdoʻ, ado Juz a'ła-ṅî'-
daadlėh go'neʻ naʻnîṡtîn; na-
nîl'în'go do haʻat'i'hi-dah ba
haṡneʻ dah.
21 Haʻat'ėgoṡaṅʻ bî'naṡîdîł'-
kîdt? Dasîdizts'aṅʻîgi ėi beh
bîc'îṅʻ hasdzi'îgi bî'ndabîdoł'-
kîdt: joh, ėi beh hahasdzi'îgi
bîł bėdaho'zîn.
22 Ako kot'ėgo hadzodzi'go
haṡkėjî-nat'āh łaʻ hwi'ġ́ahgi
sîzîn'îgi ėi Jesus yîłdzîdez-
kād, ado hadzi'go adi'nid, Daʻ
akot'ėgoṡ alāhgo nāiłnìṅ'hi
bîc'îṅʻ hahî'dzih?
23 Jesus ahodi'nid, Baṅhî-
giat'ėgo hasdzi'go, ėi baṅhî-
giat'ė ba hŏl'neʻ, ṅîdîh yaʻat'-
ėhgogo haʻat'iṡaṅʻ bîniyeh
naṡîdi'nîkād?
24 Ako Annas hwė aztl'oṅ-
go Kai'afas alāhgo nāiłnìṅ'-
hi yîc'îṅʻ ahoł'aʻ.
25 ¶ Ako Saiman Piter a'-
kwi naʻidziłgo sîzîṅh. Ado ėi
bînina adahodi'nid, Daʻ nî'îṡ
ałdoʻ bîdahoł'āhîgi do łaʻ nî-
liṅ' dah? Ako ażdi'nid, Ṡîh
ėi dodah.
26 Ako alāhgo nāiłnìṅ'hi bî
nal'aʻi łaʻ, ėi Piter yîjā k'inîł-
hal'îgi bîk'ėi, ėi adi'nid, Daʻ
dōṡ daʻak'eh go'neʻ bîł nił-
tsaṅ' dah?
27 Ako Piter, Dodah, nādoʻ-
nid. Ado t'a a'ko t'ahago
naaho'ṅai adi'nid.
28 ¶ Ako Jesus c'înādėzloz
Kai'afas bîts'aṅdo ana'ha-

t'iṅh-ba'-kîn go'ne'; t'aiyîsi
abîn'îgo; ako ėi t'aałtso do
ana'hat'iṅh-ba'-kîn go'ne'
yah akai' dah. Nîṅaṅh da-
cîn dadidlėł danî'zîngo, ado
hat̄îs-adesdzah do dadidiṅł
dah ṡa'ṡîn danî'zîngo, ėi'baṅh.
29 Ako Pailet bîc'îṅ' c'îni-
yah ado adi'nid, Di dîneh-
ṡaṅ' ha'at'i beh bîk'îdahodo-
aṅh?
30 Ako hanadasdzigo ada-
hodi'nid, Do dîneh baṅhî-
giat'ė jîliṅ'go do nîc'îṅ' ṅîda-
hosidloz dah do ṅît'eṅ.
31 Ako Pailet anāhodo'nid
T'a nîṅi dahdahodołos, ado
t'a nîṅi bîk'eh-o'o'ni'łi bik'eh-
go han'daht'iṅh. Ako ėi' bî-
nina Juz anādahodo'nid, Dî-
neh dadiyilyėł'go ėi do beh-
nîṅa-haz'aṅ' dah;
32 Ėi Jesus t'a yeh hadzī
yeṅgi at'ėgo ahodonił, ts'îde
dazdotsał'îgi at'ėgo bėho'zîn-
go hadzodzī.
33 Ako Pailet ana'hat'iṅh-
ba'-kîn go'ne' yah anādzo-
dzah, ako Jesus, Hakgo, bîż-
di'nid; ado abîżdi'nid, Da'
nî'îṡ Juz alāhgo-bî-nat'āni
nî'lîṅh?
34 Jesus hanānadzigo anîh,
Da' t'āṡ nîh di beh adînîh?
Ła'dah dats'i ṡė nîł holne'?
35 Pailet anāhodo'nid, Da'
ṡî'îṡ Ju nîṡłîṅh? T'a nîh nî
dîne'e ado alaṅjîṅ' nādaił-
nîṅ'hi ṡadanîzloz. Ha'at'i-
ṡaṅ' banîsîniyah?
36 Jesus anādo'nid, Beh-ṡî-
holnih'i ėi do di nî' bîkāgiîgi
at'ė dah; beh-ṡîholnih'îgi nî'
bîkāgiîgi at'ėgo, ėi ṡandal'a'i
bîł ałk'ojē dolėł ṅît'eṅ; Juz
bît̄ahjîṅ' do aṡîdîdodlosgo;
ṅîdih beh-ṡîholnih'i ėi do
kodo' dah.
37 Ako ėi' bînina Pailet anā-
hodo'nid, Da' a'koṡ alāhgo-
nat'āni nî'lîṅh? Jesus anā-
do'nid, Nîh haindziîgi at'ėgo,
alāhgo-nat'āni nîṡłîṅh. Di'-
baṅh ṡîdîżcîṅh, ado di'baṅh
nahasdzan bîkāgi nîyah;
t'aani'ni ba haṡne' bîniyeh.
T'aadzîłtso t'aani'ni daznî'-
zînîgi ėi dasîzdits'a'.
38 Pailet ahodi'nid, T'aani'-
niṡaṅ' ėi ha'at'i at'eh? Ado
di yeh hadzi'go Juz yîc'îṅ'
c'înānadzago ayîdi'nid, Baṅ-
hîgiat'ė biyî'di at'dîn ṡîł bė'-
hozîn.
39 Ṅîdîh beh-ṅîdahosoł'an'-
îgi at'ėgo hat̄îs-adesdzah'îgi
dîneh ła' nîṅa bėṅîdîṡcíd.
Ako dats'i Juz alāhgo-bî-
nat'āni nîṅa bė'dîdeṡcîł?
40 A'kohgo t'aat'ėh hanā-
dadeṡġāż, Di dîneh dodah,
Barab'basgo dadi'nid. Ako
Barab'bas ėi aġa'i'nîṅi at'eh.

WOLT̄A'I 19.

1 Ako Pailet ėi Jesus dah-
yîdilōzgo nainestṡas.
2 Ado sî'lāgo c'îl dadėni'ni
dėyiżbîżgo beh-na'nît'a-c'ah
a'dayilah, ado hak'îdėidez-

aṅh, ado bėldla'di-ē tsî'dîdēh
nahalîn'îgi yih dahastiṅh.
3 Ado adadi'nid, Hálah, Juz
Alāhgo-Bî-Nat'āni ; ado ṅî'-
dahonests'în.
4 Ako Pailet ėi' bînina c'înā-
nadzago anayîdo'nid, Jo'-
akon, dahonoł'îṅh, nîṅic'îṅ'
c'îhonîsłos, baṅhîgiat'ė bi-
yî'di at'dîngo ṡił bė'hozîngo
nîṅił bė'dahodoziṅł.
5 Ako Jesus c'îżniyah, c'îl-
dėni'ni beh-na'nît'a-c'ah ha-
k'îdî'aṅgo, ē tsîdedēh naha
lîn'îgi ałdo' beh jogałgo. Ado
Pailet adahodi'nid, Dîneh da-
noł'îṅh.
6 Ado ėi bînina alaṅjîṅ' nā-
daiłnîṅ'hi ado haṡkė'jî-ṅîda-
t'āni dahołtsaṅgo hadadeṡ-
ġāż ado adanîh, Tsîn-ałnaos-
zît bîkājîṅ' bîł a'daołkał, tsîn-
ałna'oszît bîkājîṅ' bîł a'da-
ołkał. Pailet abîdi'nid, T'a
nîṅi dahdahodołosgo tsîn-ał-
na'oszît bîkājîṅ' hoł a'daoł-
kał. Hálah, ṡîh, baṅhîgiat'ė
biyî'di at'dîngo ṡił bėho'zîn
ėi'baṅh.
7 Juz anādahodo'nid, Nîṅi
bîk'eh-o'o'ni'łi holoṅ, ako ėi
bîk'eh-o'o'ni'łi bîk'ehgo daz-
dotsał, hálah, God biye' îż'dil-
yah ėi'baṅh.
8 Ako ėi' bînina Pailet ėi
ha'isdzi'îgi yîdizts'aṅgo t'ah
bîlāhîgo ṅîdzîsdzid.
9 Ako ana'hat'îṅh-ba'-kîn
go'ne' yah anānadza'go Jesus
ayîdi'nid, Hādeṅṡaṅ' nanî-
nah? Ṅîdîh Jesus t'ado ha-
c'îṅ' hadzi' dah.
10 Ako Pailet ahodi'nid, Da'
dōṡ ṡîc'îṅ' hadi'dzih dah?
Tsîn-ałna'oszît bîkājîṅ' nîł
adadolkałgo beh ṡîholnih,
ado nė'dîdeṡcîłgo beh ṡîhol-
nih'îgi ałdo', da' ėiṡ do nîł bė-
ho'zîn dah?
11 Jesus anādo'nid, Beh ṡî-
k'eh-dîdi'dlėłi nė at'dîn, yo'-
dahdeṅ nadėt'aṅgo t'ėyah;
ėi' bînina naṡînîłtîn'îgi alāh-
go baṅhîgi a'dzah.
12 Ado bîk'îjîṅ' ėi Pailet
hwė' dîdeṡcîł c'ėh dzîniziṅ;
ṅîdîh Juz hadadeṡġāżgo ada-
nîh, Di dîneh bîdincît'go do
Sizar bîk'îs nîliṅ dah. T'a-
hai'-dah ła' alāhgo-nat'āni
adîl'iṅ'go ėi Sizar yėnt'îṅh.
13 Ako Pailet ėi ha'isdzi'îgi
yîdizts'aṅgo Jesus yîł c'înîāż
ado bîkādo anahat'ini yîk'î'-
dahnezdah, kîn-nahalgai'gi,
ėi Tseh'-sîkād holyeh, ṅîdîh
Hibru bîzād k'ehgo ėi Gaba'-
tha holyeh.
14 Ako hatîs-adesdza'i bî-
niyeh aṡt'ė adadîlne'go ba'-
holżiż, ako k'adt ts'îde ałnî'-
nîaṅh, ako Juz abîżdi'nid,
Jo'akon, Alāhgo nîṅi Nat'āni
danoł'îṅh.
15 Ṅîdîh hadadeṡġāżgo ada-
di'nid, No'wehjîṅ' ohłos, no'-
wehjîṅ' ohłos, tsîn-ałna'oszît
bîkājîṅ' bîł adaołkał. Pailet
ahodi'nid, Da' Alāhgo nîṅi
Nat'āniiṡ tsîn-ałna'oszît bî-

kājîn' bîł ideškał? Nādaił-
nîn'hi alāhgoîgi anādahodo'-
nid, Nîhi Alāhgo-Nat'āni
at'dîn, Sizar t'ėyah.
16 Ako yahonîłtinh tsîn-ał-
na'oszît bîkājîn' hoł adadoł-
kał bîniyeh; ado ėi Jesus
dahdahodiloz.
17 ¶ Ado tsîn-ałna'oszît t'a
hoh jotinł'go, Tsi-ts'în ba'-
haz'anh holyė lė'igo jîniyah.
Ėi Hibru bîzād bîk'ehgo Gol-
gotha holyeh.
18 A'kwi tsîn-ałna'oszît bî-
kājîn' hoł adaaskal, ado na-
kiżdîlt'ėgo ałdo' hoł adaaskal,
t'aałc'îjî, ako Jesus ėi ałni'gi.
19 Ado Pailet beh-ėho'zîni
yeh-ak'ėašcînh ado tsîn-
ałna'oszît bîla'tahdi dahyîs-
tsoz, ado beh-ak'ėašcîn'îgi
ėi JESUS NAZARETHDO,
JUZ ALĀHGO-BÎ-NAT'Ā-
NI.
20 Ako di beh-ėho'zîni Juz
lan'i dayił'ta'; hálah, Jesus
tsîn-ałna'oszît bîkājîn' hoł
o'olkālido ėi kînjin' t'aayî'dî;
ado Hibru, ado Grik în'dah
Latîn bîzād bîk'ehgo beh
bîk'îdaašcînh.
21 Ado Juz nādaiłnîn'hi
alāhgoîgi Pailet adėyîdi'nid,
Juz Alāhgo-bî-Nat'āni ėi t'a-
do beh-ak'ėîłci'hi, nîdîh Juz
Alāhgo-bî-Nat'āni nîšłînh, jî-
nîn'îgi ėi t'ėyah.
22 Pailet anādo'nid, T'a bî-
k'ėšełcîn'îgi ėi t'a bîk'ėšeł-
cînh.
23 ¶ Ado sîlāgo danî'lîn'îgi
Jesus tsîn-ałna'oszît yîkā yîł
adaaskalgo bėhażdît'eh yēnî'
din'go ałtayîsnī, ha ē ałdo';
ako ha ē do naskadt dah, bî-
k'osdo yāgo t'aat'eh t'o yîs-
tl'onh.
24 Ado ėi bînina adadi'nid,
Do nî'dahididons dah, t'o ba
da'dîdikał, hai šin bī dolėł.
Ako beh-ak'ėašcîn'îgi bo'ho-
dolnił bîniyeh, Bėhadînîš-
t'ėhîgi ałtayîsnī, ado šî ē ya
dadi'kād ha'nîn'îgi, di t'aał-
tso bînina sîlāgo ako'da-
dzah.
25 Ako a'kwi Jesus bîmah
tsîn-ałna'oszît bi'ġahgi sî-
zînh, ado bîmah bîdėżî' Meri,
ėi Klopas bė asdzanh, ado
Meri Magdelin ałdo'.
26 Ako ėi' bînina Jesus ha-
mah dziłtsan'go, ado ohoł'āh-
îgi ła' ayoajo'nîn'îgi bīġah
sîzin'go hamah abîżdi'nid,
Asdzanî, nîyāż nînîł'înh.
27 Ado ėi ohoł'āhîgi abîżdi'-
nid, Nîmah nînîłînh. T'a ako
ėi ohoł'āhîgi t'a bîh baġan'-
go hoł anāt'āż.
28 ¶ Ado di bîk'îjîn t'aałtso
a'dadzago Jesus bîł bėho'zîn,
ako ėi diyîn beh-ak'ėašcîn'-
îgi bi'ġah adolėłgo ażdi'nid,
Dîbā se'lin.
29 Ako a'kwi c'îl-na'atl'o'i-
bî-to dîk'onżîgi ła' sîkanh;
ako to-nayîts'onsîgi c'îl-na'
atl'o'i-bî-to dîk'onżîgi yi ha-
dėdesbîn, ako c'îl hî'sop yol-

yeh'îgi, bîtsin, yaṅh dahdėz-
aṅh, ako hazė'jîṅ' dahdėi-
diaṅh.
30 Ako ėi' bînina Jesus c'îl-
na'atl'o'i-bî-t̄o dîk'oṅżîgi dzi-
ts'oṅzgo ażdi'nid, K'adt bi'-
ġah azliṅ'. Ado ha tsi ya
a'jilāgo ado hwi sîzi'ni ṅî-
naż'dînîaṅh.
31 ¶ Ado ėi' bînina, hálah,
Juz aṡt'ė adadîlnėh'go ėi'-
baṅh, haayiṅh-jîṅh do t'a
tsîn-ałnāoszît bîkā dahdahîż-
dełtiṅ dah dolėłgo, (hálah, ėi
haayiṅh-jîṅh ayoat'ė azliṅ
ėi'baṅh,) bîjādt daṅîżdotih'-
go ado yo'adażdoliłgo bîni-
yeh Pailet ban'dadzoskan.
32 Ako sîlāgo yîkaigo, a-
tseh'îgi hajādt dzizt̄i', ado ła'-
îgi bîł hoł adaaskalîgi ałdo'.
33 Ṅîdîh Jesus ba jîkai'go
dażnėł'iṅ ṅît'eṅ t'a i'daṅ daz-
tsaṅ laṅh', ako t'ado bîjādt
dadzizt̄i' dah.
34 Ṅîdîh sîlāgo ła' tsidît̄an
beh hak'iz go'ne' yaayîł'gėd.
Ado t'a ako adeṅ dîł în'dah
t̄oh hā'na'
35 Ado ėi yiyiłtsan'îgi ya-
holne', ako ėi yahalne'îgi
t'aani; ado bîł bėho'zîngo ėi
t'aani yahalne', ako nîṅi dėi-
dohdlaṅł.
36 Ako di t'aałtso ako'dzah,
ėi diyîn beh-ak'ėaṡcîn'îgi bo-
hodolnił bîniyeh, Bîh ts'în t'a-
do ła' k'îdoltoṅł dah, hodo'nid
yēnî'.
37 Ado nānałahgi diyîn beh-
ak'ėaṡcîn'îgi anîh, Ėi t'aałtso
baada'dzîsgėd'îgi dażnîł'iṅ'
dolėł.
38 ¶ Ado di bîk'îjîṅ' Josef,
Arîmîthi'adeṅ, ako ėi Jesus
bîdahoł'āhîgi ła' nażnt'îngo,
hálah, Juz bėdzîldzît ėi'-
baṅh; ėi Pailet bażniyago
Jesus bîżi'î bîji'k̄ėd, Ṅîdîdeṡ-
t̄ėł, jîni'go; ako Pailet ha'-
dîna'aṅh; ėi'baṅh akōṅz ni-
yāgo Jesus bîżi'î yēnî' daṡ-
diłtiṅh.
39 Ado Nîkodimas ałdo'
a'kwi niyah, ėi atsė'daṅ tl'ė-
go Jesus yaniyah'îgi, ako jėh
łîkani dahalcîn'îgi ałt̄anas'-
dzidgo jîniyiṅh, nezna'dindi
dahide'dlo' bi'ġahgo.
40 Ado Jesus bîżi'î ṅîdaż-
diłtiṅ'go, nak'a'at'aṅhi łîgai'-
îgi în'dah jėh łîkan-halcîn-
îgi bîł hak'îdazdezdîz, Juz
yo'adał'iṅ'go bėhaz'an'îgi bî-
k'ehgo.
41 Ako a'kwi tsîn-ałna'os-
zît bîkājîṅ' hoł aolkal'îgi ėi
ła' da'ak'eh; ado ėi da'ak'eh-
îgi a'kwi a'nid tseh bio'nîl,
ako'ne'e dîneh t'ahdo ła' nil-
t̄ėh dah.
42 Ako a'kwi ėi Jesus ṅî-
dadzîstiṅh, hálah, Juz aṡt'ė-
adadîlnėh'îgi bîjîṅh ėi'baṅh;
ado tseh-aṅ hodi'nîł'îgi t'aa-
yî'di ėi'baṅh.

WOLT̄A'I 20.

1 Ado haayiṅh-jîṅh biska'-
ni, abînîgo, t'ah cahałṅėł'go

Meri Magdîlin jîŝcāgi niyah,
ako jîŝcādo tseh nahjîṅʻ ėî-
t'āṅgo yiyiłtsaṅh.
2 Ako daŝdilwodt, ado Sai-
man Piter ba jîlwodt ado łaʻ
îdahoł·āhîgi, ėi Jesus ayoa-
yoʻṅîn'îgi bażniyāgo abîżdi'-
nid, Boholni'hi yo'adėstiṅ
laṅh', ado ṅîdėstiṅ'gi do nî-
ḣił bėdaho'zîn dah.
3 Ako ėi bînina Piter daŝ-
diyah, ado nānałaʻ îdahoł·āh-
îgi ałdoʻ jîŝcāgo jînîāż.
4 Ako akōṅ t'ajî'łah aṅîż-
nėlcāṅgo ėi ohołāhîgi łaʻ Pi-
ter yadilwodt, ado jîŝcāgi
ałtseh jîlwodt.
5 Ado ya a'dzidzago, ako-
neʻe jîdėiṅ'go nak'aṅʻat'aṅhi
dalgai'îgi t'ėyah akoneʻe sî-
nîl'go yiyiłtsaṅh; ṅîdîh t'ado
yah iyā dah.
6 Ado Saiman Piter bîkē-
deṅ yîl'wodtgo ado jîŝcā go'-
neʻ yah iyah, ado a'kwi na-
k'aṅʻat'aṅhi dalgai'îgi sînîl'-
go yiyiłtsaṅh.
7 Ado azėdėłtsoz'îgi, ėi ha
tsits'in bîk'îdesdîz ṅît'eṅîgi,
do nak'aṅʻat'aṅhi dalgai'îgi
bîł sînîl' dah, ṅîdîh t'a'łaʻ bî-
k'îdesdîzgo t'asah'di sîłtsoz.
8 Ako łaʻ o'hoł·āhîgi ałdoʻ
akoneʻe yah iyah, atseh jîŝ-
cāgi yîlwodt yēnîʻ, ado ėi yi-
yiłtsaṅ'go osdlaṅd.
9 Hálah, daztsaṅdeṅ nādî-
doʻnahgo diyîn beh-ak'ėaŝ-
cîn'îgi ėi t'ahdo bîł bėdaho'-
zîn dah.
10 Ado îdahoł·āhîgi daba-
ǵan'go anat'āż.
11 ¶ Ṅîdîh Meri ėi jîŝcā bî-
c'ėedaṅgo jîca'go dzîzîṅh, ado
t'a jîca'go ya a'dzidzāgo jîŝ-
cā go'neʻ jîdėiṅ'.
12 Ako God bînal·aʻi naki,
algai'go hadît'ė lė'i sîke'go
dziłtsaṅh, łaʻ dzînes·an ṅî-
t'eṅgi sîdah, łaʻ ėi dzîdesēz
ṅît'eṅgi, Jesus bîżiʻî sîtiṅ ṅî-
t'eṅîgi.
13 Ako ėi ahodi'nid, Asdza-
nî, haʻat'iŝaṅʻ ba nîcah? Ado
abîżdi'nid, Hálah, ŝîh Boho-
nîŝni'hi sîts'aṅ yo'adėstiṅ
laṅh' ėi'baṅh, ado ṅîdėstiṅ'gi
do sîł bėho'zîn dah.
14 Ado kot'ėgo hadzodzi'go
t'aṅjîṅʻ najiyah, ado Jesus
sîziṅ'go dziłtsaṅh, ṅîdîh do
Jesus at'îṅh dzînî'zîn dah.
15 Jesus ahodi'nid, Asdzanî,
haʻat'iŝaṅʻ ba nîcah? Hai'-
ŝaṅʻ hant̄ah? Ako hoh (Meri)
daʻak'eh yāahalyāni at'îṅh
dzînî'zîngo ażdi'nid, Joh, nîh
yo'ahwinîłtiṅ'go, nîhwinîł-
tiṅ'gi beh ŝîł hŏl'neʻ, ako yo'-
ahodeŝt̄ėł.
16 Jesus ahodi'nid, Meri.
Ako ṅîjiyāgo abîżdi'nid, Rab-
bo'nai, ako ėi Naʻntî'ni jîni'-
go olyeh'.
17 Jesus ahodi'nid, T'ado
ŝîh dînîlcî'di ; hálah, t'ahdo
ŝît̄a bîc'îṅʻ dî·ŝāh dah ėi'-
baṅh; ṅîdîh nîlāh sîk'îso bî-
c'îṅʻ dînāh, ako bîł hodil'nih,
Ŝîh de'go déyah ŝît̄a bîc'îṅʻ,

nîhi ałdo' nîhita; ado śîh God
în'dah nîhi ałdo' nîhi God ėi'
bîc'în'.
18 Ako Meri Magdîlin na-
dzāgo ado îdahoł'āhîgi yîł
daholne', Boholni'hi dziłtsań-
go ado di di'îgi yeh hac'în'
hahasdzi'go.
19 ¶ Ako t'a ėi bîjîńh i'i'ań-
go haayińh-jîńh biskani îda-
hoł'āhîgi a'ła-adzago dada'-
deskal, hálah, Juz yė'daldzît-
go ėi'bańh; ako Jesus niyā-
go ałni'gi yiziń', ado ahodi'-
nid, Nîhił dahożoń' le'.
20 Ado kot'ėgo hadzodzi'go,
ha'la' în'dah hak'iz ha'dėnėł-
iń'. Ako îdahoł'āhîgi bîł da-
ho'żońd, Bo'holni'hi dadził-
tsańgo.
21 Ado Jesus anāhodo'nid,
Nîhił daho'żoń; T'a śîta śî-
nîł'a'îgi at'ėgo, śîh ałdo' t'a
akot'ėgo nîhi deś'ał.
22 Ako ado di yeh hadzīgo
hak'îjîń' dėîyol, ado ahodi'-
nid, K'adt Nîłc'îh Diyîni nîhė
daholoń le'.
23 T'a-hai'-dah bańhîgiat'ė
ba ńîdahidoh'āh ėi ba na'hi-
dest'ańh; ado t'a-hai'-dah
bańhîgiat'ė do ba ńîdahi-
doh'āhîgi ėi do ba na'hides-
t'ań dah.
24 ¶ Ńîdîh Tamas, nakits'a-
dāhîgi ła', Dîdîmas jolyeh'-
îgi, ėi Jesus niyāgo do atah
dah.
25 Ako ła' îdahoł'āhîgi ėi'
bînina adahodi'nid, Bo'hol-
ni'hi dėiltsańh. Ńîdîh aho-
di'nid, Ha'la'tl'ah go'ne' bîł
o'olkal ńît'ėń go'ne' t'ado yił-
tsań'go, ado śî'la' t'ado ako-
ne'e itsî'go, bîł o'olkal ńît'ėń
go'ne', ado śî'la' beh bîk'iz
go'ne' do adeśniń'go śîh do
ośdlań dah dolėł.
26 ¶ Ado bîk'îjîń' tsėbī yîs-
kań'go hodahoł'āhîgi în'dah
Tamas yîł nahāztańh; ako
da'dėlkal ńîdîh Jesus yah
iyah, ado ałni'gi yiziń', ado
adi'nid, Nîhił dahożoń' le'.
27 Ako Tamas ayîdi'nid,
Nî'la' k'înîtseh ado śî'la' nî-
nîł'ińh; ado k'îdîlnih'go śî-
k'iz go'ne' adîlnih'; ako t'ado
do indla'ni ńîdîh indlańh.
28 Ako Tamas anahodo'nid-
go hac'în' hadzī: Bo'honîś-
ni'hi, ado śîh God.
29 Jesus ahodi'nid, Tamas,
hálah, śîh nînîł'ińh ėi'bańh
śindlańh; bîł dahożo'ni ėidi
do daśoiń' dah ńîdîh daos-
dlańd.
30 ¶ Ado t'aani'go hodahoł-
āhîgi bînał t'oahayui beh-
ėho'zîni banjiyah, ėi'di di
naltsos do bîk'isdzoh dah.
31 Ńîdîh di'di bîk'înehes-
dzoh, ako da'ohdlań dolėł, Je-
sus ėi Christ at'eh, ėi God
biye' ako da'ohdlań'go bî'zî'
bîk'ehgo inah nîhė da holoń
dolėł.

WOLTA'I 21.

1 Di t'aałtso ako'dadza do'-

bîk'ijiṅ' Jesus hodahoł'āhîgi
bîc'îṅ' adėna'hodzosziṅd, Tai-
birias be'ek'îdîgi; ako ako-
t'ėgo adėhodzosziṅd.
2 A'kwi a'ła-a'dzidzaîgi ėi
Saiman Piter ado Tamas, ėi
Dî'dîmas jolyeh, ado Natha'-
niel ėi Galîligi Kė'nadeṅ, ado
Zebedi biye', ado ła' ohoł'āh-
îgi nakîdîlt'ėgo ałdo'.
3 Saiman Piter abîdi'nid, Łō
hahidestsosgó déyah. Ako,
Nîṅi ałdo' akōṅ nîł dikāh
dahodi'nid. Ado akōṅ jî'-
kaigo tšiṅłgo tsîn-naėł bih
jokai; ado t'a ėi bî-tl'ē t'ado
ła' bịł dazdezdėl dah.
4 Ṅîdîh hayił'kāṅgo Jesus
ṫabaṅhgi sîzîṅh'; ṅîdîh îda-
hoł'āhîgi ėi do Jesus at'iṅh
daznî'zîn dah.
5 Ado Jesus ahodi'nid, Ałcî-
ni, da' nîṅi c'iyaṅ'îś holoṅ?
Ako, At'dîn dadi'nid.
6 Ado ahodi'nid, Łō beh ha-
haltso'si tsîn-naėł bî nîśṅa-
jîṅ'go ṫah dałtsos, ako ła'
beh hadadołtsos. Ako ėi'
bînina ṫah dėstsozgo łō t'o-
ahayui hadadzîłtsos'go, c'ėh
adajił'iṅd.
7 Ėi' bînina ėi ohoł'āhi Je-
sus ayoayo'ṅîn'îgi ėi Piter
ayîdi'nid, Bo'holni'hi at'iṅh.
Ako Saiman Piter, Bo'hol-
ni'hi at'iṅgo yîdizts'aṅgo łō-
dayolėh'îgi-bî-ē yih hi'yah,
ado sîs anės't'i' (t'a łîci'igo
ėi'baṅh) ako ṫayî' go'ne' bî-
dah daśdilwodt.
8 Ado ła' îdahoł'āhîgi ėi
tsîn-naėł ałts'isi lė'i bîł nîēl,
(hálah, ṫabaṅhjîṅ' t'aayîdi,
nezna'dindi ades'ēz ėi'baṅh,)
ako łō dayi'śōd.
9 Ako t'a ṫats'a dzîskaigo
akōṅ tsid koṅ'go dadził-
tsaṅh, bîkāgi łō sînîlgo în'-
dah bāh do'.
10 Jesus ahodi'nid, Łō ha-
dasołtsoz'îgi ła' kwe'e ṅî'da-
nohjah.
11 Saiman Piter akōṅ niyā-
go łō-beh-hahaltso'si łō beh
hadezbîngo tsîłts'ėi'śōd, nez-
na'din do'ba'aṅ aśdla'din do'-
ba'aṅ ṫago łō dantšazîgi
laṅh'; t'oahayui laṅh' ṅîdîh
łō-beh-hahaltso'si t'ado k'în-
dlad dah laṅh'.
12 Jesus ahodi'nid, Hak'go,
da'ohsaṅh. Ako îdahoł'āhîgi
t'ado ła'i ṅîdîh, Hai la an-
t'iṅh? dahodi'nid dah; Bo-
holni'hi at'iṅgo bîł bėdaho'-
zîn ėi'baṅh.
13 Ako Jesus ado ko'jîṅ'
dahdiyāgo bāh nėdinîl'go
haṫayîzni în'dah ło ałdo'.
14 Dadzîztsaṅdeṅ nazdidza-
do bîk'ijiṅ' di bîł k'adt ṫadi
hodahoł'āhîgi bażniyah.
15 ¶ Ado da'jiyāṅgo Jesus,
Saiman Piter ayîdi'nid, Sai-
man, Jonas biye', da' di'îś
bîlāhgo ayoaśinî'ṅih? Ako
abîżdi'nid, Aou, Boholni'hi
ayoanośṅi'go nîł bėho'zîn.
Ako anābîżdo'nid, Śîh dîbeh-
yażî bāaholyaṅh.

16 Ado naki'di hanādzodzi-
go ajînîh, Saiman, Jonas bi-
ye', da' ayoaṡ'aṡinî'n̈îh? Ako
ahodi'nid, Aou, Boholni'hi,
ayoanoṡn̈i'go nîł bėho'zîn.
Ako anābîżdo'nid, Ṡîh dîbeh
bāaholyan̈h.
17 Ado t̄adi hac'în̈' hadzīgo
anāhodo'nid, Saiman, Jonas
biye', da' ayoaṡ'aṡinî'n̈îh?
Ako Piter ban̈hbî'ni, hálah,
t̄adi, da'ayoaṡ'aṡinî'n̈îh, bîż-
di'nid ėi'ban̈h. Ako ahodi'-
nid, Boholni'hi, t'aałtso nîł
bėho'zîn, ayoanoṡn̈i'go nîł
bėho'zîn. Jesus anāhodo'nid,
Ṡîh dîbeh bāaholyan̈h.
18 T'aani, t'aanigo an'dîṡ-
nîh, a'nid nanînah yen̈dan̈
t'a nîh akananilzîs n̈it'en̈,
ado t'a nîh nî nî'zîngo nanî-
nā n̈it'en̈; ako n̈idîh hasîn-
t̄ihgo ałts'an̈jîn̈' k'îdîdil'cîł,
ado ła'dah akanîdiyosîs, ado
do de'ṡał dah nîh nî'zîn nēgo
nanîłt̄ė dolėł.
19 Di ėi yeh hadzī, ėi daz-
dotsałgo beh God bîł jîlin̈'
do, ėi bîł bėho'zîngo. Ako di
beh hadzodzīgo, Ṡîkē yînał
hożdi'nid.
20 Ako Piter n̈îdzîzyîzgo, ėi
ohoł'āhîgi Jesus ayoayo'-
n̈în'îgi hakē yîgałgo dził-
tsan̈h; ėi da'jiyan̈ yen̈dan̈
hayîdt yîk'îjîn̈' sîtin̈'go, Bo'-
honîṡni'hi, n̈ai'ṡan̈' ānîdołt̄ėł?
jîdi'nid yēnî'.
21 Piter hołtsan̈go Jesus
ayîdi'nid, Bo'honîṡni'hi, di'-
ṡan̈' dîneh ha'at'i yandogał?
22 Jesus ahodi'nid, Nanîs-
dzājîn̈' bî'nî' ṡîba' nag̈ah nî'-
sîngo dāṡan̈' dilił? Nîh ṡîkē
yînał.
23 Di ha'isdzi'îgi ak'îso bî-
t̄ahgo a'dahidezdlad, di ohoł-
āhîgi do dadotsał' dah, dani'-
go: n̈îdîh Jesus, Do dado-
tsał' dah, do ni' dah; n̈îdîh,
Nanîsdzājîn̈' bî'nî' ṡîba' na-
g̈ah nî'sîngo dāṡan̈' dilił?
24 ¶ Ohoł'āhîgi di'di yanā-
halne', ado di'di yeh yîk'ėaṡ-
cîn̈h; ado ėi yahalne'îgi t'aa-
nigo nîn̈ił bėdaho'zîn.
25 ¶ Ado Jesus t'oahayui
łahgo adat'ėi ałdo' yanayah;
yanayah'îgi t'aałtso beh-
ak'ėaṡcin̈'go naltsos t'oaha-
yui dolėł, nahasdzan n̈idîh
bîkā'i do ba haz'an̈ dah dolėł
ṡa'ṡîn nî'sîn. Ėi t'a akot'ė
do.

DALĀDI A'DADZAI BA HANE'

WOLT̄A'I 1.
1 Thiafîlas nîli'ni, atsė'daṅ
bîk'ėšełcîn'îgi ėi t'aałtso Je-
sus yandidzado, în'dah ṅîdî-
nit̄aṅ yeṅdo,
2 De'go a'bîdoltiṅh bîjiṅ'-
jiṅ' ėi dabîdîdol'ałgo bît̄a-
dzizla'îgi God bî Nîłc'îh Di-
yî'ni beh beh-hodzîs'āni baż-
dînîaṅh do'bîk'îjîṅ':
3 Ado t̄i'hoznī do'bîk'îjîṅ'
ałdo' ėi t'aani ḣînāgo hac'îṅ'
i'dilyah, di'di laṅ'i beh t'aani-
go a'dza, ado dajoiṅ'go dîz'-
din yîskaṅh, ako ėi' biyî' God
beh-boholni'hi yā yał't̄i'.
4 Ado bîł aḣî-nājikai'go ha-
c'îṅ' hahasdzigo adi'nid, T'a-
kā Jerusalem bîts'aṅjîṅ' dah-
dohkāh yi'la', ṅîdîh di bîba'
adanoht'eh, At̄a yėnîhonîan'-
îgi, ėi' beh nîḣił hwešne', ako
dašîdîsots'aṅ.
5 Ako Jan t'ėyah t'aani t̄oh
beh nahadlāgo-yeh-t̄aagîs
ṅît'eṅ, ṅîdîh nîḣi t'ėyah Nîł-
c'îh Diyîni biyî' t̄anîḣidîdo-
gîs, kodo t'ado laṅ'i yîłkāhi.
6 ¶ A'kohgo bîł aḣî-nājikai-
go ṅîdahodił'kîtgo adadi'nid,
Boholni'hi, da' k'adîš Îzrel
dîne'e beh-oholni'hi bandî-
nîāh?
7 Ado abîżdi'nid, Holżîš'îgi
îndah yîḣah'îgi ėi do nîḣił
bė'dahodoziṅł bîniyė' dah;
ṅîdîh At̄a t'a bîh beh-bîdzi'li
bī.
8 Ṅîdîh Nîłc'îh Diyî'ni nîḣė
hodolėł, ako ado bîk'îjîṅ' ėi
beh-adzi'li nîḣė hodolėł: ako
nîḣi Jerusalemgi, ado Judi'-
ahgi t'aat'ė-ṅît'eṅ, ado Se-
me'riagi, în'dah nahasdzan
ṅîdanes'āṅgo šė nîsoziṅ' do-
lėł.
9 Ako kot'ėgo hahasdzi'go
t'a dażnîł'iṅ'go de'go dahbî-
dîdiltiṅh, ado k'os bašėgîżgo
ėi beh hoł c'ā sîliṅ'.
10 Ako de'go ajiyāgo, yah
biyî'go hażo'o dazdez'iṅ'go,
ṅît'eṅ jo'akon, dîneh lė'i na-
ki'go, łîgai yėhadît'ėgo hwi'-
ġahgi yizîṅ',
11 Ei ałdo' adi'nid, Nîḣi Ga-
lîlido dîne'e, ha'at'ėgošaṅ'
ya'dîłḣîł biyî'go deg dadoh-
iṅ'go nasoziṅh? Di Jesus
t'a ėi nîḣits'aṅdo ya'dîłḣîł
biyî'go dahbîdîdiltîn'îgi, de'-
go holėł'go daołtsan'îgi gia-
t'ėgo nādodał.
12 ¶ Ado dzîł A'lîvet yol-
yė'hido Jerusalemgo ṅîjî'kai,
ėi Jerusalemdo t'aayî'dîgi,

Haayiṅh'jiṅh odał'îgi bi'-
ġahgo.
13 Ado ṅîjî'kaigo naade'gi
kîn go'deg hadzîskai, ako'ne'
ṅîdziztaṅ ṅît'eṅ Piter, ado
Jėms, ado Jan, ado Andrew,
ado Fîlîp, ado Tamas, ado
Barthalîmew, ado Matthew,
ado Jėms ėi Alfi'as biye',
ado Saiman Zîlo'tiz îndah
Judas, ėi Jėms bî'nai.
14 Di t'aałtso t'ała'iîgi ban-
tsî'dadzîkesgo nās holżiż ha-
żo'o sodazdîlzîn, asdzanî bîł,
îndah Meri ėi Jesus bîmah'-
îgi îndah bîk'îso ałdo'.
15 ¶ Ako kwe'e nėłka' yeṅ-
daṅ Piter î'dahoł'āhîgi yîni'-
gi yiziṅ'go adi'nid, (i'daṅ nez-
na'din do'ba'aṅ nadin jîlt'ėgo
a'ładzîzliṅ'.)
16 Dîneh sîk'îso t'a di beh-
bîk'ėaṡciṅ yeṅgi a'dza, Nîł-
c'îh Diyîni, Dėvîd bîzė' beh,
Judas bah hadzodzi'îgi, ėi
yîkē yîkāhi Jesus dayił-
tsōd.
17 Ėi hoł nîħił ėl'ŧa' ado di
banėkai'îgi aŧah badėt'aṅ ṅî-
t'eṅ.
18 Ako di dîneh baṅhîgiat'ė
yîk'e nė'nî'lāgo ėi beh kė'-
yah nayisniṅ'; ado bîtsi ha'-
yago hadāgo'go' ako bî bîdt
yîsdoh' îndah bîh c'i yēnî'
t'aat'ė hał'ħeṅż.
19 Ado Jerusalemgi kėda-
hat'înîgi t'aałtso bîł bė'daho-
zîn', ako ėi' bînina t'a bîh da-
bîzād bîk'ehgo kėyah Asel'-
dama hosye', olyė'i ėi Kėyah-
Dîł holyeh.
20 Joh, Sîn-bah-naltsos'îgi
ėi biyî' beh-ak'ėaṡcîṅh, Bî'ni
dîneh ła' baġan yeṅgi do
naġah'i dah do, ado do yī
kėhat'iṅ dah do: ado bî
tsask'eh yeṅjîṅ' ła ana'do-
dał.
21 Di bînina di dîneh nî-
ħił nakai'îgi, nîlė Jesus Bo-
holni'hi nîħinał naġa yeṅ-
daṅ,
22 Jan ŧoh beh nahadlāgo
yeh ŧahazgîz yeṅ'do, îndah
Jesus nîħits'aṅdo dahbîdil-
tiṅh yeṅ bîjiṅ'jîṅ', nîħiŧah-
deṅ ła'dah ṅî'dîdolŧėł, nadi-
dzāhîgi nîħił bahojîlne' do
bîniyeh.
23 Ako naki ṅî'dażdinîl, Jo-
sef ėi Barsîbas yolyeh'îgi, ėi
akēdeṅ bî'żî'îgi Justus yol-
yeh', îndah Matthaias.
24 Ako sodazdolzîngo adaż-
di'nid, Nîh, Boholni'hi, dîneh
dabîjėih t'aałtso nîł bėho'-
zînîgi, di ṅîdîlt'ėhîgi ħai ṡiṅ
ṅîdi'nîaṅh?
25 Ako di banėkai'îgi îndah
danîħi doł'adîgi aŧah yanaġa
do bîniyeh, ėi bîts'aṅdo Ju-
das bėhaz'ani yîŧîs yiya'go
nai'tlîż, t'a bahazan'îgo dogał
bîniyeh.
26 Ako tseh awo'zî beh-ė'-
hoziṅ'hi beh-ak'ėaṡcîn'îgi ėi
Matthaias hayi'aṅh; ako ėi
dał'ādi łats'adāhîgi bîł ho'-
dėl'ŧa'.

WOLTĀ'I 2.

1 Ado aṡdladin yîskaṅ bî-
jîṅh ėi Penticast ts'îde ba'
holżiżgo t'aadzîłtso t'ała'iîgi
bantsî'dadzîkesgo t'ałah'îgi
ṅîdziztaṅh'.
2 Ako t'ado hoya'ni ya'dîł-
ḣîł biyî'deṅ ni'yol tsoh na-
halîngo hodists'aṅ, ado kîn
biyî' ṅîdziztan nē go'ne' ha-
dė'bind.
3 Ado atso dahałgî'żi koṅ'
nahalîngo dadzîłtsaṅh, ado
t'a dajîł'aṅh hakājîṅ' ah-
hwizliṅd.
4 Ako t'aadzîłtso Nîłc'îh Di-
yîni hwi hadadė'bind, ado
Nîłc'îh Diyîni sād ał'aṅ ada-
t'ėhîgi hādėidez'aṅgo beh
hadadzisdzi.
5 Ado Jerusalemgi Juz dî-
ne'e ya'at'ėhgo dahodî'sîni
kė'dahat'iṅh, ał'aṅ dadîne'e
t'aałtso bîts'aṅdeṅ.
6 Ako di hodists'aṅ'îgi dėi-
dizts'aṅgo tl'odi a'ła-sîliṅ'îgi
t'o-bîł-adahayui, hálah, dî-
neh t'ała'i ṅîtînîgo t'a hoh
dahazādîgi yeh ya'dałti'go
dazdizts'aṅ ėi'baṅh.
7 Ado tsî'dazdesyîz'go t'o-
hoł-adahayuigo ał'c'iṅ' hada-
dzisdzi'go adażdi'nid, Jo'-
akon, da' di t'aałtso ya'dałti'-
îgîṡ do Galîli dîne'e adat'ė
dah?
8 Ha'at'ėgoṡaṅ' ako dîneh
t'aaniltso ṅîdahaciṅ'jî sādîgi
yeh ya'dałti'go dadits'a'?
9 Parthia dîne'e, ado Mîdia
dîne'e, ado I'lam dîne'e, ado
Mesopotė'mia yi kė'dahat'în-
îgi, ado Judi'agi, ado Kapa-
do'ṡîgi, ado Pon'tusgi, îndah
Ė'ṡagi,
10 Frî'jiagi, ado Pamfî'liagi,
ado I'jîptgi, ado Lî'biagi,
Sairi'ni bînāgo, ado Romdeṅ
ṅîdanėh'îgi, Juz îndah ła'
dîneh Juz bînahadla' dėini-
ziṅ'îgi,
11 Krit dîne'e, îndah Erab
dîne'e bîł' t'a nîḣi nîḣizād
yeh ya'dałti'go dadits'a', God
ayoat'ė'i yanaġa'i at'eh.
12 Ako t'aadzîłtso t'o-hoł-
adahayui îndah do da'aż'do-
dlaṅ dah, ako ał'c'iṅ' hada-
dzisdzi'go a'dajînîh, Di'ṡaṅ'
ha'at'i bîniyeh a'dzah?
13 Ła' ėi hādadloh'go ada-
nîh, Di dîneh c'îl-na'atl'o'i-bî-
to a'nidîgi yeh ṅîdanicād
laṅh':
14 ¶ Ṅîdîh Piter ła'ts'adāh-
îgi yîł naziṅ'go ėi beh bî-
c'iṅ' hadzodzi'go ażdi'nid,
Nîḣi Judi'a dîne'e, îndah
t'aanołtso Jerusalemgi kė'-
dahoht'înîgi di nîḣił bėda-
ho'zîn le', ado sîzād dayî'noł-
ts'aṅ:
15 Hálah, di do daadlā-
nī dah nîḣi adėnohsîn'îgi
at'ėgo, joh, îndah deg daha-
diaṅh'.
16 Ṅîdîh ėi Joel, ahodoni'-
łi-yahalne'e yeh hadzi yēnî'
at'eh;
17 God adi'nid, kot'ė do-

lėł, Nîhont'i'jîn' ayiłkaṅ'go
ats'is dahanan'îgi t'aałtso
ṡîh Nîłc'îh Diyîn bîk'ī-dol-
doh, ako niye'keh îndah
nîtsi'keh God ya'dahalne' do,
ado nîħi tsîłkė danîlîn'îgi
bîł a'dahane' dolėł, ado nîħė
hasto'i danîlîn'îgi ṅîdayiyėł'
doleł.
18 Ako ėi yołkałgo ṡîh ṅî-
dal'a'i îndah asdzanî ṡîh ṅî-
dal'a'iîgi ṡîh Nîłc'îh Diyîni
bîk'ī-doldoh ako ėi God ya-
dahalne' dolėł:
19 Ado wo'dahdi ya'dîłħîł
biyî'di alî'lė, îndah wi'yahdi
nahasdzan bîkā beh-ėho'zîni
dėzdołtsėł; dîł ado koṅ' îndah
a'hi, łît nahalîn'îgi:
20 Johonaai cahałħėł ṅîdo-
dlėł, ado oljē t'ėyah dîł ṅî-
dodlėł, Bo'holni'hi dogał'îgi
t'ahdo ba' holżiṡgo ko'donił.
21 Ako ako'donił t'a-hai'-
dah Bo'holni'hi bî'żî' na'yo-
kāṅhîgi ėi yîsda'dogał.
22 Nîħi Îzrel dîne'e di sād
dadohts'iṅh, Jesus, Nazareth-
do dîneh nîħiṫahgi God ayo-
at'ėgo a'yilah, ayoat'ė ya-
nayah'îgi, îndah alî'lė, în-
dah beh-ėho'zîni beh, ėi beh
God nîħiṫahgi yanayah; ėi
t'a nîħi nîħił bėdaho'zîn ał-
do':
23 God bî nahat'a' do łahgo
an'dolnîł'îgi, îndah atsė'daṅ
bîł bėho'zînîgi, ėi beh baż-
nîłtîn'îgi, nîħi baṅhîgi ada-
t'ėhîgi dabî'la' beh tsîn-ał-
na'oszît bîkā bîł a'dasołkāl
ado dasołħiṅh':
24 Ėi God nė'idi'sah ṫiho-
yo'nih'go anîneh bîts'aṅdo
yîdi'cît: hálah, ėi do ho'ṫaṅ'le',
at'ė dah ėi'baṅh.
25 Joh, Dėvîd beh hadzodzi'-
go ajînîh,
Boholni'hi t'aa'łajîṅ' sî-
tsî'jîṅ' yîṡ'iṅh,
Nîṡṅājîṅ'go ṡi'ġah na-
ġah', ako do nah'jîṅ'
aṡîjŏ'lė at'ė dah:
26 Di' bînina ṡîjėih bîł ho'-
żoṅ, îndah sîtso t'aiyîsi
bîł ho'żoṅ;
T'ah nā bîlāhgo sîts'is
ałdo' na'oli'go hanal-
yiṅh' do:
27 Hálah, Nîh do Hė'dizdi
(ėi hoyė'go ṫiho'nih ba-
haz'aṅ holyė'di)
Ṡi sîzi'ni bî'nidi nîh nî'zîn
dah ėi'baṅh.
28 Ado ałdo' nîh diyînîgi do
bî'nîdi diłdzîd'îgi yîdoł-
tsėł' dah.
Inah ba' hont'i'îgi ṡîł bė-
ho'zîngo a'ṡiṅdlah;
Nînîṅ beh îł-ho'żoṅ ṡi
hadez'bîngo a'ṡîdi'lił.
29 Dîneh sîk'îso, ṡî'nidi has-
to'i a'hoyāni Dėvîd beh nî-
ħic'îṅ' hasdzih, ėi daztsaṅh
îndaṅ łėh-yîltiṅh, ṅîdîh bîh
jîṡcāîgi ėi kwe'e nîħiṫah di'-
jiṅ'go.
30 Ėi'baṅh a'hodoni'łi-ya-
halne'e jîliṅ'go ako God t'a
bîh bînał hac'îṅ' adi'nid. Ha-

ts'aṅdo ṅîdahwileh'îgi nās
ocił'go ła' nat'āni dasîdah'îgi
dahbîżdî'nołdał;
31 Di atsė'daṅ bîł bė'ho-
ziṅdgo, Christ na'ħi'nādîgi
beh ħadzodzi', Hayî' sîzi'ni do
Hė'diz hol-yė'di ho'nî' sîda'
dah ṅît'eṅ, îndah bîts'is ṅî-
dîh dîłdzîd'îgi t'ado yiyiłtsaṅ'
dah.
32 Di Jesus, God na'bîdi'sah,
ėi t'aaniltso badahwilne'îgi
adėt'iṅh.
33 Di'baṅh God bî'la' nîś-
ṅa'jîṅ'îgi beh wo'dahdi dah-
yidiłtiṅh, ado Aṫa bîts'aṅ-
deṅ God bîh Nîłc'îh Diyîn
beh ha'nîhot'aṅgo, di daŏł-
tsan'îgi îndah dadohts'a'îgi
ha'dayił'doh.
34 Hálah, Dėvîd ėi t'ado
ya'dîłħîł biyî'go iyā dah: ṅî-
dîh t'a bîh anîh, Ėi Jîho'vah
şîh Bohonîśni'hi ayîdi'nid,
Şî'la' nîśṅa'jîṅ'go dahṅîdah.
35 Nîh daana'i bîkā dahdî'-
nîl'ēzgo aś'łago îndah.
36 Di' bînina ha'nidi Îzrel
dîne'e t'aałtso t'aani'go bîł
bėdaho'zîn le', Joh, God ėi
Jesus, t'a ėi tsîn-ałna'oszît
baṅh'gi bîł a'dasołkālîgi ėi
Boholni'hi îndah Christ nî-
liṅ'go a'yilah.
37 ¶ A'kohgo di dėidizts'aṅ-
go t'a a'ko dabîjėih baa'daaż-
jîl nahalîn sîliṅ', Piter îndah
ła' dal'ādîgi ałdo' t'aałtso
adayîdi'nid, Dîneh sîk'îso,
hāśaṅ' dadi'nił?

38 Ako Piter ayîdi'nid, Baṅ-
hîgi adahnîł'îgi yo'adahidoh-
āh, ado nahadlāgo ṫoh beh
ṫadanîħidîdogîs, Jesus Christ
bî'żî' bîk'ehgo, baṅhîgi adah-
nîł'îgi nîħa na'hîdîdot'ał bî-
niyeh, ado God bîh Nîłc'îh
Diyîni nîħī dadolėł.
39 Beh a'hanîhot'anîgi ėi
nîħah, îndah nîħada'ałcîni
ałdo', ado nî'zadi ṅîdakai'îgi
t'aałtso bah, Boholni'hi nîħi
God, t'a Hak'go, yîdîdonił'îgi
ṅîdîh t'aałtso.
40 Ado sād t'oahayui yeh
yaholne' îndah na'yoskan'go,
Di nahoneśtl'iżgo ṅîdakai'îgi
daħînan'îgi bîṫahdeṅ yîsda'-
hohkāh, jîni'go hadzodzi'.
41 T'a a'ko ėi bîł dahożoṅ'-
go hazād dayiłtsōd'îgi na-
hadlāgo ṫoh beh ṫadabîdîs-
gîz: ado t'a ėi bîjiṅh ṫadi
mil bi'ġahgo dîneh ho nāna-
kai.
42 Ado dal'ādi bîh na'nṫîn'-
îgi bîk'ehgo hażo'o ṅîdajîkai'
îndah bîł a'ła-ṅî'dajîdlėh, în-
dah bāh ṅîna'dajitih'îgi, în-
dah sohodîzîn'îgi dah.
43 ¶ Ako ṅîdajîkai'îgi t'aał-
tso bîk'e t'o-bîł-dahoyė'; ado
dal'ādîgi laṅ'i alî'lėgo îndah
beh-ėho'zîni a'dayilah.
44 Ado t'aałtso da'osdlāṅd-
îgi t'ałah'îgi nahāztaṅh', ado
t'ała'iîgi bajî'laṅ' ṅît'eṅ.
45 Ado beh bîdaholnih'îgi,
îndah dabîh nalye'i ba'nda-
hazni', ako ėi dîneh t'aał-

tso bîh bēso a'dadînîgi yîtā-
dėznī.
46 Ado Bī-sohodîzîn-kîn
go'ne' t'aakwi jiṅh t'ała'i
bantsî'dadzîk̄esgo ṅîdajîkai,
ado dabaġan'di bāh dėyaṅ
ṅît'eṅ, bîł dahożoṅ'go îndah
t'ała'i bantsî'dadzîk̄esgo da-
ha c'iyaṅ' da'jiyaṅ ṅît'eṅ,
47 God yadahanih', ado dî-
neh t'aałtso bîł ya'adajît'ėh'-
go. Ako Boholni'hi t'aakwi
jiṅh yîsda'-hakāhîgi ho' da-
yinîl.

PĀL YÎL·ĀDI BÎH NALTSOS ROMGI KĖDAHAT'INI BÎC'ÎṄ'

WOLT̄A'I 1.

1 Ako Jesus Christ bîh nal-
t̄e' Pāl, dol·āłi, t'asahdi God
ba hane' ya'at'ėhi yahalne'i
a'bîdilyah.
2 Ėi t'a bîtsė'daṅ diyîn beh-
ak'ėaṡcîn'îgi biyî' nāsgo aho-
doni'łi-yahalne'i yeh ya'nî-
honîaṅh.
3 Bîniyė'i ėi biye' Jesus
Christ Bî'dahonilni'hi, ėi Dė-
vîd bîh dîne'e aholci'łi ła'
at'eh:
4 Îndah God biye' at'ė'i ėi
di beh bė'hoziṅd, ayoat'eh
bîdzi'li ado Nîłc'îh Diyîni
beh, ado daztsaṅ'deṅ na'ho'-
niṅ.
5 Ako t'a ėi bîts'aṅdo dajo-
ba'i îndah dadol·āłi a'nîṅidil-
yah, ał·aṅ dadîne'e t'aałtso
bît̄ahgo bî'żî' bîk'ehgo wodlā-
ni yî'dahołnih' dolėł:
6 Ako ėi bît̄ahjîṅ' nîṅi ałdo'
Jesus Christ nîṅi'nîł'niṅ.
7 Ado t'aałtso Romgi kėha-
t'ini, God ayoayo'ṅi'ni, t'asah-
di diyîni bîdo'nid: ajoba'i
îndah bîk'eh-hożo'ni nîṅî'
doh, God nîṅit̄a îndah Bî'da-
honilni'hi Jesus Christ bî-
ts'aṅdo.
8 ¶ Ałtseh', nîṅi daohdlan'-
îgi nahasdzan bîkāgo hao-
dzi'îgi, ėi bîk'eh Jesus Christ
beh, ṡîh God aṅe'he bîdi'nid.
9 Ako t'ado a'hodiszė'hi so-
dîszîngo t'aa'łajîṅ' nîṅi ałdo'
nîṅa adîṡnîh', di'di God ṡa bîł
bėho'zîn, ṡi sîzi'ni beh banaṡ-
a'îgi Biye' ba' hane'îgi bî-
k'ehgo:
10 Di k'adt holżîṡ'îgi ho-
żoṅ'go nîṅa de·ṡał łi, bîkah
sodîszîn, God inî'zîndaṅ.
11 Beh nîṅidzil dolėłi nîłc'îh
t'a joba'e ayîlya'i ṡîł bėho'-
zînîgi ła' nîṅī deṡłėł'go bîni-
yeh t'a k'adeṅ nîṅiłtsaṅh;
12 Ałdîṡni'ni ėi dih, nîṅi
îndah ṡîh do' aṅėłt'ėgo t'ała'i
wodlāni dėisidlāṅgo ako în-
dah nîṅił dahożoṅ' dolėł.
13 Ako sîk'îso łaṅdi adi nîṅa
de·ṡał niziṅ', (ṅîdîh nat'aṅ
aso'sîni) ėi di nîṅił bė'daho-
doziṅł, k'adt t'ėyah nîṅit̄ah-
go dėisohdlāṅdîgi nanîse' bî-
nest'aṅ'îgi k'ehgo beh nîṅi
dî'neṡ·iṅł, ła' ał·aṅ dadîne'e
bît̄ahgo giat'ėgo.
14 Ṡîh t'ėyah di bîc'îṅ' baṅ-
ha·a'i nîṡłîṅh, Griks îndah
ał·aṅ dîne'e ṅîdaldzî'di, îndah

dîneh dahwiyāni, ado do-
dahwiyāni ałdo'.
15 Akô k'adt nîhic'în' aṡt'ė-
a'diṡyah t'a nîna'dînîṡt'iṅjîṅ'
Romgi kėhoht'ini hane' ya'a-
t'ėhi beh nîhił dahodeṡnîh.
16 Ako Christ ba' hane' ya'-
at'ėhi do baya'nîsîn dah, há-
lah, ėi God bîh beh-adzi'li
bîk'ehgo yîsda'ildė'hi, da'o-
dlan'îgi t'aałtso bîc'îṅ', Juz
ałtseh îndah Griks ałdo' bî-
c'îṅ'.
17 Hálah, t'a ėi biyî'gi God
bîh t'a-ako-giadza'îgi bėho'-
zîn, odlaṅdo naodlani, t'a beh-
ak'ėaṡcînîgi at'ėgo, baṅhîgi-
at'ė-baṅh-at'dîni ėi odlaṅh
yeh ħînā dolėł.
18 ¶ Ako ya'dîłħîł biyî'deṅ
God bîh beh-atiel'i'ni bėho'-
zîn, dîneh t'aałtso do-God-
bîk'ehgo-adat'ė'i bîc'îṅ', în-
dah dîneh bîh do-akwi-ada-
t'ė'i, ėi do-akwi-adat'ė'i biyî'
t'aani'ni ya adayo'sîn.
19 Hálah, dîneh ėi t'aałtso
God at'ė'i bîł bėdaho'zîn, ako
God t'a bîh hoł yė'daho'siṅd
ėi'baṅh.
20 Hálah, bîh do-daat'ini na-
hasdzan al'ya-do t'a yît'iṅh,
a'dalya'i beh bėho'zîn, t'a
bîh beh-adzi'li hol'āgoîgi ado
God at'ė'i; ako do do beh-
a'dahozdîlzîn le' at'ė dah.
21 Hálah, God bîł bėdaho'-
zîndaṅ ṅîdîh do ėi jîliṅ'go
ha ṅîtsî'dakes, do ṅîdîh ha-
c'îṅ' aħėh danî'zîn dah, ėi'-
baṅh baṅhîgiat'ė bîł a'da-
t'iṅh, îndah dabîjėih baṅ-
hîgi adat'ėgo ėi bîł tl'ė ada-
ho'sîn.
22 T'a a'ko ṅîdîh ayoat'eh
hwiyāni danidlîṅh danî'zîn,
ṅîdîh ėi do hwiyāṅ dah a'da-
dîlne'.
23 Ado God yeh-ayoat'eh
yēnî' łahgo a'dayilah, dîneṡ'-
cin îndah ṅîdat'a'i, îndah ṅî-
daldloṡi, îndah ṅîda'na'i di
yî'dailah.
24 ¶ Kot'ė baṅh God ałdo' yo'-
adîbîdez'aṅh dabîjėih baṅhî-
giat'ė yeh yî'dîndanî'li'ni bî-
c'îṅ', îndah dabîts'is do bîł
danî'liṅ' dahgo adayo'sîn:
25 Ėi God bîh t'aani'ni wo-
c'id yîł ałnadėznîl, ado a'dal-
ya'i yîc'îṅ' ṅîdaha'łā do bîł
danî'lîṅh, I'ila'i bîlāhgo; ėi
hol'āgo baha'nih. Akot'ė le'.
26 ¶ Di' bînina ba'i'hi bî-
dahononi'ni bîc'îṅ' God yo'-
adabîdez'aṅh: hálah, bîdaas-
dzaṅ ṅîdîh do a'dadonił dah
yeṅgi a'da'dîl'iṅh.
27 T'a akot'ėgo dîneh ałdo'
asdzanî al'iṅ'gi bîł bėdaho'-
zîn ṅîdîh yîts'aṅjîṅ' a'dat'ė-
go; joh, t'a bîh dah t'aiyî-
si ba'i'hi bîdahononi'ni yeh
aħa-naldėh', ado di yeh aħa-
naldėh'îgi ėi nat'aṅgo yîk'e
tidahonih.
28 ¶ Daholōni t'aałtso bîł
bėdaho'zîn ṅîdîh God t'ėyah
do t'a'k'adt dėniziṅ' dah, ėi'-
di baṅh God hoyė'go antse'-

hak̄esi ya'dahodez'aṅh, în-
dah ał'aṅ adat'ė'i do-bîda-
honėdzāni ałdo' bîc'îṅ'.
29 Ako di t'aałtso bī daṅėł,
do-akwi-adat'ė'i, na'ageh'
beh tsî'na'ada'i, baṅhîgiat'ė'i,
adahononi'ni, a'doya', adah'-
jîṅ'idli'ni bī daṅėł', îndah
adiyolyėł'; sād e't'āh, anót'āh
îndah adîlāh;
30 Asėzîn nat'a'i, ane'deṅ
yałt̄i'i, God dėjo'ła'i, do-îł-î-
lîṅh, a'daha'nih, a'dādzodlī,
baṅhîgiat'ė'i a'nidī an'dayo-
dli'łi, bîsci'ni do yîk'eh-da-
hoł'i'ni.
31 Do-ak'îdaditiṅ'hi, ałṅa-
dėt'aṅh dayini'śi, t'o ak'înda-
kai, ṅîdacoṅ'i do banaho'joṅ
adat'ė'i, do bîł a'hojoba'i:
32 Di ako'danîłîgi t'aałtso
a'dodiṅł; akot'ėgo God yė-
has'aṅh; di bîł bėdaho'zîn
ṅîdîh t'a yandakai, ado do di
t'eyah dah ałdo', ła' do' yan-
dakai ėi bîł dahonėł'nîh.

WOLT̄A'I 2.

1 Ėi'baṅh ła' dîneh no'łi'ni
do ānjît'iṅ dah, nānałahjîṅ'
dîneh āni'łi beh, hálah, beh
ānant'ini, ėi t'a nîh beh a'da-
nant'iṅgo at'eh ėi'baṅh; ako
łahjîṅ' beh ānant'ini ėi nîh
ałdo' bānanînāh.
2 Di nîṅił bėdaho'zîn ko'-
dajît'înîgi ėi God yėhas'āni
hak'îjîṅ' saaṅh', t'aani'ni bî-
k'ehgo.
3 Îndah nîh dîneh ła' ko'da-
t'înîgi beh bānant'iṅgo, t'a
ėi nîh ałdo' bānanînāgo, da'
God yėhas'āniiś ba dādî de-
śał nîh nî'zîn?
4 Doda'i dats'i dih: beh-ajo-
ba'i k'ehgo t'aṅ bîc'îṅ' ṅîna'-
hidāhi niyo'łāłi do nîł bėho'-
zîn dah ėi'baṅh?
5 Ado nîjėih tseh' nahalîni
îndah do-łahgo-o'ne'-at'ė'i
beh at̄i'doni'łi a'danîṅi'nił,
at̄idinił bîjiṅ'jîṅ', ėi God t'a
bîh nîṅił yė'hodosiṅł, yėhas-
āni ya'at'ėhi bîk'ehgo.
6 Dîneh t'aałtso ał'aṅ ada-
nîłîgi bîk'ehgo ėi God hac'îṅ'
na'diyolėł:
7 T'aałtso nî'zago ha'daol-
ni'ni ya'at'ėhgi ahat'ini beh
ayoat'ė'i, îndah beh-îł-îdli'ni,
îndah inah doyîcoṅ'hi ha'-
dėidez'iṅ'i, ėi t'ėyah hoł'āgo-
ināni dabîh dolėł:
8 Ṅîdîh t'aałtso a'c'aṅh-ya'-
dalt̄i'i îndah t'aani'ni do yî-
k'eh-dahoł'i'ni, ṅîdîh do-a-
kwi-adat'ė'i yîk'eh-dahoł'iṅh,
ėi t'ėyah yė'go ahaciṅ'i în-
dah at̄idolni'łi dabîh dolėł.
9 Dîneh t'aałtso ał'aṅ daha-
nāni baṅhîgi adaniłi ėi t̄iho'-
nih îndah ac'îṅ'-nahwi'nah
dabîh do, Juz ałtseh îndah
Griks ałdo',
10 Ṅîdîh dîneh t'aałtso ał'aṅ
dahanāni inah-ya'at'ėhi yan-
dakai ėi t'ėyah ayoat'ė'i, beh-
îł-îdli'ni îndah bîk'eh-hożo'ni
dabîh do, Juz ałtseh îndah
Griks ałdo'.

11 Hálah, God ėi dîneh ał'aṅ
adat'ėłi do bîł ał'aṅ at'ėgo
yantse'k̄es ėi'baṅh.
12 Hálah, bîk'eh-o'o'niłi t'a-
gėd baṅhîgi a'dadzai ėi bî-
k'eh-o'o'niłi t'agėd a'dado-
diṅł: îndah bîk'eh-o'o'niłi beh
daholoṅ ṅîdîh baṅhîgi a'da-
dzai ėi t'ėyah bîk'eh-o'o'-
niłi beh ban'dahodot'iṅł ėi'-
baṅh;
13 (Hálah, bîk'eh-o'o'niłi dėi-
dits'a' ṅîdîh do yîk'ehgo aṡ-
t'e'-daŏne' at'ė dah God bînał,
bîk'eh-o'o'niłi yîk'ehgo ada-
ni'łi ėi t'ėyah t'aiyîsi aṡt'e'-
danił.
14 Hálah, ał'aṅ dadîne'e di
bîk'eh-o'o'niłi beh a'dadîn'-
îgi, t'a bîh adat'ė k'ehgo bî-
k'eh-o'o'niłi yîk'ehgo a'danił,
a'kohgo bîk'eh-o'o'niłi beh
a'dadînîgi ėi t'ėyah t'a bîh
bîk'eh-o'o'niłi a'da danîdlîṅh:
15 Ako ėi bîk'eh-o'o'niłi o'o'-
li'łi dabîjėih biyî'di beh bî-
k'edaaṡcîṅh ṅîdahalîn ėi bė-
ho'zîn, îndah îł-ėho'sîni ėi
ałdo' bîł dahalne', ado łahjîṅ'
ak'īhodit'ah t'ėyah yantsî'-
dak̄es, t'a dabîh ėi dodago
ėi'baṅh;)
16 Bėnîłkāṅgo dîneh ał'aṅ
adajît'ė'i ṅîdaẑnîł'în yēnî' ėi
God yėhas'ani yeh hān'do-
t'iṅł, Jesus Christ beh, ṡa'
hane' ya'at'ėhi bîk'ehgo.
17 ¶ Jo'akon, Ju nî'dî'ni'ni
îndah bîk'eh-o'o'niłi beh an-
t'eh, îndah badzinîlī ėi God,
18 Ado nîh t'ėyah yî'na-
haa'i nîł bėho'zîn, îndah ał'aṅ
at'ė'i dabi'yîsi nîł t'a-a'ko, în-
dah bîk'eh-o'o'niłi beh nan-
dî'nest̄aṅ:
19 Ado do-da'oi'ni ba'na-
ṡah, îndah bîł-datl'ė'i dahol-
în'jîṅ' bîł c'ėheṡkāh nîh nî'-
zîngo ėi nîł t'aani,
20 Ado do-dahoyāni nanîṡ-
t̄în nîh nî'zîn, ałcîni bo'hoł'āhi
nîṡłîṅh nîh nî'zîn. Nîh t'ė-
yah bîk'eh-o'o'niłi biyî' beh-
ėho'zîni îndah t'aani'ni at'ė'i
nė holoṅ.
21 Nîh t'ėyah, jo'akon, łah-
jîṅ' na'nt̄îni nî'lîṅh, akot'ė
ṅîdîh nîh t'ėyah do na'adîn-
t̄în dah, ėi'ṡaṅ' ha'at'ėgo?
Na'nt̄îngo łahjîṅ' dîneh, Do
aẑnîiṅh' dah, bîdînîh, nîh'-
ṡaṅ' da' anîiṅh'îṡ?
22 Nîh, łahjîṅ' dîneh, Do aẑ-
dîlė dah bîdînîh, Da' adîlė'îṡ?
Nîh ał'aṅ adat'ė bîdaalya'i
t'aiyîsi sînîsh̄it, da' nîh''îṡ bī
sohodîzîn-kîn do bī anîiṅh'
dah?
23 Nîh bîk'eh-o'o'niłi badzi-
nîli'go inî'sîn, ako łahjîṅ' da-
bînał God do-îliṅ' dāṡ i'nîlah,
bîk'eh-o'o'niłi do bîk'eh-ho-
nîł'iṅ'go beh?
24 Hálah, yîẑîh'îgi God, ėi
ał'aṅ dîne'e bît̄ahgo t'aiyîsi
ba'ih'go ya ya'dałt̄i', nîh an-
t'ė'i bîninah, t'a beh-ak'ėaṡ-
cîn yeṅgi at'ėgo.
25 Hálah, ałdo' bîk'eh-o'o'-
niłi bîk'eh-honîł'iṅ'go, ėi t'aa-

ni aṅh-na'ħînolgî'ṡi ya'at'ėh
do: na ałdo' di'di bîk'eh-o'o'-
niłi do bîk'eh-honîł'iṅ'go t'ė-
yah aṅh-na'ħînolgî'ṡi nîh'-
îgi do-aṅh-na'ħînolgîṡgo al-
nił.
26 Ėi'baṅh, jo'akon, do-
baṅh-na'ħîneṡgîż'îgi ėi bî-
k'eh-o'o'niłi ya'at'ėhgo beh
ba'nahot'āni, beh bana'ho-
dot'iṅłi yāahalyāni, da' a'koṡ
di do-baṅh-na'ħîneṡgîż'îgi, do
t'a baṅh-na'ħîneṡgîżgo bîc'îṅ'
yîdol'ṫah dah?
27 Îndah da' a'koṡ do-baṅh-
na'ħîneṡgî'żi, t'a bîdîżcîn'îgi
k'ehgo bîk'eh-o'o'niłi t'aałtso
yiila'i, ako nîh, naltsos na'al'-
yai îndah aṅh-na'ħîneṡgî'żi
beh na'haz'āni bîlāh ṅîdinîl-
tali da' ėiṡ do yeh nan'dot'iṅł
dah?
28 Hálah, ła' t'aani Ju nîliṅ'
ṅîdîh yeh-at'ė'i beh nîł'iṅ'go
ėi do Ju at'ė dah; nā ałdo' ėi
t'aani baṅh-na'ħîneṡgî'żi nî-
liṅ' ṅîdîh yeh-at'ė'i beh nîl-
iṅ'go ėi do baṅh-na'ħîneṡgî'-
żi at'ė dah.
29 Ṅîdîh ła' t'aani Ju nîli'ni
ėi ya'at'ė'i t'aani bī holoṅ;
îndah aṅh-na'ħîneṡgî'żi ėi
bîjėih îndah nîłc'îh bī holoṅ'-
go at'eh, naltsos beh ėi' do-
dah; beh baha'ni'hi ėi do dî-
neh bîts'aṅdo dah, God t'ė-
yah bîts'aṅdo.

WOLṪA'I 3.

1 A'koṡaṅ' di Ju ha'at'i yeh
ła' yîł'iṅh'? Ado aṅh-na'ħî-
nolgî'ṡi ėi'ṡaṅ' ha'at'i baṅh-
î'lîṅh?
2 Laṅ'igo ał'aṅ at'eh: hálah,
âġago at'ė'i ėi God bîzād ba
yîlyah' ėi'baṅh.
3 A'koṡaṅ' ła' do da'odlaṅ
dahgo? Da' do-dayodlan'îgīṡ
ėi God beh-wodlāni do-î'liṅ'-
go idolił?
4 Dodah laṅh': t'a beh-
ak'ėaṡcîn yeṅgi at'ėgo, Bî'nî'
God at'ė'i t'aani, îndah dî-
neh t'aałtso at'ė'i woc'idt,
ako beh haindzi'îgi beh t'aa-
ni sîliṅ', îndah beh ānîsîn-
t'iṅdī beh bîk'eh-dîdi'dlėł.
5 Ako nîħî do-akwi-ėet'ė'i
beh bėho'zîngo ėi God bîh
t'a-a'ko-giadza'îgi ėi t'aiyîsi
ya'ateh, a'koṡaṅ' ha'at'i da-
dîdi'nił? Da' a'koṡ God do-
akwi'go aṫe'ełiṅh? (dîneh
k'ehgo adîṡnîh:)
6 Dodah laṅh': akoṡaṅ' ha'-
at'ėgo God yėhas'āni beh na-
hasdzan bîkāgo ał'aṅ dadî-
ne'e yeh yandot'iṅł?
7 Joh ṡîh yoc'îdîgi beh
bėho'zîngo God bîh t'aani'ni,
îndah ėi ayoat'ė'i alāhgo bė-
ho'zîngo, ha'at'ėgoṡaṅ' ṡîh
ałdo' baṅhîgi anîṡt'ėgo ṡa
na'hat'iṅh?
8 Îndah ha'at'ėgoṡaṅ' do
ha'nî' baṅhîgiat'ė bayikāh
dah? (ła' asė'ziṅ'go adadi'-
ni'ni yeh nîħa dahalne'îgi
bîk'ehgo,) ako baṅhîgi adė'-
niłgo bîts'aṅdo ya'at'ėhi ho-

dolėł? Hoyė'go beh banda-
haz'an'îgi ėi t'aiyîsi ya'at'eh.
9 ¶ Ado ha'at'i? Da' nîħi'îš
bîlāhgo adanit'eh? Dodah,
t'aiyîsi dodah: ts'îde ałtseh
t'aani dadi'nid, ėi Juz în-
dah Griks t'aałtso baṅhîgi
adat'eh.
10 T'a beh-ak'ėašcîn yeṅgi
at'ėgo, T'ado ła' akwi-at'ė'hi
dah, dodah, do ła'dah:
11 Ado do ła'dah ak'îditiṅh'
dah, îndah do ła'dah t'a'k'adt
God bîł bė'hoziṅ'di dah.
12 T'aałtso hont'i' yîts'a-da-
haskai, ado t'aat'ė-ṅît'eṅ do-
î'liṅ'-dah dazliṅ'; ako do ła'
ya'at'ėhi yanaġāhi dah, do-
dah, do ła' dah.
13 Dabîza'gi ėi jîšcā aṅ at'ė'i
at'eh: dabîtso t'ėyah yeh
da'noāh: dabîdā biyādeṅ t'ė-
yah tl'iš yeh na'ałtsė'di at'eh:
14 Dabîzė t'ėyah o'dzih în-
dah ak'ėđînih-sād bī hada-
dezbîn:
15 Tšiṅłgo adiyolyėł t'ėyah
yîc'îṅ' ayoa'dat'iṅh:
16 I'ołdiṅ'łi îndah ac'îṅ' na-
hwi'nah ėi bîł ba'dahont'i'.
17 Îndah beh-hożo'ni ba'-
hont'i'i ėi do bîł bėdaho'zîn
dah:
18 God beh ba'nahas'āni do
bîk'ė bîł dahoyė' dah.
19 ¶ Ako k'adt nîħił bėda-
ho'zîn bîk'eh-o'o'niłi ani'ni ėi
ba'a'dalyai t'aałtso yîc'îṅ'
anîh, do ha'at'ėgo dah hadzî-
dzih' dah, îndah nahasdzan
bîkāgo ał'aṅ dîne'e t'aałtso
baṅhîgi at'ėgo ba' hadodzîh,
God bînał.
20 Ėi'baṅh bîk'eh-o'o'niłi
bi' ilni'łi beh ła' ṅîjîġa ha'-
at'e' do ašt'ė-nił' dah do, God
bînał: hálah, bîk'eh-o'o'niłi
ėi t'ėyah baṅhîgiat'ė'i beh
bėho'zîn ėi'baṅh.
21 ¶ Ṅîdîh k'adt bîk'eh-o'o'-
niłi t'agėd God bîh t'a-ako-
giadza'îgi bėho'zîn, bîk'eh-
o'o'niłi îndah ahodoni'łi-ya-
dahalne'i yadaholne',
22 God bîh t'a-ako-giadza'-
îgi ṅîdîh, ėi Jesus Christ beh
odlāni t'aadzîłtso hac'îṅ', în-
dah daodlāni t'aałtso dabî-
k'îh: hálah, do ła' ał'aṅ at'ė
dah ėi'baṅh.
23 T'aałtso baṅhîgi a'da-
dzah, îndah God yeh ayoat'ė'i
yîohdanes'āṅd ėi'baṅh.
24 Ako beh-ajoba'i beh t'a-
ji'k'eh ašt'ė-dadzah Christ
Jesus beh ak'e-na'îlyago:
25 Ėi God nînė'idînîaṅh, nā-
hidonîh'go, bîh dîł beh odlaṅ'-
go, bîh t'a-ako-giat'ėi bėho'-
zîn do, baṅhîgi o'o'nił yeṅ'
anāħidît'ah dolėł bîniyeh,
God t'o yîł at'eh heṅ'.
26 Di k'adt holżîš'îgi biyî'
adîšnîn'îgi, t'a bîh bîh t'a-
ako-giadza'îgi bėho'zîn: God
t'a bîh t'aani'go o'o'li'łi at'eh,
ado îndah Jesus dayodlan'-
îgi t'aałtso God ašt'ė-yi'la'i
a'dat'eh.
27 A'košaṅ' hādi a'dādzodlī?

Ėi do bahaz'aṅ' dah. Hai bî-
k'eh-o'o'niłiîš beh? O'o'nił'iîš
beh? Dodah: wodlāni bî-
k'eh-o'o'niłi t'ėyah beh.
28 Ėi'baṅh k'adt ašt'e' ṅî-
tsîdasikezgo ła' dîneh odlāni
beh ha'at'e' yēnî' haṅh at'-
dîngo a'ho'dilyah, beh ła'
onił'go bîk'eh-o'o'ni'łi t'agėd.
29 Da' a'koš Juz t'ėyah bah
God jîlîṅh'? Da' ał'aṅ dîne'-
eîš ałdo' do ba' dah? Aou,
ał'aṅ dîne'e ałdo' bah:
30 Jo'akon, t'ała'i God ėi
aṅh-na'ĥîneśgî'żi wodlāni
beh ha'at'e' yēnî' haṅh at'-
dîngo idolił, îndah do-haṅh-
na'ĥîneśgî'żi ėi wodlāni bî-
k'ehgo t'a akot'ė dolėł.
31 ¶ Da' a'koš beh-odlāni
beh bîk'eh-o'o'ni'łi do-î'liṅ'go
a'dėl'iṅh? Dodah laṅh': aou,
bîk'eh-o'o'ni'łi î'liṅ'go a'dėl-
iṅh.

WOLT̄A'I 4.

1 Ha'at'išaṅ' dadîdi'nił ako,
ėi Ėbraham danîĥīta yēnî',
t'a bîdîżcîn eṅ' k'ehgo, ha'at'i
bîł bė'hozîn'?
2 Ako Ėbraham ajoli'łi
beh ya'at'ėhgo-ašt'e'-ażdil-
yāgo, ėi beh ayoanîšt'eh dzî
nî'zîn do, ṅîdîh God bînał ėi'
dodah.
3 Ado diyîn beh-ak'ėašcîn'-
îgišaṅ' ha'at'i nîh? Ėbraham
ėi God yodlaṅ'go ėi beh ha'-
at'e' yēnî' haṅh at'dîngo ha-
c'îṅ' nal'ta'.
4 Joh, dîneh ła' ajoni'łi ėi
adėna łėh ṅîdîh do ajoba'go
āilya'i bîk'eh dah, dzosbāni
t'ėyah.
5 Ṅîdîh ła' do ha'at'i-dah
ajolił'go îndah God do-bîł-
nîliṅ'go-naġa'i ṅîdîh, ėi ya'-
at'ėhgo ašt'ė-el'i'ni, jodlāṅgo
t'ėyah, beh ajodlāni beh ha'-
at'e' yēnî' haṅh at'dîngo ha-
c'îṅ' nėidol'tah.
6 Ado Dėvîd ałdo' yahalne',
Ła' dîneh do ha'at'i-dah ajo-
lił' dah ṅîdîh, God ha'at'e'
haṅh at'dîngo hac'îṅ' nayił'-
ta', ėi'baṅh t'aiyîsi hoł ho'-
żoṅ.
7 T'a ėi hojîlne'go ajîṅîh,
T'a bîzadakāh a'dadza yēnî'
t'aałtso ban'dahidest'aṅh, în-
dah baṅhîgi a'dadzidza yēnî'
t'aałtso hak'ėolcoṅ', ėi'baṅh
hoł daho'żoṅ.
8 Îndah ałdo' ła' dîneh Bo-
holni'hi do baṅhîgiat'ė ha-
c'îṅ' yiyił'ta'ī ėi t'aiyîsi hoł
hożoṅ.
9 Da' di îł-hożo'niîš baṅh-
na'ĥîneśgî'żi t'ėyah bah, do-
baṅh-na'ĥîneśgî'żi dats'i ał-
do' bah? Joh, a'dadi'ni'go
wodlāni beh Ėbraham a'at'e'
haṅh at'dîngo hac'îṅ' nalta'.
10 Ha'at'ėgošaṅ' ako yėl'-
ta'? Haṅh-na'ĥîneśgîż'go
dats'i, do-haṅh-na'ĥîneśgîż'-
go dats'i? Haṅh-na'ĥîneś-
gîż'go ėi' dodah, do-haṅh-
na'ĥîneśgîż'go t'ėyah.
11 Ado îndah beh-ėho'zîni

hadėt'aṅgo dzînizin'îgi, ėi
aṅh-na'ĥîneṡgî'żi, odlāni beh
a'at'e'-aṅh-at'dîngo beh-bė-
ho'zîni, t'ahdo haṅh-na'ĥî-
nîlgîṡ yeṅdaṅ hwė holoṅ
yēnî': daodlan'îgi t'aałtso,
do-baṅh-ṅî'daĥîneṡgîż dah
ṅîdîh dabīta jîliṅ' dolėł; în-
dah ałdo' ha'da'at'e' yēnî'
haṅh a'dadîngo dahac'îṅ'
naidol'tah:
12 Baṅh-ṅî'daĥîneṡgîż'îgi
bah aṅh-na'ĥîneṡgî'żi bīta jî-
lîṅh', ṅîdîh do t'a ėi t'ėyah
dah, nîĥīta yēnî' Ėbraham
yodlaṅ yēnî' t'ahdo baṅh-
na'ĥînîlgîṡ yeṅdaṅ beh ho-
loṅ yēnî' yîke'-k'ehgo dayi-
kāhi ałdo'.
13 Hálah, beh-nîhot'āni ėi
Ėbraham nahasdzan bī do-
lėłi, do bîk'eh-o'o'niłi beh
dah, hoh îndah ho dîne'e da-
ĥîlci'hi ṅîdîh odlaṅ'go a'at'e'-
aṅh-at'dîni t'ėyah beh.
14 Ako t'a-hai'-dah ṅîdakai
ṡiṅ bîk'eh-o'o'ni'łi beh bī
dadolė'łi dazliṅ'go, wodlaṅ
yēnî' do-î'liṅ'-dah al'yah, în-
dah beh a'nahot'aṅ yēnî' do-
îdėłni'go al'yah.
15 Hálah, bîk'eh-o'o'ni'łi beh
i'olni'łi ėi ātiel'iṅh ėi'baṅh;
bîk'eh-o'o'ni'łi do-holoṅ'gi t'ė-
yah bėhaz'āni bītîs ṅîdėltałi
at'dîn.
16 Ėi'baṅh di odlāni t'ėyah
beh, ako t'a joba'e ėi' beh;
kot'ė baṅh, beh a'nahot'āni
ėi t'aani, da'ĥîlci'hi t'aałtso
bîc'îṅ'; ado bîk'eh-o'o'ni'łi
beh daholoni do ėi t'ėyah
bîc'îṅ' dah, ṅîdîh ałdo' t'aał-
tso Ėbraham yodlaṅ yēnî'
dayodlāni bîc'îṅ'; ėi t'aa-
niltso nîĥīta at'eh.
17 (T'a beh-ak'ėaṡcîn yēṅ-
gi at'ėgo anîh, Ał'aṅ dadîne'e
laṅ'i bīta a'nîṡłah), God t'a
bîh bînał dzosdlaṅd, danez-
nan'îgi dahanāgo ana'yodli'-
łi, îndah a'dadîni ṅîdîh da-
holoṅ' nahalîn'go yeh ha-
dzi'i.
18 Ako t'ado beh-ha'honih'i
dah ṅîdîh odlaṅ beh ha'ho-
nih, bîniyė'i ėi ał'aṅ dîne'e
laṅ'i bīta jîliṅ' do; t'a beh
haodzi' yeṅ' bîk'ehgo, Na'ał-
cîni da'ĥîlci'hī at'ė dolėł.
19 Ado odlaṅh do do-nîł-
dzîl'goh, t'a hoh ajît'ė'i k'adt
nezna'din bi'ġahgo ho na'-
ĥaigo, hats'is daztsaṅ naha-
lîn'îgi t'ėyah do bantsî'dzî-
kes dah, do ṅîdîh Sara biṡ-
c'îdt do nîłdzîl dah sîliṅ'îgi
bantsî'dzîkes dah:
20 T'a hoh t'ėyah do-wodlā-
ni biyî' God yeh ha'nîhonî-
āni do bîk'ē nażṅît'i dah, ṅî-
dîh bîdzil'go odlāni beh God
yeh ayoat'ė'i bahojînih;
21 Ado yeh ha'nîhonîan'îgi
ałdo' yînėl'aṅgo ła' yîdoliłgo
hoł bėho'zîn, ėi'baṅh t'aiyîsi
dzînîzîn.
22 Ako ėi'baṅh ha'at'e'-
haṅh-at'dîngo hac'îṅ' yėl'ta'.
23 Ado do t'a hoh t'ėyah ha

beh-ak'ėaŝciṅ' dah, di hac'îṅ'
yėlťa'îgi;
24 Nîħi ałdo' t'a ėi nîħic'îṅ'
yî'dolťah, Jesus, Bî'dahonil-
ni'hi daztsaṅ'deṅ ṅė'idisa'i
dėidlāṅgo;
25 T'a ėi baṅhîgi adė'niłi
bîk'e nilti'ni, îndah bîniyeh
nā'bîdilza'i ėi beh do nîħiho-
dit'i'go ṅîdėkai.

WOLŤA'I 5.

1 Ėi'baṅh odlāni beh ya'-
at'ėhgo-aŝt'ė-îdzah, ako Bî-
dahonilni'hi Jesus Christ beh,
nîħita'gi, God îndah nîħi do'
ho'żoṅ nahasdliṅ':
2 Ado t'a ėi ałdo' beh, ajoba'i
biyî' ṅîdasidzîn'îgi odlaṅh
beh bih ħikāh, îndah God
yeh ayoat'ė'i ṅîdadini'nîh'îgi
ėi t'aiyîsi bah nîħił daho'-
żoṅ.
3 Îndah do t'a ėi t'ėyah ako-
t'ė dah, ac'îṅ'-nahwi'na ṅî-
dîh bîk'e ha'dainilnih: bė-
ho'zîngo ėi ac'îṅ'-nahwi'nan'-
îgi ėi beh ha'honîh';
4 Ado ha'honîh' beh o'hoāṅ;
îndah o'hoāṅi ėi beh naho-
dî'no'nîh:
5 Îndah nahodî'no'nîh'îgi
do ayaha'sîngo e'elėh' dah,
hálah, beh-ayoo'o'ṅi'ni God
bîts'aṅdoîgi da'nîłts'aṅgo da-
ŝîdeŝgîż danîħijėih biyî'. God
bîh Nîłc'îh Diyîni beh, ako
t'a ėi ałdo' nîħa yîlya'i at'eh.
6 Hálah, dzil t'ah nîħė at'-
dîndaṅ, ba'holżiżgo, do-God-
bîk'ehgo-adat'ė ėi Christ ya'
daztsaṅh.
7 Dîneh ła' ba'at'e' at'dîni
do t'a'k'adt ła'dah ya' daz-
tsaṅ dah, ṅîdîh ła' da'aṅŝaṅ'
dîneh ya'at'ėhi t'a'k'adt ya'
nîna'adėt'aṅgo dadotsał.
8 Ṅîdîh t'aaniltso baṅhîgi
adė'nił'go Christ nîħa daz-
tsaṅh, ėi' beh God yeh ayoo'-
o'ṅi'ni nîħic'îṅ' a'yilah.
9 Ako k'adt t'ėyah bîh dîł
yēnî' beh ya'at'ėhgo-aŝt'ė-
dadzā, ado nā bîlāhgo dolė'łi
ėi t'a bîh beh ayoat'eh aťėel-
i'ni bîts'aṅdo yîsda'-dikāh.
10 Hálah, beh ena'i danidliṅ
yeṅdaṅ, nîħiťa'gi, God îndah
nîħi do' ho'żoṅ nahasdliṅ, bi-
ye' daztsāni beh, ako ho'żoṅ
nahasdliṅ'îgi nā bîlāhgo do-
lė'łi ėi yeh ħināni beh yîs-
da'-ħikāh.
11 Îndah do t'a ėi t'ėyah
dah ałdo', God beh t'aiyîsi
nîħił daho'żoṅ, Bî'dahonilni'-
hi Jesus Christ beh, t'a ėi
beh k'adt nîħadėt'āni ałtso
k'ehez'don sîliṅ'.
12 ¶ Ėi'baṅh ako'dzago na-
hasdzan bîkāgo t'aat'ė-ṅît'eṅ
dîneh t'ała'i beh baṅhîgiat'ė'i
hazliṅ, îndaṅ baṅhîgiat'ė'i
beh anînėh hazliṅ'; ėi'baṅh
dîneh t'aałtso bîťahgo anî-
nēh sîliṅ', t'aałtso baṅhîgi
a'dadza ėi'baṅh:
13 Hálah, bîk'eh-o'o'ni'łi t'ah-
do halėh yeṅdaṅ baṅhîgia-
t'ė'i nahasdzan bîkāgo t'a

holoṅ ṅît'eṅ, ṅîdîh bîk'eh-o'-
o'niłi atdîngo baṅhîgi-o'o'niłi
do yėl'ṭa' dah.
14 T'a ako ṅîdîh anînēh t'ė-
yah bîk'eh ahonił ṅît'eṅ,
Edam baṅhîgi adzado Mozes
hazliṅ'jîṅ', ażaṅh Edam bė-
haz'āni yîlāh ṅîdėltal'îgi bî-
k'ehgo do baṅhîgi adadza
dah ṅîdîh; joh, t'a ėi t'ėyah
dogāłi yėłt'ė'i jîliṅ ṅît'eṅ.
15 Ṅîdîh bėhaz'āni bîlāh
ṅîdėltal'îgi îndah t'aji'k'eh-
ailya'i ałdo' do aṅėłt'ė dah.
Ado t'ała'i bėhaz'āni yîlāh
ṅîdėltal'îgi beh laṅ'i danez-
nāgo, ako bîlāhgo at'ė'i ėi
God beh-ajoba'i îndah t'a jo-
ba'e ailya'i ła', dîneh t'ała'i
beh, Jesus Christ ėi t'oaha-
yui ya' a'dzah.
16 Îndah t'ała'i baṅhîgi
a'dzai îndah āilya'i ałdo' do
aṅėłt'ė dah: hálah, t'ała'i beh
ānahas't'iṅdo ėi t'aanigo beh
a'nahot'aṅh, ṅîdîh t'aji'k'eh
āilya'i ėi laṅ'i bėhaz'āni yî-
łāh ṅîdelṭa'li beh ya'at'ėhgo
aṡt'ė-dadzah.
17 Hálah, dîneh t'ała'i baṅ-
hîgi a'dza bînina anînēh bî-
k'eh ahonił'; t'a ako ṅîdîh
bîlāhgo at'ė'i, ėi t'aałtso jo-
ba'i ayoat'ė'i îndah a'at'e'-
aṅh-at'dîni badadest'an'îgi
dabîh, ėi inah beh bîdahol-
nih' do, t'ała'i beh, Jesus
Christ.
18 Ėi'baṅh t'ała'i baṅhîgi
a'dzaîgi beh ana'hast'iṅdgo
ėi dîneh t'aałtso beh ba'na-
haz'aṅh; t'a akot'ėgo t'ała'i
bîh t'a-ako-giat'ė'i t'aji'k'eh
āilya'i, îndah inah ya'at'ėh'-
go aṡt'ė-îlya'i ałdo' di dîneh
t'aałtso dabîc'îṅ'.
19 Dîneh t'ała'i do ak'eh
hojîṡcîn'îgi bîk'ehgo t'oaha-
yui baṅhîgi adani'łi dazliṅ,
t'a akot'ėgo t'ała'i ak'eh-hoł-
i'ni bîk'ehgo t'oahayui ba-
da'at'e'-baṅh-a'dadîni a'da-
dolnił.
20 T'ah nā bîlāhgo bîk'eh-
o'o'niłi hazliṅ baṅhîgi aho-
ni'łi t'oahayui beh yîdoltsėł
bîniyeh. Ado baṅhîgi aho-
ni'łi t'oahayui ṅîdîh bîlāhgo
at'ė'i, ėi ajoba'i alāhgo anė-
lāṅ:
21 Ado baṅhîgiat'ė'i bîk'eh
anonėł yeṅgi at'ėgo ałdo'
ajoba'i bîk'eh a'honił do, t'a-
ako-giat'ėi beh, hol'āgo inah
bîc'îṅ', Jesus Christ Bî'daho-
nilni'hi beh.

WOLṬA'I 6.

1 Ha'at'iṡaṅ' dadîdi'nił ako?
Da' ajoba'i t'oahayui dolėł
danidzîngōṡ ha'nî'di baṅhî-
giat'ė'i ba yikāh dolėł?
2 Dodah laṅh'. Ha'at'ėgo-
ṡaṅ' ako baṅhîgiat'ė'i bîc'îṅ'
dasitsaṅ'go t'a ėi biyî' nāsgo
nādaṅîni'nā dolėł?
3 Da' dōṡ t'a Jesus Christ
biyî' nî'nîṅidė'nîl'îgi a'nilt'e'-
go daztsaṅ go'ne' a'nîṅido'-
nîl'îgi nîṅił bėdaho'zîn dah?

4 Ėi'baňh daztsaň'go t'a nî-
ȟił yo'aho'dilyah: ado Aťa
yeh ayoat'ė'i beh Christ daz-
tsaň'deň. nė'idisa'i bîk'ehgo
nîȟi ałdo' inah a'nidī bī ňî-
dėkai dolėł.
5 Hálah, t'a daztsan'îgi gia-
t'ėgo t'a bîł łėh nîȟido'jā,
ako t'a akot'ėgo na'bîdilzāh-
îgi nîȟi ałdo' akot'ė dolėł:
6 Di nîȟił bėdaho'zîn, ał-
k'idaň adanit'ė yēnî' ėi bîł
tsîn-ałna'ŏszît baňh dahidil-
t'e', ako ats'is baňhîgiat'ė'i
bîk'eh hodîdodlėł bîniyeh
nāsgo baňhîgiat'ė'i do bîk'eh
dahonil'iň' dah dolėł.
7 Hálah, ła'dah dadzîztsan'-
îgi ėi baňhîgiat'ė'i bîts'aňdo
hwė'docît.
8 Ako k'adt di dėinidlaňh,
nîȟi Christ bîł danė'nāgo, t'a
ėi ałdo' bîł daȟîni'nā dolėł:
9 Bėho'zîngo Christ daz-
tsaň'deň na'bîdilza'i ėi do
dana'dotsał dah, ako anînēh
do bîk'eh-nādîdliň' dah do-
lėł.
10 Hálah, dadzîztsaň'go ėi
t'ałah'adi baňhîgiat'ė'i bî-
c'în' dadzîztsaňh: îndah ėi
yeh ȟînāni, ėi God t'ėyah bî-
c'în' jinah.
11 T'a akot'ėgo adantsî'dah-
kes nîȟi ałdo' baňhîgiat'ė'i bî-
c'în' dasînonāgo, ňîdîh daȟî-
nohnāni ėi God bîc'în', Jesus
Christ Bî'dahonilni'hi beh.
12 ¶ Ėi'baňh do ha'nî'di
baňhîgiat'ė'i danîȟits'is da-
dotsa'łi beh bî'dahonołnih'
dah do, ako ėi beh ada'hono-
ni'ni ėi do bîk'eh hojîł'iň'
dah.
13 Do ňîdîh nîȟits'is bėha-
dît'ė'i ba'at'e'-holo'ni beh ajo-
lił dah baňhîgiat'ė'i bîc'în':
ako God bah a'dadiyoht'āh-
go t'ėyah, ėi ła' daneznā ňî-
t'eňîgi ňî'daho'niň giat'ėgo,
îndah nîȟits'is bėhadît'ė'i
a'at'e'-at'dîni beh a'dałiłgo
God bîc'în'.
14 Îndah baňhîgiat'ė'i ėi do
bî'dahonołnih' dah do: bî-
k'eh-o'o'niłi ėi do ba'ada-
noht'ė' dah, ajoba'i t'ėyah.
15 ¶ Ha'at'ėgošaň' ako, da'
ajoba'i t'ėyah ba'adanit'ėgo,
ado bîk'eh-o'o'niłi do ba'ada-
nit'ė dahîgīš bînina ha'nî'-
di baňhîgi a'dė'nił? Dodah
laňh'.
16 Da' dōš nîȟił bėdaho'zîn
dah, t'a bah a'dadiyohňîł'-
îgi ėi bîk'eh dahonoł'i'ni,
bîh na'nîl dano'łîňh, t'a ėi
bîk'eh dahonoł'în'îgi ėi bîh
na'nîl dano'łîňh; hai šiň, baň-
hîgiat'ėgo ėi anînēh bîc'în',
îndah ya'at'ėhgo ak'eh ho'i'-
nigo ėi t'a-ako-giat'ė'i bîc'în'.
17 Ako baňhîgiat'ė'i bîh
na'nîl dano'łiň'daň ňîdîh,
beh na'nīîni beh nîȟic'în'
haodzi'îgi danîȟijėih beh bî-
k'eh dahošołciň'go, ėi bîk'eh
God bîc'în' aȟė'hasîn.
18 Ako baňhîgiat'ė'i bî-
ts'aňdo nîȟe dadešcît'go, ako

t'a-ako-giat'ė'i bîh na'nîl da-
so'liṅ'.
19 Hasdzi'îgi t'a dîneh bî-
k'ehgo adîŝnîh, hálah, nîȟi-
ṫah do dahoł'dzîl dah ėi beh
at'eh: ado îndah nîȟits'is
bėhadît'ė na'nîlgo di bādahi-
dîsoaṅh ėi t'aiyîsi ba'i'hi în-
dah baṅhîgiat'ė'i ałṫa'dazt'i'i
bîc'îṅ': t'a akonānat'ėgo k'adt
nîȟits'is bėhadît'ė t'a-ako-
giat'ė'i badahidohāhîgi t'ė-
yah, t'asahdi adanoht'ė do-
lėł.
20 Hálah, t'ah baṅhîgiat'ė'i
bîh na'nîl dano'łiṅ' yeṅdaṅ
t'ėyah, t'a-ako-giat'ė'i nîȟė
at'dîn.
21 Ako t'aałtso k'adt baya-
danosîn'îgiŝaṅ' ha'at'i bî-
ts'aṅdo nîȟė hazliṅ'? Jo'-
akon, anînēh t'ėyah t'aałtso
beh ṅîdahāzt'i'.
22 Ṅîdîh k'adt baṅhîgiat'ė'i
bîts'aṅdo nîȟėdadeŝcît îndah
God bîh na'nîl dosoliṅ'go,
nîȟė hazliṅ'i ėi t'asahdi at'ė
do, îndah beh nî'nėl'āni ėi
hol'āgo inah at'ėh.
23 Hálah, baṅhîgiat'ė'i na-
yilė'i ėi anînēh at'eh; ṅîdîh
God ainîla'i ėi inah do-nînt'i'i
at'eh, Jesus Christ Bî'daho-
nilni'hi beh.

WOLṪA'I 7.

1 Da' dōŝ nîȟił bėdaho'zîn
dah, sîk'îso, (bîc'îṅ' yaŝṫi'îgi
ėi t'aałtso bîk'eh-o'o'niłi bîł
bėdaho'zîn,) dîneh ėi bîk'eh-
o'o'niłi yîk'eh hoł'iṅ' do,
nîżnîłdiṅd bîjiṅ'jiṅ'.
2 Ako asdzanî ła' bîk'eh-o'-
o'niłi bîk'ehgo ha hastin bo-
hojołnih' do nî'nîłdiṅd bîjiṅ'-
jiṅ'; ṅîdîh ha hastin daz-
tsaṅ'go t'ėyah bîk'eh-o'o'niłi
bîk'ehgo t'a hoz nî'sîngo ṅî-
nājîdā do.
3 Ado ha hastin t'ah ȟînāgo
dîneh łahjîṅ' bîł ałȟajît'āżgo
t'ėyah adîlė'i jolyė' do: ṅîdîh
ha hastin daztsaṅ'go t'ėyah
bîk'eh-o'o'niłi do beh hana'-
hodot'iṅł dah, do ṅîdîh adîlė'i
jîliṅ' dah, dîneh łahjîṅ' bîł
ałȟa-na'jît'āż ṅîdîh.
4 Ėi'baṅh dasîk'îso nîȟi ał-
do' bîk'eh-o'o'niłi bîc'îṅ' dasî-
nonah, Christ bîts'is beh; ła'
ba nāhidohkāhîgi bîniyeh,
ts'îde t'a hoh dadzîztsaṅ'deṅ
na'hodilzah'îgi ṅîdîh, ako nî-
ȟits'aṅdo anest'aṅ' na'hodlėł
do, God bîc'îṅ'.
5 Hálah, t'a danîȟits'is daż-
ci'ni bîk'ehgo nėkai yeṅdaṅ
baṅhîgiat'ė'i bîdahononîh'
danîȟits'is bėhadît'ė yeh ya-
nayah, anest'aṅ'îgi anînēh
bîc'îṅ' na'hodlėł dolėłgo, bî-
k'eh-o'o'niłi beh at'eh.
6 Ṅîdîh k'adt di biyî' dasi-
tsaṅ'go nîho'ṫaṅ' yeṅ', ėi bî-
k'eh-o'o'niłi k'adt bîts'aṅdo
yîsda'-nîȟido'nîl; ako nîłc'îh
a'nidī bîk'eh dahonil'iṅ' do,
îndah bîk'eh-o'o'niłi ṅît'eṅîgi
ėi dodah.
7 ¶ Ha'at'iŝaṅ' dadîdi'nił

ako, da' bîk'eh-o'o'niłiiś bańhîgiat'ė'i at'eh? Dodah lańh'.
Dodah, bańhîgiat'ėi do bė'hasîn dah ńît'eń, ako bîk'eh-o'o'niłi t'ėyah beh: ado ada'hononi'ni do bė'hasîn dah ńît'eń, bîk'eh-o'o'niłi t'ėyah, Do adażnolni' dah, ni'go îndah.
8 Ńîdîh bîk'eh-o'o'niłi behgo t'ėyah bańhîgiat'ė'i t'oahayui bîdahononi'ni ał'ań at'ė'i śiyî'di bė'hozińd. Hálah, bîk'eh-o'o'niłi t'agėdgo t'ėyah bańhîgiat'ė'i daztsańh.
9 Hálah, łah bîk'eh-o'o'niłi t'agėd ĥînîśnā ńît'eń: ńîdîh bîk'eh-o'o'niłi hazlîń'go bańhîgiat'ė'i ėi na'ho'nîń ako îndah śîh dase'tsańh.
10 Îndah t'a ėi bîk'eh-o'o'niłi āilyah yēnî' ėi beh inah bîniyeh nî'sîn ńît'eń, śîł bė'hozîn'go ėi anînēh bah lańh';
11 Hálah, bîk'eh-o'o'niłi beh bańhîgiat'ė'i śîniā îndah t'a ėi yeh sisĥińh'.
12 Ako di bîk'eh-o'o'niłi ėi diyîn, îndah bîk'eh-o'o'niłi yėhas'āni ėi ałdo' diyîn at'eh, îndah t'a-ako-giat'eh, îndah t'aiyîsi ya'at'eh.
13 Da' a'kōś ha'at'i-dah ya'at'ė'hi beh anînēgo śîc'îń' al'yah? Dodah lańh'. Ha'at'i-dah ya'at'ė'hi beh bańhîgiat'ė'i yidoltsė'łi t'ėyah ėi anînēh śîc'îń' a'yolił, ako di bîk'eh-o'o'niłi yėhas'āni behgo t'ėyah bańhîgiat'ė'i t'aiyîsi bańhigiat'ėgo bė'hodoziń.
14 Hálah, nîĥił bėdaho'zîn bîk'eh-o'o'niłi nîłc'îh at'eh: ńîdîh śîh t'ėyah yîżci'ni nîśłîńh, bańhîgiat'ė'i bîc'îń' nahazniń'i.
15 Hálah,do adeśnił'gi aśnił: îndah adeśni'łi ėi do aśnił' dah; ńîdîh bîk'ė-dînîśnih'îgi ėi aśłił.
16 Ako ha'at'i-dah do adeśłił yeń' ėi aśłił'go, k'adt t'ėyah bîk'eh-o'o'niłi at'ė'i t'aani ya'at'eh lańh' nî'sîn.
17 Jo'akon, k'adt ėi do t'a śîh aśt'îń dah, ńîdîh bańhîgiat'ė'i śiyî'di holo'ni.
18 Hálah, śîł bėho'zîn śiyî'di (sîts'is biyî'diîgi) ya'at'ėh'i at'dîn: beh a'deśni'łi ėi śė holoń ńîdîh ha'at'ėgo ya'at'ėhi adolni'łi ėi do śîł bė'hozińh' dah.
19 Hálah, ya'at'ėhi adeśłił nisińh' ńîdîh ėi do aśnił' dah: ado bańhîgiat'ėi do adeśłił dah nisińh' ńîdîh ėi aśnił.
20 Ado k'adt do adeśnił'gi aśnił łi, ėi do t'a śîh aśt'îń dah, ńîdîh bańhîgiat'ėi śiyî'di holo'ni ėi at'îńh.
21 Ako bėhaz'āni śîł bė'hozîn', ya'at'ėhgo adeśnił' ńîdîh bańhîgiat'ė'i ėi śîł holoń.
22 Ńîdîh bîk'eh-o'o'niłi God bîh'îgi t'aiyîsi bańh śîł ho'żoń, dîneh ayî'di sîzi'ni bîk'ehgo:
23 Ńîdîh sîts'is bėhadît'ė

biyî'di bėhaz'ani nanała' ṡił
bė'hozîn', ėi beh ṅîtsîskesgo
bėhaz'ani yîł ałk'ėdî'nîh, în-
dah ėi bėhaz'ani baṅhîgi
o'o'lîł'îgi, sîts'is biyî'di holo-
ni, bîc'îṅ' yîsnáṅ nîṡłiṅgo
yisilos.
24 Dîneh t'aiyîsi bîdeg aho-
dzai anîṡt'eh, hai'ṡaṅ' di
ats'is dadotsa'łi bîts'aṅdo
yîsdah'-ṡîdołtėł?
25 God bic'îṅ' aṅėh' nî'sîn,
Jesus Christ Bî'dahonilni'hi
beh. Ako t'a ṡîh ṡîntse'kes
beh bîk'eh-o'o'niłi God bîh'-
îgi bîk'eh honîṡ'iṅh'; bėhaz-
āni baṅhîgiat'ėh'îgi t'ėyah
ats'is beh.

WOLTA'I 8.

1 Kot'ė baṅh k'adt t'aałtso
Christ Jesus yiyî'di daholon'-
îgi do baṅhîgiat'ė'i beh ban'-
dahodot'iṅł dah.
2 Hálah, bėhaz'āni Nîłc'îh
Diyîni bîts'aṅdoîgi, beh-inā-
ni Christ Jesus bîh'îgi beh
baṅhîgiat'ė'i îndah anonėł
bîł bėhaz'āni bîts'aṅdo do-ṡî-
hodit'i'go a'ṡilah ėi'baṅh.
3 Hálah, bîk'eh-o'o'niłi do
ha'at'i-dah ła' yîlėh' dah, ėi
dażci'ni do dabîdzil' dahgo
ėi'baṅh, God t'a bîh biye' ha-
dayił'a', ei t'a baṅhîgiat'ėgo
yîżci'ni nahalîn'go, ėi baṅhî-
giat'ė bah, ako yîżcini bī
baṅhîgiat'ė'i beh bānahas'-
t'iṅd.
4 Ako bîk'eh-o'o'ni'łi t'a-a-
ko-giat'ėhîgi bîk'eh adani-
t'ė do; ėi do baṅhîgiat'ėgo
yîżci'ni k'ehgo dayînikāhi,
ṅîdîh Nîłc'îh Diyîni t'ėyah
bîk'ehgo.
5 Hálah, t'aałtso dażci'ni
yîdahołni'hi, ėi t'a dażci'ni
k'ehgo adat'eh; ṅîdîh t'aał-
tso Nîłc'îh Diyîni yîk'ehgo
adat'eh, ėi Nîłc'îh Diyîni beh
holóni yîk'ehgo adat'eh.
6 Hálah, t'a ocîł'îgi k'eh-
go ada'hononi'ni ėi anînēh
at'eh; ṅîdîh Nîłc'îh Diyîni
bîda'hononi'go ėi inah îndah
hożō'ni at'eh.
7 Hálah, t'a dażci'ni k'ehgo
ṅîtse'hakesi ėi beh God jo-
dla'i at'eh: ado ako'dat'ė ėi
bîk'eh - o'o'ni'łi God bîh'îgi
beh do bîdadė't'i' dah, do ṅî-
dîh yîk'eh dahołcił a'dat'ė
dah.
8 Kot'ė baṅh t'a ats'is k'eh-
go adajît'ė'i do God bîł daho-
jo'ṡoṅh at'ė dah.
9 Ṅîdîh nîṅi t'ėyah Nîłc'îh
Diyîni bī honołoṅh, danîṅi-
dîżcîn yeṅgi at'ėgo ėi dodah,
di t'aanigo God bîh Nîłc'îh
Diyîni nîṅi holoṅ. Ado k'adt
dîneh t'a-hai'-dah Christ bîh
Nîłc'îh Diyîni bė-at'dîngo ėi
do bī jîliṅ' dah.
10 Ado îndah Christ nîṅiyî'-
go ėi ats'is daztsaṅh, hálah,
baṅhîgiat'ė ėi'baṅh; îndah
Nîłc'îh Diyîni inah sîliṅ'go,
hálah, t'a-ako-giat'ė ėi'baṅh.
11 Ṅîdîh Jesus daztsaṅdeṅ

nė'idisa'i bîh Nîłc'îh Diyîni
nîħiyî'di hazliṅ'go, t'a bîh
Christ daztsaṅ'deṅ nė'idisa'i
ałdo' danîħits'is dadotsa'łi
dahanāgo anėidodlił, bîh Nîł-
c'îh Diyîni nîħė dahazliṅ'i
beh.
12 ¶ Ėi'baṅh dasîk'îso baṅh-
adaz·a'i danidlîṅh, dażci'ni ėi
do bîc'îṅ' dah, dażci'ni k'eh-
go ināni ėi dodah.
13 Hálah, ats'is bîk'ehgo
daħînohnāgo ėi danohnė' do-
lėł: ṅîdîh Nîłc'îh Diyîni beh
ats'îs ani'łi ṅîdałtsėd'go t'ė-
yah daħînohnā dolėł.
14 Hálah, t'a a'nėlt'e'gi God
bîh Nîłc'îh Diyîni dabîdeżēż-
go ėi t'aałtso God ba'ałcîni
a'dat'eh.
15 Hálah, na'nîl yeh ṅîtse'-
k̄esi bîk'ė nîħił nahoyė dolėłi
ėi do nîħailyā dah, ṅîdîh Nîł-
c'îh Diyîni bėh-ėho'zîni ėi
nîħailyah, ėi' beh Eb'ba, nî-
ħit̄a, dadi'nîh.
16 Ako God ba'ałcîni dani-
dlîn'îgi ėi Nîłc'îh Diyîni t'a
bîh, nîħi nîħi nîłc'îh do' bîł
bėho'zîn:
17 Ado ałcîni danidliṅ'go
nîħī dadolėłi, God bîh'îgi nî-
ħī dadolėłi, îndah Christ bîł
t'ała' nîħī dadolėłi; t'ała' hoł
t̄idahwisi'nigo ako îndah ał-
do' ayoat'ė'i t'ała' danidliṅ'
dolėł.
18 ¶ Ako bantsîs'k̄esgo di
k'adt holżîś'îgi biyî' t̄iho'nîh'-
îgi do-baṅh-î'lîṅ'go, beh ayo-
anit'ė dolėł'îgi bė'hodoziṅłi
do bîł ałħaṅh no'nił at'ė dah.
19 Hálah, God ba'ałcîni da-
nî'li'ni bė'dahodoziṅłîgî ėi
a'dalyai t'aiyîsi ṅîdayolīgo
yîba' adat'eh.
20 Hálah, a'dalya'i ėi do-
dîna'go bėhaz'aṅh, do t'a hoh
daha'nik'eh dah ṅîdîh, t'a bîh
t'a akot'ėgo yantsez'k̄ezgo
ėi'baṅh, ado t'a ėi yeh ṅîda'-
dîno'ṅîh.
21 Hálah, a'dalya'i ałdo' t'a
bî'ni' ṅîdakai do, anonėł'go
o'o'diṅłi bī îdli'ni bîts'aṅdo,
God ba'ałcîni ayoat'ė'i t'a-ji'-
k'eh yeh a'dat'ehîgi bît̄ah-
jîṅ'.
22 Hálah, nîħił bėdaho'zîn
di'jiṅgo a'dalya'i t'aat'ė-ṅî-
t'eṅ adînih na'adzîl bîł yîk'ė
dadî'nîh.
23 Do t'a ėi t'ėyah dah, ṅî-
dîh nîħi ałdo' Nîłc'îh Diyîni
bîts'aṅdo ałtseh nest'āni nî-
ħė holo'ni, ts'îde t'a nîħi a'yî'-
jîṅ' da'dîni'ni'ni, ėi beh-ė'ho-
ziṅłi bîba' adanit'eh, ėi di da-
nîħits'is beh yîsda'-ħîdo'nîłi.
24 Hálah, nîħi naho'dîno'-
ni'ni beh yîsda'-hikah: ṅîdîh
ṅîdî'no'nîh yît'îni ėi do na-
hodîno'nîh at'ė dah: ako dî-
neh ha'at'i-dah joiṅ'go ha'a-
t'išaṅ' bîniyeh t'a ėi beh
nażdîno'ni' do?
25 Ṅîdîh ha'at'i-dah do-dė-
t'înîgi beh ṅîda'dini'go ako
t'a ėi bîba' hadainilni go ada-
nit'eh.

26 ¶ T'a akot'ėgo Nîłc'îh Di-
yîni ałdo' do-danîħidzil'îgi
yeh nîħika-aħîlyėd, hálah,
ha'at'i-dah bîka sodadilzîn
do yeń', do nîħił bėdaho'zîn
dah, ńîdîh Nîłc'îh Diyîni t'a
bîh nîħa sodîlzîn, jîdî'ni'go
ha'at'i-dah do-beh-ha'odzih
at'ė'i beh.
27 Îndah t'a bîh daajėih hai-
sid'îgi ėi Nîłc'îh Diyîni yi-
nî'zîni bîł bėho'zîn, God yeh
nîhwiāhi bîk'ehgo dadiyî'ni
yah' sodîlzîn ėi'bańh.
28 Ako nîħił bėdaho'zîn
t'aałtsoni ani'łi ėi ya'at'eh
nîna'hadlėh, ėi God ayoada-
yo'ńi'ni dabîc'îń', t'a ėi bî'-
daasniń'i, t'a hoh ha a'dado-
niłi bîk'ehgoîgi.
29 Hálah, dahodolė'łī t'a bîł
bėho'zîngo ałdo' bînahodzîz-
ańh t'a haye' at'ėhîgi a'da-
doniłgo, ėi bîh bîk'îso lań'i
bītah ałtseh yîżci'ni nîliń'
do.
30 Na bîlāhgo ėi yînahaz-
an'îgi ałdo' yiyi'kēd: ado ėi
yiyi'kēdîgi ałdo' ya'at'ėhgo
aśt'ė-yilah: ado ėi ya'at'ėhgo
aśt'ė-yilāîgi ałdo' ayoat'ėgo
a'yilah.
31 ¶ Ha'at'iśań' dadîdi'nił
ako, di kodat'ėhîgi bańh?
God nîħic'îjîh nîlîń'go hai'-
śań' ako nîħi dilkal' dolėł?
32 T'a biye' ńîdîh ya'idlēgo,
ėi t'aaniltso nîħic'ańh ayił-
tińh, ha'at'ėgośań' ako do t'a
ėi bîł ałdo' ha'at'i'hi-dah t'a-
ji'k'eh nîħayidonîł' dah?
33 Hai'śań' God aśt'e'ninîł-
ti'ni ha'at'i-dah yîk'idîdoał?
Ya'at'ėhgo-aśt'e'-oli'łi ėi God
at'eh.
34 Hai'śań' ėi a'nahodoāłi?
Christ lańh', daztsań ńît'eńî-
gi, aou, lańh', daztsańdeń
na'ho'ni'i, ėi God bîh nîśńā-
jîń' dasîdah'îgi, t'a ėi ałdo'
nîħa sodîlzîn.
35 Hai'śań' Christ bîh beh-
ayoo'o'ńi'ni yîts'a'-nîħidonîł?
Da' ac'îń'nahwi'nah, ťiho'nih,
ak'ė-dînih', dîcîn, ťe'e'îńh, na-
ha'dzît, dîltlîś'îś?
36 T'a beh-ak'ėaścîn yeńgi
at'ėgo, Nînina t'aakwi jîńh
nîħidotsîł; dîbeh ńîdotsîłi na-
halîngo nîħił ol'ťa'.
37 Dodah, di t'aałtso kot'ė
ńîdîh ayoanîħo'ńi'ni beh a-
k'eh-ħîdîdlė'hi bîlāhgo dani-
dlîńh.
38 Hálah, t'aiyîsi niziń'go ėi
anonėł' ńîdîh, inah ńîdîh, di-
yîngo-ńîdal'a'i ńîdîh, t'aake'-
ego bîdaholni'hi ńîdîh, alań-
jîń' bîdaholni'hi ńîdîh, ha'a-
t'ihi-dah k'adt daholo'ni ńî-
dîh, ha'at'ihi-dah dahodolė'łi
ńîdîh,
39 Da wo'dahdī ńîdîh, da
wi'yahdī ńîdîh, îndah a'dal-
ya'i ńîdîh t'ado ła' yînėl'a'ni
dah God bîh beh-ayoo'o'ńi'ni,
Christ Jesus Bî'dahonilni'hi
biyî'gi, yîts'a'nîħidonîłi.

JAN BÎK'EHGO AHODONI'ŁI-BĖ'HOZÎ'NI

WOLTĀ'I 20.

1 Ado îndah ya'dîłhił biyî'-
deṅ•diyîn ṅîdal'a'i ła' hada-
holėł'go yiłtsaṅh, ako a'ān
donîhodzāni beh-aṅdîtiṅ'hi
yotiṅł'go îndah bėṡ-daholża'-
i ayoat'ė lė'i dahyolėł.
2 Ado ako nayē bahadzî'di
yēnî' yiyiłtsōd, ako di'di t'a
ėi tl'iṡ bėhode'żiżi at'eh, t'a
ėi Inî'zin-beh-boholni'hi, în-
dah Ak'îhodiāhi yēnî' t'a-
łah'adi mil na'ħaijîṅ' ye'ez-
tl'oṅh.
3 Ado a'ān donîhodzāni yē-
nî' biyî' go'ne' īyiyił'ħan, ado
yîda'dî'nîł'kalgo yîda'dî'nî'-
dlėż, t'ado ał'aṅ dadîne'e bîn-
jîlo'i dolėłgo bîniyeh, łahdi
mil naħai bi'ġah azliṅ'go în-
dah t'o konaġan'îjîṅ' bė'dî-
docîł laṅh'.
4 ¶ Ado bîk'îdaasda'hi-bî-
kādo-nahat'ė'i yiłtsaṅh, ako
ėi yîkā dahnahāztaṅgo yił-
tsaṅh, ado ėi an'dadot'iṅłgo
badėt'aṅh; hálah, ėi Jesus
ya'dahalne'go, îndah God bî-
zād, ado naldlōśi do yîc'îṅ' ṅi-
dahasłā'ī, ado bîh dîneṡ cin;
ado dabîtāgi îndah do ṅîdîh
dabî'la'k'ėgi ba daasdzo'hi, ėi
bînina dabîh tsi-ts'in ṅî'da-
ħidi'nîl yēnî', ėi bī naazi'ni
dėiłtsaṅh; ako ado Christ yîł
daħanāgo îndah ṅîdant'āgo
łah mil na'ħai.
5 Ṅîdîh ła' daneznah'îgi ėi
t'ado ṅî'daħi'na'hi, łah mil
bi'ġah na'ħaigo îndah, ako
di'di ałtseh nādido'ja'hī at'eh
laṅh'.
6 Di ałtsēd nādido'ja'hī bi-
yî' aṫah jîli'ni ėi jîdiyîn în-
dah hak'îħojîdlih: ako ėi t'ė-
yah akēdeṅ-anînēhîgi do
bîdîłni' dah, ṅîdîh ėi t'aałtso
God îndah Christ yā nādaił-
niṅ'hi dadolėł, ado yîł ṅî-
dant'āgo łah mil ṅî'doħah
laṅh'.
7 ¶ Ado łah mil ṅî'doħah'îgi
bi'ġah azliṅ'go Ak'îhodiāhi
nîyah'-sîtiṅdeṅ bė'dîdocîł
laṅh,
8 Ado c'îdogałgo nahasdzan
bîkāgi din'go haz'an'îgi ał'aṅ
dadîne'e yînaalo' do, ado Gag
îndah Mėgag dîne'e ałk'idi-
yołjāh: ako ėi adanėlt'e'i ṫo-
ṅîtėl baṅhgi sėi'îgi naħalîn.
9 Ado ako ėi t'aałtso na-
hasdzan bîkā t'a-ahonîłṫėl-
ṅît'eṅ adahaskai'go, ado di-

yîn dîne‘e kėdahta’ini, îndah
kîn-hal˙āgo ayoo‘ṅîn′îgi yî-
naś′żiż: a′kohgo ya′dîłḣîł bi-
yî‘deṅ God, koṅ‘ hadėidił-
nōdgo ėi abîs′diṅd.
10 Indah Inî′zin-beh-bohol-
ni′hi ina‘a‘lo‘ yēnî‘ t’ėyah
tseh-łîkon′îgi îndah koṅ‘-bîł-
be‘ek’îdt biyî‘ go′ne‘ ahol-
ġan′, ako t’a akwe‘e ėi nal-
dlōśi îndah ahodoṅi′łi t’aa-
dzago ya halne‘e sîkeh′îdi,
ado jiṅ′go îndah tl’ėgo hol-
āgo t̄ihojonih′ dolėłgo bîni-
yeh.
11 ¶ Ado ayoat’ė bîk’îdaas-
da′hi łîgaigo yiłtsaṅh, ako
bîk’îdadzîzda′i ėi haniṅ bî-
ts’aṅdo nahasdzan îndah ya′-
dîłḣîł yo′ėldoh, ako t’ado ba
haz˙an′îgi dah.
12 Ado ayoadat’eh îndah
do-ayoadat’ėhîgi daneznāh
yēnî‘ ėi God yîdāhdeṅ ṅîda-
ziṅ′go yiłtsaṅh; ado naltsos
aṅ a′dalyah, ado nānała‘ aṅ
ananal′yah, ako ėi hol˙āgo
ināni badadest’āni dabî′żî‘
beh sîaṅ laṅh′: ako danez-
nan′îgi t’aałtso ban′dahas-
t’iṅd, a′dadzidzāîgi, naltsos
bîk’î n′dahasdzo yēnî‘ bîk’eh-
go.
13 Ado daneznāgo t̄aiyî‘di
ṅîdażjē yēni‘ ėi t̄o-ṅît̄ėl ałtso
ha′yistl’id; ado anînēh îndah
hė′diz (ėi hoyė′go t̄iho‘nîh
haz˙aṅh yolyė′i) ałdo‘ danez-
nah yēnî‘ yėdėideżcît, ako ėi
t’aałtso dîneh t’ała‘i ṅît̄în′îgo
ha n′dahast’iṅd, a′dadzidzah
yēnî‘ dabîk’ehgo.
14 Ako ado anînēh îndah
hė′diz yolyė′i ėi koṅ‘ bîł-be‘-
ek’îdt go′ne‘ aḣestl’id. Ako
di′di ėi akēdeṅ anînēh at’eh
laṅh′.
15 Ako t’a-ḣai′-dah di hol-
āgo-inâni naltsos beh sîan′î-
gi biyî‘ ha′żî‘ do bîk’i yis
dzoh′îgi ėi koṅ‘-bîł-be‘ek’îdt
go′ne‘ a′hodistl’id.

WOLT̄A‘I 21:

1 Ado ya′dîłḣîł a′nidigi în-
dah nahasdzan a′nidigi yił-
tsaṅh: hálah, ya′dîłḣîł atseh
yēnî‘ îndah nahasdzan atseh
yēnî‘ ėi yo′ėldoh ėi′baṅh; în-
dah t̄o-ṅît̄ėł ałdo‘ as′diṅd.
2 Ako śîh, Jan nîśłi′ni kîn
diyîngo hal˙āhîgi ėi Jerusa-
lem a′nidîgo, ako ėi God
bîts’aṅdo, ya′dîłḣîł biyî‘deṅ
yîldoh′go îndah aśt’ėlya′go,
asdzanî ła‘ ba‘igėh′go ba has-
tin yîba‘ aśt’ė-adilya naḣa-
lîngo yiłtsaṅh.
3 Ado ya′dîłḣîł biyî‘deṅ ażîh
yė′go beh ḣaodzi′go dîse-
ts’aṅgo anîh: Jo′akon, dîneh
bît̄ahgi God baġan sîaṅh′,
ado ėi yîł kė′hat’iṅ do, îndah
bîh dîne‘e nîliṅ′ do, ado God
t’a bîh bîł ṅîjîldėh′ do, ado
dabîh God jîliṅ′ dolėł.
4 Ado dahanā bîts’aṅdo
anî′k’eśt̄o‘ ėi God han′dėidoł-
tsîh; ado ādi anînēh at′dîn
do, yînî′ ṅîdîh, cah′ ṅîdîh, ado

adînih' ṅîdîh at'dîn dolėł: hálah, atsė'daṅ a'dahot'eh yēnî' ėi bîł yo'ahoyah ėi'-baṅh.
5 Ado ėi hoh bîk'îdaasda'hi-bîkādo-na'nît'a'i bîkā dah-dzîzdah'îgi ażdi'nid, Jo'akon, ts'îde t'aałtsoni a'nidîgo aṡ-łėh'. Ado aṡîdi'nid, Ak'eîł-cih': hálah, di sādîgi ėi t'aani îndah do woc'id dah.
6 Ado anāṡîdo'nid, K'adt ał-tso a'dzah. Ako Alfa îndah Omi'ga, ėi bėhodezt'i'i îndah bėnîhont'i'i nîṡłîṅh'. Ado t'a dîbā dzîzliṅ ṡiṅ ėi t'a-ni'-k'eh inah-ťoh ha'li'ni hā dî-deṡ'ał.
7 Ėi ła'dah ak'eh-dzîdesdliṅ ṡiṅ t'aałtsoni bî' dolėł; ado ha God nîṡłiṅ' do, îndah hoh t'ė-yah ṡîye' jîliṅ' dolėł.
8 Ṅîdîh ṅîdaldzîd'îgi, ado do-da'odlan'îgi, ado ba'daho-doni'hi, ado dîneh ṅîdėłtsė'-di, ado ałjîł'ni yîł danîlîn'îgi, ado ṅîdîlnih yandakai', ado ė'îlyāgo yîc'îṅ' ṅîdaha'ła'i, îndah dabiyoc'idi t'aałtso, ėi be'ek'îdt koṅ' îndah tseh'-koṅ' łîtso'îgi bîł hodok'aṅłîgi ba'ndahaz'aṅh: ako ėi akē-deṅ anînēh at'eh laṅh'.
9 ¶ Ado diyîn ṅîdal'a'i tsos-ts'îtgo łėts'ā yeh dahda'i'-kāh, ako ėi tsosts'îtdi ťida-hwiżdoni'hi biyî' laṅh', ako ėi t'ała'igo ṡîc'îṅ' yałťi'go ṡa ni-yah, ako anîh: Hak'go, as-dza'nî ba'asgė'hi, ėi Dîbeh-Ya'żi yolyėh'îgi bė asdzaṅ dî'niłiṅł.
10 Ado nîłc'îh nîṡłiṅ naṅa-lîngo ṡîł dahdiāż, dzîł ayo-at'eh îndah nînez' lė'i bîc'îṅ', ako ado kîn ayoat'ė diyîngo hal'āhîgi, ėi Jerusalem laṅh' nîṡ'iṅ'go a'ṡilah, ako ėi ya'-dîłṅîł biyî'deṅ, God bîts'aṅdo yago yîldoh',
11 God beh-bîts'a-dînli'di beh holoṅ: ėi beh-bîts'a-dîn-li'di t'ėyah tseh î'liṅ'go bîk'î-nîz-dîdlādi giat'eh, ts'îde t'a jasper ṅîdîh naṅalîn, ako ėi tseh-ġa-dîndi'ni naṅalîn.
12 Ado bîh naastl'înī ėi ayoat'eh do baṅh nî'zad, ado nakits'ādahgo dadîlkał; ado t'a dan-dadîlkał'igīh diyîn ṅîdal'a'i nakits'adahgo na-ziṅh'; ado yî'żî' bîkā-das-dzoh, ako ėi Îzreł ba'ałcîni nakits'adahîgî dîne'e dabî'żî' adat'eh laṅh'.
13 Ha'a'āhjîgoh dādîlkał ťa laṅh; ado na'hokoṅs'jîgoh dādîlkał ťa laṅh', ado ṡa-daāhjîgoh dādîlkał ťa laṅh', îndah ėiāhjîgoh dādîlkał ťa laṅh'.
14 Ado kîn-hal'āhîgi bîh naastl'înī biyādeṅ beh-hao-tl'înī ėi nakits'adah ałk'i yîs-tl'în laṅh' ako ėi Dîbeh-Ya'-żi yolyė'i nakits'adahgo ba'-dal'ādi dabî'żî' biyî' laṅh'.
15 Ado ėi ṡîc'îṅ' yał'ťi'îgi o'lah lo'k'āgo yeh kîn-hal-āhîgi îndah dādadîlkał, în-

dah bînaastl'înîgi yîdadî'noł-
ańł bîniyeh yotińł lańh'.
16 Ado kîn-hal-āhîgi ėi bî-
nāgi dińgo na'hodzîzk'îh na-
ħalîn, ado nāsė ėi nanigo
t'a bîł ańė-nî'zah: ako lo'k'ā
yēnî' beh kîn-hal'āhîgi yî'-
nėł'ańdgo aṡdlaādahdi tsîn-
sîtańh' lańh'. Nāsė ado na-
ni'go îndah de'go ėi t'a ańî'-
danėl'ań lańh'.
17 Ado bîna'astl'înîgi yî'-
nėł'āńd, ńît'eń nezna'din do'-
ba'ań dîz'din, do'ba'ań diń
ku'bît (ėi ac'ożlā do a'la' bî-
la'tahjîń' olyė',) dîneh bî-
k'ehgo î'nėl'āńhîgi, ako ėi
diyîn ńîdal'a'îgi ła'.
18 Ado beh bîna'astl'înîgi
ėi jasper tseh beh: ado kîn-
hal'āhîgi t'ėyah o'lah lańh',
ako ėi tseh'-soń' nîłtolîgi na-
ħalîn.
19 Ado kîn-hal'āhîgi bînas'-
tl'îni biyādi yîstl'înîgi ėi tseh
daî'lîn'îgi ał'ań adat'ėłgo beh
ha'dîlyah. Atsėd yîstl'înîgi
ėi jasper at'ė lańh'; akēdeń-
îgi t'ėyah ėi saf'fair; ado ta-
îgi ėi kalse'doni îndah dińʼ-
îgi t'ėyah e'merald:
20 Aṡdla'îgi ėi sarda'nîx;
hastań'îgi ėi sar'dias; tsos-
ts'îdîgi ėi krîsolait; tsėbi'-
îgi ėi be'rîl; nahast'ėi'îgi ėi
to'paz; neznāîgi ėi krîso-
prė'sas; łats'adahîgi ėi ja'-
sînth; nakits'adahîgi ėi a'-
methîst.
21 Nakits'adah dādadîlkał'-
îgi ėi dicî'łi î'lîń'îgi nakits'a-
dahgo at'ė lańh'; ado dāda-
dîlkałi ėi t'a da'nîł'ań t'ała'i
dicî'łi î'lîn'îgi adat'eh: ado
kîn-hal'āhîgi bîtahgo ha'da-
hodit'i'i ėi t'aat'eh o'lah lańh',
tseh'-soń' bînîka dîndi'ni na-
ħalîngo.
22 Ado ako'ne'e kîn-bī-so-
hodîzî'nī t'ado ła' yiłtsań'
dah: hálah, Boholni'hi God
T'aałtso-Yînėl'a'ni îndah Dî-
beh-Ya'żi yolyeh'îgi ėi a-
kwe'e bī-sohodîzî'nī nî'lîńh'.
23 Ado kîn-hal'āhîgi ėi jo'-
honaai îndah oljē ńîdîh beh
at'dîn beh bî'dîndin dolė'łi:
hálah, God beh bîts'adînli'di
ėi beh adîndi'ni at'eh ėi'-
bańh; ado Dîbeh-Ya'żi yol-
yeh'îgi ėi akwe'e beh adîn-
di'ni at'eh.
24 Ado ėi ńîdezdi'ni ėi bi-
yî'gi ał'ań dadîne'e yîsda'-
bîdisńîl'îgi ńîdakai' do: ado
nahasdzan bîkā nat'āni danî-
lîn'îgi ėi yeh ayoadat'ėi în-
dah yeh îłdanî'li'ni yîł yah
adahakāh dolėł.
25 Ado jińgo ėi dādadîlkāł-
îgi do ał'c'îń' a'ndal'ińh' dah
do: hálah, akwe'e tl'ė at'dîn
dolėł, ėi' beh at'eh.
26 Ado ał'ań dadîne'e yeh
ayoadat'ėi îndah yeh îł-da-
nî'lî'i yîł yah adahakāh
dolėł.
27 Ado ha'at'ihi-dah ńîda-
yiłcōńhîgi, ado ha'at'ihi-dah
ba'hodoni'hi yandakai'îgi,

ado woc'id adėile'i ėi t'aiyîsi
do ako'ne' yah ·ahokāh at'ė
dah: ṅîdîh Dîbeh-Ya'żi yol-
yė'i bîh naltsos hol·āgo inah
bîniyeh biyî' bîk'îdasdzoh'-
îgi t'ėyah.

WOLT̄A'I 22.

1 Ado t̄òh nîłt̄olîgo ėi inah
t̄oh laṅh', tseh-ġadîndî'nī na-
ḣalîngo bisdiłt̄ol, bîk'îdaas-
da'hi-bîkādo-nahat'ė'i God,
îndah Dîbeh-Ya'żi yolyė'i
bîh'îgi bîts'aṅdo c'înî·liṅ'go
ṡic'îṅ' a'yilah.
2 Kîn t̄aḣgi ha'dahodit'i'îgi
ałni'gi ado t̄òh nîlîn'îgi ał-
ts'aṅhjîh ėi inah-tsîn sîkād,
bînest'aṅ' nakits'adah ·ał·aṅ
adat'ėgo baṅh na'hodlėł
laṅh', ado t'ała'i na'hîdîzid'
bîk'eh bînest'aṅ' baṅh nan'-
t'iṅh: ado tsîn bîh t'aṅîgi
t'ėyah ał·aṅ dadîne'e na'idi-
yiłjėh bîniyeh laṅh'.
3 Ado beh acōṅh'îgi yēnî' at'-
dîn dolėł: ṅîdîh bîk'îdaasda'-
hi-bîkādo-nahat'ė'i God bîh'-
îgi îndah Dîbeh-Ya'żi yolyė'i
bîh'îgi t'ėyah akwe'e holoṅ'
do; ado bîh ṅîdal·a'i ėi ba'
ṅîdal·a' dolėł:
4 Ado ėi t'aadzîłtso bînîṅ da-
joiṅ' do; ado bî'żî' ėi dahat̄a-
gi bîk'îdasdzoh dolėł:
5 Ado akwe'e tl'ė at'dîn do;
ado a'k'a-koṅ' îndah jo'ho-
naa'i ṅîdîh at'dîn dolėł; há-
lah, Boholni'hi God ėi ba'-
adînîłdin' do ėi'baṅh: îndah
ėi t'aałtso hol·āgo ṅîdant'ā
dolėł.
6 ¶ Ado ėi aṡîdi'nid, Di sād-
îgi t'aałtso t'aani îndah do
woc'id dah: ado diyîn aho-
doni'łi yadahalne'i bîh Bohol-
ni'hi God bîts'aṅdo bîh diyîn
nal·a'i dahidił·a', bîh ṅîdal·a'i
bîc'îṅ, ėi t'a haṅ'haṅ adaho-
doni'łi yė'ho·siṅh bîniyeh.
7 Jo'akon, ṡîh, tṡiṅłgo de·ṡał,
t'a-hai'-dah di sādîgi îndah
di naltsos bîts'aṅdo ahodo-
ni'łi ba hane'îgi ba'ahojîl-
yaṅ'go ėi hoł hożoṅ' dolėł.
8 ¶ Ado ṡîh, Jan nîṡłi'ni ėi
di a'dadzāîgi yiłtsaṅh îndah
dîsets'aṅ. Ako dîsets'aṅgo
ado yiłtsaṅgo di diyîn ṅîdal-
a'i ṡîł ė'ho·siṅdîgi bîke'tsin-
jîṅ' neṡ'jol ado bîc'îṅ' sodî-
desziṅł bîniyeh.
9 Ado aṡîdi'nid, Yînîiṅ'go,
do adinił' dah: hálah, t'ała'
bîł nanîl·a'i nîṡłîṅh ado nî
k'îso ahodoni'łi-yadahalne'
ałdo' ėi'baṅh; ado t'aałtso di
naltsos biyî' sādîgi yaa'da-
halyāni ałdo': God t'ėyah bî-
c'îṅ' naho·łah'.
10 ¶ Ado aṡîdi'nid, Di nal-
tsos bîts'aṅdo ahodoni'łi ba-
ho'nî'i ėi sādîgi t'ado ał'c'îṅ'
īnî'sîni: hálah, ėi k'adeṅ ba-
holżiṡ.
11 Ako t'a-hai'-dah t'a-ako-
giat'ė'i do dzînî'zîni ėi ho'nî'-
di t'a-ako-giat'ė'i do dzînî'zîn
dah: ado ha·i'hi ėi ho'nî'di t'a
hā·ih: ado baṅhîgiat'ė-haṅh-

at'dîni ėi ho'nî'di baṅhîgi-
at'ė - haṅh - at'dîn: ado t'a-
hai'-dah jîdiyîn ṡiṅ, ho'nî'di
t'a jîdiyîn le'.
12 Ado jo'akon, ṡîh tṡiṅłgo
de'ṡał, ado dîneh t'a da'nîł-
aṅ a'dadzidzāîgi bîk'ehgo
na'hideṡłė'łi ėi bîł déyah.
13 Ako ṡîh ėi Alfa îndah
Omi'ga nîṡłîṅh, ałtseh'îgi în-
dah akēdeṅîgi, beh hodezt'i'i
îndah beh nîhont'i'i.
14 Ado bîł daho'żoṅ dolė'łi
ėi yėhas'ani yîk'ehgo adani'-
łi, inah-tsîn baṅîżdokāhîgi
îndah kîn-hal-āhîgi bîc'îṅ'
dadadîlkałdeṅ yah aṅîżdo-
kāhi beh haz'aṅ dolėł.
15 Ako ṅîdîh tl'odi t'ėyah łė-
caṅi îndah ṅîdadîlni'hi, ado
ałjîłni yîł danî'lîn'îgi, ado dî-
neh ṅîdėłtsė'di, e'îlyāgo yî-
c'îṅ' ṅîdaha'ła'i, îndah t'ała'i
ṅîṫînîgo woc'id bîł ya'ada-
t'ėhgo adėł'i'ni daholoṅh.
16 ¶ Ako ṡîh, Jesus nîṡłi'-
ni diyîn ṡandal'a'i nîṅic'îṅ'
ił'a', di a'hodzāîgi, ats'a-da-
haskai a'ła-ṅîdadlė'hi yeh yîł
hodolni bîniyeh, Dėvîd ba'ał-
cîni daṅîlci'hi ła' îndah bîh
ke'tl'ol nîṡłîṅh', ado abî'nîgo
soṅ' bîts'a-dînli'di.
17 ¶ Ado Nîłc'îh Diyîni îndah
asdza'nî-baasgė'hi, Hak'go,
nîh. Ado ha'nî'di t'a-hai'-dah
azdizts'aṅ ṡiṅ, Hak'go, nîh.
Ado t'a dîbā jîliṅ' ṡiṅ ha'nî'di
jîġah. Ado t'a-hai'-dah ṡî-
nî'zîn ṡiṅ ha'nî'di inah ṫoh
t'ani'k'eh jîdodliṅł.
18 ¶ Hálah, ahodoni'łi-yada-
halne'i di sādîgi ėi beh dî-
neh t'aałtso dėidits'a'go bîł
haṡne', ako t'a-hai'-dah dî-
neh ła' di naltsos bîk'îne-
hesdzo'îgi łahdeṅ bî'jiaṅ'go
God ałdo' beh aṫihodîdolni'łi
ha yi'doał:
19 Ado t'a-hai'-ḋah dîneh
ła' di sādîgi, ėi ahodoni'łi ba-
ho'ne'îgi naltsos bîts'aṅdo ła'
bîżdiaṅ'go, God ałdo' naltsos
bī hol'āgo inah beh ha' haz-
aṅ yēnî' hats'ėdidoał, ado
diyîngo kîn-hal'āhîgi bîts'aṅ-
do dah, ado di naltsos bi-
yî' beh-ak'ėaṡcîn'îgi bîts'aṅ-
do ałdo'.
20 ¶ Ako di ła' ahodoni'łi
yeh hahasdzi'îgi anîh: T'aa-
ni tṡiṅłgo de'ṡał. Akot'ė le'.
Akot'ė le'. Boholni'hi Jesus
adeṅ dinał.
21 ¶ Bî'dahonilni'hi Jesus
Christ bîh beh ajoba'i t'aa-
nołtso nîṅė holoṅ' do. Ako-
t'ė le'.